

পৰ্বত ভূপৰ ভমৰা জে মৃতন

পৰ্বত ভূপৰ ভমৰা জে মৃতনপৰ্বত ভূপৰ ভমৰা জে মৃতন পৰ্বত ভূপৰ ভমৰা জে মৃতন

গজেন্দ্র চাক্ৰ

গজেন্দ্র চাক্ৰ

গজেন্দ্র চাক্ৰ

গজেন্দ্র চাক্ৰ

পৰ্বত ভূপৰ ভমৰা জে মৃতন পৰ্বত ভূপৰ ভমৰা জে মৃতন

পৰ্বত ভূপৰ ভমৰা জে মৃতন

গজেন্দ্র চাক্ৰ

গজেন্দ্র চাক্ৰ

গজেন্দ্র চাক্ৰ

pərvəṭə u:pərə bʰəmərə: dʒe: ʃu:ṭələ

gəḍʒe:ṇḍrə tʰa:kurə

vide:hə- prəṭhəmə məiṭhili: pə:kʃikə i:-pəṭrika: (vide:hə
www.videhëa.co.in) pe:tə:rəṣṭi

ISSN 2229-547X VIDEHA ʃəmpə:ḍəkə: gəḍʒe:ṇḍrə tʰa:kurə.

vide:hə məiṭhili: ʃa:hitjə a:ṇḍo:ləṇə: mā:ṇuʃi:miṭhə
ʃṣṣkriṭa:m

əi po:tʰi:kə sərva:ɖʰika:rə sʉrəkʂitə əfʰi. ka:æpi:ra:itə (©) ɖʰa:rəkəkə lɪkʰitə əɲumətʰikə bɪɲa: po:tʰi:kə ko:ɲo: ʂfəkə fʰi:a:ja: prətʰe:uð ɾɪkəɖʰigə səhɪtə ɪle:ktʀɔɲɪkə ətʰəva: jā:tʰɪkə, ko:ɲo: ma:ɖʰjəməʂʂ, ətʰəva: dʒɪna:ɲəkə ʂəgrəhəɲə va: puɲəprəjo:gəkə prəɲa:li: ɖʉa:ra: ko:ɲo: ru:pəme: puɲəruɖpa:ɖitə ətʰəva: ʂəfʰa:ɾɪtə-prəʂa:ɾitə ɲəi kəe:lə dʒa: ʂəkəitə əfʰi.

(c) 2000- 2023. sərva:ɖʰika:rə sʉrəkʂitə. uɖde:həme: prəkə:ʃitə ʂəbʰətə: rəfʰəɲa: a: a:ɾka:ɪvəkə sərva:ɖʰika:rə rəfʰəɲa:ka:rə a: ʂəgrəhəkəɾtʰa:ka ləgəme: fʰiəɲɪ. bʰa:ləʂəɾɪkə ga:fʰiə dʒe: ʂəɲə 2000 ʂə ja:hʉ:ʂɪti:dʒəpərə fʰiələ http://www.geocities.com/.../bhālsarik_gachch.h.html

<http://www.geocities.com/ggajendra> a:ɖɪ lɪkəpərə a: əkʰəɲo: 5 dʒɪla:ɪ 2004 kə po:ʂtə <http://gajendrathakur.blogspot.com/2004/07/bhālsarik-gachch.h.html> (kɾɪfʉ dɪɲə le:lə <http://videhā.com/2004/07/bhālsarik-gachch.h.html> lɪkəpərə,

ʂɾo:tə wayback machīne of https://web.archive.org/web/*/videhā 258

capture(s) from 2004 to 2016- <http://videhā.com/> bʰa:ləʂəɾɪkə ga:fʰiə-prətʰəmə mətʰɪli: blɔgə / mətʰɪli: blɔgəkə e:ɡɾi:ge:tərə) ke:rə ru:pəme: ɲtərəɲe:təpərə mətʰɪli:kə prə:fɪ:ɲətəmə upəʂtʰɪtəkə ru:pəme: uɖdʒəma:ɲə əfʰi. i: mətʰɪli:kə pəhɪlə ɪtərəɲe:tə pətʰɪka: tʰɪkə dʒəkərə ɲa:mə ba:ɖəme: 1 dʒəɲəuəri: 2008 ʂə "uɖde:hə" pətʰəɪ.ɪtərəɲe:təpərə mətʰɪli:kə prətʰəmə upəʂtʰɪtəkə ja:tʰa: uɖde:hə-prətʰəmə mətʰɪli: pə:kʂɪkə i: pətʰɪka: ɖʰəɪ pəhɪtʰələ əfʰi,dʒe: <http://www.videhā.co.in/> pərə i: prəkə:ʃitə ho:itə əfʰi. a:bə "bʰa:ləʂəɾɪkə ga:fʰiə" dʒa:ləuɾɪttə 'uɖde:hə' i:-pətʰɪka:kə prəuəkʰa:kə ʂəgə mətʰɪli: bʰa:ʂa:kə dʒa:ləuɾɪttəkə e:ɡɾi:ge:tərəkə ru:pəme: prəjʉktə bʰəʂ rəhələ əfʰi. uɖde:hə i:-pətʰɪka: ISSN 2229-547X VIDEHA

(c)2000- 2023. sərva:ɖʰika:rə le:kʰəka:ɖʰi:ɲə a: dʒətəʂ/le:kʰəkəkə ɲa:mə ɲəi əfʰi tʰəʂə/ʂəpa:ɖəka:ɖʰi:ɲə. uɖde:hə- prətʰəmə mətʰɪli: pə:kʂɪkə i:-pətʰɪka: ISSN 2229-547X VIDEHA ʂəmpa:ɖəkə: gəɖdʒe:ɲɖrə tʰa:kʉrə. Editor: Gajendra Thākur.

rəfʰəɲa:ka:rə əpəɲə məulɪkə a: əprəkə:ʃitə rəfʰəɲa: (dʒəkərə məulɪkətʰa:kə ʂəpu:rəɲə uttərəɖa:ʃɪtə le:kʰəkə gəɲəkə məɖʰjə fʰiəɲɪ) editorial.staff.videhā@gmail.com kē: me:lə ətəɪfəme:ɲtəkə ru:pəmē: .doc, .docx, .rtf va: .txt pʰɔɾme:təme: pətʰa: ʂəkəi fʰiəɲɪ. e:təʂ/ prəkə:ʃitə rəfʰəɲa: ʂəbʰəkə kɔpi:ra:itə le:kʰəkə/ʂəgrəhəkəɾtʰa: lo:kəɲɪkə ləgəme: rəhətəɲɪ. ʂəmpa:ɖəkə 'uɖde:hə' prətʰəmə mətʰɪli: pə:kʂɪkə i: pətʰɪka: əi i:-pətʰɪka:me: i:-prəkə:ʃitə/ prətʰəmə prəkə:ʃitə rəfʰəɲa:kə pɾɪtə-ue:bə a:ɾka:ɪvəkə/ a:ɾka:ɪvəkə əɲuʉa:ɖəkə a: mu:lə a: əɲu:ɖitə a:ɾka:ɪvəkə i:-prəkə:ʂəɲə/ pɾɪtə-prəkə:ʂəɲəkə əɖʰɪka:rə rəkʰəitə fʰiəɲɪ. (ThTe Editor, Videhā hōlds thē righṭ for print-web archīve/ righṭ to translate thtōse archīves and/ or e-publishṣ/ print-publishṣ thē original/ translated archīve).

əi i:-pətʰɪka:me: ko:ɲo: rojəɪti:kə/ pə:ɾfɾəɪkəkə prə:uəɖʰa:ɲə ɲəi fʰiə. tē: rəjəɪti:kə/ pə:ɾfɾəɪkəkə ɪfʰɪɲukə uɖde:həʂə ɲəi dʒuɾəɲɪ, ʂe: a:grəhə. rəfʰəɲa:kə ʂəgə rəfʰəɲa:ka:rə əpəɲə ʂəksɪptə pəɾɪfəjə a: əpəɲə ʂkəɲə kəe:lə ge:lə pʰo:ɾo: pətʰe:tə:hə, ʂe: a:ʃa: kəɾəitə fʰi:.. rəfʰəɲa:kə ətʰəme: tʰa:ɪpə rəhəjə, dʒe: i: rəfʰəɲa: məulɪkə əfʰi, a: pəhɪlə prəkə:ʂəɲəkə he:tʉ uɖde:hə (pə:kʂɪkə) i: pətʰɪka:kē: ɖe:lə dʒa: rəhələ əfʰi. me:lə prə:ptə ho:jəba:kə ba:ɖə jəɲʰa:ʂəbʰəʉ ʃi:ɡɾə (ʂa:tə dɪɲəkə bʰi:tərə) e:kərə prəkə:ʂəɲəkə əkəkə ʂu:fʰəɲa: ɖe:lə dʒa:jəʂ. e:hɪ i: pətʰɪka:kē: ma:ʂəkə 01 a: 15 tʰtʰɪkē: i: prəkə:ʃitə kəe:lə dʒa:itə əfʰi. ISSN: 2229-547X

© pri:tɪ tʰa:kʉrə

kəuərə dɪdʒa:ɪnə (pʰrəŋtə a: bæɪkə): o:mə gəɖʒe:ndrə tʰa:kurə

(C) A collection of Maithīlī Seed Stories, Short Stories and Long Stories by
Gajendra Thakur (Language-Maithīlī) from Videhā www.videhā.co.in Archive.

əṇukrəmə

(ləgʰu, d̪i:rgʰə a: bi:həŋɪ kəʈʰa:)

pa:tʰəkəkə le:lə kiʈʰu ɳiɾd̪e:ʃə ba: ʃudʒʰa:ʋə

ləgʰu kəʈʰa: kʰəŋdə

ʃɪd̪d̪ʰə məhə:vi:rə

ṇəvi: mumbəɪ

ṇəi: d̪illi:

təʃkərə

ʃəḡhərʃə

le:təɾəbɔkʃəme: a:ʃələ tʃɪttʰi:

d̪o:ma:, buḡhəŋə a:...

a:t̪məhət̪ja:

gēḍḥaruə le:ṭərabəmə

ḍi:rgḥə kəṭḥa: kḥəṇḍə

məḍḥubəṇi: mo:dju:lə

ʃəbḍəʃa:ṣṭrəm

məḥiṣəba:rə bra:hməṇəkə ga:mə

bi:həṇi kəṭḥa: kḥəṇḍə

39 ṭa: bi:həṇi kəṭḥa:

Annexure

*(Maithīlī ShṢort-Stories by Gajendra ThṬakur
translated into Englishṣ by thē authṭor h īmself)*

Annexure One: ThṬe Proven Mahāavir (Siddhḍa
Mahāavir)

Annexure Two: ThṬe Robber (Tashṣkar)

Annexure ThṬree: ThṬe Science of Words
(ShṢabdaShṢastram)

Annexure Four: ThṬe Cattle Grazer Brahāmin
Village (Mahāisbar Brahāmanak Gaam)

pərvətə u:pərə b^həməra: je: su:tələ

પર્વત ઊપર ભમરા જે સૂતલ

পৰ্বত ঙুপৰ ভম্বৰা জে ম্যতনপৰ্বত ঙুপৰ ভম্বৰা জে ম্যতন পৰ্বত ঙুপৰ ভম্বৰা জে ম্যতন

गजेन्द्र ठाकुर

পর্বত ভ্রূপৰ ভমৰা ছে মৃতন পর্বত ভ্রূপৰ ভমৰা ছে মৃতন

gəje:ndrə tʰɑ:kurə vide:hə, ma:itʰili: i:-pətrika:
<http://videha.co.in/> ISSN 2229-547X VIDEHA (since
2004) ke:rə səmpa:ḍəkə cʰəṭʰi a: a:i-ka:lhi ḍilli:me:
rəha:i cʰəṭʰiI

Do not judge each day by the harvest you reap but
by the seeds that you plant- Robert Louis Stevenson

.....

.....

Videha: Maithili Literature Movement

pa:ʰəkəkə le:lə kichu nirḡe:ṣə ba: suʰa:və
a:i po:ʰi:ke:n pəʃhəba: le:lə kichu nirḡe:ṣə ba:
suʰa:və ḡe:lə ja: rəhələ əchi ʃəisⁿ əha:nke:n e:kəra:
pəʃha:ime: a: e:kəra kəʃha: səbʰəkə vive:cəna:me:

suviḡha: hæ:ṭṭə, a: əha:n a:i s'grəhəke:n pu:rṇə
ru:pe:n bu:ʃhi pa:ɛ:bə a: a:nəndə ləs səkəbəl
a:i po:ṭhi:kə ca:riṭa: kəṭha:kə ə'gre:ʃi: ənuva:ḡə
həmə svəjⁿ ke:ne: chi: je: əṇṭərra:ʃtriʃə philmə
məho:ṭsəvəme: prəḡəṣiṭə he:ba:kə s'gə vibhinna
pəṭrika:me: se:ho: prəka:ṣiṭə/ i:-prəka:ṣiṭə bʰe:lə
əchi

həməṛə kichu rəcəna: ne:pa:ləkə go:rəkha:pəṭrə,
a:ngənə, ḡhua: ḡhəja:, miṭhila: dətə kəmə a: a:nə
ma:iṭhili: pəṭrə-pəṭrika:/ stəmbhəme: se:ho:
prəka:ṣiṭə əchi vide:hə, ma:iṭhili: i:-pəṭrika:
<http://videha.co.in/> ISSN 2229-547X VIDEHA (since
2004) me: mo:ṭa:mo:ṭi: həməṛə səbhəṭa: mu:lə a:
ə'gre:ʃi: ənu:ḡiṭə rəcəna: i:-prəka:ṣiṭə əchi

a:i po:ṭhi:kə kichu kəṭha: həməṛə sən २०२३ sⁿ
pu:rvəme: prəka:ṣiṭə/ i:-prəka:ṣiṭə kəṭha:kə
pəriṇṇḡiṭə ru:pə əchi, a:i po:ṭhi:kə kəṭha: səbhəke:n
o:i kəṭha: səbhəkə pra:ma:ṇikə s'nskəṛəṇə ḡho:ṣiṭə
kəe:lə ʃa: rəhələ əchi (ʃⁿ kijo: a:i kəṭha: səbhəkə
ko:no: s'grəhəme: s'kələnə ba: ulle:kə ba:
ənuva:ḡə kəṛəs ca:hi rəhələ ho:ṭhi, ṭinəko: le:lə i:
la:gu: əchi) । kichu pu:rvə prəka:ṣiṭə/ i:-prəka:ṣiṭə
kəṭha:me: pəriṇṇḡhənəkə s'gə na:məme: se:ho:
pəriṇṇṭənə kəe:lə ge:lə əchi

ləḡhu kəṭha: k'həṇḡə

siddhə məha:vi:rə- i: kəṭha: kəbiləpurəme:
jo:ga:nəṇḡə ʃha: ke:rə s'jo:ʃəkəṭvəme: bʰe:lə
'səgəṛə ra:ṭi ḡi:pə ʃəṛəʃə' me: pəṭhələ ge:lə a:

əṇṭika:me: se:ho: cʰəpələ | e:kəṛə əṅgre:ʒi: ənuva:ḍə
 www.museindia.com (Issue 63 September-October
 2015 under Highlight- Indian Short Stories in
 Translation) pərə i:-prəka:ṣiṭə bʰe:lə (Annexure 1) a:
 se: əṇṭərra:ʃtriʒə pʰilmə məho:ʈsəvəme: prəḍəṛṣiṭə
 bʰe:lə | i: e:kəṭa: vidʰəva: ḍi:ḍi: ənəməna:kə kəṭʰa:
 əchi, a: bʰəkṭi a: va:iʒna:nikə ḍunu: ḍu:ʃṭiko:ṇəsṇ ḍu:
 pəkṣəkə lo:kə e:kəṭa: ghəṭəna:kə vərṇəṇə kəra:ṭə
 cʰəṭʰi | kəṭʰa:me: pəriṇvəṛḍḍhənəkə sṅge: na:məme:
 se:ho: pəriṇvəṛṭəṇə əchi |

nəvi: mumba:i- e:ṭəs sa:ma:ʒikə vjəvəstʰa: sṅgə
 ko:ro:na: se:ho: miʃʰəṛə bʰəs ge:lə cʰa: |

nəi: ḍilli:- nəi: ḍilli:me: pəla:ʒəṇə a: əṛṭʰəni:ṭi cʰa: | a:
 cʰa: | e:kəṭa: mṭju | a: a:ga:n prəṭi:kṣa:...

ṭəskəṛə- pu:rvo:ṭṭəṛə ma:iṭʰiləkə pre:məkəṭʰa:
 viṣe:ʃa:nkəme: i: cʰəpələ cʰələ, ṭəkəre: i:
 pəriṇvəṛḍḍhiṭə ru:pə əchi | i: pəṇʒi:-prəbəṇḍhəme:
 vərṇiṭə sətʒə ghəṭəna:kə a:ḍʰa:rəpəṛə rəciṭə kəṭʰa:
 əchi | ra:ʒa: le:lə niḥuchələ ka:nʒa:nkə i: əpəhəṛəṇə
 cʰələ ba: ko:no: pre:mə prəsṅgə... ke: əchi ṭəskəṛə?
 e:kəṛə əṅgre:ʒi: ənuva:ḍə (Annexure 2) əṇṭərra:ʃtriʒə
 pʰilmə məho:ʈsəvəme: prəḍəṛṣiṭə bʰe:lə | kəṭʰa:me:
 le:kʰəki:ʒə svəṭṇṭṛəṭa: le:lə ge:lə əchi |

sṅghəṛṣə- i:ho: vidʰəva:kə kəṭʰa: əchi, ʒəkəra: əpəṇə
 be:ṭa:kə hətʒa: ba: a:ṭməhətʒa:kə ba:ḍə
 ənukəmpa:kə no:kəri: bʰe:ṭa:i cʰa: | nʒa:ʒə-
 vjəvəstʰa:kə cəkrəca:li se:ho: a:i me: a:ʒələ əchi |
 le:ṭəṛəbəṭṭksəme: a:ʒələ ciṭṭʰi: - ḍrəgə, a:ṭṇkəva:ḍə
 a: pro:ṭa:igo:nistəkə ha:ri ba: ʒi:ṭə ba: kiçʰu na:i...

qo:ma:, budʰənə a:...- e:kəɾə a:rəmbʰikə ru:pə
kæ:əkə be:rə pəri:vərtʰitə bʰe:lə, a:bə i: bi:həniːsⁿ
ləgʰukəṭʰa: bəni ge:lə əchi | ja:ṭipərə sərəka:ri:
ni:ṭikə sa:rṭʰəkə həstəkʃe:pəl d̪əlitə viməɾəəkə
ra:ʃəni:ṭikə pa:ɕʰa:nkə it̪iɦa:səl mud̪a: kəṭʰa: ja:ri:
əchi...

a:ṭməhəṭja:- a:ṭməhəṭja:kə məno:vijna:nəl pu:rvə
prəka:ṣitə a:i kəṭʰa:me: pəri:vərd̪dʰənəkə sⁿgə
na:məme: se:ho: pəri:vərtənə kæ:lə ge:lə əchi |

gⁿdʰərvə le:ṭəɾəbəmə- əⁿkurəme: pu:rvə prəka:ṣitə
i: kəṭʰa: gəlpəgucʰəme: २००९ me: sⁿkəlītə bʰe:lə, a:i
kəṭʰa:kə na:məme: pəri:vərtənə bʰe:lə a: kəṭʰa:
se:ho: pəri:vərd̪dʰitə bʰe:lə |

d̪i:rgʰə kəṭʰa: kʰəṇd̪ə

məḍʰubəni: mo:dju:lə- e:kəɾə a:rəmbʰikə ru:pə
ləgʰukəṭʰa: ru:pəme: əⁿṭika:me: prəka:ṣitə əchi,
mud̪a: a:bə i: d̪i:rgʰəkəṭʰa:me: pəri:vərtʰitə bʰəs
ge:lə əchi, kəṭʰa:kə na:məme: se:ho: pəri:vərtənə
ɕa:i |

əəbd̪əɕa:st̪rəm- miṭʰila:kə nəvjə-nja:jəkə ʃənəkə
gⁿge:ə upa:dʰja:jə, ʃinəkəɾə ʃənmə piṭa:kə m̪ṭjuka
ɤ bərkʰə ba:d̪ə bʰe:lə a: səbʰə ɕikʃa: pra:pt̪ə
ke:lə:kə ba:d̪ə o: cərməka:riṇi:sⁿ viva:ɦə ke:ləni,
mud̪a: hunəkəɾə it̪iɦa:sə nukə: d̪e:lə ge:lə mud̪a: o:
ʃi:viṭə rəɦələ bla:ikə bukə ma:ne: d̪u:ʃəṇə
pəṇʃi:me: | rəma:na:ṭʰə ʃʰa: d̪ine:əcənd̪rə
bʰəṭṭa:ca:rjəke:ⁿ ʃʰu:ṭʰə bəṭe:lənhi ʃe: hunəkəɾə
pəri:va:rə miṭʰila:sⁿ səma:pt̪ə bʰəs ge:lə a: hunəkəɾə

piṭṭa:kə ba: purukʰa:kə na:mə ʃənəba:kə se:ho:
 hunəka: ko: no: a:vəʃəkəṭa: na: i ʧa: i (d̪e:kʰu: hi:st̪ri:
 ऑप़्हा नव्जə nja:jə inə miṭʰila:)। d̪u:ʃəṇə pəɳʃi:sʰ
 nikələlə i: pre:mə kəṭʰa: 'ʃəkʰənə t̪əkʰənə' kə pre:mə
 kəṭʰa: vi:ʃe:ʃa:nkəme: prəka:ʃiṭə bʰe:lə i e:kə rə
 əŋgre:ʃi: ənuva:d̪ə sa:hiṭʃə əka:d̪e:mi:kə pəṭrika:
 inḍijənə liṭəre:cərə [Indian Literature Vol. 58, No. 2
 (280) (March/April 2014), pp. 78-93] me: prəka:ʃiṭə
 bʰe:lə (Annexure 3) a: ənt̪ərra:ʃtri:jə pʰilmə
 məho:ʃsəvəme: prəḍəʃiṭə bʰe:lə i a: i kəṭʰa:me:
 le:lə səbʰəṭa: gi:ṭə cərməka:rə ʈo:ləsʰn ume:ʃə
 mənḍələ ji: d̪va:ra: d̪jiṭələ re:kə ʔ̪rd̪iŋgə d̪va:ra:
 pra:pt̪ə bʰe:lə əʧi ʃe: upələbḍʰə əʧi
<http://videha.co.in/video.htm> pərə, a: ʈe:n i: kəṭʰa:
 səmərpit̪ə əʧi ume:ʃə mənḍələ ji: ke:n i sʰkəliṭə
 gi:ṭə me: ma:ṭrə e:kə ʈʰa:mə 'ba:ʃhi:nə' ke:n ba:ʃhi:nə
 kəs d̪e:lə ge:lə əʧi, stri: viməʃəke:n d̪e:kʰa:ṭə
 (kəṭʰa:me:, re:kə ʔ̪rd̪iŋgəme: na: i)। kəṭʰa:me:
 le:kʰəki:jə svəṭ̪n̪trəṭa: le:lə ge:lə əʧi।
 məhi:səba:rə bra:hmənəkə ga:mə- mənukkʰəkə
 na: i, e:kəṭa: ga:məkə kəṭʰa: i e:kə rə əŋgre:ʃi:
 ənuva:d̪ə (Annexure 4) se:ho: bʰe:lə əʧi, muḍa:
 ənuva:d̪ə glo:bələ pa:ṭʰəkə vərgəkə pa:ṭʰə-
 prəve:ʃə sugəməṭa:ke:n d̪ʰja:nəme: ra:kʰi kəs
 kəe:lə ge:lə əʧi।

bi:həni kəṭʰa: kʰənḍə

३९ ॥ bi:həni kəṭʰa:

rikɛa:kə səva:ri: a: lu:tikə dərə, nəkəli: no:tə,
 pa:nibəla: ro:də, ji: sərə, du: tɔ: ka:idi:, əpənə-
 əpənə bʰa:ɡjə, prəvəcənə, gəchələ gəpə, bʰu:ra:
 bɔ:lə, a:t̪mə-ga:urəvə, chʰa:hə, va:tərə ku:lərə, t̪o:n
 əkhənə e:t̪e:kə pa:igʰə na:i bʰe:lə che:n bə:u,
 e:məbijɛ:nsə məŋlə ka:impəsəkə mist̪ri:kə khissɔ:,
 sniphərə dəŋgə a:kʰja:nə, ja:t̪a:ja:t̪ə niəmə bʰa:ɡə
 ०-१-२-३, ja:t̪iva:di: məra:t̪hi:, t̪he:t̪hərə mənukkʰə,
 bəhupət̪ni: viva:hə a: hi:jəɾa:, st̪ri:-be:t̪i:, bia:hə a:
 go:rələɡa:i, prət̪ibʰa:, ja:t̪i-pa:t̪i, ənukəmpa:kə
 no:kəri:, pa:irəvi:-pa:iga:mə a: ha:kimə, nu:t̪ənə
 mi:dia:, mi:t̪hila:kə udjo:ɡə, 'ba:t̪hi, bʰu:kʰə a:
 prəva:sə १-४', nəvə-sa:məntə, ca:rimə st̪ʰa:nə,
 bʰo:t̪ə, məsuɑ:i, sa:ibe:rija: ka:impə, mi:t̪ə bʰa:i
 ɛnʰkʰəla: १-१२, biha:ri:, phild̪iŋɡə, skilə, d̪isi:pli:nə a:
 sa:iⁿsə १-३।

a:i səbʰəme: sⁿ kicʰu əhi: na:məsⁿ/ ba: a:nə na:məsⁿ
 prəka:ɛit̪ə/ i:-prəka:ɛit̪ə chʰa:i i: səbʰət̪a: səma:jəsⁿ
 juɾələ kəṭʰa: səbʰə chʰia:i, e:ka:ḍʰə-du: pa:n̪ti sⁿ ləs
 kəs pənnɔ:-de:t̪ʰə pənnɔ:kə kəṭʰa: səbʰəi bi:həni
 kəṭʰa: ca:rimə st̪ʰa:nə me: je:nɔ: mu:ləḍʰa:ra:
 səbʰəke:n t̪ʰəka:it̪ə rəha:it̪ə əchi ca:rimə st̪ʰa:nəkə
 la:ləcə ḍəs kəs t̪əipərə t̪ippəni: əchi bəhupət̪ni:
 viva:hə a: hi:jəɾa: st̪ri: vimərɛəkə t̪ⁿ ja:t̪i-pa:t̪i ḍəlit̪ə
 vimərɛəkə kəṭʰa: t̪hi:kəi ənukəmpa:kə no:kəri:
 əst̪ʰirə vi:ca:rəḍʰa:ra:kə lo:kəkə kəṭʰa: t̪hi:kəi
 nu:t̪ənə mi:dia: a:i ka:lhikə pi:t̪ə pətrəka:ri:t̪a:pərə
 t̪ippəni: əchi jət̪əs bre:kiŋɡə nju:jə nəvə vidʰa:nə

bənələ əchiḷ mīṭhila:kə udjo:gə əpənə ro:ʃəga:rə
 kəra:ime: ho:itə ʃhəme:ləkə vərŋənə kəra:itə əchiḷ
 ba:ɽhi, bʰu:kʰə a: prəva:sə me: ba:ɽhi a: pəla:jənəkə
 bi:cə ha:sjəke:n miʃhərə ho:itə d̪e:kʰa:jələ ge:lə əchiḷ
 pa:irəvi:-pa:iga:mə a: ha:kimə me: əpənə kərtvəjə
 pa:lənə le:lə ko:no: bəhənnə: na:i əchi se:
 d̪e:kʰa:o:lə ge:lə əchi a: səe:hə d̪o:sərə d̪ʰngəsⁿ
 a:jələ əchi a:tmə-ga:urəvə me:ḷ pa:nibəla: ro:də
 me: gəe:rə ba:ɽhibəla: ila:ka:kə lo:kəkə
 ma:d̪h̪jəməsⁿ, ba:ɽhikə ila:ka: bəla: lo:kə nəvə
 st̪h̪it̪ime: ʃi:ba:kə nəvə-vid̪hi ke:na: t̪əkəne: əchi,
 t̪əkərə vərŋənə əchiḷ i: d̪e:kʰəba:itə əchi ʃe:
 ko:si:pərə t̪ətəbənd̪hə bənəla:kə ba:d̪ə, bi:səmə
 ʃəta:b̪di:kə sət̪t̪ərikə d̪əʃəkəme: kuʃe:ʃvərə st̪h̪a:nə
 k̪ʃe:t̪rə ʃələpla:viṭə bʰe:la:kə ba:d̪ə, o:t̪ukka: lo:kə
 ke:na: əpənə:ke:n ənuku:liṭə ke:lənh̪iḷ i:
 pərja:vəreŋə viməreəpərə kəṭh̪a: əchi ḷ rik̪əa:kə
 səva:ri: a: lu:t̪ikə d̪ərə a: nəkəli: no:t̪ə me: ka:nu:nə
 vjəvəst̪h̪a: a: no:t̪əkə t̪h̪əgi:pərə t̪ippəŋi: əchi t̪ⁿ ʃi:
 sərə me: cəməca:giri:pərə, d̪u: ta: ka:idi: me: ʃe:lə
 prəʃa:sənəpərə, əpənə-əpənə bʰa:ɡjə a: sniphərə
 d̪əŋ̃gə a:k̪ja:nə me: bʰrəʃta:ca:rə, prəvəcənə me:
 d̪h̪o:ngi:, gəchələ gəpə me: ka:t̪ərə vjəvəst̪h̪a:pərə
 t̪ippəŋi: kəe:lə ge:lə əchiḷ bʰu:ra: ba:lə me: ʃa:ti a:
 mo:ha:bəra:pərə ha:sjə ru:pe:n t̪ippəŋi: əchiḷ cʰa:hə
 me: e:kəta: gʰətəna:/ mirərə ime:ʃəkə vərŋənə əchiḷ
 va:t̪ərə ku:lərə me: səma:ʃə kəljə:ŋə ka:rjəkə
 kəkʰəno: ka:lə ho:ibəla: ha:sjə pəriŋa:məkə
 vərŋənə əchiḷ t̪o:n əkʰənə e:t̪e:kə pa:igʰə na:i bʰe:lə

che:n ba:u me: mu:ləḡha:ra:kə mənə:vɪttike:n
 ha:sjəkə ma:ḡhəməs^n de:kha:ɔ:lə ge:lə əchi
 e:məbijen:sə məŋlə ka:impəsəkə mistri:kə k'hissə:
 ki:tə:bi: a: jəŋbə a:ḡha:ritə jna:nəkə ḡva:ḡhəke:n
 ḡde:khabai:tə əchi jə:tə:jə:tə niəmə me: ka:nu:nəkə
 prəti lo:kəkə ḡha:rənə:, jə:tiva:ḡi: mərə:tʰi: me:
 lo:kəkə ḡo:ḡəla:pəni: a: tʰe:tʰərə mənukkʰə me:
 mənukkʰəkə nijətipərə cərcə: bʰe:lə əchi nəvə-
 sa:məntə mu:ləḡha:ra:kə a:inʰi:ke:n vərniṭə kəra:itə
 əchi bʰo:təme: e:le:kəənəkə chələ-prəp^n cə vərniṭə
 əchi məsuə:i me: vibʰinnə kʰe:tṛəkə kʰa:nə-
 pa:nəkə sa:nskɪtikə əntərə a: əne:re: uʰha:ɔ:lə
 ja:jəbəla: na:itikə:tə:kə prəənə ḡde:kha:ɔ:lə ge:lə
 əchi sa:ibe:rija: ka:impə sa:ibe:rija:kə vja:pa:rə-
 udjo:gəkə kəṭha: tʰi:kəl mi:tə bʰa:i ɔ:nkʰəla:me:
 səbʰə ḡa:məkə mi:tə bʰa:ikə h̄nsi:, chələ-chəḡmə a:
 niḡchələtə:, səbʰətə: vərniṭə əchi bifa:ri:
 məjəḡu:ri:kə pərja:jəva:ci: bʰəs ge:lə əchi, sa:inʰsə
 pəṭha:i vjəvəstʰa:pərə tippəni: əchi, ko:tə: je:
 ko:cinḡəkə həbə chiaz:i, tətəs २०२२ me: ba:isə tə:
 vidja:rʰi: a:təməhəṭja: kəs le:ləkəl phildjinḡə kʰe:ləkə
 prəti ḡṣṭiko:nə, skilə ka:jə ke:nifə:rəkə ḡurgəti a:
 ḡisi:pli:nə bju:ro:kre:sikə ka:ri: ənḡre:jəpərə
 tippəni: əchi a:ime: kichu nəbə a: kichu
 pəriyəḡḡhiṭə bi:həni kəṭha: ḡe:lə ge:lə əchi

-ḡəje:nḡrə tʰa:kurə

12 || गजेन्द्र ठाकुर

lāgʰu kəʈʰaː kʰəɳdə

siddhə məhə:vi:rə

१

bə:nhəkə kə:təme: ənəmənə: dī:dī:kə ghərə |
ghərə nāi e:kəcā:ri: kəhu: | gā:məkə mo:tā:mo:tī:
səbhə ə'ngənā:me: e:kəcā: vidhəvā:kə ghərə rəhāi
chāi | mudā: jək'həne: pərivā:rə pā:ig'hə hō:ie: t̪n kjo:
əpənə ghərəkə mu'n'hə ghuma: lāie: t̪n kjo: be:t'hə
bənā: d̪āie: | ā: kək'həno: kālə ō:i rā:n̪rə-
məso:mā:t̪əkə ghərəkə st̪hā:nə pərivərt̪ənə bhəs jāi
chāi, ā: se: t̪e:həne: sənə st̪hīti chəlāi ənəmənā:
dī:dī:kə ghərəkə |

mudā: ənəməna: d̪i:d̪i:kə ɡʰərə ba:nhəkə ka:təme:
 cʰənhi | so:ʃʱa:nkə məjəko:tʰija: t̪o:ləkə cʰəṭhi mudā:
 ɡʱusəki kəs hāmərə ɡʰərə ləɡə a:bi ge:lə cʰəṭhi |
 səməŋəɡərə lo:kə səbhə |

a:sə-pəɽo:səkə d̪ʱi:-be:t̪i: d̪inəme:, d̪upəhərija:me:
 ja:i cʰəṭhi | d̪ʱi:lə-li:kʰə biçʰa:i le:lə | kəkərə o: ləɡəkə
 cʰəṭhi, se: məɽəla:kə ba:ɖə pəṭa: cələṭə | ɛra:ɖd̪həkə
 səma:i je: ləɡəkə əçhi se: a:gi de:t̪ə a: t̪əkəra:
 ɡʰəra:ri: bʰe:t̪əṭa:i | mudā: se:ho: səmbʰa:vəna:
 a:bə na:i | ʃʱn̪ʃʱa:rəpurəme: sa:surə cʰələnhi
 ənəməna: d̪i:d̪i:kə | o:t̪əs əpənə bəhinəkə be:t̪a:ke:n
 əpənə be:t̪a: bəna: ra:kʰi le:ne: cʰəṭhi | mudā:
 na:i hərəkə mo:ʰə na:i cʰu:t̪ələ cʰənhi |

e:kəçari: ɡʰərəme: əba:i cʰəṭhi | ma:səme: e:kə
 be:rə t̪n̪ əbəsse: | əpəne:s̪n̪ kʰe:n̪a:i-pina:i, bʰa:nəsə-
 bʰa:t̪ə | mudā: ʃʱn̪ʃʱa:rəpurəme: be:sə pa:igʰə ɡʰərə,
 a:n̪ɡənə | be:t̪a:-puṭo:huke:n̪ kəhijo: mudā: e:t̪əs
 na:i a:n̪ələnhi |

sa:uⁿse: ɡa:mə viɖʰəva:ke:n̪ d̪i:d̪i: kəha:ie: ʃⁿ o:
 na:i hərəme: rəha:i cʰəṭhi | a: pʰələna: ɡa:mə ba:li:
 ka:ki: ʃⁿ o: sa:surəme: rəha:i cʰəṭhi |

se: sa:uⁿse: ɡa:mə hunəkə: ənəməna: d̪i:d̪i: kəha:i
 cʰələnhi |

kʰo:pəri:kə ka:təme: e:kəṭa: bʰəɡəva:nəkə mən̪dirə
 bəne:ne: cʰəṭhi | məha:vi:rə bəjərn̪ɡəbəli:kə |
 ɛruhe:s̪n̪ i: ko:tʰa:kə rəha:i se: na:i, mudā: bəna:
 de:lənhi o:kəra: ko:tʰa:kə | ənnə-pa:ni be:ci kəs |
 pəhine: t̪n̪ e:kəçari:je: rəha:i | ʃəhija: ənəməna:
 d̪i:d̪i: ʃʱn̪ʃʱa:rəpurə ja:it̪ə rəhəṭhi, əpənə kʰo:pəri:kə

phərəkī: bʰirəkā: kəs ja:itə rəhəṭhiḥ ba:ḍəme: t̪a:la:
 a: sikkərisⁿ bənnə se:ho: kərəs la:gələ rəhəṭhiḥ
 mudā: bəjərⁿgəbəli:kə mənḍirə o:hina: kʰuʃələ
 rəhāi chələi lo:kə səbhəkə le:lə..ca:upəhərəi ḍhi:
 be:t̪i: ga:məkə, sa:phə-səpha:i:, ʃha:ru-bəha:ru:
 kəra:itə rəhəṭhiḥ pəkka:kə mudā: ba:ḍəme: bʰe:lə,
 piṭua: ch̪a:t̪ə a:rə ba:ḍəme:ḥ ʃəmi:nəkə pla:stərə
 kərəbəs ca:ha:itə rəhəṭhi, mudā: e:st̪i:me:t̪ə be:ṣi:
 bʰəs ge:lənhiḥ bʰəgəva:nəkə ghərə cuba:itə rəhəṭə?
 mudā: ḍʰələ:i a: pla:stərə le:lə pa:i kəṭṭəssⁿ e:t̪a:i?
 a:i hāmərə: ləga:ie: ʃe: hāmə səbhə kʰu:bə
 me:hənəṭi kəra:i ch̪i:ḥ kəkəro:sⁿ səro:ka:rə na:i əch̪iḥ
 o:hə, səma:ie: na:i bʰe:t̪a:itə əch̪iḥ mudā:
 ənəma:na: ḍi:ḍi:kə ḍinəcərja:, bʰo:rəsⁿ sa:ṇhə
 bʰəgəva:nə le:lə səmərpiṭəḥ mudā: po:səpuṭrə le:lə
 se:ho: səma:i nika:la:i ch̪əṭhiḥ bi:cə-bi:cəme:
 ʃhṇh̪a:rəpura bəja:rə ləgə st̪hiṭə əpənə ga:mə ja:i
 ch̪əṭhiḥ o:t̪ukko: bjo:nṭə ləgəba:i ch̪əṭhiḥ pʰe:rə ga:mə
 əba:i ch̪əṭhi..na:i hərəi ḍe:kʰu:..gi:t̪a: pərʰi
 st̪hiṭəprəjṇə bənəba:kə əha:nkə prəja:səḥ mudā:
 ənəməna: ḍi:ḍi:ḥ go:rə ləga:i ch̪i: ḍi:ḍi:ḥ nika:na:
 rəhu:ḥ nəhije: kʰuṣi:, nəhije: ko:ṇo: ḍukʰe:ḥ ne:
 ko:ṇo: a:vəbhəgəṭəkə la:ləsa: a: ne: ko:ṇo:
 t̪ərəhəkə səhəjo:gə pra:pt̪ikə a:ka:nkṣa:ḥ
 jo:nə t̪a:ka:i le:lə ja:i ch̪əṭhi ḍhənukəṭo:li:,
 ḍusəḍhəṭo:li:ḥ o:t̪ukka: lo:kə iṇṇəṭi:jo: ḍa:i ch̪ənhi,
 ko:nə hənəkə gʰəra:ri: le:ba:kə ch̪ənhi hənəkā:
 səbhəke:ⁿḥ o:t̪əs h̪nsiṭo: ḍe:kʰa:i ch̪ijənhiḥ əpənə

tu:ləkə lo:kəsⁿ hət̪t̪he: ko: no: ka:ʒə le:lə kəhi̯to: na: i
 cʰə̃t̪hi: e:kə̃t̪a: ka:ʒə kə̃rə̃t̪ə a: kə̃ni̯ja: n̄ke: n̄ ja: kəs
 kə̃hə̃t̪ə i a: pʰe: rə̃ ɖəsə sa:lə ɖʰə̃ri o:kə̃rə kə̃ni̯ja: n̄
 sũnə̃ba: i̯tə̃ rə̃hə̃t̪ə i

- ɖi: ɖi:, hən̄ũma: nə̃ ʒi:kə ka:ʒə cʰa: i, sərəkəkə
 ka:̃t̪əme: cʰə̃t̪hi: həm̄ə̃hu: n̄ sə̃bʰə̃ t̪n̄ ja: i̯tə̃-ə̃ba: i̯tə̃
 ma:̃t̪hə̃ ʒʰuka: kəs pu̯ə̃be: kə̃rə̃bən̄hi: se: binu bo: ni
 le: ne: həm̄ə̃ i: ka:ʒə kə̃rə̃bə̃ i

- na: i ja: u t̪i: r̪t̪hə̃-bə̃rt̪ə̃ a: bʰə̃gə̃va: nəkə̃ ka:ʒə
 m̄n̄gə̃ni: me: na: i kə̃rə̃ba: kə̃-kə̃re: ba: kə̃ ca: hi: i həm̄ə̃
 ko: no: ra: ni: -mə̃hə̃ra: ni: cʰi: ʒe: be: ɖa: ri: kʰə̃t̪a: kəs
 mən̄ɖi̯rə̃ bən̄ə̃ba: i̯bə̃ a: po: kʰə̃ri kʰũna: i̯bə̃ i
 mũɖa: ɖʰə̃la: i̯ja: a: pla: s̪t̪ə̃rə̃!

२

sərəkəkə̃ ka:̃t̪əkə̃ bʰə̃gə̃va: nəkə̃ a: i mən̄ɖi̯rəkə̃
 sət̪ələ̃ e:kə̃ bi: ɖʰa: kʰe:̃t̪ə̃, sə̃bʰə̃t̪a: ə̃nə̃mə̃na:
 ɖi: ɖi: kə̃ i ɖʰə̃la: i̯ja: bʰəs̪ ɖe: la: kə̃ ba: ɖə̃
 bʰə̃gə̃va: nəkə̃ na: məs̪ⁿ likʰi ɖe:̃t̪i: i ʒe: ə̃nnə̃-pa: ni
 he:̃t̪a: i o: isⁿ bʰə̃gə̃va: nəkə̃ ɖʰə̃rəkə̃ cu: nə̃-po: ca: ra:
 a: sə̃pʰa: i: ho: i̯tə̃ rə̃hə̃t̪ə̃ i

kə̃t̪e: kə̃ ɖi̯nəs̪ⁿ pə̃ɽo: si: pə̃cʰo: ɽə̃ ɖʰe: ne: cʰən̄hi: i
 “ɖi: ɖi: i tu: hərə̃ sə̃bʰəs̪ⁿ lə̃gəkə̃ bʰa:̃t̪i̯jə̃ həm̄ə̃hi: n̄
 cʰi̯ja: u i: ʒə̃mi: nə̃ həm̄ə̃rə̃ ɖʰə̃rəs̪ⁿ sət̪ələ̃ ə̃cʰi: i
 pə̃hiluka: lo: kə̃ ba: n̄hə̃-sərəkəkə̃ ka:̃t̪əme: cʰo:̃t̪ə̃
 lo: kə̃ a: mə̃so: ma:̃t̪əke: n̄ ɖʰə̃rə̃ bə̃na: ɖa: i̯tə̃ rə̃ha: i i
 mũɖa: a: bə̃ ʒə̃ma: na: bə̃ɖə̃li ɖe:̃lə̃ cʰa: i i a: bə̃ t̪n̄
 sərəkəkə̃ ka:̃t̪əkə̃ ɖʰə̃rə̃ a: ʒə̃mi: nəkə̃ mo: lə̃ bə̃ɽʰi

ge:lə chʰa:ɪɪ tʰu:n a:ɪ ne: ka:lhi məri ʃe:me:ɪ tʰəkʰənə i: ʃəmi:nə həmərə: səbhə pəti:ɖa:rə le:lə ʃhəgəɽa:kə ka:rəŋə bənəɽəl”

tʰu:n a:ɪ ne: ka:lhi məri ʃe:me:- kəhi kəs ɖe:kʰija:u ko:no: səɖhəva:ke:nɪ muɖa: məso:ma:ɽəs^n kəhi səka:ɪ chʰa:ɪ- bʰəne: o:kəɾə po:səpuɽə- puɽo:hu- na:ɪtʰə-na:ɽina səbhə ho:ɪɪ tʰi:zəkə chʰa:ɪ ba:bu:ɪ

“bʰəgəva:nəkə le:lə niɦucʰələ əchi i: ʃəmi:nəɪ əhi:sn tʰ^n həmərə guʃərə cəla:ie:ɪ ʃe: kichu pe:ɽə ka:ɽi kəs bəcəba:ɪ chʰi: se: ko:ɽilja:- bʰəgəva:nəkə ɡʰərəkə ɖʰəla:ɪja: a: pla:stərə le:ləɪ ʃʰɲʰa:rəpurəkə ʃəmi:nə- ʃa:ləkə pa:ɪ səbhə be:ɽa: puɽo:hukə chənhiɪ se: həmə ke:nə:..”

“pʰe:rə ɖi:ɖi:ɪ tʰu:n ɡəpə buʃhəbe: na:ɪ ke:le:nɪ ʃa: ʃiba:ɪ chʰe:n ra:kʰə ne:ɪ kərə ne: guʃərəɪ həmə tʰ^n kəha:ɪ chʰija:u ʃe: tʰo:ra: məɾəla:kə ba:ɖə ʃe: pəti:ɖa:rə səbhə a:pəsəme: ləɽəɽə se: tʰo:ra: ni:kə ləɡəɽa:u? a: həmə tʰo:hərə səbhəs^n a:ptə bʰa:ɽiʃə...ɪ” ɖe:kʰija:u, kəha:ɪ chʰa:ɪ ʃe:ɪ bʰa:ɽiʃə ba:hərəme: no:əkəri: kəra:ɪ chʰəɽʰiɪ ʃe: ɡa:məme: rəha:ie: se: tʰ^n bʰe:nɽə kəra:ɪjo:me: s^nko:cə kəra:ie: ʃe: kichu ɖe:məs na:ɪ pəɽə:ɪ i: muɖa: ʃəhija: ɡa:məme: əba:ie: a: həmə ɡa:məme: rəha:ɪ chʰi: tʰ^n bʰe:nɽə kəɾəba:kə le:lə əbiɽe: əchiɪ a: a:ɪ be:rə tʰ^n həmə ʃʰɲʰa:rəpurəme: rəhi: tʰ^n o:ɽɽa:u a:ɪlə rəhə:ɪ səe:hə tʰ^n kəhəli:ɪ ʃe: i: ke:nə: kəs pʰure:la:ɪɪ se: a:bə buʃhəli:ɪ muɖa: i: ɖʰəla:ɪja: ke:nə: kəs həe:ɽəɪ pla:stərə tʰ^n ba:ɖo:me: kəɾəba: ɖe:ba:ɪɪ tʰəɽe:kə cuba:ie:, a:ɪ sa:lə tʰ^n a:ro:

be:ɛi: cubəs la:ɣələ əʈʰiɪ piʈua: ʈəʈə, ɖuijo: sa:lə
 na:ɪ cələləl o:kəra: o:ɖa:ri kəs ɖʰələ:ijja: kərəʈə
 kəri:mə mija:n a: ləʈʰəmi: mistri:, ʈəkʰəne: ʈʰi:kə
 həe:ʈəl ɖe:kʰa:ɪ ʈʰi:ɪ

bʰa:ʈijəkə a:ba:ɟa:hi: bəʈʰi ge:lə əʈʰi a:ɪ-ka:lhiɪ

“ʈʰi:kə ʈʰa:ɪ ɖi:ɖi:, əɖəhe: ʈəmi:nə ɖəs ɖe:ɪ ɖəsə
 kəʈʈʰa:me: əʰa:nkə bʰa:ʈijəkə bəsə:ba:səkə sŋgə
 bʰəgəva:nəkə le:lə se:ho: ʈəmi:nə bəcije: ʈe:ʈa:ɪɪ”

“mudɖa: ba:nʰəpərə əʰa:nkə ɣʰəra:ri:kə la:ɟi ʈn
 nəhije: həe:ʈəl ʈəkʰənə ki: pʰəe:ɖa: həe:ʈə
 əʰa:nke:nɪɪ”

“ʈʰo:ʈu: ne:ɪ e:kʰəno: ʈn ʈo:lə ɖəs kəs əbiʈe: ne: ʈʰi:,
 a: həmərə ɣʰəra:ri:kə la:ɟi səʈəkəs ka:ʈəkə
 ʈəmi:nəsʰn ʈʰo:ʈəbe: ʈʰa:ɪ, pəʈʰuləke: ʈəmi:nəsʰn ne:
 ʈʰa:ɪɪ ca:ʈukə-ca:ʈubəʈijja: a: ba:nʰəkə ka:ʈəme: ɣʰərə
 bəne:ba:kə ʈn a:ɪbə ne: cələnə bʰe:lə ʈʰa:ɪɪ a: a:ɪbə
 ca:ʈubəʈijja: a: ba:nʰəkə ka:ʈəme: ʈn bʰəgəva:ne:kə
 ɣʰərə ne: ʈo:bʰəʈənhɪɪ ɖəsə kəʈʈʰa:kə ɖəsə həɟa:re
 ʈəhija: kəhəbə həmə ɖəs ɖe:bəl rəʈiʈri: ba:ɖe:me:
 bəru həe:ʈəl”

“ʈʰi:kə ʈʰa:ɪɪ ʈəkʰənə həmə so:ci kəs kəhəbəɪ e:kə
 be:re be:ʈa: puʈo:husʰn pu:ʈʰi la:ɪ ʈʰi:ɪ”

ko:nə upa:ɟəl bʰəgəva:nəkə ɣʰərəkə ɖe:ba:lə
 səbʰəme: kəɟəri: la:ɟi ge:lə əʈʰiɪ ɖe:ba:lə ʈʰo:ʈu:,
 bəɟərnɡəbəli:kə mu:rʈime: se:ho: kəɟəri: la:ɟi ge:lə
 əʈʰiɪ ənəmənə: ɖi:ɖi: so:ciʈe: rəhi ge:ləʈʰiɪ a:
 so:ciʈe:-so:ciʈe: bʰo:re bʰəs ge:lənhiɪ

ɖəs ɖa:ɪ ʈʰia:ɪ ʈəmi:nəl a:re upa:ɟe: ki:ɪ na:ɪ!

be:ʈa:-puʈo:hu kəhələkʰinhə ʈe: ma:ɟəl o:ʈukka:

jəmi:nə t̪n bʰəgəva:nəkə cʰənhi:l a: həmə səbʰə se:
 ɐurufə: s̪n buɸʰa:ɪ cʰi:l muɖa: ɖe:kʰəbəl o: ko:nə:
 cə:li t̪n nɑ:ɪ cəli rəhələ əchi:l

“ko:nə cə:li:l pɑ:ɪ t̪n kichu be:ɛi:je: ɖəs rəhələ əchi:l”
 bʰəgəva:nəkə məndirəkə le:lə ɖəsə kəttʰa: kəmə
 t̪ho:ɽəbe: ho:ɪ cʰa:ɪ:l pɑ:ɪ juɽəba:ɪt̪ə-juɽəba:ɪt̪ə məri
 ge:la:uⁿl i: əɖʰəkʰəru məndirə ki: o:hine: rəhi je:t̪a:ɪ?
 gəpə kəra:ɪ cʰi: ləcʰəmi: mist̪ri: a: kəri:mə miɑ:n s̪n
 ɖəsə həɟa:rəme: qʰəla:ijja:, plɑ:st̪ərəkə s̪ngə
 cʰəhərəɖiva:ri: se:ho: bəni je:t̪a:ɪ:l e:st̪i:me:t̪ə bəni
 ge:ləl rəjist̪ri:kə əgile: ɖinəs̪n ka:ɟə a:rəmbʰəl a:
 bʰa:ɖəvəkə pəhine: səmə:pənəl

३

cəlu: rəjist̪ri: bʰəs ge:ləl ɖa:səɟi: ka:gəcə-
 pətt̪ərəme: bəɖɖə mə:hira lo:kəl puchəba:kə ka:ɟə
 cʰa:ɪ! - ɖʰurəl pəkija: ka:gəcə bənələ he:t̪a:ɪ:l

“bʰəgəva:nəkə le:lə ka:gəcə bəne:ba:kə pəhilə
 əvəsərə bʰe:t̪ələ əchi ɖi:ɖi:”- ɖa:səɟi:kə gəpəs̪n
 ənəmənɑ: ɖi:ɖi: ɖa:so:ɖa:sə bʰəs ge:li:l

lo:kə kəha:ɪ cʰa:ɪ jʰuttʰe: je: lo:kəkə ɐrəɖɖʰa:
 bʰəgəva:nəpərə s̪n kəmə bʰe:lə ɟa:ɪ cʰa:ɪ:l i: ɖa:səɟi:l
 kəhijo: ne: bʰe:n̪t̪ə a: ne: ɟa:nə pəhica:nəl ɖu: t̪a:
 rəjist̪ri:kə ka:gəcə- e:kəɽa: ɖəsəkətt̪ija: bʰa:ɽijəkə
 nɑ:mə a: ɖo:sərə bʰəgəva:nəkə nɑ:mə, muɖa:
 e:kke: pʰi:səme: bənɑ: rəhələ cʰətt̪hi:l sa:pʰe: kəhi
 ɖe:ləkʰinhə- ɖi:ɖi: bʰəgəva:nəkə jəmi:nəkə
 rəjist̪ri:kə pɑ:ɪ həmə e:kəɖəmme: nɑ:ɪ le:bəl je:

be:rə-bəhəṭṭəpərə ka:jə a:bəjə sə:fhə ne: əppənə
lo:kə | t̪hi:ke: bu:r̪hə-pura:nə kəhi ge:lə chəṭṭhi | jəe:hə
səbhə de:khi kəs ne: kəhəne: chəṭṭhi |

ənəmənə: d̪i:d̪i: bə:ime: chəṭṭhi | pəe:re: gə:mə e:li: |
so:həme: kichu nā: | phura: | chənhi | mənḍirəke:n
əjəba:ru:, ka:lhisⁿ ka:jəkə a:rəmbhə əchi | ləchəmi:
mistri: əpənə t̪e:ga:ri:, d̪o:ri:, kərəṇi: səbhə ra:khi
ge:lə əchi | d̪əbbukə səbhə pa:ni b̪hərəba:kə le:lə
ənəmənə: d̪i:d̪i: jo:ga: kəs ra:k̪hənəhije: chəṭṭhi |
po:k̪həri bəgəle:me: əchi | li:r̪həsⁿ b̪hərələ, mudā:
ka:t̪əme: məhi:sə səbhəke:n pa:ni pie:ba: le:lə lo:kə
səbhə kəne:kə sa:p̪hə kəie: d̪e:ne: chā: |

mudā: b̪ho:re:me: gh̪o:lə-phucukka: | kəri:mə
miā:nke:n ka:jə kərəba:sⁿ ro:ki d̪e:lə ge:lə | ke:
ro:kələkə? b̪hā:ṭijəke:n k̪həbəri d̪ija:u | mudā: o: t̪ⁿ
ka:lhi j̪h̪h̪a:rəpurəsⁿ so:j̪he: no:kəri:pərə cəli ge:lā: |
rəjistr̪i:kə ka:gcə o:nā: t̪ⁿ ənəma:nā: d̪i:d̪i: ləgə
se:ho: chənhi | b̪hā:ṭijəkə sa:rə ro:kəne: əchi ka:jə |
chəhərəḍiva:ri: nā: | bənəbəs d̪e:t̪ə | mudā: ka:lhi
rəjistr̪i: ka:lə t̪ⁿ rəhəjə i:ho: | t̪ək̪hənə? kəhā:ie: j̪e:
bā:nhəkə ka:t̪əbəla: jəmi:nə me:həma:nəkə
chijənhi | a:in̪ ja:u, t̪ək̪hənə t̪ⁿ i: mənḍiro: o:kəre:
hissā:me: b̪həs ge:lā: | ne: | ko: no: buj̪həba:me:
gələṭi: t̪ⁿ nā: | kəs rəhələ əchi? b̪hā:ṭijə mā:səkə
s̪uruhe:me: ja: kəs t̪ⁿ e:t̪ā:, d̪ərəma:ha: la:ie: kəs
ne: | mā:sə b̪həri ənəma:nā: d̪i:d̪i: gə:mə a:
j̪h̪h̪a:rəpurə kəra:it̪ə rəhəli: | be:t̪ā: puṭo:hu
kəhənhi j̪e: i: b̪hā:ṭije:kə cā:li t̪ⁿ nā: | əchi? nā: | se:
nā: | kəhu: | d̪ā:səji: t̪ⁿ ni:kə lo:kə rəhəjə | d̪e:k̪hu: |

४

“dizdi: əha:nke:n ko:nɔ: d̪ho:kʰa: bʰəs rəhələ əchi:”

“təkʰənə t̪n i: mənɖiro: əhi:nkə bʰe:lə ne:”

“naxi dizdi: i: mənɖirə t̪n bʰəgəva:nəkə chijənhi: hunəkə: rəhətənhi: a: pa:chu:kə jəmi:nəkə ma:likə se:ho: bʰəgəva:ne:”

“a: təkʰənə t̪n həmərə i: kʰo:pəɽi: se:ho: əhi:nkə bʰe:lə ne:”

“naxi dizdi: əha:n jəhija: d̪həri ji:bə t̪əhija: d̪həri rəhu: ke: mənə: kərətə?”

“ba:u: bəɖdə upəkə:rə əha:nkə a: pa:chu: d̪isəkə: jəmi:nəkə la:gi t̪n naxi ba:nhə d̪isəs̪n əchi a: nəhije: t̪o:lə d̪isəs̪n”

“dizdi: əha:n həmərə: jəmi:nə ba:te: ja:u ne:, ke: mənə: kərətə? a: a:ripərə ba:te: kʰe:t̪əme: səbʰə ja:te: əchi: jəkərə kʰe:t̪ə ba:nhəkə ka:t̪əme: naxi cha:i se: ki: əpənə kʰe:t̪əpərə naxi ja: səka:ie: əha:n t̪n nəbəkə: lo:kəkə bʰinnə-bʰina:uɟə bələ: gəpə kəs rəhələ chi:”

“mud̪a: i: səbʰə əha:n pəhine: kəha:n kəhəne: rəhi:”

“dizdi:, əha:nke:n səbʰəta: kəhəne: rəhi: mud̪a: ləga:ie: je: əha:nke:n d̪ho:kʰa: bʰəs rəhələ əchi: naxi viəva:sə ho:ie: t̪n d̪a:səji:ke:n bəja: d̪əi chi: o: t̪n t̪e:həlla: əchi:”

“əccʰa: t̪n o:ho: milələ əchi:”

“du: rəjistri:kə ka:gəcə bənə: kəs be:ca:ra: e:kə

rəjistri:kə pa:ɪ le:ləkə a: əɦa:n kəhi rəɦələ ɦi: ɦe: milələ əɦiɪ"- bʰa:ɽijəkə svərə ɽi:vrə bʰəs ge:lənhiɪ ɦa:nphəs ləgələ: a: ɦo:rə-ɦo:rəsⁿ bəɦa:ɽə biɦa: bʰəs ge:lə:ɪ

५

ənəma:na: ɦi:ɦi:kə le:lə na:ɦərəkə i: bʰo:rə sa:surəkə o:ɪ bʰo:rə ɦəkə:n rəɦənhi ɦəi ɦinə o: viɦəva: bʰe:lə rəɦəɦiɪ a:ɪ ga:məkə ɦɦi:-be:ɦi: ɦɦi:lə- li:kə biɦəba: le:lə na:ɪ e:li:ɪ ənəma:na: ɦi:ɦi:kə ra:ɦi bʰərikə va:ɽa:la:pə- bəɦəŋgə bəli:kə s^ŋgə, əɦəne: a:ɪ bʰo:rəme: kʰəɦəmə bʰe:lə əɦiɪ lo:kə səbʰə əŋgəna:me: bæcca:ke:n ɦʰo:ki kəs suɦa: rəɦələ əiɪ bʰo:rəme: kiɦu go:ɦe: a:bi pⁿca:ɦi: kəre:ba:kə suɦa:və ɦəs ge:lənhiɪ muɦa: ənəma:na: ɦi:ɦi:kə ro:ɦə ɦⁿ bəɦəŋgəbəli:sⁿ ɦəɦənhiɪ

"bʰəgəva:nəkə ɦəmi:nə əɦəɦa: be:ɦi kəs bʰəgəva:nəkə ɦʰərə bənəbəɦa:uⁿ, muɦa: mənɦirəkə səɦələ ɦəmi:nə rəjistri: kəra: le:ləkə a: ɦe: ɦəmi:nə bəcələ o:ɪsⁿ mənɦirəkə la:ɦiɦe: na:ɦi rəɦələɪ la:ɦi ɦⁿ ɦo:ɦu: o:ɦərə ɦe:ba:kə rəɦe: bənnə kəs ɦe:ləkəɪ a: i: bəɦəŋgəbəli:ɪ məɦa:vi:rə! ko:nə səɦɦi ɦa:ɦi e:kəra:me: ? ɦa:ɦi:sə sa:lə pe:ɦə ka:ɦi kəs ɦinəka: kʰo:pəɦi:sⁿ pəkka:kə ɦʰərame: ənəla:uⁿɪ ɦʰəla:ɦiɦa: bʰəs ɦəɦəɦə, ɦʰəɦəɦəɦi: bəni ɦəɦəɦə səe:ɦə ɦa: mənə:rəɦə rəɦəɦə, a: se:ɦo: ɦinəke: le:ləɪ ɦa:..."

६

a:i bʰo:rəme: bʰa:ɽijəkə ɖva:ripərə tʰa:ɽʰə
 ənəma:nɑ: ɖi:ɖi: lɔ:kə səbʰəkə mo:ne: je: a:bə a:rə
 ba:jʰəɽə jʰəgəɽɑ:l muɖɑ: i: ki: bʰəs rəhələ əchi:
 ləchəmi:jɑ:nkə bʰa:jə rikɛɑ: ənələkə əchi: ənəma:nɑ:
 ɖi:ɖi: bʰa:ɽijəkə sŋə jʰŋjʰa:rəpure jɑ: rəhələ chəɽʰi:
 ke: kəhələkə? hunəkɑ:sⁿ tⁿ kəkəro: gəpo: nɑ:i bʰe:lə
 rəhɑ:i ləhəmə kəhənəhijɔ: rəhijənhi pⁿca:it̪i: kəra:u,
 muɖɑ: mənɑ: jəkɑ:n kəs ɖe:ne: rəhəɽʰi: əcʰɑ:,
 ləchəmi:kə bʰa:jə kəhələkə l hⁿ, rikɛɑ: bəjəba:i le:lə
 je: ge:lə rəhəjə, se: kəhəne: həe:ɽə je: jʰŋjʰa:rəpure
 je:ba:ɽə əchi:

ɖɑ:səji:ke:n e:kəɽɑ: a:rə rəjist̪ri:kə kɑ:gəcə bənəbəs
 pəɽələnhi: ənəma:nɑ: ɖi:ɖi:ke:n ɖe:kʰi o: səɽɖə bʰəs
 ge:lə rəhəɽʰi je: jɑ:ni nɑ:i bu:ɽʰi: ki: səbʰə
 sunəo:tʰinhəl muɖɑ: ənəma:nɑ: ɖi:ɖi: t̪əte:kə ne:
 t̪ɑ:məsəme: chəli: je: kichu nɑ:i bəjəli: t̪ɑ:məsə pi:bi
 ge:li: o:ho: pa:chu: bəla: jəmi:nə bʰa:ɽijəke:n
 rəjist̪ri: kəs ɖe:lənhi: a: jʰŋjʰa:rəpure-st̪e:ɛənəsⁿ
 ghuri kəs jʰŋjʰa:rəpure bəjɑ:rə ɖisə be:ɽɑ: puɽo:hu
 ləgə pəe:re: biɖɑ: bʰe:li:

ləchəmi:kə bʰa:jə ghuri a:ilə ɖu: səva:ri:ke:n ləs
 ge:lə rəhəjə muɖɑ: mɑ:ɽrə e:kə səva:ri: ləs kəs ghuri
 a:ilə sŋəme: sŋɖe:ɛə le:ne: ge:lə ləchəmi: mist̪ri:
 a: kəri:mə miɑ:n le:lə sŋɖe:ɛə kɑ:lhi bʰo:re:sⁿ kɑ:jə
 a:rəmbʰəl pʰe:rəsⁿ?

cəhəɾəɖe:ba:li: bənələl bʰəgəva:nəkə məndɪrə a:
 ənəma:nə: ɖi:ɖi:kə ɡʰərəkə:ⁿ ba:ri kəsɪ kəhi ɖe:ne:
 ʧijənhi ɖi:ɖi: ke:^{nɪ} ɦunəkə: jiba:ɪtə kjo: ʧu:ʈənhi
 na:i ɦunəkərə ɡʰərəl

ɡʰərə a:ki kʰo:pəɾi:, e:kə sa:lə kəne:kə tu:ʈələl
 ɖo:sərə bʰəɖəbərija:me: kʰuʈta: səri kəs kʰəsi
 pəɾələl muɖa: ənəma:nə: ɖi:ɖi: na:i e:li:l səma:ɖə
 ɖe:ne: rəhənhi na:iɦərəkə e:kə go:ʈe:l ɖʰəla:ija:
 nəhije: bʰe:lənhi bəjəɾⁿgəbəli:kəl ənəmənə: ɖi:ɖi:
 ɦəriɖva:rəsⁿ ɡʰuri e:li:l lo:kə puʧələkənhi- ki:
 ma:ⁿgəla:uⁿ ɡⁿga: ma:jəsⁿl

“jəe:hə je: əɳɖʰəviəva:sə ɦəmərə: mo:nəsⁿ ɦəʈa:
 ɖiə”l

“a: ki: ɖe:lijənhi ɡⁿga: ma:jəke:ⁿ ?”

“əpənə ʈa:məsə ɖəs ɖe:lijənhi”l

ənəma:nə: ɖi:ɖi: jəe:hə kəhəʈhi- ki: kərəbənhi
 ko:ɳo: səktije: na:i ʧənhi bəjəɾⁿgəbəli:me:l kʰəsəs
 ɖija:u kʰo:pəɾi:l so:ⁿgərə la:gələ ɡʰərə kəʈe:kə ɖinə
 ʈikəʈəl

kəe:kə bərəkʰə bi:ʈələl kəe:kə bərəkʰə na:i
 pa:ⁿcəme: sa:lə ʈⁿl bʰa:ʈijə ɡa:məpərə a:ilə rəhəʈhi
 ɖərəma:ɦa: uʈha: kəsɪ po:kʰəri ɖisəsⁿ
 cəppa:kələpərəl lo:ʈa: le:ne: ba:isəla: a:ki
 ʧa:ʈi:me: ɖəɖɖə uʈhələnhi l na:i bæci səkəla:l lo:kə

səbʰə kəhəjə, d̪e:kʰu: ənəma:nɑ: d̪i:d̪i:kə ɐra:pə,
bəd̪d̪ə ka:nələ rəhət̪ʰi d̪i:d̪i: o:ɪ d̪inəɪ o:ɪsⁿ pəhine:
bəjərn̪gəbəli:kə mu:r̪t̪ime: t̪ʰi:ke: ɐk̪t̪i na:ɪ rəhəjəɪ
mud̪ɑ: h̪ɹd̪əjəsⁿ d̪e:lə ɐra:pə la:ga:ɪ ʧa:ɪ ja:uɪ o:hi:
d̪inə ja:ɡ̪ɹt̪ə bʰəs ge:lə rəhət̪ʰi bəjərn̪gəbəli:ɪ a: a:ɪ
ɐk̪t̪i d̪e:kʰɑ: d̪e:ləkʰinhəɪ

mud̪ɑ: səməd̪ija:ke:ⁿ ənəma:nɑ: d̪i:d̪i: kəhələkʰinhə
je: pa:t̪ʰəro:me: ja:nə ho:ɪ ʧa:ɪ? hət̪ə ət̪a:ikə bʰe:lə
he:t̪a:ɪɪ pərəsu: ɛ:t̪əs ɛ:kət̪ɑ: ma:rəva:ɹi:ke:ⁿ ət̪a:ikə
bʰe:lə rəha:ɪɪ ciŋt̪ɑ:-pʰikirəsⁿ ho:ɪ ʧa:ɪ ɛ:kərə
ət̪a:ikəɪ ɛ:t̪əs d̪ɑ:kəd̪ərə səbʰə rəha:ɪ, ma:rəva:ɹi:
bəci ge:ləɪ ga:məme: d̪e:ri: bʰe:ne: ja:nə na:ɪ bəca:ɪ
ʧa:ɪɪ t̪e:ⁿ ne: həməhu:ⁿ a:ɪ bu:t̪ʰɑ:ri:me: be:t̪e:
pu:t̪o:hu ləɡə ʃʰn̪jʰɑ:rəpure:me: rəhi rəhələ ʧi:ɪ

९

ga:mə əʧi məhisəba:rə bra:ɦməŋəkə ga:məɪ
sukʰəra:t̪ikə d̪inə hu:ɹɑ:-hu:ɹi:kə kʰe:lə je: a:ɪ
məhisəba:ɹə bra:ɦməŋə səbʰəkə d̪e:kʰəla:uⁿ t̪ⁿ
po:lo:kə kʰe:ləme: ko:no: ruci na:ɪ rəhələɪ səmija:kə
d̪o:məsⁿ ki:nələ suggərək̪e:ⁿ bʰɑ:n̪ɡə pia: ma:t̪lə
məhi:sə d̪va:ra: hu:ɹɑ: le:bəɪ

cərəba:ɦə je: məhi:səkə pəɦula:t̪ʰə pəkəɹi
kəla:ka:ri:sⁿ ba:isələ ʧələ se:ho: əd̪bʰu:t̪e:ɪ d̪o:məkə
ka:jə pa:bəni-t̪iɦa:rəme: t̪ⁿ ho:it̪e: əʧiɪ pe:t̪a:rə
bəne:ba:sⁿ su:pə, bi:t̪əni səbʰə kiʧu bəne:ba:me:
d̪o:məkə ka:jə a: pa:ɦunə pərəkʰə le:lə a: bərija:t̪i:

le:lə ʃe: kʰəssi: ka:ʈələ ʃa:i ʧʰa:i, ʈəi le:lə mia:nʈo:li:kə
ka:ʃə |

ḡhurə kəʈəs bʰa:nsi ge:la:uⁿ |

kʰəssi:kə mu:ʈa: ḡurga:pu:ʃa:kə bəlime: kəmiṭi: ləs
ləi ʧʰa:i | se: mia:n ʃe: kʰəssi: ka:ʈa:itə əʧi se: həlɑ:lə
kəs kəs, gərəḡḡəni əḡḡə: ləʈəkəle: rəʰa:i ʧʰa:i,
muḡḡa: ma:usə bəna:-so:na: kəs o:ho: gərəḡḡəni ləs
ʃa:iʃe: a: kʰələra: se:ho: | ʈəkʰənə məhi:səba:rə
bra:hmanəme: sⁿ ʃe: hənuma:nəʃi: mənḡḡirəpərə
bʰəʃənə a: əʃʈəʃa:mə kəra:i ʧʰəṭhi se: o:hi: kʰələra:sⁿ
bənələ ḡho:ləkə kina:i ʧʰəṭhi | a: se: ki:rṭənə bʰəiʃo:
rəhələ ʧʰəla:i |

siddhə məha:vi:rəʃi:kə mənḡḡirəkə a:ga:n |
ra:mənəvəmi: ḡinə ga:ʈələ bəʈəka: ḡhu:ʃa: |
ʈənəʈəna:itə gʰəʃi:gʰəṇṭə a:ki a:rə kiʧu |
hənuma:nəʃi:kə ḡhu:ʃa: pʰəhəra: rəhələ əʧi |
sa:nʃəkə be:rə | məhi:səba:rə səbʰəkə a:gəmə bʰəs
ge:lə əʧi | ko:no: pa:bəni huə:, hu:ʈa:hu:ʈi: a:ki
ra:mənəvəmi: siddhə hənuma:nəʃi:kə a:ga:n
ki:rṭənə ho:itə: əʧi | se: ba:bu: ga:uⁿa:kə
ṛəḡḡḡa:kə gəpə ʧʰia:i | se: a:iʃo: bʰəs rəhələ əʧi |

gʰu:rəkə ḡhuⁿa: ma:ləkə biṭha:uri:ke:n ma:ləkə
ḡe:həsⁿ ələgə kərəba:kə prəʃa:səme: əʧi | e:kə
go:ṭe:kə sⁿgə ḡo:sərə go:ṭe: a:ʃələ ʧʰəṭhi, səppəṭə
kʰe:ba:kə le:ləi hənuma:nəʃi:kə mənḡḡirə ga:uⁿa:
səbʰə pla:stərə kərəba: ḡe:ne: ʧʰəṭhi | ḡhəla:iʃa:
se:ho: bʰəs ge:lə əʧi | mənḡḡirəkə bərəṇḡḡa: ʧʰu:bi
kəs ʃṇə pəce:nəha:rəkə sⁿkʰja: nəgəṇʃə, ʈa:iʃo:

e:kəʈa: əpəva:ḍə t̪n̪ əchije:- o: kəha:ɪ chəʈhi- səppəʈə
t̪n̪ t̪o:ʈəba: le:lə kʰa:e:lə ja:ɪ chʰa:ɪ h̪n̪ bʰa:ɪ, e:kə be:rə
səppəʈə kʰe:ne: je: ʋ̪ṇəs̪n̪ vimuk̪ti bʰe:ʈi ja:jə t̪n̪ h̪ərje:
ko:nəɪ mud̪a: e:ke:ʈa: əpəva:ḍəɪ ənəma:n̪a:
ḍi:ḍi:ke:n̪ a:bə səbhə ənəma:n̪a: ba:ba: se:ho:
kəha:ɪ chənhiɪ kəe:kə bərəkʰə bʰe:lə muina:
hunəkərəɪ gh̪uri kəs̪ nəhije: e:li:l̪ bʰa:ʈijəkə
gh̪əra:ri:kə ḍo:ʂə niva:rəṇa:r̪t̪hə ko:n̪o: p̪n̪ḍiṭəkə
kəhəla:pərə kʰuʈʈa:pərə e:kəʈa: ga:jə ba:n̪hi ḍe:lə
ge:lə chʰa:ɪ, jəkəra: e:nəha:rə-ge:nəha:rə səḍikʰənə
gh̪a:sə kʰa:it̪ə ḍe:kʰa:ɪ chəʈhi, t̪əis̪n̪ gh̪əra:ri:ke:n̪
nəjəri-gujəri na:ɪ ləgəʈa:ɪɪ

hənuma:nəji:kə ḍh̪uʈa: pʰəhəra: rəhələ əchiɪ
sa:n̪jʰəkə ka:ləɪ go:nəra bʰa:ɪ ki:r̪t̪ənəme: ḍʰo:ləkə
ḍh̪e:ne: t̪h̪a:pəpərə t̪h̪a:pə ləga: rəhələ chəʈhiɪ

ənəma:n̪a: ba:ba:kə gəpə a:bə kich̪u lo:ko: səbhə
ma:nələkəɪ t̪hi:ke:ɪ hənuma:nəji:kə mu:r̪tikə a:ga:n̪
bʰəkt̪ə ḍu:ʈa: go:lə bəni ge:lə əchiɪ e:kə go:ləkə
vica:rə kəne:kə va:ij̪na:nikə chʰa:ɪ- ənəma:n̪a: ḍi:ḍi:
je: ba:n̪cələ ḍəsə kəʈt̪h̪a:kə rəjist̪ri: kəs̪ ḍe:ləkʰinhə
səe:hə ne: pəisa: ḍe:ləkə:ɪ cint̪a:-phikire bʰa:ʈijəkə
chʰa:ʈi:me:ɪ na:ɪ səmh̪a:ri səkələ ənəma:n̪a: ḍi:ḍi:kə
i: a:kraməṇə o:ɪ t̪hi:ke: pa:t̪h̪ərame: ko:n̪o: səkti
t̪h̪o:ʈəbe: ho:ɪ chʰa:ɪɪ mud̪a: ḍo:sərə go:lə məha:vi:rə
hənuma:nəji:kə siḍḍhə a: ja:g̪uʈə he:ba:me:
viəva:sə kəs̪ rəhələ əchi- ja:u, cut̪ti:ke:n̪ ma:ʈi ḍəs̪
ḍij̪a:u t̪n̪ o:ho: məri ja:jəʈə mud̪a: bikuʈi kəs̪ je:

ka:ʈəʈə se: ʧʰo:ʈəʈə na:il a: i: ma:ʈi ənəmənə: ɖi:ɖi:
məha:vi:rəʃi: ke:n ɖe:ləkʰinhə t̪n o: ke:na: ʧʰo:ʈi
ɖi:ʈəʈinhə?

go:nərə bʰa:i ki:rʈənəme: ɖʰo:ləkəpərə t̪ʰa:pəpərə
t̪ʰa:pə læga: rəhələ ʧʰəʈhi, buʃhu: siɖɖhə
məha:vi:rəʃi:ke:n mənə:ije: kəs ʧʰo:ʈəʈa:, bʰa:nɡəkə
go:la: əsəri kəs rəhələ ʧʰənhi, a:nkhi t̪n cəʈhəle:
ʧʰənhi, ha:t̪hə se:fo: ruka:i kəs na:mə na:i ləs rəhələ
ʧʰənhi, a: hunəkərə nəʃəris^n ɖe:khi: t̪n siɖɖhə
məha:vi:rəkə pa:t̪hərəkə muruʈə ʃa:ɡuʈə bʰəs ge:lə
ɖe:kʰa: pəʈəʈə, ʃe:na: o:ime: ʃa:nə a:bi ge:lə huəjə!

(Translation into English of the Maithili Short Story,
'Siddha Mahaveer', by the author himself. Gajendra
Thakur: e-published as 'The Proven Mahavir,' Sep-
Oct 2015 www.museindia.com)

nəvi: mumba:i

१

nəvi: mumba:i me: e:kəʈa: sərcə ऑपरेःःनə
rəhə:i, bi:ce:me: e:kəʈa: pho:nə a:jələ a: həməra:
ma:itʰili:me: bəja:itə o:tukka: ga:rdə ba:ḍəme:
e:ka:nṭi:me: puchələkə-"ko:nə ga:mə ghərə chi:?"

"gəʈhə na:rikeləl"

"ko:nə ʈo:lə?"

"tʰəkurəʈo:li:l"

"pʰuḍo: ke:n cinha:i chijənhi?"

"h̃n həməra bʰa:ija:ri:je: chʰəʈhi"

pəʈa: cələlə je: pʰuḍo: bʰa:i nəvi: mumba:ime:
hinəkərə pəʈo:si:l i: chəʈhi ga:rdə a: hunəkərə
chənhi səbji:-ṭərəkari:kə ḍo:ka:nəl ga:məkə a:no:
bəhuṭə ra:sə lo:kəl

ba:ḍəme: nəvi: mumba:ime: rəha:iba:li: e:kəʈa:
bʰa:uji: ga:məme: bʰe:ʈələ rəhəʈhi,
ḍurga:pu:ʃa:me:, go:nɡu: bʰa:ikə kənija:n
ḍe:khəlijənhi t̃n puchəlijənhi- "bu:ʈhə bʰəs ge:la:u
ja:i bʰa:uji:l"

co:ʈte: ʃəva:bə- "bu:ʈhə bʰəs ge:ləʈhi he:n əpəne:

α:...।"

"məɟa:ko: nazi bu:ɟhɑ:ɪ ʧhiɑ:ɪ ɟɑ:ɪ bʰɑ:uɟi:, əɦɑ:n bu:ɟhə
ɦæ:ɓə? ɕɑ:ri sɑ:ləkə ɓɑ:ɠə bʰe:nʈə bʰe:lə ʧhi:, ɕɑ:ri
sɑ:ləme: lo:kə ɕɑ:ri sɑ:lə purɑ:nə ɦo:ie: əɦɑ:n ʈn
ɕɑ:ri sɑ:lə nəbe: bʰəs ge:lə ʧhi:।"

"əɦɑ:n ɓəmbɑ:ɪ e:lɑ:u^n α: bʰe:nʈo:n nazi ke:lɑ:u^n। i:
pʰudəɓɑ: kəɦələkə ɟe: əɦɑ:n se:ɬhəkə ɑ:ɬhɑ:mə
ɑ:ɟələ rəɦia:ɪ, ɦərəɓirro: məci ge:lɑ:ɪ। ɦəmə ʈn
e:kərə: kʰu:ɓə ɠərije:liɑ:ɪ, kəɦəliɑ:ɪ rɑ:u ɬəɬi:ɓɑ: rɑ:u
ɬəɬi:ɓɑ:, ʧʰo:ɬe: ɓɑ:ɓu: e:ləkʰinhə α: ʈu:n ɦunəkɑ:
ɠe:rɑ:pərə kie: nazi ənələɦunə। ʈn kəɦələkə ɟe:
e:kərə ko:nɔ: s^nɟi: o:ɬəs rəɦɑ:ɪ, se: kəɦələkɑ:ɪ। əɦɑ:n
kəɦəliɑ:ɪ ɟe: pʰudɔ: bʰɑ:ɪ ʈn ɦəmərə bʰɑ:ɪɟɑ:ri: ʧhəɬhi,
se: suni e:kərə ʧhɑ:ɬi: ɕɑ:kərə bʰəs ge:lɑ:ɪ। kəni:
ɬɑ:imə nika:li kəs kie: nazi e:lɑ:u^n? ɦəri: bʰɑ:ɪ o:ɬɬɑ:ɪ
əivəɳkərə miɬɑ:nne bʰəŋɠɑ:rə kʰo:ləne: ʧhəɬhi,
əivə se:nɑ: ɓələ: səbʰə ɠo:kɑ:nəkə nɑ:məs^n
prəsənnə ʧhɑ:ɪ, se: uʧənnərə nazi kərəɪ ʧhənɦi
ɑ:ɓə ʈn ɦunəkərə ɬɑ:pʰə kɑ:ɟə kərəɪ ʧhənɦi muɠɑ:
kəɦələnɦi ɟe: ʧʰo:ɬe: bʰɑ:ɪ əbiɬəɬhi ʈn əpənə ɦɑ:ɬhəs^n
ɟile:ɓi: ʧhɑ:nɦi kəs kʰuəbiɬiɟənɦi। "

"Aṁphisəkə kɑ:ɟə rəɦɑ:ɪ, o:ɬəs s^n pʰe:rə ɬɑ:rɑ:purə α:
pʰe:rə ɓɑ:hərə:s^n ɓɑ:hərə ɠilli:, se: nazi ɑ:ɓi
səkələ:u^n।"

pʰudɔ: bʰɑ:ɪ se:ɦo: ɑ:ɟələ rəɦəɬhi।

ɦunəkərə ɓe:ɬi:kə ɓiɟɑ:hə ʧhələnɦi। ɠu:rva:kɬəɬə
ɠe:ɓɑ: le:lə ɦunəkɑ: s^nɟe: ɦunəkərə ənɠəna:
ge:lɑ:u^n। nəvə ɠhərəɦəɬə ɠe:kʰe:lənɦi।

pʰudɔ: bʰɑ:ɪ s^nɟe: purənəkɑ: ɠəpə mo:nə pəri ge:lə।

ba:ua: ca:uɾi: məhi:sə cəre:ba: le:lə ja:i chələt̪hi,
 purəna: gəpəl hāməro: e:kə ɖinə ləs ge:lət̪hi | o:t̪əs
 jɛ: məhisəba:rə səbhəkə ulla:sə ɖe:kʰəlia:i, əɖbhut̪əl
 o:mhərə ga:jə bəɾədə məhi:nsə cəra:ie:
 ba:ua:ca:uri:me: a: e:mhərə məhisəba:rə səbhə
 ɖhərija: pəhi:ri ku:ɖələ kəmələ:-bəla:nəme: |
 ɖhɑ:rəkə vipəri:t̪ə əvəɖhə bʰa:i he:lai:t̪ə | chichəli kəs
 kəmələ:-bəla:nəme: po:nə bʰəre: ja:it̪ə phudɔ:
 bʰa:i, jɛ:na: svimiŋə-puləkə springə-bo:rdə huəjə,
 springə bo:rdə na:i pa:rkəkə sla:ɖərəl əlɛge:
 ɖunija:n |

phudɔ: bʰa:ike:n e:kəta: bərija:t̪i:me: puchələkənhi,
 ko:nə sku:ləme: pəɾʰa:i chi:? phudɔ: bʰa:i co:t̪te:
 jəva:bə ɖe:ne: rəhət̪hi- ba:ua:ca:uri: ha:i sku:ləl
 ənəga:uⁿa:ke:n bʰe:lai: jɛ: ko:no: sku:lə he:t̪a:i,
 hāməra: səbhəke:n pe:t̪ə phuləjəl

phudɔ: bʰa:i sŋge: e:kə ɖinə ja:i chələ:uⁿ puba:i t̪o:lə
 ba:t̪e: | a: phudɔ: bʰa:i lukkhi:kə sa:t̪ə purəkʰa:ke:n
 ga:ri ɖe:na:i sūru: kəs ɖe:ləkʰinhəl t̪o:ləba:ijja:
 səbhə kəha:i, i: bəta:hə bʰəs ge:lə chʰa:i ki:? mudɑ:
 jəkʰənə phudɔ: bʰa:ike:n ga:ri pəɾʰa:isⁿ əchʰa:uⁿ bʰəs
 ge:ləni t̪ⁿ ɖələ:nəpərə ba:isələ e:kəta: gəri:pəɾʰua:
 (hunəkərə ma:usi:kə jəma:jə)ke:n kəhələkʰinhə-
 "sa:rə ha:u, ənət̪he:ne: chəhə jɛ: hāmərə na:mə
 lukkhi: na:i chi:!"

a: o: gəri:pəɾʰua: hⁿsit̪o: a: gərija:bit̪o: ɖa:ugələ
 ma:rə-ma:rə kəra:it̪ə |

"səbʰəʈa: mo:ne: əchi ba:ua:l"- phudɔ: bʰa:ikə
əba:ʃəme: a:bə o: cʰcələʈa: na:i cʰənhi:l həmə
gəmbʰi:rəsʰ cʰcələ bʰəs ge:lə chi: a: o: cʰcələsʰ
gəmbʰi:rəl

həri: bʰa:i ga:me:me: dɔ:ka:nə kʰo:ləne: cʰəla:,
bəddə me:hənəʈi: mudə: ba:iʰkə e:he:nə lo:kəke:n
lo:nə na:i dɔ:ʈi cʰa:i:l je: səbʰə sərəkə:rəkə pa:i pəca:
ʃa:i cʰa:i ba: əgila: e:le:kəənəme: ɹŋəkə ma:pʰi:
bʰe:ʈə je:ba:kə iŋʈəʃa:ri:me: rəha:i cʰa:i təkəre:
ba:iʰkə lo:nə dɔ:ʈi cʰa:i:l ka:rəŋə o: kəmi:kəənə de:ʈa:i
mudə: dɔ:ka:nə na:i kʰo:ləʈa:i:l həri: bʰa:i dɔ:ka:nə
kəra:i cʰəʈʰi, me:hənəʈi: cʰəʈʰi mudə: t̪əi sʰ ki:l
be:ima:nə na:i rəhəʈʰi je: e:kəkə d̪u: hi:sa:bə
likʰiʈəʈʰi ba: dən̪d̪i: ma:riʈəʈʰi, gəŋga:kə dɔ:ka:nə
əkʰəno: cəlije: rəhələ cʰa:i, həri: bʰa:ikə udʰa:ri: kijo:
na:i de:ləkənhi mudə: ghəra:ʈi: be:ci kəs kəʃa:
cuke:lənhi a: bəmba:i cəli ge:la:l o:ʈʈəs kʰo:lələnhi
miʈʰa:ikə dɔ:ka:nə a: dɔ:bəʳəpəʳə pʰe:rəsʰ ghəra:ʈi:
d̪ija:d̪əsʰ kinələnhi a: hunəko: ghəʳəhəʈə cʰələnhi:l
həri: bʰa:ikə be:ʈa:ke:n kiḍəni:kə d̪ikkəʈə cʰa:i,
mudə: na:ʈi kʰu:bə cəʳəpʰəʈə l krike:ʈəme: sʈʰa:ni:jə
ca:iŋpijənəʃipəme: d̪əbələ se:ncuri: ma:rəne:
cʰəla:i, ʃivəse:na:kə e:mə.e:lə.e:. ʈra:pʰi: de:ləka:i:l
mudə: hunəka: pəro:cʰə bʰe:la:pəʳə go:ŋgu: bʰa:i
kəhələʈʰi- d̪ʰurə, əsələka: ko:rke:ʈə ge:nd̪əbələ:

krike:tə ca:impijənəɪpə t̪ʰo:ɽəbe: rəhɑ:i, t̪e:nisə
ge:ndəbəlɑ: rəhɑ:i, nɑ:i pɑ:ɪdəkə ʃəru:rɪ:, ne:
he:ləme:təkə, se: nɑ:i ne: kəhələt̪ʰiɪ

pʰudo: bʰɑ:ikə be:tɑ: o:nɑ: səbʰə kɪt̪ʰu t̪ʰi:ke: bɑ:ʃɑ:i
t̪ʰənhi mudɑ: kəni: ʃʰənəkɑ:ʰə buʃʰɑ:ʃələl o:nɑ:
ko:nɔ: gələt̪ə bɑ:t̪ə nɑ:i bɑ:ʃɑ:i t̪ʰɑ:ɪɪ buʃʰənuke:
buʃʰi pəɽət̪əl mudɑ: ko:nɔ: bɑ:t̪əpərə əɽi rəhət̪ə,
ʃe:nɑ: bɑ:ʃət̪ə- nɪ:lʊ: d̪i:d̪i:ke:n̪ həmə bəmbɑ:ime:
d̪e:kʰəne: t̪ʰijənhi, hənəke: t̪ʰn̪ i: bʰɑ:ʃə t̪ʰət̪ʰinhəl
nɪ:lʊ: d̪i:d̪i: kəhijo: bəmbɑ:i nɑ:i ge:lə rəhət̪ʰi
t̪ɑ:d̪ʰəriɪ mudɑ: i: əɽi ge:lə ʃe: həmə d̪e:kʰənəhiʃe:
t̪ʰijənhiɪ

həri: bʰɑ:ikə səməd̪ʰi d̪illi:me: e:kət̪ɑ:
re:ʃi:d̪e:nəɪjələ so:sɑ:ɪti:me: mɑ:li: t̪ʰət̪ʰiɪ həri: bʰɑ:i
misəɽət̪o:li:kə t̪ʰət̪ʰi, t̪ʰəkurət̪o:li:kə bəgələme:,
ple:gəme: mo:t̪ɑ:-mo:t̪i: pu:rɑ: pət̪ʰimɑ: t̪o:li: ɑ:
əd̪əʰɑ: misəɽət̪o:li: sɑ:pʰə bʰəs ge:lə rəhɑ:i nɑ:i t̪ʰn̪
ɑ:i i: t̪o:lə rəhi:t̪ɑ:i, t̪o:li: nɑ:iɪ

be:t̪ɑ:kə kɪd̪əni:kə ʔ̪pərə:ʃənə d̪illi:me: bʰe:lənhi,
be:t̪ɑ:kə nɑ:mə sərəvənəl həri: bʰɑ:ikə səbʰə
d̪ija:d̪ə kəre:kəmə:nəl kʰɑ:li: həri: bʰɑ:i bəmbɑ:ime:
t̪ʰət̪ʰi, t̪o:ləkə ɑ:nə səbʰə go:t̪e: d̪illi:me:ɪ se: bɑ:bu:
misəɽət̪o:li:me: e:kət̪ɑ: t̪ʰɑ:ɪɪ ko:nɔ: kɑ:ʃə-ud̪jəmə
ho:ʊ, d̪ille:me: bɑ: gɑ:məme: səbʰə pəhʊnci:t̪e: t̪ɑ:
t̪ʰɑ:ɪɪ

"bu:ɽi t̪ʰət̪ʰi səbʰə go:t̪e: ki? e:d̪əvɑ:nsə nɑ:i bʰe:lə
t̪ʰət̪ʰi, həmərə t̪o:lə d̪e:kʰija:ʊ e:d̪əvɑ:nsə t̪ʰɑ:i,

kəkəro: kəkəro:sⁿ mətələbə nazi, səb^{hə} əpənə:me:
 b^he:rəi"- bəɾa:ba:bu: tɔ:ləba:ijja: səb^həke:sⁿ suna:
 kəs kəha:i c^həṭ^{hi}l

p^he:rə kəṭe:kə ḡinā bi:tə ge:lə, e:kə be:rə p^he:rə
 ga:məme: b^he:n^{tə} b^he:lə rəhəṭ^{hi}, hunəkəṛə bəcija:kə
 bija:hə rəhənhi a: həmə ka:ki:kə ka:jəme: ge:lə
 rəhi:l

२

a:i sⁿ pəhinəhijo: nəvi: mumbazi kəe:kə be:rə a:ilə
 c^{hi}:l ko:ro:na:kə səməjə sūruhe: b^he:lə c^həla:i,
 ṭək^həne: pəhuⁿcələ rəhi:l

ja:ṭe: ka:lə e:jəṛəpo:r^{tə}pəṛə ce:kingə sūru: b^həs
 ge:la:i, pulisəka nazi dā:ktərəkə! ko:nə ṭ^ha:məsⁿ a:bi
 rəhələ c^{hi}: ḡilli:sⁿ a: o:isⁿ pəhine: kəṭṭəs rəhi:?
 ḡille:je:sⁿ a:bi rəhələ c^{hi}:? ja:u va:mə ḡisə, p^hə^ŋrmə
 b^həru:, se:lp^hə kva:re:n^{tə}a:inəme: rəhəs pəɾəṭə sa:ṭə
 ḡinəl əha:n, ḡubəisⁿ? ḡubəisⁿ ḡilli:, p^he:rə mumbazi
 ḡəhinə ḡisə ja:u, p^hə^ŋrmə b^həru:, əha:nke:ⁿ
 sərəkā:ri: kva:re:n^{tə}a:inəme: rəhəs pəɾəṭə,
 sərəkā:rəkə k^hərca:pəṛə, mudā: pəhine: hinəka:
 ṭe:stə le:lə ləs ja:u sistəṛəl həmə va:mə ḡisə bəla:
 c^həla:uⁿ, se: se:lp^hə kva:re:n^{tə}a:inəme: əpənə ge:stə
 ha:usəme: biḡā: b^he:la:uⁿl ṭa:iksi:me: la:gələ
 e:p^hə.e:mə. re:dijo: pəṛə ko:no: re:dijo: jə^ŋki: ba:ji
 rəhələ əc^{hi} je: pəhilə viəvəjudd^həkə səma:pti b^he:lə
 १९१८ me: a: la:gələ je: e:kəṭa: a:p^həḡə k^həṭəmə

bʰe:ləɪ mudɑ: t̪əkʰəne: d̪o:səɾə ɑ:pʰəḍḍə ɑ:bi ge:lə ɑ:
o: ɑ:pʰəḍḍə cʰələ spe:nisə pʰlu: ke:rə, viəvəme: १०
kəro:ɾə lo:kə muilə ɑ: bʰɑ:rət̪əme: ८० la:kʰəɪ o:i
səməjə ʃənəsⁿkʰjo: kəmme: rəhɑ:i viəvəkəɪ
həmərə kvɑ:re:n̪t̪ɑ:inə əvəḍḍhi ʃəhije: kʰət̪əmə bʰe:lə
t̪əhije: ləŋkəḍɑ:unə ɕuru: bʰəs ge:lɑ:iɪ sku:lə
kəŋle:jə, d̪o:kɑ:nə, hɑ:t̪ə-bəjɑ:rə səbʰə bəḇḍəɪ
ge:st̪ə hɑ:usəme: t̪i: vi: kʰo:lu: t̪ⁿ d̪ipre:ɕənə bʰəs
ʃɑ:jət̪əɪ

kəhuna: ləŋkəḍɑ:unə kʰət̪əmə bʰe:lɑ:i, kichu
əŋpʰisəkə kɑ:jə səmpənnə kəs hēmə ɡʱurələ:uⁿ

mudɑ: ɑ:i be:ruka: bɑ:t̪ə kichu ɑ:rə cʰələ:iɪ
ɑ:i be:ruka: jɑ:t̪rɑ: jɑ:t̪rɑ: nɑ:i, ko:ro:nɑ:kə bi:cəme:
həmərə prəst̪ʰɑ:nə cʰələ, nəvi: mumbɑ:i le:ləɪ
ənəco:kke:me: həmərə t̪rɑ:n̪səpʰərə e:t̪əs bʰe:lə
cʰələɪ ɑ: ənəco:kke:me: e:t̪əs pəhuⁿcite:
ləŋkəḍɑ:unə ɕuru: bʰəs ge:lɑ:iɪ ro:ḍəpərə lɑ:ɡələ
ʃe:nɑ: kərpʰju: lɑ:ɡələ huəjəɪ

ro:ḍə mo:t̪ɑ:mo:t̪i: kʰɑ:li: kʰɑ:li: sɑ:irənəkə əbɑ:jə
bələ: ɡɑ:ɾi:ɪ pulisəkə nɑ:i ɛmbule:nsəkə sɑ:irənəɪ
səɾəkəkə ḍunu: kɑ:t̪ə i: sɑ:irənə ənəvərət̪ə bəjɑ:it̪ə
rəhələɪ

əŋksi:jənəkə le:lə lɑ:inə lɑ:ɡələɪ t̪əhu:me: ki: ʃe:
sile:ṇḍərə əpənə ɑ:nu: ɑ: o:ime: əhɑ:n̪ke:ⁿ
əŋksi:jənə bʰəri kəs ḍəs ḍe:t̪əɪ sile:ṇḍərə bʰe:t̪əbɑ:i

na:i kəra:i |

ca:ru: ɖisə əviəva:sə | lo:kə kəha:i je: həʔspi:tələ
bəla: səbhə ra:ttime: ʃʉttʰe: ukəba: utʰa: ɖa:i cha:i |
ऑksi:ʃənə kʰətəmə bʰəs ge:lə, re:məɖijəvirə
iŋje:kəənə a:nu: na:i t̪ʰ pe:ʒe:ŋtə na:i bəcətə | pa:ncə
həʒa:rəkə re:məɖijəvirə iŋje:kəənə २५-३० həʒa:rəme:
bla:ikəme: bʰe:tai: |

ma:skə bʰa:rətəme: bənɪtə: na:i cha:i, se: t̪əkʰəne:
pəta: cələlə | ma:skə se:ho: kəe:kə t̪ərəhəkə mudə:
e:nə-१५ səbhəs̪ ni:kə |

“pəhine: həʔspi:tələme: bʰərti: kəs le:ləkə a:
kəhələkə je: ila:ʒə t̪a:vətə ʒuru: na:i həe:tə ʒa:be:
ko:ro:na:kə t̪e:stə-riʒəltə na:i a:o:tə, me:ɖikələ
ka:unsiləkə ɖa:ɖələ:inə cha:i | ca:ri ɖinəme:
ko:ro:na: t̪e:stəkə pəriŋa:mə əba:i chələ:i | e:kke:
ɖinuka: ba:ɖə kəhələkə je: prəʒa:sənə e:kəra:
ko:ro:na: həʔspi:tələ ɖʰo:ʃitə kəs ɖe:ləkə:i, e:təs̪ s̪
ʒa:u | pʰe:rə ɖo:sərə həʔspi:tələ ge:la:u | t̪i:nə
ɖinuka: ba:ɖə ʒəkʰənə ko:ro:na:kə riʒəltə a:bi je:tai:
t̪əkʰənə ila:ʒə ʒuru: həe:tə, o:t̪ta:u səe:hə kəhələkə,
me:ɖikələ ka:unsiləkə ɖa:ɖələ:inə cha:i | t̪i:nə
ɖinuka: ba:ɖə riʒəltə a:bi ge:lə, ko:ro:na: po:ʃi:tivə |
a:bə o: həʔspi:tələ ko:ro:na: həʔspi:tələ na:i
chəla:i se: o:t̪əs̪ kəhələkə, e:təs̪ s̪ ʒa:u | pʰe:rə
pəhilukka: həʔspi:tələ e:la:u, pʰe:rə ila:ʒə ʒuru:
bʰe:lə | lo:kəke: e:kko:t̪a: siliŋɖərə na:i bʰe:tai:
həmə a:tʰə t̪a: kə iŋt̪əʒa:mə kəs ɖe:lia:i, lo:kəke:
e:kko:t̪a: re:məɖijəvirə na:i bʰe:tai: həmə chəə t̪a:

ḡe:liɑ:i l ca:uḡḡhəmə ḡinə o: məri ge:la:l pa: i
pa:irəvi: kiçʰu ka:ʒə nɑ:i ɑ:ʒələl”

“həməərə ǻks:i:ʒənə ɛkə ni:ca:n cəli ge:lə,
ǻks:i:mi:tərəmə:l kəkəro: həǻspi:tələme: be:ḡə
nɑ:i bʰe:tɑ:i l he:lthə se:kre:təri:kə pʰo:nə
həǻspi:tələbələ: səbhə nɑ:i uṡhəba:il həməərə
kəniʒɑ:n kəhijo: ḡhərəs^n nɑ:i nikələlə çhəli,
hɑ:usəva:ipʰəl pəṡɑ: nɑ:i kəṡəs s^n o:kəra:me: ɛəkṡi
ɑ:bi ge:la:i, ke:na: həǻspi:tələme: be:ḡəkə
intəʒɑ:mə kəs le:ləkə, ke:na: re:məḡijəvirəkə
intəʒɑ:mə kəs le:ləkə, pəṡɑ: nɑ:il ḡhərə ḡhura:
ɑ:nələkəl e:kə ma:səkə ba:ḡḡ həməhi:n kəhəliɑ:i ʒe:
ɑ:bə kəne: ǻpʰisə ʒɑ:ʒə ḡiə, ḡe:kʰi ɑ:ba: i çʰi:l
pəhine: həmə kʰɑ:ime: ko: no: pərəhe:ʒə nɑ:i kəra: i
çhəliɑ:i, ɑ:bə kəniʒɑ:n ca:rṡə ḡəs ḡe:ne: əçʰi,
bʰo:rəme: i: , be:ru:pəhərə i:, ḡinəme: i: ɑ: ra:ṡime:
i: l o:kərə ko: no: ḡəpə ɑ:bə ke:na: nɑ:i ma:nəba: i?
həməərə ma:ma:kə pʰo:nə ɑ:ba: i kəniʒɑ:n ləḡə,
ləǻkəḡɑ:unəme: ɑ:bi ṡ^n nɑ:i səka: i çhələl kəniʒɑ:n
məna: ke:ləka: i, muḡɑ: ʒəbəḡḡṡṡi: əka:unṡəme:
pəca:sə həʒɑ:rə ḡəs ḡe:ləkəl muḡɑ: kəmpəni: e:kə
ma:səkə ḡərəma:ha: ka:ṡi le:ləkəl”

ge:stə hɑ:usəme: e:kəṡɑ: nira:ɛɑ: ɑ: e:kəṡɑ: ɑ:ɛɑ:kə
svərə, bʰɑ:rəṡə ḡərəɛənə sənəl

kəkʰəno: səma:ca:rə bʰe:təʒə ʒe: məhindaərə
bʰɑ:ija:kə ʒəma:ʒə ḡre:tərə no:ʒəḡɑ:me:
həǻspi:tələme: १४ mə ḡinə səma:pṡə bʰəs ge:la: ṡ^n

ऑpʰisəkə kəli:gə gʰa:ne:kərə se:ho: ʃɣmə d̪inə
kʰəṭəmə bʰəs ge:ləl

“jədi sɑ:təmə d̪inə bo:kʰɑ:rə nɑ:ɪ utərələ t̪n buɣʱu: je:
ko:ro:nɑ: ʃi:tə ge:lə, ɑ: əhɑ:nkə səri:rə hɑ:ri ge:ləl ɑ:
ṭəkərə bɑ:ḍə ऑksi:ʃənə sile:ŋdərə ɑ: re:məḍisəvirə
d̪unu: mɑ:t̪rə sʱto:kʰə le:lə ʧɑ:iɪ ɑ:bə t̪n ऑksi:ʃənə
sile:ŋdərəkə bəḍəla: e:kəṭɑ: kʰse:ŋt̪re:tərə se:ho:
ɑ:jələ ʧɑ:i, əssi:-əssi: həjɑ:rəkəl muḍɑ: e:kə
ṭərəhe:n i: bi:mɑ:ri: ni:kə ʧɑ:i, ʧɑ:uḍəhə d̪inəme:
ɑ:ipɑ:rə ki o:ɪ pɑ:rə, ke:nsərə, bɑ: kiḍəni:bəla:
bi:mɑ:ri:me: t̪n gʰərə-gʰərə:ɹi: bike:lɑ:kə bɑ:ḍə
mɯt̪ju ho:ɪ ʧɑ:i bɑ: ʃɑ:nə bəʧɑ:i ʧɑ:iɪ muḍɑ: sunɑ:ɪ
ʧiɑ:ɪ je: ko:ro:nɑ:kə vɑ:iksi:nə pʰɑ:inələ ʃte:ʃəpərə
ʧɑ:i, muḍɑ: dəblu:e:ʧə.o: ɑ: me:ḍikələ kɑ:unsilə
d̪unu:me: e:je:n̪tə səbhə ʧɑ:i, bʰɑ:rəṭəkə
vɑ:iksi:nəke:n ḍe:kʰəbɑ:ɪ pʰe:lə kəs ḍe:t̪ɑ:ɪɪ ḍe:kʰɑ:ɪ
nɑ:ɪ ʧiɑ:ɪ pəhine: ʃəkʰənə mɑ:skə nɑ:ɪ bənɑ:ɪ ʧələɪ
t̪n kəhɑ:ɪ ʧələɪ je: gəməʧe: ləpe:tə liə, ɑ: ɑ:bə
kəhɑ:ɪ ʧɑ:i २-२ bɑ: ३-३ ṭɑ: mɑ:skə pəhiru:ɪ
ṭe:li:vijənəpərə kəhɑ:ɪ ʧɑ:i re:məḍisəvirəkə ʃəru:ri:
nɑ:ɪ ʧɑ:i, ɑ: ṭəkʰənə i: gəpə həʔspi:tələkə
dəʔṭərəke:n kie: nɑ:ɪ kəhɑ:ɪ ʧɑ:i, je: o:səbhə
səbhəke:n ḍɑ:uge:ne: pʰirəbɑ:ɪ ʧɑ:i? pəhine: kəhɑ:ɪ
je: sɑ:bunəsʱ hɑ:t̪hə ḍʰo:u, ɑ:bə kəhɑ:ɪ ʧɑ:i je:
se:ni:ṭɑ:iʃərəsʱ sɑ:pʰə kəru:ɪ kəkʰəno: kəhɑ:ɪ ʧɑ:i
ʃti:ro:ɪḍə ʃəru:ri: nɑ:ɪ əʧi, ɑ: səplɑ:ɪ ɑ:bi ge:lɑ:pərə
ʃəru:ri: bʰəs ʃɑ:ɪ ʧɑ:iɪ ”

ɑ:ɪ ṭe:sərə mɑ:skə bəla: vjəkt̪ikə səmərt̪hənə nira:ṣə

α: α:sə dūnu: svəɾəbəlɑ: vjəkʈi ke:ləkə |

“sa:təmə dīnə bo:kʰɑ:rə nɑ:i ut̪əɾələ t̪ʰn?”- hēmə
puçʰɑ:i çia:il

“t̪əkʰənə buɟʰu: mɯt̪ju ji:t̪ə ge:ləl”

३

chəmə dīnə çia:i, be:tɑ:kə bo:kʰɑ:rə १०२-१०३ sⁿ
ghət̪ije: nɑ:i rəhələ çia:il ko:ro:nɑ: po:ɟit̪ivə əçʰi | o:
səbʰə nɑi: d̪illi:me: α: hēmə nəvi: mumbɑ:ime: |
imhərə dīne:əɟi:kə be:tɑ: se:ho: d̪illi:me: guɟəri
ge:lənhi | ʌpʰisəkə e:kəʈɑ: bəɾəkɑ: hɑ:kimə sⁿge:
ge:lə kərməɑ:ri: bəʈrɑ: həʌ̌spi:t̪ələbəlɑ:
d̪əʌ̌kt̪əɾəsⁿ bəkəɟʰəkə kəs le:ləkɑ:i, t̪ʰn be:dəkə bʰe:lə
gəpə mənɑ: kəs d̪e:ləkɑ:i | pʰe:rə hunəkɑ: d̪illi:kə
bəgələme: bəhɑ:d̪urəgəɾʰəme: bʰəɾt̪i: kəe:lə
ge:lənhi |

“məri ge:lɑ:, ko:ro:nɑ: nige:t̪ivə bʰəs ge:lə çʰələ: |
sa:t̪ə dīnəme: bo:kʰɑ:rə nɑ:i ut̪əɾələni, ɟɑ: kəs
ut̪əɾələni bɑ:rəhəmə dīnə | t̪ʰi:kə bʰəs rəhələ çʰələ: |
mudɑ: l̪ŋgə kʰəʈəmə bʰəs ge:lə çʰələnhi | hēmə
d̪e:kʰəne: çia:i e:kəʈɑ: e:ksə-re:, ɟe:nɑ: mu:sə kut̪ti:-
kut̪ti: kəs kɑ:t̪i d̪ɑ:i çɑ:i t̪əhinɑ: ko:ro:nɑ: l̪ŋgəke:ⁿ
kut̪ti:-kut̪ti: kəs d̪ɑ:i çɑ:i | ko:ro:nɑ: nige:t̪ivə bʰɑ:iɟo:
ɟɑ:ɟəʈə t̪ɑ:iɟo: ɟɑ:nə nɑ:i bɑ:ɾcəʈə | səɾə, hēmərə
çʰo:t̪ə bʰɑ:i iŋd̪ijənə spɑ:inələ iŋɟəri:ɟə se:ŋt̪əɾəme:
əçʰi, mudɑ: kəhi d̪e:ne: əçʰi ɟe: be:də o: nɑ:i d̪iɑ:

səkəṭəḷ hāmā d̥e:həra:ḡu:nəkə rəst̪a:me: e:kəṭa:
 hə̌ṛspi:t̪ələme: be:ḡəkə iṅt̪əjɑ:mə kəs le:ne: rəhi:,
 je: sɑ:t̪əmā ḡinā je:həne: bo:kʰɑ:rə nɑ:i ut̪ərət̪ɑ:i
 bəhi:nəke:ⁿ, ḡilli:sⁿ ləs kəs biḡɑ: bʰəs jɑ:jəbəl vəe:hə
 bəhi:nə jəkərə kirɑ:je:ḡɑ:rə ḡhərə kʰɑ:lije: nɑ:i kəs
 rəhələ rəhɑ:i, jəkərə: cɑ:ri cəme:t̪ɑ: ḡəs kəs hāmā
 so:jʰɑ:nme: riva:lvərə rɑ:kʰi ḡe:ne: rəhɑ:i je: jⁿ
 hāmərə: rəhɑ:it̪ə t̪u:ⁿ hāmərə bəhi:nəkə ḡhərə
 pəcɑ: le:me:, t̪ⁿ səe:hə ho:i ne: je: hāmā jəhərə kʰɑ:
 li:, kʰissa: sune:nəhije: t̪ⁿ rəhi:ḷ muḡɑ: ch̥əəmā ḡinā
 bo:kʰɑ:rə ut̪əri ḡe:lɑ:il'- ḡilli:sⁿ e:kəṭa: pəricit̪əkə
 pʰo:nə ɑ:jələḷ

pəṭni: ciṅt̪it̪ə ch̥əṭʰiḷ me:ḡɑ:ṅt̪ɑ:sⁿ ʌṅnələ:inā
 kⁿsələṭe:nsi: kərəbe:lənhiḷ o:kərə pre:skripʌnə
 hvɑ:t̪sɑ:ipəpərə hāməro: ɑ: əpəno: bʰɑ:uj̪i:-bʰɑ:jə
 səbh̥əke:ⁿ pəṭʰɑ: ḡe:ləkʰinhəl hāməro:
 hvɑ:t̪sɑ:ipəpərə ɑ:jələḷ həri: bʰɑ:i, pʰuḡo: bʰɑ:i
 səbh̥ə kəhələnhi pəṭʰəbɑ:ile:ḷ səbh̥əke:ⁿ pəṭʰɑ:
 ḡe:lijənhiḷ əsi:nə bʰɑ:i kəhələnhi je: vəe:hə purjɑ:
 kɑ:jə e:lɑ:i, kəṭe:ko: ḡo:t̪e:ke:ⁿ o: ḡe:ləkʰinhə,
 ḡɑ:mo:kə lo:kəke:ⁿ ɑ: bɑ:həri:jo:ke:ⁿ, ɑ: bɑ:ḡo:me:ḷ
 j^hnjʰɑ:rəpurəme: se:ho:, nɑi: ḡilli:me: se:ho: ɑ: nəvi:
 mumbɑ:ime: se:ho: po:j̪it̪iv̪i: re:t̪ə ३३ prət̪iṣəṭ̪ə
 rəhɑ:i, mɑ:ne: jⁿ ३ ḡo:t̪e: ko:ro:nɑ: t̪e:st̪ə kərə:ləkə
 t̪ⁿ e:kə ḡo:t̪e:kə po:j̪it̪ivə ɑ: ḡu: ḡo:t̪e:kə nige:t̪ivə
 ripo:r̪t̪ə ɑ:bɑ:i, mɑ:ne: e:kə ṭ̪ihɑ:i lo:kəke:ⁿ ko:ro:nɑ:
 sⁿkrəmit̪ə ke:ne: rəhɑ:il ɑ: ḡɑ:məme: səbh̥əke:ⁿ
 pəṭəpəṭɑ: ḡe:nɑ:i rəhɑ:i bo:kʰɑ:rə, pu:rɑ: ḡɑ:mə
 ḡukʰi:t̪ə, ḡɑ:mə mɑ:ne: ḡɑ:me:t̪ɑ: nɑ:i, sⁿḡəme:

nəvi: mumbazi, dilliz, no:jəda: a: gre:təre no:jəda: a:
a: no: a:nə tʰa:mə rəhəniha:re ga:məkə lo:kə
muḍa: ca:rije:-pa:nca dīnəme: əsəli: ga:məme:
lo:kə səbhə tʰi:kə bʰəs ja:ri ge:lə, muḍa: nəvi:
mumbazi, dilliz, no:jəda: a: gre:təre no:jəda: a:
a: no: a:nə tʰa:mə vəe:hə səbhə je: bəsa:uləkə
ga:mə o:tʰəs sⁿ səbhə dīnə ko: no: ne: ko: no: mɪtʃukə
səma:ca:re a:bije: rəhələ əchi ga:məsⁿ be:ɬi:
ga:məkə lo:kə tʰⁿ a:bə a:ri səbhə tʰa:mə bəsa:ie: l
nəvi: mumbazikə bəsa:olə ga:məsⁿ lo:kə ga:ri:
gho:ra:kə a:sə cho:ri pa:nvə pa:igələ biḍa: bʰəs
ge:la:, əpənə əsəli: ga:mə dīsə l re:dijo: jəŋki: kəhi
rəhələ əchi je: i: १९४७ kə bʰa:re:tə vibʰa:jənəkə
səməjə bʰe:lə pəla:jənəkə ba:dəkə səbhəsⁿ pa:igəhə
pəla:jənə əchi l

phudo:bʰa:ri tʰi:kə bʰəs ge:la: l həri: bʰa:ikə
be:tʰa:ke:ⁿ १५ sa:ləsⁿ kiḍəni:kə ɬika:itə chələnhi l he:
a:ri he: ka:lhi, o: kʰe:pə ge:lə, a: həri: bʰa:ri o:kəra:sⁿ
pəhinəhije: ko:ro:na:grəstə bʰəs siḍʰa:ri ge:la: l

-ga:məme: ca:rije:-pa:nca dīnəme: səbhə tʰi:kə bʰəs
ja:ri ge:la:ri? be:ɬisⁿ be:ɬi: chəəmə dīnə ḍhəri?
sa:tʰəmə dīnə tʰⁿ e:kkə: go:tʰe:ke:ⁿ bo:kʰa:re nazi
rəha:il tʰe:ⁿ ga:məme: e:ko:tʰa: ghətəna: nazi
ghətəla:ri ki? o:tʰukka: həba: sa:pʰə cha:ri tʰe:ⁿ lŋə
(pʰe:pʰəra:) məjəgu:tə cha:il

həmə e:t̪əs nəvi: mumbəzi me: ləŋkəɖa:unəme: chi:
 a: o:t̪əs nəi: dilli:me: i: əchi
 sa:t̪əmə d̪inəkə rə:t̪i | a:i sa:t̪əmə d̪inə ch̪ia:i,
 be:t̪a:kə bo:kʰa:rə nə:i ut̪əralə ch̪a:i |
 nəi: dilli:

१

nəi: dilli: |

३१ d̪isəmbərekə rə:t̪i | a:bə e:kə t̪a:ri:kʰə bʰəs
 ge:la:i | rəʈuka: əipʰtəme: həmə chi: |

ko:rija:sⁿ a:ilə e:kəʈa: st̪ri: həməra:sⁿ puch̪a:ie:, i:
 nəvə e:jərapo:r̪tə əchi ki:? həmə kəh̪a:i ch̪ia:i- hⁿ | a:
 puch̪a:i ch̪ia:i- kie:?

o: st̪ri: kəh̪a:ie:- nə:i, həməra: lə:ɖələ, kie:kə t̪ⁿ
 ch̪əhə mə:sə pəhine: a:ilə rəhi: |

-hⁿ pəhine: t̪əminələ d̪u: pərə əh̪a:n a:ilə h̪ə:ibə, i:
 nəvə t̪əminələ ch̪ia:i, t̪əminələ- t̪i:nə | ni:kə lə:ɖələ
 əh̪a:nke:n?- həmə puch̪a:i ch̪ijənh̪i |

-bəɖɖə ni:kə lə:ɖələ | e:jərapo:r̪tə nə:i, ho:t̪ələ sənə
 lə:gi rəhələ əchi | iŋd̪ija: a:bə məjəgu:t̪ə bʰəs rəhələ
 əchi |- məh̪ila: bəja:i ch̪əʈhi |

rəʈuka: əipʰtəme: həmə chi: | t̪əkʰəne: ga:məsⁿ
 e:kəʈa: pʰo:nə həməra mo:bə:iləpərə əb̪a:ie: |
 həməra məh̪ila: səhəkərm̪i: hⁿsi: kəra:i ch̪əʈhi-
 ga:məsⁿ pʰo:nə a:ilə h̪e:t̪ənh̪i, a:bə pʰe:rə i:
 mə:iʈʰili:me: gəpə kəra:t̪a:, həmə səbʰə bʰa:ʂa:
 buʃh̪a:i nə:i ch̪ia:i, mi:t̪ʰə bʰa:ʂa: ch̪a:i, t̪e:n həməra

səbʰəkə kʰidʰɑːnsoː kəraːitə heːtɑː tʰn hāmərəː
səbʰəkeːn pətɑː nɑːi cələtəl

३१ ɖisəmbərəkə rɑːtʃi chʰaːiːl ɑːbə eːkə tɑːriːkʰə bʰəs
geːlaːiːl mudɑː ɖurgʰətənɑː baːrəhə bəjeː rɑːtʃikə
pəhineː bʰeːlə chʰəlaːiːl ləhɑːsəkə jeːbiːmeː moːbaːilə
rəhɑːiːl tʃiːnə cɑːritɑː əˈtʃimə beːrə ɖɑːjələ kəjələ geːlə
pʰoːnə nəmbərəpərə pulisə oːhiː moːbaːiləsˢn pʰoːnə
keːləkɑːi ɑː suːcənɑː ɖeːləkɑːi jeː jəkərə pʰoːnəsˢn
pulisə pʰoːnə kəs rəhələ əchi, seː ɑːbə ɑːi
ɖunijaːˢmeː nɑːi rəhələl

mədʰjə rɑːtʃiːl eːksə-reː məɖiːnə ɑː sniphərə
ɖəˈŋgəkeːn chʰoːɽi ʌpʰhisəsˢn chʰuttʃiː ləs hāmə biɖɑː
hoːi chʰiːl

iː eːjərəpoːrtə baːhərəsˢn koːnoː səjələ-ɖʰəjələ
nəvəkənijaːˢn sənə laːgi rəhələ əchiːl rɑːtʃimeː
baːhərəsˢn hāməhuːˢn nɑːi ɖeːkʰəneː rəhʰaːi ɑːi
nəvəkənijaːˢnkeːˢn tʃiːkeː kəhɑːi chʰələ oː məhilaːl
hoːtələː laːgi rəhələ əchi, prəkɑːsəmeː
cəməcəmaːitəl

gɑːɽiː ɑːgɑːˢn bərʰi rəhələ əchiːl nəiː ɖilliːkə roːɖə
eːtːeːkə cɑːkərə keːnɑː bʰəs geːlaːiːl ɖinəmeː tʰn tʃiːnə
minətə prətʃi kiloːmiːtərəkə gətʃi rəhɑːi chʰaːi ɑːi
sərəkəpərəl mudɑː rɑːtʃimeː kʰɑːliː rəhəneː
cəkərəgərə laːgi rəhələ əchiːl

mudɑː pʰeːrə jəmunaː-paːrə əbaːieː, nəiː ɖilliːsˢn
ɖilliːl roːɖə paːtərə hoːitə jaːieːl bʰəjənəpuraː,
kʰəjuːriː kʰɑːsəl ɖinəmeː tʰn gɑːɽiː eːtəs ɑːbijoː nɑːi
səkiːtəjəl biɖəliː seːhoː kətʃi geːlə chʰaːiːl sərəkəkə

ḡunu: ka:ṭṭə gəṇḡa: pəsəralə |

ga:ṛi: gəli:kə ko:nəme: ləga: kəs a:ga:n bəṛḥa:i cʰi: |

gəli: pa:rə kəs hila:ṭṭə sirəhi: ba:ṭe: əmərakə ghərə

pa:isa:i cʰi: | kəṇṇa:ro:həṭə uṭḥələ cʰa:i |

ḡilli:.. iṇḡija:, məjəgu:ṭṭə iṇḡija:kə ra:jəḡḥa:ni: nəi:

ḡilli:kə i:ho: e:kəṭa: ila:ka: əcʰi | ko:rijənə məhila:

e:ṭṭəs na:i a:bi səkəṭə, bḥəjənəpura:, kḥəju:ri: kḥa:sə |

bḥəjənəpura:, kḥəju:ri: kḥa:sə, e:ṭṭukke: lo:kə nəi:

ḡilli:kə cəməcəma:ṭṭə ghərə, āṭṭḥisə, a: vja:pa:rəkə

pa:chʰa:n əcʰi, e:kərə səbhəkə əgila: kḥa:ṛhi: bḥəs

səka:ie: pḥəe:ḡa:me: rəhəṭa:i.. ṭṭəi a:səme: ja:nə

əro:pəne: əcʰi |

pəṭa: cəla:ie: je: ləḥa:ṣə guru ṭe:ḡə bəḥa:ḡurə

əspəṭa:ləme: ra:kḥələ cʰa:i |

o:ṭṭəs sⁿ biḡa: ho:i cʰi: | bo:lə bḥəro:sə ḡe:ba: jo:ḡjə

pəristḥiṭi na:i cʰa:i |

guru ṭe:ḡə bəḥa:ḡurə əspəṭa:ləkə murḡa:ghərəme:

mo:hiṭə ba:bu:kə be:ṭa:kə ləḥa:sə

po:stəma:rṭəməkə ba:ḡə o:kərə

rəṭṭəsəmbəṇḡhi:ke:n ḡe:lə je:ṭa:i | pulisə kəhəne:

rəhəjə- piṭa: ji:viṭə cḥəṭḥinhə ṭəkḥənə ḡo:səra:ke:n

ḡe:ba:kə ba:ṭe: na:i cʰa:i, na:i jiba:ṭṭə rəhiṭəṭḥinhə

ṭəkḥənə ḡe:lə ja: səka:i cḥələ- uccə njə:ja:ləjəkə

a:ḡe:ṣə cʰa:i | pəchila: be:rə ḡəs ḡe:lə ḡe:lə rəḥa:i a:

jəkḥənə əsəli: rəṭṭə-səmbəṇḡhi: a:bi kəs ke:sə kəs

ḡe:ləka:i ṭⁿ ṭi:nəṭa: pulisəbəla: niləmbiṭə bḥəs

ḡe:la:i | a: kəne: ka:lə le:lə ma:ni liə je: pulisə ḡa:i jo:

ḡe:ṭə, muḡa: ḡəṭṭṭərə po:stəma:rṭəme: na:i

kəṛəṭə | ḥəmə ghərə ghuri ja:i cʰi: |

२

əmo:ɖəkə ɡʰərəme: ɦərəbirro: uʈʰi ɡe:lai: ɖilli:sⁿ
e:kə bəje: rɑ:ʈime: pʰo:nə a:ilə ʧʰai, mo:hiṭə
bɑ:bu:kə be:ʈɑ: əməɾə məri ɡe:lai: ɖilli:me: sərəkə
ɖurgʰəʈənɑ:me: məri ɡe:lai:

əmo:ɖəkə pʰo:nəpərə pʰo:nə a:ilə ʧʰai: əmo:ɖə
mo:hiṭə bɑ:bu:ke:ⁿ ke:nɑ: ki: kəhəʈɑ:i: ʈəʈʈɑ:-sihərə
kəʈɑ: kəs e:kke:ʈɑ: be:ʈɑ: mo:hiṭə bɑ:bu:ke:ⁿ,
cɑ:riʈɑ: be:ʈi:pərəsⁿ | pəruke:ⁿ biɟɑ:hə bʰe:lə ʧʰelai:
əmo:ɖə mo:hiṭə kəkɑ:kə ɖərəbəɟɑ: ləɡə
pəhuⁿcɑ:ie: | hɑ:kə ɖɑ:ie: | kɑ:ki: əbɑ:i ʧʰəʈʰi | mo:hiṭə
bɑ:bu: ɡɑ:məme: ʧʰəʈʰije: nɑ:i | bəhəno:ikə mɯʈju-
sⁿskɑ:rəme: bʰɑ:ɡə lɑ:ile: ɡe:lə ʧʰəʈʰi | əmo:ɖəke:ⁿ i:
ɡəpə kɑ:ki: kəhɑ:i ʧʰəʈʰinhə |

-se: ki: bʰe:lɑ:i e:ʈe:kə rɑ:ʈime:- kɑ:ki: ciŋʈiṭə bʰəs
puʧɑ:i ʧʰəʈʰinhə |

-nɑ:i bʰo:rəme: əbɑ:i ʧʰi: | kɑ:ɟə ʧʰələ |

əmo:ɖə mo:hiṭə bɑ:bu:kə ɡʰərəsⁿ puʧɑ:ri: kəs
bəhərə: ɟɑ:ie: | əmo:ɖə a:ɡɑ:ⁿ bəɽʰi ɟɑ:ie: |

sərəvənəkə ɖərəbəɟɑ:pərə ɟɑ:ie: | hⁿ e:kəre: kəhi
ɖɑ:i ʧʰai:, kɑ:ki:ke:ⁿ bʰo:rəme: kəhi ɖe:ʈənhi |

sərəvənə cɑ:uki:pərə su:ʈələ əʧʰi | əmo:ɖə o:kəɾɑ:
uʈʰɑ:bɑ:ie: a: səbʰə ɡəpə kəhɑ:ie: | sərəvənə
bʰo:rəme: kɑ:ki:ke:ⁿ kəhi ɖe:ʈɑ:i a: kɑ:kɑ:ke:ⁿ
ʈəkʰəne: pʰo:nə kəs ɖɑ:ie: |

bʰo:rəme: bʰəri ɡɑ:mə hɑ:kro:sə | kɑ:ki: ʈⁿ

bəʈa:hə bʰe:lə ʃa:ɪ cʰəʈʰi:l mo:hɪʈə bə:bu:ke:n pʰo:nə
ge:lənhi ʃe: ʃəhina: cʰi: t̪əhina: a:bi ʃa:u, ka:ki:kə
mo:nə bəddə kʰəra:pə cʰənhi:l

mo:hɪʈə bə:bu: ga:məpərə e:lə: t̪n d̪o:səre: gəpəl
d̪illi:me: t̪o:ləkə bəddə lo:kə cʰa:ɪ, muɖa: pulisə
ləha:sə kəkəro: na:ɪ de:t̪a:ɪl rəktə-səmbəndʰi:ke:n
ləha:sə bʰe:t̪əʈa:ɪl

mo:hɪʈə bə:bu: d̪illi: na:ɪ ʃe:t̪a:, s̪n̪t̪a:pə de:kʰa:ile:
na:ɪ ʃe:t̪a:l

muɖa: pulisə ləha:sə d̪o:səra:ke:n na:ɪ de:t̪a:ɪl

mo:hɪʈə bə:bu:ke:n p̪n̪d̪iʈəʃi: bʰəro:sə d̪əi cʰəʈʰinhəl
o:t̪əs ke: ke:na: d̪a:hə s̪n̪ska:rə kərəʈa:ɪ, se: pən̪d̪i:ʃi:
s̪nge: ʃe:t̪a:l

sa:n̪ʝəme: pət̪əna:s̪n̪ nəi: d̪illi:kə t̪re:nəme:
riʝərve:sənə bʰəs ʃe:t̪a:ɪl vidʱa:jəkə ʃi:s̪n̪ əmo:ɖə
gəpə kəs le:ne: cʰəʈʰi, t̪ikətə kət̪a:, riʝərve:sənə
kəra: kəs əmo:ɖəkə bʰa:t̪iʝə t̪ikətəkə s̪ngə pət̪əna:
ʝn̪kəənəpərə bʰe:t̪əʈəɪ nəi: d̪illi:me: pi:ərə bəcca:kə
be:t̪a: ka:rə ləs kəs st̪e:sənəpərə a:ɪʈə,
kəro:ləba:gəme: ka:ikət̪a: d̪o:ka:nə cʰa:ɪ pi:ərə
bəcca:kə be:t̪a:kəl o: so:ʝhe: o:t̪əss̪n̪ mo:hɪʈə
bə:bu:ke:n muɖa:ghərə ləs ənət̪ənhi ...

pən̪d̪i:ʃi: a: mo:hɪʈə bə:bu: pət̪əna:kə bəsə pəkəʈa:ɪ
cʰəʈʰi:l sa:n̪ʝəme: nəi: d̪illi:kə t̪re:nə cʰa:ɪl ka:lhi
bʰo:rəme: mo:hɪʈə bə:bu: nəi: d̪illi: pəhu̯nci ʃe:t̪a: a:
be:t̪a: ʃe: ka:lhi d̪ʱəri ʝibiʈe: rəha:ɪ a: a:ɪ ʃe: ləha:sə
bənələ nəi: d̪illi:kə muɖa:ghərəme: ra:kʰələ cʰa:ɪ-
t̪əkərə m̪ɪʈə s̪əri:rəke:n le:t̪a:ɪl

३

tre:nə a:ɛa:kə nəgəri: nəi: ɖilli: pəhu'ca:ibəla: ɕa:i,
 ciməni:kə ɖhu'na: a: pha:iktri: səbhə khəṭṭəmə bʰe:la:i
 a: bəṛəkə:-bəṛəkə: st̪e:ɖijəmə, prəgəṭi ma:ɖa:nə a:
 ki:ki: a:bi ge:la:i mo:hiṭə ba:bu:ke:n i: səbhə
 ba:ustu pəhine: ni:kə la:ga:i ɕhələnhi ɖilli: ha:ṭəme:
 gəma:ia: ba:ustu səbhəkə st̪ə'ṭləpərə bəṛəkə:
 ga:ri:bəla: səbhə uṭəri kəs səma:nə ki:nə: ɕhələl
 mo:hiṭə ba:bu:ke:n h'nsi: la:ga:i ɕhələnhi ɖa:məme:
 i: səbhə ba:ustu əne:re: pəṛələ rəha:i ɕa:i, kijo:
 kinəniha:rə na:i a: pərəḍe:ɛi: səbhəke:n ga:məkə
 lo:kə səbhə e:ṭṭəs əne:re: ṭhəkə: ɕa:i
 muḍa: a:i i: nəi: ɖilli: hu'nəkə: le:lə murḍa:ghərəkə
 pəṭa: bəni ge:lə ɕhənhi guru ṭe:gə bəha:ḍurə
 əspəṭa:ləkə murḍa:ghərəme: hu'nəkərə be:ṭa:kə
 ləha:sə o:kərə rəṭṭəsəmbəndʰi:ke:n ɖe:lə je:ṭa:i
 piṭa: rəṭṭəsəmbəndʰi: bəni pəhu'ca:ibəla: ɕəṭṭhi
 mo:hiṭə ba:bu: murḍa:ghərə pəhu'ci ja:i ɕəṭṭhi,
 pəhine: bu:həlo: na:i ɕhələnhi je: nəi: ɖilli:me: se:ho:
 murḍa:ghərə ho:i ɕa:i, biṭəli:-bəṭṭi:bəla: ɛəhərə nəi:
 ɖilli:me:.....

nəi: ɖilli: ke: bəse:ləkə:i, ke:na: bəse:ləkə:i
 əngre:ja jəhija: kələkəṭṭa:s^n ɖilli: ra:jaḍha:ni:
 bəne:ba:kə vica:rə ke:ləkə ṭəkhənə ṭ^n e:ko:ṭa:
 ga:məkə lo:kə e:ṭṭəs na:i he:ṭa:i
 a: a:bə ...

həmə so:ʃhe: həʔspi:tələ pəhuncələ chi:l
 mo:hiṭə bə:bu: pəṇdi:ʃi:kə s'ŋge: həʔspi:tələ
 pəhuncɪ ʃa:i chəṭhi:l həmə b'həri-pa:nʃə mo:hiṭə
 bə:bu:ke:n pəkəṭi kəs bə:si ʃa:i chijənhi:l dəʔktərə
 kə:gəcəpərə sə:inə ləs ləi chənhi:l po:stəma:rṭəmə
 sūru: b'həs ʃa:i chə:il mo:hiṭə bə:bu: həbo:dhe:ka:rə
 b'həs kə:nəs ləga:i chəṭhi:l

-ga:məkə cho:ru: ko:nə to:ləkə, ko:nə ghərəkə lo:kə
 e:ttəs nə:i chə:il sərəkə durg'həṭəna: se:ho: b'he:lə
 chə:il mudə: bəci-bəci ʃa:i chələ:il əməro: bəci ʃəṭa:i
 t'n kətte: ni:kə ho:ṭa:il əp'ŋgo: b'həs kəs rəhiṭa:i t'n
 dē:k'həbo: t'n kəriṭia:il pi:ərə bəcca:kə be:ṭa:
 kəhələkə ʃe: kəniʃa:n se:ho: kələkəttə:s'n dilli: əbi
 ge:lə chə:il he: kəniʃa:nke:n əgi nə:i dē:bəs dē:bə:i,
 dē:ṭhəma:səkə bəcca: chə:il bəcca: li:lo: b'həs
 ʃa:ʃəṭəi nə:i, həməhi:n dē:bə:i əgi.. ə:nə dē:bo:
 kərəṭa:i t'n əṇṭimə di:nə t'n utəri: kəniʃa:nkə gəra:me:
 ə:bije: ʃe:ṭa:il t'e:n həməhi:n dē:bə:i əgil e:hə..
 e:kka:ise: bərək'həkə t'n chə:i, chə:u'ŋki: sənə səri:rə
 chə:i kəniʃa:nkəi cə:riṭa: b'hə:i chə:i, səbhə
 kələkətte:me:, səbhə e:kəra:s'n pa:ig'həi o:kərə
 ʃi:vənə ke:nə: biṭəṭa:il ə:i bu:ṭ'hə səri:rəs'n bəcca:ke:n
 həmə ke:nə: po:səba:il kəṭəbo: d'həni:kə rəhə:i
 chə:i, no:kəri: le:lə pəṭ'həba:ite: chə:i.. pi:əro: bəcca:
 t'n pəṭ'he:ne: chəṭhi əpənə bəcca:ke:n l o:kəra:s'n be:si:
 ke: chə:i d'həni:kə ga:məme:? həməra: t'n dəsə
 kəṭṭ'hə: ʃəmi:no: nə:i purəṭə... ra:u dā:ibə... kəhə:i
 chəlia:i ʃe: həmə nə:i ʃa:e:bə nəi: dilli:..... s'ṇṭa:pə

de:kʰa:ile: ki: ja:jəbə? muɖa: kəhələka:i je: la:ʒe:
nazi de:tə, po:stəma:rətəme: nazi he:tə:i l a: a:bə a:bi
ge:lə chi: t̪n həməhi:n de:bəzi a:gi l

-nazi, se: nazi hə:tə, ba:pə kəta:u a:gi
de:ləka:ihe:n... əha:nke:n əməsa:nəgha:to: nazi
je:ba:kə əchi l səbhə purəna: gəpə bisəri ja:u...
o:kəra ba:pəs̃ ne: əchi məta:ntəra, pi:tja:utəke:n
de:bəjə dija:u a:gi... a:i pərist̪hi:t̪ime: pura:nə gəpə
bisəri ja:u l

-nazi, se: bʰa:t̪jəkə prəti həməra: ko: no: t̪e:hənə
a:nə bʰa:vəna: nazi əchi l t̪hi:kə cha:i... sumənəji: ɖa:u
a:gi l

po:stəma:rətəmə ho:itə ho:itə be:ru:pəhərə bʰəs ja:i
cha:i l o:təs̃ s̃n po:stəma:rətəmə kəjələ səri:rə,
pətti:me: ba:nhələ, a:ngənə le:lə pənɖi:ji:kə
nirde:ʒənəme: biɖa: ho:itə əchi l

४

e:kka:isəmə ʒəta:bd̪i:kə pəhilə ɖəʒəkəkə ənt̪imə
ra:t̪ikə ghətəna:, a: o:kəra ba:ɖəkə ɖu:t̪a: bʰo:rəs̃n
sa:n̪həl

e:kka:isəmə ʒəta:bd̪i:, muɖa: nazi cha:i ko: no:
ənt̪ərə l pəhira:ba: a: purukʰəpa:t̪əke:n ch'o:ri dija:u l
məhila:kə st̪hi:t̪i t̪n vəe:hə, kənəkəna:it̪ə bəsa:t̪əs̃n
be:ʒi: ma:rukʰəl

hɑ:ɾame: dʰukələ ʃa:itə əchi kəmələ: ka:tə nɑ:ɪ
 jəmuna:kə ka:təɪ həʃa:rə ma:ilə dʱu:rə ga:məsⁿ a:biɪ
 miʃhərə ho:itə əchi kʰərərəkʰəva:li: ka:ki:kə əve:tə
 vəstrəɪ sa:itʰə sa:lə pu:rəkə vəe:hə kʰissa:, vəe:hə
 səma:jə, ma:tṛə pəhira:ba: bəḍəli ge:lə, ma:tṛə
 dʱa:rə bəḍəli ge:ləɪ

po:stəma:rtəmə kəjələ pətti: ba:nhələ səri:rə
 həʔspi:tələsⁿ a:ngənə a:nələ ge:ləɪ pənɖi:ʃi: sⁿge:
 a:jələ chətʰhi, stʰitəprəʃnə, kənnɑ:ro:hətəkə bi:cə,
 əpənə ka:ʃame: la:gələ, nirvika:rə bʰa:ve:nɪ
 go:pi:ca:nənə, gⁿga:utə, ma:la:, uʃərə nəvə vəstrə,
 muⁿhəme: tʱuləsi:dələ, suvərnə kʰəṇḍə, gⁿga:jələ,
 kuṣə pəsɑ:rələ bʰu:mi, tʱuləsi: ga:chə ləgə
 a:ngənəme:, uttərə muⁿhe: po:stəma:rtəmə
 kəjələnhi səri:rəɪ pʰe:rə o:təssⁿ jəmuna: ka:tə biḍa:
 bʰe:lə kətiha:ri:...

kənəkəni: chɑ:ɪ bəsɑ:təme:, hɑ:ɾame: dʰuki ʃa:e:tə ɪ:
 kənəkəni:, po:stəma:rtəmə kəjələ səri:rə a:bə
 ra:kʰələ əchi, jəmuna: kina:rəpərə, sa:təta:
 mo:təkɑ: ʃilləpərəɪ a:bə ʃəɾətə kəni:ka:ləme:,
 go:itʰɑ:kə a:gisⁿ ʃe: ənələnhihe:ⁿ sumənəʃi:, ra:kʰi
 de:lənhi ni:ca:nɪ

kənəkənɑ:itə pa:nime: dʱu:mə dəs sumənə ʃi: se:ho:
 nəvə uʃərə vəstrə pəhi:ri, ʃəna:u, uttəri: pəhi:ri,
 nəvə ma:tʰikə bərtənəkə ʃələsⁿ, tē:kuṣɑ:sⁿ pu:bə
 muⁿhe: mⁿtṛə pəɾʰɑ:ɪ chətʰhi a: o:ɪ ʃələsⁿ mʰtəkəke:ⁿ
 ʃiktə kəra:ɪ chətʰhi, va:ma: hɑ:tʰəme: u:kə ləs a:nələ

kəpɑ:sə, kɑ:tʰə, gʰɪtə, dʱu:mənə, kərpurə, cɑ:nənə,
kəpɔ:təve:ṣə mɪtəkə | pɑ:n̄cə-pɑ:n̄cəʈɑ: ləkəɽi: səbʰə
d̪əi cʰəʈʰi |

kəpɔ:təkə d̪əgdʱə ʃəri:rɑ:vəṣə sənə mɑ:n̄səpiṇḍə
bʰəs ge:lɑ:pərə, sətəkəʈʰijɑ: ləs sɑ:t̪əbe:rə
prədəkʃiṇɑ: kəs, kurəhəɽis̄n̄ o:i u:kəke:n̄ sɑ:t̪ə cʰɑ:u
mɑ:ri kʰəṇḍə kəs, sɑ:t̪o: bəṇḍʰənəke:n̄ kɑ:t̪i sɑ:t̪o:
sətəkəʈʰijɑ: ɑ:gime: pʰe:ki bɑ:lə-vɪddʱəke:n̄ ɑ:gɑ:n̄
kəs e:ɽi:-d̪ɑ:uɽi: bəcəbɑ:it̪ə nəhɑ:ile: ʃɑ:i cʰəʈʰi,
t̪ilɑ:ɳʂəli mo:ɽɑ:-t̪ilə-ʂələs̄n̄, binu d̪e:hə pɔ:cʰəne:,
mɪtəkəkə ɑ:n̄gənəme: səbʰə pəhuncɑ:i ʃɑ:i cʰəʈʰi |

pʰe:rə d̪vɑ:rəpərə krəməs̄n̄ lo:hə, pɑ:t̪hərə, ɑ:gi ɑ:
pɑ:ni spərṣə kəs səbʰə gʰərə gʰuri ʃɑ:i cʰəʈʰi | d̪e:ɽʰə
mɑ:səkə bəcɑ:ke:n̄ ko:rɑ:me: le:ne: mɑ:jəke:n̄
cʰo:ɽi, e:kka:isəmə ʃəʈɑ:b̪d̪i:kə pəhilə d̪ṣəkəkə
d̪o:sərə sɑ:n̄ʂəme: |

se: kie: kəhə:ɪ cʰələʈʰi se: bə:ɖəme: ʃa: kəs ne:
buʰəliə:ɪ

bʰəri a:məkə ma:sə a:məkə ga:chi:kə ɖinuka:
o:gəɾəba:hi:kə bʰa:rə həmərə: ɖunu: go:ʈe:pərə
cʰələl mudā: sa:ɳʰə he:ba:sⁿ pəhine: həmərə
ma:ma: bəcʰəru: a: ma:ləʈi:kə ba:bu: kʰəgəna:ʈʰəʃi:
kələmə a:bi ʃa:ɪ cʰələ:, ra:ʈikə o:gəɾəba:hi: le:ləl
mudā: həmərə səbʰəkə ga:ʈʰa:kə ko:no: ləkʂəŋə
e:ʈəs se:ho: na:ɪ əchi həmərə səbʰəkə ma:ne:
ke:ʂəvə a: ma:ləʈi:kəl

mudā: o:ɪ pəkka:kə ɖihəba:rə sʈʰa:nə ləgə ka:ri:
rⁿgəkə ʂa:ligra:mə həmə ʈa:ki rəhələ cʰi:ɪ
chidṛəjukʈə ʂa:ligra:məl e:kəʈa: nuka: kəs rəkʰəne:
cʰələ:uⁿ e:ʈʈa:ɪ kəʈa:uɪ

ga:uⁿa: səbʰə ɖʰəri kʰu:bə kʰərca: ke:ne: əchi a:ɪ
ɖihəba:rə sʈʰa:nəkə mⁿɖəpə bəne:ba:me:ɪ pəhine:
ʈⁿ kichu: na:ɪ rəhə:ɪɪ ra:ʃa: ʃe: bəne:ləkə po:kʰərikə
gʰa:ʈə a: ʈəkəɾə ka:ʈəme: pəkka:kə mənɖirə səe:həl
mudā: be:ca:ro: pu:ʃa: ka:ijo: na:ɪ səkələ:ɪ la:ʃəkə
ɖva:re: həmərə a:ɪ ga:məme: a:biʃo: na:ɪ səkələ:ɪ

२

həmə ke:ʂəvə, ga:mə mⁿgəra:uni:, nəra:une:
sulhəni:, pəra:ʂəɾə go:ʈrə, kəvi məɖʰura:pəʈikə
puʈrəl ma:ləʈi:- ma:ɳɖəɾə siha:ulə mu:ləkə
ka:ʂəpə go:ʈri: kʰəgəna:ʈʰə ʃʰa:, ga:mə
ʃəməsəməkə puʈri: ma:ləʈi:ɪ

kʰəgəna:ʈʰəʃi: a: həmərə ma:ma: bəcʰəru:me:

bhəjɑ:rə lɑ:gələl jəməsəməme: həməərə mə:mɑ:
gɑ:məl mə:mɑ:gɑ:mə ɖhəri sukh̪it̪əgərə, həmə
səbhə t̪n̪ ɖəridrɛ:l se: həmə e:kə mə:sə gərəmi:
t̪ɑ:t̪ilə ɑ: pəndrəhə ɖinə ɖurgɑ:pu:ʃɑ:s̪n̪ chət̪hi ɖhəri
mə:me:gɑ:məme: rəhɑ:t̪ə rəhi:l gərəmi: t̪ɑ:t̪iləme:
səpɛ:t̪ɑ: pəkəbɑ:s̪n̪ ləs kəs kələkət̪ijɑ: ɑ:mə pəkəbɑ:
ɖhəri gɑ:chi: ɔ:gəri:l ɑ: ɖurgɑ:pu:ʃɑ:me: khəst̪hi:s̪n̪
ləs kəs bhəsɑ:nə ɖhəri ɖurgɑ:pu:ʃɑ: ɖe:kh̪i:l pʰe:rə
ɖi:ʃɑ:bɑ:t̪i:me: kənəsupət̪i: ʃərə:bi: ɑ: chət̪hime:
gɑ:mə ghuri ʃɑ:l ɑ: bi:cə-bi:cəme: ʃɑ:t̪ə-əbɑ:t̪ə t̪n̪
rəhəbe: kəri:l

mɑ:lət̪i: s̪nge: khu:bə ʃhəgəɾɑ: se:hɔ: hɔ:i chələjəl
cɑ:ut̪hɑ:me: rəhi: prɑ:ʃh̪l gərəmi: t̪ɑ:t̪iləme: mə:mɑ:
gɑ:məkə ɑ:məkə gɑ:chi: ge:lə rəhi:l kɔ:nɔ:
gəpəpərə mɑ:lət̪i:s̪n̪ ru:sɑ:-pʰulli: bhəs ge:ləl ɖhəri
bɑ:usələkə mɑ:lət̪i:ʃe:l ɑ: bɑ:usəbɔ: ke:nɑ: ke:ləkəl
-həmə əhɑ:n̪s̪n̪ ghət̪ti: mɑ:nɑ:i chi: ɔ:i gəpəkə le:ləl
-kɔ:nə gəpəl

-ʃəi gəpəpərə əhɑ:n̪s̪n̪ ʃhəgəɾɑ: bʰe:ləl

ɑ: ɔ: gəpə nɑ:i həməərə mɔ:nə pəɾələ ɑ: ne:
mɑ:lət̪i:ke:n̪l mudɑ: pʰe:rə mɑ:lət̪i:s̪n̪ kəhijo: kɔ:nɔ:
gəpəpərə həmə ʃhəgəɾɑ: nɑ:i ke:lɑ:u̪n̪l vəe:hə
mun̪hə phulɑ:bəe: t̪n̪ həməhi: puch̪iɑ:i ʃe: kɔ:nə
gəpəpərə mun̪hə phule:lɑ:u̪n̪ se: t̪n̪ mɔ:nə nəhije:
həe:t̪ə t̪əkʰənə əne:re: ne: ʃhəgəɾɑ: kərazi chi:l

gərəmi: t̪ɑ:t̪iləkə bɑ:ɖə ɖurgɑ:pu:ʃɑ: ɑ:
ɖurgɑ:pu:ʃɑ:kə chut̪ti:kə bɑ:ɖə gərəmi: t̪ɑ:t̪iləkə
bɑ:t̪ə ʃɔ:hɑ:i ləgələ:u̪n̪l se: kəhijɑ:s̪n̪, se: ki: mɔ:nə

æcʰi?

३

piṭa: ga:məme: bəṭa:i kərəṭʰi | miḍilə sku:ləkə bə:ḍə
ko:no: sku:lə nəhije: rəha:i a:sə-pəɽo:səme: | sⁿskṛṭə
pa:tʰəḍa:la: səbhə bənne: bʰəs ge:lə rəha:i |
se: ṭa:ṭilə bəla: ko:no: bə:ṭə a:bə rəhəbe: na:i
kəra:i | bʰəri sa:lə buḥu: ka:je: a:ki ṭa:ṭile: | na:na:-
na:ni: jibiṭe: rəhəṭʰi | ma:jəkə lija:unə kəra:ba:ile:
kijo: ne: kijo: a:bije: ja:i cʰəla:i | həməḥu:ⁿ ḍu: ca:ri
ma:səme: ma:ma: ga:mə ko:no: la:tʰe: bʰəije: əba:i
cʰəla:uⁿ |

ga:məpərə kəe:kə ṭa: səməsja: | na:i ja:ni ko:nə
bʰa:ṇjə rəha:i je: pa:ṇjikə rəkṣa:kə gəpə piṭa:kə
muṇhe: suna:iṭə rəha:i cʰəla:uⁿ | a: se: həməərə
bija:hə ma:ləṭi: sⁿge: bʰe:ne: ṭa: sⁿ səmbʰəvə,
se:ho: hunəkā: muṇhe: ucəra:iṭə cʰələnhi |

ma:ləṭi: həməərə sⁿgi: muḍa: a:i gəpə-əpəsⁿ o:kəra
həməərə ḍu:ri: bəṭʰi jəkā:ⁿ ge:lə | je: səhəṭṭa:
həməra: a: o:kəra: məḍʰjə cʰələ se: kʰəṭṭəmə huəjə
la:gələ | je:na: o:kəra: ḍe:kʰiṭe: həməərə mo:nəme:
pəṭni:kə cʰəvi nəjəri a:bəs la:gələ cʰələ, ṭəhina: ṭⁿ
o:kəro: mo:nəme: ne: əba:iṭə he:ṭa:i |

४

həməərə ga:mə a:ilə rəhəṭʰi bəcʰəru: ma:ma: |
məḍʰura:pəṭi- “bəcʰəru: a:bə əhi:ⁿkə ha:tʰəme:

həmərə səbhəta: ijjəta əchi k'həgəna:t'həkə putri:
ke:əəvəkə le:lə sərvəth'a: upəjuktəi sundərə suəilə
əchi t'n ke:əəvə se:ho: jəbərdəstə əchi e:kke:
bəta:ri:kə əchi mudā: kichu dīnuka: cho:te: əchi
ma:ləti: he:, əha:n'ke:n t'n i: bujhəle: əchi je: sa:tə
səjə ta:ka: ləṛəki:bəla:ke:n dās həməərə viva:hə
kəra: həməərə piṭa: pa:nji bəna:oləi mudā: a:bə
jəmi:nə jətt'h'a: nazi əchi k'alhi gh'o:ri:ke:n ciləmə
pija: o:ipərə cəṭhi kəs a:ilə chəla: pənji:ka:rəi sa:phe:
kəhi dē:lənhi je: ma:trə k'həgəna:t'hē:kə putri:s'n
ədhika:rəma:la: bəna:itə əchi a: se: nazi b'hē:ne:
puba:ripa:rə əro:trijəkə əre:ni:s'n cutə b'həs ja:jəbə
həməi"

bəchəru:- "həmə puch'azi chijənhi k'həgəna:t'həs'nī s'ngi:
t'n chəthi mudā: hunəkəra mo:nəme: ki: chənhi se:
vəe:hə ne: kəhəta:i"

a: ne: ja:ni kie: pre:məs'n b'həri ge:lə chələ həməərə
mo:nəi biḍa: b'həs ge:lə rəhi: hunəka: s'nge: |

५

ma:ləti:- "ke:əəvəi t'o:hərə kəttai:u dō:sərə t'h'a:mə
bija:hə b'həs je:ta:u tək'hənə həməra:s'n b'hē:n'tə
ke:na: he:ta:u!"

ke:əəvə- "a: t'o:hərə kəkəro: dō:səra:s'n bija:hə b'həs
je:ta:u t'n e:hənə ənərgələ prəənə səbhə kəkəra:s'n
kəra:me:?"

ma:ləti:- "mudā: e:kəta: gəpə bujhələhi:nī k'alhi

tu:həra ma:ma: həməra piṭa:sⁿ həmməra-tu:həra
bija:həka cəra:ka kəs rəhəla cʰəla:l

ke:əvə- "təkʰənəl"

ma:ləti:- "na:i, səbhəṭa: tⁿ tʰi:ke: muḍa: təkʰəne:
ḍarəbh^{ng}a: ra:ja:kə du:tə bəni e:kə go:te: a:bi ge:la:
a: kəhəs ləgəla: je: ra:ja:kə səma:ḍə əchi:l"

ke:əvə- "ra:ja:kə ko:nə səma:ḍə?"

ma:ləti:- "kije:ne: ge:lia:i:l muḍa: həməra piṭa:ke:ⁿ
o: du:tə kəhələnhi je: be:ti:kə bija:həka cəra:ka kichu
ḍinə ruki kəs kərəba: le:ləl"

ke:əvə- "tu:həra sundəraṭa:i tⁿ cʰa:uhe: tē:həne:l
ra:jo:kə nəjəime: tu:ra: le:lə ko:no: ləṛəka:
əbhəra:la cʰa:i ki:?"

ma:ləti:- "kije:ne: ge:lia:i:l"

६

ra:ja:kə məntri:kə səva:ri: kʰəgəna:tʰəka
ḍarəbəjja:pərə! ḍuije: ḍinəme: ki: sⁿ ki: bʰəs ge:ləl
o: du:tə ja: kəs kichu kəhi tⁿ na:i e:la:i je: kʰəgəna:tʰə
əpənə be:ti:kə bija:hə le:lə ḍhəraṇṇəra:ja:la cʰəṭhi:l
se: sətərki: ḍe:kʰija:u:l lo:kə səbhə gəḍəməgo:lə
kəra:itəl səbhə sva:gəṭəme: juṭələl a: həməhu:ⁿ
səbhə ci:jəka ja:e:ja: la:itə rəhi:l sa:ṇjə ho:itə-ho:itə
həməra piṭa: se:ho: a:bi ge:lə cʰəla:l o:mhəra
ra:ja:kə məntri:kə səva:ri: ge:lə a: e:mhəra həməra
piṭa: ma:tʰəpərə ha:tʰə rəkʰəne: gumma rəhi
ge:la:l kʰəgəna:tʰə se:ho: ma:unəl

ra:ja: əpənə bija:hə ma:ləti:sⁿ kərəba:kə prəṣṭa:və

kʰəgəna:tʰə ləgə pətʰe:ne: ʧələ: | məha:ra:jə
bi:re:ɣvərə siⁿhə | kəhu: t̪ⁿ | əpəne: ɕa:li:səsⁿ upəre:
həe:t̪ə a: a:ɪ t̪e:rəhə-ɕa:uɖəhə bərəkʰəkə bəcija:sⁿ
bija:həkə prəst̪a:və | kʰəgəna:tʰəkə ki: o:kəɽi jɛ:
o:kəra: mənə: kəri:t̪əɽⁿiⁿhə |

həmərə piṭa: ciṇṭiṭə jɛ: a:bə pa:ɽji na:ɪ ba:ⁿcəṭə |
o:ɪ ɖiⁿə sa:ɽⁿhəme: ko:nəṭa: ləgə ma:ləṭi:sⁿ həmərə
bʰe:ⁿṭə bʰe:lə | kərəjəni: sənə-sənə a:ⁿkʰi pʰulələ,
jɛ:na: həbo:ɽʰəkə:ra bʰəs ka:nələ huəjə | ki: səbʰə
gəpə ke:la:uⁿ mo:ⁿno: na:ɪ əɕhi | hⁿ a:kʰiri:me: həmə
kəhəne: ɖʰəri rəhia:ɪ jɛ: səbʰə ɽʰi:kə bʰəs jɛ:ṭa:ɪ |

७

jəməsəməme: bi:re:ɣvərə siⁿhə le:lə ləɽəki:
niⁿhucʰələ ge:lə |

jəməsəmə ga:məme: po:kʰəri kʰuna:o:lə ge:lə |
o:t̪əs mənɖirə bənələ jɛ: ra:ja: ɖo:səra:kə
mənɖirəme: ke:na: pu:ja: kərəṭa: |

mud̪a: həməhu:ⁿ rəhi: məɖʰura:pəṭi kəvikə puṭrə
ke:ɣəvə |

bija:həkə ɖiⁿə ləgi:ce: rəha:ɪ a: ɖo:sərə ko:ⁿno: ɖiⁿə
se:ho: na:ɪ rəha:ɪ | a: o:ɪ ɖiⁿə ma:ləṭi:sⁿ səbʰə gəpə
bʰəijɛ: ge:lə ʧələjə |

kəṭəhi: ga:ɽi:me: a:gu:kə ɕa:pə a: pa:ɕʰu:kə
ula:ɖə, a:ga:ⁿkə ɕa:pə ni:kə ka:rəṇə pa:ɕʰa:ⁿ
ula:ɖə bʰe:la:pərə ga:ɽi: unəṭi jɛ:ṭa:ɪ | mud̪a: həmə
o:hina: ga:ɽi:ke:ⁿ ula:ɽə ke:ne: bⁿsəbiṭṭi: ləgə

ma:ləti:kə prəti:kṣa:me: rəhi: |

o: a:jəli a: ga:ri:pərə bāisi ge:li | je: kijo: rəṣṭa:me:
de:kʰəjə se: dāre: na:i t̪o:kəjə je: ga:ri: ne: unəti ja:i
e:kəraɪ e:kəṭa: pəṭər̃gi: ciṛa:i de:kʰi ulləsiṭə huəjə
la:gəli ma:ləti: t̪ʰ a:ṅgurəs̃ hāmə o:kəra t̪ʰo:ṭʰə
bənnə kəs de:lia:i |

ma:ləti:ke:ⁿ ləs̃ kəs̃ ga:mə a:bi ge:la:uⁿ, d̪ʰo:ti:
r̃ṅga:it̪ə cʰələl pʰe:rə je: ma:ləti:kə pəṭa: kərəba:kə
le:lə a:ilə rəhəjə t̪əkəra: pəkəṛi ra:kʰələl a:
'kənja:d̪a:nə ke: kərəṭə'kə ənəgh̃o:lə bʰe:la:pərə
o:kəra: so:jʰa:ⁿ ənəla:uⁿ je: kənja:d̪a:nə jəe:hə
kərəṭəl |

sələməḍa:hi: cəməraṁ juttā: ut̪a:ri d̪ʰo:ti: pəhi:ri
hāmə viva:hə le:lə vid̪hə səbhə pu:r̃ṇə ke:la:uⁿ |
ma:ləti:kə si:t̪həme: sinurə hāmərə: ha:t̪həs̃ de:bə
likʰələ je: rəha:i |

८

t̪əkəra bā:d̪ə ra:ja: bi:re:ṣəvərə siⁿhə ki: kərəṭa:
pəṇji:ka:rəke:ⁿ bəja: kəs̃ hāmərə na:məme: t̪əskərə
upa:d̪ʰi ləgəba:o:ləl mudā: mād̪hura:pəti əpənə
put̪rəkə prəti gəvo:nnəttəl bā:ghəkə be:ṭa: bā:ghəl
pa:ṇji a: pa:ni əd̪ʰo:ga:mi: mudā: kʰəgəna:t̪hə jʰa:-
ṣri:ka:n̪tə jʰa: pa:ṇji, t̪əskərə ke:ṣəvəkə ṣro:t̪rijə
o:it̪hā:mə viva:hə kəjəla:pərə ṣro:t̪rijə ṣre:ṇi:
vira:jəma:nə rəhəṭəṇhi |

a: səe: bərkʰəkə bā:d̪ə a:i a:i ga:məme: ko:no:
na:t̪əkə he:ṭa:i | sultā:na: d̪a:ku: |

ɑ: h̥əmə t̪əskərə ke:ʂəvə, m̠ŋgəra:uni: nəra:une:
 sulh̥əni:- pəra:ʂərə go:t̪rə, kəvi məd̪hura:pəṭikə
 put̪rə əpənə ga:t̪h̥a:kə ko:ɲo: e:kəṭa: ləkʂəŋə e:t̪əs
 ʃəməsəmə ga:məme: t̪a:ki rəhələ chi:ɪ mud̪a: ra:ʃa:
 bi:re:ʂərə siṇhəkə və:ʃə po:k̪həri ɑ: ɑ:bə
 d̪h̥ənəmənə:ʃələ mənd̪ilə d̪e:k̪h̥a:ɪ chi:, be:ca:ro:
 gh̥uri kəs la:ʃe: ɑ:ɪ ga:məme: e:bo: na:ɪ ke:la:ɪ ɑ: ɪ:
 əchi o:ɪ pəkka:kə d̪iḥəba:re s̪t̪h̥a:nə ləgə ka:ri:
 r̠ŋgəkə ʂa:ligra:mə, chiḍrəjuk̪tə ʂa:ligra:mə, ɑ:
 ʃə:ʃə po:k̪həri ɑ: d̪h̥ənəmənə:ʃələ mənd̪irə əchi
 h̥əməərə pre:məkə əvəʂe:ʂəɪ

('The Robber'- English translation of this short story
 by the author himself was displayed in Diorama
 International Film Festival along with other two
 translated short stories of this collection viz. The
 Science of Words and The Proven Mahavir
<https://watch.diorama.in/story/the-science-of-words/>)

sⁿg^hərṣə

१

p^ha:iləkə ge:ⁿtə, gərəḍa:sⁿ sənələl o:ime: sⁿ e:kə-
 e:kəṭa: ka:gəcə nika:li muⁿhəpərə ruma:lə ra:k^{hi}
 ʃ^ha:ri rəhələ c^{hi}:l o:ime: sⁿ kichu ka:ʃəkə vəṣṭu
 nikəla:ie:, kichu be:ka:ʃəkəl vid^həva: so:ha:go:kə
 ke:sə-mukəḍəma:kə p^ha:iləl ma:nə-əpəma:nəkə
 k^ha:ṭa:-k^he:səra:l a:ro:pə-prəṭja:ro:pəkə
 prəkərəṇəkə krəməl bu:ṭ^hə məhila:kə
 juva:vəṣṭ^ha:kə k^hissa:, kichu sətjə, kichu
 miṭ^hja:ro:pəl pəṭi a: puṭrəkə ji:vənəl be:nəgnə
 ho:ṭṭə həmərə səb^həkə səb^hjəṭa:kə c^ha:pəl kie:
 ca:nənə g^həsəne: rəha:ie: i: bu:ṭ^hi:l b^həgəva:nə
 pərə e:ṭe:kə b^həro:sə? a:i ume:rəme: be:ṭa:kə
 sma:rəkə bəne:ba:kə jiddə? ha:ri a: ji:ṭəkə
 ṭa:rəṭəmjəkə bi:cə, e:k^hənə p^he:rə e:kəṭa: ḍo:səre:
 pe:ṭi:ṣənə? jiṭəba:kə ko:nə əḍb^huṭṭə ləgənə la:gələ
 c^ha:i o:kəra:l ha:riṭe: rəhələ əc^{hi} b^həri jinəgi:, ṭa:ijo:!
 pəhine: ṭⁿ kumo:nəsⁿ mⁿḍələ sərəkə kəhəla:pərə i:
 ka:ʃə ha:ṭ^həme: le:ne: rəhi:l muḍa: a:bə həməro:
 ic^ha: b^həs ge:lə əc^{hi}, ic^ha: o:kəra pe:ṭi:ṣənəke:ⁿ

jəṭhɑ:si:ghrə d̪ɑ:kʰilə kərəbɑ:kəl iccʰɑ: o:kəɾɑ:
 jɪt̪e:bɑ:kəl i: pʰɑ:iləkə gərəḍɑ:, gərəḍɑ:sⁿ sɑ:nələ
 kɑ:gəcə-pəṭṭərə səbhəl d̪əst̪əsⁿ ɛ:lərʃi: əchɑ:it̪ə
 həmə ɑ:ime: gʰo:sijɑ: ge:lə ch̪i:l ɑ:i buṛʰijɑ:kə
 hɑ:rikə nəməgərə pʰe:hərist̪ə, t̪əkərə so:ʃhɑ:n
 həməɾə əpənə hɑ:ri səbhəkə ko:nɔ: le:kʰɑ: nɑ:il
 ɛ:kəɾɑ: jɪt̪e:bɑ:kə jiddəkə ɑ:gɑ:n əpənə əprət̪jəkʂə
 vijəjə d̪e:kʰɑ:it̪ə əch̪i:l so:ʃhɑ:n-so:ʃhi: vijəjə nɑ:i t̪ⁿ ɑ:i
 buṛʰijɑ:kə mɑ:d̪h̪jəməsⁿ səmbʰɑ:viṭə vijəjəkə
 pe:t̪i:ʂənəl hɑ:rət̪ə t̪ⁿ i: buṛʰijɑ: ɑ: jɛ: i: buṛʰijɑ:
 ji:t̪ət̪ə t̪ⁿ ji:t̪əbə həməl

i: buṛʰijɑ: d̪h̪əri əch̪i əgərəjɪt̪əl ʌ̌pʰisəme: səbhəsⁿ
 ʃhəgərɑ: ke:ne: əch̪i:l kɑ:rjɑ:ləjəkə kjo: go:t̪e: ɛ:kərə
 pe:t̪i:ʂənə ɑ:gɑ:n bəṛh̪e:bɑ: le:lə t̪ɑ:ijɑ:rə nɑ:il
 mⁿd̪ələ sərə mudɑ: ɛ:kərə səbhət̪ɑ: nəkh̪ərə:
 bərəḍɑ:st̪ə kəɾɑ:i ch̪əṭh̪i:l ɛ:kərə be:t̪ɑ: hunəkərə
 bɑ:icəme:t̪ə ch̪ələnhi:l ni:kə lo:kə ch̪əṭh̪i, səj̪ənəl
 kɑ:rjɑ:ləjəkə kəni:jə səḍəs̪jə səbhəsⁿ həməɾɑ:
 kəhijo: ko:nɔ: prət̪ijo:gɪt̪ɑ: nɑ:i ho:ie:l mudɑ: uccə
 pəḍɑ:d̪h̪ikɑ:ri: səbhəsⁿ pʰɑ:ilo:pərə ɑ: o:hino: kichu
 ne: kichu ho:it̪e: rəhɑ:ie:l mudɑ: mⁿd̪ələ sərə ni:kə
 lo:kəl səj̪ənəl ɑ: ɑ:i pe:t̪i:ʂənəkə:ⁿ d̪e:bɑ:kə bʰɑ:rə
 o: həməɾe:pərə ch̪o:ɽəne: ch̪əṭh̪i:l buj̪hələ ch̪ənhi jɛ:
 əḍh̪ikɑ:ri: səbhə o:i pe:t̪i:ʂənəme: ne:ŋəri: mɑ:rət̪əl
 ɑ: t̪əkʰənə d̪o:sərə səbhə bi:ce:me: pe:t̪i:ʂənə ch̪o:ɽi
 bʰɑ:gi jɑ:e:t̪əl mudɑ: həmə t̪ⁿ se: bʰe:lɑ:pərə
 pɑ:chu: pəri jɑ:e:bə ɑ: t̪əkʰənə pe:t̪i:ʂənə d̪ɑ:kʰilə
 bʰəs səkət̪ə həməɾe: buṭe:l i: viəvɑ:sə ch̪ənhi mⁿd̪ələ

sərəkɛːn |

“əɦaːnpərə sⁿ hāmərə viəvaːsə uʈhi geːlə əchi | eːkə məɦinaːsⁿ ʃhuttʰeː ɡhumaː rəɦələ chiː | əkhənə ɢhəri peːtiːəənə naːi bʰeːlə ɢaːkhilə kəjələ”- buʈhijaː aːi ləɡaː kəs t̪eːsərə beːrə iː səbʰə ɡəpə sunɛːləkə əchi aː cəli geːlə əchi | pəɦilə beːrə t̪ⁿ hāmə mⁿdələ sərəkɛːn kəɦəboː keːlijənhi ʃeː koːnə pʰeːrəmeː hāmə səbʰə pəʃələ chiː | aːi buʈhijaː leːlə ʃaːnə-praːŋə əroːpəneː chiː | mud̪aː ɢeːkʰuː, ɢəsə ʈaː ɡəpə sunaː kəs cəli geːlə | mud̪aː mⁿdələ sərə kəɦələnhi ʃeː- “naːi ʃaːu | səmaːikə maːrələ əchi iː | ʃeːɦənə loːkə səbʰəsⁿ aːi ɢhəri eːkəraː bʰeːnt̪ə ʈaːi, t̪eːɦəneː neː buʃhəʈə iː əpənəː səbʰəkɛːn |”

iː ɡərəɢaː saːnələ pʰaːilə səbʰəkɛːn mud̪aː aːbə ɡʰoːnt̪i geːlə chiː hāmə, buʃhuː soːnkʰi geːlə chiː | aːi pʰeːrə buʈhijaː iː səbʰə ɡəpə kəɦi bəɦaːrə bʰəs geːlə | hāmə aː mⁿdələ sərə eːkə ɢoːsəraːkɛːn ɢeːkʰi rəɦələ chiː | binu hⁿsəneː | pəraːʃəjəkə ʈaːɦə ɢunuː ɡoːt̪eːkə muⁿhəpərə əchi |

“bʰəs geːlə əchi sərə | aːi ɢukrə ɢhəri peːtiːəənə ɢaːkhilə bʰəs ʃaːjəʈə |”

“mud̪aː əɦaːnkə st̪ɦaːnaːnt̪ərəŋə bʰəs geːlə əchi, ɢukrə ɢinə ɢhəri əɦaːnkɛːn ʃeːbaːkə əchi |”

“kəɦəlaːuⁿ neː hāmə | bʰəs ʃaːjəʈə ɢukrə ɢinə ɢhəri | ʃeːbaːsⁿ pəɦineː ɢaːkhilə kəijeː kəs ʃaːjəbəl pəriŋaːmə t̪ⁿ baːɢəmeː pəʈaː laːɡijeː ʃaːjəʈə |”

binu hⁿsəneː, binu t̪əməsəːjələ mukʰaːk̪ɪ leːneː bəɦəraːi chiː |

kəs d̥ɛːbaːi d̥aːkʰilə eːkərə peːt̪iːʂənə | haːrət̪ə t̪ʰn iː
haːrət̪ə | j̪iːt̪ə t̪ə jeː iː, t̪ʰn j̪iːt̪əbə h̥əmə |

२

soːhaːgoː | gəɽʰə bəliraːjəpuraːkə bəsindaː eːkərə
pəriːvaːrə | kʰeːt̪iː-baːɽiː niːkə, t̪əraːkaːriː beːci niːkə
j̪əmiːnə-j̪ətt̪ʰaː bəneːneː | ʧəʰə bʰaːneːpərə bʰeːlə
ʧəliː soːhaːgoː |

piːtaːkə d̥ulaːriː | maːtaːkə d̥ulaːriː | səbʰə bʰaːneːkə
d̥ulaːriː | mudaː maːt̪rə d̥əsə bərəkʰə | pʰeːrə viːvaːʰə
bʰəs geːlənh̥i | pətiːs̪ⁿ preːmə ʧələnhi vaː naːi
ʧələnhi, iː gəpə gərəḍaː | laːgələ koːr̪t̪ə pʰaːiləmeː
naːi likʰələ əʧi |

hunəkərə naːiʰərəkə cərcə maːt̪rə eːkə
paːiraːgraːpʰəmeː kʰətt̪əmə əʧi | maːt̪rə iː viːvərəŋə
əʧi jeː pətiːkə m̪t̪ju bʰəs geːlənh̥i j̪əkʰənə hiːnəkərə
umeːrə ət̪ʰaːrəʰə bərəkʰəkə ʧələnhi |

mudaː eːkətaː beːtaː bʰəgəvaːnəkə k̪paːs̪ⁿ m̪t̪jukə
puːrvə pətiː hunəkaː d̥əs geːlə ʧələkʰinh̥ə | ət̪ʰaːrəʰə
bərəkʰəkə umeːrə | eːkətaː bæccaː |

mudaː gərəḍaːbəlaː pʰaːiləmeː nəhiːjeː saːsurəkə
koːnoː loːkəkə aː nəhiːjeː naːiʰərəkə koːnoː bʰaːjə-
bəndʱukə koːnoː gəbaːʰiː vaː kiːʧuoː bʰeːt̪ələ | t̪əis̪ⁿ
iː laːgələ jeː bʰaːjə səbʰə əpənə-əpənə pəriːvaːrəmeː
vjəst̪ə bʰəs jaːi geːlə heːtaː | t̪əkʰənə soːhaːgoːkə iː
bəjaːnə jeː oː naːiʰərəkə d̥ulaːri ʧəliː! | maːjə-
baːpəkə aː ʧəʰə bʰaːneːkə? | maːjə-baːpə t̪ʰn ʧəluː

bu:ɽhə b'həs məri ge:lə he:t̪a:, mud̪a: b'hɑ:jə səb'hə?
 kəʃtə ka:t̪i əp'hɛ:ləkɛ:n̪ pəɽ'hɛ:lənhi-lik'hɛ:lənhi
 so:hɑ:go:l bi:sə bəɾək'həkə be:t̪a: b'hɛ:lənhi t̪n̪ o:hɔ:
 mɯt̪juke:n̪ prɑ:p̪tə ke:ləkəl̪ ni:kə sərəkɑ:ri: no:kəri:
 b'hɛ:t̪ələ: chələ:i l̪ ghətəkə səb'hə ghurɪɑ:ije: rəhələ
 chələ:i l̪ a:t̪hə bəɾək'həkə va:ivɑ:hikə ji:vənəkə bɑ:d̪ə
 bi:sə bərk'həkə va:ɪd̪həvjəl̪ ɑ:bə puɽo:hu əbiɽɑ:i ɑ:
 nɑ:it̪ə-nɑ:t̪inə s'ŋge: o: k'hɛ:lɑ:it̪əjəl̪ mud̪a: t̪ək'həne: i:
 vəjɾəpɑ:t̪əl̪ mud̪a: həmərə t̪n̪ t̪əhijɑ: jənmo: nɑ:i
 b'hɛ:lə chələ hɛ:t̪əl̪ nɑ:i? sət̪t̪e: l̪ buɽhu: jəi bəɾək'hə ɑ:i
 buɽhijɑ:kə be:t̪ɑ:kə mɯt̪ju b'hɛ:lə chələ:i, t̪əi bəɾək'hə
 həmərə jənmə b'hɛ:lə rəhəjəl̪ ɑ: t̪əkəro: bɑ:isə
 bəɾək'hə bi:t̪i ge:ləl̪ bu:ɽhi: ɑ:bə həmərə: səməkʃə
 əchi l̪ o:kərə be:t̪ɑ:kə bɑ:icəme:t̪ə həmərə m̪n̪dələ
 sərəl̪ ɑ: həmə o:hi: pəɽəpərə chi: jəi pəɽəpərə
 o:kərə be:t̪ɑ: ɑ:is̪n̪ bɑ:isə bərk'hə pəhine: no:kəri:
 ʃuru:hə ke:ne: rəhɑ:i l̪ chəhə mɑ:sə mɑ:t̪rə no:kəri:
 ke:ne: rəhəjə ɑ:ki... l̪ ʃukrə ɽinə ɽhəri səməjə
 bɑ:n̪cələ əchi həmərə: ləgəl̪ ki: kəru:? i: buɽhijɑ:
 həhɑ:e:lə-phuphuɑ:ilə əbɑ:ie: l̪ sərəkɑ:ri:
 kəŋ̌lo:ni:kə ge:t̪əpərə əpənə be:t̪ɑ:kə mu:ɽti
 ləge:bɑ:kə ɑ:grəhə lo:kə səb'həs̪n̪ kəɾɑ:ie:, kəie:kə
 bəɾək'həs̪n̪ l̪ mud̪a: e:kərə j'hənəkɑ:hi bələ:
 svəb'hɑ:vəs̪n̪, vjəvəhɑ:rəs̪n̪ lo:kə e:kərə:pərə t̪əməsɑ:
 uɽhɑ:ie: l̪ e:kərə: əɾd̪d̪hə-bəɽɑ:hə ghɔ:ʃit̪ə kəs ɽe:lə
 ge:lə əchi l̪ mud̪a: ɑ:i be:rə t̪n̪ e:kərə kɑ:jə kichu
 ɽo:səre: t̪əɾəhəkə chɑ:i l̪ əhi: səpt̪ɑ:hə kichu kərəs
 pəɽəɽəl̪ ɽe:k'hɑ:i chi: l̪

३

“əpʰe:ləke:n mərəbɑ:kə rəhiʈɑ:i tʰn əhɑ:nkə
riva:lvərəs^n əpənə mɑ:ʈhəpərə kia:i mɑ:riʈəjəl
o:kəra: ləgə tʰn əpənə sərvisə riva:lvərə rəhɑ:i!”

“ɛri:mɑ:nɪ həmərə be:ʈɑ:kə hətʃɑ: kəjəne: əchi
jəʈɑ:ɛ^nkərəɪ həmərə ji:vənə nərkə bənɑ: d̪e:ləkəl
bi:sə sɑ:ləkə həmərə t̪əpəsja: səmɑ:pt̪ə kəs d̪e:ləkəl
e:kəra: səjɑ:e: d̪e:lə jɑ:jəl!”

“mudɑ: jəjə sɑ:he:bəl jəʈɑ:ɛ^nkərə ɑ: əpʰe:ləkə
əla:be: o:i ghərəme: kjo: nɑ:i chələɪ həmərə
kɑ:nu:nə kəhɑ:ie: je: d̪əsə d̪o:ʃi: bəhəra: jɑ:jə
mudɑ: e:kəʈɑ: nirdo:ʃəke:n səjɑ: nɑ:i bʰe:ʈɑ:iɪ ke:
gəbɑ:hi: d̪e:t̪ə jəkʰənə t̪e:sərə kjo: rəhəbe: nɑ:i
kəra:i?”

“mudɑ: jəjə sɑ:he:bə əpəne: kəhi rəhələ chətʰhi je:
əpʰe:lə d̪o:səra:kə riva:lvərəs^n əpənɑ:pərə go:li:
kie: cələ:o:t̪ə? ɑ: əpənɑ:pərə go:li: cələ:bɑ:kə ərt̪hə
bʰe:lə ɑ:t̪məhətʃɑ:ɪ həmərə be:ʈɑ: həmərə: əsəgərə
ch'o:ɽi ɑ:t̪məhətʃɑ: kəs le:t̪ə? kie: kərət̪ə o:
ɑ:t̪məhətʃɑ:?”

“jəʈɑ:ɛ^nkərəke:n hira:səʈəme: le:lə jɑ:jə...əgilɑ:
sunəvɑ:i:....!”

pʰɑ:ilə pəɽʰiʈe: rəhi: ɑ:ki bu:ɽʰi: bihɑ:ɽi jəkɑ:n ɑ:jəliɪ
“əhɑ:nkə ce:lɑ:kə tʰn t̪ra:n səpʰərə bʰəs ge:lə m̪n̪dələ
sərə! səbʰə e:kke: r̪ngəkə chi:ɪ həmərə be:ʈɑ:kə
mu:r̪ti kəʌ̌lo:nikə ge:ʈəpərə lɑ:gi jɑ:it̪ə tʰn ko:nə

ənərtʰə bʰəs jəiʈa:iI mudā: səbʰə əpənə-əpənə
 ghərə pəriṽa:rəme: la:ḡələ əchi! je: ge:lə se: ge:ləI
 ənəka: ki: kəhu:, hāmərə bʰa:ije: səbʰəke:n de:kʰu:I
 kəha:i le:lə tʰn cʰəhə ʈa:....I”

hənəhənə-pəʈəpəʈə kəra:itə o: bəhəra: ge:liI
 mʰḡələ sərə o:kəra:-“sunu:I hinəkərə ʈra:nəsəphərə
 bʰe:lə cʰənhi mudā: e:kʰənə sʊkrə ḡinə ḡhəri
 rəhəʈa:hə...”- i: səbʰə kəhije: rəhələ cʰəla: mudā: o:
 bʰəṅḡəʈərə:hi na:i sunələkəI kie: sunəʈə?

“ki: bʰe:lə? ja:jə ḡija:uI sʊkrə ḡinə pe:ʈi:sənə pʰa:ilə
 bʰəs je:ʈa:i tʰn o:kərə ʈa:məsə əpənə: tʰnʈʰa: bʰəs
 je:ʈa:iI”

४

“kəhu: jəʈa:ʎnəkəraI hāmərə: tʰn əpʰe:ləkə
 a:ʈməhəʈja:kə ko:no: ka:rəṅə na:i buʰhəna: ja:ie:I i:
 səʈjə je: o:i mʰʈjukə ḡəba:ʰə na:i əchiI mudā: o:i
 ko:ʈʰəli:me: ma:ʈrə ḡu: go:ʈe: rəhəʈʰiI əpʰe:lə a:
 jəʈa:ʎnəkəraI a: əha:nkə riva:lvərakə go:li: əpʰe:ləkə
 ma:ʈhəme: ge:la:iI”

“mudā: jəjə sa:ʰe:bəI hāmərə: kicʰu su:cəna:
 bʰe:ʈələ əchi jəisʰn hāmərə ḡima:ḡə ḡʰu:mi ge:lə əchiI
 o:na: hāmə i: su:cəna: sa:rṽəjənikə kərəba:kə
 pəkṣəme: na:i cʰəla:uʰn ka:rəṅə a:isʰn e:kəʈa:
 bʰu:ca:lə a:o:ʈəI mudā: jəkʰənə hāmərə
 kla:inʈəpərə pʰa:nsi:kə səja:kə kʰəʈərə: ḡʰurəmi
 rəhələ əchi, hāmərə: ləḡə e:kəra: sa:rṽəjənikə
 kərəba:kə əʈiriktə a:rə ko:no: upa:jə na:i əchiI”

“i: ka:ri: ko:tə pəhi:rə pʰe:rə ko:ɲo: bəhənnə:
əɲəne: əchi: hāmə gəri:bə lo:kə chi: sərəkɑ:rəl
hāmərə: ko:rʈəkə ʈɑ:ri:kʰəpərə ɑ:bəjəme: dʰe:rə
kʰərəcə: uʈʰəbəs pəʈa:ie:ɪ e:kəɾɑ: səjɑ: d̪e:ne:sʱ
hāmərə be:ʈɑ: gʰuri kəs ʈʱn nɑ:i ɑ:o:ʈə muɖɑ: i: pʰe:rə
e:hənə ka:jə nɑ:i kərəjə se: ʈɑ: hāmə ɑ:hɑ:i chi:ɪ”

“muɖɑ: so:hɑ:go: d̪e:vi:ʃi:ɪ i: ke:sə kəʈe:kə mɑ:səsʱ
cəli rəhələ əchi muɖɑ: nəhije: əhɑ:nkə pəriɪɑ:rəkə ɑ:
nəhije: əhɑ:nkə sɑ:surəkə kjo: go:ʈe: ɑ:jələ?”

ɑ:gɑ:nkə ɑ:ro:pə prəʈjɑ:ro:pəme: so:hɑ:go:pərə
cəriʈrəhi:nəʈɑ:kə ɑ:ro:pə ləgɑ:o:lə ge:lə rəhɑ:i ɑ:
siddʱə kərəbɑ:kə prəjɑ:sə kəjələ ge:lə rəhɑ:i ʃe:
hunəkərə puʈrə əpənə mɑ:jəkə pre:mi: səbʰəsʱ
ɑ:ʃijə ɑ:bi kəs ɑ:ʈməhəʈjɑ: kəjəne: cʰələɪ

ne:ʂənələ liʈige:ʂənə pəʔli:si: mɑ:ne: rɑ:ʃʈri:jə
mo:kəɖəmə: ni:ʈikə mɑ:ni: ʈʱn ɑ:usəʈə
mo:kəɖəmə:kə pʰɑ:isələ: pəndrəhə sɑ:ləme: ho:i
cʰɑ:ɪɪ so:hɑ:go:kə pʰɑ:isələ: se:ho: pəndrəhəmə
sɑ:ləme: bʰəs ge:lɑ:i, nəhije: e:kə sɑ:lə kəmə,
nəhije: e:kə sɑ:lə be:si:ɪ ʃəʈɑ:ʂnkərə bæci ge:lə
rəhəjəl ɑ:bə ʈʱn o: riʈɑ:jərə bʰəs sərəkɑ:ri: pe:nʂənə
uʈʰɑ: rəhələ əchiɪ

५

bihɑ:rəʂəri:pʰəkə sku:ləsʱ ɑ: pəʈnɑ: sku:lə
bo:rdəsʱ kichu ka:gəcə pəʈʈərə ɑ:ni hāmə bu:ʈʰi:kə
pe:ʈi:ʂənə ʂukrə ɖi:nə ɖɑ:kʰilə kəs ɖɑ:i chi:ɪ

pəṭṭikə mṭṭjukə baxḍə āṭṭhisə bəla: səbhə
 səṭṭipḥike:ṭəkə əbhə:vəme: o:kəṛə jənmə ṭṭṭhi pə:ncə
 sələ ghəṭa: ḍe:ne: rəhəzi, mā:ne: ume:rə bəṭḥa:
 ḍe:ne: rəhəzi:l əṇḍa:je:sⁿ, ḥəma:rələ səri:rə ḍe:kḥi
 kəsɪ ko:no: ja:ni bu:ḥi kəs se: na:il pe:nəəṇə
 āṭṭhisərə ki: kəṛəṭə, āṭṭhisəkə hələ sə:ḥə chə:il
 e:kə go:ṭe: ji:viṭə rəhəba:kə prəma:ṇə na:il ḍe:ne:
 rəhəzi ṭṭⁿ o:kəṛə pe:nəəṇə e:kə sələ rukələ rəhəla:il
 pḥe:rə jəkhəṇə o: ji:viṭə prəma:ṇəpəṭṭrə ḍəs ḍe:ləka:il
 ṭṭⁿ pe:nəəṇə ṭṭⁿ sūru: bḥəs ge:la:il muḍa: bəkija:uṭa:
 e:rijaṛə na:il bḥe:ṭəla:il, ka:rəṇə pəchilə: sələkə ji:viṭə
 prəma:ṇəpəṭṭrə pḥə:iləme: na:il rəhəzi:l həmə
 kəhəbo: ke:li:zi je: re: bu:ṭi, a:il sələ ji:viṭə chə:il ṭṭⁿ
 pəchilə: sələ ji:viṭe: ne: he:ṭa:il, ṭṭⁿ utṭərə ḍe:ləkə je:
 i: gəpə həmə buḥəzi chiz, ṭu:ṇhu:ⁿ buḥəzi chihizⁿ
 muḍa: sə:ḥə dəṭṭṭəṭəke:ⁿ likḥi kəs ḍəime: ki: bḥəs
 rəhəla chə:il muḍa: bə:ṭə kichu a:rə chəla:il, o:
 pe:nəəṇərə bəkija:uṭa:kə sṅə pəca:sə ḥəja:rə
 ḥəja:na: se:ho: mā:ṅi rəhəla rəhəzi, bo:rdə
 kəhələka:il je: ṭəkhəṇə jo: ko:ṛṭəl pəṇḍrəḥə sələ
 o:kəro: ke:sə cələṭa:il, kiṇsa:ṭə
 muḍa: buṭḥija: ṭṭəi jəma:na:me: mā:ṭṭrikə chələl
 mā:ṭṭrikəkə səṭṭipḥike:ṭəkə jənmə ṭṭṭhi kə hisə:bəsⁿ
 pə:ncə sələ a:rə no:kəri: chə:il pḥə:iləme:
 səṭṭipḥike:ṭə chə:il, muḍa: səvisə bukəme: e:ṇṭri:
 na:il chə:il pḥə:ilə a:nə vjəṭṭi ləgə, səvisə bukə a:nə
 vjəṭṭi ləgəl kijo: puṭəpe: na:il ke:ləka:il ḍu: ḍəəəkə
 purə:nə gəpə, o: kərməca:ri: səbhə ke: rəhəzi, o:
 pḥə:ilə kəṭəs chə:il kichu ṭḥa:he: pəṭa: na:il pe:nəəṇə

ऑp̥hisərə ki: kərət̥ə? riʈa:jərame:nt̥ə sərvisə bukəkə
 ənusɑ:re: hɛ:ʈɑ:il o:kəro: gəlɛʈi: nɑ:ɪ ʧɑ:il əpənə
 no:kəri: bəcɑ:jət̥ə ɑ:ki səɖɑ:vɾət̥ə bɑ:n̥ʈət̥əl bo:rdə
 ʃe:nɑ: ʃi:vɪt̥ə prəma:n̥əpət̥rə bələ: ke:səme: nir̥əjə
 le:ləkɑ:ɪ, səe:hə ʃⁿ ɑ:ibe:rə ləs ləi t̥ⁿ pe:n̥ʃənə
 ऑp̥hisərə t̥ⁿ mɑ:rələ ʃɑ:jət̥əl o:kəra: p̥hɑ:iləkə
 ɑ:ɖ̥hɑ:rəpərə nɑ:ɪ sərvisə bukəkə ɑ:ɖ̥hɑ:rəpərə
 nir̥əjə le:bɑ:kə ʧɑ:il

mudɑ: so:ʰɑ:go: p̥he:rə ke:sə ləɾət̥ə t̥ⁿ pəndrəhə
 sɑ:lə ləgət̥ɑ:il t̥e:n̥ mən̥ɖələ sərə bo:rdəkə:n̥
 pe:ʈi:ʃənə d̥ije:lənhi

cəlu:, ʃe: b̥he:la:ɪ e:kəra: s̥ngə, ɖe:k̥hi: ɑ:bəl əgila:
 sɑ:lə riʈa:jərame:nt̥ə ʧɑ:ɪ, ʃe: pɑ:n̥cə sɑ:lə bəɾ̥hi
 ʃe:ʈɑ:ɪ t̥ⁿ ɑ:rə ni:kəl həmərə ʈrɑ:n̥səp̥hərə t̥ⁿ b̥həije:
 ge:lə rəhəjə se: həmə əpənə ʃh̥o:ra:ʃh̥əpət̥ɑ: ɑ:
 səma:nə ci:ʃə-bɑ:ust̥u ləs kəs əpənə nəvə gənt̥əv̥jə
 st̥hələpərə biɖɑ: b̥həs ʃɑ:ɪ ʧhi:l kɑ:rjɑ:ləjəsⁿ ʃɑ:it̥ə
 kɑ:lə buɾ̥hija: b̥he:ʈɑ:it̥ə əchi, kələ ʃo:ɾ̥əne: ʈhɑ:ɾ̥hə,
 ʃe:nɑ: kəhi rəhələ huəjə- d̥hən̥jəvɑ:ɖəl həmə o:ɪ
 kɑ:l̥pən̥ikə d̥hən̥jəvɑ:ɖəkə ut̥t̥ərə mo:ne:mo:nə d̥əi
 ʧhi:- kɑ:ʃə b̥həs ʃɑ:ʃə t̥ək̥hənə ne:?

६

kəie:kə sɑ:lə bi:ʈi ge:ləl kichu vjəst̥əʈɑ:kə kɑ:rən̥əsⁿ
 ɑ: kichu pe:ʈi:ʃənə əsvi:k̥t̥ə b̥həs ʃe:bɑ:kə
 səmb̥hɑ:vɪt̥ə səmb̥hɑ:vəna:sⁿ pəriṇɑ:məkə prəʈi

uʈsukə nɑ:ɪ rəɦɑ:ɪ cɦɪ:ɪ muɖɑ: mʌdələ sərə e:kə ɖɪnə
bʰe:ʈə ʃɑ:ɪ cɦəʈɦɪɪ

“o:kərə pe:ʈi:ʂənə svi:kɪʈə kəs le:ləkɑ:ɪ vibʰɑ:gəl
rɪʈɑ:jərəme:nʈəkə ɖɪnəsⁿ pəɦɪnəɦɪje: ɑ:ɖe:ʂə ɑ:bi
ge:lə rəɦɑ:ɪɪ ɑ:bə o: pɑ:nʈə sɑ:lə ɑ:rə sⁿgʰərʂə
kərəʈə, sərəkɑ:ri: kəʔlo:ni:kə ge:ʈəpərə əpənə
be:ʈɑ:kə mu:rʈɪ ləge:bɑ: le:lə vɑ:vɑ: ɑ:nə ko:no:
sⁿgʰərʂəɪ ”

ɑ:həl ɑ:ɪ buʈɦɪjɑ:kə ʃi:ʈəkə bɑ:ɖə ɦəmərə əpənə ɦɑ:ri
səbʰəkə nəməgərə pʰe:ɦərɪʈəkə ɑ:bə ko:no: le:kʰɑ:
nɑ:ɪɪ ɑ:bə ɦəmərəo: ɪcʰɑ: bʰəs ge:lə əʈɦɪɪ ɪcʰɑ:
ʃiʈəbɑ:kəl so:ʃɑ:n-so:ʃɦɪ: vɪʃəjəkə ɪcʰɑ:, ɑ:ɪ buʈɦɪjɑ:kə
mɑ:ɖɦjəməsⁿ bʰe:lə əprəʈjəkʂə vɪʃəjəkə bɑ:ɖəɪ

le:ʔərabə^ŋksəme: a:ʒələ ciʔtʰi:

१

muʔa:lipʰəkə pa:igʰə-pa:igʰə a:nkʰi...ko:rtəsⁿ ʒe:lə
ʒa:itə ʒa:li:bəla: bəsəme: səva:rə |

ko:rtəkə ha:ʒəʔəme: ɖa:ugi kəs ʒa: rəhələ chi: | o:ʔəs
sipə:hi:ke:ⁿ muʔa:lipʰə le:lə kʰe:na:ikə pa:ike:ʔə
ɖe:li:ai, i: a:vəʒəkə cʰələ, girəpʰʔa:ri:kə ra:ʔikə
bʰo:ʒənə girəpʰʔa:rə kəra:ibəla: ʔpʰisərə ɖa:i cʰa:i,
ʒe:lərə əgila: ɖinəsⁿ bʰo:ʒənə ɖe:ʔa:i |

..mudə: ʔəkʰənə o:ʰina: ɖe:ne: rəhia:i, pʰe:rə
e:kəʔa: kərməca:ri: ka:idi:kə ɖa:itə se:ʰo: pa:ikə
kərabə: kəs ləs ənələkə | sipə:hi: kʰe:na:ikə ɖunu:
pa:ike:ʔə ɖa:ugi kəs bəsəme: muʔa:lipʰəke:ⁿ
ɖe:ləkə: |

ca:uⁿkələ o:..

a:i nəgrəme: kjo: o:kərə na:i.. bʰa:ʒa: se:ʰo: na:i
buʒʰa:ie: o: kəkəro:; a: nəhiʒe: o:kərə bʰa:ʒa: kijo:
a:nə buʒʰa:i cʰa:i | ʔəmilə əchi: | ɖilli:kə ʔiʰa:ʔə ʒe:ləme:
ra:kʰələ ʒe:ʔa:i o:kəra: | o:ʔəs ʔəmilənə:du pulisəkə
e:kəʔa: ʔukəʔi: cʰa:i, ca:rlsə ʒo:bʰəra:ʒəkə ʒe:ləsⁿ
bʰəgələ:pərə a:i ʔukəʔi:ke:ⁿ bəʒa:o:lə ʒe:lə cʰəla:i,
a:i ɖuə:re: ʒe: o: səbhə stʰa:ni:ʒə bʰa:ʒa: na:i buʒʰa:i
cʰəla:i se: ko:nə: əpəra:ɖʰi:sⁿ me:lə-pe:ⁿcə na:i kəs
səkəʔa:i | mudə: pʰe:rə i: ha:lə bʰe:la:i ʒe: ɖu:
ma:səme: o: səbhə stʰa:ni:ʒə bʰa:ʒa: si:kʰə ʒa:i ʒe:lə |

t̪iɦa:ɽəme: muɽa:lipʰə kichu bɑ:ʃi səkəɽə, o:kəɽa:
səbʰəkə s̪ŋgəl əpənɑ: le:lə vəkilə rəkʰəbɑ:kə le:lə
bjɔ:n̪t̪ə ɖʱəɽɑ: səkəɽə |

ca:uⁿkələ o:.. o: pələɽi ke:n̪ həmərə: ɖisə t̪əkələkə
ʃe:nɑ: puch̪i rəhələ huəʃə ʃe: əɦa:n̪ ɖe:ne: ch̪i:
kʰe:nɑ:ikə i: ɖo:sərə pɑ:ike:t̪ə? həmə iə:ɽɑ:me:
kəɦəliɑ:i, ɦa:t̪ʰəs̪ⁿ iə:ɽɑ:me:.. ɽɑ:kʰi liə.. ɖunu:
ɦa:t̪ʰə ʃo:ɽi kəs o: həmərə: prəŋɑ:mə kəʃələkə |

mukʰjə əpərə:ɖʱi: kijo: ɑ:nə ch̪ɑ:i..

ʃe: kʰe:nɑ:ikə pɑ:ike:t̪ə le:lə ɖʱəŋjəvɑ:ɖə ɖɑ:ie:,
ɑ:n̪kʰis̪ⁿ ɖʱəŋjəvɑ:ɖə, se: əsələ kʰilɑ:ɽi: ke:nɑ:
ɦəe:t̪ə?

kəɽəs pʰnsi ge:lə ch̪i: |

i: əpərə:ɖʱi: əch̪ije: nɑ:i, ko:nɔ: mɑ:ɖəkə
pəɖɑ:ɽt̪ʰəkə mɑ:pʰijɑ: pʰnsɑ: le:ne: ch̪əliɑ:i e:kəɽɑ: |
həmərə səhəʃo:gi: muɽuləkʃmi: mɑ:ɖəmə
muɽa:lipʰəs̪ⁿ su:cənɑ: ləi ch̪əɽʰi ɑ: həmərə: ənu:ɖit̪ə
kəs sunəbɑ:i ch̪əɽʰi |

ce:nna:i bi:cəpərə krike:t̪ə kʰe:la: rəhələ ch̪ələ
muɽa:lipʰə |

e:kə go:ɽɑ: e:liɑ:i, puch̪ələkɑ:i ʃe: o: ko:nɔ: ro:ʃəɖɑ:rə
kəɽɑ:ie:?

ʃⁿ ro:ʃəɖɑ:rə kəɽiɑ:uⁿ t̪ⁿ ɖinəme: ce:nna:i bi:cəpərə
krike:t̪ə kʰe:la:it̪ɑ:uⁿ?- muɽa:lipʰə i: ut̪tərə ɖe:ne:
rəɦɑ:i |

ro:ʃəɖɑ:rə ca:ɦi:- puch̪əne: rəɦɑ:i o:!

muɽa:lipʰə le:kʰe:n̪ t̪ⁿ o: bʰəgəvɑ:nə rəɦɑ:i, əvəɽɑ:ri:

puruṣə ʃəkɑːn aːjələ rəhɑːi

həmərəː buʃhələ ʧələ, mukʰjə əpərəːdʒhiː kijoː aːnə
ʧɑːi..

oː əvəʈɑːriː puruṣə ʧiaːi həbiːbullaː, væːhə oːkərəː
bʰeːʈɑːi ʧɑːi, eːkərəː puːʧɑːi ʧɑːi... beːroːjəgɑːrə
ʧhiː? aː eːkərəː oː kaːʃə d̪ɑːi ʧɑːi, eːkəʈɑː baːigəmeː
preːṣərə kukərə aː oːimeː mərə-məsəllaː!! preːṣərə
kukərə d̪uː ʈɑː cəḍərəːkeːn joːʈi kəs bənələ rəhɑːi
ʧɑːi, oːhiː d̪unuː cəḍərəːkə biːcəmeː nəṣɑːkə
paːuḍərə bʰəri kəs ughɑːi ʧələ iː! həvɑːi ʃəhɑːʃəsn̩
eːnɑːi-geːnɑːi, aː ʈəi pərəsn̩ eːkə beːrə geːlə-aːilə aː
d̪əsə həʃɑːrə ʈɑːkaː baːisələː-baːisələ bʰeːʈɑːi ʧələiː
eːkərəː kichu buʃhələː nɑːi ʧɑːi, buʃhələː nɑːi ʧɑːi ʃeː
preːṣərə kukərəmeː kiː ləs ʃɑːi ʧələi aː mukʰjə
əpərəːdʒhiː ʧiaːi həbiːbullaː..

həbiːbullaːː muʈɑːlipʰəkə suːcənɑːkə aːd̪hɑːrəpərə
ceːnnaːimeː oːkərəː ghərəmeː ʧɑːpaː pəʈələːi, kichu
nɑːi bʰeːʈələːiː praːjh suːcənɑː liːkə bʰeːləiː aː
həbiːbullaː ʧuʈi ʃɑːieːː

muʈɑːlipʰə pəkəʈeːneː d̪rəgəkə paːikə oːrə nɑːi
bʰeːʈəʈəː

muʈɑːlipʰəkə sərəḍɑːrə həbiːbullaː əchi ʈn̩
həbiːbullaːkə sərəḍɑːrə keː ʧhiː?

koːrʈəkə hɑːʃəʈəmeː sərəkɑːriː vəkizlə d̪aːugələ aːilə
ː oː həmərəː kəhələkə ʃeː iː ʈəmilə kaːiḍiː ʧhiː? oː

hāmāra:sⁿ puchālākā jē: o: ka:idi: ko: no: vāki:lā
 ke: ne: āchi bā: nā:i? hāmā kāhāliā:i- nā:i o:kāra:
 hāmā ānuro:ḡhā ke:liā:i jē: mukh^jā āpāra:ḡhi: i: nā:i
 āchi, ko: no: tāmīlā vāki:lāke:ⁿ pākāru: ā: o:kāra:
 kāhijā:u jē: e:kārā ke:sā lārātā:i jāmā:nātā
 kārābe:tā:i o: vāki:lā tāmīlā: chālā, ā:i tārāhākā
 bāhuṭā mukāḍāmā: lārālā āchi k^hā:sā kās o:i tāmīlā
 sābhākā, jē: ḡilli:me: p^hsi jā:i chāt^hi, jīnākā:
 b^hā:ṣā:kā sⁿkātā ho:i chānhi, o: āphise: āphise
 ḡhumā:itā rāhā:itā āchi ā:i tārāhākā ke:sā le:lāi
 mudā: ā:i ke:sāme: o: sārākā:ri: o:ki:lā chī:, o: tⁿ
 e:kārā pākṣāme: nā:i bā:ji sākā:itā āchi, mudā:
 āpānā āsisāte:ṇtā o:ki:lāke:ⁿ o: t^hā:ṭhā kās ḡe:tāi ā:i
 tārāhākā mā:rāte: rā:sā o:ki:lā ko:rṭāme:,
 āphise:me: ḡhumā:itā rāhā:itā āchi e:kābe:rā
 e:kātā: kāt^hā:kā plāṭtā se:ho: o:hāne: e:kātā:
 o:ki:lāke:ⁿ sune:ne: rāhi:, kāt^hā:kā plāṭte:me:
 mā:rāte: rā:sā kāmī: nīkā:li ḡe:ne: rāhājā o: o:ki:lāi
 mudā: nārko:tikā ḡrāgākā ke:sā chīā:i, o:ki:lā kichu
 nā:i kās sākātāi

bāra:māḡi: tⁿ muṭā:lip^hāsⁿ b^he:liā:i mudā: i: tⁿ
 ātārⁿjākā go:tī: āchi, pā:ⁿvā-pā:ḡḍālā sipā:hi:
 nārko:tikā ḡrāgsā ke:rā ke:sā chīā:i muṭā:lip^hā
 bi:sā sā:lākā bā:ḡḍā jē:lāsⁿ bāhāra:jātā, se:
 ro:jāḡā:rā ḡe:lākā:i hābi:bullā: e:kārā:i

pa:nvə-pa:ɪdələ

həmərə: ga:məkə lulha:, pa:nvə-pa:ɪdələ səbhə
 sa:lə ba:ba:ɠʰa:mə ja:ie: | həmərə: ga:məkə pi:ərə
 bæcca: həva:ga:ɽi:sⁿ səbhə sa:lə ba:ba:ɠʰa:mə ja:i
 chəṭhi | ɠunu: go:te: bi:so: sa:ləsⁿ ləga:ɽa:rə
 ba:ba:ɠʰa:mə ja: rəhələ chəṭhi | lulha: bi:sə sa:ləsⁿ
 məhi:se: cəra: rəhələ əchi a: pi:ərə bæcca:kə
 ɠhəra:ɽi:pərə a:i bi:sə sa:ləme: ko:ɽʰa:-ko:ɽʰa:me:
 bʰe:le: ja: rəhələ chə:ɪ | muɠa: cho:te: bʰa:ikə
 kəhənə:mə chənhi je: ba:bu: əsələ pʰələ tⁿ pa:nvə-
 pa:ɪdələ ge:le:sⁿ ho:ɪ chə:ɪ

prəvi:ŋə bʰa:ɪ ɽi:pi ɠa:ɪ chəṭhiṇhə, hⁿ ɽa:ɪⁿ ne: lulha:
 bi:sə sa:ləsⁿ məhi:se: cəra: rəhələ əchi | a:bə cho:te:
 bʰa:ike:ⁿ na:ɪ rəhələ ho:ɪ chənhi | pəruke:ⁿ sa:lə tⁿ o:
 ge:lə rəhəṭhi ba:ba: ɠʰa:mə | prəphullə bʰa:ɪ
 ga:məkə bo:ləbəmə pa:ɽi:kə jəma:ɠa:rə chəṭhi |
 səbhə sa:lə pa:nvə-pa:ɪdələ ja:ɪ chəṭhi | hunəkərə
 ba:bu: se:ho: jəma:ɠa:rə chələkʰiṇhə | bʰo:la: bʰa:ɪ
 ɠa:kəbəmə chəṭhi, ɽi:nə ɠinəme: sultā:nəpurəsⁿ
 pa:ni bʰəri bʰo:la:ba:ba:ke:ⁿ cəɽʰa: ɠa:ɪ chəṭhi |
 prəphullə bʰa:ɪ səbhəke:ⁿ sŋə ləs cəla:ɪ chəṭhi, je:
 niəmə bʰŋə kəra:ie: ɽəkəra: ɠəŋɠə ləgəba:ɪ chəṭhi |
 pi:ərə bæcca: tⁿ ɽəte: ne: mo:ɽa:ie:lə chə:ɪ je:
 o:kəra:sⁿ pa:nvə-pa:ɪdələ ja:ie:lə he:ɽa:ɪ ha:u | he:
 se: na:ɪ kəhija:u, ɽəkʰənə prəphullə bʰa:ɪ ki: ko:ɽo:
 kəmə mo:ɽa:ɪlə chəṭhi | muɠa: ba:bu:, lo:kə ki:
 əpəne: cəla:ie:, o:kəra: tⁿ ba:ba: cələba:ɪ chəṭhiṇhə |
 əhu:ⁿ cho:te: bʰa:ɪ gəpəke:ⁿ bəɠɠə nəma:ra:ɪ chə:ɪ

pi:ərə bæcca:kə ghəra:ri:pərə a:i bi:sə sa:ləme:
 ko:tʰa:-ko:tʰa:me: bʰe:le: ja: rəhələ chənhi a: lulha:
 bi:sə sa:ləme: məhi:se: cəra: rəhələ əchi t̪əipərə
 əha:nkə kəhəna:mə chələ je: əsələ phələ pa:nvə-
 pa:iḍələ ge:le:sⁿ ho:i chā:iI pi:ərə bæcca: t̪ⁿ kəhijo:
 pa:nvə-pa:iḍələ ba:ba:dʰa:mə ge:le: na:i chəṭhi,
 t̪əkʰənə kie: o: ko:tʰa:-ko:tʰa:me: ke:ne: ja: rəhələ
 chəṭhi a: lulha: t̪ⁿ səbhə sa:lə pa:nvə-pa:iḍələ ja:
 rəhələ əchi t̪əkʰənə kie: o: məhi:se: cəra: rəhələ əchiI
 cho:te: bʰa:i khissā: a:ga:n bəṭhəba:i chəṭhiI

-ja:u, a:nkhikə ḍe:khələ kəhā:i chā:iI ko:tʰa: kijo:
 bā:nhi ne: liā:i, bā:bu: bʰo:la: bā:ba: mā:nai
 chəṭhinə lulhe:ke:nI

-se: ke:nā: ja:u?

a: pʰe:rə vā:ehə khissā:I lulha: rəstā:me: pa:chā:n
 chuṭi ge:ləI prəphullə bʰa:i cintitə chələṭhi je: əjəṣə
 hā:et̪əI sa:uⁿse: ḍhərməṣā:la: t̪a:ki le:lənhiI lulha:
 ke:nā: pəhinəhije: ḍhərməṣā:la: a:bi ja:jəṭ? o: t̪ⁿ
 pəchua: ja:i chələI ke:nā: ga:mə ghurəla:pərə
 lo:kəke:n muⁿhə ḍe:khə:ba:iI

mudā: bʰo:rəme: ḍe:khā:i chəṭhi je: lulha:
 ḍhərməṣā:la:kə ko:tʰəli:me: pho:nphə ka:ṭi rəhələ
 əchiI

lulha: khissā: sunəba:i chənhi, ca:ru: ka:t̪ə bo:nə
 rəhā:iI həmə həbo:ṭʰe:ka:rə bʰəṣ ka:ni rəhələ
 chəla:uⁿI t̪əkʰəne: e:kəṭa: ḍa:ṭhi:bəla: buṭʰa: a:ilə a:
 cupə kəre:ləkəI pu:chā:-pu:chi: ke:ləkə a:
 mā:t̪həpərə hā:t̪hə rəkʰələkəI o: bʰəgəva:nə
 rəhəṭhinə, əvəṭa:ri: puruṣə jəka:n a:jələ rəhəṭhinəI a:

ləgaxie: ninnə ɑ:bi ge:ləI

ninnə kʰuʃaxie: t̪n̪ d̪e:kʰaxi chi: je: ga:uⁿɑ: səbʰəkə
sŋgə d̪hərməɬɑ:lɑ:me: pəɽlə chi:I

həbi:bullɑ: naxi chi: d̪e:ɬə, pi:ərə bəccɑ: naxi chi:
d̪e:ɬəI

d̪e:ɬə chi: muɽɑ:lipʰəI

d̪e:ɬə chi: lulʰɑ:I

३

o:ɪ ke:səkə bɑ:d̪ə həmərə t̪rɑ:ⁿsəpʰərə bʰəs ge:ləI
əhi: pɑ:ⁿvə-pa:ɪd̪ələkə lo:kə səbʰəkə t̪ɑ:kime:
bo:ne:-bo:nə pʰirəbɑ:kə d̪ju:ti: həmərə: bʰe:t̪ələ
əchiI

lulʰɑ: səbʰə ləgə, muɽɑ:lipʰə səbʰə ləgə
pəhuⁿcəna:iI

mudɑ: pi:ərə bəccɑ: sənə lo:kəkə su:cəna: inəkəmə
t̪ɑ:iksəkə lo:kəke:ⁿ d̪əs d̪əi chi:I o: həmərə kɑ:jə naxiI
həmərə t̪n̪ kɑ:jə əchi, lulʰɑ: ɑ: muɽɑ:lipʰəkə
mɑ:d̪h̪jəməsⁿ həbi:bullɑ: ɑ: ɑ:gɑ:ⁿ d̪həriI

mi:t̪hə-mi:t̪hə bɑ:ʃu: ɑ: pɑ:ⁿvə-pa:ɪd̪ələ cəla:ibələ:
lo:kə səbʰəke:ⁿ, lulʰɑ:ke:ⁿ, muɽɑ:lipʰəke:ⁿ, əpənə
mi:t̪hə gəpəsⁿ bəjʰɑ:uI o:kəra: bujʰɑ:u je: sərəkɑ:rə
d̪e:ɬə naxi chiazil o: chi: i: d̪e:ɬəI pɑ:ⁿvə-pa:ɪd̪ələ bɑ:
ɬəɽəⁿjəkə sipɑ:hi:I t̪ɑ:ɬəkə rɑ:ʃɑ:-rɑ:nixi naxi chi:
d̪e:ɬə, d̪e:ɬə chi: t̪ɑ:ɬəkə gula:mə ɑ: e:kka:I

e:kəʈa: a:tʰnki: pəkəʈa:jələ cʰələ:il

-bəhəsəkə ʈre:ninɡə se:ho: əha:nke:n bʰe:ʈələ əchi a:
se: kʰa:li: həməra:sʰ na:i əpəno: sistəməsʰ kəru:il

-ke:na: həməra: səbhəkə ka:jəkə su:cəna: əha:nke:n
bʰe:ʈa:ie?: həmə na:i əha:n ɡələʈə pəkʂəme: chi:il
həʈʰija:rə uʈʰe:ne: chi:il kəʈe:kə bæcca:kə bʰəviʂjə
kʰəʈmə kəs ɡe:lia:il əha:n səbhəil

-ko:nə bʰəviʂjəkə ɡəpə kəs rəhələ chi: əha:n? əha:n
pʰa:ikʈri: kʰo:li ɡe:ba:il tʰn o: ɡərəba:nə bəni ja:jəʈəil
əha:n ro:qə bəna: ɡe:ba:il tʰn o:kəra: o:ipərə ba:ʈʰəni
bəha:rəba:kə no:kəri: la:gi je:ʈa:il

-əha:nkə lo:kə be:ro:jəɡa:rə juva:kə ʈa:kime:
rəha:itə əchi, səmudrəkə kinə:rəpərə, ʃnɡələme:,
re:ɡiʈa:nəme:, je:kəra: ka:jə na:i cʰa:il, ro:jəɡa:rə
na:i cʰa:il o:kəra: əha:n ʈʰəki kəs a:i ɡʰnɡʰa:me: ləɡa:
ɡəi cʰia:il

- əha:nkə sistəməme: nirbələkə sunəva:il na:i cʰa:il
mudə: ʈa:ijo: o:i sistəmə le:lə əha:n ja:nə əro:pəne:
chi:il ki: ɡe:ləkə əha:nkə sistəmə əha:nke:n? əha:nkə
sistəməme: je: həməra: səbhəle: ka:jə kəra:ie: se:
əhəra:sʰ hiləbo: na:i kəra:ie:, a: əha:nke:n bo:nəkə
po:ʈinɡə ɡəs ɡe:ne: əchiil əha:n sʰnge: ənja:jə bʰe:lə
əchiil a: jəkʰənə əha:n əpəna: sʰnɡə bʰe:lə ənja:jə na:i
ro:ki səka:il chi: tʰn həməra: səbhəke:n ko:na: nja:jə
ɡia: səkəbə?

-i: əha:nkə mo:nəkə bʰrəmə əchi, ko:no: ənja:jə na:i
bʰe:lə əchi həməra: sʰnɡəil həməra: a:i ka:jə le:lə
cunələ ɡe:lə əchiil

- əha:nkə ɡurupəjo:ɡə kəs rəhələ əchi əha:nkə

sistəməl ɑ:bi ʃɑ:u həmərə: səbhəkə s'ngə, no:kəri:
o:tʃɑ:i kəru: mudɑ: o:tʃəs rəhijo: kəs həmərə:
səbhəkə s'ngə rəhu:l so:cu:, səməjə liə...

həmərə: tʃɑ:məsə uʃɑ:ie:l bɑ:ʃɑ:i chi:- əhɑ:nkə
dʒimɑ:gə tʃn nɑ:i k'həɑ:pə b'həs ge:lə əchi? həmə e:kə
səptʃɑ:həsⁿ səbhə dʒinə əhɑ:nke:ⁿ buʃhe:bɑ:me:
lɑ:gələ chi: mudɑ: əhɑ:nkə ələge: k'hə:rəhɑ: əchi
əhɑ:nke:ⁿ h'nsi: buʃhɑ: rəhələ əchi?

ɑ: o: h'nsəs ləgɑ:ie:l bɑ:ʃɑ:ie:- əhu:nke:ⁿ tʃɑ:məsə
uʃɑ:ie: ne:? əhɑ:n həmərə: e:kə səptʃɑ:həsⁿ binu
tʃəməsə:ne: buʃhɑ: rəhələ chi: ɑ: həməhu:n əhɑ:nke:ⁿ
buʃhɑ:bəsme: lɑ:gələ chi:l əhɑ:nke:ⁿ s'ngəʃhənəme:
uccə pəðə dʒe:lə ʃɑ:jəʃə!

-həmərə vibhɑ:gəme: kichu lo:kə b'həjəsⁿ əhɑ:nle:
kɑ:jə kəɑ:itə he:tɑ:, tʃeisⁿ əhɑ:nkə mo:nə bəʃhi ge:lə
əchi

-o: səbhə b'həjə bɑ: pɑ:isⁿ ki:nələ ʃɑ: səkɑ:itə chəʃhi,
mudɑ: tʃɑ:ijo: o: səbhə dʒe:lə kɑ:jə kərəbe: kərəʃɑ:,
se: viəvɑ:sə həmərə: nɑ:i əchi mudɑ: əhɑ:nkə
hʃdʒə həmərə: səbhəkə s'ngə əchi, ɑ: tʃni əhɑ:nke:ⁿ
əpənə s'ngəʃhənəkə ko:rə grupəme: le:bɑ:kə nirŋəjə
le:lə ge:lə əchi

həmə tʃɑ:məsə: səbikhə ho:itə ɑ:tʃnki:kə ʃhəntʃhə
pəkəʃɑ:i chi:l -nirŋəjə le:lə ge:lə əchi? ni....rŋə....jə....
le:lə ge:lə əchi? həmə ɑ:stɛ:sⁿ gəpə kəs rəhələ chi:
tʃn....

-əhu:n məcəŋdə chi:, sərəkɑ:ri: məcəŋdəl mudɑ:

siddhā:ntābēlā:... .. hāmāre: sabbhā jākā:n... jākārā:
mācāṇḍā bānās pāṛā:i chā:i... ā: tē:n i: nirṇājā le:lā
ge:lā āchi...।

o: k'hō:nkhi: kārā:itā hāmārā hā:tthās^n āpānā kāṇtthā
chō:rābā:itā āchi ā: kursi:s^n ni:cā:n k'hāsi pāṛā:itā āchi।

tre:niṇā hāmāre: sabbhākā nā:i, o:kāro: sabbhākā hō:i
chā:i। mudā: e:kārā tre:niṇā pā:nvā-pā:iddēlā sipā:hi:
bēlā: nā:i bhē:lā chā:i, k'hā:li: mā:ri-g'hā:ri bēlā:
tre:niṇā i: pā:nvā-pā:iddēlā ā:tṇki: nā:i chī:। e:kārā:
li:dārāsipā tre:niṇā dē:lā ge:lā chā:i। hāmārā
sabbhākā sabbhā prāṇnākā uttārā o:kārā: lāgā rāhā:i,
hāmārā sabbhākā prāṇnā:vāli:ke^n o: e:kārāṇā:hā
siddhā kās dē:ne: chālā! jāē:hā t^n nā:i āchi....?

४

-kātās s^n ā:lā chī?: dillī:s^n t^n nā:i।

-nā:i, hāmā bhā:rātākā simā:nās^n ā:lā chī:।

-ci:nā, tībbaṭā, pākistā:nā, bā:nglā:dē:sā bā:
mjā:nmā:rākā simā:nās^n।

-nā:i, ne:pā:lākā simā:nās^n। si:tā:kā dē:sās^n।

-miṭhikālā khissā:bēlā:, phū:sibēlā: dē:sās^n।

-nā:i, i: miṭhikālā nā:i ā:itīhā:sikā bhās sākā:ie:। kichu
khissā:me: tō:rā-māro:rā kē:lā ge:lā hāē:tā, mudā:
itīhā:sā prā:ci:nā āchi। tē:n jīnākārā itīhā:sā o:tē:kā
prā:ci:nā nā:i tīnākā: nā:i ārēghā:itā hē:tānhī।

-bāhāsā, bāhāsā। hātthijā:rākā tre:niṇā āhā:nke^n

bʰe:ʈələ əchi, rivəŋlvərə, pistələsⁿ ste:nəgənə
 ɖʰərikə ʈre:niŋəi əɦa:nkə ka:rja:ləjəsⁿ su:cənə:
 bʰe:ʈələ əchi ko: no: su:cənə:kə əɖʰika:rəkə
 əntərgəʈə nazi, əɦa:nkə səbʰə ka:ʃəkə su:cənə: e:ʈəs
 a:bi ʃa:itə əchi həmərə: bi:cə əɦa:nkə lo:kə cʰəʈʰi tⁿ
 əɦu:nkə bi:cəme: həmərə lo:kə cʰəʈʰi

-i: tⁿ buʃʰəle: gəpə əchi

-mudā: ʈa:ijo: əɦa:n həʈʰija:rə ləs kəs nazi cəla:i cʰi:
 miʃo:rəməkə la:ləde:nga: tⁿ həʈʰija:rə ləs kəs cəla:i
 cʰəla: mudā: əsa:məkə pəre:ʂə bərua: kəkʰəno:
 həʈʰija:rə ləs kəs nazi cəla:i cʰəʈʰi əɦa:nkə ɖe:ʂə
 ɖunu:sⁿ səməʃʰa:uʈa: ke:ləkə

-nazi, pəre:ʂə bərua:sⁿ səməʃʰa:uʈa: nazi bʰəs səkalə
 əchi

-mudā: hunəkərə sⁿgəʈʰənəkə tⁿ əɖʰika:nʂə go:ʈe:
 səməʃʰa:uʈa: le:lə ʈa:ija:rə cʰəʈʰi mudā: i: pəre:ʂə
 bərua: ʃe: həʈʰija:rə ləs kəs nazi cəla:ie: vəe:hə ʈa:
 ʈa:ija:rə nazi əchi ʈəkʰənə tⁿ həʈʰija:rəbəla: sⁿ binə
 həʈʰija:rəbəla: be:ʂi: kʰəʈʰərənə:kə bʰe:lə kine:
 əɦu:n həmərə: səbʰə le:lə be:ʂi: kʰəʈʰərənə:kə cʰi:

-ɖe:kʰu:, e:kəʈa: miʃo:rəməkə cʰa:ʈrə həmərə: səŋe:
 inʃi:nijəriⁿgame: pəʈʰa:i cʰələjəi o: həmərə: kəhəne:
 cʰələ ʃe: la:ləde:nga: məɦa:nə ne:ʈa: cʰəʈʰi o: ka:lə
 la:ləde:nga: bʰu:migəʈə rəɦəla:kə ba:ɖə viɖe:ʂə
 pəʈa: ge:lə rəhəʈʰi ɖe:ʂə hunəkā: a:ʈⁿki: ma:nazi
 cʰələ mudā: o: e:lā, ɖe:ʂəkə sərəkā:rəsⁿ
 səməʃʰa:uʈa: ke:lənhi səbʰə həʈʰija:rə ʃəma: kəs
 ɖe:lənhi ɖunu: pəkʃə səməʃʰa:uʈa:kə

ima:nəḍa:ri:sⁿ pa:lənə ke:ləkə a: a:ɪ mijo:rəmə
 uttārəpu:rvi: bʰa:gəkə e:kəma:tṛə e:he:nə
 səməjʰa:uṭa: əchi, jəṭukka: səməjʰa:uṭa: pu:rŋə
 ru:pəsⁿ səphələ əchi l mɪtjukə pəhine: la:ləde:ŋga:
 əpənə ra:jjəke:ⁿ ɬa:ntikə pəṭhəpərə ʧo:ɾi ge:la:l o:
 inji:nijəriŋəkə ʧa:tṛə tʰi:ke: kəha:i ʧələ,
 la:ləde:ŋga: iʃə ə gre:tə li:dəraɪ o:ɪ ʧa:tṛəke:ⁿ səhi:
 tʰəhəre:lənhi la:ləde:ŋga:l məha:nə ne:tta: ʧəṭhi
 məha:nə ne:tta: əpənə jənəṭa:ke:ⁿ bi:cə
 məjʰəḍʰa:rəme: na:ɪ ʧo:ɾa:ɪ ʧa:ɪ l duba:itə
 jəha:jəkə kəptta:nə jəkə:ⁿ o: əntimə səməjə ḍhəri
 jəha:jəpərə rəha:itə əchi l jəkʰənə jəha:jəsⁿ
 səbʰəke:ⁿ surəkṣitə bəha:rə kəs ḍəie: təkʰənə o:
 jəha:jəkə məstulə sŋge: səmudrəme: jⁿ du:məs
 pəɾa:ɪ ʧa:ɪ tⁿ du:mi ja:ie:, jəha:jə ʧo:ɾi, lo:kəke:ⁿ
 ʧo:ɾi na:ɪ bʰa:gəie:l jⁿ la:ləde:ŋga: səməjʰa:uṭa:
 ke:lənhi tⁿ o: o:ɪ jənəṭa:kə bʰa:vəna:kə ənuru:pə
 ʧələ, je: hunəka: məha:nə bujʰa:ie:l jⁿ o: mɪtjusⁿ
 pu:rvə ɬa:nti səməjʰa:uṭa: na:ɪ kəritəṭhi tⁿ bʰəs
 səka:ie: o: inji:nijəriŋəkə ʧa:tṛə hunəka:pərə
 o:tə:kə gərvə ba:ḍəme: na:ɪ kəs səkitəjəɪ o: jəkʰənə
 əkhəno: bʰe:təie:, həməra:sⁿ kəha:ie:- ḍe:kʰəla:uⁿ,
 həmə kəha:ɪ ʧəla:uⁿ ne:, la:ləde:ŋga: iʃə ə gre:tə
 li:dəraɪ

-həməra: gre:tə li:dəra bənəba:kə se:hənta: na:ɪ
 əchi l həmə səbʰə həṭhija:rə səmərpəŋə kəs ḍi: a:
 təkʰənə jⁿ sərəkə:rə həməra: sŋgə ḍʰo:kʰa: kərajə?
 jⁿ la:ləde:ŋga: i: so:ciṭəṭhi tⁿ ki: ɬa:nti səmbʰəvə
 ʧələ? a: sərəkə:rə əchi ki: je: te:li:vijənəpərə əha:ⁿ

səbhə d̪e:kʰa:ɪ ʧi:ɪ, se: əʧi sərəkɑ:rə? nɑ:ɪ, o:ɪme: sⁿ
 bəhʊt̪o:k̪e:ⁿ buʃʰələ: ʧa:ɪ je: d̪e:ʌ le:lə ke: ke:, ki:
 ki: kəs rəhələ əʧi? səbhə vibʰɑ:gəme: d̪e:ʌbʰəkt̪ə
 səbhə bʰərələ ʧa:ɪ, d̪əse: prət̪iʌt̪ə kie: nɑ:ɪ ho:u, ɑ:
 o:kəre: bʰəro:se: i: d̪e:ʌ ʧa:ɪ ʃe: t̪e:li:vijənəpərə
 əʧi, mⁿt̪ri:sⁿt̪ri:ɪ, o:ɪme:sⁿ kəkəɾɑ: ki: buʃʰələ ʧa:ɪ?
 əhɑ:ⁿ bəd̪əli səkɑ:ɪ ʧi:ɪ, i: mⁿt̪ri:sⁿt̪ri: bəd̪əli səkɑ:ɪ
 ʧəʃʰi, mudɑ: d̪e:ʌ nɑ:ɪ bəd̪ələt̪ə, sərəkɑ:rə nɑ:ɪ
 bəd̪ələt̪ə ɔ: səməʃʰɑ:uʈɑ:kə pɑ:lənə kərət̪ə ɪ

həmərə mɑ:t̪həpərə e:kəʈɑ: bʰɑ:ri: d̪əŋt̪ɑ: bəʃərə:ie:
 ɑ: ɪ

५

həmə ʃəkʰənə uʈʰa:ɪ ʧi: həmərə: ləgɑ:ie: ʃe: həmə
 ho:ʌme: ɑ:jələ ʧi:ɪ kie:kə t̪ⁿ kichu-kichu mo:nə
 pəʃɑ:ie: ɑ: ləgɑ:ie: ʃe: həmə be:ho:ʌ bʰe:lə rəhi: ɑ:
 pʰe:rəsⁿ ho:ʌme: ɑ:lə ʧi:ɪ pɑ:ⁿvə-pɑ:ɪd̪ələsⁿ ləs
 kəs kəʈe:kə st̪əri:ʃə li:d̪ərəʌipə e:kɑ:e:ki: ɑ:jələ
 həməɾɑ: ləgəɪ e:t̪t̪ɑ:u sⁿgəʈʰənəme: pəhine:
 ʧo:t̪kɑ: pʰe:rə kəne: pɑ:ɪghə ɑ: pʰe:rə ɑ:rə pɑ:ɪghə
 hɑ:kiməkə ɛʃⁿkʰələ: ho:ɪ ʃe:nɑ:ɪ e:kə mɑ:səme: ɔ:
 ɛʃⁿkʰələ: kʰəʈmə he:bɑ:kə nɑ:me: nɑ:ɪ ləs rəhələ
 əʧi ɪ

mʊʈɑ:lipʰə so:ʃʰɑ:ⁿ əʧi ɪ həmə t̪ⁿ bisərije: ge:lə
 rəhɑ:ɪ ɪ

əʧʰɑ:, t̪ⁿ i: o:kərə sɑ:mra:ʃʃə ʧiɑ:ɪ ɪ d̪ubʰɑ:ʃiɑ:kə

ma:ḡhjaməsⁿ o: həməra:sⁿ gəpə kəs rəhələ əchi
 ko:rʈə o:kəra: be:lə ke:na: ḡe:ne: he:ʈa:i?
 na:rko:ʈikə ɖrəgə ke:səme: be:lə ke:rə vidʰa:nə
 ʧa:ihe: na:iI

o: kəha:itə əchi je: bina: ɖrəgəkə ḡhṇḡha:kə
 a:tṇkəva:ḡdə səmbʰəvə na:i ʧa:i, a:i le:lə jəʈe:kə pa:i
 ca:hi: se: ɖrəgəkə ḡhṇḡhe:sⁿ əba:i ʧa:iI
 tṇ ki: a:tṇkəkə se:ho: səmbəṇḡhə ʧa:i a:i ɖrəgəkə
 ka:rəba:rəme:? tṇ ki: muʈa:lipʰəkə a:bə prəmo:ʂənə
 bʰəs ge:lə ʧa:i? a:bə o: ɖrəgəkə ka:irijərə na:i vərən
 a:tṇkəkə khila:ʈi: bəni ge:lə əchi?

-tṇ ki: əha:n mukʰjə khila:ʈi: ʧi:? həməra: tṇ ləga:i
 ʧələ je: əha:nke:n pʰnsa:e:lə ge:lə əchiI
 -ki: pʰərkə pəʈa:i ʧa:i? pʰnsa:e:lə ge:lə khila:ʈi: ba:
 mukʰjə khila:ʈi:me: ki: pʰərkə ʧa:i? o:na: ḡe:khəba:i
 tṇ a:i tṛəhəkə sṇgəʈʰənəme: əssi: prəʈiʂəʈə
 pʰnsa:e:lə lo:kə ʧa:i, muḡa: tṛe:na: pʰnsa:e:lə ge:lə
 ʧa:i je: mukʰjə khila:ʈi:sⁿ be:ʂi: khəʈəra:na:kə vəe:hə
 ʧa:iI əha:n pəhu:nci ge:la:uⁿ e:ʈʈəs, sṇjo:ḡə je: həmə
 ʧi: e:ʈʈəs, na:i tṇ buʰhu: je: ki: ho:itəjə əha:nkə? a:bə
 əha:nke:n vəe:hə kəra:ba:kə əchi je: həmə kəhəbəI
 əha:nkə le:ʈəra:bəʔksəme: ko:na: pəʈrə əba:ie: a:
 əha:n biḡa: bʰəs ja:i ʧi: binu həʈʰija:rəkəI a:ḡa:n
 pəʈrə se:ho: a:o:ʈə, je:na: a:i be:rə a:jələ, səʈərkə
 rəhəbəI a: pʰe:rə....

həmərə: pʰe:rəsⁿ ho:ɬə a:ilə əchi

e:kəta: tʰa:na:me: chi:

stʰa:ni:jə tʰa:na:me: həmə əpənə pəhəca:nə ko:ɬə
bətəba:i le:lə e:kəta: pʰo:nə kərəba:kə ənuməti
ma:ŋga:i chi: o: kichu buɟhi nazi pəba:ie: muɖa:
ənuməti ɖəs ɖa:ie: pʰe:rə kichu ka:ləkə ba:ɖə
o:kərə ha:kiməkə pʰo:nə o:kəra: ləgə əba:i ɬa:i o:
həmərə: ɖisə nəjəri gəra: kəs ɖe:kʰa:ie:

həmə ghərəpərə a:bi ge:lə chi:

kichu mo:nə pəri rəhələ əchi ɖubʰa:ʃja:ke:ⁿ
muɬa:lipʰə kəhi rəhələ ɬələ a: o: həməra: kəhi
rəhələ ɬələ muɬa:lipʰə kəhi rəhələ ɬələ je: həməra:
i: ja:tra: vjərtʰə nazi ge:lə əchi, həmə kəthə: likʰa:i chi:
se: buɟhu: a:i ja:tra:me: e:kəta: kəthə:kə pləŋte:
bʰe:tə ge:lə muɖa: muɬa:lipʰə kəhi rəhələ ɬələ je:
o:i kəthə:kə na:jəkə muɬa:lipʰə rəhətə ko:nə
e:he:nə ka:jə o: ke:ne: əchi je: o:kəra: həmə na:jəkə
bəne:ba:i?

muɬa:lipʰə kəha:i ɬələ je: o: je:ləsⁿ nikələla:kə
ba:ɖə həməre: səbʰə sənə bənəs ca:hələkə muɖa:
pulisə tʰa:na:, pətrəka:rə o:kəra: se: nazi kərəs
ɖe:ləka:i muɬa:lipʰə kəha:i ɬələ je: sistəmə tʰi:kə
kərəba:kə a:vəjəkəta: əchi, nazi tʰⁿ ...

kichu mo:nə pəri rəhələ əchi

həməra ja:tra: pəhilə be:rə nirərtʰəkə siɖɖʰə bʰe:lə
əchi

muɬa:lipʰə həməra: həra: ɖe:ləkə, həməra ja:nə

bəkəsi kəs o: həməra: həra: de:ləkəl
 cikiṭsa:ləjəme: sa:ma:njə ja:nəkə ba:ḡə həmə
 əpənə ɡ^hərəme: həmə a:bi ge:lə c^hi:l
 binə həṭ^hija:rəbəla: sa:inikəkə ha:ri, i: biḡ^hə səb^hə
 sik^həne: ja: rəhələ əc^hi:l
 muḡa: muṭa:lip^hə i: kie: kəhələkə je: bina: ɖrəgəkə
 ɖ^{hnd}ḡ^ha:kə a:ṭⁿkəva:ḡə səmb^həvə na:zi c^hai, a:zi le:lə
 jəṭe:kə pa:zi ca:hi: se: ɖrəgəkə ɖ^{hnd}ḡ^he:sⁿ əba:zi c^hai:l
 həmə ṭⁿ ɖrəgəkə ke:ṣə so:ci kəs ge:lə rəhi:l a: i: ṭⁿ
 ko:no: a:ṭⁿkəva:ḡəsⁿ juṭələ ṭa:rə əc^hi:l
 ṭⁿ ki: muṭa:lip^hə həməra: i: sⁿke:ṭə ku:ṭə b^ha:ṣa:me:
 de:ləkəl
 a: jⁿ o: muk^hjə k^hila:ṭi: əc^hi ṭⁿ o: i: kie: kəhələkə je:
 p^{hn}sa:e:lə ge:lə k^hila:ṭi: ba: muk^hjə k^hila:ṭi:me: ki:
 p^hərkə c^hai?
 kie: bəne:ba:zi o:kəra: həmə əpənə kəṭ^ha:kə
 na:jəkə? i: ṭⁿ o:kəro: bu^hələ c^hai je: k^ha:li: həməra
 ɟa:nə bəkəsi kəs o: na:jəkə na:zi bəni səkəṭəl

muṭa:lip^həke:n mukṭi ca:hi:?
'a:ga:n pəṭrə se:ho: a:o:tṭə, ʃe:nɑ: a:i be:rə a:jələ,
səṭərkə rəhəbəl'- i: kie: kəhəne: c'hələ muṭa:lip^hə?

9

ʔpʰisə ɟaːi ɕʰiːl ɔː aːtʰnkiː liːdərə ɟeːləmeː əɕʰiːl ɔːtʰəs
 ɔːkəraːsⁿ puːɕʰətʰaːɕʰəleː koːrtəkə pəramisənə
 ɕaːhiːl sərəkaːriː ɔːkiːlə pəramisənə ləs leːtʰə, seː
 kʰuːbiː ɕʰaːi ɔːkəraːmeː, kənəː ɕuːtʰə-ɕələːkə əɕʰiːl

mud̥aː seː kʰuːbiː ʧaːiː

-eːt̥s̥ kaziməraː laːgələ ʧaːiː iː əɦaːn̥kə ʔpʰisə nazi
 ʧiː jeː kəkəroː t̥ʰoːn̥t̥hə pəkəɽi leːbaːi, iː jeːlə
 prəɛːsənə ʧiaːiː eːt̥s̥ kazid̥iːkə pəɽʰəbaː-likʰəbaːs̥n̥
 ləs kəs kʰeːləbaː kud̥əbaː d̥ʰəri səbʰə t̥rəhəkə
 int̥ɟaːmə əʧiː

-seː məɽdərərə aː aːt̥n̥kiː leːlə, coːri-cəkəːɽiː bələː
 səbʰəkə ɦaːlə d̥eːkʰuːː

-mud̥aː iː d̥illiːkə t̥ʰɦaːɽə jeːlə nazi ʧiaːiː iː ʧoːt̥ə
 nəgrə ʧiaːiː, caːruː d̥isə boːnə ʧaːiː, aː jeːləɾəkəːn̥
 jeːləkə baːɦərə seːɦoː nikələs pəɽaːi ʧaːiː, d̥oːkaːnə-
 d̥aːuriː kəraːi leːlə

-t̥n̥ əɦaːn̥ oːkəraː d̥əɾəbaːi ʧiaːiː?

-seː t̥n̥ əɦaːn̥kə sistəmə əʧi ʔəileː əɦaːn̥ ʔaːnə
 əroːpəneː ʧiːː t̥əi leːlə ɦəmə t̥n̥ kətt̥aːus̥n̥
 ʔimmeːd̥aːrə nazi ʧiː neː? əɦiːn̥ ʔəkəːn̥ iːɦoː aːi d̥uːrə
 prədeːɛəmeː t̥raːnsəpʰərə bʰəs kəs aːjələ əʧiː baː
 eːkəraː cunələ geːlə ʧaːiː! mud̥aː iː əɦaːn̥ sənə ʔidd̥iː
 nazi əʧiː

-t̥n̥ eːkəroː əɦaːn̥ əpənə s̥ngəɽʰənəmeː ɛaːmilə
 kəɾəbaːi? iːɦoː nir̥ɟə ʔəɦaːn̥ ləs leːneː ʧiː?

-nazi, iː meːd̥ijəːkəɾə əʧiː ɦəmərəː s̥ngəɽʰənəmeː
 eːkkoːɽaː meːd̥ijəːkəɾə nazi bʰeːt̥əɽə

- eːkəɽaː miːʔoːrəməkə ʧaːt̥rə ɦəmərəː səɟeː
 in̥ʔiːniːjəriṅgəmeː pəɽʰaːi ʧələjəi oː ɦəmərəː kəɦəneː
 ʧələ ʔeː laːlədeːṅaː iː ʔə greːt̥ə liːd̥əɾə

-sunələ əʧiː ɦəmərəː iː kʰissaː, səbʰəkəːn̥ əɦaːn̥

sunəba:ɪ ʧʰia:ɪl həmərə: ɡre:tə li:dərə bənəba:kə
se:hənta: na:ɪ əʧʰiɪ mudɑ: əha:n həmərə: səbhə
ʃəkɑ:n so:ca:ɪ ʧʰi:, mudɑ: ɡələtə pəkʃəme: ʧʰi:l

-əha:nke:n i: khissɑ: ke: sune:ləkə?

-e:kə ma:səkə ba:ɖə əha:n a:ʃələ ʧʰi:, ɖe:khənəhije:
he:ba:ɪ? la:ɡələ hae:tə je: sʱɡəʈhənəkə səbhə
səɖəsʃəme: kəre:ŋtə prəva:hi:tə bʰəs rəhələ ho:ɪ,
me:ɖijo:kərəkə ko:no: stʰa:nə na:ɪl a: tʰe:n əha:nke:n
sʱɡəʈhənəme: ɛa:milə kərəba:kə nirŋəʃə le:lə ɡe:lə
rəha:ɪ, mudɑ: tʰəi su:cəna:sʱ əha:n tʰəməsɑ: ɡe:lə
rəhi:l a: tʰe:n əha:nkə le:tərabəŋksəme: o: ciʈʰi:
a:ʃələ rəhəʃəl

-əcʰha: tʰn o: əha:nkə sʱɡəʈhənə əʧʰi? əha:nkə ra:ʃə
əʧʰi o:təʃə, muʈa:lipʰə əha:nkə u:pərə əʧʰi ba:
ni:ca:n?

-həmərə: sʱɡəʈhənəme: kijo: ni:ca:n ba: u:pərə na:ɪ
ʧʰa:ɪl səbhəkə ɖərəma:ha: e:kke: rəŋə ʧʰa:ɪ, ko:no:
ka:ʃə ʧʰo:tə pa:ɪghə na:ɪ ʧʰa:ɪ, tʰe:n kijo: kəmə-be:ɛi:
ka:ʃə na:ɪ kəra:ie:l

-əha:nkə rima:ŋɖə le:məʃə pəɾəʈə ʌpʰise:me:
əha:nkə bəka:rə khujəʈə, e:təs si:si:tʰi:vi: ka:ɪməra:
la:ɡələ ʧʰa:ɪ tʰe:n ...l

həmə uʈʰi kəs biɖɑ: ho:ɪ ʧʰi:l

-a:ɪ sa:nʝəme: əha:nkə le:tərabəŋksəme: e:kəʈa:
a:rə ciʈʰi: a:ɪʈəl

həmə ənəʈʰa:ba:ɪ ʧʰi: tʰn o: pʰe:rə cikəɾi kəs kəha:ie:-
a:ɪ be:ruka: ciʈʰi: pəʧʰila: be:rə sənə na:ɪ rəhəʈə
ʃəkəra pa:ʧʰa:n əha:n həmərə sʱɡəʈhənəkə ɖərəsənə
ke:la:uʱl o: ciʈʰi: ʃa:lə ʧʰələ, mudɑ: i: ciʈʰi: əha:nkə

nijukṭipəṭrə rəhəṭəI

८

e:ṭhi:nə: a: pərsi:, həməərə ḡunu: bilə:ṛike:n go:li:
la:gələ ḥazi, ḡunu: məri ge:ləI be:ṭa: ka:ni rəhələ
əchiI le:ṭərabəŋksəme: ciṭṭhi: a:jələ əchi, həmə ciṭṭhi:
pəṭḥazi ḥi: I

həməərə e:ksi:de:nṭə bʰe:lə ḥələ, pa:ṭəraniti:
li:vəpərə ja:ī bəla: ḥəla:uṇI lo:kə səbhə kəḥazi ḥələ
je: e:ksi:de:nṭə kərabə:o:lə ge:lə ḥələ, muḡa:
həməra: kiḥuo: mo:nə na:ī əchiI jəkhənə be:ho:ḡi:
tu:ṭələ rəhəjə ṭṇ lo:kə səbhə ba:ji rəhələ ḥələ je:
e:kəṭa: a:rə pa:ise:njəra ka:rəme: əchi, jibiṭe: əchiI
səbhə nika:lələkə, ṭa:ṭa: me:nə həŋspi:ṭələme:
bʰəṛti: kərabə:ləkəI e:mhərə həmmərə
əṭpe:re:ḡənə a: o:mhərə kənija:nkə ḡile:vəri:kə
ḡe:ṭə, ḡunu: ḡu: nəgrəme: I kənija:nke:n səbhə
kəhəne: rəḥazi je: ḥo:ṭə e:ksi:de:nṭə ḥazi, muḡa:
pʰe:rə ba:ṭə-ba:ṭəme: pəṭa: cələla:ī je: əṭpe:re:ḡənə
he:ṭa:ī, pəe:rəme: ṣṭi:ləkə rəŋḡə ḡe:lə je:ṭa:īI o:
ka:nəjə la:gəliI əgila: ḡinə sa:rə pʰo:nəpərə
həməra:ṣṇ gəpə kəre:ləni, həmə kənija:nke:n
kəḥəli:āī je: əmiṭa:bʰə bəccənəke:n ḡəhṇḡa:ḥə
pʰilməme: ḥa:ṭḥəme: ṣṭi:lə rəḥazi, həməərə
pəe:rəme: rəhəṭəI o: səhəjə bʰe:li:, ba:ḡəme: sa:rə
pʰo:nəpərə kəḥələnhi je: əḥa:n ki: kəhi ḡe:li:āī je: o:
muski: ḡe:ləkə a: kʰe:nā:ī pi:nā:ī ḡuru: kəs ḡe:ləkəI

dile:vəri:kə dɛ:tə əhi: səpt̪ɑ:həkə ʧɑ:il həmərə
 ʔpɛ:re:ʂənə kɑ:lhi hɛ:tə, mudɑ: sɑ:rəkɛ:ⁿ
 kəhəlɪjənhi ʃɛ: həmərə ʔpɛ:re:ʂənə pərəsu: hɛ:tə,
 kənɪjɑ:ⁿke:ⁿ sɛ:hə kəhələ ge:ləl əgɪlɑ: dɪnə o:
 nɪʂɪntə rəhəʈhi: sɑ:ⁿʃhəme: ʃəkʰənə həmə
 əne:st̪hi:ʂɪjɑ:sⁿ bɑ:hərə nɪkələlɑ:uⁿ t̪ⁿ kənɪjɑ:ⁿke:ⁿ
 pʰo:nə ke:lɪjənhi ʃɛ: ʔpɛ:re:ʂənə bʰəs ge:ləl ko: no:
 t̪ərəhəkə ɕɪntɑ: nɑ:ɪ kərəbɑ:kə əʧi:
 səpt̪ɑ:hɑ:n̪t̪əme: dɪli:vəri: bʰəs ge:lɑ:il ʃɛ:hə be:tɑ:
 e:ʈhi:nɑ: ɑ: pərsi: le:lə kɑ:ni rəhələ əʧi:

mudɑ: ʂo:nɪt̪əkə t̪əghɑ:rə?

həmə sɑ:lə bʰəri bɪʧɑ:ɔ:ne:pərə rəhi: bɑ:ɪʂɑ:kʰi:sⁿ
 bɑ:ʈhəru:mə ʃɑ:il be:tɑ:ke:ⁿ əhi: bɪ:ʂə mɑ:ʈhəme:
 ghɑ: bʰəs ge:lɑ:il bɪʧɑ:ɔ:nəpərə suʈe:lɑ:sⁿ ghɑ:
 d̪ukʰɑ:jə lɑ:gɑ:ɪ ʧələ:il əpənɑ: pe:təpərə o:kərə:
 pe:tə bʰərə: suʈɑ: lɑ:ɪ ʧəliɑ:il e:kko: mɪnətə nɑ:ɪ
 lɑ:gɑ:ɪ ʧələ:ɪ, suʈɪ ʃɑ:ɪ ʧələ:il ghəŋto: suʈələ rəhɑ:ɪ
 ʧələ:ɪ, həmə hɪliʈo: nɑ:ɪ ʧəliɑ:il ʃəkʰənə o:kərə
 nɪŋdə pu:rɑ: ho:ɪ t̪əkʰənə o: uʈhɑ:ɪt̪ə ʧələl t̪əkʰənə
 həmə hɪlɑ:ɪt̪ə ʧələ:uⁿ ʂo:nɪt̪əkə t̪əghɑ:rə, e:ʈhi:nɑ:
 ɑ: pərsi:kə t̪ⁿ nɑ:il d̪u: goʈɛ: bʰɑ:gi rəhələ əʧi,
 sɑ:ile:ⁿsərəbələ: bəŋdu:kəsⁿ e:kəʈɑ: go:li: nɪkələlə,
 ɑ: həmərə be:tɑ:...

ʔpʰhɪsəkə e:kə goʈɛ:kə be:tɑ: sku:ləsⁿ ɑ:pəsə nɑ:ɪ
 e:lɑ:ɪ, e:kə səpt̪ɑ:həkə bɑ:də o:kərə sku:lədqre:sə ɑ:
 bɑ:ɪgə pɑ:rkəme: kɪjo: ʧʰo:ʈɪ ge:lɑ:il pɑ:ⁿʂə sɑ:lə
 bʰəs ge:lɑ:il ne: bəʂɑ: bʰe:ʈlɑ:ɪ, ne: o:kərə lɑ:ʂəl

be:ta: kəne: pa:ig^hə b^he:lə tⁿ o:kəra e:kəta: d̥o:st̥ə
 rəha:i mənəsa:, bəddə sundərə, sərəd̥a:rəj:ikə
 be:t̥i:, o:kəre: sⁿge: ple: sku:ləme: pəṭ^ha:i l e:kəta:
 bæcca: həməra be:ta:ke:ⁿ gənd̥a: bæcca: kəhi
 d̥e:ləkə:i, mənəsa: o:kəra:pərə t̥məsa: ge:li,
 həməra d̥o:st̥əke:ⁿ gənd̥a: ke:na: kəhi d̥e:le:ⁿ?
 be:ta:ke:ⁿ puchəlia:i ki: b^he:lə? əha:ⁿ o:i bæcca:pərə
 kie: na:i t̥məse:la:uⁿ? mud̥a: be:ta: həməra
 ba:ləgurul kəhələkə, o: bæcca: həməra: na:i cinha:i
 chələjə, t̥e:ⁿ həməra: gənd̥a: kəhələkə l

həməra be:ta:kə d̥e:həkə so:niṭə a: e:t̥hi:na: a:
 pərsi:kə so:niṭə miḡ^hərə b^həs ge:lə əchi l binə
 e:t̥hi:na: a: pərsi:kə həməra be:ta: ke:na: ji:ət̥ə, e:kə
 pələ pəhine: həmə se: so:ci rəhələ chəla:uⁿ l binu
 be:ta: həmə ke:na: ji:əbə a:bə həmə so:ci rəhələ
 chi: l pəṭni: ka:t̥hə b^he:lə chət̥hi l e:t̥hi:na: a: pərsi:ke:ⁿ
 kənija:ⁿ ve:t̥e:rinəri: hə^ospi:t̥ələ ləs ja:i chət̥hi, a:
 be:ta:ke:ⁿ həmə mənukk^həkə hə^ospi:t̥ələ ləs ja:i
 chi:, brə^ot̥ə d̥e:d̥əkə səṭip^hike:t̥ə le:ba:kə le:lə l
 t̥i:nəta: ləha:ə əgnike:ⁿ səmərpit̥ə l

९

-nijukṭi pəṭrə b^he:t̥ə ge:lə?

-b^he:t̥ə ge:lə l

-əha:ⁿkə ki: nirṇəjə əchi, d̥u:ta: bilə:i həmə ki:ni kəs
 d̥əs d̥e:ba l əha:ⁿkə be:ta:ke:ⁿ a:ibe:ra go:li: ch̥u: kəs

nikələlə əchi, sə:ɦə a:ɖe:ʂə ʧələzi: əgila: be:rə ki:
ɦəe:ʈə se: əɦa:nkə nirŋəjəpərə nirbʰərə əchi |

-nijukʈi ɦəmərə: svi:ka:rjə əchi, ɦəmərə be:ʈa:ke:n
kiçʰu na:ʔi ɦe:ba:kə ʧa:ɦi: muɖa: |

-kiçʰu na:ʔi ɦəe:ʈə, əbʰəjəɖa:nə əchi |

-ɦəmərə: ki: kərəjə pəɾəʈə |

-ɦəmərə: sʱge: əɦa:nke:n ʧələjə pəɾəʈə | sva:ŋə
kərəjə pəɾəʈə ʃe: ɦəmə əɦa:nke:n ɦəʈʰija:rə ʧi:ni kəs
əpəɦərəŋə kəs le:ne: ʧi: |

-əɦa:n əppənə əɖɖa: ɦəmərə: ɖe:kʰa: ɖe:bə?

-ɖe:kʰa: ɖe:bə, a:bə tʰn əɦu:n əpənə: lo:kə bʰəs
ge:la:uʱ |

ɦəmə kəɦijo: ɦəʈʰija:rə na:ʔi ra:kʰa:ʔi ʧələ:uʱ, muɖa:
a:ʔi piʂtələ iəu: kərəbe:la:uʱ | o: a:tʰnki:kə li:ɖərə
ɦəmərə:sʱn piʂtələ le:ləkə, ɦəmərə ma:tʰəpərə
ləge:ləkə | ʃe:lərə ga:ɾɖə səbʰəke:n kiçʰuo:
kərəba:sʱn mənə: ke:ləkə:ʔi, ba:ɦərəme: o:kərə lo:kə
ga:ɾi: le:ne: ʈa:ʔija:rə |

pəɦuʱci ʃa:ʔi ʧi: ʃʱgələ məɖʰjə | ɦəmə, o: a:
muʈa:liʰə |

ki: o: mukʰjə kʰila:ɾi: əchi? tʰn o: i: kie: kəɦəne: rəɦəjə
ʃe: pʰnsa:e:lə ge:lə kʰila:ɾi: ba: mukʰjə kʰila:ɾi:me: ki:
pʰərkə ʧa:ʔi?

muʈa:liʰəke:n mukʈi ʧa:ɦi:?

o:kəra: ʧa:ɦi: ba: na:ʔi ɦəmərə: ʧa:ɦi: |

kie: bəne:ba:ʔi o:kəra: ɦəmə əpənə kəʈʰa:kə
na:ʔəkə? kiçʰu ʈe:ɦe:nə ka:ʃə kərəʈə ʈəɦənə ne: |

o:kəɾɑ: həməɾə be:tɑ:kə mʏtʃukə su:cənɑ: əvəʃje:
bʰe:tə ge:lə he:tɑ:i, niɕɑ:nɑ: tʰi:kəsⁿ nɑ:i ləge:ləkɑ:i
o:kəɾə lo:kə |

ɑ: ɑ:bə o: ki: kəɾətə tʰəipərə həmə nirŋəjə le:bə je: o:
nɑ:jəkə bənətə həməɾə kətʰɑ:kə bɑ: nɑ:i | həmə
binu hətʰijɑ:rə tʰɑ:tʰə tʰi: o:kəɾə nirŋəjəkə
prətʃi:kʃɑ:me: |

ɖo:ma:, buɖʰənə ɑ:...

budhānakā cʰo:təkā: bʰa:jə səbhə jənəmitē: məri
jə:itə rəhənhi |

se: budhānakā e:kəta: cʰo:təkā: bʰa:jəke:n ma:jə-
ba:pə jənəmələ:kə ba:ḍə dō:məkə ha:tʰəsⁿ
be:cələnhi a: pʰe:rə pa:i ḍəs kəs kinələnhi | i:
səbhəta: ka:jə o:na: tⁿ sa:nke:tikə ru:pe:n bʰe:lə
muḍa: a:i:sⁿ grəhə kətiṭə bʰəs ge:la:i | a: cʰo:təkā:
bʰa:jə je: budhānə pa:səva:nəsⁿ ba:rəhə bərkʰə
cʰo:tə rəhənhi bəci ge:lə |

a: t̪əi ḍva:re: o:kəra: səbhə dō:ma: kəhi so:rə kərəs
la:gələ |

budhānə əpənə ba:pə-ma:jəkə sⁿgə hərəva:hi:
kərəṭhi muḍa: bʰa:jəke:n pəṭʰe:ba:kə bəḍḍə mo:nə
rəhənhi |

ʼsunā:i chā:i je: hāməra: səbhəme: kənio: pəṭʰi-likhi
le:la:sⁿ no:kəri: bʰe:ti jə:i chā:i e:kəra: jəru:rə
pəṭʰe:ba:i, ca:he: t̪əi le:lə pe:tə ka:təs pəṭəjə ba:
bʰi:kʰə ma:ngəs pəṭəjə |

bʰi:kʰə tⁿ nā:i ma:ngələnhi muḍa: cənḍi:gəṭʰəkə
rəṣṭa: ḍʰe:lənhi budhānə |

he: hāmə dō:ma:ke:n pəṭʰa: likʰa: kəs kichu bənəbəs
ca:ha:i chī:l- budhānə pa:səva:nə mo:ne:- mo:nə
bəjəla: | cənḍi:gəṭʰəme: a:bə o: rikṣa: cələba:i chəṭhi
| a:bə ga:məme: kʰe:t̪i: ba:ri:me: kichu nā:i bəcəla:i |
bʰəri ḍinə rikṣa: cəla:bəṭhi a: sa:nʰəme: jəkʰənə
ḍo:sərə sⁿgi:-sa:t̪hi: səbhə ḍe:si: t̪ʰe:ka:me: əpənə
t̪ʰe:hi: ḍu:rə kəra:ile: jə:t̪hi t̪əkʰənə ḍəsə t̪ərəhəkə

gəpə suna: kəs bəhənnə: bənə: kəs budhənə əpənə
ghərə dīsə ghumi ja:t̪hi

“ki: re: mi:t̪a: ba:ma:-d̪əhina: kəra: che:n, ninni:
na: ho: ch̪a:u”

“na: ra:u bh̪a:il bhəri d̪inə t̪n ba: me: riksa: ghica:it̪ə
rəha: ch̪i: muḡa: sa:n̪hə ho:it̪e: əngəkə po:rə-po:rə
ḡukha: ləga: e:”

“ra:u bh̪a:il kəha: ch̪ija:u je: t̪he:ka:pərə cələ t̪n ḡəsə
bəhənnə: bənə: kəs ghuri ja: ch̪ihi:n̪i ḡe:k̪hə
həmərə: a:urə ke:n, pi:bi kəs pho:n̪hə kəta:it̪ə rəha:
ch̪i: e:kke: ninnəme: bh̪o:rə a: səbhə t̪he:hi:
khəṭ̪əm̪əi”

ko:r̪aila:kə səbhə gəpə suni kəs guməki: la:d̪hi ḡəi
chəṭ̪hi budhənə mo:nəme: i:ho: ho: chənhi je:
kina:it̪ə ḡo:ma: pəṭ̪həṭ̪ a:ki na: pəṭ̪həṭ̪ j̪n a: kəhi
ḡe:ba: je: ḡo:ma:kə pəṭ̪h̪a: le:lə i: səbhə kəs rəhələ
ch̪i: a: j̪n o: na: pəṭ̪hələkə, na: kichu bənələ t̪ək̪hənə?
t̪ək̪hənə je: a: səbhə gəpə pe:t̪əs̪n nika:li ḡe:t̪əṭ̪hi t̪n
j̪e:hə səbhə s̪ngi:-sa:t̪hi: səbhə ka:lhi bh̪e:ne: əhi:
gəpəke:n ləs kəs h̪nsi: kəṛəṭ̪ənhi ḡu: ca:ri-t̪a: pa: je:
bəcəṭ̪ə t̪əkəra: ga:məpərə pəṭ̪h̪a:jəbəi a: t̪əis̪n
ḡo:ma: pəṭ̪həṭ̪

muḡa: ga:məme: je: sku:lə rəhəjə o:t̪əs e:kko: t̪a:
ḡəlit̪ə a:ki gəri:bəkə bəcca: na: pəṭ̪h̪a:it̪ə rəhəjəi

səṛəka:rə e:kəta: jo:jənə: cələləkə, ḡəlit̪əkə bəcca:
səbhəke:n bina: pa: le:ne: kiṭ̪a:bə ba:n̪ṭəba:kə ।

kiṭṭa:bə le:ba:kə le:lə ghərə-ghərə ja: kəs ja:ḡəvə ji:
ma:stərə sa:he:bə bæcca: səbhəke:n sku:lə
bəje:lənhiḥ na:mə likʰələnhi, bina: pʰi:səkə,
ma:su:ləkəḥ səbhə həpʰəṭṭa:-ḡəsə ḡinə e:bo: kəe:lə
sku:ləḥ ḡusəḡhəṭṭo:li:sⁿ, cəməṛəṭṭo:li:sⁿ, ḡʰo:bija:
ṭo:li:sⁿ səbhəḥ ḡo:ma: se:ho:ḥ səbhəke:n kiṭṭa:bə
bʰe:ṭəla:i a: səbhə səṭṭa:hə-ḡəsə ḡinəkə ba:ḡə
niṭṭṭa: bʰəs ja:i ge:ləḥ ḡe:kʰa:-ḡe:kʰi: kəməṛəṭṭo:li:
a: həja:mə ṭo:li:kə bæcca: səbhə se:ho: e:la:
pəṭʰa:ile:, kiṭṭa:bə mⁿḡəni:me: bʰe:ṭəba:kə lo:bʰe: ḥ
mudṭa: o:ṭṭəs i: kəhələ ge:lə je: əḥa:n səbhə pa:igʰə
ja:ṭikə cʰi:, muṭṭə kiṭṭa:bə jo:ʒəna: əḥa:n sənə
ḡhənikəkə le:lə na:i cʰa:i ḥ

“ba:bu: i: ka:ṭa:ibəla: ḡəpə cʰa:i ki:, cʰo:ṭə-cʰo:ṭe:
ho:ṭṭə cʰa:i a: pa:igʰə-pa:igʰe: ḥ stəṭəkə a:i ḡhərikə
səbhəsⁿ ni:kə ci:pʰə-ministərə kəṛpu:ri: ṭʰa:kurə
bʰe:lə cʰa:i, ki: na:i cʰa:i ha:u əsi:nə jʰa:ḥ”, jəjəṛa:mə
ṭʰa:kurə əpənə kʰo:pəṛi:kə ṭu:ṭələ ca:rəsⁿ ḥuləkai:ṭə
su:rjəkə prəkə:ṭəkə a:səni:pərə əsi:nə ji:kə ke:ṭə
kəṭa:ṭə bəjəla:ḥ

-se: ṭⁿ ba:bu: ṭʰi:ke:ḥ

se: ḡa:məme: pʰe:rə bra:ḥa:nə a: bʰu:mifḥa:rəke:n
cʰo:ṛi a:nə kijo: sku:ləme: pəṭʰa:ibəla: na:i bəcələ ḥ
əḡəḥəṛəme: səbhəṭṭa: kiṭṭa:bə i: lo:kəni kina:ṭə ge:la:
ḥ

-he: əḡəḥəṛəsⁿ be:si:me: na:i ḡe:bə, ma:nəla:uⁿ
kiṭṭa:bə nəvə əcʰi, mudṭa: əḥa:n səbhəke:n ṭⁿ
mⁿḡəni:je:me: ne: bʰe:ṭələ əcʰiḥ

a: dʊsəḍʰə tɔ:li:, cəməɾəɬo:li: a: dʰo:bija: tɔ:li:sⁿ
səbʰəɬa: kiɬa:bə səbʰəɬi kəs nikəli ge:lə ।

a: pəɬa: na:i dɔ:ma: pəɬʰələkə a:ki na:i ।

२

a: dɔ:ma: ga:me:me: rəhi ma:stəɾə bəni ge:lə ।
a: buḍʰənəkə be:ɬa: cənɟi:ɡəɬʰəme: pəɬʰa:i likʰa:i
ke:ləkənhi ।
a: buḍʰənə ɡʱuri kəs a:pəsə a:bi ge:la: ga:mə ।

३

əme:ʃənəkə lo:ʃistika ti:məkə uttəri: pərikʃe:ttəkə
he:ɖə ke:rə ru:pəme: bʰe:nʈə bʰe:lə buḍʰənəkə
be:ɬa:sⁿ, gurugra:məme: ।
o:ho: həməɾə cəɾca: sunəne: rəbʰəɬhi a: həməhu:n
hunəkəɾə ।
həməɾə mo:nə bʰo:ɬʰija: ʃa:itə əchi, təkəɾə ʃige:sa:
se:ho: kəɾa:ile: a:ʃələ rəbʰəɬhi । hunəka: buɣʰələ
cʰələnhi ʃe: həməɾa: ko:ɲo: kʰissa: o: sune:ɬa:
təkʰəne: ʃa: kəs həməɾa: kichʰu mo:nə pəɬəɬə ।
o:na: ʃʰələpʰələ-ʃʰələpʰələ bʰəs rəbʰələ cʰələ,
hunəkəɾə cəɾca: sunəne: rəhi:, muɖa:.. cʰo:ɽu:
ʃʰələpʰələ: rəhi ge:lə mo:nə na:i pəɬələ ।
-həməɾə piɬa:ʃi: əha:nkə piɬa:ʃi:kə kʰissa: kəbʰəne:
cʰəɬhi ।

həmə əkhijɑ:sɑ:i chi: je: ko:nə khissɑ: sunetɑ:-
'həmərə piɑ:ji:kə mɪtʃu १९९५ me: bʰəs ge:lənhi'

-kəhɑ:nɖənə bʰo:jəme: həmərə piɑ:ji: bʰo:jəkə
bʰɑ:tə lɑ:ri rəhələ chələ: tʰn misərətə:li:kə
jəgənnɑ:tʰə kəhələkhinhə je:- rɑ:u tɔ:hərə chʉ:ələ
kijo: nɑ:i kʰəitɑ:u, mudɑ: ghəre: əkəbɑ:li: chɑ:i se:
ke: bɑ:jətə?

-hⁿ, həməhi:n lɑ:rɑ:ile: kəhəne: rəhijənhi, həmərə:
butə: nɑ:i bʰe:lə rəhəjə lɑ:rələ tʰe:n

-ɑ: i:ho: je: əhɑ:nkə mɑ:mɑ:ke:n həmərə kəkka:
pɑ:ni ɖe:ne: rəhətʰinhə tʰn o: bɑ:jələ rəhətʰi je: tʉ:n
ənəne: che:n? tʰn həmərə kəkka: ɖəbɑ:ri kəs kəhəne:
rəhətʰinhə je: cupəcɑ:pə pi:bi liəl ɑ: əhɑ:n ɖisə
isɑ:rɑ: ke:ne: rəhətʰinhə ɑ: kəhəne: rəhətʰinhə je:
hinəkərə bɑ:bu:jie: həmərə səbʰəkə pɑ:ni cələ: kəs
ge:lə chətʰinhə

-hⁿ, ɑ: tʰəkʰənə mɑ:mɑ: kəhəne: rəhətʰinhə je: lɑ:
ne:, həmə mənɑ: kəhɑ:n ke:ne: chɑ:u, həmərə
bəhina:ue: pɑ:ni cələ: kəs ge:lə chətʰunhə, se: tʰn
bujhəle: əchi ɑ: ɑ:bə tʰn o: ɖunijo:nme: nɑ:i chətʰi ɑ:
hunəke: kɑ:jə tʰn chʉnhi

-mo:nə pəri ge:lə?

-hⁿ, purənəkɑ: gəpə mo:nə pɑ:rələ:sⁿ mo:nə pəri
jɑ:ie:, nəbəke: gəpəme: ɖikkətə əchi

bʰɑ:rətəkə nəvə pi:rʰi:

'gɑ:mə ɑ:bo: o:hine: chɑ:i bɑ: bəɖələlə chɑ:i?'- həmə
pu:chɑ:i chʉnhi

-bəhutə bəɖələlə chɑ:i, ni:ko: ɑ: əɖhələ:ho:

-əɖhələ:ho: ɑ: ni:ko:?

-de:kʰija:u, ga:məkə t̪i:nu: sku:ləme: a:bə d̪əl̪it̪əkə
bəcca: ba: piçʰəɾa: vərgəkə bəcca: səbʰə pəɽʰit̪o:
əçʰi a: s̪nge: kʰa:it̪o: əçʰi pəhine: kiɽa:beɽa: bʰe:ɽa:i
çʰəla:i a:bə kʰe:na:ijo: bʰe:ɽa:i çʰa:i

-i: t̪ⁿ ni:kə əçʰi muɖa: əd̪ʰəla:hə?

-pəhine: ja:ɽi rəha:i, həməra: buɽʰi pəɽa:ie: je:
o:kəra səma:ɽikə-sa:nskɽikə-a:ɽʰikə a:ɖʰa:ra
rəha:i səbʰəkə əpənə na:ɽəkə rəha:i səbʰəkə
əpənə ma:inəɽənə rəha:i, əkʰəno: çʰa:i muɖa: i:
səbʰə a:bə e:kəɽa: ja:ɽi vjəvəst̪ʰa:me: bəɖlələ ja:
rəhələ çʰa:i həmə ənt̪əɽa:ɽi:jə vi:və:hə ke:ne: çʰi:
kənija:ⁿ bra:hməŋə əçʰi muɖa: t̪əkəra viro:ɖʰə
o:kəra a: həməra pəri:və:ra:ⁿ be:ɖi: həməra səma:ɽə
kəs rəhələ əçʰi sərəka:ri: a:rəkʂəŋəkə pe:ⁿcə se:ho:
çʰa:i səbʰə ja:ɽikə ne:ɽa: a:rəkʂəŋə bəcəba:ile:
əpəne: ja:ɽime: bija:hə kəra:ile: kəha:i çʰəɽʰi,
nəvəka: pi:ɽʰi: ma:na:i na:i çʰa:i

ja:ɽi a: ja:ɽi-vjəvəst̪ʰa: ɖu: ci:ɽə!

-ɽgəve:ɖəkə puro:hiɽə ho:ɽa:, sa:məve:ɖəkə
uɖga:t̪i, jəɽurve:ɖəkə əd̪ʰva:rju a: əɽʰərvəve:ɖəkə
bra:hməŋə; a: t̪əkəra səhəjo:gi: puro:hiɽə səbʰə,
pu:ra:-pu:ri: səɽrəhə t̪ərəhəkə puro:hiɽə va:ɖdikə
ka:ləme: rəhəɽʰi əhu:ⁿ səbʰəme: t̪ⁿ puro:hiɽə ho:i
çʰəɽʰi a: a:bə e:kke:ɽa: bra:hməŋə puro:hiɽə ke:na:
bʰəs ge:lə? o:ɖisa:me: əkʰəno: 'ho:ɽa:' ɽa:ɽilə ho:i
çʰa:i a: o:ɽukka: ɽgəve:ɖi:, sa:məve:ɖi: a: jəɽurve:ɖi:

bra:hməṇə hiⁿsəkə (!)pippla:də sⁿhiṭa:kə
 əṭṭhərvəve:ḍi: bra:hməṇəme: bija:hə-dā:nə nā:i
 kəra:i c^həṭṭhiḷ ḍəliṭə viməṛsəme: va:lmiki
 ra:ma:jəṇəkə uttəṛəka:ṇḍəkə səmbu:kə vəḍḥəkə
 cərcā: ho:iṭə rəhā:ie:, t̥əpə kəṛəba:kə ka:rəṇə
 səmbu:kəkə sika:iṭə je: o: a:ga:ⁿ nā:i bəṭṭhi ja:jə, a:
 t̥əi sika:iṭəkə niva:rəṇa:rṭḥə b^həgəva:nə ra:mə
 ḍva:ra: səmbu:kə vəḍḥəḷ puruṣə-pəri:kṣa:me:
 vidja:pəṭi kəṭṭhā: kəhā:iṭə-kəhā:iṭə le:k^həki:jə
 vəkṭəvjə ḍā:i c^həṭṭhi je: ra:jəpu:t̥āni: cəṛitṛəhi:nə
 ho:ie:ḷ i: ḍunu: o:hina: b^he:lə je:na:
 əṭṭhərvəve:ḍəme: sū:drəkə pəṭni:ke:ⁿ binda: svi:kṭikə
 kijo: ha:tḥə pəkəṛi ləs ja: səkā:iṭə əc^hi bəla: vəkṭəvjə,
 je: so:ṣələ mi:dija:me: a: əṇṭəṛja:ləpərə əhā:ⁿke:ⁿ
 b^he:t̥əṭṭə, jəkəṛə ko:no: səṇḍərb^hə mu:lə
 əṭṭhərvəve:ḍəme: t̥a:ka:iṭə rəhu: nā:i b^he:t̥əṭṭə,
 bəjənəhā:rə lutt̥i: ləga: kəs nipəṭṭā:, ko:no:
 səṇḍərb^hə nā:i ḍe:t̥ā: a: əhā:ⁿ əpəsja:ⁿt̥ə rəhu:,
 bəṛḍəṇə āṭṭhə prū:pḥə a:ro:pə ləge:nihā:rəpərə
 nā:i, əhā:ⁿpərəḷ əhā:ⁿkə urja:kə kṣəjə b^he:lə muḍā:
 p^he:rə əṇṭəṛja:lə t̥hi:kə kəs le:ləkə, pa:tḥə vikṭə nā:i
 b^he:ləḷ pəhine: a:u puruṣə pəri:kṣa:pərə, sⁿskṭə a:
 əvəhəṭṭḥəbəla: vidja:pəṭi jəi ra:ja:kə ḍəṛəba:ri:
 rəhəṭṭhi t̥əkəṛə ja:t̥ikə str̥i:kə viṣəjəme: e:he:nə
 lik^həba:kə hunəka: sa:ḍḥā:ⁿṣə hē:t̥āni? ko:no:
 kəluṣiṭə mā:nəsikəṭā:kə pəṛəvəṛti: lipika:rə əpənə
 b^hā:vāna:kə ənusa:rə hē:rəp^he:rə jⁿ kəs ḍe:ləka:i t̥ⁿ
 a:ikə ṭippəṇi:ka:rə a: ənuva:ḍəkəke:ⁿ ṭippəṇi: ḍəs
 kəs st^hiṭi spəṣṭə kəs ḍe:ba:kə ca:hi:ḷ ra:mə

səmbu:kəke:n ma:rələni ba: səmbu:kəkə sika:itə
 ke:nihə:rə kəluʃitə lipika:rə səmbu:kəke:n
 ma:rələni? a:bə a:u əṭhərvəve:ḍəpərəl
 əṭhərvəve:ḍəme: likʰələ chə:i he: na:ri:, həmə
 sa:məve:ḍə chi: a: əhə:n ʃgəve:ḍə, he: vəḍhu,
 əhə:nkə hə:ṭhə həmə səmʃḍḍhi le:lə grəhəṇə kəs
 rəhələ chi:l a: o:huno: vra:tjə pərəmpərə:kə
 əṭhərvəve:ḍə a: sa:nkʰjə əchi, vra:tjə je: ga:jəṭri:
 mʰtrə na:ri pəṭhələṭhi tji:nə kʰa:ṭhi: a: tte:n bəni ge:lə:
 vənəcərə, bənəbi:hərəl a: əkʰunəka: ghərə va:pəsi:
 sənə vidhə chələ 'vra:tjəsto:mə' vidhə,
 səma:na:ntərə ḍhə:ra:kə vra:tjəke:n ghure:ba: le:ləl
 kəṭa:u hunəka: sari:rikə a: la:ngikə hiṁsəkə,
 niṣa:nme: rəhə:ibələ: sənə vivərəṇə bʰe:təṭə muḍa:
 əṭhərvəve:ḍəme: hunəka: jo:gi:kə ru:pəme:
 ḍe:kʰəbəl ənjəṭrə o: sətjəkə rəkʃəkə a: siva:bʰəktə
 va:ijjə sənə se:ho: vərṇitə chəṭhi:l muḍa:
 əṭhərvəve:ḍi: bra:hmanəke:n se:ho: hiṁsəkə kəhələ
 ge:ləl kəluʃitə lipika:rə ve:ḍo:me: kʃe:pəkəkə
 prəve:sə ke:lənhi je: bʰa:ʃa: vijja:ni: a:bə pəkəṛi
 rəhələ chəṭhi:l

-ma:ne: ve:ḍə me: se:ho: he:rəpʰe:rə kəe:lə ja: səkə:ie? ki: o: i:əvəri:jə vəkṭəvjə na:ri əchi?

-ve:ḍəkə vidə:si: bʰa:ʃa: ənuva:ḍə səbhəme: ʃsikə na:mə həṭa: ḍe:lə ge:lə, muḍa: mu:ləme: əkʰəno: bʰe:tə ja:jəṭəl

-muḍa: ʃsike:n tʰn ḍrəʃṭa: kəhələ ja:ie:, ma:ne: ʃsikə na:mə əchə:ito: i:əvəre:kə kəṭhənəl

-mudā: tākḥanā vaḥḍikā dr̥ṣṭa: t̃n stri: a: su:drā ṛṣi
 se:ho: ch̥ṭhi, tākḥanā su:drā a: stri:kā viruddhā
 rācānā: ke: gh̥o:sije:lākā? je: su:drā ṛṣi kāvṣā
 a:ilu:ṣā vaḥḍikā ṛcā:kā dr̥ṣṭa: ch̥ṭhi, je: māhila:
 āpa:lā: vaḥḍikā ṛcā:kā dr̥ṣṭa: ch̥ṭhi, se: ka:tā-
 karo:tāme: kie: t̃hā:t̃hā rāhit̃ṭhi? mudā: ve:dāme:
 ṛṣi, d̥e:v̥tā: a: ch̥andā jāe:hā t̃i:n̥tā: śabdā śabhā
 su:ktā kr̥mā:n̥kākā s̃ngā bh̥e:t̃tā, dr̥ṣṭa: hāmā
 āhā:n̥ kāhā:i ch̥ij̃nhi, mudā: tākaro: durupājo:gākā
 pr̥jā:sā bh̥e:lāi vaḥḍikā ṛṣi svāj̃n̥ke:n̥ a: d̥e:v̥tā:ke:n̥
 se:ho: kāvi kāhā:i ch̥ṭhi s̃mpu:r̃ṇā vaḥḍikā sa:hit̃jā
 a:i kāvi ce:t̃nā:kā va:ṇmājā mu:r̃tti āchi o:t̃as
 a:d̥h̥jā:t̃mā ce:t̃nā:, a:d̥h̥idā:iv̥t̃vāme: ut̃ti:r̃ṇā
 bh̥e:lā āchi, e:v̥m o:kārā: a:d̥h̥ib̥hā:ut̃ikā bh̥ā:ṣā:me:
 ru:pā d̥e:lā ge:lā āchi o:nā: o:i s̃māe:me: se:ho:
 s̃mmilit̃ā ru:p̃e:n̥ sa:lā bh̥āri ṛcā: pā:t̃hā
 kārā:ib̥lā:ke:n̥ pā:r̃j̃n̥jākā svā:g̥t̃āme: t̃arrā-t̃arrā
 kārā:ib̥lā: be:ṇā-m̃n̥du:kā s̃nā viṣe:ṣ̃ṇā
 āṭh̥ārvāve:d̃āme: d̥e:lā ge:lā ch̥ā:i mā:ne:
 gā:j̃n̥āme: āśāh̥m̃āṭikā svārākā svi:k̃ṭi ch̥ālā:i
 ṛgāve:d̃āme: se:ho: m̃n̥du:kā gā:nā ch̥ā:i
 -mudā: 've:d̃āme: je: ch̥ā:i se: pr̥mā:ṇā ch̥ā:i'
 kāhāne: kṣe:pākā se:ho: pr̥mā:ṇā nā:i bh̥ās ge:lā?
 -m̃n̥trā:r̃th̃āme: m̃āh̃āṛṣi p̃āṭ̃ṇ̃j̃alikā va:ij̃nā:nikā
 m̃ānt̃āvjā 'jācch̥ābdā a:hā t̃āḍ̃s̃mā:k̃n̥ pr̥mā:ṇā'm'
 āṭh̥ā:t̃ je: śabdā a:ki m̃n̥trākā p̃āḍā kāhā:ie:, s̃āe:hā
 hāmāra: h̃e:t̃u pr̥mā:ṇā āchi- e:kārā āṭh̥ā
 bā:d̃āme: jā: kās ve:d̃e: pr̥mā:ṇā āchi- se: ko:nā:
 bh̥e:lā se: nā:i jā:n̄i hāmāra: le:lā t̃n m̃n̥trākā ṛṣi,

chəṭhi, d̥e:vəṭa: chəṭhi, d̥unu: kəvi chəṭhi su:ktəkə
 le:kʰəkə, a: səe:hə həmərə: le:lə prəma:nə əchi
 -əph̥ri:kakə lo:kəke:n̄ je:na: d̥h̥ərmə pərivəṭtənə
 ke:nih̥a:rə səbhə buj̥he:ləkəzi je: o: səbhə j̄ngəli: əchi
 o:kəra: səbh̥jə bənəkə ca:hi: l̄ mud̥a: səbhə
 kəbi:l̄a:me: j̄həgəɽo: ho:zi t̄n̄ t̄əkəra: suləhə le:lə
 vjəvəst̄ho: rəh̥a:il̄ kəna:d̄a:kə mu:lə in̄dijənə
 əbe:n̄a:ki: kəbi:l̄a: je: hunəkə: səbhə le:lə a:rəkʃit̄ə
 rijərvə o:d̄a:n̄a:kəme: rəh̥a:ie: pərj̄a:vəreṇəkə le:lə
 kəṭe:kə sund̄ərə lo:ko:kt̄i bəne:ne: əchi 't̄əkʰənə
 j̄əkʰənə a:k̄h̄iri: ga:chə kəti ja:jəṭə, a: səbhə
 d̄h̄a:rəme: ma:hurə d̄əs d̄e:lə ja:jəṭə, t̄əkʰənə
 j̄əkʰənə go:t̄ə-go:t̄ə ma:n̄chə əh̄a:n̄ ma:ri d̄e:bə,
 t̄əkʰəne: əh̄a:n̄ bu:j̄hi səkəbə je: əh̄a:n̄ pa:zi n̄a:zi k̄h̄a:
 səka:zi ch̄i:l̄' mud̄a: o:kəra: səbh̄əke:n̄ pəch̄ua:jələ
 səma:jə kəhələ ja:ie:? mud̄a: əh̄a:n̄ke:n̄ n̄a:zi la:ga:ie:
 je: həmərə səbh̄əkə vjəvəst̄h̄a: a: d̄o:səre d̄e:ṣəkə
 vjəvəst̄h̄a: e:kke: rəṇəkə əchi a: ələgo: əchi l̄ ki: d̄u:rə
 a: əsəgərə b̄h̄əs ge:n̄a:zi ma:t̄rə səməsja:kə
 səma:d̄h̄a:n̄ə ch̄a:zi?

'əh̄a:n̄ əme:jənə kəmpəni:me: ch̄i: ne:? əh̄a:n̄ səbhə
 t̄n̄ əme:rika:s̄n̄ rəŋ̄ke:t̄ə se:ho: ch̄o:ɽəne: ch̄i: l̄ e:kəṭa:
 pr̄a:ive:t̄ə rəŋ̄ke:t̄ə l̄ kich̄u d̄in̄ame: pərjəṭənə
 he:t̄a:zi, rəŋ̄ke:t̄əs̄n̄ uɽi ja:u a: d̄e:k̄h̄ija:u hərijərə
 rəṇəkə grəhə p̄t̄h̄vi: l̄ jəṭe: d̄u:rə ja:jəbə t̄əṭte: ni:kə
 la:gəṭə əpənə lo:kə l̄ a: jəṭte: ləgə a:jəbə t̄n̄ d̄h̄a:rə
 pərəkə b̄a:n̄hə la:gəṭə pəh̄a:ɽo:s̄n̄ pa:iḡh̄ə l̄ d̄u:rəs̄n̄
 d̄e:k̄h̄əba:zi t̄n̄ la:gəṭə je: i: p̄t̄h̄vi: əchi e:kke:t̄a:, həmə

səbʰə a:ɪ brəhma:ŋdəkə chi: e:kəɽa: kʃi:ŋə əst̪it̪vəl
pʰe:rə a:rə kəni: ləgə, a: pa:ni a: st̪hələl a: a:rə kəni:
ləgə t̪ʰn əve:t̪ə rəŋəkə lo:kə a: ka:ri: rəŋəkə lo:kə,
rəŋə birəŋəkə, t̪e:həne: rəŋə birəŋəkə ciɽa:i-
cunəmunɪ:, ʃa:nəvərə, ga:cʰə-bɪccʰəl ʃələ-t̪hələme:
ki:ɽi:-məko:ɽi:, ma:nʰə, səri:sɪpəl bəhuɽə t̪ʰn
d̪e:kʰa:ijo: na:ɪ pəɽa:ie: t̪əte:kə su:kʃmə, ʃəkərə
d̪unija:n ne: həmərə: bu:ʃhələ əchi a: ne: həmərə
d̪unija:n o:kəra: bu:ʃhələ cʰa:ɪl ʃe: t̪ʰnɽhə:me: rəhələ
la:kʰəkə-la:kʰə bərkʰə se: bʰəs ge:lə uɽərə a: ʃe:
gəmi:me: rəhələ se: bʰəs ge:lə ka:ri:l a:bə pʰe:rə
rəŋke:t̪əke:n kəne: d̪u:rə ləs ʃa:uɪ pʰe:rəs̪n d̪e:kʰu:l
a:bə mənukkʰə la:gi rəhələ əchi ma:t̪rə mənukkʰəl
se: səbʰə əchi e:kke: d̪i:e:nə.e: ke:rəl kəkʰəno:
ka:lə sət̪jə d̪u:rə ge:le:pərə ud̪gʰa:t̪it̪ə ho:ɪ cʰa:ɪl
həɽa:rə bərkʰəkə d̪a:sətvə əha:nkə ʃa:t̪i ba:
kəmju:nit̪i:ke:n ʃa:t̪i-vjəvəst̪ʰa:kə əŋgə bəna:
d̪e:ləkə, həɽa:rə sa:ləkə sa:mra:jjəva:d̪əl o: t̪ʰn
t̪a:kəbe: kərət̪ə ra:ʃə kərəba:kə sa:idd̪hə:n̪tikə
a:d̪hə:rəl ʃa:t̪i:ke:n ʃa:t̪i vjəvəst̪ʰa: bəte:be: kərət̪əl a:
əha:n ʃe: e:kəra: ma:ni le:bə a: o:kərə vjəvəst̪ʰa:,
o:kərə s̪nsk̪t̪i, o:kərə ni:kə ba: əd̪həla: kəhəbə, t̪ʰn
əhu:n t̪ʰn ʃa:t̪i:ke:n ʃa:t̪i-vjəvəst̪ʰa:me: bəd̪ələbe: ne:
ke:la:uɪ a: se: o: səbʰə ʔst̪re:lija:me: ke:ləkə,
əme:rika:me: ke:ləkə, əpʰri:ka:me: ke:ləkəl ʃəkʰənə
məŋri:əsə a: ka:ire:bijənə d̪vi:pəme: so:na: na:ɪ
bʰe:t̪əla:ɪ t̪ʰn kusija:rəkə kʰe:t̪i: s̪uru: ke:ləkəl
bʰa:rəto:s̪n d̪a:sə ləs ge:lə, kusija:rəkə kʰe:t̪i: le:ləl
a: o:t̪əs kijo: d̪əl̪it̪ə na:ɪ cʰa:ɪ, piçəɽa: na:ɪ cʰa:ɪl

əhu:n ga:məkə lo:kəke:n ləs ge:la:i, səbhə səma:ʃəkə
 lo:kəke:n be:si: dəlītə a: piçəɽa:, sikkəɽəme: ba:nhi
 kəs pənija: ʃəha:ʃəme: cəɽʰa: kəs, muɖa: o: səbhə
 o:ɽəs əgəɽa: bʰəs ge:lə, o:ɽɽəs e:ɽukke: lo:kə ʃa:ɽike:n
 ʃa:ɽi-vjəvəstʰa:me: nazi bəɖləs ɖe:ləkai:l se:
 əsəmbʰəvə kiçʰu nazi çai, kəkʰəno: ka:lə ɖu:rə
 ge:nə:ijo: ʃəru:ri: çai:l əha:n əpənə pəricəʃə e:kə
 be:rə a:rə ɖiə, bəʃa:ɽə-bəʃa:ɽə həmə a:i-ka:lhi
 bisərəs la:gələ çhi:l'

o: cuppə çəɽʰi:l həmə cinhəba:kə prəja:sə kəra:i
 çijənhi:l həmə rəɽuka: səpənə:kə viʃəʃəme: so:ca:i
 çhi:l bʰo:rəme: uɽʰəla:pərə əne:re: ɽəna:və bʰəs
 ʃa:ie:l kənija:nkə məsija:uɽə bəhinəkə mɽɽju bʰəs
 ge:lənhi, be:ɽa: əbhijənɽa: bənələnhi, bija:hə ɖa:nə
 kərəba:biɽəɽʰi ɽʰn ..l a:bə ɽʰn ga:ɽi:kə ɖi:ʃələ riʃərvəme:
 cələ ʃa:ie: ɽəkʰəno: ɽəna:və bʰəs ʃa:ie:l rəɽɽa:me:
 ko:no: pe:ɽro:lə pəmpə əçhije: nazi, ʃe: çai se:
 pʰla:io:vərekə ni:ca:nɽi ɖʱurəɽi: ka:lə sa:nɽʰəme: ʃəɽəs
 pe:ɽro:lə pəmpə əçhi ɽəɽəs pəhu'nca:ɽə-pəhu'nca:ɽə
 ga:ɽi: ne: bəndə bʰəs ʃa:ʃəl ɖilli:me: prəɖu:ʃəɽə
 bəɽʰi ge:lə rəha:i se: a:pəɽə-niəmə-ɽi:nə la:gu: çələ
 a: bʰa:rəɽə-ɽi:nə ko:ɽi ke:rə pe:ɽro:lə a: bʰa:rəɽə-
 ca:ri ko:ɽi ke:rə cərəpəhija: ɖi:ʃələ ga:ɽi: e:kə
 səɽɽa:hə le:lə bənnə çəla:i:l se: u:bərəs^n a:ilə
 çəla:unɽi o:nə: ca:unɽi:sə prəɽiçəɽə prəɖu:ʃəɽə
 ɖupəhija: ga:ɽi: kəra:i çai, muɖa: o: səbhə
 sərəka:rəkə vo:ɽərə çia:i ɽe:n o:kəra:pərə
 prəɽibəndʱə nazi la:gələ çəla:i:l e:kə ɽʰn

cəɾəpəhija:bəla: lo:kəkə sⁿkʰjo: kəmə a: t̪əipərəsⁿ i:
 səbʰə bʰo:t̪ə d̪əi le:lə ʃa:it̪o: na:i əchi, t̪e:n prədu:ʃəŋə
 kəmə kərəba:kə bʰa:rə e:kəre: səbʰəpərə,
 sərəka:rə buʃʰa:i cʰa:i ʃe: i: səbʰə vo:t̪ərə əchiʃe: na:i |
 - əha:n əpənə pəricəjə e:kə be:rə a:rə d̪iə |

-həmə budʰənəkə be:t̪a: |

-ʃi: | d̪e:kʰu: ʃe: səməsja: əha:n d̪e:kʰi rəhələ chi:,
 t̪əkərə nira:kərəŋə bʰəs ge:lə əchi | həməhu:n o:i
 nira:kərəŋəsⁿ prəsənnə na:i rəhi: | sku:ləme:
 kʰe:na:i, rəha:ile: gʰərə, d̪u: rupa:ijje: ca:urə |
 gəhiŋki: nəʃərisⁿ d̪e:kʰija:u | a:t̪məsəmma:nə
 e:la:ihē:n, məla:həke:n t̪re:ninə d̪əs o:limpikəme:
 svimiŋgə prət̪ijo:giṭa:me: pət̪ʰa:u, cərməka:rəkə
 ha:t̪həme: ba:t̪a: kəmpəni: d̪ija:u, pla:ivudə
 kəma:rəkə ha:t̪həme: | ʃe:na: əha:n le:la:uⁿ əpənə
 həkə, na:i ro:ki səkəṭə kijo: kəma:rəke:n phəni:cərə
 pha:ikṭri:kə ma:likə bənəla:sⁿ |

-a:i le: a:rə kəṭe:kə d̪inə |

-həməbə be:t̪i: ʃəkʰənə d̪əsə sa:ləkə rəhəjə t̪əhija:
 d̪həri o:kəra: buʃʰəle: na:i rəha:i ʃe: o: ko:nə ʃa:t̪ikə
 chi:, kiŋdələ o:kəra ha:t̪həme: rəha:i cʰa:i, kiṭa:bə
 pət̪ʰəba:kə hissəkə cʰa:i | e:kə d̪inə ti:vi: pərə
 ko: no: si:rijelə d̪e:kʰi rəhələ rəhəjə, d̪u: t̪i:nə t̪a:
 bra:hmanə bəṭəka: t̪i:kə rəkʰəne: a: d̪hə:t̪i:
 pəhirəne: rəha:i | o: ba:ʃələ- 'd̪i:ʃə a:rə bra:hminsə'
 (i: səbʰə bra:hmanə cʰəṭʰi) | a: ma:jə puchələka:i ʃe:
 t̪o:ra: buʃʰələ cʰa:u ʃe: t̪u:n ko:nə ʃa:t̪ikə cʰe:n, t̪ⁿ
 se:ho: o:kəra: na:i buʃʰələ rəha:i | a: ma:jə ʃəkʰənə
 o:kəra: kəhələka:i ʃe: t̪o:hərə d̪a:idi: se:ho:

bra:hməṇə ʧa:u- t̪n ba:ʒa:ʒi ʧa:ʒi- 'no: ve:!' (b'həije:
 na:ʒi səka:ie:!), a: ʒək'hənə o:kəra: pəṭa: ʧələla:ʒi ʒe:
 o:kəra b'hə:ʒiʒa:, o:kəra ma:ʒə a: o: svəj̃n bra:hməṇə
 əʧi t̪n o: cupə b'həs ge:lə ʒe: ki:nsa:ʒiṭə ma:ʒə o:kəra:
 t̪həki rəhələ ʧa:ʒi p'hə:rə məha:b'ha:rəṭəkə
 bərbəri:kəi səb'həke:n əʒjunə pəsinnə pəʒa:ʒi ʧa:ʒi,
 kərnə pəsinnə pəʒa:ʒiṭə ʧa:ʒi, həməra: pəsinnə
 pəʒa:ʒie: bərbəri:kəi o:kəra ḡe:lə vəcənə ʒe: həmə
 səḍik'hənə kəməʒo:rəkə pəkṣə le:bə:ʒi, o:kəra guru
 o:kəra:s̃n i: vəcənə le:ne: rəhəṭ̪hi t̪ək'həne: həmə
 əpənə mo:nəkə guruke:n bərbəri:kə bəla: vəcənə
 ḡe:li:ʒi ʒənəkə səhəsra ga:ʒə ke:rə sərṭə pərə
 s̃a:st̪ra:rṭhə ra:k'hələnhi i ʒa:ʒnəvəlkjə ga:ʒə səb'həke:n
 ro:mi biḍa: ho:ipərə ʧələ: a:ki ga:r̃gi:kə prəṇə
 s̃uru: i ʒa:ʒnəvəlkjəkə ut̪tərapərə o: prəṭiprəṇə
 pu:ʧəs ləḡəli: i ʒa:ʒnəvəlkjə bəʒəla:- əha:nkə ma:t̪hə
 ne: b'h̃ga: ʒa:ʒə, ma:t̪həkə kəie:kə p'h̃a:nkə ne: b'həs
 ʒa:ʒə prəṇə pu:ʧi-pu:ʧi mud̪a: ga:r̃gi: t̪əijo:
 pu:ʧələnhi- səməʒə ka:lə kəkəra əḍ̪hi:nə i
 ʒa:ʒnəvəlkjə bəʒəla:- əkṣərakəi həməra mo:nəme:
 ʒa:ʒnəvəlkjə a: ga:r̃gi: ḡunu:kə prəṇo:tt̪əri: ʧəli
 rəhələ ʧələ,əkhəno: ʧəli rəhələ əʧi i ʒe: prəṇə
 əha:n pu:ʧəla:u^n se:ho: prəṇə həməra mo:nəkə
 ga:r̃gi: pu:ʧələnhi a: bərbəri:kə bəla: prəṇə
 mo:nəme: ho:ṭṭə ʒa:ʒnəvəlkjə a: ga:r̃gi: səmva:ḡə,
 əkṣərakə əḍ̪hi:nə i: ʒi:vənə a: bərbəri:kə bəla:
 prəṇəkə ba:ḡə həməra mo:nə bi:səra:hə b'həs ge:lə,
 ḡe:k'hije: rəhələ ʧi: i ga:r̃gi: sənə həməro: mo:nə ʒ̃n

sⁿtustə b^həs jəit̪æ: t̪ⁿ bisəra:hə kie: b^həs jəit̪æ:?
 əha:n əpənə pəricəjə e:kə be:rə a:rə d̪iə, bəja:it̪ə-
 bəja:it̪ə a:i-ka:lhi hāmə bisərəs la:gələ c^hi:l'

a:t̪məhət̪ja:

१

viva:həkə upəra:nt̪ə d^he:ri:-d^ha:ki: lo:kə hāməra:sⁿ
 b^he:nt̪ə kərəba:kə he:tu sa:surəme: a:bi rəhələ
 c^hələ:l t̪əime: c^həli e:kəta: nəvəm kək̪sa:kə c^ha:tra:
 a:rja: a: o:kərə piṭa:məhi: a: ma:jə
 o: ma:jə a: piṭa:məhi:kə sⁿgə na:i a:bi əsəgəre: a:ilə
 c^həli:l d̪ubərə-pa:t̪ərə, a:vəjəkəta:sⁿ be:ɕi:
 ənuɕa:sit̪ə a: ɕiṭə a: na:pi-jo:k^hi kəs bəjəniha:ri
 hāməra:sⁿ səb^hə gəpəme: uləta:l hāmərə kənija:n
 a:rja:sⁿ hāmərə pəricəjə kərəo:lənhi a: o:kərə
 prəɕsa: se:ho: kəjələnhi, pəɕ^ha:ijo: lik^ha:ime:
 t̪e:həne: ni:kə a: ciṭrə lik^ha:i me: se:ho: o:t̪əbe:
 ni:kə kic^hu ka:ləkə ba:d̪ə o:kərə piṭa:məhi: a: ma:jə
 hāməra:sⁿ b^he:nt̪ə kərəba:kə he:tu e:li: l
 hāmərə: ənub^həvə b^he:lə je: hunəkərə piṭa:məhi:kə
 t̪ⁿ le:ha:jə ra:k^hələ ge:lə c^hələ muḍa: hunəkərə

ma:jəkə əvəhe:ləna: sənə hāmərə kənija:n a: sa:su
ke:ne: chələk^hinhəl gəppə kərəba:me: o: ni:kə chəli:
a: ja:itə-ja:itə kəhi ge:li: je: hāmə səb^hə əha:nkə
səsurəkə kira:ja:da:rə chi: a: upərəkā: məhəla: pərə
rəhāzi chi: se: b^hi:ṛə-b^ha:ṛə kəmə b^he:lā: pərə əvəṣjə
a:ul

i: gəppə ja:itə-ja:itə hāmərə sa:su pra:jh suni
le:lənhi se: hāmərə pəṭni:ke:n st^hire:sⁿ muḍa:
a:jna:rt^həkə ru:pe:n kəhələnhi je: u:pərə je:ba:kə
ko:nō: jəru:ri: nāzi chāzi hāmə pəṭni:sⁿ puchəlījənhi
je: be:ca:ri: e:ṭe:kə a:grəhəsⁿ bəjəo:lənhi əchi:
pəṭni: kəhələṭ^hi je: sunəlia:zi nāzi, ma:n mənā: ke:ne:
chəṭ^hi kə:raṇə puchəla: pərə gəpə ənəṭ^ha: ḍe:lənhi
ki^hu ḍinuka: ba:ḍəkə ghəṭəna: chi:, ənhəro:k^he:me:
ge:ṭə j^həma:ṛi kəs k^huṣəba:kə əba:jə b^he:ləi la:gələ
je: kjo: pi:bi kəs bəṛəbəṛa: rəhələ əchi hāmərə
əṭiriktə kjo: o:zi əba:jə pərə ḍ^hja:nə nāzi ḍe:ləkə a:
ənəṭ^həjəba:kə sva:n^gə ke:ləkə hāmə ba:hərə
e:la:uⁿ tⁿ e:kəṭa: əḍ^həvəjəsu j^huma:itə əba:itə
ḍ^hṣṭigo:cərə b^he:ləi hāmərə: ḍe:k^hi ḍo:la:itə
ha:ṭ^həsⁿ jəma:jə ba:bu: kəhi nəməska:rə ke:ləkə o:
ək^hənə ḍ^həri hāmərə:sⁿ b^he:nṭə nāzi he:ba:kə
kə:raṇə hāmərə pəṭni:ke:n phəṛichəo:ləkə a:
ḍo:la:itə u:pərə si:ṛ^hi:sⁿ cəli ge:ləi hāmərə pəṭni:
ha:ṭ^hə pəkəṛi kəs hāmərə: b^hi:ṭərə a:ni le:lənhi a:
i:ho: su:cənā: ḍe:lənhi je: i:ə:hə a:rja:kə piṭa: ṭ^hi:kə
ənā:ja:səhi hāmərə: ma:ṭ^həme: a:ilə, rⁿgə je:
a:rja:kə chāzi se: ba:pe: pərə ge:lə chāzi, o:nā:

gəɽʰəni bəɖɖə ni:kəl

ba:ɖəme: həməərə sa:su u:pərə ja: kəs bʰa:ʂəŋə ɖəs
e:li:hə a: e:kə məhina:kə bʰi:tərə ɡʰərə ʧo:rəba:kə
əlʈi:me:təmə se:ho: a:rja:kə pəriɐa:rəke:n ɖəs
ɖe:lənhi ʱəməərə sa:rə kəhələɽʰi je: i: ɖəsəmə
əlʈi:me:təmə ʧa:i mudə: həməərə sa:su əɖigə ʧəli:
je: kiʧu bi:tʰi ja:jə a:ibe:rə o: na:i ma:nəɽi: ʱəma:jə
ki: buʃhəɽa:hə je: ke:hənə bʰa:ɽa:ɖa:rə rəkʰəne: ʧi:
həmə səbhə, pəhine: tʰəkija:-pʰusija: kəs bəhəɽa:ri
ləi ʧələl

puchəla: pərə pəɽa: cələlə je: a:rja:kə piɽa: ɖəŋkʰtərə
ʧa:i a: se:ho: ho:mijo:pa:iɽʰikə, a:jurve:ɖikə,
ɖe:ŋtistə kiŋva: bʰe:tənəri: na:i vərən
e:mə.bi:bi:esə. ʱə mudə: ləkʂəŋə ɖe:kʰija:u ɔ:na:
sa:su i:ho: ɡəpə kəhələnhi je: i: pi:ne: rəhəba:kə
upəra:ŋto: ɡəppə e:ko:ɽa: əbhəɖrə na:i bəja:ɽə əɽʰi,
je:na: a:nə pi:nəha:rə səbhəkə sŋə ho:i ʧa:i ʱə
mənukkʰo: tʰi:ke: əɽʰi mudə: jə:he je: e:kəɽa:
ɡəɽəbəri: ʧa:i se: bəɖɖə bʰa:ri: ɖe:kʰa:ime: mudə:
bəɖɖə ɖəbə əɽʰi, kənija:n tʰn bəɖɖə suŋdəərə ʧa:i ʱə
əɡəla: ɖinə nəəa: uɽəɾəla:kə ba:ɖə pəɽi-pəɽni:
ɖunu: ɡo:ɽe: ni:ca:n e:la: a: sa:suke:n kəhələnhi je:
a:rja:kə bo:ɾɖəkə ba:ɖə o: səbhə pəɽəna: cəli ja:i
je:ɽa: se: huŋəkə: səbhəkə kʰa:ɽirə na:i mudə:
a:rja:kə kʰa:ɽirə ɽa:vəɽə ɖʰəri rəhəjə ɖiəl
ɡʰo:nɡʰa:uʃəkə ba:ɖə se: mo:hələɽi bʰe:ɽi ɡe:lənhi
təkəra: ba:ɖə huŋəkə pəɽni:kə nəjəri həməra:s
milələ tʰn o: kəhələnhi je: əha:n tʰn u:pərə nəhije:
a:jəbə ʱə a: a:i be:rə u:pərə e:ba:kə a:ɡrəho: na:i

kəjələtʰiː

२

eːkəʈaː saːri rəhəʈʰi, hunəkərə koːnoː gəpə moːnə
 pəʈi rəhələ əchiː eːkə goːʈə juvəkəkə viʂəjəmeː aːrjaː
 kəhaːiʈə chəli ˌ oːkəraː sʱgiːkeːn hoːi chəiː jeː oː
 juvəkə oːkəraːsʱ preːmə kəraːiʈə əchiː muɖaː
 aːrjaːkə maːnənəːi chələ jeː oː juvəkə oːkərə sʱgiːsʱ
 naːi vərən aːrjaːsʱ preːmə kəraːiʈə chələi həmə
 saːrikeːn kəhəneː rəhijənhi jeː aːrjaː bæccaː əchiː,
 oːhinaː hʱsiː kəjəneː həeːʈəi muɖaː oː kəhələnhi, jeː
 naːi jaːuː bəɖɖə bʱaːvukə əchiː aːrjaːi kəhaːiʈə əchiː jeː
 oːi juvəkəkeːn peːbaː leːlə kicʰuoː kərəjə pəʈəʈaːi seː
 kərəʈə ˌ

pəʈaː laːgələ jeː oː juvəkə koːnoː puɾaːnə
 məhaːraːniːkə beːʈiːkə beːʈaː chiːi oːkərə maːʈaː
 ʂikʂikaː əchiː aː baːpə meːriːnəmeː kaːjə kəraːiʈə
 əchiːi saːlə-chəhə maːsə pərə əbaːiʈə chələ aː jəkʰənə
 əbaːiʈə chələ tʰn jeː maːsə-pʱndrəhə ɖinə rəhaːiʈə chələ
 seː maːri-piːʈəmeː biʈaː ɖəi chələi puːraː
 moːhəllaːmeː bəɖənaːmiː chəiːi maːjəkə ʂiːlə-
 svəbʱaːvə bəɖɖə niːkə, boːliːsʱ pʰuːlə-ʃhəʈaːi chəiːi
 baːpəkeːn tʰn loːkə cinhiʈoː naːi chəiːi kʰaːliː
 ʃhəgəʈaːkə əbaːjeː sunaːiʈə əchiː loːkəi

təkəreː beːʈaː chiː oː juvəkəi eːkə beːrə aːrjaːkə
 sʱgiːkeːn skuːlə bəsəsʱ uʈərəbaː kaːlə kjoː tʰngə
 keːneː chələiːi tʰn oː juvəkə səbʱəkeːn maːri-piːʈi kəs
 bʱəgaː ɖeːneː chələiː aːi baːʈə pərə həmə təkʰənə
 koːnoː beːʂiː ɖʰjaːnə naːi ɖeːneː rəhiaːiː

-a:rja: bʰa:vukə ʧa:i, se: ma:trə o:kəɾə e:kəʈa: gəpə
 suni kəs əʰa:n ke:nə: ba:ʃi de:la:uⁿ?

-na: i ja:u, e:kke: ʈa: gəpə na:i bəddə bʰa:ri:-bʰa:ri:
 gəppə kəra:itə rəʰa:i ʧa:i

-je:nə?

-je:nə: dā:idi:ke:n o: dukʰi: na:i de:kʰi səka:ie:, o:
 kichu e:ʰe:nə na:i kəs səka:ie: ʃəisⁿ o:kəɾa: dukʰə
 pəhuⁿca:i

-a: a:rə kichu

-hⁿ, kəʰa:ie: ma:jəsⁿ o:kəɾa: ko: no: ləga:və na:i
 ʧa:i

३

kichu dīnə bi:ʈələ a: pʰe:rə sa:surə ʃəjəba:ikə əvəsəɾə
 bʰe:ʈələ kichu dīnəme: pəʈa: cələlə ʃe: kira:ja:dā:rə
 bəddəli ge:lə ʧəʈʰi gʰəɾəkə lo:kə ma:trə e:ʈəbe:
 kəʰələʈʰi ʃe: a:rja:kə piʈa:kə mʌtʃu bʰəs ge:lənʰi a:
 ənukəmpa:kə a:ɖʰa:rəpərə o:kəɾə ma:jəke:n
 na:ukəri: bʰe:ʈi ge:la:i a:bə o: səbʰə kijo:
 pəʈəna:me: rəʰa:i ʧəʈʰi

gʰəɾəkə lo:kə a:ga:n kichu na:i kəʰələnʰi muɖa:
 kənija:nkə e:kəʈa: piʈəja:uʈə bʰa:jə a:lə rəʰəʈʰi, se:
 kəʰələʈʰi ʃe: dəŋkʰtəri: ripo:rʈəme: viʃə kʰa: kəs
 a:ʈməʰəʈja:kə vərŋənə rəʰəjə pʰe:rə a:ga:n pəʈi-
 pəʈni:kə məɖʰjə məcələ ʈumuləkə cərcə bʰe:lə
 dā:kʰtəɾəkə kənija:n kəʰa:itə rəʰəʈʰinhə ʃe: i:
 dəŋkʰtəɾə bəddə pi ba:itə əʧi ʈəi duɑ:re: ʃʰəgəɾa:
 ho:itə əʧi ʈⁿ dəŋkʰtəɾə sa:həbə kəʰəʈʰi ʃe: ʃʰəgəɾa:
 duɑ:re: pi ba:i ʧi: a:ʈu mʌtʃukə ba:ɖə huŋəkəɾə

kəniʃaːⁿkə bʰaːvə eːhənə sənə cʰələ ʃeːnaː mukʈi
bʰeːʈi geːlə hoːinhi aː aːi baːʈəmeː səbʰə kjoː eːkə
məʈə rəhəʈʰiː aːrjaː aːi əhəreːsⁿ ɖuːrə cəli geːliː oː
maːjəkeːⁿ kəhaːiʈə rəhəli ʃeː pəriːkʃaː ɖʰəri rəhəjə
ɖiə, muɖaː maːjə vimukʈə bʰeːlaːkə baːɖə eːkoː pələ
puraːnə kəʈu-smʊʈikeːⁿ ɖeːkʰəs naːi caːhaːi cʰəliː।

४

pʰeːrə ɖinə biʈaːiʈə rəhələ।

aː baːɖəmeː pʰoːnə pərə səmaːcaːrə bʰeːʈələ ʃeː
aːrjaː seːhoː aːʈməhəʈjaː kəs leːləkə।

bəhuʈə raːsə baːʈə moːnəmeː gʰuːmi geːlə। aːrjaː
bʰaːvukə cʰəli, kichu beːʃiː ʈənaːvəmeː rəhiʈeː cʰəli।
gəpəkeːⁿ gⁿbhiːrəʈaːsⁿ laːiʈə cʰəli। saːrikə oːi
juvəkəkə səmbəndʰəmeː kəhələ gəpə seːhoː moːnə
pəʈələ।

həmə pʰoːnə ɖoːbaːraː ləgeːlaːuⁿ।

həmə pʰoːnə pərə əʈəkəːriː maːraːiʈə puchəlaːuⁿ ʃeː
oːi juvəkəkə vivaːhə aːrjaːkə mʊʈjusⁿ pəhineː bʰəs
geːlə cʰələ seː kəʈəs bʰeːlə cʰələ? ʈⁿ saːsurəkə loːkə
əcⁿbhiʈə bʰəs puchələnhi, ʃeː keː oː? əcʰhaː oː!

-oːkərə vivaːhə ʈⁿ bʰeːlə muɖaː əhaːⁿ keːnaː
buʃhəlaːuⁿ।

pəʈaː laːgələ ʃeː siliːguʀiː-ɖiəəkə koːnoː kənjaːgəʈə
rəhəʈʰi।

aː oː juvəkə əpənə baːpə ʃəkaːⁿ gʰərə-ʃəmaːjə bəni
rəhəbaːkə niʃaːrə kəjəneː əchiː aːi əhəreːkə

lo:kəke:n̩ t̪n̩ viva:həkə həkə:ro: nazi bʰe:t̪əla:i

५

a: o:kəra a:t̪məhət̪ja:kə d̪o:ʃə kəkəra: pəra əchi | o:
je: d̪a:ru: piba:it̪ə rəhəjə se: ba:pəl̩ a:ki o: ma:jə je:
ba:pəkə s̪ŋgə t̪ŋgə a:bi ge:lə rəhəjəl̩ a:ki o: pre:mi:?
həmərə: jəna:it̪ə e:kəra səbhəkə ka:rəŋə əchi
a:rja:kə pəri va:rəkə səmbənd̪hi: a: pəri va:rikə
d̪o:sə-məhi:mə səbhə je: e:kə t̪ərəhe:n̩ a:rja:
səbhəke:n̩ ba:ri d̪e:ne: rəhəjəl̩ o: səma:jə je: o:kəra
pəri va:rəkə ghət̪əna:kə cət̪əkʰa:ra: ləs kəs cərcə
kəra:it̪ə chələ | o: ghət̪əna: səbhə je: o:kəra pit̪a:kə
m̪t̪jus̪n̩ səmbənd̪hit̪ə rəhəjə | o:kəra pit̪a: d̪va:ra:
ge:t̪ə pit̪əba:kə ghət̪əna:kə cərcə: a:ki a:rə ko:no:
gəpəl̩ ba:lika: bʰa:vukə rəhəjə, ko:na: səhi səka:it̪ə
chəli: a:t̪məhət̪ja:kə na:mə d̪əs o:kəra: m̪t̪judəŋd̪ə
d̪e:ləkə səma:jəl̩ həmə a:rja:ke:n̩ e:kəta: d̪ʏr̪hə
ba:lika: bujʰa:it̪ə rəhi: | mud̪a: o:kəra 'kicʰuo: kərajə
pəɽət̪ə se: kərəbə' ke:rə ər̪hə a:bə ja: kəs
bujʰəla:u | o:i juvəkəkə bia:hə bʰəs ge:lə he:t̪a:i se:
həmərə əŋd̪a:jə ma:t̪rə rəhəjə a: se: a:rja:kə
a:t̪məhət̪ja:kə ghət̪əna:kə ja:nəka:ri: bʰe:la:kə
ba:d̪ə |

६

-həmərə kəth̪a: 'a:rja:' ke:hənə la:gələ? a: d̪u:ʃəŋə
pəŋji:?

- d̪u:ʃəŋə pəŋji:me: e:kəḍəmə əsət̪jə gəpə likʰələ
ge:lə əchi, pu:r̪ijja:n̩kə ko:no: ma:mə əpənə bʰəgini:
s̪ŋge: nazi bʰa:gələ əchi, əsət̪jə vivərəŋə əchi | kəth̪a:

tⁿ itihaxə naxi ch'ia:i, o:ime: tⁿ kichu likhi səka:i chi:
mudax: pənjɪ?

-i: dunu: jɛ: dillizme: rəhi rəhələ ch'əthi se: ke: ch'əthi,
və: hə əsəɟə ne: jɛ: bla:ikəbukə mə:ne: du:ʂəŋə
pənjɪ:me: ch'axi? ch'o:ɽu: o: gəppəi a:rja: əhu:nke:n
bu:ɟhələ əchi a: həməro:, a:rja: e:kəɽa: səɟə əchi o:
a:ɽmə həɟja: kəs le:ləkə, həməra: o:kərə pre:mi:sn
b'h'e:nɽə kərəba:kə əchi o:kərə silli:guɽi:kə pəɽa:
ca:hi: l və: hə bəɽa: səka:ie: jɛ: a:rja: kie:
a:ɽməhəɟja: ke:ləkə?

७

həmə silli:guɽi: ko:nə: ka:je:sn ge:lə ch'əla:uⁿ l ka:ɟə
pu:ra: ke:ləkə ba:ɟə kichu səməɟə bəcələ ch'ələ se:
a:rja:kə pre:mi:kə pəɽa:pərə pəhu:nci ge:lə:uⁿ l o:
kələpəs la:gələ l

-de:khu: i: əchi a:rja:kə pe:nɽiŋgə l o:kərə
rəcənə:ɽməkə a: vid^hvⁿsa:ɽməkə dunu: ru:pə a:ime:
həməra: de:kha: pəri rəhələ ch'ələ l həmə dəri ge:lə
ch'əla:uⁿ l

a: o: de:ra:ɟələ la:gijo: rəhələ ch'ələ l

-o: ch'o:ɽə-mo:ɽə a:ɽməhəɟja: kərəs la:gəli ch'əli l

-ch'o:ɽə mo:ɽə a:ɽməhəɟja:?

-hⁿ, jɛ:nə: gəpəke:n ənəɽ'h'e:naxi, ko:nə: ka:ɟəkə prəɽi
əpənə ɟəba:bəde:hi:sn bəcənaxi l

८

-a:rja:ke:n bi:ma:ri: rəhaxi l mudax: kijo: o:kərə
ro:gəke:n bu:ɟhəbe: naxi ke:ləkaxi l mənh ro:gəkə
ila:ɟəkə dəva:i ch'axi l jⁿ əha:n ro:gəkə ila:ɟə naxi

kære:bai tⁿ o:kərə pəriṇa:mə ho:ɪ cʰa:ɪ mɪtʃu |
 -mudɔ: kichu a:t̪məhətʃa:kə prəjɑ:sə dərəbɑ:ikə
 prəjɑ:sə ho:ɪ cʰa:ɪ, o: kəhɑ:ɪ cʰa:ɪ jɛ: həmə kichu kəs
 le:bə, kichu cʰo:t̪ə-mo:t̪ə kəijo: la:ɪ cʰa:ɪ e:he:nə
 lo:kəke:ⁿ əhɑ:ⁿ i: na:ɪ buʃhija:u jɛ: o: kichu na:ɪ
 kərət̪əl əhɑ:ⁿ huʈʰa:it̪ə rəhəbɑ:ɪ, jɛ: kəs kəs d̪e:kʰɑ:,
 kəs kəs d̪e:kʰɑ: tⁿ o: kəs kəs d̪e:kʰɑ:ijo: d̪e:t̪əl
 -tⁿ həməra: səbhəke:ⁿ a:t̪məhətʃa:kə viruddʰə kichu
 ka:jə kərəbɑ:kə ca:hi:, jɛ:na: mo:t̪i:ve:sənə t̪əʔkə
 d̪e:na:ɪ |
 -ka:lhika: nju:jə na:ɪ d̪e:kʰəliɑ:ɪ | ɛⁿkərə a:ɪ.e:ɪ.sə.
 e:ke:dəmi:kə sⁿstʰɑ:pəkə d̪i: ɛⁿkərəṇə, vae:hə
 jəkərə pərjɑ:vərəṇəpərə po:t̪hi: pər^{hi} səbhə
 a:ɪ.e:ɪ.sə. bəna:ɪe:, ka:lhɪ a:t̪məhətʃa: kəs le:lənhi |
 pəri:kʃɑ:me: pa:sə na:ɪ bʰe:lɑ:pərə ke:na:
 hət̪o:t̪sa:hiṭə na:ɪ ho:ɪ, a:t̪məhətʃa: bɑ: ko:ɪno:
 gələt̪ə d̪e:gə na:ɪ uʈʰɑ:bi:, t̪əipərə hunəkərə
 bʰɑ:ʃəṇə ho:ɪ cʰələ, a: t̪əkərə bɑ:d̪ə t̪ʰo:pərɪ:
 bəjənɑ:ɪ bənde: na:ɪ ho:ɪ cʰələ |

९

-a:rjɑ:kə o:kərə ma:jəsⁿ kie: ni:kə səmbəndʰə na:ɪ
 rəhɑ:ɪ?
 -a:vəʃjəkət̪ɑ:sⁿ be:ʃi: ənuʃɑ:sit̪ə a: ʃiṣt̪ə a: na:pi-
 jo:kʰi kəs bəjənɪhɑ:ri cʰələ a:rjɑ:ɪ mudɔ: ma:jəsⁿ
 pət̪ɑ: na:ɪ kie: jʰərəkɪ: ləga:it̪ə rəhɑ:ɪ | a:rjɑ: a: o:kərə
 piṭɑ:məhi: d̪unu: sⁿskɑ:ri: | d̪e:kʰɑ:ɪ-suna:ime:
 o:kərə piṭɑ:məhi:ke:ⁿ d̪e:kʰike:ⁿ e:kko: rətt̪i: pət̪ɑ:
 na:ɪ cəlɪt̪əjə jɛ: o: d̪ɑ:kt̪ərə o:kərə: be:t̪ɑ: cʰia:ɪ |

ba:pəsⁿ a:rja: muḡa: hi:lə-lə-milə-lə c'hələl ni:kəsⁿ
 gəpə ho:zi c'həlazi, o:ho: o:kəra: ma:nazi c'həlazi |
 -ba:pə a:t̪məhət̪ja: nazi kəriṭa:zi t̪ⁿ a:rja: kəs liṭia:zi?
 -pəṭa: nazi?
 -o:kəra pre:mi: o:kəra: c'hə:ṭi kəs cəli ja:ṭia:zi, ba:pə
 ji:viṭə rəhiṭia:zi, t̪ⁿ ki: a:rja: a:t̪məhət̪ja: kəs ləiṭia:zi?
 -nazi, o: ba:pəke:ⁿ kəṣṭə nazi pəhuⁿca:biṭa:zi |
 -p'hə:rə puchazi c'hi:, ba:pə a:t̪məhət̪ja: nazi kəriṭa:zi t̪ⁿ
 a:rja: kəs liṭia:zi?
 -nazi kəriṭia:zi |
 -a:bə o: ke:kəra: kəṣṭə pəhuⁿca:bəs ca:hazi c'hələ,
 ma:jəke:ⁿ a: pre:mi:ke:ⁿ |
 -ma:jəke:ⁿ t̪ⁿ kəṣṭə pəhuⁿci ge:lazi, muḡa:
 pre:mi:ke:ⁿ t̪ⁿ buj'həlo: nazi he:ṭa:zi i: b'hā:rə
 əha:ⁿpərə rəhələl |
 -o:na: həməra: buj'həne: o:kəra: pre:mi:ke:ⁿ a:bə
 buj'hələ b'həs ge:lə c'hā:zi |

gⁿḡhərvə le:ṭərabəmə

३

“ḡo:səreke:ⁿ səmma:nə ḡe:nazi b'hē:lə o:kəra
 vica:rə, o:kəra b'hā:vəna:ke:ⁿ səmma:nə ḡe:nazi | a:
 ṭaisⁿ səmma:nə b'hē:ṭəṭə o:zi vjəṭṭike:ⁿ a: o:zi vjəṭṭikə
 əpəna: le:lə nirḡhā:riṭə a: nirmiṭə əka:səke:ⁿ |...”

məhisəba:ɽə bra:hmənəkə ga:mə gəɽhə
 na:rike:ləkə bəgələme: əchi gəɽə əɾəɽəne:ba:, pi:ərə
 kəpi:ṣə bənəra:ɦa: bra:hmənəkə ga:mə, o:ttəs
 pi:ərə kəpi:ṣə ba:nəro: bəddə əchi bəddə əgətti:
 ga:mə, ba:nərə a: mənukkʰə ɽunu: bəddə
 əɾəbe:ɲələ

o:hi: ga:məkə chələ le:təra: |

sa:ɽhe: ɽi:nəsⁿ ca:ri pʰi:təkə bi:cə le:təra:kə ləmba:i
 chələ səbhə kəɦa:i chʰa:i je: o:kəɾə ma:jə ɽo:səra:kə
 bæcca:ke:ⁿ ɽe:kʰi kəs bʰutta:-bʰutta: kəɦa:i chələ:i |
 se: pəɽa: na:i e:kə ɽinə ki: bʰe:lai:, le:təra: təkəra:
 ba:ɽəsⁿ bəɽʰite: ne: əchi, o:kəɾə ləmba:i
 e:kəɽəmme:sⁿ bəɽʰəbə ruki ge:lai: |

“ɽʰurə! ma:jə-ba:pəkə kəttai:u nəjəri ləga:i chʰa:i
 bæcca:ke:ⁿ |”

“na:i ja:u, ma:jəkə ɽⁿ ləgi:te: chʰa:i, ɽe:kʰijai:u ne:
 le:təra:ke:ⁿ |”

ga:ua:ⁿ səbhə a:pəsəme: gəpə kəɾəɽʰi | je: səbhə
 bæcca: pa:igʰə bʰe:lə | bəɽʰəjə la:gələ | muɽa:
 le:təra: gʰuɽəmuɽa:ɛ:le: rəɦələ | səbhə kjo: o:kəra:
 pəro:kṣəme: le:təra: a: muⁿhəpərə le:təɾəbəmə
 kəɦəs la:gələ |

le:təɾəbəməkə ma:jə-ba:pəke:ⁿ jəmi:nə-ja:lə
 təte:kə na:i |

əstʰu ɽa:vəttə | le:təɾəbəməkə gəba:ijja: pəriɪa:rə |

“gəba:ijja: pəriɪa:rə chʰa:i | ɽa:nə je: cəɽʰa:i chʰa:i ɽⁿ

uṭarite: na:i cʰa:iI”

“e:kəsⁿ e:kə kəbika:tʰi: səbhəṭa:, pəriba:rəme: kjo: gəpə cʰo:rəba:me: kəkəro:sⁿ kəmə na:iI ”

“se: ki: kəhə:i cʰia:i? pəriba:rəkə ko:nə kəṭʰa:, sa:uⁿse: ʈo:ləme: səbhəṭa: kəbika:tʰije: bʰe:ṭəṭəI ”

əṣṭu ṭa:vəṭəI le:ṭarəbəməkə hā:rəmo:nijəməkə ṭa:nəkə vive:cənə sa:uⁿse: gā:mə kəs rəhələ cʰələI
le:ṭarəbəməkə ba:bu: a: ka:ka: ḡunu: go:ṭe: bəḍḍə pa:igʰə gəba:ijja: rəhəṭʰiI kʰa:nəḍḍa:ni: gā:jənə a: va:ḍənə prəṭibʰa: hunəka: lo:kənikə rəkṭṭəme: cʰələnhiI le:ṭarəbəmə pa:ⁿce: vərṣəsⁿ sⁿgi:ṭə si:kʰəjə la:gələ cʰələ, o:kərə svərəkə sva:bʰa:vikə uḍa:ṭṭə a: ənuḍa:ṭṭə svəru:pəsⁿ piṭa: muggʰə bʰəs ʃa:i cʰəla:I
muḍa: gā:məkə lo:kəkə sⁿgi:ṭəkə ʃṇa:nə əṣṭəja:məme: mṛḡṇgə, ʃʰa:ilə a: hā:rəmo:nijəmə bəje:ba: ṭəkə a: nirdiṣṭə va:kjəke:ⁿ ge:ba: ḡhəri si:miṭə cʰələ, a: se: pra:jh səbhə go:ṭe: səhəjə ru:pe:ⁿ kəs ləi cʰəla:I a:ṇlə lo:kənikə ra:ʃjə cʰlə, ma:ika:le: məho:ḍəjə sⁿskṭə əikṣa:kə stʰa:nəpərə a:ṇlə bʰa:ṣa: ənəba:pərə uṭa:ru: cʰəla:I
le:ṭarəbəməkə piṭa:ʃi: a:isⁿ sⁿbⁿḡhiṭə e:kəṭa: kəṭʰa: kəhə:i cʰəla:I ma:ika:le: məho:ḍəjə ʃəkʰənə bʰa:rəṭə e:la: ṭⁿ e:kəṭa: ge:stə hā:usəme: ṭʰəhərələ cʰəla:I
kʰiṭəki:sⁿ ba:hərə ḡe:kʰi rəhələ cʰəla: ṭⁿ ḡe:kʰələnhi ʃe: ge:stə hā:usəkə ma:ine:ʃərə pərisərəme: prəve:ṣə kəs rəhələ cʰəla:, a: prəve:ṣə ke:la: uṭṭərə ge:stə hā:usəkə ḡərəba:nəke:ⁿ pəe:rə cʰubi kəs

prəŋɑ:mə ke:lənhi | bɑ:ɖəme: jəkʰənə mɑ:ikɑ:le:
 hunəkɑ:sⁿ puchələnhi, je: əhɑ:ⁿ mɑ:ine:jərə cʰi: ɑ:
 təkʰənə sɑ:mɑ:njə ɖərəbɑ:nəke:ⁿ pæ:rə cʰubi kie:
 prəŋɑ:mə kəs rəhələ cʰələ:uⁿ? ɑ:i pərə hunəkɑ:
 prətjuttərə bʰe:tələnhi, je: o: sɑ:mɑ:njə ɖərəbɑ:nə
 nɑ:i cʰələ vərən sⁿskɹ̥təjjə se:ho: cʰələi t̪əi ɖinə
 mɑ:ikɑ:le: so:ci le:lənhi je: bʰɑ:rət̪əkə:ⁿ pərə:jit̪ə
 kərəbɑ:kə le:lə bʰɑ:rət̪əkə sⁿskɹ̥tike:ⁿ nəst̪ə kərəs
 pərət̪əi ɑ: ɑ:i le:lə sⁿskɹ̥təkə:ⁿ nəst̪ə kərəbɑ:kə
 prəŋə le:lənhi, jəkərə əchɑ:it̪ə bʰɑ:rət̪i:jə kələ:
 sⁿgi:t̪ə ɑ: sⁿskɹ̥tisⁿ pərə:ŋəmukʰə bʰəs je:t̪ɑ: | əst̪u
 t̪ɑ:vət̪əi

mudɑ: kʰe:t̪i: bɑ:ri: t̪e:hənə sənə nɑ:i cʰələnhi | e:kə
 bi:ghɑ: bət̪ɑ:i kərəi jɑ:i cʰələ:, se:ho: sunəs pərənhi
 je: gəbɑ:ijɑ:j̥i: but̪e: ki: kʰe:t̪i: kə:lə he:t̪ənhi,
 muⁿhəsⁿ gəo:nɑ:i ɑ: hɑ:t̪həsⁿ kɑ:jə kərəbɑ:me:
 bəɖɖə əⁿt̪ərə chɑ:i | mudɑ: gɑ:bi kəs gujərə nɑ:i
 cələt̪ə, se: məhi:se:pərə nirbʰərə cʰələnhi hunəkərə
 səbʰəkə j̥i:vənəi le:t̪ərə: məhi:səkə se:vɑ:me:
 bʰo:re:sⁿ lɑ:gələ rəhɑ:it̪ə cʰələi bʰo:rəme: bʰo:rəhɑ:
 kɑ:t̪əme: rəgəri-rəgəri kəs cikʰənə bəndɑ: ɖəi cʰələ
 məhi:səkə:ⁿ | puɑ:rəkə nu:ri:sⁿ sɑ:pʰə kərə:it̪ə kɑ:lə
 go:t̪ə-go:t̪ə ət̪hɑ:uri: nika:li ɖəi cʰələi be:ru: pəhərə
 bɑ:uɑ:-cɑ:u:ri:me: məhi:sə cərəbɑ:it̪ə kɑ:lə
 nisəbʰe:rə bʰəs su:t̪i rəhɑ:i cʰələ məhi:səkə
 pi:t̪həpərəi mudɑ: bʰo:rə sɑ:ŋʰə o:kərə sⁿgi:t̪əkə
 əikʂɑ: cələ:i, se: lo:kə səbʰə hⁿsi:me: kəhi:to: rəhəjə
 je: le:t̪ərəbəmə bɑ:uɑ:-cɑ:u:ri: hɑ:i sku:ləsⁿ pərʰɑ:i

kəs rəhələ əchi məhi:so: ləkşmi: rəhə: o:kəra
 ənəkə mə:lə-ja:lə cərəba:kə sət̪i: jəkʰənə siʰhə
 ləɾa:ba: i chələ t̪n le:tərabəməkə məhi:sə gʰa:sə
 cərəba:me: la:gələ rəhə: i chələ: i, a: le:tərabəməkə
 kəŋtʰə s̪ngi:t̪ə nika:lə: i t̪ə rəhə: i ko: no: t̪o:t̪əkə: t̪n
 na: i rəhə: i je: əhi: s̪ŋi:t̪əkə prət̪a:pe:
 le:tərabəməkə məhi:sə kʰu:bə gʰa:sə cəra: i se:
 sa:ŋhəme: gʰərə-gʰura: i t̪ə ka:lə jəkʰənə a:nə səbhə
 go:t̪e:kə məhi:səkə pe:t̪ə pa:ŋjərəme: d̪həsələ
 rəhə: i t̪ə chələ, le:təra:kə məhi:səkə d̪unu: pe:t̪ə
 d̪unu: d̪isənə pʰu:li kəs lət̪əki ja: i chələ: i bina:
 pəriəramə pənha: i chələ: i məhi:sə

le:təra: əpənə mə:jə-ba:pəke: n t̪a:ijo: prəsənnə kəs
 səkələ ki: o: d̪unu: go:t̪e: le:təra:kə gujərə ko: na:
 cələt̪a: i, o:kəra: s̪n bija:hə ke: kərət̪a: i- a: i ba:t̪ə
 səbhəke: n ləs so:ci:t̪e: rəhə: i chələ: i

३

“həmərə mə:jəke: n ləga: i chələ: i je: o: je: d̪o:səra:kə
 bæcca:ke: n bhutt̪a:- bhutt̪a: kəhə: i chələjə t̪e: n həmə
 ba:ŋəvi:rə bhəs ge:la: u n muɖa: o: ba:ŋəvi:rəke: n
 bhutt̪a: na: i kəhə: i chələ: i ki: jəkəra: səbhəke: n o:
 bhutt̪a: kəhə: i chələ: i se: ba:ŋəvi:rə bʰe:lə? ‘na: i’ l je:
 bæcca: kəni: d̪e:ri: s̪n bəjənə: i s̪uru: kəra: i chə: i
 t̪əkərə t̪n na: me: ba:ɾuka:-ba:ɾuki: bhəs ja: i chə: i,
 muɖa: ki: o: ba:ɾukə rəhə: i e: ? ‘na: i’ l muɖa: j̪n

ba:ŋəvi:rəke:n̄ ba:una: a: ba:ukəke:n̄ ba:uka:-
 ba:uki: kəhəba:ɪ t̪n̄ o:kəra: ni:kə ləgəɬa:ɪ? 'na:ɪ'ɪ ki:
 ba:ŋəvi:rəke:n̄ ba:ŋəvi:rə a: ba:ukəke:n̄ ba:uki:
 həməra mə:jə kəhəne: ʧəli? 'na:ɪ'ɪ t̪n̄ pʰe:rə o:kəra
 ko:nə: ɖo:kʰə na:ɪɪ ɖo:kʰə t̪n̄ o:kəra ʃe: ba:ukəke:n̄
 ba:uka:, lulhəke:n̄ lulha:, na:ŋərəke:n̄ ne:ŋəra: a:
 ba:ŋəvi:rəke:n̄ ba:ŋəvi:rə kəha:ɪ ʧəɬhi " "

४

əst̪u t̪a:vəɬə, le:tərabəmə a:ɪ t̪ərəhəkə
 va:t̪a:vəŋəme: a:ga:n̄ bəɬʰəs la:gələɪ əŋərə:ʃə
 lo:kəni ɖva:ra: pa:ɛa:t̪jə səŋgi:t̪əke:n̄ ənəba:kə
 prəja:səkə pəluskəra, bʰa:t̪əkʰəŋde: a:
 ra:ma:ma:t̪jə ɖva:ra: ɖe:lə ge:lə səmi:ci:nə ut̪təra
 əikʃa:kə kʃe:t̪rəme: kie: na:ɪ bʰəs səkelə,
 le:tərabəməkə ba:lə mo:nə əkulə:ɪt̪ə ʧələɪ
 le:tərabəmə s̪ŋgi:t̪o:ɖɖʰa:rəkə bʰa:t̪əkʰəŋde:ke:n̄
 a:ɖərəə bəna: a:ga:n̄ bəɬʰəs la:gələɪ lo:kə gəba:ijja:
 kəha:ɪ t̪n̄ ko:nə: ba:t̪ə na:ɪ, e:kə ɖinə e:t̪a:ɪ ʃəkʰənə
 a:ɪ gəba:ijja:kə so:ʃʰa:n̄ səməst̪ə əkʰəŋɖə bʰa:rət̪əkə
 mənəsi ɛrəɖɖʰa:s̪n̄ ɖe:kʰəɬəɪ

ka:ka: a: pi:t̪a:kə s̪n̄rəkʃəŋəme: ga:məkə ra:məli:la:
 m̪n̄ɖəli: ɖva:ra: prəst̪ut̪ə kəe:lə ʃa:ʃəbəla:
 na:t̪əkəme: se:ho: le:tərabəmə bʰa:ga ləi ʧələ,
 o:kəra ga:o:lə gi:t̪ə ga:məme: səbʰəkə ɬʰo:rəpərə
 a:bi ge:lə ʧələɪ ʃi:vənəkə rəɬʰə a:ga:n̄ bəɬʰa:ɪt̪ə
 rəha:ɪt̪ə muɖa: viɖe:ɛi:kə ɛa:sənəme: se:ho: ɖʰəri

sⁿb^həvə nazi ho:ɪ cʰələl kək^həno: ha:ɪjɑ: t̪ⁿ kək^həno:
 ple:ɡə t̪ⁿ kək^həno: məle:ɾia:ɪ əhina: e:kə be:ɾə
 ɡa:məme: ple:ɡə pəsəɾələl lo:kə e:kə go:ɬa:ke:ⁿ
 d̪a:hi kəs a:bəjə t̪ⁿ ɡa:mə pərə d̪o:səɾə vjək̪t̪i m̪ɪt̪ə
 pəɾələ rəhazɪ cʰələl le:ɬəɾəbəməkə ma:jəkə se:ho:
 pe:ɬə a: na:kə cələjə ləɡələɪ, d̪e:ɬə a:ɡi jəkɑ:ⁿ
 jəɾa:ɪt̪ə rəhənhi, mudɑ: be:ɬa:ke:ⁿ ləɡə nazi a:bəjə
 d̪e:ɬ^hinhə jɛ: o:kəro: ple:ɡə nazi b^həs jɑ:ɪɪ d̪u:
 d̪inuka: bɑ:d̪ə be:ca:ɾi: d̪unija:ⁿ cʰo:ɾi d̪e:lənhiɪ
 məɾa:ɪt̪ə-məɾa:ɪt̪ə be:ɬe:pərə d̪^hja:nə jɑ:ɪnhə, ɡuɲi:
 t̪ⁿ əchi, mudɑ: ləmba:ɪ kie: nazi bəɬ^hi rəhələ cʰa:ɪ?

d̪unu: bɑ:pə-be:ɬa: d̪a:ɦə sⁿskɑ:ɾə kəs e:ɪa:ɪ d̪unu:
 go:ɬe:kə a:ⁿk^hime: no:ɾə jɛ:na: sukhɑ: ɡe:lə
 cʰələnhiɪ piɬɑ: ɡumə-sumə rəhəs ləɡələ:ɪ kəɲt̪^həsⁿ
 svəɾə nazi nikələnhi, mudɑ: həs̪t̪ə pəɾica:lənəsⁿ
 be:ɬa:ke:ⁿ əb^hja:sə kəɾa:bəɬ^hiɪ

५

“ɡa:məme: ma:jə həməɾa: sku:lə pəɬ^he:ɪləkə, mudɑ:
 həmə jⁿ kichu pu:chi: t̪ⁿ lo:kə hⁿsəs la:ɡəjə, kichu
 ut̪təɾə d̪i: t̪ⁿ d̪o:səɾə bæcca: hⁿsəs la:ɡəjəl rəs̪t̪a:pərə
 cəlɪ: t̪ⁿ ma:jə a:ⁿcəɾəme: nuka: liəjə, jɛ: kijo: d̪e:k^hi
 kəs həməɾa:pərə hⁿsəjə naziɪ mudɑ: həməɾa:sⁿ
 be:ɪ: həmərə ma:jə-bɑ:pə səhəne: cʰəɬ^hiɪ jɛ:na:
 həmə ko:nno: pɑ:pəkə pʰələ ho:ɪɪ jɛ:na: ko:nno: səkt̪i,
 həməɾa: ma:d̪^hjəməsⁿ, hunəka: d̪unu: go:ɬe:ke:ⁿ

ko: no: səja: d̥e: ləkənhi | "

६

du: -t̥i: nə bərsə bi: t̥ələ ple: gə, kʰə t̥əmə bʰəs ge: la: i |
le: t̥ərəbəməkə bəjəsə və: h̥ə d̥əsə- e: ga: rəhə sa: lə
he: t̥a: i |

ga: məkə na: t̥əkə mən̥d̥əli: se: ho: bənd̥e: ch̥ələ
ka: rəṇə mukʰjə ka: rjəkərt̥ta: h̥ərkʰit̥ə na: ra: jəṇə
ch̥əla: a: o: bəna: rəsə cəli ge: lə ch̥əla: ko: no: na: t̥əkə
mən̥d̥əli: me: |

ga: məme: ba: i t̥ərəṇi: na: t̥əkə a: ilə rəha: i |
kə t̥h̥əpu t̥əli: səbʰə, mənukʰhəkə mərəla: kə ba: d̥ə
ba: i t̥ərəṇi: d̥h̥a: rə pa: rə kərəba: kə d̥jəjə, j̥e:
bʰəja: vəhe: -bʰəja: vəhə ch̥ələ, kʰu: bə ni: kə j̥əka: n̥
prəd̥əṛəit̥ə kəra: i ch̥ələ o: kə t̥h̥əpu t̥əli: səbʰə |

le: t̥ərəbəmə se: ho: na: t̥əkə d̥e: kʰi a: j̥ələ | a: e: t̥ta: is̃
le: t̥əra: kə ji: vənə e: kə t̥a: d̥i: a: ləs le: ləkə | ba: i t̥ərəṇi:
na: t̥əkə kəmpəni: kə ma: likə le: t̥əra: ke: n̥ d̥e: kʰi
le: ləkə: i |

a: le: t̥əra: kə ba: bu: kə pa: ch̥a: n̥ ba: i t̥ərəṇi: na: t̥əkə
kəmpəni: kə ma: likə la: gi ge: lə | d̥h̥əro: hi d̥əs
d̥e: ləkə, sa: n̥j̥h̥ə- bʰo: rə o: kərə gʰərapərə pəhũncəs
la: gələ |

le: t̥əra: əpənə s̃n̥gi: t̥ə a: məhisəba: ri: me: məgənə
rəha: i ch̥ələ | mud̥a: o: ənubʰəvə kərəs la: gələ j̥e: a: i-

ka:lhi ba:pə o:kəra:pərə kichu be:ɕi:je: məməṭa:
ra:kʰəs la:gələ cʰəṭhi

səbhə kəha:itə rəha:u je: le:ṭəra:kə ji:vənə ko:nə:
kəs cələṭa:i, mudə: le:ṭəra:ke:n la:gəzi je: se: ki:
o:kəra ba:bu:pərə e:kəra ko:nə: əsəri ṭʰo:ṭəbe:
pəṭa:i

mudə: ba:itəraṇi: na:ṭəkə kəmpəni:kə ma:likə
le:ṭəra:kə ba:pəkə pa:chə:n pəri ge:lə kəhəs la:gələ
je: o: ṭʰ le:ṭəra:ke:n ni:kə no:kəri: ḍiəba: rəhələ əchi
le:ṭərabəməkə ba:bu: səbhəsⁿ puchəṭhi je: ki: kəri:?
səbhə jəe:hə kəha:itə rəhənhi je: o: le:ṭəra:ke:n ki:ni
rəhələ əchi, no:kəri: na:i ḍəs rəhələ əchi i: na:ṭəkə
kəmpəni: səbhə bəṇəvi:rə səbhəke:n ga:me:-ga:mə
ṭəkəne: phirə:ie: a: əhəri: səkəsə kəmpəni:
səbhəke:n be:ci ḍəie: i phə:rə e:kə be:rə je: be:ṭa:
ja:jəṭə ṭʰ ki: ḡhurikəs a:itə? be:ṭa: ḍhənə chi:
ba:ṇəvi:re: səhi:!

əkəṣə-ṭikəṣə kəra:itə e:kə ḍinə ba:pə le:ṭərasⁿ
puchələnhi- “bʰəgəva:nəkə icchə: sərvo:pəri
bʰəgəva:nə pe:ṭə ḍəi cʰəṭhihə ṭʰ o:kəra:
po:səba:kə jo:gə:rə se:ho: kəra:i cʰəṭhihə i lo:kə
səbhə kəha:itə rəhələ je: le:ṭəra:kə gujərə ko:nə:
cələṭa:i ṭʰ kəkəro: gəpəkə həmə mo:ṭərə na:i ḍəi
cʰəliə:i i mudə: i: ba:itəraṇi: na:ṭəkə kəmpəni: bələ:
ṭʰ pa:chu:re: pəri ge:lə əchi i lo:kəsəbhə kəhəi-e: je: i:

səbʰə səhəri: sarkəsə kəmpəni:kə le:lə bɑ:ŋəvi:rə
 səbʰəkə t̪a:kime: gɑ:me:-gɑ:mə pʰirɑ:it̪ə əchi ɑ: ɔ:i
 kəmpəni: səbʰəme: ɔ:kəra: səbʰəke:n be:ci d̪əie:i
 mudɑ: i: kəhəi-e: je: se: nɑ:i cʰɑ:iɪ səbʰə d̪inukɑ:
 d̪inəcərjɑ: cʰɑ:iɪ səhəre:-səhəre: ghuma:it̪ə əchi i:
 səbʰəɪ jəkʰənə kətt̪ɑ:u mən̪d̪əli:kə nɑ:t̪əkə nɑ:i
 ləgɑ:i cʰɑ:i t̪n̪ cʰutt̪io: bʰe:t̪ite: cʰɑ:iɪ nɑ:t̪əkəme:
 rɑ:məli:lo: ho:i cʰɑ:i ɑ: s̪ŋi:t̪o: ho:i cʰɑ:iɪ ɑ:rə ke:
 no:kəri: d̪e:t̪ə e:t̪e:kə kəmə ləmbɑ:i bələ:ke:n? se:
 həmə əhi:n̪s̪n̪ puchɑ:i cʰi: je: ki: kəjələ jɑ:jəl”

le:t̪əra:kə t̪n̪ ɑ:n̪kʰis̪n̪ d̪əho:-bəho: no:rə kʰəsəs
 ləgələiɪ gɑ:uɑ:n̪ səbʰə t̪ʰi:ke: kəhɑ:it̪ə rəhɑ:iɪ bɑ:pə
 t̪n̪ lɑ:gɑ:ie: nir̪əjə kəs le:ne: əchiɪ

“bɑ:bu:ɪ həməra: bujʰələ əchi je: həməra bijɑ:hə-
 d̪ɑ:nə nɑ:i h̪e:t̪əɪ mudɑ: əpənə pe:t̪ə t̪n̪ ko:ɦunɑ:
 həmə gɑ:məme: bʰərije: ləi cʰi:ɪ gujərə t̪n̪ kəije: ləi
 cʰi:ɪ lo:kə səbʰə kəhɑ:it̪ə rəhəjə je: t̪o:ɦərə bɑ:pə
 t̪o:ra: be:ci d̪e:ləkəu, se: t̪ʰi:ke: əchi ki:?”

ɑ:bə t̪n̪ kənnɑ:ro:hət̪ə ut̪ʰi ge:ləɪ bɑ:pəkə s̪ŋə
 le:t̪əra:kə kɑ:nəbəs̪n̪ əŋgəna:me: ənəgho:lə məci
 ge:ləɪ bɑ:pə kəhɑ:it̪ə rəhələkʰinhə je: əkʰənə d̪ʰəri
 ɔ: kəkəro: ’h̪n̪’ nɑ:i kəhəne: cʰətt̪inhəɪ

je:na: suɪi kəs ut̪ʰələ:kə bɑ:d̪ə d̪ʰe:rə-ra:sə gəpə
 məhətt̪vəpu:r̪ŋə ko:t̪is̪n̪ ut̪əri kəs əməhətt̪vəpu:r̪ŋə
 bɑ: t̪t̪e:kə məhətt̪vəpu:r̪ŋə nɑ:i rəhi jɑ:it̪ə əchi,
 t̪əhina: d̪inə biɪɑ:it̪ə le:t̪əra: se:ho: əpənə mo:nə

məna: le:ləkəi kəni: d̥e:kʰia:i bɑ:hərəkə d̥unija:n
ke:hənə ho:i cʰa:il bɑ:pə t̪n be:cie: le:ne: cʰəʈhi,
o:t̪e:kə sine:hə rəhiʈənhi t̪n be:cəbe: kəriʈəʈhi? t̪n
həməhi:n kie: əd̥həbʰəgija: sine:hə rɑ:kʰi:?

૭

“həmə kichu bənəs cɑ:hɑ:i cʰəla:uⁿ, ɑ: bɑ:it̪ərən̪i:
nɑ:t̪əkəme: je:bɑ:kə nir̪əjəkə pɑ:cʰɑ:n o: nuka:jələ
icʰɑ: se:hə: cʰələl bʰəri ʃinəgi: həmə əpənə ru:pəkə
kɑ:rən̪ə əpəma:nə səhəne: cʰi:l mudə ɑ:ime:
həmə rə ko:nə d̥o:kʰə? i: t̪n e:kəʈɑ: je:ne:t̪ikə bi:mi:ri:
cʰia:i, d̥vɑ:rph̪iməl sərəkɑ:rə t̪n həmə rɑ: sɑ:it̪hə
prəʈiəʈə d̥ivjɑ:n̪gəʈɑ:kə sər̪t̪iph̪ike:t̪ə se:hə: d̥e:ne:
cʰələl mudɑ: kijə: se: mɑ:ne:le: t̪ɑ:ija:re: nɑ:i cʰələ,
həmə lulhə nɑ:i cʰi:, bɑ:ukə nɑ:i cʰi:, ɑ:nhərə nɑ:i cʰi:
ɑ: nɑ:ŋərə nɑ:i cʰi: t̪n həmə d̥ivjɑ:n̪gə ke:nɑ: cʰi:, se:
o: so:cɑ:i cʰəʈhi ”

૮

t̪əkʰəne: piʈɑ:ke:n mələ:riɑ: pəkəri le:ləkənhi
rɑ:t̪ime: ningə nɑ:i ho:inhəl sirəma:me:
bʰɑ:t̪əkʰən̪de: svərəlipi rəhɑ:i cʰələnhi, t̪əi ɑ:d̥hɑ:rə
pərə be:t̪ɑ:ke:n kichu gɑ:bi sunɑ:bəs kəhɑ:i
cʰələkʰinhəl le:t̪ərəbəməke:n ɑ:bʰɑ:sə bʰəs ge:lənhi

je: ma:ta:kə s'ŋə pi:ta: se:ho: du:rə b'həs je:ta: | i:
 so:ci ko:ɽ'hə p'hɑ:ti ja:inhə | kunə:inəkə prəb'hɑ:və
 se:ho: ɑ:bə pi:ta: pərə nɑ:zi ho:zi c'hələnhi | rɑ:ti me:
 t'hərət'həri: pa:isi ja:i c'hələnhi | le:tərəbəmə səb'həta:
 ke:t'həri:-o:ɽ'hə nɑ: səb'hə o:ɽ'hɑ: d̪əi c'hələ, muɖɑ:
 ta:i jo: t'hərət'həri: nɑ:zi ja:i c'hələnhi | lo:kə səb'hə
 d̪inə me: ɑ:bi k'hə:jə-puchɑ:ɽi: kəs ja:i c'hələnhi |

ba:itərən̪i: nɑ:təkə kəmpəni:kə ma:likə jək'hənə
 sunələnhi, je: le:tərəbəməkə pi:ta:kə mo:nə
 k'həra:pə c'hənhi t̪n p'hə:rə puchɑ:ɽi: kərəs e:la: |

“həmə t̪n ɑ:bə ja: rəhələ c'hi: | le:tərəbəmə ne:nɑ:
 c'hət̪hi | ka:ka: pərə bo:ɽ'hə bənəta: t̪əis̪n̪ ni:kə je:
 əpənə pəe:rəpərə t'hɑ:ɽ'hə b'həs ja:t̪hi, s'ŋgi:tə
 sa:d̪hə nɑ: kərət̪hi | i: d̪ə:vəkə li:la: əc'hi je: ɑ:zi səməjə
 pərə əhɑ:n̪ gɑ:mə ɑ:bi ge:la:u̪n̪ | gɑ:məkə həbɑ: me:
 je:nɑ: ro:ɽgəkə ki:ta:nu ɑ:bi ge:lə c'hɑ: | e:t̪əs mət̪ju
 ta: ni:əci:tə c'hɑ: ɑ:rə ki:chu nɑ: | e:hə nɑ: st̪hi:ti me:
 s'ŋgi:təkə m̪t̪ju b'həs ja:jə t̪əis̪n̪ ni:kə je: le:tərəbəmə
 əhɑ:n̪kə s'ŋə nɑ:təkə mən̪d̪əli: me: cəli ja:t̪hi | muɖɑ:
 e:kərə ləmbɑ:i kəmə c'hɑ:i, e:kərə: sərəkəsə me: nɑ:
 be:ci d̪ə:bɑ: |”

“le:tərəbəmə əhɑ:n̪kə pu:trə c'hi: muɖɑ: ɑ:bə o:
 həmə rə pu:trə b'hə:lə | s'ŋgi:təkə pa:rək'hi:kə prət̪ib'hɑ:
 sərəkəsə mən̪d̪əli: me: kun̪t̪hi:tə nɑ: | b'həs je:ta:i?
 nɑ:təkə mən̪d̪əli: me: o:kərə prət̪ib'hɑ: kun̪t̪hi:tə nɑ:
 he:ta:i, sərəkəsə le:lə t̪n ma:ri:te: ra:sə ba:ŋəvi:rə
 b'hə:tə ja:jətə |”

“tʰi:kə, o:təs le:tərabəməke:n hənuma:nə a:
ra:məkə a:ɛi:rvə:də bʰe:tətənhi sʰgi:təkə kəte:kə
ra:sə pəkʂə chʰi:l nəvə-nəvə ba:dʰa: pa:rə kərətə:
a: əlpə səməjəme: sʰgi:tə pʰure:tənhi o:təs sʰ
hinəkərə sa:dʰəna: a:ga:n bəɽʰətənhi ”

təkʰəne: le:təra: o:təs a:bi ge:lə

je:na: pi:tə: o:kəre: ba:tə jo:hi rəhələ chələ: bəjite:-
bəjite: pra:nə je:na: ukʰəɽəs ləgələnhi

be:tə:kə ma:tʰəpərə tʰəɽtʰəra:itə ha:tʰə
rəkʰələnhi, tʰn dʰa:ugi kəs ba:itərəŋi: na:təkə
kəmpəni:kə ma:likə gʰga: jələ a:ni muʰhəme: e:kə
dʰiɛisʰ dʰe:ləkənhi mudə: jələ muʰhəkə dʰo:sərə dʰiɛisʰ
təghəri kəs ba:hərə a:bi ge:lə

९

“həmə bæcca: rəhi: tʰn həməro: huəjə je: a:nə bæcca:
sənə həməro: səŋi: huəjə, a: a:bo: həmə se: tʰa:kije:
rəhələ chʰi:l jəkʰənə həməra: sʰgə kijo: dʰo:sərə sʰgə
rəha:i chətʰhi tʰn əha:n həməro: sʰn je: puchəba:kə se:
hunəkə:sʰn puchai: chijənhi, kəne: ʃʰuki kəs so:ʃʰe:
həməra:sʰn ʃʰn pu:chəbə tʰn həməra: kəte:kə ni:kə
la:gətə həməra: ʃʰn səha:jətə: kərəba:kə huəjə tʰn
hʰdʰəjəsʰn kəru:, dʰəja: svəru:pə nazi, həmə əha:n
səbʰəsʰn a:grəhə kəra:i chʰi: je: həməra:pərə hʰsu:
nazi, niŋəha:ri kəs həməra: dʰisə tʰa:ku: nazi ”

१०

ba:ṭṭərəṇṇi: kəmpəni:bəla: le:ṭṭəra:ke:n bəna:rəsə ləs
ge:ləl

le:ṭṭərabəmə ma:ṭṭrə e:ga:rəhə bərkʰəkə
əvəstʰa:me: ka:ṣi: ge:la: a: ṭṭai d̪va:re: huṇəkəra
svərakə a: surəkə bəhuṭə go:ṭe: gra:həkə bəni
ge:lənhi, gra:həkə na:i ɸo:ʃəkə kəhu:l səbʰəṭa:
pəriṣrəmə hinəka:sⁿ kərəba: lai cʰələnhi a: na:mə
əpənə d̪əs d̪ai ja:i cʰələl mud̪a: le:ṭṭərabəmə səma:i
a:ju a: gurukə a:səme: ka:ṭi rəhələ cʰəla:l jəkʰənə
d̪inə muṣəkiləsⁿ kəṭa:i cʰa:i ṭṭⁿ pa:igʰə la:gəs ləga:i
cʰa:i, mud̪a: jⁿ e:kke: d̪ʰərra: pərə cəla:ṭṭə ja:i cʰa:i ṭṭⁿ
sa:ləkə sa:lə bi:ṭi ja:i cʰa:i

mud̪a: kichue: d̪inəl kichu d̪inə ba:də ba:ṭṭərəṇṇi:
kəmpəni:kə ma:likə le:ṭṭərabəməke:n e:kəṭa:
sərkəsə bəla: ləgə ləs ge:lə, a: o:kəra: o:ṭṭəhije:
cʰo:ṭi ghuri ge:ləl

o:ṭṭəs i: ləga:ṭṭə rəhəi je: je:na: səbʰə ba:ṇəvi:rəkə
no:kəri:kə o:ṭṭəjə jo:ga:rə huəjəl d̪unija:nkə səbʰə
ba:ṇəvi:rəkə no:kəri: o:kəra: ləgə pəkka: rəhəi
le:ṭṭəra: je:na: ba:ṇəvi:rəkə d̪e:səme: pəhuⁿci ge:lə
cʰələl mo:nʰəbəla:, nimo:cʰi:, pa:ṭṭərə-mo:ṭə, nəvə-
bu:ṭʰə, mud̪a: səbʰə d̪ʰəri ba:ṇəvi:rəl

le:ṭṭəra: o:kəra: səbʰəkə bi:cə rəhəjə la:gələl kichu
d̪inə d̪ʰəri ṭṭⁿ o:kəra: ləga:ṭṭə rəhəi je: o: ko:no:
viṣiṭṭə vjəkṭi əchi a: ṭṭe:n be:ṣi: d̪ukʰi: əchi a: d̪o:sərə
ba:ṇəvi:rə səbʰə ṭṭⁿ əhi: jo:gjə əchi mud̪a: a:st̪e:-
a:st̪e: jəkʰənə sⁿgi:-sa:ṭhi: səbʰəsⁿ o:kəra: gəpə

ho:məjə ləgəla:ɪ, t̪əkʰənə o:kəra: buʃhəba:me: e:la:ɪ
 ʃe: səbʰəkə e:kke: kʰe:rəha: ʧa:ɪl o:kəra t̪re:niŋə
 ɖuru: bʰe:lai: a: o: ma:rət̪e: ra:sə kəla: sikʰələkə,
 sərəkəsəkə kərət̪əbə səbʰəɪ

“re: bʰa:ɪ, cələ ɪ t̪a:ɪja:ri: kərəba: le:lə gʰənt̪i:
 ba:ʃa:ɪbəla: ʧa:ɪl o:ɪsⁿ pəhine: kichu kʰa:-pi:bi li:l”

pʰe:rə o:ɪ ʃe:ləru:pi: gʰərəme: hⁿsi:-kʰuɖi:sⁿ, ʧo:t̪ə-
 ʧi:nə ʃhəgəɽa:-ʃhⁿa:nt̪i: a: ma:nə-məna:uələkə sⁿgə
 o: a:ga:ⁿ bərʰəs la:gələl əpənə ʃinəgi:kə i: ru:pə
 o:kəra: e:hənə sənə ləga:ɪ ʧələ:ɪ ʃe:na: o:
 no:kəriha:ra: huəjəl o:ho: gʰuri ʃa:jət̪ə ga:mə a:
 pʰe:rə a:pəsə a:bi ʃa:jət̪ə no:kəri:pərəɪ

ga:məkə ɖo:sərə no:kəriha:ra: səbʰəke:ⁿ o:
 ɖe:kʰa:it̪ə ʧələɪ ga:mə əba:it̪ə ka:lə ʃət̪əbe: ulləsit̪ə
 rəha:ɪ ʧələ:, no:kəri:pərə gʰura:ɪ ka:lə səbʰəkə
 gʰugʰəna: lət̪əki ʃa:ɪ ʧələnhiɪ

mud̪a: a:bə ga:məme: ke: ʧa:ɪ ʃət̪əs gʰuri kəs o:
 ʃa:jət̪ə?

həmərə: sənə ba:ŋəvi:rəke:ⁿ a:ɪsⁿ ni:kə a:rə ko:nə
 no:kəri: bʰe:t̪ət̪a:ɪ? sərəkəsəme: ʃəkʰənə həmə kəla:
 ɖe:kʰəba:ɪ ʧi: t̪ⁿ bæcca: səbʰə ko:na: pe:t̪ə pəkəri
 hⁿsa:ie:, kət̪e:kə t̪ʰo:pəri: pəɽa:it̪ə əʧiɪ t̪ʰo:pəri:kə
 əba:ʃə t̪ⁿ nisa:ⁿ a:ni ɖəie:ɪ ka:lhi o: ɖu ʃutt̪i: bəla:
 bæcija:, ke:hənə ləga:it̪ə rəhəjə ʃe:na: əpənə: lo:kə
 rəhəjəl ga:məme: bərəkə: kəkka:kə be:t̪i:kə bija:hə
 na:ugəʧija: bʰe:lənhi t̪ⁿ hunəko: ɖia: t̪ⁿ lo:kə səbʰə
 uɽənt̪i: uɽe:ne: ʧələ ʃe: be:t̪i: be:ci le:lənhiɪ kət̪e:kə

durəgərə biɟa:hə kəra: ɟe:lənhi!

i: lo:ko: səbhə, buɟhu inɟ:rəkə be:ŋə səbhə chi: | ɟilli:-
mumbəi ɡhumətə ɡəs təkʰənə ne: buɟhəba:me:
e:tə:i je: bʰa:ɡələpurə-na:ugəchiɟa: ko:no: tətə:kə
durəgərə na:i ɟa:i | ba:pə həmərə: be:ci
le:tə?....ba:pəkə mɟtju ma:tʰəpərə na:cəs ləɡəla:i a:
i: so:ciɟe: le:təra:kə kʰtʰə sukʰa: ɡe:la:i a: a:nkʰi
pəniɟa: ɡe:la:i |

११

“ɟʱ əɦa:n həməərə səmma:nə kərəbə tʱ əɦa:nke:n
təkʰənə buɟhəzime: a:o:tə je: əɦa:nkə a:no: lo:kəkə
prəti səmbəndʱəme: prəɡa:ɟʰətə: a:bi ɡe:lə əchi |
səri:rəkə ru:pə ka:ri:-go:rə bʰe:nəzi, mo:tə-pa:tərə
ba: ɟʰo:tə-pa:igʰə bʰe:nəzi, e:kərə ko:no:
səmbəndʱə lo:kəkə vjəktitvəsʱ na:ɟi ɟa:i | ɟʱ əɦa:n
ɟo:sərapərə a:ɟi səbhə ləs kəs hʱsa:ɟi ɟi: tʱ əɦa:n
əpənə vjəktitvəke:n ɟʰo:tə kəra:ɟi ɟi:, ma:ne:
əɦa:nme: nəmrətə:, bʰa:vənə:, a:ɟərə a: pre:məkə
əkə:lə əchi | ”

१२

le:tərəbəməkə sərəkəsə kəmpəni: ɟəkʰənə ɟilli:-
mumbəi a: kəie:kə nəɡrəsʱ ɡʰuri pʰe:rə bəna:rəsə
a:ɟələ ɟu:-ti:nə bərkhə ba:ɟə tʱ le:tərəbəməkə
bʰe:nʰə əna:ɟa:se: həkʰitəsʱ bʰəs ɡe:la:i, ka:ɟi:kə

tətə pərəl a: pʰe:rə o:kəra: hærkʰitə a:ni le:ləka:i
əpənə na:təkə kəmpəni:me:, bəddə tərəddutəsⁿ
ka:ɛi:kə tətə pərə vidja:pətikə bərə sukʰə sa:rə
pa:ɔ:lə tuə t̪i:re: sⁿ ləs kəs bʰinnə-bʰinnə dʰa:rmikə
a: la:ukikə gi:təkə surə bənə:bəṭhi a: ga:bəṭhi
le:tərəbəməl ba:lə hənuma:nəkə əbʰinəjəme:
særkəsəme: si:kʰələ hunəkərə kərətəbə ka:jə
e:lənhi

a: t̪əi le:lə le:tərəbəməke:ⁿ prəṇsa: se:ho:
bʰe:tənhi a:jukə nju:nəṭa: se:ho: kəhijo: ka:lə
upələbdʰikə ma:rgəke:ⁿ ro:ki d̪əi cʰa:i
le:tərəbəmə ca:udəhə vərʂəsⁿ cʰəbbi:sə bærkʰəkə
əvəstʰa: dʰəri na:təkə kəmpəni:me: ka:jə kəra:itə
rəhəla:

“ḁa:stri: ji:l i: surə t̪ⁿ hāməhi:ⁿ bāne:ne: cʰi:, mudā:
mo:nə kəne:kə vicəlitə əchi t̪əi d̪va:re: d̪o:sərə surə
na:i bəni pa:bi rəhələ əchi le:tərəbəməke:ⁿ bəja: ləi
cʰi:l o:ho: hāməra:sⁿ kichu sikʰəne: əchi, kichu
səma:dʰa:nə nika:li le:t̪əl “- məha:nə sⁿgi:t̪ə
upa:səkə bʰəttə ji:kə so:jʰa:ⁿ hærkʰitə ba:ji rəhələ
cʰəla:

“hⁿ hⁿl əvəɟə bəja: lia:ul “- bʰəttə ji: bəjəla:

le:tərəbəmə jəkʰənə a:bi kəs sⁿgi:t̪əke:ⁿ jəi
sərələṭa:sⁿ siḁḁhə kəs surə ga:bi d̪e:lənhi, t̪əisⁿ
bʰəttəji:ke:ⁿ bujʰəba:me: bʰa:ngəṭhə na:i rəhələnhi,
je: va:stəvikə kəla:ka:rə hærkʰitə na:i le:tərəbəmə
cʰəṭhi bʰəttə ji: e:kəṭa: e:hənə ɛisjəkə t̪a:kime:
cʰəla: je: prətibʰa:va:nə a: sa:dʰəkə ho:t̪hi, jinəka:

bʰəʈʈəʃi: əpənə səbʰəʈa: kəla: niʃcintə bʰəs sa:ʊnpi
 səkəʈʰi ɹi se: ʃisjə bʰe:ʈi ge:lənhi hunəka: ɹ
 le:ʈərəbəməke:n əpənə: ɹ:ʃrəməme: cələba:kə
 ʃəkʰənə o: no:ʈə ɖe:lənhi tʰ le:ʈərəbəmə ɖa:ugi kəs
 əpənə prəko:ʃʈʰə cəli ge:la:, ɹ: piʈa:kə pʰo:ʈo:ke:n
 nika:li kəs ʃe: kənənə: ʃuru: ke:lənhi, tʰ pəndrəʰə
 sa:ləs^n ro:kələ ɖʰa:rə cʰəʰərə ʈo:ʈi bəʰəra:jə
 la:gələ ɹ

१३

“sərkəsəkə ʃo:kəreke:n tʰ əʰa:n kəla:ka:rə ma:nəs
 la:gələ cʰia: ɹi muɖa: sərkəsəkə ba:ŋəvi:rəke:n? ɹi
 ɖunija:kə ɖiʃa:inə əʰa:nkə bənə:ʃələ cʰi:,
 bra:ubəɖiŋgənə:igə, lilipuʈəkə ɖe:ʃəkə lo:kə le:lə
 e:ʈəs ko:nə: bəʃʈu suviɖʰa:ʃənəkə na: ɹi cʰia: ɹi muɖa:
 ʰəmə səbʰə e:ɖəʃəʈə kərəs ca:ʰa: ɹi cʰi: ɹi lilipuʈəkə
 ɖe:ʃəs^n əʰa:nkə ɖe:ʃəme: ɹ:ʃələ ʰo: ʃe:na:, bəʰuʈə
 ra:sə səməsja: bʰo:gi rəʰələ cʰi:, ɹ: ʈəipərə əʰa:n
 ʰəmərə:pərə ʰnsa: ɹi cʰi: ɹi ”

१४

əʃʈu ʈa:vəʈə ɹi na:ʈəkə kəmpəni:me: ʃe:ʰənə
 e:kəru:pəʈa: cʰələ, ʈəkərə vipəri:ʈə
 guruɹ:ʃrəməme: va:iviɖʰjəʈa: cʰələ ɹi səbʰə ɖi:nə
 le:ʈərəbəmə su:rjo:ɖəʃəs^n pu:rva uʈʰa: ɹi cʰələ: ɹ:

s'ngi:ṭṭə sa:ḡhəna:me: li:nə b'həs ja:i c'həla:| əisjə
guruke:n pa:bi ḡhənjə c'hələ a: guru əisjəke:n pa:bi
kəs| ḡnə bi:ṭṭəs la:gələ muḡa: b'h'a:ṭṭəkhənde: a:
pəluskarə məha:ra:jə ḡva:ra: s'nskṭṭə sa:hiṭjəkə
a:ḡha:rə pərə s'ngi:ṭṭəkə kəe:lə ge:lə punuro:ḡḡha:rə
ṭṇ gəṅga:kə ḡha:rə jəka:n nirmələ a: cirə c'hələ|
jəṭe:kə ḡṇhi:rə le:ṭərabəmə o:i ḡha:rəme: uṭəṭṭhi,
mo:nə kərənhi je: a:rə ḡṇhi:rə ja:i| pəcci:sə sa:lə
ḡhəri gurukə a:ṣəməme: le:ṭərabəmə rəhəla:|
e:ka:vənə vəṣəkə jəkhənə b'he:la: ṭṇ guru i: kəhi
biḡa: ke:lənhi je: le:ṭərabəmə a:bə əha:n əisjə na:i
gurukə b'hū:mika: kəru:| s'ngi:ṭṭəṣa:ṣṭrəkə
punəro:ḡḡha:rə b'həs ge:lə c'ha:i, a:ṅlə lo:kənikə
pa:ṣa:ṭjə s'ngi:ṭṭə pəḡḡhəṭi ənəba:kə prəja:sə
vip'hələ b'həije: ge:lə c'həla:i, a: a:bə ṭṇ b'h'a:rəṭə
svəṭṭṇṭrə se:ho: b'həs ge:lə əchi| ja:u a: ṣa:ṣṭrə
ḡva:ra: prəḡḡṭṭə s'ngi:ṭṭəkə ḡo:sərə
punərja:gəṣəṇəkə jo:ḡḡha: bənu:|

e:ka:vənə vəṣəkə a:jume: svəṭṭṇṭrə b'h'a:rəṭəme:
le:ṭərabəmə no:kəri: ṭəkəna:i ṣuru: ke:lənhi|
ka:ṣi:kə e:kəṭa: s'ngi:ṭṭə viḡja:ləjə səhəṣə hunəka:
svi:ka:rə kəs le:ləkənhi| muḡa: c'hija:li:sə vəṣəkə
s'ngi:ṭṭə sa:ḡhəna:kə sa:ḡhələ svərə ka:ṣi:
viṣvəviḡja:ləjə ṭəkə pəhūnci ge:la:i| əisjəkə p'ṅktṭi
la:gəs ləḡələnhi| ṣṣṣḡḡha:kə prəṭi:kə, muḡa:
b'h'a:rəṭəkə nəvə svəru:pəme: kəṭe:ko: go:ṭe:
ṣa:ṣṭri:jə s'ngi:ṭṭəkə vja:pa:rə se:ho: ṣuru ke:lənhi,

mudā: prācā:rāsⁿ dū:rā mā:tṛā guru śiṣjā
 pāraṃpārā:ke:ⁿ a:dḥā:rā bānā: kās a:gu: bāṛḥa:itā
 rāhāla: le:tārābāmāi hunākārā śiṣjā sabbhā dē:śā
 vidē:śāme: nā:mā kārās la:gālāi tākḥānā ka:śi:
 viśvavidjā:lājā śikṣākā ru:pāme: hinākā: nijukttā
 kās le:lākānhi mudā: o:tās niāmā cḥālā jē: bina:
 pi:.e:cā.dī:. ke:ne: kākāro: vibhā:gākā ādḥjākṣā nā:i
 bānā:o:lā jā: sākā:ie:I mudā: vibhā:gāme:
 le:tārābāmāsⁿ be:śi: śre:ṣṭhā tⁿ kjo: cḥālā nā:i I jē:nā:
 a:ṅlā jānā pāraṃpārā: śuru: kās ge:lā cḥālā,
 gurukulāsⁿ pāṛḥānīhā:rāke:ⁿ ko: no: dīgri: nā:i
 bhē:ṭā:i cḥālā:i a: o: sārākā:ri: no:kā:ri:kā jo:gjā nā:i
 ho:i cḥālāi le:tārābāmākā lāgāme: se:ho: tūi
 prākā:rākā ko: no: a:upācā:rikā dīgri: nā:i cḥālānhi
 viśvavidjā:lājākā si:ne:ṭākā bā:isāki: bhē:lā a: tūime:
 viśvavidjā:lājā āpānā niāmāke:ⁿ śiṭḥilā ke:lākā, a:
 le:tārābāmāke:ⁿ sⁿgi:ṭākā vibhā:gā:ādḥjākṣā
 bānā:o:lā ge:lāi o:tās se:va:nivṛtti dḥāri
 le:tārābāmā āpānā prāśā:sānikā kṣāmāṭā:kā
 pāricājā dē:lānhi bhā:ṭākḥāṇḍē:kā ānuru:pā
 kāṭē:kā kḥāṇḍāme: sⁿgi:ṭākā śā:ṣṭrākā pāricājā
 dē:lānhi le:tārābāmāi le:tārābāmākā śiṣjā sabbhākā
 dḥiṣjā-śrāvjā re:kā:rdā bāhārā: ge:lā cḥālānhi,
 mudā: le:tārābāmā ṣṭudījo: a: jānāṭā:kā sāmākṣā
 āpānā kā:rjākṛāmāsⁿ āpānā sā:dḥānā: bhⁿgā nā:i
 kārā:i cḥālā:I sā:dḥānā: bh^o:ro: a: sā:nḥ^o:I bh^o:rākā
 sā:dḥānā:sⁿ sā:nḥākā surā bhē:ṭānhi a: sā:nḥākā
 sā:dḥānā:sⁿ bh^o:rākāi āṣṭu ṭā:vāṭāi

१५

“t̥eːn bəsəkə si:təpərə hāmə ku:ɖi kəs ba:isai: chi:,
ba: hāmərə: ku:ɖi kəs ba:isəs pəɽa:ie:, ɖo:kɑ:nəme:
ka:uŋt̥ərəkə ni:ca:sˠ u:pərə ɖisə t̥a:ki cikəɽəs
pəɽa:ie: | bəsə a: sa:rvəjənikə st̥hələ hāmərə: səbʰə
le:lə ɖija:inə kəe:le: na:ɪ ge:lə əchi | jˠn hāmə bəsəkə
si:tə pərə ba:isai: chi: t̥n lo:kəkəeːn ho:ɪ chʰai je: hāmə
ku:ɖi kəs ba:isi rəhələ chi:, a: hunəka: la:ga:ɪ chənhi
je: bəsəkə si:təpərə ba:isəba:kə le:lə je: hāmərə:
sˠŋhəɽsə kərəs pəɽi rəhələ əchi se: o:ɪ si:təkəeːn
ɖija:inə kərəba:kə hunəkərə əsəpʰələt̥a: na:ɪ chənhi
vərən hāmərə: ɖva:ra: kəe:lə ja: rəhələ ko:ɲo:
sərkəsə ba: na:t̥əkə əchi | a: hunəka: hˠsi: la:gi ja:ɪ
chənhi, je:na: hunəka: hˠsəba:ile: hāmə i: ke:la:u? a:
hāmərə: a:ɪ t̥ərəhəkə upəha:sə səbʰə ɖinə səhəs
pəɽa:it̥ə əchi | hāməro: e:kə kʰəŋə le:lə bʰe:lə chələ
je: hāmərə ba:pə hāmərə: ba:it̥ərəŋi:
na:t̥əkəbəla:keːn be:ci ɖe:ləkə | ”

१६

hunəkərə əisjə səbʰə le:t̥ərəbəmə le:lə e:kəta:
əbʰinəŋɖənə ka:ɽjəkrəmə rəkʰələnhi | hunəka:sˠ
bina: puchənəhi je: əisjə lo:kəni o:t̥əs re:ka:ɽɖiŋgə
ke:rə vjəvəst̥ʰa: ke:ne: chəla:, jəisˠ guruji:jo:kə
si:ɖi: bənəjə a: o: re:kəŋɖiŋgə ɖunija:ˠ sunəjə |
le:t̥ərəbəmə əbʰinəŋɖənə ka:ɽjəkrəməme: e:la: |

a:ju pəcəhəttəri bərkʰəkə cʰələnhi hunəkərəl
 ɐro:ɬa: rəhəɬhi d̪e:ɐəkə sərɖəɐre:ʂtʰə ɐa:st̪ri:jə
 s̪ŋgi:ɬəkɑ:rə lo:kəni a: le:ɬərəbəməkə ɐiʂjə-
 mənɖəli: | jəkʰənə le:ɬərəbəmə ɐuru: bʰe:la: ɬəkʰənə
 hunəkərə ɐiʂjə lo:kəni ca:ru: d̪iɐi ɬa:ki rəhələ cʰəla: |
 hunəkərə lo:kənikə gurukə svərə hunəkɑ: səbʰəke:n
 cʰo:ɽi səɖjh a:rə kjo: na:i sunəne: cʰələ | mudɑ: ɐiʂjə
 lo:kənike:n sunəla: ut̪tərə səbʰəke:n əbʰila:ʂa:
 cʰəla:i je: jəkʰənə ɐiʂjə lo:kəni e:hənə cʰəɬhi ɬəkʰənə
 guru ke:hənə he:ɬa:, se: a:i o: səbʰə d̪e:kʰələnhi a:
 sunələnhi | pəcəhəttəri vərʂəkə a:i jo:ɖd̪hɑ:ke:n
 suna:it̪ə suna:it̪ə s̪ŋgi:ɬəkə məhɑ:rəɬhi: nəvə rəsəkə
 s̪ŋgə h̪n̪səɬhi a: ka:nəɬhi, mudɑ: ɐiʂjə lo:kəni vibʰo:rə
 bʰəs ma:ɬrə ka:nəɬhi |

१७

a: bəja:it̪ə-bəja:it̪ə hunəkərə kənɬtʰə ɐikt̪ə bʰəs ja:ie: |
 mudɑ: kəni:ka:ləme: o: pʰe:rə ba:ɟəbə ɐuru: kəs d̪əi
 cʰəɬhi |

“həmə chi: g̪n̪d̪hərvə le:ɬərəbəməl həmə a:bə
 pəcəhəttəri bərkʰəkə chi: | kichu d̪inəme: pʰe:rə
 səbʰə bisəri ne: ja:i ɬe:n həmə i: kəhi rəhələ chi: je:
 həmərə ba:ŋəvi:rə səma:ɟəkə səmma:nəs̪n̪ əhɑ:n̪kə
 əppənə pʰɑ:e:d̪ɑ: əchi | d̪u:ɬa: lo:kə e:kə rəŋə na:i
 ho:ie:, h̪n̪ həmərə-a:hɑ:n̪me: je: ənɬərə əchi se:
 bəɖd̪ə be:ɐi: əchi | kichu ci:ɟə je: həmə kəs səka:i chi:,
 əhɑ:n̪ na:i kəs səka:i chi:, ɐəri:rə na:i bəɽhələ:s̪n̪

məst̪iʃkəkə be:ɕi: upəjo:ɡə həmə səbʰə kəra:i ch̪i:,
o:ɦina: ʃe:nɑ: a:nhərə o: səbʰə suni səka:ie: ʃe:
əɦa:n̪ na:i suni səka:i ch̪i:l̪ i: səmma:nə həməərə
ma:jə le:lə, i: səmma:nə həməərə piṭa: le:lə, i:
səmma:nə həməərə ba:ŋəvi:rə səma:jə le:ləl̪”

ɖi:rgʰə kəṭʰa: kʰəŋdə

məḍʰubəni: mo:ɖju:lə

o

əhəməḍə, piṭa:kə na:mə o:ki:lə, jila: məḍʰubəni: |
 pra:rəmbʰikə ɕikṣa: pra:tʰəmikə a: məḍʰjə
 vidja:ləjə ja:mija: | təkəra bə:ḍə o:pənə sku:ləsʰ
 ḍəsəma: | o:e:lə.e:ksə. pərə kʰəri:ḍə bikri:kə
 ḍʰəndʰa:, a:i.e:sə.a:i. səmbəndʰi: sa:itə səbʰəkə
 əntərja:lə sərph̃iṇə | kəe:kəṭa: a:i.e:sə.a:i. ke:rə
 te:li:gra:mə grupəkə səḍəsʲə, a: t̪əhi: ma:ḍʰjəməsʰ
 bre:nə-va:ɕə | e:kəṭa: a:t̪ʰki: sʰgəṭʰənəkə sli:pərə-
 se:ləkə səḍəsʲə | ʃʰgələme: ḍe:ɕi: kəṭṭa:kə
 prəɕikṣəṇə a:t̪ʰki: sʰgəṭʰənəsʰ pra:pṭə....

-ऑp^hisəme: t̪i:nə d̪inəsⁿ pu:chət̪ɑ:c^hə b^həs rəhələ
chɑ:i, kichu bət̪e:be: nɑ:i kərəzie:।

-həmərə: ləgə ɑ:nu:।

o:kəra: cɑ:hə-kə^ŋp^hi: puchəliɑ:i, k^he:nɑ:i k^hue:liɑ:i,
mudɑ: kichu bəjəbe: nɑ:i kərəjə।

-səb^hə mɑ:ri-pi:t̪ə kəs t̪^hɑ:ki ge:lə, əhu:ⁿ t̪^hɑ:ki
jɑ:jəbə, mudɑ: həmə kichu nɑ:i bɑ:jəbə।

-əhɑ:ⁿsⁿ k^he:nɑ:i-pi:nɑ:i chɔ:ɽi kichu puchəne: chɪ?

-mi:t̪^hə bəjələ:sⁿ kɑ:jə nɑ:i cələt̪ə, məd^hubəni:kə chɪ:
ne:, əhɑ:ⁿkə əbɑ:je:sⁿ buj^hi ge:lɑ:uⁿ। həmərə: e:rija:-
ilɑ:kɑ:kə chɪ:। o: pənəjəbijɑ: səb^həke:ⁿ ho:ɪ chələi je:
vəe:hə səb^hə mi:t̪^hə bɑ:jɑ:ie:, o:kəra: buj^hɑ: d̪e:liɑ:i
je: məd^hubəni: jilɑ:kə lo:kəsⁿ be:sɪ: mi:t̪^hə o: səb^hə
nɑ:i bɑ:ji səkɑ:ie:। o: pənəjəbijɔ: səb^hə s̪uru:me:
k^hu:bə mi:t̪^he:-mi:t̪^hə bəjɑ:i chələ, p^he:rə gɑ:ri-mɑ:ri
s̪uru: ke:ləkə। əhu:ⁿ səe:hə kərəbə।

-həmərə: gɑ:ri pət̪^həbɑ:kə hissəkə nɑ:i əchɪ। k^hɑ:u-
pi:bu:, kichu ɑ:rə cɑ:hi: t̪ⁿ bɑ:jɔ:।

-həmə chɪ: p^hiɖɑ:ji:nə, mərəbɑ:le: səd̪ik^hənə
t̪ɑ:ijɑ:rə, ɑ:t̪məhət̪jɑ: nɑ:i so:hɑ:ɖɑ:, je:nɑ: jɑ:inə
d̪^hərməkə səlle:k^hənə chɪɑ:i d̪^hɑ:rmikə ɑ:t̪məhət̪jɑ:।
mudɑ: o: ho:ɪ chɑ:i ənnə pɑ:ni t̪jɑ:gi kəs ɑ: i: ho:ɪ
chɑ:i mɑ:ri kəs məri kəs।

-həməhu:ⁿ rɑ:k^hɑ:i chɪ: sɑ:jənɑ:ɖə, k^hɑ:ile: nɑ:i
k^huɑ:bɑ:ile:, d̪e:k^hu: i: həmərə je:bɪ:me: əchɪ।
kəne:kə jɪ:həme: cət̪e:lɑ:uⁿ ɑ: so:j^hɑ:ⁿbələ:,
k̪səŋəme: k̪səŋɑ:kə।

-i: jɪɦa:ɖə ʧʰia:i, a: həmə ʧʰi: muʃa:ɦidəɪ mud̪a:
ko:ɾa:nə ja:ɖi kəɾa:ime: ɖikkətə bʰe:la:pərə ʃe:
sʱŋhərsə kəɾa:ie: se:ɦo: əʧʰi muʃa:ɦidə, mud̪a:
həmə se: muʃa:ɦidə na:iɪ ʃe: ʃa:it̪a:nə ʧʰia:i t̪əkərə
virudd̪hə, səbhə ka:lə a: səbhə t̪ʰa:məɪ

-ʃe: əɦa:nke:n buʃa:ʃələ ge:lə əʧʰi, sə:ɦə səɦi:ʔ ʃe:
əɦa:nkə ma:t̪həme: pa:isa:ʃələ ge:lə əʧʰi t̪əkəɾa:sʱ
ləɾəba:kə əʧʰi həməɾa:ɪ əɦa:nkə ka:ʃəkə a: t̪əkərə
pəriŋa:məkə həməɾa: ʧiŋta: na:i əʧʰiɪ

-bʰi:t̪urəkā: sʱŋhərsə ʧʰi: t̪a:uɦi:ɖəɪ se: həmə kəs
le:ne: ʧʰi:ɪ kələməsʱ a: likʰi a: ba:ʃi kəs kəe:lə ʃa:ie:
ijət̪iɦa:ɖə, kʰut̪əba: a: ɖa:ba:, se: ma:ula:na: səbhə
kəs rəɦələ ʧʰəɭɦiɪ ra:ʃəna:it̪ikə st̪əɾəpərə sʱŋgət̪hənə
səbhə əʧʰi, a: həe:t̪ə kit̪ələ-phi-səbililla:ɦə t̪ərua:risʱɪ

-əɦa:nkə a:ka:ke:n ʧʰo:t̪ə-mo:t̪ə səʃa: ɖe:ɪbə ni:kə
na:i rəɦət̪əɪ əɦa:n səbhəkə e:kə-e:kəɾa: ɖe:ɟəkə
su:ʧəna: həməɾa: ləɟə əʧʰiɪ a: i: na:i buʃu: ʃe:
ka:nu:nəkə pe:nʧə həməɾa:sʱ kʰe:la: səkəbəl
kələməkə ʃe: t̪a:ɟət̪i həməɾa: ləɟə əʧʰi o:ime: ko:no:
ʧʰid̪rə həmə ʧʰo:ɾa:i na:i ʧʰia:iɪ səbhə t̪əɾəɦəkə
a:ɖʰunikə upəkəɾəŋə a: hət̪ʰija:rə həməɾa: ləɟə
əʧʰi, a: præk̪iʃit̪ə lo:kə səbhə se:ɦo:ɪ i: iŋt̪əɾəne:t̪ə,
t̪e:li:ɟra:mə a: ɦva:t̪sa:ipə səbhə həməɾə
nij̪n̪t̪rəŋəme: əʧʰiɪ əɦa:n səbhə sərəkā:rəkə:n ka:ʃə
na:i kərəs ɖəi ʧʰia:i, lo:kəme: i: bʰrəmə pəsa:rəs
ʧa:ɦa:i ʧʰia:i ʃe: sərəkā:rə sərɪvəʃək̪t̪ima:nə na:i əʧʰiɪ
sərəkā:rə lo:kəkə surək̪ʃa:me: ək̪ʃəmə əʧʰiɪ
ka:rəŋə əɦa:n səbhəke:n buʃhələ əʧʰi ʃe: so:ʃɦa:n-
so:n̪ɦi: əɦa:n səbhə na:i ləɟi səka:i ʧʰi:ɪ

-sərəkɑ:rə mɑ:nəsikə bi:mɑ:rəkɛːn kəhɑ:ie: jɛ: le:
gəhənɑ: pəhi:rəl jæ:ɦə ʧia:ɪ sərəkɑ:rəkə kɑ:jə?
kɪrɑ:tɑ:rjuni:jəməkə pəhilə sərgə me:judʰiʃtʰirəkɛːn
vənɛ:cərə jæ:ɦə tʰn kəhɑ:itə əʧiːl dʊrjo:dʰənə
vikɑ:sə kəs rəhələ ʧələ, ɑ:bə o:tʰukka: kʊʂəkə
bærkʰɑ:pərə ɑ:ʁitə nɑ:ɪ ʧəʈʰi, ku:pə-nəhəri-
jələ:əjə bənɑ: d̪e:ləkə dʊrjo:dʰənəl tʰəkʰənə kie:
judʰiʃtʰirə cupə nɑ:ɪ bɑ:ɪsi ge:ləl jənəʈɑ: tʰn kʰuʂə
rəhəʈʰi dʊrjo:dʰənəs˩ bʰɑ:rəvi likʰɑ:ɪ ʧəʈʰiːl

gʰənʈi: bəjɛ:liɑ:ɪ ɑ: dʊ: ʈɑ: sipɑ:hi: o:kəɾɑ: həmərə:
cɑ:imbərəs˩ ləs ge:lɑ:ɪːl ʃtɛ:ɲo: o:kəɾə pʰɑ:ilə səbʰə
həmərə so:ʃhɑːn rɑ:kʰi d̪e:ləkəl o:kəɾɑ: həmərə kɑ:jə
kərəbɑ:kə ʈəri:kɑ: bu:ʃhələ ʧɑ:ɪːl

həmərə: e:rija:-ilɑ:kɑ:...?

nəbi: bəkəsə mo:nə pəri ge:ləl

ɑ:tʰnkəkə səmɑ:jəʁɑ:ʃtrə, prəɛikʃənəme: jæ:ɦə tʰn
viʂəjə rəhɑ:ɪ jəime: səbʰəs˩ be:ɛi: nəmbərə həmərə:
ɑ:jələ ʧələːl

mɑ:ri-gɑ:rikə e:kəɾɑ: d̪ərə: nɑ:ɪ ʧɑ:ɪːl həmərə
səhəkərmɪ: səbʰə ʈi:nə d̪inə səmɑ:ɪ əne:re: kʰəɾɑ:pə
ke:ləkəl

nəbi: bəkəsə...?

१

-e:kəʈɑ: pləmbərə, e:kəʈɑ: pe:ɲtərə ɑ: ʈi:nə ʈɑ: jo:nə

la:gaṭṭaḥ sa:ṭṭa dīnāme: ghārā cāmāka: dē:bāḥ
 āha:nkā ka:jāme: kāmā:ī nā:ī kārābā:kā āchi
 hāmārā:ī āha:nkā a:īṭhā:mā e:ṭṭe:kā ra:sā lo:kā
 āba:īṭṭā chāṭṭhi, lo:kā dē:kḥāṭṭā ṭṇ pu:cḥāṭṭā je: ī: ka:jā
 ke: kāe:ne: āchiḥ ṭṭāhi:sṇ hāmārā: ca:ri ṭṭhā:mā ka:jā
 bḥe:ṭi ja:e:ṭṭā ṭṭe:ṇḥ āpānā e:rija:-ila:kā:kā lo:kā
 dīlli:me: kāṭṭas pa:bi:- nābi: bākāsā nā:mā rāha:ī
 o:kārāḥ

-āpānā e:rija:kā lo:kā chi:, kāṭṭāe: ghārā āchi?

-mādhūbāni:ī hāmā ṭṇ kāhābā je: ba:ṭṭhāru:mā ā:
 kicānākā ka:jā se:ho: kārābā:ie: liāḥ

-āha:n ṭṇ po:ca:ra: ā: pe:nṭā kārā:ī chi:, sṇgāme:
 ra:jāmistṭri:kā ka:jā se:ho: kārā:ī chi: ki:?

-hāmā nā:ī kārā:ī chi: muḍā: hāmārā ga:uā:ṇ ī: ka:jā
 kārā:īṭṭā āchiḥ o: kāhā:īṭṭā rāhājā je: sa:hābāsṇ puḥhu:
 ka:jākā le:lāḥ o:nā: o:kārā ka:jā bādḍā ṭṭhō:sā ho:ī
 chā:īḥ hāmā bājābā:ī chi:, mā:ṭṭrā bḥe:nṭā kās lija:uḥ
 nā:ī ṭṇ hāmārā: kāhāṭṭā je: ṭṭu:ṇ sa:hābāsṇ
 puḥhānāhije: nā:ī he:bāhūnhāḥ

o: mo:bā:īlāpārā phō:nā mile:lākā ā: ko:nō:
 sārphuddi:nāke:ṇ bājē:lākāḥ

sārphuddi:nā kice:nā ba:ṭṭhāru:mā sābhākā
 muā:e:nā: ke:lākā ā: kārāṇi:sṇ dē:ba:lāpārā
 mā:rālākā ṭṇ plā:sṭārā jḥāhāri kās khāsi pāṭlā:īḥ
 nālākā ṭo:ṭi:ke:ṇ ghūme:lākā ṭṇ o: ṭu:ṭi kās khāsi
 pāṭlā:īḥ phē:rā o: ba:jālā-

-sārākā:ri: ka:jā chā:īḥ nī:vā ṭṇ mājāgu:ṭṭā ho:ī chā:ī
 muḍā: phinisiṅgā nā:ī ho:ī chā:īḥ ā: bhāijo: ge:lā-e:
 bi:sā sa:lā purā:nā ī: sābhāḥ dē:kḥu: ā:ī dē:ba:lā

səbhəkə hɑ:ləl səbhəʈɑ: əndəragrɑ:undə pɑ:ipə
 səbhə səri-gəli ge:lə əchi:l təkəre: li:ke:ʃəsⁿ d̪e:ba:lə
 səbhəkə i: hɑ:lə əchi:l səbhəʈɑ: pɑ:ipə bəḍḍələs pəʈəʈə
 se: si:me:ntə t̪ⁿ ʃɑ:ʈəijə: pəʈəʈə l o:nɑ: si:me:ntəme:
 ko:nə: ʃɑ:nə bɑ:n̪cəlɔ: nɑ:ʔi ʧɑ:ʔil t̪əkʰənə
 d̪e:ba:ləme: pɑ:ʈhərə se:ho: ləgəba:ijə: liəl i:
 bəmbəijɑ:-mistri: gəŋe:ʕi:sⁿ ʃe: əhɑ:n̪ bəreṇḍɑ:
 ripe:ʃərə kəre:ne: ʧələ:uⁿ t̪əkərə bɑ:lu d̪e:kʰijɑ:u
 ko:nɑ: ʃhəri rəhələ əchi:l t̪e:stə kərəs le:lə ɑ:
 si:me:ntəke:ⁿ həmə ʃhɑ:ri kəs nəvə si:me:ntə
 ləgəba:ʔi ʧi:, pɑ:ʈhərə nɑ:ʔi bəni ʃɑ:ʃə t̪ⁿ kəhəbəl
 t̪əkʰənə mo:nə huəʃə t̪ⁿ kɑ:ʃə d̪e:bə ɑ: nɑ:ʔi t̪ⁿ nɑ:ʔi
 d̪e:bəl- se: kəhi o: bəreṇḍɑ:kə kiʧu hissa:kə
 si:me:ntə ʃhɑ:ri kəs kərija: si:me:ntə ləgɑ: d̪e:ləkə ɑ:
 cəli ge:ləl

kʰəliləl kʰəlilə hərija:n̪ɑ:kə rəhəʃə ɑ: buʃhu: ʃe:
 nəbi: bəkəsəke:ⁿ həmərə:sⁿ bʰe:ntə kəre:nifɑ:rə
 i:ɛ:hə rəhəʃəl e:kəʈɑ: ʧo:ʈə bʰəŋgəʈʰi: kəre:bɑ:kə
 rəhəʃə t̪əi ḍvɑ:re: e:kəra: bəʃe:ne: rəhi:l bəreṇḍɑ:kə
 e:kəʈɑ: ko:nəkə məreṇṇəʈikə kɑ:ʃə rəhəʃəl
 kʰəliləke:ⁿ kəhəliɑ:ʔi t̪ⁿ o: e:kəʈɑ: gəŋe:ʕi: mistri:
 ʃəkəra: səbhə bəmbəijɑ: kəhɑ:ʔtə rəhəʃə, ke:ⁿ bəʃɑ:
 kəs kɑ:ʃə kəra: d̪e:ləkəl gəŋe:ʕi: bəmbɑ:ʔi-ritərnə
 ʧələ, o:kərə bəmbɑ:ʔikə kʰissa: kʰəʈtəme: nɑ:ʔi ho:ʔi, ɑ:
 o:ime: kʰəliləke:ⁿ kʰu:ʔbə mo:nə lɑ:gɑ:ʔil kʰəliləke
 səpənɑ: ʧələ:ʔi bəmbɑ:ʔil pʰe:rə po:ʧɑ:rɑ: bələ: ɑ:ki
 pe:ntəbələ: nəbi: bəkəsəke:ⁿ i: bəʃe:ləkəl ɑ:ʔbə i:
 po:ʧɑ:rɑ:-pe:ntəbələ: nəbi: bəkəsə o:hi

sərpʰuddi:nə rɑ:ʃə-mist̪ri:ke:n bəʃɑ: le:ne: əchi
 sərpʰuddi:nə pɑ:ipə səbhəkə kɑ:ʃə kʰəli:lə
 pləmbərəke:n d̪iɑ: d̪e:ləkə se: kʰəli:ləke:n bi:nə
 mʰgəne: kɑ:ʃə bʰe:ʈi ge:lɑ:i lɑ: e:kə d̪o:səra:ke:n
 pəricəʃə kərəbɑ:it̪ə ɑ:bə t̪ʰn ləkəʈi: bələ: ɑ: biʃəli:
 mist̪ri: se:ho: ghərəme: pɑ:isi ge:lə chələl

-i: nəbi: bəkəsəkə chʰo:t̪ə bʰɑ:ʃə chiazil bəddə kɑ:ʃuləl
 d̪inə bʰəri lɑ:gəle: rəhɑ:i əchi, nɑ:mə chiazil o:ki:ləl
 nəbi: bəkəsə t̪ʰn ɑ:bə t̪ʰike:d̪ɑ:rə bʰəs ge:lə əchi,
 kərəŋi:ke:n hɑ:t̪ʰo: kəhɑ:n ləgəbɑ:ie:l o:ki:lə buʃʰu
 məʃədu:ri: kərəzie: əpənə bʰɑ:ʃə ləgəl ɑ:
 t̪ʰi:ke:d̪ɑ:rəkə bʰɑ:ʃəkə o:həddɑ:sʰn ɑ:nə məʃədu:rə
 səbhəpərə nəʃəri se:ho: rəkʰazie:l- pʰe:rə kəne:kə
 kɑ:lə d̪həri, i: ʃe: pləmbərə mist̪ri: rəhəʃə, kʰəli:lə
 ʃəkərə nɑ:mə rəhɑ:i, se: cupə rəhələl

-mudɑ: nəbi: bəkəsə t̪ʰn pe:ŋt̪ə ɑ: pɔ:cɑ:rɑ:
 kərəbɑ:ie:, kərəŋi: kie: chʰu:t̪ə?

-d̪unu: go:t̪e: -nəbi: bəkəsə ɑ: sərpʰuddi:nə- sʰge:
 rɑ:ʃə-mist̪ri: rəhəʃəl mudɑ: nəbi:-bəkəsə lɑ:inə
 bəddəli le:ləkəl ɑ: ɑ:bə e:kə-d̪o:səra:ke:n kɑ:ʃə
 d̪iəbɑ:it̪ə rəhɑ:it̪ə əchi

pʰe:rə kʰəli:lə həmərə: d̪isə t̪ɑ:ki bɑ:ʃələ-

-əhɑ:n d̪isəka: lo:kə səbhəme: bəddə e:kəʈɑ: ho:i
 chɑ:il

o:ki:lə ɑ: kʰəli:ləme: kɑ:ʃəkə bicəme: gəpə-əpə
 ho:it̪ə rəhɑ:i chələl

-həmərə: səbhəkə purəkʰɑ: musələma:nə
 bənəbɑ:sʰn pu:rvə rɑ:ʃəpu:t̪ə rəhəʈʰi mudɑ: i: səbhə
 rɑ:ʃəmist̪ri: rəhɑ:i, hərija:nɑ:me: rɑ:ʃəmist̪ri:ke:n

ḡhi:ma:nə kəha:i cha:iI- k'həli:lə iḡa:ra:s'n o:ki:lə ḡisə
ḡe:k'ha:iṭə həməra: suna: kəs kəhələkəI

-həmə səbhə ṭ'n ḡhi:ma:nə chəla:u'n ki ki:, muḡa:
ṭo:ra: səbhə ke: chəl'n'hə se: ṭo:ra: e:ṭe:kə p'həric'hā:
kəs ko:na: buj'hələ cha:u? - bəhuṭə ka:ləs'n o:ki:lə binə
bəjəne: ka:jə kəs rəhələ chələI muḡa: pəhilə be:rə
o:kəra: utṭərə ḡa:iṭə sunəlia:iI o:kərə səbhəkə bi:cə
gəpə a: h'nsi: ṭ'həṭṭ'hā: cəla:iṭə rəha:iṭə chəla:iI

२

e:kə ḡinə sərphuddi:nə mu'n'hə ləṭəke:ne: a:iIə I
kəhələkə je: gəṇe:ḡi:s'n j'həgəṭa: b'həs ge:ləI

-se: ke:na:?

-kəha:ie: je: ṭo:n sa:he:bəkə g'hərakə ka:jə
həməra:s'n chi:ni le:l'n'hə, ila:ka:kə lo:kəkə na:mə
pərəI buj'hu:, əha:n həməra ka:jə ḡe:k'hi kəs ne:
həməra: ka:jə ḡe:ne: chəla:u'nI a: i: ṭ'n cho:ṭu:, i:ho:
kəha:iṭə rəhəjə je:... I

-ki:? kəhu: ne:I

-kəha:iṭə rəhəjə je: musələma:nəpərə kəhijo:
viəva:sə na:i kərəba:kə ca:hi:I

həməra ṭ'n ṭa:məse: ḡe:fhə ləhəri ge:ləI kəhəlia:i je:
ṭurəṭə o:kəra: bəja: kəs a:nu: gəsi muḡa: o:
ṭ'ho:m'hə-ṭ'hā:m'hə ləga: ḡe:ləkəI p'hə:rə ba:ḡəme:
e:kə ḡinə gəṇe:ḡi:ke:n bəja: kəs həmə buj'hā: ḡe:lia:i-
a:i məha:nəgərəme: həmə a: sərphuddi:nə e:ke:
b'hā:ṣa: bəja:i chi:, i: ma:ṭrə e:kəṭa: s'jo:ḡə əchiI
e:kərə ka:jə ḡe:k'hijā:u a: əpənə ka:jə ḡe:k'hu:, p'hə:rə

əha:nke:n buɟa: pəɾəɬə je: sərpʰuddi:nəs^n əha:n kie:
pa:ɬa:n rəhi ʃa:ɪ chi: |

o:mhərə e:kə go:te: vu:de:nə pʰlo:ringə ke:rə
vica:rə ɖe:ləkə ɬəipərə sərpʰuddi:nə o:kəra:s^n ləɾi
ge:lə je: ni:ca:n me: pa:ɬhərə: ni:kə rəhəɬə |
ba:ɬhəru:mə a: kicənəme: pa:ɬhərə əchi ɬ^n səbhə
ɬha:mə i:e:hə rəhəba:kə ca:hi: | ru:məme: kie:kə
vu:de:nə pʰlo:ringə həe:ɬə? muɖa: vu:de:nə
pʰlo:ringə bəla: kəhələkə je: e:kə ɖinəme: ləga:
ɖe:bə a: pa:ijo: səstə kəhələkə se: həmə o:kəre: h^n
kəhi ɖe:lia: |

bhəri ɖinə ənəgho:lə ho:itə rəha:itə chələl ni:ca:nkə
pʰlo:rə bəla:kə be:ɬa:kə ba:rəhəmə kəkʃa:kə
pəri:kʃa: rəha:ɪ se: o: je: ra:ɟəmiɬtri: səbhəkə
a:ba:ɟa:hi: ɖe:kʰələkə ɬ^n kəhəs la:ɖələ, je: ru:mə
səbhəme: ɬ^n pa:ɬhərə nazi la:ɖəɬə? həmə kəhəlɪjənhi
je: nazi vu:de:nə pʰlo:ringə ka:lhi kəs ʃa:e:ɬə, ɬ^n
o:kərə sa:nəsəme: sa:nəsə e:la: |

-pa:ɬhərə ləga:bəjəme: ɬ^n ma:səs^n u:pərə i: səbhə
ləgəbiɬəjə, həməbə be:ɬa:kə pəri:kʃa: əchi, se: həmə
ɬ^n pa:ɬhərə səbhə pəsəralə ɖe:kʰi kəs cintiɬə bʰəs
ge:lə rəhi: |

-nazi ma:ɬrə ba:ɬhəru:mə a: kice:nə le:lə i: pa:ɬhərə
səbhə əchi |

sərpʰuddi:nə, kʰəli:lə a: nəbi: bəkəsəs^n əba:itə ʃa:itə
ka:ɟəkə əɬiriɬtə ɟhərə-ɖva:rəkə ɟəpə se:ho: ho:məjə
la:ɖələ nəbi: bəkəsə məɖhubəni:s^n ɖilli: a:ilə , chəhə
bʰa:ija:ri:me: səbhəs^n pa:igʰə, e:kəɬa: bəhina se:ho:

rəhɑ:ɪ əpənə həməɣi:rɑ: (bəhinə) kə vərə ɑ: ɔ:kərə
 sɑ:surəkə viʃəjəme: nəbi: bəkəsə pre:məpu:rvəkə
 sunəbɑ:ɪtə rəhɑ:ɪtə ʧələl sərphuddi:nəkə
 ɛɑ:girdi:me: ɔ: rɑ:jə mistri:kə kɑ:jə sikhələkəl ɑ:stɛ:-
 ɑ:stɛ: ɕɑ:ri bʰɑ:nɛ:ke:n dilli: bəjɑ: le:ləkəl ɔ:ki:lə tʰn
 ɔ:kəre: sŋgə rəhɑ:ɪ ʧɑ:i, tʰinə bʰɑ:jə səbhə bijɑ:hə
 kərəɪtə ge:lə ɑ: ələgə ho:ɪtə ge:ləl mudɑ: ɔ:hə:
 səbhə ɑ:se:pa:səme: rəhɑ:ɪ jɑ:ie:l bijɑ:hə tʰn
 ɔ:ki:lə:kə bʰe:lə ʧɑ:i, mudɑ: əʧi ɔ: suɖʰŋgəl se:
 ɑ:nə bʰɑ:jə səbhə kəhɑ:ɪtə-kəhɑ:ɪtə rəhi ge:lɑ:i je:
 nəbi: bəkəsə mŋgəni:me: kʰəʈəbɑ:ɪtə rəhɑ:ɪ ʧɑ:u,
 ələgə bʰəs jo: gəs, mudɑ: ɔ: tʰn bʰɑ:jəkə bʰəktə əʧi
 bʰɑ:jəkə so:jʰɑ:nme: e:ko: ɛəbdə ki: bɑ:jələ ho:i
 ʧɑ:i?

३

e:kə d̪inə ɔ:ki:ləke:n bo:kʰɑ:rə bʰe:lə rəhɑ:ɪ ɑ:
 d̪o:sərə bʰɑ:jə səbhə ɔ:kərə: kɑ:jəpərə e:bɑ:sʰn
 mənɑ: ke:ne: rəhɑ:ɪ mudɑ: ɔ: nɑ:i mɑ:nələ ɔ:kərə
 suɖʰŋgəpənɑ: d̪e:kʰi həmərə mɑ:n, pəʈni:, bæcca:
 səbhə ɔ:kərə: kʰu:bə mɑ:nəs lɑ:gələ rəhəʈʰi ɔ:i d̪inə
 kɑ:jəkə bi:cəme: ɔ: kʰe:bɑ: le:lə mɑ:n̄gələkə ɑ:
 bɑ:ləko:ni:me: su:t̪i rəhələ pʰe:rə be:rija: pəhərəsʰn
 kɑ:jə ɛuru: ke:ləkəl sɑ:n̄jəme: ghərə je:bɑ:kə
 be:rəme: jəkʰənə həmə kəhəliɑ:i je: d̪e:rɑ: je:bɑ:kə
 be:rə bʰəs ge:lə tʰn kəhələkə je: nɑ:i, ɑ:i kɑ:jə le:təsʰn
 ɛuru: ke:ne: rəhi: se: kʰəʈəmə kəije: kəs jɑ:jəbəl ɑ:
 ɑ:stɛ:sʰn bəʈəbəʈɑ:ɪtə bɑ:jələ je: d̪e:kʰɑ:ɪtə ʧiɑ:i je:

a:i kjo: bəʃəba:ɪ le:lə a:ba:ie: a:ki na:ɪ
 a:tʰə bəʃe: kəri:bə mo:təʃəsə:ikiləpərə ɖu: go:tə:
 a:ɪlə | o:ki:lə kəhələkə ʃe: i: ɖunu: o:kəʳə ʧʰo:təkə:
 bʰa:jə səbʰə ʧʰa:ɪɪ ɖunu: go:tə: t̪e:səʳə t̪əllə: stʰit̪ə
 həməʳə pʰla:it̪əpərə a:ɪlə a: o:ki:ləke:n̄ ɡəpə
 kəʳəba: le:lə bəʃe:ləkəl o:kəʳə səbʰəkə ɡəpəme:
 a:pəkəʈa: miərit̪ə kro:ɖʰə rəhə:ɪɪ o:ki:lə o:kəʳə:
 səbʰəke:n̄ kəhə:it̪ə rəhəʃə ʃe: o:hə:nə ko:nə: ɡəpə
 na:ɪ ʧʰa:ɪ, a:i a:ɖʰa: ɖinə suʈələ rəhəʃə t̪e:n̄ so:ʧələkə
 ʃe: ka:jə pu:ɾa: kəie: kəs ʃa:jəʈəl̪ t̪a:vəʈə nəbi:
 bəkəsə se:hə: o:t̪əs pəhʉn̄ci ɡe:lə a: o:ki:ləke:n̄ ləs
 ɡe:ləl̪

ɖo:səʳə ɖinə nəbi: bəkəsə bʰo:re:-bʰo:ʳə a:ɪlə |
 -ɖe:kʰija:ukə i: bʰa:jə səbʰəl... be:t̪a: ʃəkə:n̄ buʃʰəliə:ɪ
 e:kəʳa: səbʰəke:n̄ a: həməʳa:pəʳə kəl̪n̄kə ləɡəba:it̪ə
 əʧi ʃe: t̪u:n̄ ɖu: r̪ŋə kəʳa:it̪ə ʧʰəhəl̪ t̪i:n̄u: bʰa:ne:
 ka:l̪hi həməʳa:s̄n̄ kʰu:bə ʃʰəɡəʈa: kəʳa:ɪ ɡe:lə ʃe: t̪u:n̄
 o:ki:ləke:n̄ no:kəʳə ʃəkə:n̄ rəkʰa:it̪ə ʧʰəhəkəl̪ buʃʰu:
 i: o:ki:lə əʧi suɖʰŋgəl̪ kəʈəbo: kəhə:ɪ ʧʰia:ɪ ʃe: ni:kəs̄n̄
 kəpəʈa: ləʈt̪a: pəhi:ʳə, t̪n̄ o:hə: ʃʰo:l̪ŋge: ʃəkə:n̄
 rəhə:it̪ə əʧiɪ ka:l̪hi həməʳa: t̪n̄ o:ki:ləs̄n̄ bʰe:n̄ʈo: na:ɪ
 əʧiɪ sərpʰukə ka:jə ɖo:səʳə sa:it̪əpərə ʧəli rəhələ
 ʧʰa:ɪ, o:t̪əi ɡe:lə ʧʰəla:u^n̄ ʃe: ko:nə: ski:məs̄n̄ ka:jə
 bʰe:t̪i ʃəit̪əʃə t̪n̄ əhə:n̄kə a:it̪ʰa:mə ka:jə kʰəʈəmə
 bʰe:la:pəʳə o:t̪əi la:gi ʃəit̪a:u^n̄ɪ biɖəʳə ənsələ bəla:kə
 ʌpʰəʳə a:ɪlə rəhəʃə ʃe: həməʳa: a:it̪ʰa:mə a:bi ʃa:u
 muɖa: bʰa:jə səbʰəkə ɖva:re: həmə məna: kəs
 ɖe:liə:ɪɪ a: i: səbʰə.. o:na: i: səbʰəʈa: həməʳə

pətəna: bəla: bʰa:jə m̥ṇḍələba:kə kərəṭu:tə chi: |
 -m̥ṇḍələ!!? hāmərə: kichu pura:nə gəpə mo:nə
 pəṭələi -əha:nkə ga:məme: e:kəṭa: jəjəṇkərə se:ho:
 chəṭhi ki:?

-h̃n! h̃n! əha:n ko:nə: cinhə:ʔi chijənhi? o:nə: əsəli:
 na:mə ṭ̃n hāmərə bʰa:jəkə səli:mə chia:i | ॐph̃isəkə
 na:mə m̥ṇḍələ, ghərəkə səli:mə | sərəkə:ri: ḍra:ivərə
 əchi | ghərəme: səli:mə kəhəne: o:kərə əhəlija:
 (kənija:n) bəṭə ghəbəṭa:i chə:i |

-səbhəṭa: bujhələ əchi hāmərə: |

४

əpənə vidja:r̥hi: ji:vənəkə e:kəṭa: ghəṭəna: mo:nə
 pəri ge:lə |

pətəna:me: pəṭʰa:itə rəhi: | pəro:səme: e:kə go:ṭe:
 jəjəṇkərə rəha:i chələ: | bʰa:i-bʰa:i kəha:i chəlijənhi |
 ḍu: bija:hə | pəhilə bija:həkə hunəkərə be:ṭa: bʰa:gi
 ge:lə chələnhi | o:nə: ḍo:sərə bija:hə pəhilə pəṭni:kə
 muila: ən̥ṭərə bʰe:lə chələnhi | kichu ḍinə ḍilli:-
 bəmbəi ghumi pəhilə bija:həkə o: be:ṭa: a:pəsə
 e:lənhi | səbhə o:kəra: puchələka:i je: ki: kərəme: ? o:
 kəhələkə je: səbhə ka:jə hāmərə:s̃n h̃e:ṭə muḍa:
 pəṭʰa:i ch̥o:ṭi kəs̃ | pʰe:rə səbhə mili kəs̃ o:kəra:
 ḍra:ivəri:kə la:inəme: je:ba: le:lə kəhələkə | o:kəro:
 mo:nə rəha:i ḍra:ivəri: si:kʰəba:kə | bʰo:re:-bʰo:rə
 e:kə ḍinə jəjəṇkərə kəhələnhi je: a:i e:kə ṭʰa:mə
 cələba:kə əchi |

-be:ṭa: kəha:ie: je: ḍra:ivəri: si:kʰəbəi ḍra:iṽgə

sku:lə bəddə məhəgəl e:kə go:tə: ga:uɑ:n səli:mə
 əchi dɾa:ivərə, sərəkɑ:ri: ʔp̪h̪isəme:l ga:məme: a:ɪ
 be:rə ʧuʈti:me: b̪he:ʈələ rəhəjəl o:kəro: səbhəkə
 i:ɖə pɑ:bəni ʧələzi, se: a:ilə rəhəjə ga:mə kəhələkə
 je: rəvi ɖinə kəs o:kəra: ʧuʈti: ho:ɪ ʧa:i ʔp̪h̪isəme:
 a: a:nə ɖinə pɑ:n̪cə bəje: b̪ho:re:s̪n̪ sikh̪ɑ: səka:ɪʈə
 əchi ɖu: sə: ʈa:kɑ:me: e:kəʈa: se:ke:n̪d̪ə ha:iɳd̪ə
 sa:ikilə be:ʈa:ke:n̪ ki:ni ɖe:ne: ʧia:i, o:kərə ghərə
 ɖu:rə ʧa:i o:kərə ɖe:ra: ʔp̪h̪ise: ləgə ʧa:i ʔp̪h̪isə
 bəje:ne: əchi, o:ʈəis̪n̪ ghərə ɖe:k̪h̪ɑ:o:ʈə ɪ

-ʔp̪h̪isə ɖe:k̪h̪ələ əchi?

-h̪n̪, kəʈa:kə be:rə ge:lə ʧi:ɪ

ʔp̪h̪isəkə be:rəme: h̪əmə səbhə ga:n̪d̪hi:
 ma:ɪɖɑ:nəkə bəgələkə kəcəhəri: sənə ʔp̪h̪isə
 pəhuⁿca:ɪ ge:la:uⁿɪ

-m̪n̪d̪ələji: dɾa:ivərə sa:he:bə ʧəʈhi? -jəjəṅkərə e:kə
 go:tə ha:kiməkə ʔp̪h̪isəkə ba:hərə ʈh̪a:ʈh̪ə
 cəpəra:s̪i:s̪n̪ puchələnhi ɪ

-h̪n̪, o:m̪hərə ʧəʈhi ɪ

h̪əmə jəjəṅkərəke:n̪ puchəlījənhi je: h̪əmərə: səbhə
 ʈn̪ səli:məs̪n̪ b̪he:n̪ʈə kərəba: le:lə a:ilə ʧi:, i: m̪n̪d̪ələ
 ke: ʧəʈhi?

o: iṣa:ra:me: h̪əmərə: cupə rəhəjə le:lə kəhələnhi a:
 i:ho: muk̪hərə ru:pəme: kəhələnhi je: a:ime: ko:ɳo:
 ba:ʈə ʧa:i, ba:ɖəme: kəhəʈa:ɪ

a:bə je: m̪n̪d̪ələji:s̪n̪ hunəkɑ: gəpə ho:məjə ləgələnhi
 ʈn̪ bi:cə-bi:cəme: o: səli:mə b̪h̪ɑ:i, səli:mə b̪h̪ɑ:i kəhi
 hunəkɑ: səmbo:ɖh̪ənə kəra:ɪʈə rəhələ:həl p̪he:rə
 hunəkɑ: s̪nge: h̪əmə səbhə hunəkərə ɖe:ra:

pəhuⁿcəla:uⁿ | pʰe:rə biɖa: ho:it̪ə ka:lə səli:mə bʰa:i
 ʃəʃəⁿkəreke:ⁿ həmərə: ɖiɖə iɖa:ra: kəra:it̪ə
 kəhələnhi ʃe: hinəka: kəhi ɖe:lijənhi ne: | ʃəʃəⁿkəre
 kəhələkʰinhə ʃe: kəhi ɖe:bənhi |

o:ɖəs sⁿ nikələla:kə ba:ɖə ʃəʃəⁿkəre kəhələnhi ʃe:
 məɖʰubəni: ləgə ʃəʃəⁿkəreke ga:mə cʰənhi |
 ma:rəɖe: ra:sə bʰa:i bəhinə cʰa:i səli:məkə | səli:mə
 hunəkəre lⁿgo:ɖija: ja:rə, sⁿge: pəɖʰələnhi | pʰe:rə
 ro:ʃəga:rəkə krəməme: ɖunu: go:ɖe: ɖu:rə cəli
 ge:la: | səli:mə ko:no: ha:kiməkə ɖʰəpəpərə ka:ʃə
 kərəs la:ɖələ | ɖra:ivəri: kəhija: kəɖəs o: si:kʰi le:ləkə,
 se: hunərəbəla:ke:ⁿ no:kəri:kə t̪ⁿ o:huna: ɖikkəɖə
 na:i ho:i cʰa:i | ba:ɖəme: e:kəre svəbʰa:və ɖe:kʰi kəs
 o: ha:kimə e:kəra: ko:no: ɖo:sərə a:ɖəmi: ʃəkəre
 na:mə mⁿɖələ rəhəʃə, a: kəɖa:u məri-kʰəpi ge:lə
 rəhəʃə, ke:rə na:məpərə ɖe:mpəro:ri: ra:kʰi
 le:ləka:i | pʰe:rə kichu ɖinəme: o: pərma:ne:nt̪ə bʰəs
 ge:lə |

ʃəʃəⁿkəre həmərə:sⁿ kəhələnhi - e:kəre ʔpʰisəme:
 va: e:kəre sⁿgi: sa:ɖʰi: ləgə- o:na: əha:ⁿsⁿ pʰe:rə
 kəhija: e:kəre bʰe:nt̪ə he:ɖa:i- a:i ɖəpəkə ɖʰo:kʰo:sⁿ
 cərəca: na:i kərəbə | o:na: pərma:ne:nt̪ə bʰəs ge:lə
 cʰa:i muɖa: lo:kə səbʰə ke:hənə ho:i cʰa:i se: na:i
 buɖʰa:i cʰia:i | kjo: kichu likʰi pəɖʰi ɖe:ɖa:i t̪ⁿ
 mⁿɖəni:me: be:ca:ra:ke:ⁿ pʰe:ra: la:gi ʃe:ɖa:i |

mo:nəme: ɖʰumərələ a:i ɖəpəke:ⁿ nəbi: bəkəsəke:ⁿ

həmə kəhəliɑ:il t̪əipərə o: bɑ:ʃələ-
 -o:ho: ski:mə ɖʰəre:nifɑ:rə həməhi:n̩ chi:l̩ e:kəʈɑ:
 kəmple:nə kəs ɖe:bɑ:il̩ t̪ⁿ ʃəi no:kəri:pərə e:ʈe:kə
 pʰurəpʰuri: ʧɑ:il̩ se: ɖʰo:səri ʃe:ʈɑ:il̩ mudɑ: so:ca:il̩
 chi: ʃe: o:kərə no:kəri: ʃe:ʈɑ:il̩ t̪ⁿ həməre: mɑ:t̪ʰəpərə
 ɑ:bi bəʈʰɑ:jəʈəi t̪e:n̩ əllɑ: pərə səbhəʈɑ: ʧʰo:ʃi ɖe:ne:
 ʧiɑ:il̩

५

nəbi: bəkəsə o:nɑ: t̪ⁿ bəɖdə vjəstə rəhɑ:il̩ ʧələ
 mudɑ: o:il̩ ɖinə lɑ:gɑ:ie: həməre: sⁿ ɖəpə kərəbɑ:
 le:lə səməjə nika:li kəs ɑ:ilə rəhəjəi ʃəkʰənə lo:kə
 mɑ:nəsikə pəre:ʌni:me: rəhɑ:ie: t̪ⁿ əpənə
 ɖukʰənɑ:ma: ɖo:səɑ:ke:n̩ sunəbəs ɑ:ʰɑ:ie:il̩
 mudɑ: t̪əkərə ʃro:ʈɑ: bʰe:ʈəbə mo:ʃkiləi mudɑ:
 həmə əpənə məno:vijɳɑ:nəkə kəŋ̌le:ʃijɑ: pəʈʰɑ:ikə
 prəbʰɑ:vəkə kɑ:rəŋə səbhə kɑ:ʃə ʧʰo:ʃi ənɑ:jɑ:sə
 ʃro:ʈɑ: bəni ʃɑ:il̩ chi: se: nəbi:ke:n̩ buʃhələ rəhɑ:il̩
 bʰəɖəbərija: ləɖhəne: ʧələ se: həməhu:n̩ kəʈʈɑ:u
 bɑ:hərə ʃe:bɑ:kə hərəbəri:me: nɑ:il̩ ʧələuⁿl̩ se: o:
 əpənə kʰissɑ: ʃuru ke:ləkəi

-kəʈe:kə kəʃtə kəʈəne: ʧi: se: ki: bəjɑ:nə kəru:l̩ ɑ:
 məɖəʈi ke: səbhə ke:ləkə? e:kəʈɑ: kʰɑ:lu:kʰɑ:la:
 (ma:usɑ:-ma:usi:) ɑ: kʰəle:ra: bʰɑ:jə ɑ: kʰəle:ri:
 bəhinə mo:nə pəʈɑ:ie: ɑ:rə kjo: nɑ:il̩ əbbu:kə
 mərəla:kə bɑ:ɖə bəʈɑ: əbbu: (bəʈəka: kɑ:kɑ:),
 ʧʰo:ʈɑ: əbbu: (ʧʰo:ʈəka: kɑ:kɑ:) səbhə pəɑ:jɑ: bʰəs
 ɖe:ləi ʃɑ:ufərəkə mərəla:kə bɑ:ɖə əmmi:kə ʰɑ:ləʈə

ki: rəhɑ:ɪ se: i: bʰɑ:ɟə səbʰə ki: buɟʰəʈə-gəməʈə?
 kʰɑ:lɑ: ɖilli:me: rəhɑ:ɪʈə rəhəʈʰiɪ əmmi:kə mɪʈʃukə
 bɑ:ɖə həməərə pəʈʰɑ:ɪ ʧʉʈi ge:ləɪ məɖʰubəni:me:
 pəʈʰɑ:ɪʈə rəhiʈɑ:uⁿ, pʰu:pʰi:ɟɑ:ɖə bʰɑ:ɟə (piɟiɑ:uʈə)
 kəhənəhiɟo: rəhəɟə ʃe: ʈo:ra: ʃəʈe:kə pəʈʰəbɑ:kə
 ʧɑ:u pəʈʰə, mudɑ: i: səbʰə ʈəkʰənə gɑ:məme: i:nʈɑ:
 uʈʰəbiʈəɟə se: həməərə: ɖe:kʰələ hoxiʈəɟə? ɑ: i: gəpə
 e:kəra: səbʰəke:ⁿ həmə buɟʰɑ:ɟo: nɑ:ɪ ɖe:ne: ʧiɑ:iɪ
 ɑ: i: səbʰə ki: kəhɑ:ɟe: ʃe: həmə əpənə əhəliɟɑ: (stri:)
 ɑ: sɑ:ri-həməɟulphə (sɑ:ri-sɑ:ʈʰu:)kə pɑ:ʧɑ:ⁿ e:kəra:
 səbʰəpərə ɖʰɟɑ:nə nɑ:ɪ ɖəs rəhələ ʧiɑ:ɪ? ɖu: rŋə
 kəra:ɪʈə ʧiɑ:ɪ? ɖilli:me: ɑ:ɟələ rəhi: gɑ:mə ʧʰo:ʈi kəs
 ʈⁿ pəhine: no:ɟəɖɑ:me: piʈəriɟɑ: bəʈʈənəkə
 ɖo:kɑ:nəme: brɑ:so:sⁿ bəʈʈənə sɑ:pʰə kəra:ɪʈə
 rəhi:ɪ əllɑ:həkə kərəməsⁿ sərphʉ: bʰe:ʈi ge:ləɪ
 kʰɑ:lɑ:ɟɑ:ɖə bʰɑ:ɟə (mɑ:use:ra: bʰɑ:ɟə) ke:rə sŋi:
 rəhəɟə sərphʉ:ɪ o:kəre:sⁿ səbʰə i:ləmə sihələ:uⁿɪ
 mudɑ: i: kəhi ɖiəɟə ʃe: həmə kəhiɟo: o:kəra: ɖəgɑ:
 ɖe:ne: hoxiɑ:iɪ sərphʉ:kə svəbʰɑ:və ʈⁿ əhɑ:nke:ⁿ
 buɟʰəle: əʧiɪ kəniɟo: əɟɑ:ɟə ɑ: be:imɑ:ni: o:kəra:
 pəsəɖə nɑ:ɪ ʧɑ:ɪ, səbʰəsⁿ bəʈəkəhi: bʰe:lə ʧɑ:ɪ,
 mudɑ: həməərə:sⁿ ɑ:ɪ ɖʰəri ko:no: mo:nə muʈəvvələ
 nɑ:ɪ bʰe:lə ʧɑ:ɪɪ həməərə se: ni:ɟəʈə rəhiʈəɟə ʈⁿ
 o:kəro: sŋə ne: həməərə sⁿbⁿɖʰə ʈuʈiʈəɟəɪ ɑ: ɑ:ɪ
 əhəərəme: o: ɑ:nə bʰəs həməərə: əppənə buɟʰələkə
 ɑ: i: səbʰə? o: ʈⁿ gɑ:uɑ:ⁿ ʧi:ɪ, mudɑ: kʰəli:lə?
 o:kəro:sⁿ puchijɑ:uɪ mɑ:ɟəkə mo:nə pəʈiɟɑ:ie: ʃəhiɟɑ:
 i: bʰəɖəvəriɟɑ: lɑ:ɖʰɑ:ie:ɪ mo:nə nɑ:ɪ pɑ:ʈəs ʧɑ:hɑ:ɪ

chiz, a: t̪əi le:lə vjəst̪ə rəhaxi chiz: | mud̪a: a:ɪ ma:jəkə
o: m̪ɪt̪ju rəhi-rəhi ko:ʃhə t̪o:ʃi rəhələ əchi |

nəbi: bəkəsəkə k̪n̪hə kəhaxi:t̪ə-kəhaxi:t̪ə b̪hərija:
ge:laxi | mud̪a: kəne:kə pa:ni pi:bi p̪he:rə o: ma:jəkə
smərəŋə kərəe: la:gələ |

-nəbi: sa:he:bəja:de:, kəne:kə o:hi kəth̪a:ut̪əke:ⁿ
k̪hut̪ta:kə ləgə kəs d̪ia:u | bəqdə pa:ni cu:bi rəhələ
chaxi o:t̪əs | i: ba:dərəkə:lə səbhə sa:lə du:k̪hə d̪əie: |
so:cite: rəhi ge:laxiⁿ je: ghərə chəɾa:jəbəl mud̪a:
naxi b̪həs səkələ | ghəro:kə kəni: məro:məti
kəra:jəbə a:vəjəkə chələ, mud̪a: se:ho: naxi b̪həs
səkələ | th̪a:mə-th̪a:mə so:ngərə la:gələ əchi |
phu:so:kə ghərə ko:no: ghərə ho:zi chaxi? th̪a:mə-
th̪a:mə cubi rəhələ əchi, o:t̪e:kə kəth̪a:ut̪o: naxi əchi
ghərəme: | k̪he:naxi ko:na: bənətt̪ə se: naxi ja:nil
o:sa:ra:pərəkə cu:lhipərə t̪n̪ pa:nikə mo:t̪ə t̪əgh̪a:rə
k̪həsi rəhələ əchi | e:kəta: a:rə əkhəɾa: cu:lhi əchi,
mud̪a: je: o: tu:ti ja:jətt̪ə, t̪ək̪hənə t̪n̪ cu:ɾa:-guɾə
p̪h̪a:nki kəs ka:jə cələbəs pəɾətt̪əl səməjə-sa:lə
e:he:nə chaxi je: cu:lhi bənə:jəbə t̪n̪ suk̪he:be: naxi
kəɾətt̪əl ja:ɾəni se:ho: səbhəta: b̪hi:ji ge:lə əchi |
bhussi:pərə k̪he:naxi bənə:bəs pəɾətt̪əl |

-pəiɾ̪hija: ujəra: nuə:kə a:ncərə o:ʃhəne:,
th̪hərəth̪həra:it̪ə kəri:ma: be:gəmə ma:ne: hāmərə
ma:jə, ca:udəhə bəɾək̪həkə əpənə be:ta:kə ma:ne:
hāmərə s̪ngə, kək̪həno: so:ngərəke:ⁿ so:j̪hə kəɾəth̪i t̪n̪
kək̪həno: kəth̪a:ut̪əke:ⁿ e:t̪əs s̪n̪ o:t̪əs gh̪usəkə:bəth̪i |
jətt̪əs t̪əgh̪a:rə kəmə la:gənhi o:t̪əs s̪n̪ gh̪usəkə:kəs,
jətt̪əs be:ɛi: la:gənhi o:t̪əs d̪əs d̪əi chəli: | sa:uⁿse:

gʰərə piccʰərə bʰəs ge:lə cʰələl ko:nəʈa: ləgə e:kə
tʰa:mə pa:ni nazi cu:bi rəhələ cʰələ, t̪əʈəs ja: kəs
tʰa:ɽʰə bʰəs ge:li:həl

-kəʈe:kə ra:sə kʰəɽʰə cərəme: əne:rə pəɽələ cʰələl
pəɽʰua: ka:ka:ke:n kəhəlɪjənhi nazi gʰərə cʰəɽba:
le:ne: rəhiʈa:uⁿl

-ja:u ba:bu:l gʰərə cʰəɽə:ba:kə le:lə puɑ:rə t̪ⁿ
bʰe:təniha:rə nazi a: gəri:bə-məsə:ma:t̪əkə gʰərə
kʰəɽʰəsⁿ ke: cʰəɽa:bəs d̪e:t̪ə?

-həmərə: kʰəɽʰəsⁿ a: puɑ:rəsⁿ gʰərə
cʰəɽəbəjəba:me: ho:məjəbəla: kʰərəca:kə ənt̪ərə
t̪əhija: nazi buɽʰələ cʰələl

-se: t̪ⁿ əmmi:, kʰəɽʰəsⁿ cʰəɽa:jələ gʰərəkə ɬa:nə t̪ⁿ
d̪e:kʰəba: jo:ɡə ho:ɪ cʰa:ɪl pəɽʰua: ka:ka:kə gʰərə
d̪e:kʰa:it̪ə cʰijənhi d̪e:kʰəs me: kəʈe:kə sundərə
ləgə:ie: a: ke:həno: bərəkʰa: huə:, e:ko: tʰo:pə
pa:ni nazi cuba:ɪ cʰa:ɪl

-se: t̪ⁿ səbʰəsⁿ ni:kə gʰərə ho:it̪ə əchi ko:tʰa:bəla:ɪ

-e:hə, ki: kəha:ɪ cʰi:ʔ gile:ba:sⁿ a: surəkʰi:sⁿ i:nʈa:
jo:ɽe:ne: ko:tʰa:kə gʰərə bʰəs ja:ɪ cʰa:ɪ? a:
ne:ŋəra:kə gʰərə t̪ⁿ si:me:nʈəsⁿ jo:ɽələ cʰa:ɪ, mud̪a:
pəruka:n t̪əʈe:kə cuba:it̪ə cʰələ se: pu:ɽʰu: nazi

-se:ʔ

-hⁿ ja:ɪ əmmi:l səbʰə bərəkʰə jjo:ɪn cʰəɽəba: d̪i:, t̪ⁿ
o:isⁿ ni:kə ko:no: gʰərə ho:ɪ cʰa:ɪ?

-ca:rimə bərəkʰə ʃe: cʰəɽəbe:ne: cʰəla:uⁿ t̪əkərə
ba:do: pəhilə bərəkʰa:me: kʰu:bə cuələ cʰələl

-pəhiluke: bərəkʰa:me: cuələ cʰələ ne: a: pʰe:rə

səbʰə t̪əhə əpənə jəgəhə d̪həs leːneː hæːt̪əi t̪əkʰənə
nəːi cuələ neː bəːd̪əmeːi

-hⁿ, seː t̪ⁿ t̪əkəraː bəːd̪ə t̪iːnə bərəkʰə nəːi cuələi

-t̪əkʰəneː kəːkiː bəjəːit̪ə eːliː-

-jənəmi kəs t̪ʰaːt̪ʰə bʰeːlə əchi aː kiː səbʰə əhəːnkeːn
sikʰaː rəhələ əchi kəneːkə ubeːt̪ə jəkəːn bʰeːləːi t̪ⁿ
soːcələːuⁿ jeː bəhinə-d̪aːikə kʰoːjə-puchəːri kəs
aːbiːi

-bunniː ruki geːlə chələi həmə kəːkəːkə ghərə d̪isə
geːləːuⁿ aː d̪unuː d̪ijaːd̪əniːmeː gəpə-əpə s̪uruː
bʰəs geːlənh̄iːi s̪aːn̄jəkə jʰələphəliː s̪uruː bʰeːlə,
bʰəddəbərijaːkə ənhəːrə, t̪ⁿ kəːkiː bəhəraːit̪ə kəhəːit̪ə
geːliː-

-bəhinə d̪aːi, aːgikə jəruːriː pət̪əjə t̪ⁿ həməra ghərəsⁿ
ləs jaːeːbəi

-nəːi bəhinəd̪aːiːi s̪əlaːimeː d̪uː-t̪iːnə t̪aː kəːt̪hiː chəːiːi
mud̪aː məsuːaː geːlə chəːiːi heː, iː d̪ibbiː d̪aːi chijənhi,
kəneːkəkəːlə əpənə culhəː ləgə rəːkhi d̪eːt̪hin̄hə t̪ⁿ
kəːjəkə joːgərə bʰəs jaːjət̪əi nəbiː d̪iaː pət̪ʰaː d̪ihət̪hiːi
-d̪eːkhihət̪hiːi upaːsə nəːi kəs lihət̪hi seː kəhi d̪aːi
chijənhi, bəccaː səbʰə t̪ⁿ həməraː aːit̪həːmə kʰaː
leːt̪əi- d̪ijaːd̪iniːi kəhəːit̪ə bid̪aː bʰeːliːi

-kəriːmaː beːgəmə māːneː həməra māːjə
oːsəːraːpərə kʰut̪taː bʰəreː piːt̪ʰə sət̪aː bəːisi geːliːi

-kiː soːci rəhələ chiː əmmiːi kəhuː neː?

-jəeːhə phusijaːhiː gəpə səbʰə, əhəːnkə əbbuːkə
pəhələmaːniːkəi kəːkəː hənəkəː jeː kəhəːit̪ə
rəhət̪hin̄hə səeːhəi

-kʰut̪taː pəhələmaːnə chət̪hi iːi

-se: nazi kəhu: ka:ka:ɪ ʃəbərədəstɪ:kə ma:ri-pi:ti
həmə nazi kərazi ʧi:, t̪əi d̪va:re: ne: əha:n i: gəpə
kəhi rəhələ ʧi:ɪ

-rəhəma:nə ka:ka: a: humaju:n bʰa:tiʃəɪ pitti:-
bʰa:tiʃəme: o:ɦina: gəpə ho:ɪ ʧələnhi, ʃe:na:
d̪o:stɪja:ri:me: gəpə ho:ɪ ʧa:ɪɪ əkʰəra:ɦa:me:
ʃəkʰənə humaju:n səbʰəke:n bəja:ɾi d̪e:tiʃi t̪əkʰənə
ənt̪iməme: rəhəma:nə hunəka:sⁿ ləɾəʃə a:bətihi
ka:ka: kəhijo: hunəka: nazi ʃi:t̪əs d̪e:ləkʰinhəɪ
humaju:nkə kənija:n ma:ne: həmə nəve:-nəvə
gʰərəme: a:ɪlə ʧələ:uⁿ ko:ɦəbərə ləɦət̪hi: səbʰə
ho:itiʃə ʧələ:ɪ o:ɪ səməjəme:ɪ a:bə ne: ʃa:ni mulla:
səbʰə kie: e:kəra viro:d̪hi: bʰəs ge:lə əʧi, t̪a:ijo: lo:kə
kərite: əʧi ki:ɪ mulla: səbʰəkə gəpə ʃe: ma:nəs la:gi:
səbʰə t̪ʰa:mə t̪əkʰənə t̪ⁿ bʰe:lə! a: a:ɪ t̪ərəhəkə
va:t̪a:vəraŋə gʰərəme: d̪e:kʰələ:uⁿ t̪ⁿ mo:nə
prəsənnə bʰəs ge:ləɪ gʰərəkə d̪ula:ri ʧələ:uⁿ a:
sa:suro: t̪e:ɦəne: bʰe:ti ge:ləɪ səməjə bi:t̪əs la:gələɪ
mud̪a: humaju:nkə vid̪həva: e:t̪e:kə ʃəldi: kəɦa:ʃə
la:gəbə se: nazi buʃhələ ʧələ t̪əhija:ɪ a:bə t̪ⁿ səbʰə
prəka:rəkə viɽe:ʃəŋəkə əbʰja:sə bʰəs ge:lə əʧiɪ
ʃʰəgəɾa:ʃʰa:n̪tikə bi:cə kjo: i:ho: kəhi d̪əi əʧi-
vərekʰa:uki:, vərəke:n ma:ri d̪a:inə sikʰəne: əʧi!
humaju:nkə ʃiba:itiʃə ʃe: səbʰəkə d̪ula:ri ʧələ:uⁿ
t̪əkəra bə:d̪ə səbʰəkə a:n̪kʰikə ka:n̪tə bʰəs ge:la:uⁿ
iddət̪əkə bə:d̪ə naziɦərəsⁿ d̪o:sərə bija:ɦə kəre:bə:
le:lə se:ɦo: bʰa:ʃə səbʰə a:ɪlə mud̪a: əɦa:n səbʰəkə
mun̪hə d̪e:kʰa:itiʃə rəɦəba:ɪkə ic̪ʰa: ma:t̪rə rəhələɪ

nābi: bākāsā ba:ḷalā- uḷarā: nu:ā:, binā cu:ṛi:-
 singdu:rakā ma:jakā va:ḍhāvja bēla: ce:hāra:
 e:kḥāno: hāmāra: mo:ne: āchi| phē:rā o:i
 bhādābārija: ra:ṭime: ma:jā ā:ga:n kēhās lāgāli:|
 -rāhāmā:nā kā:kā: hāmārā pākṣā lās kichu ba:ḷi
 ḍe:lākḥinhā e:kā be:rā, tṇ hāmārā sā:su-sāsura
 kēhās lāgālākḥinhā je: hāmārā puṭo:huke:n ḍu:ri kās
 rāhālā chi:| ā: i:ho: je: muddi:ba: sēbhākā āpāna:
 ghārāme: ghātāna: he:ṭāi, ṭākḥānā ne: buḥāi
 ja:jāṭāi ā:bā tṇ ne: rāhāmā:ne: cā:cu: chāṭhi ā: ne:
 sā:su-sāsura se: mārālā ā:ḍāmi:kā ki: khidhā:nā
 kārū:| mudā: e:ko:ṭā: ḡu:ṭhā gāpā ā:ī sēbhāme: nā:ī
 āchi| lo:kā kēhā:ṭā chā:ī je: sukḥākā ḍinā jāḍi: bi:ṭi
 ja:ṭā: āchi, mudā: hāmārā ḍukḥākā ḍinā jāḍi:
 bi:ṭā:ṭā ge:lā, sukḥākā ḍinā tṇ e:kḥāno: e:kā-sṇhu:
 upā:sāme: khujālā ā:nkḥisṇ hāmā ḍe:kḥā:ṭā rāhā:ī
 chi:, khāṭāme: nā:ī ho:īe:| vidhāva: bhē:lā:kā āṭirikṭā
 ā:nā ghātānā:krāmā āpānā nijāṭā sāmājāsṇ ho:ṭā
 rāhālāi hāmārā ābbu:āmmi:kā mṭju bhē:lā, sā:sā-
 sāsura ā: piṭija: sāsura rāhāmā:nā kākā: tṇ
 pāhināhije: guḷārī ge:lā chālā:| ghārāme: jākḥānā
 bṇṭāba:ra: ho:mājā lā:gālā ṭākḥānā sāmṭṭikā ā:
 khē:ṭā-pāṭhā:rakā bākḥārā:, cā:ri bhā:ijā:ri:me:
 mā:ṭrā ṭi:nā ṭhā:mā ho:mājā lā:gālāi humā:ju:nkā
 hissa: ṭi:nu: go:ṭe: (jibā:ṭā bhā:ijā:ri: sēbhā) bā:nṭi
 le:lānhīi hāmā kichu kēhālijānhī je: hāmārā guḷārā
 ko:nā: hāe:ṭā, chāhā ṭā: be:ṭā: ā: e:kā ṭā: be:ṭi: āchi
 tṇ humā:ju:nkā mṭjukā ḍo:ṣā hāmārā: mā:ṭhāpārā
 ḍās hāmārā muṇhā bānnā kās ḍe:lā ge:lāi ṭi:nu:

bʰaːne:kə munʰə humɑːjuːnʰə səməkʃə kʰuʃaːitə
 nɑːi chələnhi mudɑː hunəkərə mʌtʃukə baːdʱə
 hunəkərə vidʱəvaːkeːnʰ hissaː nɑːi d̪eːbəs leːlə t̪iːnuː
 bʰaːnjə səbʰə t̪ərəhəkə upɑːjə keːlənhi h̄mə
 nɑːihərə ʃɑː kəs əpənə bʰaːjəkeːnʰ bəʃɑː kəs ənələːuːnʰ
 p̪nɑːit̪iː bʰeːlə aː pʰeːrə əŋɡənɑːkə kɑːt̪əmeː eːkəʃɑː
 kʰoːpəʃiː ələɡəs̪nʰ t̪iːnuː bʰaːnjə bɑːnhi d̪eːlənhi,
 h̄məraː aː h̄məra bəccaː səbʰəkə leːlə d̪ʱaːnə,
 pʰəsilə səbʰə seːhoː ʃiːvənə nirvaːhəkə leːlə
 d̪eːbaːkə nirŋəjə bʰeːlə h̄mə cərəkhɑː kɑːt̪əs
 ləɡələːuːnʰ seː kəpəʃɑː-lətt̪ɑː oːt̪əs s̪nʰ t̪eːnaː nikəli
 ʃɑːjəl

-liə səlaːi- d̪iʃɑːd̪iniː aːbi kəhələnhi

-h̄nʰ- bʰəkə t̪ut̪ələnhi kəriːmaː beːɡəməkə maːneː
 h̄məra maːjəkə d̪iʃɑːd̪iniː səlaːi pəkəʃɑː cəli geːliː
 -aːi beːrə baːd̪ʱikə səmaːcaːrə rəhi rəhi kəs aːbi
 rəhələ əchiː baːt̪ə ɡʱaːt̪ə səbʰə ʃəʃəs t̪əʃəs duːmi
 rəhələ chələ, kʰeːt̪ə səbʰə t̪nʰ pəhinəhi duːmi geːlə
 chələ əhaːnʰkə pəʃʱuaː kɑːkiː pəhinəhiʃeː sunaː
 d̪eːneː chəʃhi ʃeː aːi beːrə vaːʃikə kʰərcaːmeː
 kəʃɑːuʃiː h̄eːt̪əl kɑːlhi kəhaːit̪ə rəhəʃhi ʃeː kəniʃaːnʰ
 səbʰəʃɑː pʰəsilə duːmi geːlə, aːi beːrə vaːʃikə
 kʰərcaːmeː kəʃɑːuʃiː h̄eːt̪ənhi h̄mə kəhəlijənhi ʃeː
 eːnʰ ʃaːi ʃəhiʃaː pʰəsilə niːkə hoːieː t̪nʰ h̄məra
 kʰərcaːmeː kəhaːnʰ kəhijoː beːʃiː d̪ʱaːnə d̪aːi chiː? iː
 ɡəpə əhaːnʰkə pəʃʱuaː kɑːkaː suni rəhələ chələː
 bəʃələː- raːnʱə t̪nʰ saːnʱə bʰəs geːlə əhaːnʰkə pəʃʱuaː
 kɑːkiːkə iʃaːraː keːlaːpərə oː səsəri kəs d̪ələːnə d̪iʃi

bəhəra: ge:la: a: həmə no:rə so:nkhi ge:la:uⁿ | a:
gəpə nikələlə tⁿ..... |

ma:jəkə khissa: kəha:itə-kəha:itə nəbi: pʰe:rə ruki
ge:lə | a:nkhi a: kⁿtʰə dūnu: sⁿgə cʰo:ʃi rəhələ cʰəla:i
o:kəra | kichu ka:lə cupə rəhi ba:ʃələ |

-i: khissa: bʰa:jə səbhəke:n həmə kəhəbo: nazi ke:ne:
chia:i | so:cəla:uⁿ je: kəhəba:i tⁿ mⁿgəni:me:
prəti:so:dʰə jəgəʃa:i | je: ka:jə kərəba:kə se: na:i
kə:lə he:ʃa:i | a: sunəlia:ihe:n je: həməra o:
mⁿdələba: bʰa:jə o:i pəʃʰua: ka:ka:kə kəhələme:
a:bi ge:lə əchi |

nəbi: bəkəsə pʰe:rə kichu ka:lə cupə rəhələ | bʰa:jə
səbhəkə prəti o:kəra pre:mə o:kəra: səbhəkə
viʃəjəme: be:ʃi: bəʃəba:sⁿ o:kəra: ro:ka:i cʰəla:i |
pʰe:rə o: ma:jəkə khissa: suru: ke:ləkə |

-ma:jə a:ga:n bəʃa:itə rəhəli: |

-dʰuʈtə dīnəme: tⁿ kʰe:nəhi: cʰəla:uⁿ, a:i əkələ-
be:rəme: ke:na: kʰe:na:i bəna:jəbə | kəni:ja:n-
məni:ja:n cʰəla:uⁿ təkʰəne: vidʰəva: bʰəs ge:la:uⁿ a:
əhu: vəjəsəme: ʃa:iⁿ səbhə kəni:ja:n-ka:ki: kəha:ie: |
huma:ju:ⁿ kəʃe:kə ma:na:i cʰələ əpənə bʰa:jə
səbhəke:nⁱ əpənə pe:ʃə ka:ʃi bʰa:gələpurəme: ra:khi
pəʃʰəo:lənhi cʰo:ʃəka: bʰa:ike:n a: a:bə o: pəʃʰua:
ba:ua: e:he:nə gəpə kəha:i cʰəʃhi |

-so:cite:-so:cite: no:rə bʰəri ge:lənhi ma:jəkə
a:nkhi:me: |

-həməra: sⁿgə e:kəbe:rə həjə kərəs le:lə ge:lə
rəhəʃhi ma:ʃə | dʰənjə bʰa:rəʃə sərəka:rə je: həməra:
sənəkə gəri:bə-gurəba:kə ma:jə se:ho: həjə kəs

a:ilə | a: əpənə bəɾəkɪ: d̪ija:d̪ini:keːn sunəba:it̪ə
 rəhət̪hi kʰissa: jɛ: bəhinəɖa:ɪ, t̪əɬe:kə bʰi:ɾə cʰələ
 ga:ɾi:me:ɪ, guma:rə t̪əɬəbe:ɪ ga:ɾi:me: be:ɛi:
 məso:ma:ɬe: səbʰə cʰəli:ɪ e:kə go:ɬe: kəha:it̪ə cʰəli:
 jɛ: jəɬe:kə kəʂtə a:ɪ bʰe:lə t̪əɬe:kə t̪n̪ jəhija: ra:n̪ɾə
 bʰe:lə cʰəla:un̪ t̪əhijo: na:ɪ bʰe:lə cʰələɪ t̪re:nə a:
 həva:ɪ jəha:ɟə d̪unu:keːn əmmi: ga:ɾi: kəha:ɪ cʰəli:ɪ
 -pʰe:rə o:ɪ bʰəɖəbərija:kə ra:ɬime: həməɾə əmmi:
 kəri:ma: be:gəməkə muːhəpərə ba:ɾi:kə həha:it̪ə
 pa:ni a: ca:rəsːn̪ t̪əpət̪əpə cuba:it̪ə pa:nikə t̪ʰo:pə a:
 ghət̪a:ɬo:pə ənhə:rəkə bi:cə kəne:kə muski: a:bi
 ge:lənhi | həməɾa: ka:ka:kə ɖəla:nəpərə ɟa:ɟə le:lə
 kəhələnhi jəɬəs a:rə bʰa:ɟə bəhinə səbʰə cʰələɪ
 -pʰe:rə so:cite:-so:cite: kʰa:ɬəpərə t̪əghəri ge:li:
 kəri:ma: be:gəmə, ma:ne: həməɾə ma:ɟəɪ bʰo:rə
 ho:it̪ə-ho:it̪ə ba:ɾi:kə pa:ni ba:nhəpərəsːn̪ əŋgəna:
 ɖisə a:bi ge:ləɪ t̪i:nu: bʰa:ija:ri: əpənə-əpənə
 hissa:kə a:ŋgənə bʰəra: le:ne: cʰəla: se: səbʰəɬa:
 pa:ni səhət̪i kəs həməɾə səbʰəkə ɖʰəsələ a:ŋgənəsːn̪
 kʰo:pəri: ɖisə bəɾhi ge:ləɪ ghəɾəme: ca:ri a:ŋgura
 pa:ni bʰəri ge:ləɪ bʰo:rəme: kichu əba:ɟə bʰe:lə a: jɛ:
 uɬa:ɪ chi: t̪n̪ kʰa:ɬəkə ni:caːn̪ pa:ni bʰəɾələ cʰələ, e:kə-
 ko:ɬhi: ɖo:səɾə ko:ɬhi:pərə əpənə ənnə-pa:nikə sːŋgə
 tu:ɬi kəs kʰəsələ cʰələɪ a:bə ki: ho:, bəɾəkɪ:
 d̪ija:d̪əni:kə be:ɬa: səbʰəsːn̪ pəhine: a:bi kəs kʰo:ɟə
 puchə:ɾi ke:ləkənhi, əba:ɟə ɖu:rə ɖʰəri ge:lə cʰələɪ
 səbʰəɬa: ənnə-pa:ni na:ɛə bʰəs ge:lənhi | ənnə pa:ni
 cʰəla:inhe: ko:nə? ɖu:ɬa: cʰo:ɬə-cʰo:ɬə ko:ɬhi:,

o:kəre: k'hək'həri:-ma:ʈi mila: kəs d̪əɽ'hə kəra:ʈə
 rəha:i c'həli: hāmərə əmmi:ɪ mud̪a: b'h'o:rə d̪'həri o:
 hāha: kəs k'həsələ a: məso:ma:ʈəkə ʃe: bārək'hə
 b'hərikə ba:n'cələ ma:səkə k'h'o:risə c'hələ ʈəkəra: ra:i-
 c'hitt̪i: kəs d̪e:ləkəɪ kəri:ma: be:gamə ma:ne:
 hāmərə əmmi: su:pə ləs kəs ənnəke:n sāməʈəjə le:lə
 bəɽ'həli:, hāmərə a:n'k'hikə d̪e:k'hələ əchiɪ mud̪a:
 ba:ɽ'hikə pa:nikə s'ngə pa:n'kəkə e:kə ʈəhə a:bi ge:lə
 c'hələ g'hərəme:ɪ sa:u'n'se: ʈo:lə həlla: b'həs ge:lə ʃe:
 d̪e:k'hia:u ke:hənə b'h'a:i'n'surə d̪iərə səb'hə c'ha:i,
 əpənə:-əpəni:ke:n əpənə-əpənə ə'ngəna: b'həri ləi
 ge:lə əchiɪ məso:ma:ʈəkə ə'ngəna: ʈ'n əd̪əha:s'n be:ɛi:
 d̪'həkiə: ləs ge:lə c'həla:i'he:, ʃe: be:ca:ri:kə bəcələ
 ə'ngəna: əchi se: k'hədd̪ha:i bəni ge:lə əchiɪ bəɽəki:
 d̪ija:d̪ini: səhəʈi kəs e:li: ka:rəŋə d̪ia:d̪ə ʈo:ləkə lo:kə
 səb'hə a:bəs la:gələ rəhəʈhiɪ kəri:ma: be:gaməkə
 so:n'gərəpərə ʈ'ha:ɽ'hə g'hərəkə d̪urd̪əɛa: d̪e:k'hi səb'hə
 ka:nə:-p'h'u:si: kərəs la:gələ rəhəjəɪ ə'ngəna:kə e:kə
 ko:nəs'n d̪o:sərə ko:nə, əpənə g'hərəs'n d̪o:səra:kə
 g'hərə! pa:ni pa:isəba:kə d̪e:ri: rəha:i a: a:ʈte:-a:ʈte:
 hāmərə g'hərəkə e:kə ka:ʈəkə b'hi:ʈəkə d̪e:ba:lə d̪'həhi
 ge:ləɪ ʈo:ləba:ija: səb'hə həlla: kərəs la:gələ ʃe:
 kəri:ma: be:gamə b'hi:ʈəre: ʈ'n na:i rəhi ge:ləʈhiɪ
 bəɽəki: d̪ia:d̪ini: k'həsələ g'hərə d̪e:k'hi həd̪əsi ge:li:ɪ
 bəjəli: ʃe: əlla: rəkʂə rək'hələnhi ʃe: surəʈa: b'h'e:lə a:
 nəbi:kə b'h'a:i-bəhinəke:n g'hərə ləs ənəlia:i na:i ʈ'n
 d̪ija:d̪i: d̪a:hə na:i buɽ'hələ əchiɪ səb'hə kəl'nkə
 ləgəbiʈəjə ək'həne:ɪ
 -mud̪a: d̪ija:d̪əni:!?

-dija: də səbʰə, səbʰə gəpə bu:ʒʰi əpənə-əpənə ɡʰərə
 ʒa:ɪ ge:la:ɪ həmə əmmi: ləgə e:la:uⁿɪ ma:ɪksəva: dʒi:
 vica:rəkə rəhi:, mədʱubəni: me: pəɽʰa: iṭə cʰəla: uⁿɪ
 vidʱəva: -viva: hə, ʒa:ɪ -prəṭʰa: səbʰə bindupərə
 pəɽʰua: ka:ka: sⁿ bʰinnə vica:rə rəkʰa: iṭə cʰəla: uⁿɪ
 ɡʰərəkə na: mə nəbi: cʰələ mudā: sku:lə kə ʔlɛ: ʒəkə
 na: mə nəbi: bəkəsəɪ ɡa: məme: bʰo: ʒəme:
 kʰəɽʰi ha: nəkə pa: nṭi a: ba: nʰəpərəkə pa: nṭi dɛ: kʰi
 vicəliṭə ho: iṭə cʰəla: uⁿɪ ʒo: nə -bo: ni ha: rəkə: n
 ba: nʰəpərə ba: isa: kəs kʰua: ba: iṭə dɛ: kʰa: iṭə
 cʰəla: uⁿ a: ba: bu: -bʰa: ija: kə: n kʰəɽʰi ha: nəme:ɪ
 kʰəɽʰi ha: nəme: ba: rikə lo: kəni dʒa: ra: kʰa: ʒa:-
 lə ddu: ka: i kə be: rə a: nələ ʒa:ɪ cʰələɪ ba: nʰəpərəkə
 pa: nṭi: me: e: kə be: rə a: nəhijo:ɪ mudā: ɡʰərame:
 ko: no: mo: ʒərə na: i cʰələ, kəhələ ʒa: iṭə rəhəjə ʒe:
 pəhi ne: pəɽʰi -likʰi kəs kiču kəru:ɪ əmmi: sⁿ kəṭe: kə
 ɡəməcʰa: -ʒʰo: ɽa: bʰe: ɽa: iṭə cʰələ, cərekʰa: kə su: təkə
 kəma: i kəɪ ʒəjə ɡa: nṭi: ba: ba:, vidʱəva: lo: kəni le: lə
 i: ka: ʒə dʱəri kəs ge: la:ɪ

-mudā: həmə rə əmmi: ? ki: bʰe: lənhi hunəka: ?
 bʰa: ʒə bəhi nə səbʰə tⁿ o: mʰərə əchi!

-əmmi: !!!!!!!!!!!!!!!

-həmə rə ciṭka: rəsⁿ sa: uⁿse: ɽo: ləme: tʰə rəṭʰə ɽi:
 pa: isi ge: lə rəhəjəɪ nəbi: kəhijo: kəna: iṭə na: i əchi,
 ka: nələ əchi tⁿ ko: no: gəpə cʰa: iɪ

-na: i əmmi:ɪ i: ko: no: gəpə na: i bʰe: ləɪ kie:
 həmə ra: pərə əha: n bʰə ro: sə cʰo: ɽi dɛ: la: uⁿɪ nəbi:
 bəkəsə na: mə cʰi: həmə rəɪ pa: nco: bʰa: ʒə a:

ch'o:təki: bəhinəkə b'hɑ:jə nɑ:i bɑ:pə ch'ia:i həməi
mudɑ: əhɑ:n həmərə:pərə b'həro:sə ch'o:ʃi cəli
ge:lɑ:uⁿ! jɑ: əllɑ:!!!!!!!!!!!!

-tə:lə juʃi ge:lə mɑ:ijətəkə cɑ:ru: ɖiəi ke: ki: səbhə
ke:ləkə se: nɑ:i buʃhələ:uⁿ! əmmi:ke:n gusulə
(nəhɑ:o:lə) kərə:o:lə ge:ləi kəphənə pəhira:o:lə
ge:ləi jənɑ:jɑ:kə k'hɑ:tə a:lə | t̪əipərəsⁿ mɑ:jəkə
gɑ:nɖhi: cərək'hɑ:sⁿ bənɑ:o:lə cɑ:ɖəri o:ʃhɑ:o:lə
ge:ləi t̪i:nu: kɑ:kɑ: ɑ: həmə jənɑ:jɑ:kə k'hɑ:təke:n
kɑ:nhə ɖe:lɑ:uⁿ! kəbristɑ:nə ləgə t̪hɑ:ʃhə b'həs
jənɑ:jɑ:kə nəmɑ:jə pəʃhələ:uⁿ ɑ: əmmi:ke:n ɖəphənə
ke:lɑ:uⁿ!

nəbi: bəkəsə p'hɛ:rə cupə b'həs ge:ləi həmə o:kərə:
t̪o:kəs nɑ:i cɑ:hɑ:i chələ:uⁿ! ɖəsə minətə ɖhəri o:
cuppe: rəhələ ɑ: həmə bɑ:isələ rəhələ:uⁿ! p'hɛ:rə o:
bɑ:jələi

-əmmi:kə mʏtjukə cɑ:lisə ɖinə ɖhəri ɓo:kə
məne:lɑ:uⁿ! ɑ: vɛ:ʃhə cɑ:lisə ɖinəkə ɑ:rɑ:mə
həmərə: ɑ:i jo:ɡə bəne:ləkə je: p'hɛ:rə pɛ:rəme:
ghirəni: lɑ:gi ge:ləi əmmi:kə mʏtjukə bɑ:ɖə
pəʃhɑ:ike:n nəməskɑ:rə kəs k'hɑ:lɑ: ləgə ɑ:bi
ge:lɑ:uⁿ, ɖilli: nəgərijɑ:me: |

nəbi: bəkəsə əpənə ɑ:nkhi po:chi rəhələ chələi p'hɛ:rə
ɖəsə minətə o: cupə rəhələi

-nəbi: bəkəsəke:n əmmi:kə int̪əkɑ:lə ɖinə lo:kə
pəhilə ɑ: ənt̪imə be:rə kənɑ:it̪ə ɖe:k'həne: rəhəjəi
mudɑ: i: səbhə ɑ:i p'hɛ:rə həmərə: ɑ:nkhisⁿ no:rə cuɑ:
ɖe:ləkəi o:ki:ləkə t̪ⁿ bijɑ:ho: nɑ:i ho:it̪ə rəhəjəi səbhə

kəhə:itə cʰələ je: burəbəkə cʰa:iI muḍa: je:na:
bʰi:ʃmə piṭa:məhə ḡh̥təra:ʃtrəkə bija:hə kərə:lənhi
t̪əhina: həmə e:kəra bija:hə kərəbe:la:uⁿ a: i: səbhə
kəhə:itə əchi je: həmə o:kəra: no:kəra jəkə:ⁿ rəkʰa:i
cʰia:iI

t̪a:vəṭə kəŋləbe:ləkə ḡh̥ti: ba:jələ rəhəjəI o:ki:lə
nəbi: bəkəsəkə so:jʰa:ⁿme: a:bi t̪ʰa:ɽhə bʰəs ge:ləI
-bʰa:ija:, səbhə kəhə:itə əchi je: həmə burəbəkə cʰi:I
ka:lhi əhəlija: (kənijo:ⁿ) ke:ⁿ i: səbhə jəe:hə gəpə
kəhi ḡde:ləkə:iI o: kəhələkə je: t̪o:həra c̪iṭa: kəkəro:
na:i rəhə:i cʰa:i, muḍa: həmə na:i ma:nəla:uⁿI se:
ka:lhi həmə kəne:kə le:tə bʰəs ge:la:uⁿI sərəkə:ⁿ
kəhəbo: ke:lijənhi je: ḡde:kʰa:i cʰi: je: o: səbhə
a:ba:ie: a:ki na:iI budʰija:ro: səbhə a:jələ a: əhə:ⁿkə
t̪ⁿ kəṭʰe: ko:nəI kənijo: t̪ⁿ suḡh̥nge: ne: əchiI a:i o:hə:
ḡija:ḡini:kə gəra: pəkəɽi kəs kʰu:bə ka:nələ əchiI
budʰija:rə səbhə ne: əhə:ⁿke:ⁿ cʰo:ɽi cəli ge:lə,
muḍa: i: burəbəkəhə: əhə:ⁿke:ⁿ cʰo:ɽi kəhijo: na:i
ja:jəṭə, bʰa:jəI

o:ki:ləkə e:kəṭa: be:ṭa: cʰəla:iI kəhijo: ka:lə o:
o:kəra: sⁿgə ləs kəs a:bi ja:i cʰələI cʰa:uɽa: lut̪ti:
cʰəla:i, ma:jə-ba:pə sənə suḡh̥ngə na:iI
ja:mija:kə sku:ləme: prəve:ṭə pəri:kʃa:me: səphələ
bʰəs ge:lə cʰəla:iI səṭte: rəhə:i ja:mija: sku:ləI
muḍa: o: bəcca:, bəcca: na:i bʰəgəva:nəkə ru:pə
la:gə:i cʰələ, je:na: səbhə bəcca: ləgə:ie:I

-o:kəɾə sku:ləkə pəɽʰa:ikə hisa:bəsⁿ o:kəɾa: na:mi:
 pʰiksə dipo:siṭə kəɾəba: d̪ia:ɪ, pəṭa: na:ɪ o:ki:ləkə
 bʰa:ɪ kəhija: d̪ʰəri o:kəɾa: pəɽʰe:ṭa:ɪ, pəɽʰe:bo:
 kəɾəṭa:ɪ a:ki na:ɪ pa:ɪ d̪a:ṭo: ʧa:ɪ o:ki:ləke:ⁿ a:ki
 pe:ṭe: ṭa: po:sa: rəhələ ʧa:ɪ o:kəɾə pəɾiva:rəkəl-
 kənija:ⁿ pu:ʧa:ɪ ʧəṭʰi

-pu:ʧi lija:u, əd̪ʰələ: na:ɪ la:ga:ɪ- həmə əpənə
 ka:ʃəme: la:gi ʃa:ɪ ʧi:, kənija:ⁿ binu puchəne: ko:ɾo:
 ka:ʃə na:ɪ kəɾa:ɪ ʧəṭʰi, hⁿ uttəɾə 'hⁿ' me: ʧa:həbe:
 kəri: hunəkɑ:l se: buɽʰu: ʃe: nirŋəʃə ləs kəs su:ciṭə
 kəɾa:ṭə ʧəṭʰi

d̪iva:li:kə kəmbələ-miṭʰa:ɪ le:lə səbʃi:va:li:, biʃəli:
 mistri:, ra:ʃəmistri:, pləmbərə a: ga:ɾdə səbʰəkə
 la:ɪnə la:ɡələ rəhəɪ ʧələ:ɪ həməɾə kənija:ⁿ ləɡəl
 ɡəɾəmi:me: ṭʰŋɽʰa: pa:ɪni kijo: na:ɪ d̪əi ʧa:ɪ, həməɾe:
 ɡʰərə ṭa:sⁿ bʰe:ṭa:ɪ ʧa:ɪl səbʃi:ba:li: ʧo:ɽi kəs a:nə
 səbʰəṭa: ba:ḍo:me: əba:ɪ ʧələ ʃa:ɪ ʧələl muḍa:
 səbʃi:va:li: ʧələ pəɾma:ne:ɽṭə, biʃa:hi kəs a:ʃələ
 ʧələ ṭəhije:sⁿ bləŋkəme: səbʃi:kə ṭʰe:la: ləɡəba:ie:l
 a:bə ṭⁿ be:ṭo: sŋə a:ba:ɪ ʧa:ɪl rəvi d̪inə kʰa:li: ʧuṭṭi:
 kəɾa:ie:l bʰəɡini: a: o:kəɾə pəṭi d̪ubəisⁿ a:ʃələ rəhəṭʰi
 həməɾə d̪e:ɾa:kə pəṭa: puchələnhi ṭⁿ səbʃi:va:li: sŋə
 ne:ne: a:ʃələ həməɾa: ɡʰərə, a: i:ho: kəhələkənhi ʃe:
 bəhu: bʰo:ɾe:sⁿ ba:ṭə ṭa:ki rəhələ ʧəṭʰi, pʰla:ṭə le:ṭə
 bʰəs ɡe:lə ki:ʔ

ʃəma:ʃə sa:ɽʰəme: kəhələnhi- ma:mi:ʃi: ṭⁿ bəḍḍə
 po:pulərə ʧəṭʰi

bəhʊtə rɑ:sə ɑ:nhərə biɦɑ:ɽi ɑ:jələ ɑ: ɖəsə sɑ:lə
 ke:nɑ: bi:tʃi ge:lə buʃhəbo: nɑ:i ke:liɑ:iɪ jəkʰənə
 no:kəri: ɖuru: ke:ne: rəhi: tʃn e:kəɽɑ: vəriʃtʰə
 səhəkərmizke:n puchəne: rəhijənhi je: səmɑ:i bi:tʃe:
 nɑ:i əchi, ke:nɑ: bi:tʃtə, tʃn o: kəhəne: rəhəɽhi je:
 bæccɑ: səbʰə jəkʰənə pɑ:igʰə he:məs lɑ:gəɽə o:kərə
 kɑ:ijərə ɖuru: he:bɑ:kə be:rə e:ɽɑ:i tʃn əɦɑ:nke:n pəɽe:
 nɑ:i cələɽə je: səməjə ke:nɑ: bi:tʃi ge:ləl o:nɑ: e:kə
 be:rə ciŋtɑ:-phikirə ke:n ɖu:rə kərəbɑ: le:lə o: gæ:rə
 vɑ:ivɑ:hikə səmbəŋdʰə bəne:bɑ:kə vicɑ:rə se:ɦo:
 səbʰəke:n ɖe:ne: rəhəɽhinɦə ɑ: tʃəkʰəno:
 mo:ɽɑ:mo:ɽi: vœ:ɦə tʃarkə rəhənhi- ko:nɔ: ɖo:sərə
 bɑ:ustu ɖisə ɖʰjɑ:nə je:be: nɑ:i kərəɽə, səmɑ:i tʃn
 bi:tʃəbe: kərəɽə kəɽʰu:kə ciŋto: nɑ:i həe:ɽəl

kəniʃɑ:nke:n əhəmədə piɽɑ:kə nɑ:mə o:ki:ləkə
 viʃəjəme: kəhəlijənhi, o: purənəkɑ: lo:kə səbʰəke:n
 jəmə: ke:lənhi, o:ime: sʰ kijo: kəhələkənhi je: o:ki:lə
 məri ge:ləl o:kərə bʰɑ:jə bəɽəkɑ: ɽʰike:ɖɑ:rə bʰəs
 ge:lə ɽʰɑ:i, no:ɛ:ɖɑ:me: ənsələkə kɑ:jə bʰe:ɽə ge:lə
 ɽʰɑ:i ɑ: o: o:ɽtɑ:i cəlɪ ge:lə əchi, ɑ:i sʰ be:ɛi: o:kərə:
 ko:nɔ: ʃɑ:nəkɑ:ri: nɑ:i ɽʰɑ:iɪ o:ki:ləkə kəniʃɑ:n ɑ:
 bæccɑ:kə viʃəjəme: o:kərə: kichʰu nɑ:i buʃhələ ɽʰɑ:iɪ
 gəɽe:ɛi: mistri: kʰəlɪ:ləkə viʃəjəme: kəhələkə- o:
 bəmbəi-bəmbəi kərə:ɽə rəɦɑ:i ɽʰələ-e:, kəɽtʃəs ge:lə
 pəɽɑ: nɑ:i, bʰəs səkɑ:ie: bəmbəije: cəlɪ ge:lə həe:ɽəl
 kichʰu lo:kə nɑ:i ho:ie: sərə je: rəhəɽə tʃn kʰu:bə mili-

ɟuli kəs ɖinə-ra:ɽi sⁿge: muɖa: cəli ɟa:ɽtə əchi
 ənəco:kke: a: pʰe:rə kəhijo: naxi bʰe:ntə ho:ie:,
 kʰəli:lə o:həne: cʰələl əsəgərə tⁿ cʰəle:, pa:iⁿti:sə-
 ca:li:sə bərkʰəkə, ne: biɟa:hə ne: ɖa:nə, pəɽa: naxi ki:
 bʰe:la:i, kəɽəs ge:ləl

kʰəli:lə...?

७

ste:no:ke:ⁿ rəste:sⁿ pʰo:nə kəs ɖe:lia:i ɟe: həmə
 kəni: ka:ləme: a:bi ɟa:ɟəbə ɽa:vəɽə əhəməɖəke:ⁿ
 həməra ca:imbərame: a:ni liəjəl

o:kərə pʰe:rə vəe:hə na:ɽəkəl

-pʰe:rə ni:kə lo:kə bənəba:kə əha:ⁿ na:ɽəkə kərəbə,
 ca:hə-kəŋpʰi:-ɖo:sa:l

cəɽa:kə.. sto:nəkə tʰa:pəɽə o:kərə ka:nəpərə
 pəɽəla:i a: o:kərə ka:nə ɟʰənəɟʰəna: ge:la:i:l

-a:bə əha:ⁿ ste:no:ke:ⁿ kəhəba:i, naxi ma:riɟa:u
 e:kəra:, səma:ikə ma:rələ cʰa:i, vjəvəstʰa:kə ɖo:ʂəsⁿ
 a:tⁿki: bəni ge:la:i:l pʰe:rə e:kəra: ba:hərə pəɽa:
 ɖe:ba:i:l əha:ⁿ ni:kə lo:kə a: ka:bi:lə a: həmə səbhə
 gəɖəha:l pʰe:rə a:ste:sⁿ səbhə gəpə puchəbəl a:
 əha:nkə bʰəɖrəɽa: ɖe:kʰi həmə səbhəɽa: gəpə bəɽa:
 ɖe:bəl- a: pʰe:rə o: hⁿsəna:i sūru: ke:ləkəl

həmə ste:no:ke:ⁿ kəhəlia:i- tʰa:pəɽə kʰa: kəs
 ba:ɟa:ibəla: kəɽʰəɟi:və naxi əchi i:l e:kərə pʰa:iləkə
 sⁿgə səbhəɽa: kuṇɖəli: həməra: ləgə əchi:l tʰa:pəɽə
 ma:rəla:sⁿ əha:nkə ha:tʰə ɖukʰa:ɟəɽə a: ti:nə-ca:ri
 ɖinə a:rə ɽa:imə kʰəra:pə həe:ɽəl ɟa:u pi:la:sə ləs

a:nu:l

pila:sə a:ni ste:no: o:kəɾə ha:tʰə te:buləpərə ra:kʰi
 ɖe:ləka:i a: e:kəɭa: a:ngurəkə nəhəme: həmə
 pila:səke:n pa:isa:bəs ləgəla:uⁿl

o: ba:ʃəs la:gələ- əha:n e:ttə: ni:kə lo:kə, na:i əha:n
 həməra: kʰa:li: ɖərəba:i le: i: kəs rəhələ cʰi:l əha:n
 həməra: e:rija:ila:ka:kə...

a: səttə ɖəs o:kəɾə e:kəɭa: nəhə ba:həɾəl

o:kəɾə sa:uⁿse: səri:rəsⁿ gʰa:mə cubəs ləgəla:i

həmə o:kəɾə ɖo:səɾə a:ngurəkə nəhəme: ja:vəttə
 pila:sə pʰnsəbi:ta:uⁿ o: 'səbʰə kichu bəɭa: ɖe:bə,
 səbʰə kichu bəɭa: ɖe:bə' cikəɾəs la:gələl ste:no:ke:n
 pila:sə ɖəs ɖe:lia:i, e:kəɭa: pʰərstə-a:ɪɖə bəla:ke:n
 ste:no: pʰo:nə ke:ləkə a: o: a:bi kəs o:kəɾə
 a:ngurəme: tu:rə-te:lə ləga: kəs ba:nhi ɖe:ləka:i
 pʰe:rə ɖunu: go:te: bəhəra: ge:ləl

a: ko:tʰəli:me: həmə a: əhəməɖəl

təkʰənə o: a:ste:-a:ste: bəʃəna:i sūru: ke:ləkəl

-əha:n^s həməra: i: a:ɖa: na:i cʰələl ma:ri:ta:uⁿ-
 pi:təta:uⁿ, təkəɾə prəɖikʃəŋə həməra: səbʰəke:n
 ɖe:lə ge:lə əchi

-o:ime: bəɖɖə ɭa:imə kʰəra:pə ho:i cʰa:i, həmə
 ɭa:imə sⁿ a:ba:i a: ɭa:iməsⁿ ja:ibəla: lo:kəl əha:n
 səbʰəke:n ɭa:ime: ɭa:imə, ne: ko:no: kəɭʰa:
 likʰəba:kə əchi na:i ko:no: gʰərə pəri:va:rəl həmə
 mukʰjə ɖʰnɖʰa: əchi kəɭʰa: likʰəbəl te:n ɭa:iməkə
 bəɖɖə məhəttvə əchi həməra: le:ləl

-tⁿ ki: əha:n ɖo:səro: nəhə ukʰa:ri la:ɪta:uⁿ?

-d̥o:səro: n̥a:ɪ d̥əso:, d̥unu: h̥a:t̥həkə, a: pʰe:rə d̥əso:
 d̥unu: p̥e:rəkə, be:r̥a: be:r̥i:, a: ʔ se:ke:ŋdəkə
 e:v̥are:jə r̥a:k̥hu: t̥n ʔ minət̥ame: ka:jə s̥əmpu:r̥ŋəl
 -əh̥a:n̥ e:t̥e:kə kru:r̥ə chi: t̥əkʰənə kət̥h̥a: ke:n̥a: likʰa:ɪ
 chi:ɪ

-pʰe:rə əh̥a:n̥ gələt̥ə bujʰəla:uⁿɪ i: əh̥a:n̥ le:lə kəs
 rəh̥ələ ch̥əla:uⁿɪ bi:so: nəh̥ə nikəli ge:l̥a:kə b̥a:d̥ə
 əh̥a:n̥ke:n̥ əh̥a:n̥kə a:t̥n̥ki: sku:ləkə p̥əri:k̥ʂa:me:
 h̥əmə p̥a:sə kəs d̥iṭa:uⁿɪ pʰe:rə kəs s̥əkiṭa:uⁿ əh̥a:n̥
 a:t̥n̥ki: gh̥ət̥əna: kʰuli kəsɪ əh̥a:n̥ke:n̥ əpənə pla:s̥tikə
 s̥ərj̥əri: k̥əre:b̥a:kə ch̥ələ a: pʰe:rə əh̥a:n̥kə pʰiŋgərə
 priŋt̥iŋə b̥h̥a:r̥ət̥ə ch̥o:ɽu: əme:r̥ika:kə si:.a:i.e:.
 se:h̥o: mila: n̥a:ɪ s̥əka:ɪ ch̥ələɪ nəh̥ə n̥ika:l̥əla:s̥n̥
 pʰa:e:d̥a: h̥o:ɪ ch̥a:ɪɪ s̥uru: k̥ərəbə a:ki st̥e:no:s̥n̥
 p̥ila:sə m̥ŋgəba:bi:?

a: o: s̥uru: b̥h̥əs ge:l̥ə..

-k̥ət̥e:kə ni:kə h̥əməərə āṇl̥a:ɪnə kʰəri:d̥ə bikri:kə
 bi:j̥əne:sə s̥uru: b̥h̥əs ge:l̥ə ch̥ələ, o:.e:l̥ə.e:ksə. p̥ərəɪ
 əbulə pʰəj̥ələ e:n̥əkle:v̥əme: e:k̥əṭa:
 be:s̥əme:ŋt̥əme: ka:jə b̥əɽʰəla:p̥ərə āṇpʰisə le:l̥a:uⁿɪ
 mud̥a: o:t̥əs v̥a:j̥ər̥əle:sə iŋt̥ər̥əne:t̥ə p̥ək̥ər̥əbe: n̥a:ɪ
 k̥əra:ɪɪ se: e:k̥əṭa: ke:b̥ələbəla:ke:n̥ p̥ək̥əɽ̥əla:uⁿɪ a:
 o: t̥e:jə g̥əṭ̥ikə iŋt̥ər̥əne:t̥ə d̥e:l̥əkə, a: o:t̥ṭa:is̥n̥ i: s̥əbh̥ə
 s̥uru: b̥h̥əs ge:l̥əɪ

pʰe:rə o: sunəb̥əs l̥a:g̥ələ je: ke:n̥a: iŋt̥ər̥əne:t̥əs̥n̥
 o:k̥ərə bre:n̥ə-v̥a:ʂə b̥h̥e:l̥a:ɪ.. a:i.e:s̥ə.a:i. ke:r̥ə
 grupə s̥əbh̥əkə ma:d̥h̥j̥əməs̥n̥ɪ

-bu:jʰələ əchiɪ a:g̥a:n̥ b̥əṭa:uɪ

-t̥n̥ gh̥ərə p̥əriṭa:r̥əkə viṣ̥əj̥əme: b̥əṭa:u?

həmə o:ki:lə, nəbi: bəkəsə, mⁿdələkə viṣəjəme:
kəni:-kəni: o:kəra: bəte:li:zi:

-əha:nsⁿ be:si: əha:nkə pəri:va:rəkə viṣəjəme:
həməra: bu:ʃhələ əchi... a:gu: bər^{hi}

a:bə o: əpənə pre:mə-prəsⁿgəkə cərcə: ke:ləkə a: i:
k^{hi}ssa: ʃək^həne: sūru ke:lə tⁿ həməra: pit^{tt}ə cər^{hi}
ge:lə-

-ke: chi: k^həli:lə a: ki: əchi məd^hubəni: mo:dju:lə,
chəhə bəje: həmə āp^hisə ch^o:ṛi dā:i chi: t^o:ra:
bu:ʃhələ nā:i chā:u?

həməra əba:ʃəme: t^u:ʃi: a:bi ge:lə a: o: əpənə t^u:lə-
t^u:rə la:gələ a:n^gurə dīṣə d^e:k^hələkə

-həmə o:ki:ləkə be:ta: chi: l əha:nke:ⁿ d^e:k^həne: chi: l
həmə pa:ig^hə b^həs ge:la:uⁿ, t^u:ⁿ əha:n həməra: nā:i
cin^həla:uⁿ l muḍa: həmə d^e:k^hiṭe: ci:n^hi ge:lə
chəla:uⁿ l əha:nkə əhəḍa:nə əchi l əha:nkə rəkṣa:
kərabə həməra kərt^uəvjə chⁱ:, se: nā:i bu:ʃ^hu: ʃe: həmə
dəri ge:la:uⁿ l a: o: k^{hi}ssa: sūru: ke:ləkə

səb^həta: k^{hi}ssa: sunəla:kə ba:də həmə st^e:no:ke:ⁿ
bəja: kəs əhəməd^ukə a:n^gurəke:ⁿ dīṭə^ālā ba:
se:vəlo:nəsⁿ d^huəba: kəs pətti: bən^he:ba:kə
nir^ud^e:ṣə d^e:li:zi a: kəhəli:zi ʃe: o:kəra: tiṭəne:səkə
suija: ʃəru:rə ləgəba: dīəjə

kichu aĩpe:re:ʂənə, kichu hinsa:, kichu girəph̥t̪a:ri: | a:
 pʰe:rə səbh̥əʈa: ʂa:nt̪ə | su:cəna: səmpu:r̥nə ʈhələ |
 -t̪n̥ ki: pəʈa: cələlə | -pəʈrəkə:rə puch̥a:ie: |
 -məḍhubəni: ciʈrəkəla: le:lə ja:nələ ja:jəʈə
 məḍhubəni:, məḍhubəni: mo:dju:lə le:lə na:i | a:
 əha:n̥ səbh̥ə pəʈrəkə:rəkə:n̥ a:ḍhika:rikə ru:pəs̃n̥ i:
 su:ciʈə kəe:lə ja: rəhələ əchi je: məḍhubəni:-
 mo:dju:lə kʰəʈəmə bʰəs ge:lə əchi |

ḍə supərə iṇḍijənə e:kspre:sə a: ḍə supərə hindu:
 əkʰəba:rəme: əgila: kichu ḍinəme: həməərə ḍu:
 səhəkərm̥i:kə bəha:ḍuri:kə kʰissa: bʰəri-bʰəri
 pənnə:me: nikələlənhi, həməərə: a:bi kəs
 puch̥ələnhi- əhu:n̥kə kʰissa: nikələba: ḍiə, be:ʂi:
 kʰərco: na:i ʈha:i, e:kə bla:ikə le:bələme: je: kəhija:u
 ʈha:pi ḍe:ʈə | ke:la:uⁿ-ḍʰe:la:uⁿ əha:n̥ a: jəʂə
 həməərə: səbh̥əkə:n̥ |
 həmə muskija:ʈə ʈhi: | cuppe: rəha:i ʈhi: |
 -muḍa: əha:n̥kə:n̥ t̪əkəra ki: jəru:ri: əchi? əha:n̥ t̪n̥
 əsəli: hi:ro: ʈhi: |

९

-məṇḍələ, kəʈəs ḍʰəri gəpə pəhuⁿcələ |
 s̃n̥gəʈhənəme: əha:n̥kə:n̥ a:gu: bəʈh̥əba:kə əchi | a:
 nəksəli:me: i: t̪n̥ kʰu:bi: ʈha:i je: o: a:t̪n̥kəva:ḍi: sənə
 bʰa:rəʈəkə:n̥ to:ʈəs na:i ca:ha:ie:, ma:t̪rə ʂa:sənəkə
 pəḍḍh̥əʈi bəḍləs ca:ha:ie: |
 -o: purə:nə gəpə bʰəs ge:la:i sərə, i: səbh̥ə t̪n̥ a:bə

a:diva:si: kʃe:trəme: vika:səkə bʰussa:tʰəri
 ba:ise:ba:me: la:gələ əchi, biʃəne:səma:inəsⁿ pa:i
 əsu:lai:ie:ɪ a: təkəra sərəḍa:ra chi: muṭa:lipʰəɪ
 -muḍa: o: pa:i ja:i kəṭəs cha:i, o:kəra: səbhəke:ⁿ
 biʃəne:səkə lu:ri tⁿ cha:i na:i? həmə tⁿ a:i ila:ka:kə
 səbhə pha:iktri:kə kʰa:ṭa:-bəhi: ḍe:kʰəne: chi:ɪ
 -ko:no: e:he:nə biʃəne:səma:inə jəkəra kʰa:ṭa:-
 bəhi:me: səbhəkə sṅgə le:nə ḍe:nə ho:ɪɪ muṭa:lipʰə
 əpəne: pa:i la:iṭo: na:i əchi, səbhə əppənə-əppənə
 hi:sə e:kke:ṭa: biʃəne:səma:inəke:ⁿ ḍa:i cha:i, a:
 təkəra bəḍəla:me: muṭa:lipʰə kəra:i cha:i o:kəra
 surəkʃa:ɪ
 -məno:rⁿʃənə əgrəva:lə!!! tʰi:kə cha:i mənḍələ, e:tta:i
 uṭa:ri ḍiəɪ
 -mənḍələ na:i əhəməḍəɪ sərə, əsəgəro:me: tⁿ
 həməra əsəli: na:mə ba:ju:ɪ

ḍəbḍəḍa:stṛəm

siⁿhə ra:ḍime: su:rjə, mo:ṭa:-mo:ṭi: so:ləhə əgəstə
 sⁿ so:ləhə siṭəmbərə ḍʰəriɪ kichu sukʰe:ba:kə huəjə
 tⁿ səbhəsⁿ kəṭa: ra:uḍəɪ siⁿhə ra:ḍime: miṭu:kə
 piṭa:kə ṭa:ləpəṭrə səbhə pəsəralə rəha:iṭə chələ,
 va:rʃikə pərirəkʃəṇə jo:ʃəna:, je: a:i ṭa:ləpəṭrə
 səbhəme: ja:nə phuka:iṭə chələɪ a:nəṇḍa: miṭu:kə

piṭṭa:ji:kə a:ɪ t̪a:ləpəṭṭrə səbʰəkə pərirəkʂəṇə
 mənə:jo:gəsⁿ kəra:it̪ə rəhəṭṭhiḷ kəṭəgərə ra:udəme:
 t̪a:ləpəṭṭrə pəsə:ra:it̪ə a:nəṇḍa:, miṭṭu:ke:ⁿ o:hina:
 mo:nə cʰənhiḷ miṭṭu: sⁿgə ʃinəgi: bi:t̪i ge:lənhi
 a:nəṇḍa:kəl mudā: a:ɪ bərekʰəkə siⁿhəra:ɕi e:la:sⁿ
 pəhinəhije: a:nəṇḍa: cəli ge:li:... a: a:bə ʃəkʰənə o:
 na:ɪ cʰəṭṭhi t̪əkʰənə ʃi:vənəkə pərirəkʂəṇə ke:na:
 hae:t̪əl miṭṭu:kə a: o:ɪ t̪a:ləpəṭṭrə səbʰəkə ʃi:vənəkə..
 bʰrəməl ɕəbdəkə bʰrəməl ɕəbdəkə əṛṭṭhə həmə
 səbʰə gəṭṭhi ləi cʰi:l a: pʰe:rə bʰrəmə ɕuru: bʰəs
 ʃa:ie:l

luke:səri: əṅəṇa: ca:nənə gʰənə gəcʰija:
 t̪əi t̪ərə ko:ili: gʰəsməca:nə he:
 kəṭəba:ɪ cənənə ga:cʰə, be:ṭṭəba:ɪ əṅəṇəma:
 cʰuṭi je:t̪əs ko:ili: gʰəsməca:nə he:
 ka:nəs ləgəli:, kʰi:ʃəs la:gələ, bo:nə ke: ko:ilija:
 tu:t̪i ge:ləs ko:ili: gʰəsməca:nə he:
 ʃa:nuz ka:nuz ʃa:nuz ki:, ʃo:bo:nə ke: ko:ilija:
 əhi je:t̪əs ko:ili: gʰəsməca:nə he:
 ʃəhi bo:nə je:bəs ko:ili:
 rəhi je:t̪ə t̪əs niṣəṇəma:
 ʃənu: ʃʰəru: nəʃəna: se: lo:rə he:
 so:ne: se: me:ṭṭa:je:bə ko:ili: t̪o:ro: ḍunu: pⁿkʰija:
 ru:pe: se: me:ra:je:bə ḍunu: ṭʰo:rə he:
 ʃa:he: bo:nə je:bəs ko:ili: ruṇəʃunu ba:ləmə
 rəhi je:t̪əs rəkəṭṭəma:la: ke: niṣa:nə he:

ko:no: juvəṭi:kə əba:ʃə cərməka:rə ṭo:ləsⁿ əba:it̪ə

bu^həna: ge:lə..a:nənda:kə əba:ʃə |
 mudɑ: a:nənda: t̪ⁿ cəli ge:li:, kəniʃe: ka:lə pəhine:
 o:kəra ləha:ʃə d̪e:kʰi a:ilə cʰəʈʰi bəcəluz̪ | miṭu:ke:ⁿ
 səma:ca:rə kəhi d̪o:ma:siz̪: ɡʰuri ge:lə cʰəʈʰi | a:
 a:nənda:, o: t̪ⁿ bu:ʃʰə bʰəs məra:li:he:ⁿ | t̪əkʰənə i:
 əba:ʃə, juvəʈi: a:nənda:kə | bʰrəmə | əbd̪əkə
 bʰrəmə | kəha:ʈə rəhəʈʰi miṭu:kə piṭa: ʃri:kəra
 mi:ma:ⁿsəkə ma:rəʈe: ra:sə ɡəpə əbd̪əʃa:st̪rəm
 pərə | əbd̪əkə ərʃʰə həmə səbʰə ɡərʃi lai cʰi: | a:
 pʰe:rə bʰrəmə ʃuru: bʰəs ʃa:ʈə əʈi |

I

əbd̪əʃa:st̪rəm

ɡərdəmə go:lə bʰe:lə cʰələ |

ənəɡʰo:lə məci ge:lə cʰələ: | bəla:nə ɡʰa:rəme:
 ko: no: ləha:ʃə bəhələ cəli ʃa: rəhələ cʰələ |
 ɡʰo:biʃa:ɡʰa:ʈə ləɡə ka:ʈə la:ɡələ cʰələ |

kəʈe:kə d̪u:rəsⁿ a:ilə cʰələ se: na:i ʃa:ni | ko: no:
 bəe:səɡərə məhila:kə ləha:ʃə cʰələ | ɡʰo:binə
 ləha:ʃəke:ⁿ ci:nhi ge:lə rəhəʈʰi | ɡa:uɑ:ⁿke:ⁿ kəhi d̪əi
 cʰəʈʰi o:kəra na:mə a: pəʈa: | ɡa:uɑ:ⁿ ke:, o:
 ɡa:məkə d̪o:ma:siz̪:kə bəcəluz̪:ke:ⁿ | m̪iṭəkəkə
 ɡʰərame: kʰəbəri bʰəs ge:lə cʰələ: | əsəɡərə: e:kəʈa:
 bu:ʃʰa: rəha:ʃe: o: ɡʰərame:...miṭu: |

miṭu:kə t̪o:ləba:ʃiʃa: ɡa:uɑ: səbʰə ləha:ʃəke:ⁿ
 d̪i:həpərə a:ni le:ne: cʰələ a: pʰe:rə miṭu: o:kəra
 ɡa:hə-sⁿka:rə kəs d̪e:ne: rəhəʈʰi |

ɡa:məme: əhi: ɡəpəkə cərcə: rəha:ʃi bəcəluz̪:

buɽʰa:ke:n buɽʰələ cʰənhi kichu a:rə gəpəl cinhaz
 cʰəɽʰi o: o:i ləha:ʃəkə mənukkʰəke:n | nəvəka:
 lo:kəke:n bəhuta ra:sə gəpə nazi buɽʰələ cʰa:i |
 a:nənda:kə ləha:ʃə..

-a:nənda: bəddə ni:kə rəhazil buɽʰənukəl o:kərə
 bəcija: səbʰə səbʰəta: sukhitaḡarə ḡhərəme:
 cʰa:i..be:ta: se:ho: vidva:nəl miṭu:, a:nənda:kə vərə
 se:ho: udbʰəta..ʃri:kərə mi:ma:n səkəkə puṭrə.. |
 mudā: kəhijo: miṭu: a:ki a:nənda: ko:no:
 kʰəḡəta:me: kəkəro: a:ga:n ha:ɽʰə nazi pəsa:rəne:
 cʰəɽʰi |

bəcəlū: se:ho: a:bə bu:ɽʰə bʰəs ge:lə cʰəɽʰi,
 ɽʰunəkuṭə bu:ɽʰəl hinəka:s n pa:igʰə ma:ṭrə miṭu:
 cʰəɽʰinhəl lo:kə səbʰə ḡunu: go:te:ke:n buɽʰa: kəhi
 bəḡəbazi cʰənhi |

a: a:i bəcəlū: buɽʰa:ke:n buɽʰələ cʰənhi dʰe:rə ra:sə
 gəpəl

.....

miṭu: a: ʃri:kərekə va:ɽta:la:pəl kichu buɽʰia:i a:
 kichu nazi |

-miṭu: | bʰa:məti:me: va:cəspəti kəhazil cʰəɽʰi ɽe:
 əvidja: ɽi:vəpərə a:ʃritə əchi a: viṣəḡə bəni ge:lə əchi |
 a:ṭməsa:kṣa:ṭka:rə le:lə ko:nə vidʰi svi:ka:rə
 kərəbə? əsətiḡə kəɽʰu:kə ka:rəṇə ke:na: bʰəs səkəṭə?
 ko:no: ba:ustukə səṭta: o:kəra: sətiḡə ke:na: bəna:
 ḡe:ṭə, trika:ləme: o:kərə upəstʰiti ke:na: siddʰə kəs
 səkəṭə? ɽe: ba:ustu nazi t n sətiḡə əchi a: nəhiḡe: əsətiḡə
 a: nazi əchi a:i ḡunu:kə jugmərū:pə, səe:hə əchi
 ənirva:cjəl bina: ko:no: vəstu a: o:kərə ɽna:nə

rəkʰəniɦa:rəkɛːⁿ ɕu:njəkə əvəɖʰa:rəŋaː keːnaː
buːʝʰəsmeː aːoːtə?

-miɽuːl kumaːrilə kəɦaːi cʰəɽʰi aːɽmaː caːiɽənjə ʝəɽə
əchi, ʝaːgələmeː boːɖʰə aː suːɽələmeː boːɖʰə rəɦitəl

-miɽuːl bʰaːməɽiːmeː vaːcəspəɽi kəɦaːi cʰəɽʰi ʝeː
aːɽməsaːkʂaːɽkaːrəsⁿ rəɦitə ɕaːstrəmeː kuɕələ
vjəkɽi sərə-səmaːʝəsⁿ pəɕuvətə vjəvəɦaːrə kəraːiɽə
cʰəɽʰi, laːɽhiː laːiɽə əbaːiɽə vjəkɽikeːⁿ ɖeːkʰi bʰaːgi ʝaːi
cʰəɽʰi, ɡʱaːsə laːiɽə əbaːiɽə vjəkɽikeːⁿ ɖeːkʰi ləɡə
ʝaːiɽə cʰəɽʰi l maːneː ɖərəsⁿ ɡʱəbəɽaːi cʰəɽʰi l

“aːɽməsaːkʂaːɽkaːrəsⁿ rəɦitə ɕaːstrəmeː kuɕələ
vjəkɽi sərə-səmaːʝəsⁿ pəɕuvətə vjəvəɦaːrə kəraːiɽə
cʰəɽʰi, laːɽhiː laːiɽə əbaːiɽə vjəkɽikeːⁿ ɖeːkʰi bʰaːgi ʝaːi
cʰəɽʰi, ɡʱaːsə laːiɽə əbaːiɽə vjəkɽikeːⁿ ɖeːkʰi ləɡə
ʝaːiɽə cʰəɽʰi l maːneː ɖərəsⁿ ɡʱəbəɽaːi cʰəɽʰi l”- iː ɡəpə
mud̪aː sərijaː kəs buːʝʰəbaːmeː aːilə rəɦəʝə
ɦəmərəː l

....

aːməkə maːsə rəɦaːil

baːnərə aː bənəɡəɖəɦaː kʰeːtə səbʰəkeːⁿ
ɖʰaːⁿɡəneː əchi aː paːraː baːriːkeːⁿ l

-səbʰəɽaː naːɕə kəs ɖeːləkaːi bəcəlul raːɽimeː ɽⁿ naːi
suːʝaːieː l bʰoːreː-bʰoːrə kələmə ʝaː kəs ɖeːkʰaːi chiː l
bənəɡəɖəɦaː səbʰəɽaː pʰəsilə kʰaː leːləkə aːbə iː
baːnərə aːməkə paːɕaːⁿ laːɡələ əchi l

ɦəmərəː buːʝʰələ əchi ʝeː aːməkə maːsəmeː baːnərə
aː bənəɡəɖəɦaː oːi bərəkʰə eːkkeː sⁿɡə aːilə cʰələiː l

ɑ:me:kə mɑ:sə rəhɑ:ɪ se: mɪtu: ɔ:gəɾəbɑ:hi:me:
 lɑ:gəʈə ɑ:bəl ɑ:məkə ʈikula: pɑ:igʰə bʰəs rəhələ
 ʧɑ:ɪl məɑ:nə bɑ:nhəbɑ:kə rəhɑ:ɪ mɪtu:ke:nɪ
 həməhu:n sʱgəme: rəhiɑ:ɪl bɑ:nʰsə kɑ:ʈi kəs əbɑ:ɪʈə
 rəhi:l

qəbərə: kɑ:ʈə ɖəs kəs ɑ:bi rəhələ ʧələ:uɪ
 bʰo:rəhərəbɑ: ʧələɪ əkɑ:sə məɖʱjə lɑ:lə re:kʰə
 kəne:kə pira:uɪnʧə bʰe:lə buʱhəna: ge:lə ʧələɪ

-li:kʰə ɖəs kəs cəlu: bəcəlu:l

kʰe:ʈəkə bi:cəme: li:kʰə ɖe:ne: ɑ:gɑ:n bəʈʰəs
 lɑ:gələ:uɪ

ʈəkʰəne: həmə ʂo:ɳiʈə ɖe:kʰələ:uɪ həmərə ɖe:hə
 ʂo:ɳiʈə ɖe:kʰi səɖə bʰəs ge:ləɪ

mudɑ: niʂɑ:nʰsə ʧo:ʈələ:uɪ bɑ:nʰsəkə ʈi:kʂnə pɑ:ʈə
 e:kəʈɑ: bɑ:lika:kə hɑ:ʈʰə ɑ: muɪhəke:n no:ʧəʈɑ:ɪʈə
 ge:lə rəhɑ:ɪl mɪtu:kə bɑ:nʰsəkə no:ʧɑ:ʈə o:kərə:
 lɑ:gələ rəhɑ:ɪl

mɪtu: hɑ:ʈʰəsʱn bɑ:nʰsə pʰe:ki kəs o:ɪ bɑ:lika: ləgə cəli
 ge:lə ʧələɪ

no:ɾɑ:ʃələ ɑ:nkʰikə o:ɪ bɑ:lika:kə ʂo:ɳiʈə po:ʧi mɪtu:
 o:kərə no:ʧɑ:rəpərə mɑ:ʈi rəgəʈi ɖe:ne: rəhɑ:ɪl

-ki: kəs rəhələ ʧi:l

-ʂo:ɳiʈə bənnə bʰəs ʃɑ:jəʈəɪ

bɑ:lika: li:kʰəpərə ɑ:gɑ:n ɖɑ:ugi ge:lə ʧəli:l

-ki: nɑ:mə ʧi: əhɑ:nkəɪ

-ɑ:nəɳɑ:l

-ko:nə gɑ:məkə ʧi:l

-əhi: gɑ:məkəɪ

-əhi: gɑ:məkə?

həmə dūnu: go:te: sⁿge: ba:ʒələ rəhi: |

hⁿ, a:nəŋda: na:mə rəha:i o:kəra: | a: miṭu:kə
o:kəra:sⁿ pəhilə b^he:n̥tə vae:hə rəha:i |

...

məca: no: bənhə: ge:lə rəhəjə | muḍa: a:nəŋda:
p^he:ra nazi b^he:tələ rəhəjə |

miṭu: puč^ha: iṭə rəhəjə |

-ko:nə ʈo:ləkə čhi: o: | nəhije: misəraṭo:li:kə əčhi,
nəhije: pəč^hima:ṭo:li:kə a: nəhije: t^həkuraṭo:li:kə |

-d^o:ma:si:kə rəhiṭəjə tⁿ həmə cinhiṭe: rəhiṭia:i |

-t^hək^hənə ke:na: əčhi o: əpənə ga:məkə | a: əpənə
ga:məkə əčhi tⁿ a:i ḍ^həri b^he:n̥tə kie: nazi b^he:lə
rəhəjə o:kəra:sⁿ?

muḍa: bicce:me: sⁿjo:gə b^he:lə čələ | miṭu:kə
ṭo:ləme: p^hude: b^ha:ikə be:ṭa:kə upənəjənə rəha:i |
bⁿsəkəṭti: ḍinə pipəhi:bəla:ke:ⁿ bəjəba:ile: həmə
ga:məkə ba:həra cərməka:ra ṭo:lə ge:lə rəhi: |

-hiru: b^ha:i, hirua: b^ha:i |

-a:ba:i čəṭ^hi |

ko: no: ba:lika:kə əba:ʒə a:ilə rəhəjə | əba:ʒə cinhələ
sənə |

-əha:ⁿ ke: čhi: |

-həmə hirukə be:ti: | ki: ka:ʒə əčhi?

-pipəhi: ləs kəs ək^hənə ḍ^həri əha:ⁿkə ba:bu: nazi
pəhuⁿcələ čəṭ^hi | bəjəba:ile: a:ilə čijənhi |

-t^həhi: o:rija:nəme: la:gələ čəṭ^hi |

-əha:ⁿkə na:mə ki: čhi:?

t^hək^həne: ṭa:ṭə pəra:kə ləṭti:ke:ⁿ hⁿtəba: iṭə vae:hə

ba:lika: so:ʃha:n a:bi ge:li |

-həmə a:nəṇḍa: | həmə əha:nke:n ci:nhi ge:lə rəhi: |
əha:nkə ki: na:mə cʰi:?

həmə t̪n sərdə bʰe:lə ja:ṭə rəhi: | mudā: ut̪tərə
ḍe:ba:ke: cʰələl |

-bəcəlu: |

-a: əha:nkə s̪ŋgi:kəl |

-miṭu:, p̪nḍiṭə ʃri:kəɾəkə be:ṭa: |

miṭu:kə piṭa:kə na:mə se:ho: həmə a:nəṇḍa:ke:n
bəṭa: ḍe:lia:i | puchəne: t̪n na:i cʰəlī o:, mudā: na:i
ja:ni kie:..kəhi ḍe:lia:i |

t̪əkʰəne: hirua: pipəhi: le:ne: a:bi ge:lə rəhəṭʰi |
hunəka: s̪ŋge: həmə ʈo:ləpərə a:bi ge:la:uⁿ |

rəṣṭa:me: hirua:ke:n puchəlijənhi- a:nəṇḍa: əha:nkə
be:ṭi: cʰəṭʰi? mudā: kəhijo: ḍe:kʰəlijənhi na:i |

-ma:ma:ga:məme: be:ṣi: ḍiṇə rəha:i cʰəla:i | mudā:
a:bə ce:ṭənəgərə bʰəs ge:lə cʰa:i | se: ga:mə ləs
ənəne: cʰia:i |

-pʰe:rə ma:ma:ga:mə kəhija: je:ṭi:?

-na:i, a:bə o: ce:ṭənəgərə bʰəs ge:lə əcʰi | a:bə s̪ŋge:
rəhəṭəl |

p̪nḍiṭəʃi:kə be:ṭa: miṭu:, həməɾə s̪ŋgi: miṭu:, i: gəpə
suni ki: biṭəṭa:i o:kəɾa: mo:nəpərəl kəie:kə ḍiṇəsⁿ
o:kəɾə puchə:ri: kəs rəhələ cʰələl həmə so:cəne:
rəhi: je: bʰəne: ma:ma:ga:mə cəli ja:jə a:nəṇḍa:, a:
t̪əkʰənə kəne:kə ḍiṇəme: miṭu:kə puchə:ri:sⁿ həmə
ba:n^{ci} ja:jəbəl |

mudā: a:bə t̪n a:nəṇḍa: ga:me:me: rəhəṭə a: p̪nḍiṭə
ʃri:kəɾəkə be:ṭa: miṭu:..

ḡhurə..həməhi:n unəta:-punəta: so:ci le:ne: chi:l
o:hina: ḡu:-ca:ri be:rə miṭu: a:nənda:kə viṣəjəme:
pučʰa:ri: ke:ne: əchi:l təkəra ma:ne: i: tʰo:rəbe:kə
bʰe:lai:je:..

mudā: je: səe:hə bʰe:lai: təkʰənə ?..

pṇḍiṭəkə be:ta: a: cərməkə:rəkə be:ti:..

pṇḍiṭə ɐri:kəra ma:nəta:?. ga:ua:n ḡhərua:
ma:nəta?

ḡhurəi pʰe:rə həmə unəta:-punəta: so:ci rəhələ chi:l
pipəhi: ba:ʃəs la:gələ rəhəjə a: li:kʰəpərə ḡe:ne:
həmə a: miṭu:, bʰəri to:ləkə st̪ri:gəŋə-puruṣəkə
sŋge: bṇsəbitt̪i: pəhuŋci ge:lə rəhi:l rəst̪a:me: o:i
st̪ʰələke:n əkhija:səne: rəhi:l miṭu: a: a:nənda:kə
pəhilə milənəkə st̪ʰələ ləgə əka:nəne: rəhi:- ko:no:
əba:ʃə la:gələ əba:it̪ə..ma:t̪rə sŋgi:t̪ə..svərə na:i
bərua: ba:n̪sə səbʰəpərə t̪ʰəppa: ḡəs ḡe:ne: rəha:i
a: səbʰə ba:n̪sə kət̪ənə:i ɐuru: kəs ḡe:ne: rəhəṭhi
mət̪əbət̪ətt̪hi: a:ije: chai:l ḡʰa:me:-pəsi:ne: bʰe:ne:
kəne:kə mo:nə to:ʃit̪ə bʰe:ləi kənfə:pərə ba:n̪sə
le:ne: həmə a: miṭu: o:hi: rəst̪e: biḡa: bʰe:lə
rəhi:..o:hi: li:kʰə ḡe:ne:|

...

mudā: miṭu: həməra: səḡikʰənə to:ka:ra: ḡe:məjə
la:gələi ka:rəŋə ko:no: ka:ʃə həmə e:te:kə ḡe:ri:sṇ
na:i ke:ne: rəhia:i| o: həməra ra:mə rəhəjə a: həmə
o:kəra hənuma:nə|

məca:nəpərə əhina: e:kə ḡiṇə həmə miṭu:ke:n kəhi
ḡe:lia:i-

-mitu:, bisəri jo: o:kəra:l kəṭhi: le:lə bəḍəna:mi:
 kərabihī:n o:kəra:l hirua:kə be:ṭi: ch'ia:i a:nənda:l
 o:na: t̪o:həra nɑ:mə həmərəa:sⁿ o: puchələkə t̪ⁿ
 həmə t̪o:həra nɑ:mə a: t̪o:həra piṭa:ji:kə nɑ:mə
 se:ho: kəhi de:lia:i l

-həmərə piṭa:ji:kə nɑ:mə o: puchəne: rəha:u?

-na:i puchəne: rəhəjəl mudɑ:..

-ṭək^hənə kie: kəhələhi:n?

-a:i ne: ka:lhi t̪ⁿ pəṭa: la:gəbe: kərəṭa:i..

-ṭəhija: ləgiṭa:i ṭəhija: ləgiṭa:i..a:bə o: həmərəa:sⁿ
 kəṭəṭə..həmərə me:hənəṭi t̪u:n bəṭ^ha: de:le:n..

-ko:nə me:hənəṭi t̪u:n pⁿdṭə ʒri:kərekə be:ṭa: a: o:
 hirua: cərməkə:rəkə be:ṭi: kəṭhi:le: bəḍəna:mi:
 kərabihī:n o:kəra:l

-bija:hə kərəba:i ra:u l bəḍəna:mi: kie: kərəba:i l

-kəkəra: ṭ^hakəa:i ch'ihī:n ?

-kəkəro: na:i ra:u l

əhina: ənəco:kke:me: nirṇəjə la:ṭə chələ mitu: l
 ʒri:kəra mi:ma:n^səkəkə be:ṭa: mitu: na:ijja:jikəl
 o:kəra: ghərame: ṭa:ləpəṭrə səb^hə pəsəralə rəha:ṭə
 de:k^həne: ch'elia:i l se: b^həro:sə na:i b^həs rəhələ
 chələ l

-ga:məme: kəhijo: de:k^həlia:i na:i o:kəra:?

-ṭu:n ga:məme: rəhəle:n kəhija:? guruṭi:kə
 pa:ṭ^həḍa:la:sⁿ pa:uruke:n t̪ⁿ a:ilə ch'e:n l

-mudɑ: t̪u:n^{hi}:n ko:nə de:k^həne: rəhi:n l

-ma:ma: ga:mə rəha:i chələ o: l

-p^he:rə ma:ma: ga:mə ghuri kəs t̪ⁿ na:i cəli ja:jəṭəl

-na:i, se: puchī le:lia:i l a:bə ga:me:me: rəhəṭəl

pa:uruka:n ga:me:me: miṭu:kə ma:jəkə d̪e:ha:ntə
bʰəs ge:lə cʰələnhi

ɐri:kərə mi:ma:n̪səkə se:ho: kʰətəbət̪a:ɦə sənə bʰəs
ge:lə cʰət̪hi- i: gəpə hunəkərə t̪o:ləba:ijja: səbʰə
kəra:it̪ə cʰələl̪ t̪a:ləpət̪rə səbʰəkə pərirəkʂəŋə
ke:n̪a: ɦəe:t̪ə a:ɪ siṇɦə ra:ɕime:? jəe:ɦə ciŋt̪a:
rəɦənhi ɐri:kərekə, a: t̪e:n̪ o: kʰətəbət̪a:ɦə sənə
kərəs la:gələ rəɦət̪hi.. i:ho: gəpə hunəkərə
t̪o:ləba:ijja: səbʰə kəra:it̪ə cʰələl̪

...

hirrə..hirrə...hirrə....

ɖo:ma:si:s̪n̪ su:gərekə pa:chu: ɦəmə a: miṭu: hirrə-
hirrə kəra:it̪ə cərmək̪a:rə t̪o:lə pəɦuŋci ja:ɪ cʰi:l̪
a:nəŋɖa: mud̪a: so:ɟɦa:n̪me: bʰe:ɟi ge:li:l̪ suggərə
s̪ŋge: ɦəmə a:ga:n̪ bət̪hi ja:ɪ cʰi:l̪ ɡɦuma:ɪ cʰi: t̪n̪
a:nəŋɖa: a: miṭu:kə gəpə suna:ile: ka:nə pa:t̪ɦa:ɪ
cʰi:l̪

hirrə..hirrə

a:ɪ be:rə a:nəŋɖa: hirrə kəɦa:it̪ə əcʰi a: ɦəmə muski:
ɖa:it̪ə su:gərekə a:ga:n̪ bət̪hi ja:ɪ cʰi:l̪

i: ɡʰət̪əna: kəe:kə be:rə bʰe:lə a: i: gəpə səgərə:
pəsəri ge:ləl̪ hiru: kət̪a:kə be:rə ɦəmərə: ləgə a:ilə
rəɦət̪hi

hi:ru: ud̪ve:lit̪ə rəɦəjə la:gələ rəɦət̪hi | hi:ru:kə pət̪ni:
be:ɟi:kə bʰa:ɡjəkə le:lə go:ɦa:ri kərəjə ləgəli:ɦə |

kəe: ko:sə ma:n̪ məŋɖiləba:

kəe: ko:sə luke:səri: məŋɖiləba:

kəe: ko:sə pət̪ələ ɖo:ɦa:ɪ

kəni: təkəba:i he: ma:i
 kəe: ko:sə pəɾələ d̪o:ɦa:i
 kəni: təkəba:i he: ma:i
 d̪ui ko:sə mənd̪iləba:
 ca:ri ko:sə luke:səri: mənd̪iləba:
 pa:n̪ce: ko:sə pəɾələ d̪o:ɦa:i
 kəni: təkəba:i he: ma:i
 pa:n̪ce: ko:sə pəɾələ d̪o:ɦa:i

ko:nə pʰu:lə ma:n̪ mənd̪iləba:
 ko:nə pʰu:lə bənd̪i: mənd̪iləba:
 ko:nə pʰu:lə pərə pəɾələ d̪o:ɦa:i
 kəni: təkəba:i he: ma:i
 ko:nə pʰu:lə pərə pəɾələ d̪o:ɦa:i
 kəni: təkəba:i he: ma:i
 a:ili: pʰu:lə ma:n̪ mənd̪iləba:
 be:li: pʰu:lə luke:səri: mənd̪iləba:
 ge:n̪de: pʰu:lə pəɾələ d̪o:ɦa:i
 kəni: təkəba:i he: ma:i
 ge:n̪de: pʰu:lə pəɾələ d̪o:ɦa:i
 kəni: təkəba:i he: ma:i

.....

hiru: d̪o:ma:si: a:bəjə la:ɣələ rəɦəɦ̪hi |

-ki: he:ɦ̪a:i, ke:n̪a: he:ɦ̪a:i |

ɦ̪uɦ̪ɦ̪e:..

həmə ɣəɦ̪əliɦ̪hi ɦ̪e: həmə hiru s̪n̪ge: ɦ̪ri:kərə
 p̪nd̪iɦ̪ə ləɣə ɦ̪a:ɦ̪əbəl

a: həmə hiru:ke:n̪ ɦ̪ri:kərə mi:ma:n̪səkə ləɣə ləs
 ge:lə rəɦ̪iɦ̪hi | ɦ̪ri:kəɾəkə pəɦ̪ni:kə m̪ɦ̪ɦ̪u ɣəɦ̪ə

bærəkʰəkə siⁿhə rɑ:ɬikə bɑ:ɖə bʰəs ge:lə cʰələnhi | a:
təkərə bɑ:ɖə hiru: mi:ma:n̩səkə kʰəʈəbəʈɑ:hə bʰəs
ge:lə cʰəʈhi- lo:kə kəhɑ:itə cʰələnhi | lo:kə ke:ʔ væ:ʰə
ʈo:ləbɑ:ijjɑ: səbʰə | gɑ:məkə lo:kə, pəro:pəʈʈɑ:kə
viɖvɑ:nə lo:kə səbʰə tʰn bəɖɖə ijjəʈə ɖəi cʰələnhi
hunəkɑ: | a:n̩kʰikə ɖe:kʰələ gəpə kəhɑ: cʰi:..

-ɑ:u bəcəlɯ: | hirɯ:, ɑ:u bɑ:isɯ:.. | - gummə bʰəs ʃɑ:i
cʰəʈhi ɐri:kərə | pəʈni:kə mɯʈjukə bɑ:ɖə əhina:,
rəhɑ:itə rəhəʈhi, rəhɑ:itə rəhəʈhi ɑ:ki gummə bʰəs
ʃɑ:itə rəhəʈhi |

-kəkka:, ɑ:n̩gənə sunnə rəhɑ:itə əchi | kəʈe:kə ɖina
e:nɑ: rəhəʈə | miʈu:kə biʃɑ:hə kie: nɑ: | kərə: ɖɑ:i
cʰijənhiʔ

-miʈu: tʰn biʃɑ:hə ʈhi:kə kəs le:ne: cʰəʈhi |

-kəʈʈəs? -həmə ghəbərɑ:itə puchɑ:i cʰijənhi | hirɯ:
həmərə: ɖisə niɐcintə bʰɑ:vəsⁿ ɖe:kʰɑ:i cʰəʈhi |

-ɑ:nəndɑ:sⁿ, səməɖhi hi:ru: tʰn əhɑ:n̩kə sⁿgə ɑ:ilə
cʰəʈhije: |

hɑ:ʃə re: ɐri:kərə pⁿɖitə |

ɑ: bɑ:ʰə re: miʈu: | pəhinəhije: bɑ:pəke:n̩ pəʈijɑ:
le:ne: cʰələ | muɖɑ: bɑ:n̩həpərə ʃɑ:itə ko:nə:
ʈo:ləbɑ:ijjɑ:kə kɑ:nə ɑ:i gəpəke:n̩ əkɑ:ni le:ne: cʰələ |
həmə səbʰə bɑ:isələ: rəhi: ɑ:ki o: kichu ɑ:rə
go:ʈe:ke:n̩ ləs kəs ɖələ:nəpərə ʃumi ge:lə cʰələ |
ɐri:kərə mi:ma:n̩səkəsⁿ hunəkərə səbʰəkə
ɐɑ:st̩rɑ:r̩t̩hə ɐuru: bʰe:lə | ɐəbɖəkə kɑ:ʈə ɐəbɖəsⁿ |

-ɐri:kərə, əhɑ:n̩ ko:nə ko:ʈikə əɖhəmə kɑ:ʃə kəs
rəhələ cʰi: |

-ko:nə əd̪həmə kə:jə?

-ch'o:tə-pa:ig̪həkə ko:nə: vica:rə naxi rəhələ
əha:nke:n mi:ma:n'səkə?

-vidva:n jənəl i: ch'o:tə-pa:ig̪hə ki: ch'ia:i? ma:trə
əbd̪əl axi əbd̪əkə:sunələ:kə pəscə:t̪ o:kərə
əbd̪a:rt̪hə əha:nkə ma:thəme: e:kə va: d̪o:sərə
t̪rəhe:n d̪huki ge:lə əchi pəddə bəna: kəs o:ime:
əpənə sva:rt̪hə miɸhərə kəs...।

-ma:ne: ch'o:tə-pa:ig̪hə əchi əbd̪a:rt̪hə ma:trəl a:
t̪əkərə viələ:ʃəŋə je: pəddə bəna: kəs ke:la:uⁿ se:
bhəs ge:lə sva:rt̪həpərəkəl

-viəva:sə naxi huəjə t̪ⁿ o:xi pəddəme: sⁿ sva:rt̪həkə
səmərpəŋə kəs kəs d̪e:khu:। səbhə b̪hramə b̪ha:gi
ja:jət̪əl

-ma:ne: əha:n miṭu: a: a:nəndə:kə bija:hə
kəre:ba:le: ədigə chi:?

-vidva:n jənəl rəssi:ke:n sə:npə həmə əhi: d̪va:re:
buɸhaxi chi: je: d̪unu:kə p̪t̪həkə əst̪it̪və ch'axi a:nkhi
g̪h'o:kəca: kəs d̪u:t̪a: cəndrəma: d̪e:k'axi chi: t̪ⁿ
t̪ək'həno: əka:əkə d̪u:t̪a: va:st̪əvikə b̪ha:gəme:
cəndrəma:ke:n prət̪ja:ro:piṭə kəra:i chi:। b̪hraməkə
ka:rəŋə viʃəjə naxi sⁿsərgə ch'axi, o:nə: ud̪de:əjə a:
vid̪he:jə d̪unu: sət̪jə ch'axi a: e:t̪əs səbhə viʃəjəkə
ɸna:nə se:ho: a:t̪ma:kə ɸna:nə naxi d̪əs səka:ie:।
a:t̪ma:kə vica:rəsⁿ əhⁿv̪t̪ti- əpənə viʃəjəkə t̪əth̪jəkə
bo:d̪hə axisⁿ ho:it̪ə əchi a:t̪ma: ɸna:nəkə kərt̪a: a:
kərmə d̪unu: əchi pəddə:rt̪həkə ərt̪hə sⁿsərgəsⁿ
b̪he:t̪a:it̪ə əchi əbd̪ə sunələ:kə ba:d̪ə o:kərə ərt̪hə
ənuma:nəsⁿ ləgə ho:it̪ə əchi।

-əɦaːn səbdəkə bʰrəmə utpənnə kəs rəɦələ ɕhiːl
həmə səbʰə aːimeː miɽuː aː aːnəŋdaːkə biɽaːɦəkə
əɦaːnkə ic˕ɦaː ɽeːkʰaːi ɕhiːl

-sˠkəlpə bʰeːlə ic˕ɦaː aː təkəra puːrti naːi hoː seː
bʰeːlə ɽveːʂəl

-tˠn iː həmə səbʰə ɽveːʂəvəʂə kəhi rəɦələ ɕhiːl
əɦaːnkə nəjəimeː ɽaːtiːkə koːnoː məɦəɽvə naːi?

-ɽeːkʰuː, aːnəŋdaː sərvəguŋəsəmpənnə ɕhətˠhi aː
ɦunəkəra aː həməra eːkə ɽaːti ɕhi aː seː ɕhi
ənuvɽttə aː sərvəloːkə prətjəkʂəl oː həməra
ɽhəroːɦərekə rəkʂəŋə kəs səkətiː, seː həməra
viɽvaːsə ɕhiːl aː iː həməra nirŋəjə ɕhiːl

“aː iː həməra nirŋəjə ɕhiːl”- iː səbdə həməra aː
ɦiruːkə kaːnəmeː eːkkeː beːrə naːi paːisələ rəɦəjə
həmə tˠn ɛriːkəra aː miɽuːkeːn ɕiŋɦaːiɽə rəhijənhi,
əɦinaː ənəcoːkkeː nirŋəjə sunəbaːkə əbʰjaːsiː bʰəs
geːlə rəhiːl muɽaː ɦiru kəneːkə kaːləkə baːɽə aːi
səbdə səbʰəkə prətjɽhvəni sunələnhi ɽeːnaːl
ɦunəkəra əcəmbʰiɽə nəjəri həməraː ɽisə ɽhumi
geːlə ɕhələnhi

pʰeːrə ɛriːkəra miːmaːnsəkə oːi ɛaːstrəːrtˠhiː
səbʰəmeːsˠn eːkətaː ɽjoːtiːʂiː ɽisə aːŋɡurə ɽeːkʰəbaːi
ɕhətˠhi-

-ɽjoːtiːʂiːɽiː, əɦaːn eːkətaː niːkə ɽinə tˠaːkuːl əhiː
ɛuɽɽhəmeː iː paːvənə vivaːɦə səmpənnə bʰəs ɽaːjə
siŋɦə raːɛi aːbaːibəlaː ɕɦaːi, oːisˠn puːrvəl kinəkoː
koːnoː aːpəttiː?

səbʰə maːtˠhə ɽhukaː tˠɦaːtˠhə bʰəs ɽaːi ɕhətˠhiːl ɛriːkəra

mi:ma:nsəkəkə viro:ḡhəme: ke: tʰa:tʰə həe:tʰə?
 -həmə səbʰə tʰn əha:nke:n bujʰəbəs le:lə a:ilə
 cʰəla:uṇI mudā: jəkʰənə əha:n nirŋəjə la:ije: le:ne:
 cʰi: təkʰənə...I

mi:ma:nsəkəji:kə ha:tʰə uʰha:i cʰənhi a: səbʰə pʰe:rə
 ɖa:ntə bʰəs ja:i cʰəʰhiI

həmə a: hi:ru: se:ho: o:tʰəssⁿ biḡa: bʰəs ja:i cʰi:I
 hi:ru: nisa:nsə le:ne: rəhəʰhi, se: həmə ənubʰəvə
 ke:ne: rəhi:I

...

i: naxi je: ko:no: a:rə ba:ḡha: naxi a:ilə I
 mudā: o: kʰəʰəbətʰa:ʰə vidva:nə tʰn cʰəle:I se:
 a:nəḡḡa: hunəkəṛə puṭo:ʰu bəni ge:li:I a: hunəkə
 cʰuələ pa:ni həməṛə ʰo:lə a:ki miṭu:kə ʰo:lə ma:ʰrə
 naxi sa:u^{ns}se: pəro:pəʰtʰa:kə vidva:nəkə bi:cəme:
 cələs la:gələI

.....

a:nəḡḡa:kə naxi hərəme: viva:ʰə səmpənnə bʰe:lə
 cʰələI o:tʰukka: gi:tʰəna:ḡḡə həmə sunəne: rəhi:,
 ulla:səpu:rŋə, e:kʰəno: mo:nə əchi-
 pərvəʰə u:pəṛə bʰəməṛa: je: su:ʰələ,
 ma:linə be:tʰi: su:ʰələ pʰuləva:ri he:
 uʰhu: ma:linə ra:kʰu: girimələ ha:rə he:
 pərvəʰə u:pəṛə bʰəməṛa: je: su:ʰələ,
 ma:linə be:tʰi: su:ʰələ pʰuləva:ri he:
 uʰhu: ma:linə ra:kʰu: girimələ ha:rə he:

ko:nə pʰu:lə o:tʰəbə luke:səri ke:
 ko:nə pʰu:lə pəhirənə

ko:nə pʰu:lə ba:ndʰike: siŋga:rə he:

uʰhu: ma:linə ra:kʰu: girimələ ha:rə he:

be:li: pʰu:lə o:ʃʰəbə bəndʰi:

cəme:li: pʰu:lə pəhirənə

ərahulə pʰu:lə luke:səri ke: siŋga:rə he:

uʰhu: ma:linə ga:nʰu: girimələ ha:rə he:

uʰhu: ma:linə ga:nʰu: girimələ ha:rə he:

....

ɛ:ri:kərə mi:ma:nsəkə a:nənda:ke:n̩ ʈa:ləpəṭrə
səbʰəkə pərirəkṣəṇəkə bʰa:rə dəs niɕintə bʰəs
ge:lə rəhəṭʰiI pəṭni:kə mɪtʃukə ba:də be:ca:re:
a:ɕn̩kiṭə rəhəṭʰiI

ḡa:ivi:jə həstəkṣe:pə, a:nənda: je:na: o:i ʈa:ləpəṭrə
səbʰəkə pərirəkṣəṇə le:lə a:ilə rəhəṭʰiI hunəkərə
ghəraI ənəco:kke:..

miṭu: kəhi ḡe:ləkə həmərə: je: ke:na: o: ɛ:ri:kərə
pndiṭəke:n̩ pəṭija: le:ne: rəhəjəI bra:hməṇəkə be:ṭi:
səra:i kəṭo:ra: a: ma:ṭikə məha:ḡe:və bənəba:iṭə
rəhəṭə a: ʈa:ləpəṭrə səbʰəme: gh̥u:nə la:gi ja:jəṭə..

na:i gh̥u:nə la:ḡe: ḡe:ṭʰinə ʈa:ləpəṭrə səbʰəme:,
a:nənda: a:jəṭə a:i gh̥əraI ɛ:ri:kərə mi:ma:nsəkə
nirṇəjə kəs le:ne: rəhəṭʰiI

miṭu: ṭn̩ je:na: ji:vənə bʰəri əpənə le:lə a:i nirṇəjəkə
prəṭi kɪṭəjṇə cʰəla:I

ɛ:ri:kərekə a:ju je:na: bəṭʰi ge:lə cʰələnhiI ɛ:ri:kərə a:
a:nənda:kə məḡh̥jə ḡəpə ho:ṭe: rəha:i cʰələ o:i
gh̥ərame:I

α:nəndα: bəjɪtɐ: rəhα:ɪ cʰəli: α: gəbɪtɐ: rəhα:ɪ cʰəli: |

bα:rəhe: bərisə jəbə bi:tələ tɛ:rəhəmə cəɽʰi ge:lə
he:

bα:rəhe: bərisə jəbə bi:tələ tɛ:rəhə cəhəri ge:lə he:
lələnα: sα:su mo:rα: kəhəɽʰinə bəghinijα:n

bəghinijα:n ghərase: nika:ləbə he:

lələnα: sα:su mo:rα: kəhəɽʰinə bəghinijα:n

bəghinijα:n ghərase: nika:ləbə he:

əngənα: jɐ: bα:hərə tɔ:hi cʰələkʰinə rinijα:n ge:

lələnα: ge: α:ni dɪjα:u α:kə dʰəɽʰu:rə phərə pi:si
həmə pi:jəbə re:

lələnα: re: α:ni: dɪjα:u α:kə dʰəɽʰu:rə phərə pi:si
həmə pi:jəbə re:

bəhərə se: α:ɔ:lə bα:lumə pəlŋə cəɽʰi bα:isələ re:

bəhərə se: α:ɔ:lə bα:lumə pəlŋə cəɽʰi bα:isələ re:

lələnα: re: kəhi dɪjα:u dɪlə ke:rə bα:tə ki: təbə
mα:hurə pi:jəbə re:

lələnα: re: kəhi dɪjα:u dɪlə ke:rə bα:tə ki: təbə
mα:hurə pi:jəbə re:

bα:rəhə he: bərisə jəbə bi:tələ tɛ:rəhə cəhəri ge:lə
re:

lələnα: re: sα:su mo:rα: kəhəɽʰinə bəghinijα:n

bəghinijα: ghərase: nika:ləbə re:

sα:su mo:rα: mα:rəɽʰinə ənu:pə dʰəjə nənəɖo:
tʰunukə dʰəjə re:

sα:su mo:rα: mα:rəɽʰi ənu:pə dʰəjə nənəɖo:

tʰunukə dʰəjə re:

lələnɑ: re: go:ʈəno: kʰuɕi: gʰərə ʃɑ:o:lə səbʰə dʰənə
həmərə: he:ʈɑ:i he:

lələnɑ: re: go:ʈənəs kʰuɕi: gʰərə ʃɑ:o:lə səbʰə dʰənə
həmərə: he:ʈɑ:i he:

cupə rəhu:, cupə rəhu: dʰəni: ki: ʈo:hi:n məhədʰəni:
çʰiə he:

cupə rəhu:, cupə rəhu: dʰəni: ki: ʈo:hi:n məhədʰəni:
çʰiə he:

dʰəni: he: kərəbɑ:i he: ʈuləsi: ke: ʃɑ:gə, ki: dʰənə
səbʰə luʈɑ: d̪e:bəs he:

lələnɑ: he: kərəbɑ:i me: po:kʰəri ke: ʃɑ:gə, ki: səbʰə
dʰənə luʈɑ:e:bə he:

ɐri:kərə mi:mɑ:nʰəkə hʰsi: kərəʈʰinə- ɑ:nəndɑ:,
əhɑ:nke:n ʈʰn sɑ:su əçʰi nɑ:i, ʈəkʰənə o: be:çɑ:ri:
əhɑ:nke:n bəgʰinijɑ:n ke:nɑ: kəhəʈi:?

-ʈe:n ne: gəbɑ:i çʰi:, səbʰə ci:ʃə ʈʰn bʰərələ-pu:rələ
muɖɑ:..l

ɑ:nkʰi no:ra: ge:lə çʰələnhi ɑ:nəndɑ:kəl həməra:
əkʰəno: mo:nə əçʰil

-həmə əhɑ:nke:n d̪u:ʰkʰə d̪e:la:un i: gəpə kəhi kəsɪ

-ko:nə d̪u:ʰkʰə? sɑ:su nɑ:i çʰəʈʰi ʈʰn səsurə ʈʰn çʰəʈʰil

ɐri:kərəke:n prəsənnə d̪e:kʰi miʈu:ke:n ɑ:ʈməʈo:ʃə
ho:inʰəl

.....

ɑ: ɐri:kərə mi:mɑ:nʰəkəkə mʰtjukə bɑ:ɖo: ɑ:nəndɑ:

ṭa:ləpəṭrə səb'həme: ja:nə phuka:ṭə rəha:ṭə
c'həli:həI

p'hē:rə miṭu:ke:n du:ṭa: be:ṭi: b'hē:lənhi vəlləb'hā: a:
me:ḡhā:I

a:nəṇḡa:kə k'hūṣi: hāmā ḡe:k'hāne: chi:I na:i'hərə
ge:lə rəhəṭhi o:I o:ṭəi ḡunu: ja:u'nā: be:ṭi: b'hē:lə
c'hələnhi-

la:lə pəri: he: gula:bə pəri:

la:lə pəri: he: gula:bə pəri:

he: gəgənəpərə na:cəṭṭə indrə pəri:

he: gula:bəpərə na:cəṭṭə indrə pəri:

a: p'hē:rə b'hē:lənhi be:ṭa:I pa:ighə b'hē:la:pərə be:ṭa:
me:ḡhəke:n pəṭ'həba: le:lə bəna:rəsə pəṭ'hē:ne:
rəhəṭhi miṭu:I

a: ḡinā biṭa:ṭə ge:lə, be:ṭi: səb'hə pa:ighə b'hē:lənhi
a: ḡunu: be:ṭi:, me:ḡhā: a: vəlləb'hā:kə bija:hə ḡa:nə
kəs niṣcintə b'həs ge:lə c'həla:hə miṭu:I

be:ṭa:kə pərəvəriṣə a: bija:hə ḡa:nə se:ho:
ke:lənhiI me:ḡhə bəna:rəsəme: pa:ṭ'hənə kərəjə
ləḡala:I me:ḡhə, me:ḡhā: a: vəlləb'hā: ṭi:nu: go:ṭe:
sa:ləme: e:kə mā:sə a:bəṭhi ḡhəri əvəṣjəI
lo:kə bisəri ge:lə mā:rəṭe: ra:sə ḡapə səb'həI

II

b'hā:məṭi: prəṣṭhā:nəm

a:nəṇḡa: miṭu:kə piṭa:ji:kə a:i ṭa:ləpəṭrə səb'həkə

pərirəkʂəŋə məno:jo:gəsⁿ kəs rəhələ cʰəṭṭhi
 kəṛəgərə rə:uḍə, miṭu:ke:ⁿ o:hina: mo:nə cʰənhi
 miṭu: sⁿgə ʃinəgi: bi:t̪i ge:lənhi a:nəŋḍa:kəi a: a:bə
 ʃəkʰənə o: na:i cʰəṭṭhi t̪əkʰənə miṭu:kə ʃi:vənəkə
 pərirəkʂəŋə ke:na: h̄əe:t̪əl.. miṭu: prəvəcənəkə
 bi:cəme: kəṭṭa:u b^hsija: ʃa:i cʰəṭṭhi

prəvəcənə cəli rəhələ əchi miṭu: gəruṛə purə:ŋə
 na:i sunəṭa: miṭu: mⁿḍənəkə brəhməsidd^hi
 sunəṭa:, va:cəspəṭika b^ha:məṭi: sunəṭa:, ʃe: sunəbo:
 kəṛəṭa: t̪ⁿi ʃⁿ be:t̪i: səb^həkə ʃiddə cʰənhije: t̪ⁿ a:t̪ma:
 viʂəjəpərə kuma:riləkə ḍəṛəənə sunəṭa: a: səe:hə
 prəvəcənə cəli rəhələ əchi

b^hrəməi səbdəkə b^hrəməi kəha:it̪ə rəhəṭṭhi ʃri:kərə
 ma:rəṭe: rə:sə gəpə səbdəḍa:st̪rəm pərəi b^ha:məṭi:
 prəst̪^ha:nəm pərəi səbdəkə əṛt̪^hə h̄əmə gəṛhi ləi chi:
 a: p^he:rə b^hrəmə ʃuru: b^həs ʃa:it̪ə əchi

-guruji: h̄əmə pəṭni:kə m̪iṭjukə ba:ḍə g^ho:rə
 nira:ḍa:me: chi: ki: chia:i i: ʃi:vənə? kəṭṭəs h̄əe:t̪ə
 a:nəḍa:

-miṭu: ḍhi:rəʃə rə:k^hu: brəhməsidd^hikə h̄əməṛə i:
 pa:t̪^hə əḥa:ⁿkə səb^hə b^hrəməkə niva:rəŋə kəṛəṭəl
 brəhməsidd^hime: ca:ri ka:ŋḍə cʰa:i brəhmə, t̪ərkə,
 nijo:gə a: sidd^hi ka:ŋḍəl brəhməka:ŋḍəme:
 brəhməkə ru:pəpərə, t̪ərkəka:ŋḍəme:
 prəma:ŋəpərə, nijo:gəka:ŋḍəme: ʃi:vəkə mukt̪ipərə
 a: sidd^hika:ŋḍəme: upəniṣḍəkə va:kjəkə
 prəma:ŋəpərə vive:cənə əchi

-miṭu: mukt̪i ʃṇa:nəsⁿ p̪ṭ^hək ko: no: ba:uṣṭu na:i

əchiḷ mukṭi svəjṇ jṇa:nə bʰe:ləl ma:nəvəkə kṣudrə
 buddhikə kəṭṭa:u upē:kṣa: mṇḍənə nā:i ke:ne:
 cʰəṭṭhiḷ kərməkə məhəṭvə o: bujʰa:i cʰəṭṭhiḷ mudḍa:
 t̪əiṭa: sṇ mukṭi nā:i bʰe:t̪əṭəl spʰo:t̪əke:ṇ ḍʰvəni-
 s̪əbd̪əkə ru:pəme: ərṭṭhə ḍa:iṭə mṇḍənə ḍe:kʰələnhiḷ
 se: ɛṇkərasṇ o: a:i ərṭṭhe:ṇ bʰinna cʰəṭṭhi jē: a:i
 spʰo:t̪əkə t̪a:ḍa:t̪mjə o: bənəba:i cʰəṭṭhi mudḍa:
 ɛṇkərə brəhməsṇ kəmə ko:ṇo: t̪a:ḍa:t̪mjə nā:i
 ma:nā:i cʰəṭṭhiḷ se: mṇḍənə ɛṇkərasṇ be:ɛi: s̪uddhə
 əḍva:iṭəva:ḍi: bʰe:la:l miṭu:l mṇḍənə kṣəməṭa: a:
 əkṣəməṭa:kə e:kə sṇgə bʰe:na:ike:ṇ viro:ḍhi: t̪əṭvə
 nā:i ma:nā:i cʰəṭṭhiḷ i: kəkhəno: ərṭṭhəkrija:k̪ṭə bʰe:ḍə
 ho:iṭə əchi, mudḍa: o: bʰe:ḍə mu:lə t̪əṭvə ke:na: bʰəs
 ge:ləl se: i: brəhmə s̪əbhə bʰe:ḍəme: rəhəlo:pərə
 s̪əbhə ka:jə kəs s̪əka:ie:l ḍe:kʰu:l va:cəspəṭikə
 bʰa:məṭi: prəṭṭhā:nəkə vica:rə mṇḍənə miṣrəkə
 vica:rəsṇ me:lə kʰa:iṭə əchiḷ mṇḍənə miṣrəkə
 brəhməsiddhipərə va:cəspəṭi t̪əṭvəsəmi:kṣa:
 likʰəne: cʰəṭṭhiḷ o:na: t̪əṭvəsəmi:kṣa: a:bə upələbd̪hə
 nā:i cʰa:iḷ

-t̪əkhənə t̪əṭvə səmi:kṣa:kə cərcā: ke:na: a:iḷə |

-va:cəspəṭikə bʰa:məṭi:me: e:kərə cərcā: cʰa:iḷ |

-mudḍa: mṇḍənəkə vica:rə ja:nəba:sṇ pu:rva
 hāmərə: mo:nəme: a:bi rəhələ əchi jē: jəkhənə o:
 ɛṇkəra:ca:rjəsṇ hā:ri ge:la: t̪əkhənə hunəkərə
 hā:rələ siddhā:nṭəkə pa:ra:jəṇəsṇ hāmərə:
 mo:nəke:ṇ ke:na: ɛa:nṭi bʰe:t̪əṭəl

-ḍe:kʰija:u, mṇḍənə hā:ri ge:lə cʰəla: t̪əkərə
 prəma:nṭə mṇḍənəkə le:kʰəni:me: nā:i əchiḷ mṇḍənə

spʰo:ʈava:ḍəkə səmərṭhəkə cʰəṭhi, mudā:
 ɛṅkəra:ca:rjə spʰo:ʈava:ḍəkə kʰəṇḍənə kəra:ṭə
 cʰəṭhi mṇḍənə kuma:rilə bʰəṭṭəkə vipəri:ṭə kʰja:ṭikə
 səmərṭhəkə cʰəṭhi, mudā: ɛṅkəra:ca:rjəkə jəi ɛiʃjə
 sure:ɛvəra:ca:rjəke:ṇ lo:kə mṇḍənə miɛrə bujʰa:i
 cʰəṭhi o: e:kəra kʰəṇḍənə kəra:i cʰəṭhi

-se: ṭṇ ṭhi:ke:ṇ mṇḍənə hā:ri ge:lə rəhiṭṭhi ṭṇ
 hunəkəra ḍəɾəṇə ɛṅkəra:ca:rjəkə ənukəraṇə
 kəriṭənhil

-a:bə kəhu: jə: jəi sure:ɛvəra:ca:rjəke:ṇ
 ɛṅkəra:ca:rjə ɛrʌnge:ri: mətʰəkə mətʰa:ḍhi:ɛə
 bəne:lənhi se: əvidja:kə ḍu: ṭəɾəhəkə he:ba:kə
 viro:ḍhi: cʰəṭhi mudā: mṇḍənə əpənə grəṇṭhə
 brəhməsiddhime: əgrəhəṇə a: ənjəṭhə:grəhəṇə
 na:məsṇ əvidja:kə ḍu:ṭa: ru:pə kəhəne: cʰəṭhi
 mṇḍənə ji:vəke:ṇ əvidja:kə a:ɛrəjə a: brəhməke:ṇ
 əvidja:kə viʃəjə kəha:i cʰəṭhi mudā:
 sure:ɛvəra:ca:rjə se: na:i ma:na:i cʰəṭhi
 ɛṅkəra:ca:rjəkə vica:rəkə mṇḍənə viro:ḍhi: cʰəṭhi
 mudā: sure:ɛvəra:ca:rjə hunəkəra mətʰəkə
 səmərṭhənəme: cʰəṭhi

.....

ba:nərə a: bənəgəḍḍəha: kʰe:ṭə səbʰəke:ṇ
 ḍhā:ṅgəne: əchi a: pa:ra: ba:ri:ke:ṇ a:bə həmərə:
 ḍu:are: ga:məkə lo:kə məhi:sə po:sənə:ṭṇ na:i
 cʰo:ṭi ḍe:ṭəṭ ba:nərə a: bənəgəḍḍəha: bəḍḍə
 no:kəsə:nə kəs rəhələ əchi

-ca:riṭa: ba:nərə kələməme: əchi ḍhəs kəs a:mə

səb'həke:n dākəɽi d̪e:ləkəɽi həmə ge:lə rəhi:ɽi sa:n̪hə
 b'həs ge:lai:ɽi t̪n̪ a:bə səb'həɽa: ba:nərə ga:çhəkə chippi:
 d̪həs le:ne: əchiɽi sa:n̪hə d̪həri d̪unu: ba:puṭə kələmə
 o:garəne: rəhi:, ʃhəṭ'həha: ma:ri b'həge:la:u^n, muḍa:
 ṭək'hənə əha:n̪kə kələmə d̪isə cəli ge:ləɽi- həmə
 miṭu:ke:n kəha:i chiɽənhiɽi

-səb'həɽa: na:ṣə kəs d̪e:ləka:ɽi bəcəlu:ɽi ra:ṭtime: t̪n̪ na:
 suɽha:ie:ɽi b'hore:-b'hore: kələmə ʃa: kəs d̪e:kha:ɽi chi:ɽi
 bənəgəḍḍəha: səb'həɽa: p'həsilə kha: le:ləkə a:bə i:
 ba:nərə a:məkə pa:çha:n̪ la:gələ əchiɽi kərəs d̪ija:u
 ʃək'hənə...ɽi

-bənəgəḍḍəha: səb'hə t̪n̪ sa:p'hə kəs upəṭi ge:lə çhəla:ɽi
 na:ɽi ʃa:ni p'hə:rə kəṭṭəs s^n̪ a:bi ge:lə çha:ɽi
 gəɽəpəṭəha: ga:məme: ʃa:gə b'hə:lə çhəla:ɽi,
 o:mhəre:s^n̪ ra:ṭa:-ra:ṭi: d̪ha:rə ṭəpa: d̪əi ge:lə çha:ɽi

-se: na:ɽi çha:ɽi i: bənəgəḍḍəha: səb'hə d̪ha:rəme:
 b'həsiɽa: kəs ne:pa:lə d̪isənəs^n̪ a:ilə çha:ɽi a:bəs
 d̪ija:u ʃək'hənə...ɽi

-həmə ba:nərə səb'hə d̪ija: kəhəne: rəhi:ɽi

-se: he:ṭa:ɽi

-he:ṭa:ɽi b'hə:ɽi:, ṭək'hənə ʃa:ɽi chi:ɽi- həməra: buɽhələ
 əchi ʃe: a:məkə ma:səme: ba:nərə a: bənəgəḍḍəha:
 o:ɽi bərek'hə e:kke: s^n̪gə nipəṭṭa: b'həs ge:lə rəha:ɽi ʃəi
 bərek'hə a:nəḍḍa: a: miṭu:kə b'hə:n̪ṭə b'hə:lə rəha:ɽi a:
 a:nəḍḍa:kə ge:lə:kə ba:d̪ə ba:nərə a: bənəgəḍḍəha:
 na:ɽi ʃa:ni kəṭṭəs s^n̪ p'hə:rə a:bi ge:lə çha:ɽi, a:nəḍḍa:kə
 m̪ɽjukə pəndrəho: d̪inə na:ɽi bi:ṭələ çha:ɽi...

.....

bəcəlu: ge:lə: a: miṭu:kə kəpa:rəpərə ciṇṭa:kə

mo:ʈə kəie:kəʈa: re:kʰə u:pərə ni:ca:n ho:məjə
ləgələnhi, hiləko:rəkə ʈərŋə sənə, e:kə
d̥o:səra:pərə a:cch̥a:diʈə ho:ʈə, pura:nə ʈərŋə
nəvə bənə:ʈə a: bəʈʰa:ʈə ʃa:ʈə ʌŋgəna:me: so:rə
kəra:i cʰəʈʰi

-bucci:, buciʃa: ʃəjəkərə a: viəvəna:ʈʰə a:i ga:chi:
ge:lə rəhəjə a:bi ge:lə əchi ne: d̥unu: go:ʈe:
sunəli:zi nazi ʃe: ba:nərə səbʰəkə upədrəvə bʰəs
ge:lə cʰa:i ka:lhisⁿ nazi ʃa:i ʃa:jəʈə ga:chi:, se: kəhi
d̥ija:u a:i ba:nərə səbʰə kələmə a:ilə cʰələ, se:
kəhəbo: nazi ke:la:uⁿ kəhiʃe: kəs ki: həe:ʈə
ʃəkʰənə...I

-kəhi ʈⁿ rəhələ cʰəla:uⁿ ba:bu:ʃi: mud̥a: əha:n ʈⁿ
əpənə: d̥hunəme: rəha:i chi:, ba:ʃa:ʈə muⁿhə d̥ukʰa:
ge:lə ʈⁿ cupə rəhi ge:la:uⁿI

hⁿ, d̥hunime: ʈⁿ cʰəʈʰije: miʈu: i: a:mə se:ho:
a:nəŋda:kə m̥ʈʈjukə ba:d̥ə pəkəna:i s̥uru: bʰəs ge:lə
əchi a: e:ʈe:kə d̥inuka: ba:d̥ə pʰe:rə i: ba:nərə a:
bənəgəp̥əha: ko:nə gəpə mo:nə pa:rəba: le:lə
pʰe:rəsⁿ ʃumi a:ilə əchi

...

ʃəjəkərəkə ma:ʃə vələbʰa: a: viəvəna:ʈʰəkə ma:ʃə
me:d̥ha: d̥unu: bəhi:nə kəʈe:kə d̥inəpərə a:ilə cʰəʈʰi
nazi hərə kəʈe:kə d̥inəpərə bʰe:nʈə bʰe:lə cʰənhi e:kə
d̥o:səra:sⁿI a:nəŋda:kə d̥unu: be:ʈi: a: d̥unu:
ʃəma:ʃə a:ilə cʰəʈʰi vələbʰa:kə pəʈi viəo: a:
me:d̥ha:kə pəʈi ka:nhə me:ghə əpənə pəʈni: a:
bəcca: səbʰəkə sⁿge: a:ilə cʰəʈʰi

miṭu: pəṭni:ke:n a:nəṇḍa: kəhi bəja: rəhələ c'həṭhi
 p'he:rə mo:nə pəɾa:i c'hənhi je: o: a:bə kəṭṭəs
 b'he:ṭəṭi: p'he:rə kəṭṭəs chi: vəlləb'hɑ:, kəṭṭəs chi:
 me:ḍ'hɑ:, ʃəjəkəɾə a: viəvəna:t'hə kəṭṭəs c'həṭhi..so:rə
 kəɾəjə lɑ:ga:i c'həṭhi

vəlləb'hɑ: a: me:ḍ'hɑ: əba:i c'həṭhi a: miṭu: gi:tə
 ga:bəjə ləga:i c'həṭhi a:nəṇḍa:kə gi:tə a:nəṇḍa: je:
 gəba:i c'həli: vəlləb'hɑ: a: me:ḍ'hɑ: le:lə-

lɑ:lə pəri: he: gula:bə pəri:

lɑ:lə pəri: he: gula:bə pəri:

he: gəgənəpərə na:cəṭə indrə pəri:

he: gula:bəpərə na:cəṭə indrə pəri:

rəkəṭəma:lɑ: ḍua:rəpərə niraḍ'hənə k'həɾi:

he: rəkəṭəma:lɑ: ḍua:rəpərə niraḍ'hənə k'həɾi:

ma:n he: niraḍ'hənəke:n ḍ'hənə ja:i de:ne: pəri:

ma:n he: niraḍ'hənəke:n ḍ'hənə je: de:ne: pəri:

lɑ:lə pəri: he: gula:bə pəri:

ma:n he: rəkəṭəma:lɑ: ḍua:rəpərə əṇḍ'həɾa: k'həɾi:

ma:n he: əṇḍ'həɾa:ke:n nəjənə ḍija:u ʃələḍi:

ma:n he: əṇḍ'həɾa:ke:n nəjənə ḍija:u ʃələḍi:

ba:pə a: ḍunu: be:ti: b'hɔ:ka:rə pa:ɾəs ləga:i c'həṭhi

...

-miṭu: a:nəṇḍa:kə mɪtju əha:n le:lə vipəḍa: bəni
 a:ilə əchi: əha:n bra:hmanə ʃa:ṭikə a: a:nəṇḍa:
 cərməka:riṇi: muḍa: ḍunu: go:ṭe:kə pre:mə
 əṭuləni:jəl hunəkəɾə mɪtju le:lə ḍu:khi: na:i ho:u

brāhmā bina: dukhākā chātthiī brāhmākā
 bhā:vārupā ānandā chijānhiī se: ānandā: le:lā
 āhā:nkā du:khī: hāe:bā ānucitāī brāhmā drāṣṭā:
 chātthiī dḍajā tñ pārivārtitā ho:itā rāhā:ie:, o:isñ
 drāṣṭā:ke:n ko:nā saro:kā:rāī i: jāgātā-prāpñcā
 mā:trā bhrāmā nā:ī āchi, e:kārā vjā:vāhā:rikā sātṭā:
 tñ chā:īī mudā: i: vjā:vāhā:rikā sātṭā: sātṭjā nā:ī āchiī
 miṭṭu:ī ce:tānā ā: āce:tānākā bi:cā āntārā chā:ī
 mudā: se: sātṭjā nā:ī chā:īī jivākā kāie:kātā: prākā:rā
 chā:ī, ā: āvidjā:kā se:ho: kāie:kātā: prākā:rā chā:īī
 āvidjā: e:kātā: ddo:sā bhē:lā mudā: tākārā ā:ṣrājā
 brāhmā ke:nā: hāe:tā, pu:rñā jivā ke:nā: hāe:tāī
 o:kārā ā:ṣrājā hāe:tā e:kātā: āpu:rñā jivāī āvidjā:
 tākānā sātṭjā nā:ī āchiī mudā: khū:bā āsātṭjā se:ho:
 nā:ī āchiī miṭṭu:ī ā:ī āvidjā:ke:n ddu:rā kāru: ā: tākāre:
 mo:kṣā kāhālā jā:itā āchiī vāe:hā mo:kṣā je:
 ā:nandā: prā:ptā ke:ne: chātthiī
 ā: miṭṭu:kā mukhāpārā je:nā: ā:nñi pāsāri jā:ī
 chānhiī

.....

miṭṭu: je:nā: bhē:nñā kārābā: le:lā jā: rāhālā chātthiī
 mo:nā pā:ī jā:ī chānhiī ānandā: sñgā pre:mā:lā:pāī
 -ānandā:ī āhā:nñ gāpā kāra:itā-kāra:itā hāmārā:
 kāni:tā: dārā mo:nāme: ā:bi ge:lā āchiī piṭṭā:kā
 sābhāsñ prāḍhā:nā kāmajō:ri: chānhiī hunākārā
 tā:lāpātrā sābhākā pārirākṣāṇāī se: i: sābhā mo:nā
 rā:khū:ī piṭṭā: je: puchātā: je: tā:lā pātrākā
 pārirākṣāṇā ke:nā: hāe:tā tñ kāhābānhi-

pustəkəke:n̄ jələs̄n̄, t̄e:ləs̄n̄ a: st̄hu:lə bənd̄hənəs̄n̄
 bəca: kəs̄l̄ c̄h̄a:h̄ərimə: suk̄h̄a: kəs̄l̄ ५००-६०० pa:t̄əkə
 po:t̄hi: səbh̄əi h̄əmə ko:n̄o: d̄inā d̄e:k̄h̄a: d̄e:b̄əi e:kə
 pa:t̄ə e:kə h̄a:t̄h̄ə n̄a:m̄ə a: ca:ri a:n̄gura ca:k̄ərə ho:i
 c̄h̄a:il̄ u:p̄ərə a: n̄i:ca:n̄ ka:t̄h̄əkə gətt̄a: la:gələ r̄əh̄a:i
 c̄h̄a:il̄ va:m̄ə b̄h̄a:ḡəmə: ch̄id̄rə kəs̄ sut̄ari:s̄n̄ ba:n̄h̄ələ
 r̄əh̄a:i c̄h̄a:il̄

-piṭa: ma:n̄əṭa:?

-na:i ma:n̄əṭa: kie? bra:h̄m̄əṇəkə be:t̄i:s̄n̄ bija:h̄ə
 k̄əra:ba:ikə a:uka:t̄i c̄h̄ən̄hi? h̄əmə e:kə go:t̄e:ke:n̄
 d̄u: t̄a:ka: b̄ə:n̄a: d̄e:ne: r̄əh̄ia:i k̄h̄e:t̄ih̄ərə j̄əmi:n̄ə
 kin̄əba: le:l̄əi mud̄a: piṭa: ja: kəs̄ b̄ə:n̄a: gh̄ura:
 a:n̄ələn̄hi e:kə-e:kə d̄u:-d̄u: t̄a:ka: j̄əma: kəs̄ r̄əh̄ələ
 c̄h̄əṭ̄hi ७०० t̄a:ka: l̄əṭ̄əki:b̄əla:ke:n̄ d̄e:t̄a: t̄ək̄h̄ən̄ə
 be:t̄a:kə viva:h̄ə h̄e:t̄ən̄hi a: pa:n̄ji b̄ən̄əṭ̄ən̄hi a: se:
 bra:h̄m̄əṇi: əo:t̄ən̄hi t̄n̄ t̄a:l̄əp̄əṭ̄rə kə r̄ək̄ṣ̄a:
 k̄əṭ̄ən̄hi?

miṭu:kə ma:j̄əkə m̄ṭ̄jukə ba:d̄ə ɛ:rik̄ərə
 k̄h̄əṭ̄əb̄əṭ̄a:h̄ə b̄h̄əs̄ ge:l̄ə c̄h̄əla: t̄o:l̄əba:ij̄ja: səbh̄ə
 k̄əh̄a:i c̄h̄əṭ̄hi

a: p̄h̄e:r̄ə be:ma:ri: əe:l̄a:i, ple:ḡəi ga:m̄əkə d̄u:t̄a:
 t̄o:l̄ə up̄əṭ̄ije: ge:l̄ə, mis̄əṭ̄o:l̄i: a: p̄əc̄h̄ima:t̄o:l̄i:
 p̄əro:p̄əṭ̄ta:kə b̄əh̄uṭ̄ə ra:s̄ə ga:m̄əmə: k̄əṭ̄e:kə lo:kə
 muil̄ə se: na:i ja:n̄il̄

miṭu: piṭa:ke:n̄ a:n̄əṇḍa:s̄n̄ b̄h̄e:n̄ṭ̄ə k̄əra:
 d̄e:l̄ək̄h̄inh̄əi ɛ:rik̄ərə t̄a:l̄əp̄əṭ̄rə p̄əriṭ̄ək̄ṣ̄əṇəkə
 j̄ṇa:n̄əs̄n̄ p̄əripu:r̄ṇə a:n̄əṇḍa:me: na:i ja:n̄i ki: d̄e:k̄hi

le:lənhi |

miṭu: jiṭi ge:lə | na:ijja:jikə miṭu: mi:ma:n̄səkə
 ɛri:kəɾəsⁿ jiṭi ge:lə a: mi:ma:n̄səkə ɛri:kəɾə əpənə
 ʈo:ləba:ijja: səb̄həke:n̄ pəɾa:jiṭə kəs d̄e:lənhi |

a: a:nəṇḍa: a: miṭu:kə viva:hə səmpənnə b̄he:lə |
 mo:nə pəri ja:i c̄ənhi a:nəṇḍa: s̄ngə pre:ma:la:pə |
 miṭu: je:nā: b̄he:n̄tə kəɾəba: le:lə ja: rəhələ c̄həṭhi |
 a:nəṇḍa:kə m̄j̄ju b̄həs ge:lə əchi | bəla:nəme:
 pəe:rə pic̄həri ge:lənhi a:nəṇḍa:kə | o:hina:
 pic̄həɾa:ikə cin̄ha:si: d̄e:k̄həba:me: a:bi rəhələ əchi |
 miṭu: o:i cin̄ha:si:ke:n̄ d̄e:k̄ha:i c̄həṭhi a: hunəkəɾə
 mo:nə h̄uləsi ja:i c̄ənhi, pic̄həri ja:i c̄həṭhi
 b̄ha:vəna:kə h̄iləko:rəme:..

a:nəṇḍa: a: miṭu:kə e:kə d̄o:səɾa:sⁿ b̄he:n̄tə-ḡha:n̄tə
 bəɾ̄həs la:gələ c̄hələ, k̄he:t̄ə, kəlləmə-ga:chi:, ca:uri:
 a: d̄ha:rəkə ka:t̄əkə a:i s̄ṭhələpəɾə | a: d̄unu: go:ṭe:
 pic̄həɾa:it̄ə c̄həla:, k̄he:t̄əme:, kəlləmə-ga:chi:me:,
 ca:uri:me: a: d̄ha:rəkə ka:t̄əme: se:h̄o: |

d̄ha:rəme: p̄ha:n̄ga:it̄ə na:i c̄həla: miṭu: | jəe:hə
 d̄həluə: pic̄həɾə s̄ṭhələ je: a:i-ka:l̄hikə c̄ha:uɾa: səb̄hə
 p̄rəjo:gə kəɾa:it̄ə əchi, se: miṭu:kə bəna:ox̄lə əchi |
 a:ipəɾə po:nə ro:pa:it̄ə c̄həla: a: s̄urrəsⁿ miṭu:
 d̄ha:rəme: pa:ni kəṭa:it̄ə a:ga:n̄ bəɾ̄hi ja:i c̄həla: |

-he:, kəne: na:i pic̄həri kəs t̄n̄ d̄e:k̄ha: |

-se: ko:nə bəɾ̄əkə: gəpə b̄he:lai |

-d̄e:k̄ha: t̄ək̄hənə ne: buɾ̄həba: |

ɑ:nəndɑ: əstʰirəsⁿ ɑ:gɑ:ⁿ bəɽʰəba:kə prəjɑ:sə
kəɽəɽʰi mudɑ:...he:..he:..he:..

na:i ro:ki səkələɽʰi o: əpənɑ:ke:ⁿ, nəhije: kʰe:ɽəme:,
nəhije: kəlləmə-gɑ:ɽi:me:, nəhije: ca:uri:me: ɑ:
nəhije: ɑ:i dʰɑ:rəkə ka:ɽəme:..

ɑ: ki: kəɽəs ɑ:ilə he:ɽi: ɑ:nəndɑ: e:ɽəs.. je: piɽhəri
ge:li: ɑ: du:mi ge:li:..

ko:nɔ: smɽɽike:ⁿ mo:nə pɑ:ɽəba: le:lə ɑ:ilə he:ɽi:..

-

hⁿ ɑ:nəndɑ: ɑ:ilə əɽʰi bəcəlu:ɪ dɛ:kʰija:u i: gi:ɽə
sunu:-

gʰərə pəɽʰuvərəba:me: əɽəhulə pʰu:lə gəɽʰija: he:
pʰəre:-pʰu:le: lubudʰələ gɑ:ɽə he:

uɽəre: rɑ:ɽəsəe: sugɑ: e:kə ɑ:o:lə

bɑ:isələ su:gɑ: əɽəhulə pʰu:lə gɑ:ɽə he:

pʰərəbo: ne: kʰɑ:i ɽʰəs sugəba:, pʰuləho: ne: kʰɑ:i
ɽʰəs he:

dɑ:ɽʰi-pɑ:ɽi ke:ləkə kəcu:nə he:

pʰuləbo: ne: kʰɑ:i ɽʰəs sugəba:, pʰərəhu ne: kʰɑ:i
ɽʰəs he:

dɑ:ɽʰi-pɑ:ɽi ke:ləkə kəcu:nə he:

gʰərə pəɽʰuvərəba:me: bəsɑ:i sərə nəɽʰia: he:

bɑ:isələ su:gɑ: dʰiə ne: bəɽʰɑ:i he:

e:kəsərə jo:ɽələ so:nərija:

dʰisərə jo:ɽələ he:

ɽe:sərə sərə su:gɑ: uɽi ɽɑ:i he:

sugəbo: ne: chia:i bhəgəṭija:

ṭiṭi:ro: ne: chia:i

je:ho: chia:i go:ra:ijja: ke: ba:ha:nə he:

-bhā:i əhā:n i: gi:ṭṭə na:i suni pa:bi rəhələ chi: ki:?

-bhā:i suni rəhələ chi:ṭ de:khijo: rəhələ chi:ṭ a:nəṇḍa:

bha:uji: chəṭhiṭ

ṭəhija: o: muilə chəli: ṭəhijo: sunəne: rəhi:- vae:hə

rəhəṭhi- ga:ba:i rəhəṭhi-

luke:səri: əṇḡəna: ca:nənə ghənə gəchi:ja:

ṭəi ṭəra ko:ili: ghəsməca:nə he:

-ṣəbdə bhrəmə na:i chələ o:ṭ

ma:nchə-ma:usə a: səṭjəna:ra:jəṇə pu:ja:kə ba:ḍə

əgile: ḍinəkə gəpə əchiṭ ne: ca:nənə ga:chə kəṭe:ne:

rəhəṭhi a: ne: əṇḡəna: be:ṭhəne: rəhəṭhi a:nəṇḍa:ṭ

ḍo:sərə ḍinə o:ṭi ca:nənə ga:chəkə ni:ca:n

cərməka:raṭo:ləme: ga:ua:n səbhə ḍunu: go:ṭe:kə

ləha:ṣə de:kḥələnhiṭ a: i:ho: ṣəbdə gəgənəme:

pəsəri ge:lə, sa:u'nse: ga:u'nə: sunələkə- a:nəṇḍa:kə

əba:ṭəme:-

ja:he: bo:nə je:bəs ko:ili: runəḥunu ba:ləmə

rəhi je:ṭəs rəkəṭəma:la: ke: niṣa:nə he:

ṣəbdə bhrəmə na:i chələ o:ṭ

[Translation of the Maithili Short Story, 'Shabdashastram', by the author himself. Gajendra

Thakur: published as 'The Science of Words'
(https://scholar.google.com/scholar?hl=en&as_sdt=0%2C5&q=the+science+of+words+gajendra+thakur&btnG=

<https://www.jstor.org/stable/44754529> Indian
Literature Vol. 58, No. 2 (280) (March/April 2014),
pp. 78-93 (16 pages) Published By: Sahitya Akademi]

məhisəbɑ:rə brɑ:hməŋəkə gɑ:mə

cɑ:ru: kɑ:tə gɑ:chə-bɹccə, pɔ:kʰəriI gɑ:məme:
e:kə.. d̪u:.. t̪i:nə ɑ: e:kəʈɑ: ɑ:rə, cɑ:ri ʈɑ: pɔ:kʰəriI

o:nɑ: t̪n̪ t̪i:nə ʈɑ: ɑ:rə pɔ:kʰəri əc̪iI e:kəʈɑ:
utt̪ərəbərija: pɔ:kʰərikə ut̪t̪ərəbʰərə bəʈəkɑ:
d̪əkəhi: pɔ:kʰəriI lo:kə səbʰə bəʈɑ:ie: je: ko:nɔ:
d̪əkɑ:it̪ə e:kke: rɑ:t̪ime: kʰunəne: rəhɑ:i i: pɔ:kʰəriI
mudɑ: t̪əkərə prəmə:nə puch̪əne: j̪e:ʰə pəʈɑ:
lɑ:gəʈə je: ɑ:nə t̪n̪ ko:nɔ: prəmə:nə nɑ:i mudɑ:
kʰunɑ:it̪ə-kʰunɑ:it̪ə bʰo:rə bʰəs ge:lə rəhɑ:i ɑ: t̪əi
kɑ:rəŋəs̪n̪ o: d̪əkɑ:it̪ə pɔ:kʰərime: j̪ɑ:it̪ʰə nɑ:i gɑ:ri
səkələ rəhəjəl̪ h̪əʈəbəri:me: o:i d̪əkɑ:it̪əkə, d̪əkɑ:it̪ə
ki: rɑ:kʂəsə kəhu:, e:kəʈɑ: p̪e:rəkə ɑ:t̪ʰə h̪ɑ:t̪ʰəkə
cəʈti: ki pənəhi: se:ho: rəhi ge:lɑ:i pɔ:kʰərikə

ka:ṭame: | bəddə ḡinə ḡhəri po:kʰərikə ka:ṭe:me:
 rəhə: | mudā: pʰe:rə ba:ṭhime: o:ho: bəhi ge:lə | se:
 je: e:kəṭa: prəma:nə rəhəjə se:ho: na: | bəcələ |
 ga:məsⁿ i: po:kʰəri ḡu:rə əchi se: chəṭhi pa:bənisⁿ
 e:kəre ko: no: səmbəṇḡhə a: | ḡhəri stʰa:piṭə na: | bʰəs
 səkələ | hⁿ upənəjənəkə biḡhə-ba:ḡhəme: ḡhəri
 e:kəre upəjo:gə ho:ṭhəhi əchi | kisimə-kisiməkə
 ma:nchə rəhə: | chə: | a: | po:kʰərimə: | ma:nchəkə
 ko: no: kəmi: na: | kəhijo: dəkəhi: po:kʰərimə: ji:rə:
 ḡe:ba:kə kʰəgəṭa: na: | bʰe:la: | səlā:na: məchə:irə
 ho:ie: a: səbhə ṭo:ləkə lo:kəke:ⁿ ḡəchinəba: | ṭo:lə
 ma:ne: gəṭhə ərəṭəne:ba:ke:ⁿ chə:ṭi kəs-
 məchə:irəkə səbhə ḡinə əpənə-əpənə ṭo:ləkə
 ma:nchəkə hissa: ḡe:lə ja: | chə: |

ḡəchinəba: | ṭo:ləkə ḡəkṣiṇəme: əchi bucija: po:kʰəri |
 ga:məsⁿ ḡurəgərə əchi mudā: ja:ṭhə chə: |
 bi:co:bi:cə | ka:ṭhəkə a: | ja:ṭhəke:ⁿ ga:rəba: ka:lə
 pi:rə bəcca:, a:ikə jəmi:ṇḡa:rəkə əṭivṭḡḡhə
 prəpiṭa:məhə e:kəṭa: bəddə pa:igʰə a:jo:jənə
 ke:ne: chəla: | bəṣṭi:sⁿ ḡurəgərə a: kʰe:ṭəkə bi:cəme:
 rəhəba:kə ka:rəṇəsⁿ e:ṭa:u lo:kə səbhə snā:nəkə
 le:lə kəmme:-səmə əba:ie: | məchə:irə se:ho: ho:ie:
 mudā: se: ma:ṭrə a: | ḡəchinəbərija: ṭo:ləkə le:lə | a: |
 po:kʰərikə e:kəṭa: a:rə viḡe:ṣəṭa: əchi | jəkʰənə
 ḡurga:pu:ja:kə səma:ime: ḡurga:ji: pʰe:rəsⁿ
 na:ihərasⁿ sa:surə ḡəsəmə ḡinə- jəkəra: jəṭəra:
 se:ho: kəhələ ja: | chə: | biḡa: ho: | chəṭhi ṭⁿ hunəkəre

mu:rt̥ikə bʰəsɑ:nə əhi: po:kʰərimɛ: ho:ie: |
 purukʰəpɑ:trə t̥n nɑ:i, hⁿ məhila: lo:kəni d̥urgɑ:ʝi:kə
 bʰəsɑ:nəpərə həbo:ɽʰəkɑ:rə bʰəs kənɑ:i cʰəɽhi |
 d̥urgɑ:ʝi: ɑ:i ʈo:ləke:n ke: pu:cʰəjə, ɑ:i gɑ:me:me:
 nɑ:i bənɑ:i cʰəɽhi | o: bənɑ:i cʰəɽhi pəɽo:səkə gəɽʰə
 ʈo:ləme: | ɑ:i gɑ:məkə lo:kə t̥n əgətt̥i: səbʰə | kʰəɽʰi:
 ɽinə d̥həri d̥urgɑ:ʝi:ke:n ʝʰɑ:npi kəs rɑ:kʰələ ʝɑ:ie:,
 mɑ:trə mu:rt̥ikɑ:rə hunəka: ugʰɑ:ri kəs ɽe:kʰi
 səkɑ:ie:, kɑ:rəŋə o: nɑ:i ɽe:kʰəɽə t̥n pʰe:rə d̥urgɑ:ʝi:
 bənəɽi: ke:nɑ:ʔ ɑ:nə kijo: ɽe:kʰəɽə t̥n ɑ:nhərə bʰəs
 ʝɑ:jəɽə | hⁿ, kʰəɽʰi: ɽinə be:ləno:ɽi:kə bɑ:ɽə mu:rt̥ikə
 ənɑ:vəɽəŋəkə bɑ:ɽə hunəkərə ɽəɽəənə lo:kə kəs
 səkɑ:ie: | ɑ: o:hi: ɽinəsⁿ me:lɑ: se:ho: ləgɑ:ie: | ɑ:i
 gɑ:məme: d̥urgɑ: bənəɽi: t̥n kəɽe:kə lo:kə kʰəɽʰi:kə
 pəhinəhije: ɑ:nhərə bʰəs ʝɑ:jəɽə | ɑ: pəɽo:səkə
 gɑ:mə ki: kəmə əgətt̥i: əchi? muɽɑ: pu:ʝɑ:kə
 nɑ:məpərə ɽe:kʰu:, səbʰə səɽcə-məɽcə bʰəs ʝɑ:ie: |
 nɑ:məme: ʈo:lə lɑ:gələ cʰɑ:i- gəɽʰə ʈo:lə, muɽɑ: əchi
 i: gɑ:mə | əhi: gɑ:mə ʝəkɑ:n məhisəbɑ:rə
 brɑ:hməŋəkə gɑ:mə | əgəɽəpənɑ:me: həmə ɑ:gu:
 ɑ:ki həmə- e:kərə t̥n buʝʰu prəɽijo:giɽɑ: ho:ɽə rəhɑ:i
 cʰɑ:i ɽunu: gɑ:məkə məɽhje | gəɽʰə ʈo:ləkə gɑ:mə
 ɽəs kəs ʝɑ:u t̥n o:ɽi gɑ:məkə bɑ:nhəkə kɑ:ɽəkə
 ɽələ:nəpərə bɑ:isələ cʰɑ:uɽɑ: səbʰə kichu ne: kichu
 sune:be: ɽɑ: kəɽəɽə | muɽɑ: ɑ:i gɑ:məkə pʰəsɑ:ɽi:
 prək̥t̥ikə cʰɑ:uɽɑ: səbʰə əɽəbədʰi kəs o:ɽi gɑ:mə
 bɑ:ɽe: ʝe:be: ɽɑ: kəɽəɽə | hⁿ, səɽhə-bədʰə səbʰə əhi:
 buciʝɑ: po:kʰərikə bɑ:ɽe: ge:nɑ:i ɽre:ʝəskərə
 buʝʰɑ:ie:, bʰələhi kəni: həɽi kəs rəɽɑ: cʰɑ:i, ɽe:n ki: |

ga:məme: e:kəta: a:rə po:kʰəri əchi mudā:
 ga:məkə dūnu: ka:tə kəməla:-bəla:nə a: ko:si:, a:
 dūnu: dʰa:rəkə:n nijəntṛitə kərəba: le:lə dū-dū: ta:
 ba:nhə ba:nhələ ja:jə, i: cərcā: dē:rə səbe:rə ho:itə
 rəhāie: I ga:məsⁿ sətələ pəcchimə dīsə uttərə-
 dākṣiṇə dīṣa:me: rəhəta e:kəta: chəhərə, pʰe:rə
 rəhəta kəməla: məhāra:nikə bʰa:i bəla:nə dʰa:rə
 a: təkʰənə kəməla: məhəra:niz a: pʰe:rə ja: kəs o:isⁿ
 pəcchimə uttərə-dākṣiṇə dīṣa:me: dō:sərə chəhərə,
 a:i tərəhəkə cərcā: ho:itə rəhāie: I mudā: o:
 kəməla: dʰa:rə nā:i chi: chā:rənə chi:, pʰe:rə a:gu: ja:
 kəs kəməla:-bəla:nə dʰa:rəme: o: mili ja:ie:, a: o:
 bəla:nə dʰa:rə nā:i chi: kəməla:-bəla:nə chi: I bəddə
 piṅgələ ga:uⁿa: səbhə, bʰu:go:ləkə tⁿ e:te:kə jṇa:nə
 ba:bu: kiṭa:bo:me: nā:i bʰe:ṭəṭə I ba:nhəkə bi:cəme:
 pəri ja:jəta belliz po:kʰəri I ko:na: a:i po:kʰərikeⁿ
 sərəkā:rə bʰəri səkəta se: nā:i ja:niz a:i po:kʰərisⁿ
 bəla:nə e:kəta: nā:la:sⁿ juṭələ əchi, jəkʰənə
 dʰa:rəme: pa:niz əba:ie: tⁿ lo:kə nā:la:kə muⁿhə
 kʰo:li dāi chəṭhi a: dʰa:rəkə upərəkā: pa:nkəbəla:
 pa:nisⁿ po:kʰəri bʰəri ja:ie:, ba:lu dʰa:rəme:
 ni:cāⁿme: rəhāi chāi tēⁿ o: nā:i a:bi pəba:ie: I
 o:nā:hiṭo: bəla:nəme: ba:lu kəmə a: pa:nke: be:ṣi:
 əba: chāi I a: o:i po:kʰərisⁿ pəta:uniz ho:ie: I
 ba:isā:kəme: səkəra:itikə ləga:ti ga:uⁿa: səbhə
 heⁿja bəna: səbhə po:kʰərikə səpʰa:i kəra: chəṭhi,
 urā:hāi chəṭhi I a: pu:səkə pu:rṇima:kə me:la: I

ma:cʰə məkʰa:nə kʰu:bə ho:ɪ cʰa:ɪl

ga:məkə sʊru:he:me: sa:biki: ɖu:ɬa: ina:rəɪ
ina:rəkə pa:nisⁿ kichʊ go:ɬe:ke:ⁿ gʰe:gʰə bəhəra:
ge:la:ɪ t̪ⁿ lo:kə gəɬʰə na:rike:ləke:ⁿ gʰe:gʰəha:
ga:mə, mo:ɬəka: buidʱəbəla: ga:mə kəhi bəno:ɬəri:
bəna:ba:ie:ɪ

ɖʱa:rə a: viɕa:lə bælli: po:kʰərikə sətəle: rəhəe:
e:kəɬa: pʰuɬəbəɔ̃lə kri:ɽa:kʂe:ɬrə- viɕa:lə rəməna:ɪ
jəmi:ɳɖa:rəkə kəɬəbəsⁿ i: rəməna: pi:ərə
bəcca:kə kʰe:ɬəme: cəli ge:lə, ma:ne: mila: le:lə
ge:ləɪ bəɽəkə: jəmi:ɳɖa:rə bəɾəbərija: rəɔ̃jə se:ho:
o:ɪ bi:cəme: na:ɪ ja:ni ko:nə ka:ɾəŋəsⁿ e:kə
gʱhəstʰəkə e:kəɬʰa:mə e:kəɬtʰe: jəmi:nə ho:ɪ t̪əipərə
jo:rə ɖe:ne: rəhəjəɪ surəju: bʰa:ikə go:bəɾəsⁿ si:ɬələ
kʰe:ɬə se:ho: a:ɪ krəməme: pi:ərə bəcca:kə
kʰe:ɬəme: mili ge:lə cʰələ, ma:ne: mila: le:lə ge:lə
cʰələɪ

kəməla: a: bəla:nəkə bi:cə məhisəba:rə səbʰəkə
ma:ləkə bʰo:jəna le:lə ba:uɑ:ca:uɾi: əcʰiɪ
məhisəba:rə səbʰə e:ɬəs əba:ɪ cʰəɬʰi, kʰe:la:ɪ cʰəɬʰi a:
kəməla:me: he:la:ɪ cʰəɬʰiɪ kəkʰəno: o: səbʰə əpəna:-
əpəni:ke:ⁿ kəməla:kə ɖʱa:rəme: binə prət̪iɾo:ɖʰəkə
bəhəs ɖa:ɪ cʰəɬʰi t̪ⁿ kəkʰəno: ɖʱa:rəkə prəva:həkə
unəɬa: he:la:ɪ cʰəɬʰiɪ ba:uɑ: ca:uɾi:kə i: sɳa:ɬəkə
səbʰə cʰəɬʰiɪ

ḡunu: ḡh̄a:rəkə bi:cə guərəto:li:|

ba:nhe:pərə ba:uḡh̄a: məlikə a: a:rə dō:məkə
ca:riṭa: ḡh̄ərə se:ho: əchi: i:ho: ḡunu: to:lə əhi:
ḡa:məkə sima:nəme: əba:ie:| dō:mə əpənə:ke:n
məlikə va: so:pəcə kəha:i ch̄əṭhi:| ba:uḡh̄a: məlikə
kh̄issa: sunəba:i ch̄əṭhi:...

ca:ri ṭa: bra:h̄mənə sna:nə le:lə po:k̄h̄əri ja:i ch̄əla:
ṭn̄ e:kəṭa: mərələ ḡa:jə de:k̄h̄ələnhi:| mərələ ḡa:jə ke:
uṭh̄a:o:ṭə? se: ch̄o:ṭəka: b̄h̄a:ike:n o: b̄h̄a:rə ḡəs ḡe:lə
ḡe:lə a: jək̄h̄ənə o: ḡhurələ ṭn̄ ja:ṭis̄n̄ bəhiṣk̄ṭə kəs
ḡe:lə ḡe:la:i|

səbh̄ə ja:ṭikə ka:jə pa:bəni-ṭiḡa:rə-s̄nska:rəme:
ho:ṭe: ch̄a:i|

bəkk̄ho: je: ḡa:nə ma:n̄ga:i ən̄ḡəna: nəca:uni:/
pəmərija: je: ḡa:nə ma:n̄ga:i ciləka: k̄he:la:uni:/
ḡəḡərinə je: ḡa:nə ma:n̄ga:i na:rə kəs ch̄ila:uni:/
na:uəni je: ḡa:nə ma:n̄ga:i a:rəṭə ləḡa:uni:/
ḡh̄o:bija: je: ḡa:nə ma:n̄ga:i kh̄irəkə ḡh̄ula:uni:

səbh̄ə ja:ṭikə ka:jə pa:bəni-ṭiḡa:rə-s̄nska:rəme:
ho:ṭe: ch̄a:i|

dō:məkə ka:jə se:ho: pa:bəni-ṭiḡa:rəme: ho:i ch̄a:i|
pe:ṭa:rə bəne:ba:s̄n̄ su:pə, bi:əni səbh̄ə kichu
bəne:ba:me: dō:məkə ka:jə| a: pa:h̄unə pərək̄h̄ə
le:lə a: bərija:ṭi: le:lə je: kh̄əssi: ka:ṭələ ja:jəṭə ṭəi

le:lə miɑ:n̩t̪o:li:kə kɑ:ʃəI

kʰəssi:kə mu:ɾɑ: ɖurɡɑ:pu:ʃɑ:kə bəlɪme: kəmiɽi: ləs
ləie:I muɖɑ: ʃɑ:ɪnulə miɑ:n̩ ʃe: kʰəssi: kɑ:ɽɑ:it̪ə əchi
se: hələ:lə kəs kəsI ɡərəɖəni əɖəhɑ: lət̪əkəle: rəhɑ:i
chɑ:i, muɖɑ: bəna: so:nɑ: kəs ɡərəɖəni ləs ʃɑ:ie: ɑ:
kʰələɾɑ: se:ho:I

t̪əkʰənə məhisəbɑ:rə brɑ:h̩mən̩əme: s̩n̩ ʃe: bʰəʃənə
ɑ: əʃt̪əʃɑ:mə kəɾɑ:i chət̪hi se: o:hi: kʰələɾɑ:s̩n̩ bənələ
ɖʰo:ləkə kiɳɑ:i chət̪hiI

kup̪ʃɑ: t̪o:li:me: mo:h̩əmməd̪ə səməsu:ləI
bɑ:n̩həpərəI kʰissɑ: sunəbɑ:it̪ə rəhɑ:i chət̪hi...

ɖiləri:nəɡərəI e:kət̪ɑ: sɑ:ijəd̪ə chələ: o:t̪əsI e:kət̪ɑ:
kəɳiʃɑ:n̩ chələkʰinhə ɑ: kɑ:ikət̪ɑ: be:t̪ɑ: chələnhiI
ləɖə᳚t̪kɑ: səbhəI

nu:nəʃɑ:ɡəd̪hə᳚kə juɖɖhəI muɖɑ: ɑ:ibe:rə sɑ:ijəd̪ə
ɑ: hunəkərə səbhət̪ɑ: be:t̪ɑ: mɑ:rələ ge:ləI muɖɑ:
hunəkərə viɖhəvɑ: ɡərbʰəs̩n̩ chəli:I kiχu ɖinəme:
bəccɑ: bʰe:lənhiI nɑ:mə rɑ:kʰələ ge:lə mi:rɑ:n̩I

o:ho: ləɖə᳚t̪kɑ:, muɖɑ: mɑ:ʃəkə:n̩ i: pəsinnə nɑ:iI
hunəkərə biʃɑ:hə kərəbɑ:o:lə ge:lə kəme:
bəʃəsəme:, i: so:ci ʃe: mo:nə juɖɖhəs̩n̩ h̩n̩t̪əʃɑ:iI
muɖɑ:..

mɑ:ʃə ɑ: kəɳiʃɑ:n̩ bəɖɖə buʃh̩e:ləkʰinhə muɖɑ:
mi:rɑ:n̩ əsəɡərə: nu:nəʃɑ:ɡəd̪hə᳚ ge:lɑ: ɑ: bɑ:pə-
bhɑ:ikə bəɖəla: le:lənhi ɑ: ɡʰuri kəs ɖiləri:nəɡərə
e:lɑ:I

hunəkərə ɑ:t̪mɑ:kə prəbhɑ:vəs̩n̩ ɖiləri:nəɡərəme:
hunəkərə m̩t̪jukə bɑ:ɖo: bəhuɽə ɖinə ɖhəri ʃɑ:n̩ti
rəhələI

ḡa:ha: ləs kəs ʃəkʰənə o: səbʰə gərʰə nɑ:rike:lə
 ɣʰura:i cʰəṭṭʰi təkəɾə ḡṛəjə əḡbʰuṭe: ɦo:ie:|
 ḡa:ha:me: o: səbʰə ʃʰərəni: kʰe:la:i ʃa:i cʰa:i,
 bɑ:nsəkə ʃʰərəni:sⁿ|

mərsija: suna:iṭə o:ɦina: purukʰəpa:ṭə
 ɦəbo:ʃʰəka:rə bʰəs ka:nəs ləga:i ʃa:ie: ʃe:nɑ:
 ḡurɣa:ʃi:kə bʰəsɑ:nə ḡinə sṭri:ɣəŋə ɦəbo:ʃʰəka:rə
 bʰəs ka:nəs ləga:i cʰəṭṭʰi|

a:i ḡəso: ḡinə sa:ijəḡə bⁿsəva: kəṭa:uləkə re: ɦa:i
 ɦa:i

se:ɦo: bⁿsəva: bʰe:la:i bisərənəma: re: ɦa:i ɦa:i

gərʰə nɑ:rike:ləkə səbʰə lo:kə ɣəba:ijja:, kʰisəkkərə
 səbʰə| suna:iṭə rəɦu:...

bʰɑ:və kʰe:la:i ka:ləme: mi:ra:n̄sa:ɦe:bə əba:i cʰəṭṭʰi
 a: vərə ḡa:i cʰəṭṭʰi|

e:kke: kʰissa: kəṭa:kə be:rə kəɦəbəɦə?

sunəne: ʃa:ɦə ne:.. gərʰə nɑ:rike:lə cʰia:i| ʃṭe:kə
 be:rə sunəbəɦə nəvə ləɣəṭəɦə|

ḡiləri: nəɣərəme: ɦərəpʰu:lə sa:ijəḡə rəɦəṭṭʰi|

ḡilli:ke:n̄ tⁿ ḡiləri: nəɣərə ne: kəɦa:i cʰa:i ɦa:u?

ki: ʃa:nəs ɣe:lia:i?

ɦərəpʰu:ləkə kəniʃa:n̄ rəɦəṭṭʰi a:ṭəmə|

nu:nəʃa:ɣərʰəkə juḡḡəme: ɦərəpʰu:lə məri ɣe:la:,
 a:ṭəmə ɣərʰuɑ:ri rəɦəṭṭʰi|

ʃənmə bʰe:lə e:kəṭa: bəcca:kə, ʃəkəɾə nɑ:mə

ra:kʰələ ge:lə mi:ra:n |

a:təmə mi:ra:nkə bæcce:me: bija:hə kəra: d̥e:lənhi,
mud̥a: mi:ra:nke:n nu:nəja:gəɽʰəkə judd̥hə a: o:ime:
o:kəra piṭa: hərəpʰu:ləkə mɹ̥tjukə səma:ca:rə d̥e:rə-
səbe:rə la:gije: ge:lənhi | a: o: nu:nəja:gəɽʰəpərə
a:krəmənə kəs o:kəra: hərə:lənhi a: d̥iləri:nəgərə
gʰuri kəs a:bi ge:la: |

girə-girə nəge:ɽa: d̥ələme: d̥ʰa:uⁿsa: bo:la:i, he: ra:u
bʰa:ija: d̥ʰa:uⁿsa:

bʰa:ija: ha:u, d̥ʰa:uⁿsa: kəs bo:lə kəhəlo: na:i ja:i
ma:rə-ka:ṭi kəs ləkəɽi: d̥ələme: bəʃəna: bo:lə
bo:la:ie:,

re: bʰa:ija: bəʃəna: bo:lə bo:la:ie:

bʰa:ija: ch̥itəkələ ja:ie: siŋghinə t̥ələva:rə

kərija: re: kuma:ṭa: d̥ələme: gʰo:ɽa: je: tʰənəkai,

he: ra:u bʰa:ija: gʰo:ɽa:

bʰa:ija: gʰo:ɽa: pi:tʰə əginə ho: əsəva:rə

pʰe:rə e:kəṭa: a:rə t̥o:lə əchi |

cərməka:rə, mukʰəde:və ra:mə a: d̥əja:ra:mə
ra:mə | pəhine: ga:məsⁿ ba:hərə rəhəjə i: t̥o:lə,
bəsebiṭṭi:kə ba:d̥ə | mud̥a: a:bə t̥ⁿ səbhə ba:n̥sə ka:ṭi
kəs kʰətamə kəs d̥e:ne: əchi, a: lo:kəkə bəso:ba:sə
bəɽʰa:ṭə-bəɽʰa:ṭə a:i cərməka:rə t̥o:lə d̥ʰəri a:bi
ge:lə ch̥a:i | gʰərəhəṭə a: i:n̥ṭa: pəje:ba: səbhə əgələ-
bəgələme: kʰəsiṭe: rəha:ie: | d̥ʰo:ləho: d̥e:ba:sⁿ ləs
kəs d̥ʰo:lə-pipəhi: bəje:ba: d̥ʰərime: hinəkərə
səbhəkə səhəjo:gə əpe:kṣiṭə | ma:lə mərəla:kə

ba:ɖə ʃa:ɖʰəri i: səbʰə uʰa: kəs na:i ləs ʃa:i cʰəʈʰi
lo:kəkə ɡʰərəme: cʰuʈəkə: la:ɡəle: rəʰa:ie:|
mukʰəɖe:və əchi ʃa:ge:ɛvərə ʃʰa:kə sʱgi:|

la:la: məhəra:ʃə, cərməkə:rəkə lo:kəɖe:vəʈa:|
ca:urizʰn ma:nʰə ma:ri kəs əna:i cʰələʈʰi| ca:uriz:kə
ma:nʰəpərə səbʰəkə əɖhika:rə rəʰa:i cʰa:i| səbʰə
o:ʈəs ma:nʰə ma:ri səka:ie:| muɖa: so:na:jəməni:
kəʰa:i cʰəla:i ʃe: və:ʃə ʈa: ca:urizʰn ma:nʰə ma:ri
səka:ie:| la:la: məhəra:ʃə bələgərə rəʰəʈʰi, o: se:
na:i ma:nəʈʰi| e:kə ɖinə o: ma:nʰə ma:ri kəs a:bi
rəʰələ cʰəla: a:ki so:na:jəməni:ke:n pəʈa: la:gi
ge:la:i| pəhine: a:i ila:ka: səbʰəme: ba:ɡʰə rəʰa:i
cʰəla:i| so:na:jəməni: ləɡə se:ʰo: kəie:kəʈa: ba:ɡʰə
rəʰa:i| o: e:kəʈa: ba:ɡʰə la:la: məhəra:ʃəke:n
ma:rəba: le:lə pəʈʰe:ləkə| muɖa: la:la: məhəra:ʃə
əpənə la:ʈhi:sʰn o:kəra: ma:ri ɖe:lənhi|
so:na:jəməni:ke:n bəɖɖə ʈa:məsə uʰələnhi, o:
ɡəhilə ɖe:vi:kə a:ra:ɖʰəna: ke:lənhi| ɡəhilə ɖe:vi:
la:la: məhəra:ʃəke:n e:kəʈa: ba:ɡʰinə pəʈʰa: kəs
ma:ri ɖe:lənhi|

kʰəsija:kə ʈi:rə ma:ija: ɡʰu:rəzi cʰa:i ha:u/
ʰa:i la:la:kə kəra:i cʰa:i na:i kʰo:ʃə
la:la:ke:n kʰo:ʃa:i cʰa:i ʃa:uʰn a:be:/
ka:ni ka:ni kəʰa:ie: ne: buʃʰa:ʃə
kəʈa:u na:i ɖe:kʰija:i re: ɖa:iba: ʃo: a:bə/
kəʈa:u na:i la:la: ba:bi:ke:n re: a:bə

ke:kəra:sⁿ se: puchəba:i ke:kəra: səmuɣhe:ba:i/
ke:kəra:ke:ⁿ kəhəba:i həmmə: ho: ude:səI

la:la: məhəra:ʃəkə miṭrə na:t̪hə miṣrə la:la:
məhəra:ʃəkə ma:e-ba:bu:ke:ⁿ du:ɖhə de:na:i
bənnə kəs de:lənhiI

ɖa:ⁿti-ɖəpəti kəha:i la:gəla:i ge:/
ru:pa:ma:ʃə miṣərəke:ⁿ ne: buɣha:ʃə
ʃe:kəre: pərəsa:de: na:t̪hə miṣərə chəhə ha:u/
ɖho:biʃe: pa:t̪ə sənəkə ʃe: səri:rə
ke:ra:kə t̪həmə sənəkə cha:u miṣərə re:/
to:ro: ʃe: əba:i na:i ha:u ʃa:ⁿgəhə
kunələ kunələ ba:ⁿhi: na:t̪hə miṣərə ho:/
ləliʃe: pərəsa:de: cha:u ne: a:bə

la:la: məhəra:ʃəkə a:t̪ma: t̪məsa: ge:lə a: na:t̪hə
miṣərəke:ⁿ o: ma:ri de:ləkə a: so:na:ʃəməni: a:
o:kəra pəriṣa:rəke:ⁿ se:ho: ma:ri de:ləkəI pʰe:rə
la:la: məhəra:ʃəke:ⁿ pu:ʃa: pa:t̪həsⁿ məna:o:lə ge:lə
a: t̪əkʰənə ʃa: kəs o: sənt̪ə bʰe:la:I

gəɽhə na:rike:ləkə səbʰə lo:kə gəba:ijja:, khissa:
kəhəkkərə səbʰəI suna:it̪ə rəhu:...
məna:sa:ra:mə cəma:rə a: ch'e:chənəmələ ɖo:məI
ɖunu: bəha:ɖurə, məna:sa:ra:mə mo:rⁿgəkə
ra:ʃa:kə se:na:pəti a: ch'e:chənəmələ siri:ra:ʃəkʰəɳɖə
ra:ʃəkə se:na:pətiI
mo:rⁿgəkə ra:ʃa:ke:ⁿ pəta: rəhənhi ʃe:

siri:ra:ʃəkʰəŋdəkə se:na:pəʈi cʰe:cʰənəmələke:n
o:na: kijo: nazi ji:ʈi səka:ie:, mənəsɑ:ra:mə se:ho:
nazi

cʰe:cʰənəmələke:n mo:rŋgəra:ʃə əpənə
d̪ərəba:rəme: bəʃe:lənhi a: o:kəra: la:ləcə d̪e:lənhi
mudɑ: o: nazi ma:nələnhi, siri:ʃəkʰəŋdəs^n
viəva:səgʰa:ʈə? kəkʰəno: nazi

mo:rŋgəra:ʃə hunəka: gəcʰa:ri kəs bənhəba:
d̪e:lənhi mudɑ: cʰe:cʰənəmələ e:kke: be:rəme:
səbhə bənhənə ʈo:ʈi d̪e:lənhi mo:rŋgəra:ʃə pʰe:rə
de:ra: ge:la:, ʃəʈukka: cʰe:cʰənəmələ sənə
se:na:pəʈi o:ʈəs se:na: se:ho: ʈe:həne: bələgərə
həe:ʈəi a: siri:ra:ʃəkʰəŋdəpərə a:kraməŋəkə vica:rə
o: ʈja:gi d̪e:lənhi

kuchə nazi bi:ʈi je:ʈa:zi ha:u mənəsɑ:ra:mə,
ca:he: siro: kija:zi nazi utəri ja:e:ʈəi
ʈa:ijo: həmme: nazi ʈəpa:zi le:lə d̪e:ba:zi ha:u,
əppənə ra:ʃəkə ra:u bʰi:ʈərəi
ja:u^n ʈo:ra: a:bo: ji:ʃa:nəkə d̪ərə cʰa:u ha:u,
ʈ^n ghərə ghuri ja: ha:u nazi əppənəi
həmme: ʈ^n e:ko: kərəmə nazi ba:ki: rəkʰəbəs ha:u,
həmme: kərəba:zi sima:nəkə rəcʰipa:ləi
ja:u^n ʈo:nə: e:ko: d̪e:gə a:gu: bəʈhəba:zi ha:u,
həmme: ʈo:hərə sirə le:ba:zi nazi kəʈa:ri

gəʈhə na:rike:ləkə khissɑ: suna:ʈə rəhu:... e:kke:
khissɑ:kə kəe:kəʈa: ru:pəi ʃəʈəs ʃəʈəs s^n kənija:n-

mānija:n e:li:, t̪at̪tukka: khissa: ne:ne: e:li: |
 luke:səri: e:kəṭa: cərməka:rəkə puṭri: rəhəṭhi |
 che:chənəmələke:n̄ pəṭi ru:pəme: pra:pt̪ə kərəba:
 le:lə e:ka:d̪əsi: kərəṭhi | mudā: hunəka: səpəna:
 e:lənhi je: che:chənə sa:d̪hu bəni ge:lə əchi | a:
 jəkʰənə che:chənəkə bʰe:n̄t̪ə luke:səri:s̄n̄ bʰe:lə t̪n̄
 che:chənə hunəka: d̪e:vi: ma:ni le:lənhi, hunəka:s̄n̄
 upəd̪e:ṣə le:lənhi a: luke:səri:ke:n̄ d̪e:vi: bəna:
 d̪e:lənhi | luke:səri: d̪e:vi: bəni ge:li: |

pʰe:rə d̪hənukʰə ʈo:li: | bʰəgəva:nəd̪əṭṭə m̄ndələ a:
 əd̪hikəla:lə m̄ndələ-d̪hā:nukə | pəhine: jəe:hə lo:kəni
 bʰa:rə ugha:it̪ə rəhəṭhi mudā: pəch̄a:ṭi
 d̪usəd̪həṭo:li:kə lo:kə se:ho: bʰa:rə ughəe: la:gələ
 chəṭhi | kʰe:ṭi: kərəbə d̪hənukəṭo:li: a: d̪usəd̪həṭo:li:kə
 purā:nə pe:ṣa: əchi | h̄n̄ pəhine: i: səbhə ma:ṭrə
 bo:nipərə ka:jə kəra:it̪ə rəhəṭhi, a:bə bəṭa:ipərə
 kəra:i chəṭhi | bəkəri: po:səbə a: d̪urga:pu:ṭa:me:
 chā:gərə bəli le:lə be:cəbə, t̪əkəra: əhā:n̄ a:i d̪unu:
 ʈo:ləkə pəsupa:lənəme: ga:ni səka:i ch̄i: | e:kə-
 e:kəṭa: bəṭəd̪ə se:ho: kijo: kijo: ra:kʰəs la:gələ chəṭhi
 a: pa:rə ləga: kəs t̪əkərə upəjo:gə jo:ṭa: bəṭəd̪əs̄n̄
 kʰe:ṭi: kərəba:me: kəra:i chəṭhi |

ko:no: jʰəgəṭa:-jʰa:n̄ṭi: bʰe:la:pərə məhisəba:rə
 bra:hmanəkə ca:nə ka:ri: kʰa:pəṭis̄n̄ ʈo:ṭa:it̪ə
 ko:no: ʈo:ləkə məhila:ke:n̄ əhā:n̄ sa:ləkə ko:no:
 e:hənə ma:sə na:i əchi, jəime: na:i d̪e:kʰi səka:i ch̄i: |
 ka:rəṇə puch̄əbənhi t̪n̄ o: səbhə ka:rəṇə kəhəṭi: je: i:

səbʰə nirləʃʃə ho:ie: a: se: ai: ka:rəŋəsⁿ je:
 ʃənme:pərə e:kəɾa: səbʰəkə pa:ɕʰu: ga:iⁿrəme:
 t̪ʰu:kə ɖəs ɖe:lə ʃa:i ɕʰai, ʃəisⁿ kəʈʰu:kə la:ʃə ko:no:
 gəʈrəme: na:i he:ʈa:iI

gəʈʰə na:rike:ləme: ko:no: e:he:nə vjək̚t̪i ʃəkəɾa:sⁿ
 səma:ʃəke:ⁿ no:kəsɑ:nə ho:i ɕʰai, o:kəɾə
 muila:pərə ʊ:kə na:i məna:ɔ:lə ʃa:ie:, unəʈe:
 o:kəɾa: muila:pərə ʃəna:ni: səbʰə kʰa:pəri pʰo:ʈi kəs
 ba:nhəpərə pʰe:ki ɖa:i ɕʰəʈʰiI

ʈi:ne: ʈa: gʰərə rəhəlo:pərə ɖʰo:bija:ʈo:li: e:kəʈa:
 ʈo:lə bəni ge:lə əɕʰiI ʃʰnʃʰa:rəpura ɖʰərikə
 ma:rəva:ʈi:kə kəpəɾa: e:ʈəs sa:pʰə kəe:lə ʃa:ie:I
 məhisəba:rə bra:hməŋə səbʰə ʃe: bərija:ʈi:me:
 be:ləbəʈmə ʃʰa:ʈi kəs si:ʈə-sa:ʈi kəs nikəla:i ɕʰəʈʰi
 se: ko:no: əpənə kəpəɾa: pəhi:ri kəs? vʌe:hə
 mⁿgənija: kəpəɾa: məhəga:ua:, ma:rəva:ʈi:
 səbʰəkəI ma:rəva:ʈi: səbʰəkə i: kəpəɾa: sa:pʰi: bʰa:i
 ɖu: ɖinə le:lə bʰa:ɾa:pərə hinəka: səbʰəke:ⁿ ɖa:i
 ɕʰəʈʰinhəI ko:ra:ilə, buɖʰənə a: ɖo:mi: sa:pʰi:
 ɖʰo:biI ɖo:mi: sa:pʰi: a:bə ɖo:mi: ɖa:sə ɕʰəʈʰi,
 ka:rəŋə kəbi:rəpⁿʈi: ʃo:ʈa:i ɕʰəʈʰiI guru go:sɑ:ni
 ʃəkʰənə əba:i ɕʰəʈʰi t̪əkʰənə ɖo:mi: ɖa:səkə
 sərəsvəʈi: məŋɖə pəri ʃa:i ɕʰənhiI ma:it̪ʰili:
 kəbi:rəva:ʈi:kə bʰəŋɖa:rə ɕʰənhi ʃunəka: ləgəl

prəʈʰəməhi ɕʰəla:uⁿ həmə a:ɖi purukʰə sⁿgə t̪əbə

həmə rəhəla:uⁿ kuma:ri he:

bʰa:ija: milələ bʰəṭṭa:rəkə jənəmələ ṭa: s'ngə bʰe:lə
bia:hə he:

ka: s'ngə rəsəla:uⁿ ka: s'ngə bəsəla:uⁿ ka: s'ngə
ke:la:uⁿ ḡhərua:rə he:

ka: s'ngə ḡde:ṣə ḡde:ṣa:urə ḡhuməla:uⁿ ko:nə purukʰə
ke: na:ri he:

pa:ncə s'ngə rəsəla:uⁿ pəci:sə s'ngə bəsəla:uⁿ ṭi:nə
s'ngə ke:la:uⁿ ḡhərua:rə he:

s'ngəhime: ḡde:ṣə ḡde:ṣa:urə ḡhuməla:uⁿ e:kə purukʰə
e:kə na:ri he:

sa:npinə ru:pə həmə ṣəhərə bəsəla:uⁿ d'nsəla:uⁿ
majə: ca:ru: ve:ḡḡə he:

səsura bʰa:i'nsura mili e:kə mətṭə ke:la:uⁿ əcərəjə
kəhəlo: ne: ja:i he:

e:kə a:dja: ṭi:ni ru:pə ḡhəra:e: c'hələ mətṭi buddʰi
viṣṭa:rə he:

kəhəe: kəbi:rə səb'həke:n mənə mo:he: səntṭə ko:i
uṭṭərəe: pa:rə he:

ḡdo:mi: ḡḡa:sə sa:ləme: e:kəbe:rə ḡəṭ'hə na:rike:ləme:
səntṭə səma:ḡəmə kərəba:i c'həṭ'hil b'həri sa:lə
ḡhumite: rəha:i c'həṭ'hil se: kəṭṭa:u, məḡḡhubəni:me:
səhəjəjo:ḡə səṭs'ngə ke:ndrə, əre:ṭə bərəhi: ṭo:lə,
əre:ṭəha:ṭə, kəbi:rə ja:gu: a:ṣəmə,
əṇḡhəra:ṭ'ha:ṭ'hi:, kəbi:rə a:ṣəmə, brəhmo:ṭṭəra:,
səḡḡəguru kəbi:rə a:ṣəmə, surəṭṭəḡṇjəl
səməṣṭi:purəme: kəbi:rəməṭ'hə, səṭṭəmələpurə,
kəbi:rə a:ṣəmə, ləḡḡa:ura:l mujəp'həp'hərapurəme:

kəbi:rə a:ɛrəmə, t̪urki:, kəbi:rə mətʰə, kɪʂɳa:to:li:,
brəhməpura:l go:nu: ʃʰa:kə ga:məme: kəbi:rə
a:ɛrəmə, bʰərəva:ɽa:l a: kəbi:rə dʰərməstʰa:nə,
d̪uɦəbi:, ne:pə:lə dʰəri:l i: ko:nə: stʰa:nə ɦunəkə:sʰ
chʉtələ nə:i chənhi:l kəte:ko: guruga:di: d̪va:ra:
ca:d̪əri d̪əs mətʰəkə məɦəntʰi: d̪e:ba:kə
ka:rjəkrəməme: ɦunəkərə upəstʰi:ti əniva:rjə
rəɦa:itə əchi:l

gəɽʰə na:rike:ləkə səbʰə lo:kəkə sm̪ɪti bəddə te:ʃə,
puɦəba:i e:kəɽa: gəppə a: t̪əkʰənə suna:itə rəɦu:...

na:ua:to:li: se:ɦo: t̪i:nə ɡʰərəkə l ʃəjəra:mə tʰa:kurə,
lək̪smi: tʰa:kurə a: ma:le: tʰa:kurə, ɦəja:mə l bəɽə
bəjənt̪a: səbʰə l

ʃo:ɡindərə tʰa:kurə, gəɽʰə na:rike:lə ga:məkə
kəməra:sa:rikə bəddə ɦi: kəma:rəme: səbʰəsʰ
səməʒərə pəri va:rəkə l chəɽi:d̪a:rə chəɽʰi ʃo:ɡindərə
tʰa:kurə l mud̪a: ma:i nəʃənə va: ɦunəkərə d̪e:va:nə
ʃəkʰənə bʰo:ʃəme: əba:i chəɽʰi t̪əkʰənə ləga:ie: ʃe:
chəɽi:d̪a:rə ʃo:ɡindərə ba:bu:kə sərəsvəti: məndə
pəri ʃa:i chənhi a: ni:kə a: ənərgələ d̪unu: gəpəpərə
kʰa:li: 'ɦʰ' nikəla:i chənhi:l ʃo:ɡindərəke:sʰ t̪i:nəɽa:
sənt̪a:nə- biɦa:ri:, əɽjunə a: əivənəre:nə l səbʰə
go:te: ka:tʰəkə vjəvəsa:ʃəme: la:ɡələ chəɽʰi mud̪a:
biɦa:ri: s̪ge:-s̪gə lo:ɦa:kə ka:ʃə se:ɦo: kəra:i chəɽʰi
a: əɽjunə sa:ikilə mist̪ri: se:ɦo: bəni ge:lə chəɽʰi a:

rikɛaː-saːikiləkə ʧʰoːtə-moːtə bʰəŋəʈhiːsⁿ ləs kəs
 peːⁿcərə saːtəbə ɖʰəri səbʰə kaːjə kərəːi ʧʰəʈhiː
 bæccaː səbʰəkə leːlə oːɖʰikə geːndəsⁿ ləs kəs
 loːhaːkə ʈaːrəkəːⁿ niːcaːⁿmeː moːʈi ləkəʈiːkə
 pəhijaːkeːⁿ guʈəkəːbəjə bələː kʰeːlə aː kəʈeːkə aːrə
 kʰeːlaːkə ɟaːɖə keːneː ʧʰəʈhi ɕivənəreːnəˌ seː loːkə
 kəhiʈoː əʧi- ɖeːkʰijaːu, pəʈʰəlaː likʰəlaːsⁿ noːkəriːjeː
 ʈaː bʰeːʈaːi ʧʰaːi, seː ɖʰaːrəŋaː bəɖəluːˌ ɖeːkʰijaːu
 ɕivənəreːnəkəːⁿˌ kiː-kiː pʰuraːiʈə rəhaːi ʧʰaːi,
 kukaːʈəsⁿ kiː-kiː bənaː ləieːˌ muɖaː bihaːriːkə
 haːʈəkə iːləmə kəkəroːmeː naːi, aːraːkaːʈə,
 soːʃhəkəʈaːi, kʰəɖəʈkaːʈə, pʰeːⁿʈəkəʈaːi səbʰəmeː
 ɕivənəreːnəsⁿ aːgaːⁿˌ ɕivənəreːnə aːviʃkaːrə
 kərəːieː aː ʈəkərə baːɖə oːkərə ɖeːkʰaː-ɖeːkʰiː
 vəeːhə baːusʈu bihaːriː oːkərəːsⁿ niːkə bənaː ləieːˌ
 aːbə gaːməmeː koːnoː baːusʈukə kəʔpiːraːiʈə
 aːviʃkaːrəkəkəːⁿ ʈʰoːʈəbeː bʰeːʈəʈaːiˌ pəʈʰəraːuʈiː
 ləkəɖəʈpiːrə ɕivənəreːnəkə aːriː, bəsulaː muruʧi
 ʃaːi ʧʰaːi muɖaː bihaːriː naːi ʃaːni koːnaː səmhaːri
 ləieːˌ ʈoːnaːhə ləkəʈiːsⁿ seːhoː kiʧʰu neː kiʧʰu bənaː
 kəs meːlaː ʈʰeːlaːmeː beːci əbaːieːˌ ʈəkəʈʰaː
 ciːrəbaːkə leːlə nəmhərə aːriː soːʃhaːⁿmeː naːi
 rəhəneː ʧʰoːʈəkoː aːrisⁿ ciːri ɖəieːˌ ləkəɖəʈkaː
 kaːmilə bʰaːgəkəːⁿ əsəraːsⁿ ələgə kərəbaːmeː
 bihaːriːkə ʃoːʈə naːiˌ

moːtə suːʈəkə bənələ əⁿcəriː bʰəgəvəʈiːkeːⁿ kʰoːiⁿʧə
 ɖeːbaː leːlə pəʈəvaː ʃəgəɖiːsə maːiləkəːⁿ ʈaːkələ ʃaːi
 ʧʰənhi, pəʈəmiːniː bəɖə kaːʃuləˌ

bʰo:la: pⁿdɪtə kumɦa:rə, ma:tɪkə ko:ɦa: səbʰəsⁿ ləs
kəs bæcca: səbʰəkə le:lə ciɾa:ɪ cunəmunɪ: ɖʰəri
bəne:bɑ:kə ɪntəjɑ:mə cʰənɦɪl mətɪkəməme: ko:nɔ:
jo:ɾə na:ɪl

bɑ:su: ca:upa:lə, kʰətəbe:ɪ bʰɑ:rə ugʰa:ɪtə rəɦətʰɪ,
ma:ⁿcʰə se:ɦo: ugʰa:ɪ cʰətʰɪ, kəɦa:rə se:ɦo: bəni ja:ɪ
cʰətʰɪl a: ma:ⁿcʰə be:ca:ɪjo: la:gələ cʰətʰɪl

cəlɪttərə sa:ɦu a: ləɖɖu:la:lə sa:ɦu ɦəluɑ:ɪ,
ɖurɡa:pu:ja:me: ɖo:kɑ:nə ləgəba:ɪ cʰətʰɪl ka:jə
udjəməme: səbji:-tərəkɑ:ri: bəne:bɑ:kə tʰi:ka:-
pəttɑ: se:ɦo: le:məs la:gələ cʰətʰɪl

əivəna:ra:jəŋə məɦəto:, su:ri:l ləcʰəmi: ɖɑ:sə,
tətəma:ɪ la:lə kuma:rə ra:jə, kurmi:l

bʰo:la: pa:səva:nə a: muke:ʌə pa:səva:nə-
ɖusa:ɖʰəl ge:na: ɦəja:ri:kə niculəka: kʰa:ɾɦi:kə
sⁿbⁿɖɦi:l vəe:ɦə ge:na: ɦəja:ri: je:
kuʌe:ʌvərəstʰɑ:nəme: e:kəta: kuʌəpərə e:kəta:
ga:e: ɖva:ra: a:bi kəs ɖu:ɖʰə ɖa:ɪtə ɖe:kʰəne:
rəɦətʰɪ tⁿ o:ɪ stʰɑ:nəke:ⁿ ko:ɾəjə ləgəla:, məɦa:ɖe:və
ni:ca:ⁿ ɦo:ɪtə ge:la:, pʰe:rə tɑ:ki le:lənɦɪl si:tɑ:kə
be:tɑ: kuʌə -ləvəkə bʰɑ:jə- ɖva:ra: stʰɑ:pɪtə i:
məɦa:ɖe:və ge:na: ɦəja:ri:kə tɑ:kələl

α:bə sunu: khissa:.. gəɽhə nɑ:rike:ləme: səbhə ci:jə
le:lə e:kəɽɑ: khissa: əchi:.. khissa: nɑ:i it̪ihɑ:sə...

puhəpi:nəgərame: ki:rəɽi pa:səvɑ:nəke:n̩ jo:ɽəla:
kʰe:ɽəme: e:kəɽɑ: bæcca: bʰe:ɽəla:iɪ nɑ:mə pəɽəla:i
jo:ɽiɪ

jo:ɽəla: kʰe:ɽəme: bʰe:ɽəla:i ɽɑ:iⁿ ne: ɽⁿ hɑ:uɪ

o: o:kəɽɑ: po:si-pɑ:li kəs pɑ:igʰə ke:lənhiɪ

jo:ɽikə ɽo:sə rəhɑ:i hərija:ɪ ɽunnu sⁿge: rəhəɽhiɪ

e:kə ɽinə jəkʰənə hərija: suggərə cərəbɑ:i le:lə jo:ɽi

sⁿgə ge:lə ɽⁿ jo:ɽi nɑ:cəs lɑ:gələɪ indrəlɔ:kə ɽo:li

ge:ləɪ kɑ:lida:səke:n̩ jo:ɽisⁿ bʰe:n̩tə bʰe:lənhi α:

kɑ:lida:sə hunəka: ɽʰe:rə rɑ:sə səɽɽi ɽe:lənhi α:

hunəka: ɽʰərmə α: səɽjəkə prəcə:rə le:lə kəhələnhiɪ

puhəpi:nəgərame: jo:ɽi ɽʰərməkə prəcə:rə

prɑ:rəmbʰə ke:lənhiɪ o: bæcca: səbhəkə hɑ:ɽhəme:

mɑ:ɽikə ɽʰe:pɑ: ɽe:ɽhi α: o: ɽʰe:pɑ: ɛⁿkərəcɔ:ɽə

ləɽɽu: bəni jɑ:i cʰələɪ

jɛə: nirəbuddʰi bɑ:ləkə jo:ɽi hɑ:u/

jəgəme: ɽu:ⁿ əməɾə bʰəs jɑ:

niɽə ɽinə kərihɑ:iⁿ bələkəvɑ: rɑ:u/

ɑ:hə: ɽʰəɾəməkə hɑ:u be:bəhɑ:rə

jəhi:ⁿ ɽhi:nə jɛ: ci:jə cɑ:həbɑ:i bɑ:ləkəbɑ: rɑ:u/

pure:ɽɑ:u ɽɑ:ɽɑ: hɑ:u ɽʰərməɾɑ:jə

əməri:ɽɑ:kə be:ɽɑ: kɑ:lida:sə brɑ:hməŋəkə ve:sə

ɽʰəri jo:ɽisⁿ bʰe:n̩tə kərə:i le:lə ge:lɑ:, muɽɑ: jo:ɽi

ko:no: kɑ:rəŋəsⁿ hunəka:sⁿ bʰe:n̩tə nɑ:i ke:lənhiɪ

ka:liḡa:sə hunəka: sra:pə ḡəs ḡe:lənhi a: jo:ṭṭike:n
 ko:ṛhə bʰəs ge:lazi:
 ka:liḡa:sə e:kəṭa: jo:ṭṭəkʰi:kə bʰe:ṣə bəna: kəs e:lā:
 a: jo:ṭṭike:n bo:nəme: ba:rəhə bərkʰə bʰu:kʰe:
 pija:se: rəhā:ī le:lə kəhələnhi | jo:ṭṭi əṇṭəme: səphələ
 bʰe:lā: |

səṭjəna:ra:jəṇə ka:məṭə, kio:ṭə, ḡərəbʰṅga:kə
 ṭəmi:nḡa:rəkə ka:məṭəpərə rəhā:ī chələ: |

ra:məḡe:və bʰṅḡa:ri: | kio:ṭəkə prəka:rə bʰṅḡa:ri:, je:
 ḡərəbʰṅga: ṭəmi:nḡa:rəkə bʰənəsā:ḡhərə
 səmha:ra:ī chələ: |

səṭjəna:ra:jəṇə ka:məṭə məha:uṭə se:ho: rəhəṭhi,
 bəreḡəṭja: rəṭṭjəkə | ha:ṭhi:kə ha:uḡa: bənəba:ime:
 hunəkəre jo:ṭə ila:ka:me: na:ī chələ | ha:ṭhi:kə
 əbḡa:vəli: əḡəṭṭə, piḡu:, ṭhā:itə, mā:ilə biri a:ī
 səbʰəkə prəjo:gəkə hunəka: əbʰja:sə bʰəs ge:lə
 chənhi, əne:ro: a:no: ṭhā:mə a:ī səbʰəkə prəjo:gə
 kəra:itə rəhā:ī chəṭhi |

kəpile:əvərə ra:uṭə a: ra:mā:vəṭa:rə ra:uṭə, bərəi |
 pa:nəkə kʰa:nəḡa:ni: pe:ḡa: |

məla:ḡə ṭi:bəchə mukʰija: | ḡəkəhi: po:kʰərimə:
 sā:ləme: e:kə be:rə məḡa:irə, pəṇḡrəhə ḡinəsʰ
 mā:sə ḡinə ḡhəri məla:ḡə a:ime: məha:ṭa:lə

kʰəsəbɑ:ɪ cʰəṭṭʰiɪ mələ:həkə ʈo:lə ʃumi əbɑ:ie:ɪ

po:kʰərikə kɑ:ṭame: mɑ:sə ḡinə le:lə bɑ:həri:
 mələ:həkə gɑ:mə bəsi ʃɑ:ie:ɪ pəhine: ṭʰn mɑ:sə
 bʰərisⁿ u:pərə i: sələ:nɑ: məchɑ:irə cələ:ṭə rəhəjə
 mudɑ: ɑ:bə ḡhi:cə ṭi:rə kəs bi:sə ḡinəl pʰe:rə
 mələ:həkə sərəḡɑ:rə ḡhə:ṣəṇɑ: kərə:ɪ cʰəṭṭʰi-je: ɑ:bə
 mɑ:ⁿcʰə ʃe:ṣə bʰəs ge:ləl ɑ:bə je: mɑ:rəbə, ṭʰn
 məhɑ:ʃɑ:ləme: e:ko: ʈɑ: bəṭəkɑ: mɑ:ⁿcʰə nɑ:ɪ ɑ:o:ṭəl
 bʰɑ:uri: ʃɑ:ləsⁿ mɑ:rəbə ṭʰn səbhəṭɑ: cʰo:ṭəkɑ:
 mɑ:ⁿcʰə məri ʃɑ:jəṭə ɑ: əḡilɑ: sɑ:lə ṭəkʰənə ʃi:rɑ:
 ḡe:məjə pəṭəṭəl o:ɪ pəṇḡrəhə-bi:sə ḡinəme:
 gɑ:məme: uṭsəvəkə vɑ:ṭɑ:vəreṇə rəhɑ:ie:ɪ əhi:
 bəhəṇne: po:kʰərikə sɑ:pʰə-səpʰɑ:ɪ se:ho: bʰəs ʃɑ:ɪ
 cʰɑ:ɪɪ bʰo:re: cɑ:ri bəje:sⁿ ḡupəhərijɑ: ḡhəri mɑ:ⁿcʰə
 mɑ:rələ ʃɑ:ie:ɪ ɑ: pʰe:rə be:rʉ: pəhərə ḡhəri səbhə
 ʈo:ləkə lo:kəke:ⁿ -ḡəchʰinəbɑ:ɪ ʈo:ləke:ⁿ cʰo:ṭi kəs-
 əpənə-əpənə ʈo:ləkə hissa: ḡəs ḡe:lə ʃɑ:ɪ cʰɑ:ɪɪ səbhə
 əpənə-əpənə hissa: ləs gɑ:məpərə əbɑ:ɪ cʰəṭṭʰiɪ
 o:ṭəs ʈo:ləkə səbhə pəri vɑ:rə əpənə-əpənə hissa:
 bɑ:ⁿṭi lɑ:ɪ cʰəṭṭʰiɪ ʈo:ləkə mɑ:ⁿcʰəkə kəṭe:kə ku:ṭi:
 lɑ:gəṭə, ɑ:ɪ viṣəjəpərə kəhijo: kɑ:lə vɪvɑ:ḡə se:ho:
 bʰəs ʃɑ:ie:ɪ ʃibɑ:ṭə bʰələhi məso:mɑ:ṭə kɑ:ki:sⁿ
 ʈo:kɑ:-bəḡji: nɑ:ɪ ho:inʰə, bʰələhi mərəbɑ: kɑ:lə
 be:ṭi:ke:ⁿ hissa:me: sⁿ kichʉ ḡe:bɑ:kə məso:mɑ:ṭəkə
 icchɑ:ke:ⁿ kⁿṭʰə məco:ṭi ḡe:ne: ho:ṭʰi; ɑ: be:cɑ:ri:
 məso:mɑ:ṭəkə muilə ʃəri:rəkə ɑ:uⁿṭʰɑ: sṭɑ:mpə
 pe:pəpərə ləḡəbɑ: le:ne: ho:ṭʰiɪ hʉnəkərə
 smərəṇə ɑ:nə kɑ:lə bʰəle: nɑ:ɪ əbɑ:ṭə ho:inʰə

mudā: dākāhi: po:kharikā hissa: le:ba: ka:lā
 sabhake:n apānā-apānā māsoma:tā ka:ki: mo:nā
 pārijē: ja:i chānhi aiparā viro:dhā vjaktā se:ho:
 ho:ie: a: pāhālamā:nā, jinākā: sabhā pre:māsⁿ
 khālip^hphā: se:ho: kāhā:i chānhi, ke:n cho:ri kinako:
 a:i prākā:rakā hissa: nā:i bhē:ṭā:i chānhi- bhāle:
 khālip^hphā:kā āngānā:kā o: māsoma:tā bi:sā bārkhā
 pāhināhijē: kie: ne: mārī ge:lā ho:ṭhi dākāhi:
 po:kharikā e:kāṭā: ā:rā viṣe:ṣāṭā: āchi a:ime:
 mā:nchā, ka:chu sabhā svājⁿ bāṭhā:ie: po:kharikā
 ka:tāme: mālako:ka: sabhā āne:ruā:, ā: mā:rāṭe:
 rā:sā li:ṭhā ke:cāli:kā prākā:rāi ka:tāme: bhē:ṇṭā-
 kāṇḍā māhisābā:rā bācca: sabhākā bhō:janāi

kāmāla:kā nā:hākā khē:ba:hā mālā:hā, gā:mākā
 lo:kāsⁿ ṭākārā bādāla:me: ānnā la:i chāṭhi
 ānāgā:uⁿā:sⁿ hⁿ, dhā:rā pā:rā kārē:ba:kā bādāla:
 pā:i la:i chāṭhi

sunu: khissa:...

bhāra:uṭā:kā ḍulāra: ḍajā:lā mālā:hāi go:nu: jhā:kā
 gā:mākāi

ā:bā go:nu: jhā:kā gāpā ā:e:lā ṭⁿ o:i
 māhā:māho:pā:dhjā:jā dhū:rṭārā:jā go:nu:kā
 khissa: pāhine:...

miṭhila: rā:jjāme: bhājⁿkārā sukhā:ṭā pāṭālāi rā:ja:
 dhō:lāho: piṭbā: ḍē:lānhi, je: je: kjo: e:kārā ṭo:ṭā
 bāṭā:otā o:kārā: purāskā:rā bhē:ṭāṭāi

e:kāṭā: viṣā:lākā:jā bā:bā: ḍāsā ṭā: ā:ki be:sijē:
 ṭhō:pā ke:ne: rā:ja:kā ḍārēbā:rāme: i: kāhā:itā e:lā:

je: o: sæ: vərʂə hima:ləjəme: t̪əpəsja: ke:ne: cʰəṭʰi
 a: jəɟnəsⁿ vərʂa: kəra: səka:i cʰəṭʰi | sa:ɳhəme:
 hunəka: st̪ʰa:nə a: sa:migri: bʰe:ʈi ge:lənhi | go:nu:
 ʃʰa: kəṭa:u pəhunə:i kərəba: le:lə ge:lə rəhəṭʰi |
 ʃəkʰənə sa:ɳhəme: ghurəla: t̪əkʰənə kənija:nkə
 muⁿhəsⁿ səbhəṭa: gəpə suni a:ɕərjəcəkṭə bʰəs
 hunəkəra dərəna:r̪t̪ʰə vidā: bʰe:la: |

imhərə bʰo:rə bʰe:la:sⁿ pəhinəhije: sa:uⁿse: so:rə
 bʰəs ge:lə je: e:kəṭa: a:rə bi:sə a:ki be:sije:
 t̪ʰo:pəbəla: ba:ba: se:ho: pəḍʰa:ri cukələ cʰəṭʰi |
 a:bə bi:sə a:ki be:sije: t̪ʰo:pə bəla: ba:ba:kə bʰe:n̪tə
 hunəka:sⁿ bʰe:lənhi t̪ⁿ ḍəsə ṭa: a:ki be:sije: t̪ʰo:pə
 bəla: ba:ba: kəhələnhi- əḥa:n̪ bi:sə t̪ʰo:pə ba:ba: chi:
 t̪ⁿ həmə ɛri: ɛri: ʒoɭ bi:sə t̪ʰo:pə ba:ba: chi: | kəhu:
 əḥa:n̪ ko:nə vidʰije: vərʂa: kəra:ɛbə |

-həmə e:kəṭa: ba:n̪sə rəkʰəne: chi: ʃəkəra:sⁿ
 me:ghəke:n̪ kʰo:n̪ca:rəbə a: vərʂa: həe:ṭə |

-o:ṭe:kə ṭa:kə ba:n̪sə rəkʰa:i chi: kəṭəs?

-əḥa:n̪ sənə ḍʰo:ngi: sa:ḍʰukə muⁿhəme: |

a:bə o: ḍəsə t̪ʰo:pə bəla: ba:ba: ɕa:ucəkə bəhənnə:
 kəs vidā: bʰe:la: |

-a:u | əpənə kʰəra:mə a: kəmənḍələ t̪ⁿ ləs ʃa:u |
 mudā: o: t̪ⁿ bʰa:gələ a: lo:kə səbhə pəcho:ṭə kəs
 o:kəra ḍa:ṭhi: pəkəṭi ghi:cəs ca:hələkə | mudā: o:
 ḍa:ṭhi: cʰələ nəkəli: a: t̪əisⁿ o: no:ca: ge:lə | a: o:
 ḍʰo:ngi: ma:uka: pa:bi bʰa:gi ge:lə t̪əkʰənə go:nu:
 ʃʰa: se:ho: əpənə mo:cʰə-ḍa:ṭhi: həṭa: kəs əpənə
 ru:pəme: a:bi ge:la: | ra:ʃa: hunəkəra cəṭurəṭa:kə
 səmma:nə ke:lənhi |

α:bə o: khissα:... bhəra:uɾa:kə ɖuləra: ɖəja:lə
məla:həkə| o:hi: go:nu: ʃhα:kə ga:məkə|

α:bə sunu: əsəli: khissα:....

ɖukhəhərənə səhəni:kə be:tα:| bəcce:me: o:kərə
bija:hə bəkhəri:kə bəhura: go:ɾhinəkə be:ti:
ɖhənija:n məra:uɾi:s^n bhe:lai:| muɖa: kichu t̪e:he:nə
bhe:lai: ʃe: səbhə bərija:t̪i:ke:n kənja:gəṭə ʃəhələme:
bənnə kəs ɖe:ləkə α: ɖukhəhərənə əpənə be:tα:ke:n
ləs kəs pəɾa: kəs ga:mə α:bi ge:lα:| ɖuləra: ɖəja:lə
na:cə-ga:na:me: pa:rⁿgəṭə chələ se: lo:kə o:kəra:
nətuα: ɖəja:lə se:ho: kəha:i chələ:| pa:igəhə
bhe:lai:pərə o: ba:bu:s^n puchələkə ʃe: o:kərə ga:una:
əkʰənə ɖhəri kie: na:i bhe:lə cha:i| ʃəkʰənə o:kəra:
səbhə kichu pəṭa: ləgəlai: t̪^n o: biɖa: bhəs ge:lə
bəkhəri:| α: bəkhəri:kə sima:nəpərə ina:rəpərə
bhe:nṭə bhəs ʃa:i cha:i o:kəra: əpənə kənija:n^n|
vigʰnə ba:ɖhα:kə ba:ɖə o: α:ni la:ie: əpənə
kənija:n^ke:n|

musəhərə bicəkunə səɖa:jə| ɖəkəhi: po:kʰərikə
səṭələ gəɾəkʰa:i səbhə, t̪hələṭhələ kəra:it̪ə ɖələɖələ
bhū:mi se:ho:| o:ime: bisα:nɾhə ko:ri-ko:ri kəs
musəhərə səbhə khα:i chəṭhi| əka:ləme: ʃəkʰənə
səbhəṭa: po:kʰəri, gəɾəkʰa:i sukʰa: ʃa:ie: t̪əkʰəno:
ɖəkəhi: po:kʰəri muɖa: na:i sukʰa:ie:|

bhumiharə, ra:ɖhα:mo:hənə ra:jə| ko:irə, ɖukʰənə
məhəṭo:| so:na:rə, əso:kə t̪hα:kurə| t̪e:li:

ra:mācāndrā sa:vā, ba:uku: sa:vā a: ka:ri: sa:vā |

ga:mākā a:mākā ga:chī: sābhā, kae:kā t̪a: | bəṛəkā:
 kələmā | kʰəṛʰo:rikā nāvəgāchāli: | bʰo:rāha: ka:t̪ākā
 kələmā | po:kʰərikā māha:rā sābhāpārā ga:chī: |
 pʰe:kələ a:mākā a:n̪thi:s̪n̪ nikələlə pipāhi:s̪n̪ ga:chā a:
 a:mākā prākā:rā bənāba:ime: i: ga:uṇa: bəḍḍā
 mā:hīrā | bāmba:i, ḍo:ma: bāmba:i, so:bʰəjā:
 (so:bəjā: bāmba:i), nā:jəra: bāmba:i, ne:ṇəra:
 bāmba:i | bāmba:i a:mā e:t̪e: t̪ərāhākā | bəṛəmāsija:
 (ba:rāho: mā:sā), kələmi: bʰəḍḍa:ija:, bəḥḥua:
 (bʰəḍḍa:ija:) | rā:irā ho:ie: kʰu:bā mi:t̪hā | kəriāmma:
 ḍe:kʰa:ijo: a: kʰa:ijo:me: ḍābā | ḍʰumāna:ha:
 pa:igʰā ho:ie: muḍa: āchī i: sərāhi: | ro:hānija:n̪ a:mā
 se:ho: āchī sərāhi:, bəṛəsā:it̪āme: bʰa:rāme: j̪a:i
 chā:i, miṭṭhila:me: sābhā a:mās̪n̪ pāhine: pā:kā:i chā:i |
 bāmba:i a:n̪thi: pʰe:kā ḍija:u t̪ipija: bāni j̪a:jəṭā |
 kələmi: pʰe:kələ:ha: a:n̪thi:s̪n̪ nā:i bənā:ie:, o:kəra:
 bənā:olā j̪a:ie: | kələmi:me: guḍḍa: ho:ie:, i:
 gəṛiṣṭʰā ho:ie:; sərāhi:me: rəsā ho:ie: a: i: supā:cjā
 ho:ie:, kəne: āmməṭā se:ho: ho:ie: | t̪āhi: ka:rəṇās̪n̪
 sərāhi:kā āmməṭā bənā:ie: | bərija:t̪i:ke:n̪ əgəṭa:
 sāmā:me: bāmba:i a: pāchəṭa: sāmā:me:
 sāpeṭa: ḍe:lā j̪a:i chā:i, i: ḍunu: a:mā sābhās̪n̪ ni:kā
 mā:nələ j̪a:ie: | kələkəṭija:kā ācā:rā a: a:milā
 bənā:ie: o:nā: a:no: a:mākā bənā:ie: | binā ko:sa:
 bēla: a:mākā kucca: ācā:rā-kəsā:uni:- a:
 ko:sa:bēla: a:mākā pʰa:ra: ācā:rā bənā:ie: | ko:bi:
 a: pəro:ṛəs̪n̪ ān̪ṭimā ka:lāme: lo:kā əgʰa: j̪a:ie:

mud̥a: a:məsⁿ na:iI səb^{hə} a:məkə səb^{hə} t̥ərəhəkə
sva:d̥əI

k^hət̥^ho:rime: se:ho: k^he:t̥ə rəhazil mud̥a: e:kə go:t̥e:
je: nəvəgəchuli: ləge:lənhi, t̥əisⁿ ch̥a:fhə b^he:ne:
d̥o:sərə k^he:t̥əkə d̥^ha:nəkə k^he:t̥i: d̥əbi ge:ləI se:
o:ho: kəne: ca:ukə-ca:ura:ha:pərə ənətə-bənətə
bəja:it̥ə a:məkə ga:chi: ləga: d̥e:lənhiI

e:kə t̥a: jəməbo:ni: se:ho: əchiI nəməhərə-
nəməgərə ga:chə səb^{hə}, jo:mə səb^{hə} a: pət̥ərəgərə
jo:məni:I a: ch̥o:t̥əkə:-ch̥o:t̥əkə: guləja:munəI

pi:pərəkə ga:chə səb^{hə} d̥ihəba:rəkə st̥^ha:nəsⁿ ləs
kəs sku:ləkə pra:n̥gəŋə d̥^həri e:tt̥əs-o:tt̥əs pəsəralə
əchiI pi:pərə ga:chəkə j̥əɽi e:tt̥əs a: ɕira: səb^{hə}
d̥əho:d̥isəI na:gəp^həni:, pa:kəɽikə ga:chə, be:ləkə
ga:chə, t̥e:t̥a:irəkə ga:chə se:ho: t̥^ha:mə-t̥^hi:mə əchiI

ba:nfhə səb^{hə}kə ka:t̥əme: bo:nəsupa:ri:kə ga:chə,
sa:fhərə d̥a:t̥əmənīkə j̥^ho:n̥j^{hə}, bⁿsəbitt̥i: a: ma:ɽi:t̥e:
ra:sə p^hu:lə a: ka:n̥t̥ə səb^{hə}əI ləjəbiffi: t̥ⁿ səb^{hə}
kələməme:I ca:kərə a:məkə ga:chəpərə rək^həba:rə
səb^{hə} o:cha:inə kəs sut̥i rəhazil ch̥ət̥^hhiI vərəkə ga:chə
mud̥a: e:kke:t̥a:, pi:cəkə ka:t̥əme: mi:a:n̥to:li: ləgəI
d̥udd̥hi ke:ra: d̥e:k^ha:ime: k^hu:bə sunnərə ho:ie:,
ga:urija: ke:ra: k^hu:bə mi:t̥hə, ba:gənərə ke:ra:
pa:ig^{hə} a: mo:t̥ə mud̥a: o:t̥e: sva:d̥išt̥ə na:iI

məhi:nsə ʃⁿ səma:ipərə pa:lə naxi kʰa:ie: t̪əi st̪hiṭime:
 gərəma:ɪ le:lə me:nax:go:bʰi: pa:t̪ə kʰia:ulə ʃa:ie:ɪ
 kʰərəhi: t̪a:t̪ə-phərəkə a:ḡime: upəjo:gə ho:ie:,
 pa:nəkə ləṭṭi: kʰərəhi:je:pərə ləṭṭara:ie: a: e:kərə
 upəjo:gə bəra:ibəme: ḡe:kʰələ ʃa:ie:ɪ

gəɽʰə na:rike:ləme: mənukʰəkə ʃa:it̪əsⁿ be:ɕi:
 ga:chə-bɪccʰə, pʰələ, ənnə a: t̪ərəka:ri:kə prəka:rəɪ

kʰu:bə t̪ərəka:ri: ho:ɪ chʰa:i- ʃhi:ngəli:, si:mə, bʰəṭṭa:,
 muniga:, əɾəṇe:ba:, o:lə, kəccu:, cəṭa:ilə, ka:it̪a:,
 kəmələkəkəri:, kʰəjəba: kəṭəhərə, kʰəmha:ru,
 bəḍəḡhərə, pəro:ɽəɪ ḡhe:ra:, e:kərə pʰu:ləkə t̪ərua:
 ho:ɪ chʰa:ɪɪ sa:gə a:ro: prəka:rəkə- ge:nha:ri: uʃjərə
 a: la:lə, əkəṭa:, misia:, ra:ʃa: ra:ni:ɪ
 muniga:(səhəjənə)kə, sa:gəɪ bənəpəla:ki:ɪ

ca:it̪əme: ni:məkə kələsələ pəṭṭa: bʰəṭṭa:kə s^{ngə}
 prəjo:gə ho:ie:ɪ

ḡa:lime: kurəṭhi:, məsuri:, kʰe:rəhi:, ra:həri,
 rəhərija:, əkəṭa:, misija:, bʰəṭəpurəni,
 ra:məʃhuməni:, si:məɪ

ra:hərikə ḡa:li ḡhənikə kʰa:ie: a: rəhəri: ḡa:li
 gəri:bə kʰa:ie:ɪ

ḍəbəra:, ḡəsərija:, məliḡa:, be:lo:rə, i: səbhə
 ḡʰa:nəkə kisimə pa:inəme: ḍubəlo: rəhəla:pərə
 kʰəkʰəri: na:ɪ ho:ɪ chʰa:ɪɪ

bo:ri: ḡʰa:nəkə ləṭṭi: ho:ɪ chʰa:ɪ, i: ləṭṭi: pa:nikə
 u:pərəme: ləṭṭara:ɪ chʰa:ɪ a: səbhə ḡirəhəsⁿ ga:chə
 bəhəra:ɪ chʰa:ɪ, e:kə kəṭṭʰa:me: ḡəsəṭa: ga:chə

muʁkiləsⁿ rəhazɪ ʧazɪ ɑː oːhiːsⁿ kʰeːt̪ə bʰəri ʃazɪ ʧazɪ
 mɑːrɪt̪eː prəkɑːrəkə ɖʰɑːnə ʧazuriːmeː hoːieː, roːpɑː
 kɑːləmeː t̪ⁿ pɑːni nɑːi rəhazɪ ʧazɪ muɖɑː bɑːɖəmeː
 bʰəri t̪ʰeːhunə, bʰəri ʃaːnɡʰə pɑːni t̪ⁿ ʧazuriːmeː
 rəhiːt̪eː ʧazɪ kəneːkə moːt̪əkɑː ʧazurə hoːi ʧazɪ,
 sæːhə neːl həpsɑː sugəndʰiːt̪ə hoːieː, gəʃhə
 nɑːrikeːləkə ʧɑːpiː ʃəmiːnə mɑːneː ʧazuriːmeː
 upəʃaːibəlaː ɖʰɑːnəmeː sət̪toːkʰəri, pəʃəbaːpɑːn^khi,
 t̪ət̪toː, kəsəhəmə, umət̪t̪həl mədʰjəmə kʰeːt̪əmeː
 upəʃaːibəlaː ɖʰɑːnəmeː sət̪əriɑː, pəniʃhɑːliːl upəraːri
 kʰeːt̪əkə ɖʰɑːnə əʧi ʃəsəbaː, kəmələkɑːt̪hiː, ɑːimeː
 kəmmoː pɑːnimeː niːkə ɖʰɑːnəkə kʰeːt̪iː bʰəs ʃaːieːl
 ɖʰɑːnə əgəhənəmeː t̪aːijaːrə hoːieːl
 ɖʰɑːnə bihiːjaː-bihiːjaː kəs kəməːieː səbhə
 vihəni leːlə biːɑː ʃoːgɑː kəs loːkə rɑːkʰaːieːl
 biːɑːʃəmeː biːɑː ʧiːt̪i kəs vihəni t̪aːijaːrə hoːieːl
 ərəd̪əʃɑː pɑːbəni ɖiːnəsⁿ roːpəniː s̪uruː hoːieːl

ɖəhiː, bəsiːjaː bʰɑːt̪ə, gurə-cinniː, kɑːʃərə səbhəʃɑː
 sɑːni kəs kⁿcuː pɑːt̪əpərə t̪iːnə vɑː pɑːn^{cə} kuːʃiː
 bənaː kʰeːt̪əmeː səbhə ɖəi ʧazɪl ʃⁿ braːhməŋə
 kiːsɑːnə t̪iːnə prəvərə əʧi t̪ⁿ kiːsɑːnə ɑː boːnihaːrə
 bəʃaːieː, t̪iːnə gəvə, t̪iːnə pɑːnə; ɑː t̪iːnə t̪aː kuːʃiː
 bənaː kʰeːt̪əmeː ɖaːieːl ɑː ʃⁿ braːhməŋə kiːsɑːnə
 pɑːn^{cə} prəvərə əʧi t̪ⁿ kiːsɑːnə ɑː boːnihaːrə bəʃaːieː
 pɑːn^{cə} gəvə pɑːn^{cə} pɑːnə; ɑː pɑːn^{cə} t̪aː kuːʃiː bənaː
 kʰeːt̪əmeː ɖaːieːl iː səbhə kʰeːt̪əmeː bəʃaːiːt̪ə,
 biːɑːʃəsⁿ upɑːri ɑːnələ vihəniːsⁿ ɖʰɑːnəkə kʰeːt̪əmeː

bo:nihɑ:rə gəbə ləgəbɑ:ie:|

je:tʰəhi biəvɑ: gire:lɑ:uⁿ əʂɑ:tʰəhi ʃənəmi ge:lə he:
sɑ:ɔ:nə ro:pəni: kəre:lɑ:uⁿ bʰɑ:ḡəvə biṭə bʰe:lə he:
ɑ:sinə pʰu:lə bʰe:lə ḡʰɑ:nə kɑ:tʰikə pʰərə bʰe:lə he:
əgəhənə kɑ:tələ ḡʰɑ:nə ḡɑ:unijɑ: kərə:e:lə he:
ḡɑ:uni kərə:e: ko:tʰi: ḡʰɑ:rələ ku:tʰi-ku:tʰi kʰɑ:e:bə
he:

əḡəhɑ: bihəbə bɑ:ki: rəhi ge:lɑ:pərə lo:kə sɑ:n̄sə
lɑ:itə əchʰi|

bʰəḡḡɑ:ike:ⁿ buni ḡɑ:i chɑ:i; chʰitua: ḡʰɑ:nəkə ɑ:
kʰe:tʰi:me: gɑ:uⁿɑ: səbʰə nipuṇə əchʰi|

bʰəḡɑ:i se:ho: kəe:kə ṭərəhəkə, ləkkʰi:, ʃəlli:,
ʃərəhɑ:, bæccijɑ:, rṅəbɑ:, gəmhəri: uṭərə:,
gəmhəri: kəriɑ:| i: bʰɑ:ḡəvəme: ṭɑ:ijɑ:rə ho:ie:|
mirəcɑ:ikə vihəni, birɑ:tə|

ke:rɑ:kə kərəjɑ:nə|

pʰələme: licci:, ke:rɑ:, kəṭəhərə, ləṭɑ:mə, məhu,
ʃile:bi:, bunijɑ:n̄, bɑ:irə, ɑ:n̄ṭɑ:, səripʰpʰɑ:, səpɑ:tʰu:,
bəḡəṭhərə, ʃo:mə, səhəṭu:tə, ənɑ:rə, nɑ:rijələ,
ṭɑ:bʰəne:bo:, be:lə, kəḡəmə səbʰəkə gɑ:chə cɑ:ru:
ḡisə| ke:rɑ: se:ho: kəe: ṭərəhəkə məricəmə:nə,
gɑ:uḡəṭṭijɑ: mɑ:ləbʰo:gə, ʃʰurəkuṭijɑ:, ḡuḡʰi:,
bⁿəi:bəṭə, ənupɑ:nə, ḡuḡʰəmuṅgərə, bəṭisɑ:,
mɑ:ləbʰo:gə, siṅgɑ:puri:, bɑ:ḡhənərə, bərəhəri:,
cinijɑ:, mɑ:ləbʰo:gə, kəpurijɑ:|

ka:sə, pəte:rə, ʃa:ua:kə ʃŋgələl kʰəgəra: gʰa:səl

ke:ra:ɔ: ɖa:li, səri:ɔ:, tɔ:ri:, ra:ɪnci: a: əŋɖi:kə t̪e:ləl
 t̪i:lai ga:chə əpʰəra:t̪əme: ɖe:kʰəbə, a:ɪ ga:chəkə
 bəre:ɽi: ɖe:ba:me: prəjo:gə ho:ie: a:
 bəjəreke:ra:ikə ʃa:rənimə: prəjo:gə ho:ie:l a:məkə
 ba:ɲʰi:kə gʰu:rə ho:ie:l ʃəma:ɪnəkə ga:chə ɖʰo:ɪnə
 ɖʰe:ka:rəme: ka:ʃə əba:ie:l mŋgəra:ilə ga:ekə
 ɖu:ɖʰə bəɽʰəba:ie:, ʃəni:ʃa:ɪt̪əkə se:ho:l suɑ:,
 ʃəməɪnə- əjəməɪnə, mŋgəra:ilə məsəlla:me:
 prəjo:gə ho:ie:l mo:t̪ʰi:, mo:ɦəli:sa:uŋpʰə, ɖʰəni:,
 puɖi:na:, ləɦəsunə-rəsunə, pi:ʃa:uʃə a: me:t̪ʰi:kə
 ga:chəl ka:gəʃi: a: ʃəmi:ri: ne:bo:l t̪e:t̪a:irəl

ci:ɽa:ɪ ʃe:na: kəcəbəcija:, bⁿcərə (vənəba:ɖurə),
 t̪i:t̪əhi: (t̪i:t̪əhəri:), gəchəkʰo:ɖəhi: (kəɽʰəkʰo:ɖəhi:),
 cəməga:ɖərə (cəməgudəri:), muⁿhəɖussi: (ullu:),
 ciɦo:rija:, la:ləsərə, ɖigʰa:uⁿcə, ɖe:ɛi: ka:ua:, ka:rə
 ka:ua: (ka:gə, ba:ʃʰilə ka:ua:), kʰŋʃənicidə᳚᳚:
 (səreɖə ɽtu), cəkə:ba:, ca:ɦa:-ce:ɦa:, ciɦo:ri,
 cuɦəcuɦija:, ɖəkəhərə, t̪itt̪irə, kⁿt̪əme: la:lə-
 ɖʰa:ri:bəla: sugga:, ɖʰəne:sə, ɖʰo:biɪija:ⁿ ciɖə᳚᳚,
 pəɖə᳚ba:, pəniɖubbi:, bənəmurga:, pəɦa:ɖə᳚᳚
 ma:ɪna: (muⁿhəpərə la:lə), pa:uɖə᳚ki:, pʰuɖɖi:
 bəgəɖə᳚᳚, bəɖərə (la:lə na:mə pucchi:), ba:ʃʰə,
 ma:ɪni: (ka:ri:pərə uʃjərə t̪ʰəppa:, lo:lə la:lə),
 muⁿhəɖussa:, lələmunija:ⁿ, ni:ləkⁿt̪ʰə, hərija:lə
 (ma:ri kəs kʰa:ɛ:lə ʃa:ɪ chəi)l pʰət̪iŋga: ʃe: a:ⁿkʰime:

ma:ra:ie: (əⁿkʰipʰo:ɽa:), t̪it̪əli: (du: pa:ⁿkʰibəla: r̪ŋə
 birⁿgəkə, na:ⁿgəri rəhiṭə), t̪ukili: (ca:ri pa:ⁿkʰibəla:,
 na:ⁿgəri jukt̪ə)। hərijərə r̪ŋəkə hənuma:nə ji:kə
 ɡʰo:ɽa:, e:kəɽa: a:rə ho:ie: əŋgre:ji:ja: məsi:nə ʃəkə:ⁿ,
 ləga:ie: e:kəre: ɖe:kʰi kəs əŋgre:ʃə səbhə ʃe:si:bi:
 məsi:nə bəne:ləkə।

kʰəɽʰija:, hərinə, ni:ləga:ʃə, hərəkə:ču, həra:ɛⁿkʰə,
 biʃi:, kʰikʰi:rə, ʃa:hi: se:ho: kʰu:bə।

ɡʰo:ⁿɡʰəha:kə ma:ⁿsəkə t̪i:mənə kʰa:ie:lə ʃa:ie:,
 surəkə: bəna: surəkəlo: ʃa:ie: a: ko:no: bərt̪ənəme:
 ra:kʰi pa:ⁿcə-sa:ṭə ɡʰⁿɽa: ba:ɖə ɕʰuṭəla:ha:
 pa:nike:ⁿ məmərəkʰa:me: ɖʰija:-puṭa:ke:ⁿ pia:ulə
 ʃa:ie: a: suləba:ime: se:ho: pʰə:ɖa: kəra:ie:, pe:ṭə
 t̪ʰⁿɖʰa: kəra:ie:।

ma:ɕʰo: kisimə-kisiməkə re:kʰa:, ɽe:ⁿgəra:, ka:ua:,
 ɡərəi, ɡərəcunni:, ɡa:inca:, ce:ⁿga:, siŋɡʰi:, bʰunna:,
 ra:uhəi səɽəlo: bʰunna: ra:uhəkə ɖunna:।

cico:rə, ɡəɽʰə na:rike:ləme: ho:ibəla: nirərt̪ʰəkə
 ɡʰa:səkə prəʃa:t̪i, na:mə-na:mə ɖʰərəgərə। pa:nikə
 ke:ʃa:urəi ʃəɽa:ɖʰa:ri: pʰu:ləkə ɡa:ɕʰəi hərəɖikə
 ɡa:ɕʰəi əɡija: ɡrəhəkə ɡa:ɕʰə, nəʃəri-ɡuʃəri na:i
 ləɡəba: le:lə e:kərə ɖa:ɽʰike:ⁿ ba:ⁿhipərə ba:nhi
 ɖe:lə ʃa:i ɕʰa:i।

ro:t̪i: kəe:kə t̪ərəhəkə- məru:a:, ca:urə, kʰuddi:,

ʃəoː, bæɖaːmə, kʰeːsaːriː, kaːunə, ciːnə, məkkaːi,
baːʃəraː, ʃəneːrə, əlhuaː, əkəʈaː, misijaː, məsurɪː,
pʰəkuaː, kʰeːrəhiː, guraː, siŋgʰaːrə, məkʰaːnə,
bʰaːiŋtəɪ

eːkaːɖhə kəʈtʰaːmeː gəhuːməkə kʰeːtiː seːhoː
paːiŋhə loːkə kəraːi chəʈhi aː təkəra soːhaːriː seːhoː
bənaːieːɪ

eːkkeː baːustu kəeː-kəeː beːrə aːbi ʃaːi chʰaːi..
ʈoːkijaːu naːi.. aːi gaːməkə loːkə surəmeː baːʃaːieː..
eːkkeː ciːʃə kəeː beːrə əbaːi chʰaːi muɖaː kəʈeːkə
nəvoː ciːʃə aːbi ʃaːi chʰaːi oːi surəmeːɪ

kʰeːlə səbhə seːhoː kəeː tərəhəkə- sʰskʌtəkə
ətəkənə-mətəkənə aː kəbəɖɖiːɪ cʰpaː-cʰpaː
kənaːiləkə pʰərəsʰ kʰeːlaːeːlə ʃaːieː, kərijaː-ʃumməri
kʰeːlaːi chiː dʰiːlə pəʈaːpəʈə maːraːi chiː,
səmaːcəkəbaː kʰeːlaːi chiː cuɖəlaː ɖʰoːtiː pʰaːdə̌̌
chiː, cuɖəlaː koːʈhiː chʰaːurə bʰaːijaː koːʈhiː caːurə,
cuɖəlaː raːu ʈoːhərə iː koːnə baːni sʰ kʰəsəlaːu
nicchiːkaːi paːniɪ cələ ʃhərəniː kʰeːlaːileːɪ bʰsiː
kʰeːlaːileː cəluːɪ əmmənə chʰuː əmmənə chʰuː, caːiʈə
kəbəɖɖiː aːbəʂ ɖeːɪ bʰaːgəvəʈəliːlaːkə hətʰijaːsurə
aː uʃiːuʃiː, laːləchəʈiː.. ʃəkəreː naːmə laːlə chəʈiː
səeːhə cəli aːbəʃə ʈʰoːkərə maːri pəʈaːjəɪ ʃiʃhijaː,
ʃəʈə-ʃəʈiːnə, ʃhərəniː, hurijaːhaː-hurijaːhiː, huraː-
hurɪː, chʰuʈijaː, koːiliː ɖaːuʈə, coːrə pulisə, hukkaː-
loːliː, kənəsuptiː, siŋgiː-pəʈaːhiː, ʃiʃhiṛekoːnaː..

jhijjhirə ko:nə: jhijjhirə ko:nə:.. ko:nə ko:nə:,
 gəḍəḥa:-guḍəḱəṇə, ca:usa:, sətəghərija:,
 dɔ:ləpəṭṭa:, ha:tʰi:-cukka:, guḍəḱī kəbədḍi:,
 gh'o:ḍəḱī kəbədḍi:, ju:a:, ka:uḍəḱī-ka:uḍəḱī,
 kiṭə-kiṭə, dɔ:ri: ku:ḍə, ghərabə:-ḍuərabə:, k'h'o:-k'h'o:
 (i: e:tukka: k'h'o:-k'h'o: chi: bəmba:ikə na:i),
 co:ra:nukki:, gulli:-dʱṭa:, piŋgəla:, ləṭhəma:rə,
 lukka:-chippi:, so:nə:-ḍubbi:, kuṭṭi:, pəci:si:, gh'a:sə-
 gh'a:sə, pəcəgo:təba:, piṭṭo:, gh'o:gh'o:ra:ni:, a:nkhi
 mica:uni:, kənija:n-puṭəra:, məru:a:-məru:a:ini:,
 məru:a: dʱe:ri:, bənəṛəphə:nə, ma:ləḍəri:,
 phuṭəbəḱlə, sətəṛṇjə, ṭa:sə, əṇṭa:kṣəri:,
 piṭʰija:tʰo:kə, go:bəṛəkəṇna:, jʰi:ləmə jʰa:ḍəḱ,
 so:lʱəgo:tija:, jʰiləhəri, chuliz:-chuliz, dʱe:nɡa:pə:ni:,
 cikka: kəbbədḍi:, əkəro:-məkəro:, go:li:-go:li: | a: ra:u
 cha:uṭa: rəbəṭhəkəṇa:, ra:ja: be:tʰi:kə bija: he:ṭa:i
 e:kəṭa: kəṭəhərə ma:nɡa:i chi:, ək'hənə ṭʱ ro:pəbe:
 ke:li:a:i he:n... ək'hənə ṭʱ kʰijje: cha:i..
 bə:pə re:...

gəṭhə-na:rike:ləkə cəṭəni:-səṇna: se:ho: ṭəṛəhə
 ṭəṛəhəkə | ka:nca ləṭa:mə, əriko:nca, o:lə, ləhəsunə,
 pia:uḱə, ṭe:təri, kəḍəmə, me:tʰi:, ḍʱənija:n, puḍina:,
 ṭi:lə, ṭisi:, əma:ḍi:, ṭəma:təṛə, kuṭərumə, ḍʱa:ṭri:mə
 (ḍʱa:ṭri:), a:məkə ṭukəla:, se:rəso:n, po:ṣṭa: ḍa:na:,
 cəṭhə:lə, pi:ra:rə, bʱa:nṭa:, gh'e:ra:, jʰuməni:,
 ra:məjʰuməni:, kəra:ila:, əllu (səṇna:/ co:kʰa:),
 pəro:ṭə, kurəli: (məḍhəkurəmi:), muḍəḱī, sa:gəkə
 pəṭa:ura:, ke:ra: (səṇna:), bəṛəhərə, kəra:una:,

əməro:ra:, əməra:, a:di: (a:da), tuitə, a:məkə
mo:ʃərə (ba:urə), munəga: pʰu:lə, gʰo:rəʃa:udə:
(gʰo:rəkə cʰa:nʰə), səripʰa:, kʰəmhəru:a:, pe:nʰi:,
a:urəbi:, na:rijələ, nu:nə-mərəca:i-kəsə:uni: milə:
kəs, ma:ʰə (sənnə:), ka:nko:rə (sənnə:), do:ka:
(sənnə:), mo:ʰi: (kəʈəhərəkə), po:ro:, kəʈəhərəkə
pʰərəkə ʃʰəkka:।

te:ləme: se:rəso: (kəru: te:lə), to:ri:, su:rjəmu:kʰi:,
ra:iʰci:, to:rə, əŋdi:, ku:sumə, mudəꣳ, ti:lə,
su:a:bi:nə, na:rijələ, cinija: bəda:mə, məhu,
kəʈa:ija:, ti:si:।

kʰe:tə pəʈʰa:rə se:ho: kəie:kə tərəhəkə। dunu:
gʰa:rəkə bi:cəkə kʰe:təkəⁿ səbʰə o:i pa:rəbəla:
kʰe:tə kəha:i ʃa:i cʰəʈʰi। bəlu:a:hi: kʰe:tə a:
pa:nkəbəla: se:ho:। kəməla: a:na:i cʰəʈʰi ba:lu a:
bəla:nə a:na:i cʰəʈʰi pa:nkə। pəro:rə, t̪a:rəbu:ʃə,
pʰuitə a: əlʰua:kə kʰe:t̪i:, səbʰəsⁿ səstə kʰe:tə ʃe:
kinəba:kə huəe: t̪ⁿ e:t̪əs a:u। mudə: ba:rʰikə ba:da
kʰe:təkə a:rikə muʰhə-ka:nə bəda:lələ bʰe:təʈə।
ko:ɳo: sa:lə ba:rʰikə ba:da kʰe:təkə rəkəba: gʰəʈi
ʃa:ʃə t̪ⁿ əra:ri na:i t̪ʰa:rʰə kəs le:bə। əgilə ba:rʰime:
bʰəs səka:ie: kəməla: məhəra:ni: o:kərə rəkəba:
bəʈʰa: da:it̪i। kʰe:t̪i: o:na: t̪ⁿ gʰa:ɳo:kə ho:i cʰa:i,
mudə: se: su:t̪a:rəpərə cʰa:i। ko:ɳo: bərkʰə ti:nə
be:rə ro:pəlo:pərə be:rə-be:rə ba:rʰime: gʰəha:
ʃa:ʃə t̪ⁿ ko:ɳo: sa:lə kəməla: məhəra:ni: kʰe:təme:

t̪ət̪e:kə pa:nkə bʰəri d̪e:t̪i: ʃe: ʃⁿ du: mo:nəkə kətt̪h̪a:
mo:nəme: so:cəbə t̪ⁿ t̪h̪u:sⁿ be:ɕi: upəʃəʈəI

kəne:kə məhəgə kʰe:t̪ə kinəba:kə huəʃə t̪ⁿ
mo:ʃəbəla: a: gəmʰa:rikə ga:cʰə ləgəbəla: va:
d̪ummərit̪ərə bəla: kʰe:t̪ə ki:nu:I e:t̪əs lo:kə kʰe:t̪i:sⁿ
be:ɕi: bəso:ba:sə le:lə ʃəmi:nə ki:ni rəhələ cʰəʈhiI

dəkəhi: po:kʰəribəla: kʰe:t̪əke:n bəʃh̪əmo:t̪ərə
kəhələ ʃa:it̪ə əchiI pəhine: brəhmo:t̪t̪ərə ru:pəme:
kinəko: mⁿgəni:me: ra:ʃa: d̪va:ra: bʰe:t̪ələ he:t̪ənh̪iI
pəhine: suna:ʃi cʰia:ʃi ʃe: ni:kə kʰe:t̪i: ho:it̪ə rəha:ʃi
muɖa: a:ʃi ka:l̪hi pa:ni bʰərələ rəha:ʃi cʰa:ʃi ila:ka:me:
ʃe: cʰiʈua: d̪h̪a:nəkə kʰe:t̪i: ho:ie: se: əhi: ba:d̪h̪əme:I

məhi:səkə mərəla:pərə kənnə:ro:hətəkə svərə
se:ho: ma:sə d̪u: ma:səpərə sunəba:me: a:o:t̪əI a:
ʃa:d̪u:ʈo:na:, kəkəro: d̪ərəbəʃa:pərə pu:ʃələ pʰu:lə
ra:t̪ime: pʰe:kələ, se:ho: sa:ləme: e:ka:d̪h̪ə
ma:səme: d̪e:kʰəsmə: əba:ie:I a:bə lo:ko: muɖa:
bu:ʃhi ge:lə əchi ʃe: i: ko:no: cʰa:uʈa:kə kirəɖa:ni:
əchiI

k̪ʃi-məts̪jə-pəɕupa:lənə a:d̪h̪a:rit̪ə məhisəba:rə
bra:h̪məŋə bəhulə a:ʃi ga:məkə ca:ru:ka:t̪ə pəʃh̪ələ
likʰələ, t̪ət̪e:kə na:ʃi pəʃh̪ələ likʰələ a: muⁿh̪əɖubbərə
ga:mə səbʰə əchi, muɖa: e:kəʈa: co:rəkə ga:mə
se:ho: əchi o:t̪əsI kʰa:n̪ti: co:rə, d̪rəvjə, ba:ust̪u-
ʃa:t̪əkəI muɖa: gəʃh̪ə na:rike:ləme: co:ri kəs le:t̪ə

se: sa:ḡha:nəə nai: ɕhai: mudā: ai: ga:məme:
e:kəɽa: ga:ɕhi: əɕhi, cənna: ga:ɕhi: dino:me:
ənha:rə rəhai: ɕhai, bʰu:ɽə, ra:kəə, lo:ɽə səbʰəɽa:
ra:ɽime: kəbədqi: kʰe:la: ɕhai, spəʂtə ja:nghəpərə
ɽa:ilə ma:ra:ikə əba:ʃə ra:ɽime: səɽəkə ḡhəri ja:
ɕhai, kəɽe:kə lo:kə əka:nəne: ɕhai o: əba:ʃəkə:n,
mudā: e:nəha:rə-ge:nəha:rəkə:n o: səbʰə ukəɽɽhi:
nai: kəra: ɕhai, əpəne: kʰe:la:ime: mənə rəhai:
ɕhai: ḡhura lo:ɽəke:n ke:na: kəbədqi: kʰe:la:ɟələ
he:ɽa: ja:u, o: ṭṇ bʰəɽə-bʰəɽə kʰəsəɽa:il bəru ḡde:kʰi:te:
he:ɽa:, gəpəme: e:ɽe:kə bʰi:ɽə kie: pəisa: ɕhi?:
co:rə səbʰə se:ho: əhi: cənna: ga:ɕhi:me:, ʃəɽəs
ḡdino:me: ja:ime: lo:kə de:ra:ɽə əɕhi, ra:ɽime: co:rikə
səma:nə bʰɽəva:ra: kəra:ie: se: ke:na: bu:ʃəlia:?
ba:bu: ai: ga:məkə məhisəba:rə bra:hməṇə səbʰə
əpəne: əɕhi ra:kəə o: səbʰə ḡdinəme: cənna: ga:ɕhi:
ja:ie:, kiɕhu co:rikə səma:nə ənha:rəme: co:rə səbʰə
bu:te: ɕhu:ɽi ja: ɕhai, se: ɽa:ki kəs a:na:ie: e:kə be:rə
ṭṇ ko:no: kuṭuməkə səma:nə co:ri bʰe:la: a: e:ɽṭṭəs
bʰe:ɽəla:, kəkəra kuṭumə a: ko:nə səma:nə se: nai:
pu:ɕhu: suna: ɕhai: ʃe: e:kəɽa: məhisəba:rə
bra:hməṇəkə ba:ba: ʃəkʰənə bæcca: ɕəla: ɽəkʰənə
ṭṇ co:rikə səma:nə ɽa:ka: le:lə ge:lə ɕəla: a: o:ɽṭṭəs
ɕəə ɽa: co:rəkə əəvə bʰe:ɽələnhi, bʰɽəva:ra:me:
ʃəgəɽa: bʰe:lə he:ɽa: a: səbʰə əpəna:-əpəni:me:
ma:ri-ka:ɽi kəs kʰəɽmə bʰəs ge:lə səbʰəɽa: co:rikə
səma:nə ca:ru: ḡisə ɕhi:ɽa:ɟələ, səbʰəɽa: səma:nə
hunəka: pəiɽə la:gi ge:lənhi: ɽəhi: ɽa:kime: ɽi:nə

kʰa:ʃhi:sⁿ i: səbʰə cənnɑ: ga:chi: ja: rəhələ chəʃhi,
mudɑ: o:he:nə pəiɾə pʰe:rə na:i la:gələ chənhi |

a:nə ga:məme: səbʰə t̪ərəhəkə co:rə- sa:hitjəkə,
a:ca:rəkə, vica:rəkə, praca:rəkə |

pəɾo:səkə co:rə səbʰəkə himmət̪ə na:i chənhi je:
gəʃhə na:rike:ləme: ko:no: ja:t̪ikə ghərame: co:ri kəs
le:t̪hi | a:i ga:məme: jəkəɾə bija:hə bʰəs ja:ie: o:kəɾə
səbʰəʈa: pʰəsɑ:di: jəmi:nəkə nipəʈa:rə bʰəs ja:i
cha:i | a:i ga:məme: kuʈəma:iti: bʰe:ne: lo:kə
səmn̪gəɾə bʰəs ja:ie: | e:t̪əs sⁿ həsə:ri: du:rə-du:rə
d̪həri ja:ie: | kuʈuməkə jəmi:nəkə jʰəgəʈa:kə
nipəʈa:ra:sⁿ ləs kəs a:nə-a:nə ka:lə həsə:ri:
bəhəra:ie: | je: jəmi:nə a:i ga:məme: həja:rə
rupa:ije: kətt̪hɑ: əchi, və:ʰə jəmi:nə pəɾo:səkə
bənəra:ʰa: ga:məme: e:kə sə: rupa:ije: kətt̪hɑ: |
uⁿcəgəɾə jəmi:nə ga:məme: səst̪ə əchi ka:raŋə
bərkʰɑ:kə pɑ:nisⁿ ut̪t̪həɾə jəmi:nəkə pəʈa:uni: na:i
bʰəs səka:ie: | bənəra:ʰa: ga:məme: uⁿcəgəɾə
jəmi:nə, upəra:ri kʰe:t̪əkə d̪hɑ:nə jəsəba:,
kəmələka:t̪hi:, du:d̪həra:jə, bʰɑ:ləsəri:, mⁿsu:ri:,
bʰo:la: mⁿsu:ri:, ka:n̪kʃi:mⁿsu:ri:, a: məka:i, kurəʃhi:,
ra:həri, məɾua:, ko:do:, kʰe:ɾi: a: səriso:
upəja:ba:ie: i: bənəra:ʰa: səbʰə |

bənəra:ʰa:.. bujʰələhuⁿ na:i, o:i ga:məkə ga:chi:me:
ba:nəɾə səbʰə bʰəɾələ cha:i a: lo:ko: səbʰə ba:nəre:
sənə pi:əɾə kəpi:ʌə!

ba:ɽi: muɖa: gəɽʰə na:rike:ləkə səbʰə gʰərəkə
pa:ɕa:n bʰe:ɽəbe: kəɽəṭə, bʰəṭṭa:, ne:bo:, sa:gə,
murəi, i: səbʰə ba:ɽi:me: bʰe:ɽi ja:ie:, a: a:nə a:nə
ṭəɾəhəkə jəɽi: bu:ɽi: səbʰə se:ho:।

ɖʰəri ɖʱurɖa:pu:ɽa: a:i ga:məme: na:i ɕuru: bʰe:ləl
muʱhəɖubəra: ga:məme: a: bənəra:ha: ga:məme:
se:ho: ɕuru: bʰəs ge:lə, muɖa: e:ṭṭəs! ca:həba:i ṭʱ
kie: na:i həe:ṭə? ra:məli:lə: e:kə ma:sə ke:lə:uʱ
həmə səbʰə a:ki na:i ɖʱu:, ba:nʰə ləgəhi:sʱ gʱina:
ge:ləl bʰəne: na:i ho:ie: ɖʱurɖa: pu:ɽa:। e:kə ṭʱ ɖʱi:
be:ɽi:ke:n lija:unə kəre:ba:kə jʰəme:lə: rəhəṭə a: je:
me:ləpe:nʱəsʱ rəha:i ja:i ɕhi: se:ho: pa:ɽi:-po:liṭiksə
kʰəṭəmə kəs ɖe:ṭəl

kʰurəpi:sʱ a:ɖʰə ma:ilə e:kə niɕa:nʱəme: ɕhi:li
kəṭe:ko: bo:ra: gʰa:sə bʰəri la:ie: a:i ga:məkə
bra:hmanəṭ a:i ga:məkə bra:hmanəṭ məhi:səkə
səbʰəṭa: ni:kə prəja:ɽi rəkʰəne: əɕhi a:i ga:məkə
pa:ra: səbʰəke:n jʱ a:no: ga:məme: ɕʰu:ələ ja:jə ṭʱ
hʱse:ri: bəhəra: ja:ie:, ənəja:ne:sunəja:nəme:
ənəga:uʱa: a:i ga:məkə pa:ra:pərə la:ɽʰi: usa:ha:ikə
himməṭə kəra:ie:।

gəɽʰə na:rike:ləme: kəla:ka:rə səbʰəkə kəmi: na:i
kʰurəɖəkə va:ɖəkə jʱgələ ra:mə, kəʱrəne:ṭə
va:ɖəkə ji:ṭənə ra:mə, bʰəga:ṭə gəba:ija:-

ru:pəla:lə ja:dəvə, kʰisəkkərə- chʉtəhəru ja:dəvə a:
 təhələ mukʰija:l na:cə kəmpəni: kʰuɛ:lə:lə sa:hu
 kʰo:ləne: chəṭhi, ma:ine:ʃərə chəṭhinə pʰusənə
 ja:dəvəI siməra:ha: səptəri:, siməra:ha: supa:ulə
 dunu: tʰa:məkə na:cə kəmpəni:sⁿ ni:kəI əlha:
 ru:dələ, ləchija: ra:ni:- səti: ləchija:, ɛi:tə vəsⁿtə,
 gugəli: ghətəma:, ra:ʃa: kuⁿvərə vʃəbʰa:nə,
 ghʉ:ləkə pʰu:lə, sulṭa:na: da:ku:, ra:ʃa: həriɛcəndrə,
 ra:ʃa: nələ, ra:ʃa: sələhe:sə, ka:ncə t̪a:gə, a:nhərə
 ka:nu:nə, lo:ha: siⁿhə, ma:ikə kələ:ʃa:, cu:ʃi: a:
 sinu:rə, ʃⁿgələ ba:dəɛa:hə, vⁿɛə uʃa:ʃənə, pia:
 d̪e:ɛa:ntərə (ʃjo:t̪iri:ɛvərə pu:rva vidja:pəṭikə
 bid̪e:sija:), lo:rikə mənija:rə, ba:pəkə hət̪ja:,
 d̪əma:də vəd̪hə, niɛa:də vəd̪hə, go:pi:cənə, ɛⁿkərə
 ɛo:sila:/ ut̪iməcənə/ sundərə vənəkə sundərə
 pʰu:lə, viʃəjə siⁿhə, piṭa: hət̪ja:, ʃⁿgəli: ba:dəɛa:hə,
 ra:sə li:lə, ruṇa:ʃⁿuṇa:, kəbi:rə li:lə, kələjugə
 pre:mə a: a:rə d̪he:rə ra:sə ga:t̪ha:l na:ga:rci:
 (nəɲe:ra:/ d̪igri: bəʃəba:ibələ) guṇe:ɛvərə ra:mə,
 kʰa:uʃəri: va:d̪əkə sukəḍe:və sa:pʰi:l ghuna:muna:
 (sa:rⁿgi:) bəʃəba:ibələ: kʰəttərə məllikə,
 ma:ma:ga:mə kəməra:iləkə d̪o:mə-məllikə səbʰəsⁿ
 kəṭa:kə guṇa: ni:kə ghuna:muna: bəʃəba:ī chəṭhi I
 ʃʰəliba:hə (ʃʰa:li bəʃa:uniḥa:rə) əɛərpʰi: mənḍələI
 kəṭhəʃʰa:li/ rəməʃʰa:li/ kəṛəṭa:lə bəʃa:uniḥa:rə
 ch̪e:d̪i: mənḍələI ba:usəli: va:d̪əkə gula:bə
 pa:səva:nə/ ʃʰo:t̪ənə mənḍələI gh̪o:ʃa: n̪t̪jə,
 məju:rə n̪t̪jə ke:niḥa:rə la:inəsⁿ məha:d̪e:və
 bənija:n, d̪əsa:ni tʰa:kurə, d̪urgilə:lə tʰa:kurə,

gʰu:rənə pⁿdītəi ʃhunəʃhunna: (məʃira:) va:ḍəkə
 əʃjunə mənḍələl ʃʰa:ləɾə va:ḍəkə rəməʃa:ni:
 pa:səva:nə, ʃələt̪ər^{ngə} va:ḍəkə mələbʰo:gi: ḍa:sə,
 kət̪ʰət̪ər^{ngə} va:ḍəkə bʰəjələ:lə ḍa:sə, mɪḍ^{ngə}
 va:ḍəkə ʧo:təkəni ḍa:sə, bi:nə va:ḍəkə ḍukʰərənə
 ja:ḍəvə, t̪a:nəpura: g^{ngə}ajə sa:ɦu, t̪ərəsa: (t̪a:sa:)
 hu:ra:ɦu:ri: a: ḍa:ɦa:me: bəja:o:lə ʃa:ie:, kəllərə
 məllikə a: mo:. a:ʃəmə ḍva:ra: ʃʰa:ləɾə- bæcca:
 mənḍələl bipət̪a: bənazi ʧət̪ʰi si:t̪a:ra:mə ra:məl
 ḍigəri: se:ḍa:ibəla: pra:jh bʰəɾija: se:ɦo: ɦo:ie:,
 əsəla:kʰəsəla: ugʰa:ie:, ḍigəri: sət̪ənə mukʰija:
 bəjəbazi ʧət̪ʰi a: ʃʰo:tənə mənḍələ ḍigəri: se:ḍa:i
 ʧət̪ʰi a: bʰəɾija:kə ka:jə se:ɦo: kəra:i ʧət̪ʰi
 ḍigəri:me: ʧo:tə pa:t̪ərə svərə nikəla:i ʧa:i
 nəje:ra:me: mo:tə əba:jə nikəla:i ʧa:i, co:tə pəɾa:i
 ʧa:i t̪ⁿ buʃʰu na:cə s̪uru: bʰe:ləl guməgumija:ⁿ
 (gruməba:ʃa:), bəba:ʃi:kə ḍʰuṭʰu: (t̪urəhi:) ḍo:mi:
 ḍa:sə bəjəbazi ʧət̪ʰi siŋgəɦəɾija:, ḍʰuḍʰuba:ʃa: bəɾi:
 t̪a: ɦo:i ʧa:i- t̪ʰu:kə pʰe:kəs pəɾa:i ʧa:i bəje:la:pərə,
 t̪əte: ḍəmə ləga:i ʧa:i be:ɲo: ɪ nɪt̪əkə (rəgʰuna:t̪ʰə
 səḍa:jə), na:ri: pa:t̪rə (əḍo:kə siⁿɦə) ɪ puruṣə pa:t̪rə,
 əbʰinəjə, ga:jəkə, na:jəkə, t̪ʰe:ka:it̪a: (dʰo:ləkija:).
 आँrgənə dubbi: mukʰija:, na:lə sunərə ca:upa:lə,
 kəāīrənə:tə pʰu:sənə ra:mə, nəje:ra: əḍərpʰi:
 go:sa:ni, dʰo:ləkə ɦija:la:lə, mɪḍ^{ngə} va:ḍəkə-
 ʃʰəḍəṭ̪i:la:lə səḍa:jəl əɦa:/ məɦəra: ɪ ʃo:gira:,
 pəra:t̪i: (prəbʰa:t̪i:) ga:uniɦa:rə le:ɦu ḍa:səl
 ʃʰərəni:- mo:. a:kupʰəl na:lə va:ḍəkə kʰətt̪ərə

mənɖələl ɖrəməsɛ:tə, hərəmunija: t̪ⁿ buɣʱu: gəlʰə
 nɑ:rike:ləkə səbʰə lo:kə bəjəba:ie:l ɖⁿka:/ ɖʰo:lə/
 t̪əbəla:- cuna:i ra:məl bi:ku: ra:mə sənə ɖəmpʰɑ:
 ho:li:me: kijo: na:i bəjəba:ie: l

bʰəga:itə gəba:ija: biçəkunə səɖɑ:jə, rəsua:rəkə
 bʰəga:itə pa:rʈi: hunəka: ləgə kiçʰu na:i, o: bʰəga:itə
 gəba:i çʰət̪ʰi a: sⁿgəme: kʰəjuri: se:ho: bəjəba:i
 çʰət̪ʰi l

ɖi:pə ga:məkə pət̪ija:bəla:, mo:t̪ʰɑ:kə pət̪ija:kə
 ka:ri:gəri: kiçʰu e:t̪ukko: lo:kəke:n sikʰe:ne: çʰət̪ʰi l

sa:he:bəgⁿjəva:li:, bəla:t̪əva:li:kə əripənə a: miṭʰila:
 ciṭrəkəla:, be:ləmo:hənəva:li: a: be:lɑ:hi:va:li:kə
 lo:kəgi:t̪əl silɑ:i kəlʰɑ:ime: məçʰəɖʰi:va:li:l səra:i-
 kəto:ra:, ma:t̪ikə həja:rə-həja:rə məha:ɖe:və
 e:t̪ukka: bæcija: a: stri:gəŋə le:lə e:kə ha:t̪ʰəkə
 kʰe:ləl ba:ɽi:me: bʰnsɑ:ɔ:lə həja:rəkə-həja:rə
 ma:t̪ikə məha:ɖe:və jəttəs t̪əttəs bʰe:t̪ə ja:jət̪əl
 əŋgəna: gʰərə ni:pələ po:t̪ələ, kuṭija:-pisija:sⁿ ləs
 kəs ro:pəni: pət̪a:uni: kəṭʰu:me: gəlʰə nɑ:rike:ləkə
 stri:gəŋə pa:çʰɑ:n na:i l səpt̪ɑ:ɖo:ra:kə kəṭʰɑ: huəjə
 ba: məɖʰuɐra:vəŋi:kə, e:t̪ukka: stri:gəŋə e:kke:
 nisa:n̄səme: səbʰə kəṭʰɑ: kəhi ja:i çʰət̪ʰi a: jəkʰənə
 e:t̪ukka: be:t̪i:-ɖʰi: bija:hi kəs ɖo:sərə ga:mə ja:i
 çʰət̪ʰi t̪ⁿ o:t̪ukko: ga:məme: guŋə pəsɑ:ra:i çʰət̪ʰi l

bʰu:miha:rəke:n gəlʰə nɑ:rike:ləkə məhisəba:ɽə

bra:hmənə səbʰə pəçima: kəha:i çai: o: səbʰə
 əpəna:ke:n bʰu:mihɑ:rə bra:hmənə kəha:ie: mudɑ:
 məhisəba:ɾə bra:hmənə səbʰə o:kəra: bra:hmənə
 na:i ma:nai:ɪ çəla:i i: səbʰə bra:hmənə: mudɑ:
 ba:uddʱə bəni ge:lə, bʰu:mikə la:ləcəme:ɪ jətəs
 jətəs ba:uddʱə mətʰə ləgə bʰu:mi çai: tətta:i
 bʰu:mihɑ:rə bʰe:tətə, bihɑ:rə, tərɑ:i ne:pɑ:lə ɑ:
 pu:rvə uttərə prəde:əme:ɪ mədʱjə prəde:əme:
 sɑ:nci: st̪u:pə çai: mudɑ: o:ttəs ba:uddʱə mətʰə
 ləgə bʰu:mi na:i rəha:i t̪e:n o:ttəs bʰu:mihɑ:rə na:i
 bʰe:tətəɪ ba:uddʱə siddʱə me:hətʰəpa: gətʰə
 na:rike:le: ke:rə rəhətʰiɪ jənməstʰɑ:nə ɑ:
 kərməstʰɑ:nə d̪unu: i:ɛ:hə rəhəni, siddʱə rəhətʰi,
 ca:ru: d̪isə, t̪ibbətə d̪həri gʱu:mi kəs ɑ:jələ rəhətʰiɪ ɑ:
 ba:uddʱə d̪hərmə jəkʰənə kʰətəmə bʰe:la:i t̪n
 ba:uddʱə bənələ bra:hmənə pʰe:rəs^n səna:tənə
 d̪hərməme: gʱurələ mudɑ: məhisəba:ɾə bra:hmənə
 səbʰə o:kəra: bra:hmənə na:i ma:nai: çai:ɪ
 məhisəba:ɾə bra:hmənə səbʰə pətʰələ likʰələ
 bʰəne: na:i huəjə, it̪ihɑ:sə-s^nskɪtikə ja:nəka:ri:
 t̪e:na: kəs d̪e:tə j̪e: əhɑ:nke:n hila: d̪e:təɪ mudɑ:
 bʰu:mihɑ:rəke:n pəçima: kie: kəha:i çai: t̪əi
 be:rəme: e:təbe: kəhətə j̪e: pəçchiməs^n ɑ:jələ
 he:tai:ɪ

mudɑ: pəçima: səbʰə əpəna:ke:n pəçima:
 kəhəla:s^n ɑ:hətə ho:ie:, əpəna:ke:n o: ɑ:i ga:məkə
 d̪i:hi: kəha:ie:ɪ mudɑ: məhisəba:ɾə bra:hmənəkə
 e:kəhəre: səmudɑ:jə əpəna:ke:n ɑ:i ga:məkə d̪i:hi:

kəhɑ:ie:, ɑ: o:kəɾɑ: ləgə kɑ:rəŋə se:ho: ʧɑ:i,
 səbʰəsⁿ be:si: ʃənəsⁿkʰjɑ: dʒi:hi:kə rəhɑ:i ʧɑ:i, se:
 o:kəɾə səbʰəkə ʧɑ:iI mudɑ: misəɾəʈo:li:kə
 bʰəginəmə:nə su:rjəɳɑ:rɑ:ʃəŋə tʰɑ:kurə kəhɑ:i
 ʧəʈʰi ʃe: nɑ:i, pəʧiɳɑ:kə sⁿkʰjɑ: be:si: ke:nɑ:
 rəhəʈɑ:i, ple:gəme: pu:ɾɑ: ʈo:le: o:kəɾə sɑ:pʰə bʰəs
 ge:lɑ:i, e:kɑ:ɖʰə ʈɑ: bəʧəlɑ:i, misəɾəʈo:li:jo: əɖəhɑ:
 sɑ:pʰə bʰəs ge:lɑ:i ɑ: təkʰənə ple:gə kʰəʈəmə bʰəs
 ge:lɑ:i, se: e:kəhəre: səbʰə bəʧi ge:lɑ:iI dʒi:hi: tⁿ
 pəʧiɳo: bʰəs səkɑ:ie: bɑ: məhi:səbɑ:rə
 brɑ:ɦməŋəkə e:kəhəre: səmudɑ:jə se:ho:I mudɑ: i:
 gɑ:mə kəhɑ:iʈə əʧi məhi:səbɑ:re: brɑ:ɦməŋəkə
 gɑ:məI e:kəʈɑ: ʈikuləhɑ:rɑ: ʈo:lə ʧɑ:i, se:ho:
 məhi:səbɑ:re: brɑ:ɦməŋəkə, sɑ:ɳ^həme: ʈikuləhɑ:rɑ:
 sənə i: səbʰə ʃʰɑ:ɳu-ʃʰɑ:ɳu kəɾɑ:i ʧɑ:i tɛ:ɳI

i: səbʰə ʧəʈʰi gɑ:məkə kəhəbɑ:ika: səbʰəI

ɑ: gɑ:mə əʧi gəʈʰə nɑ:rike:lə, məhi:səbɑ:rə
 brɑ:ɦməŋəkə gɑ:məI

bi:həni kəʈʰa: kʰəŋdə

(३९ t̪a: bi:həni kəʈʰa:)

rikɛɑ:kə səvɑ:ri: ɑ: lu:tikə dərə

bəsə pⁿkcərə b^həs ge:lə rəhɑ:ɪ se: bɑ:rəhə bəje:
rɑ:ttime: dūnu: sⁿgi: pətənɑ:kə hɑ:rdɪŋgə pɑ:rkə
bəsə stɑ:ɪŋdəpərə ut̪ərəlɑ:uⁿl

“punɑ:icəkə cələbə? səmɑ:nɔ: kichu nɑ:ɪ əchi k^hɑ:li:
dū: go:tɛ: chi: ɑ: dū:tɑ: hɑ:ɪŋdəbɑ:igə əchi”-
həmərə sⁿgi: rikɛɑ:bələ:sⁿ ne:ho:ɾɑ: ke:lənhi

“se: t̪ⁿ t̪hi:kə mudɑ: ɔ:ɪ mo:həllɑ:me: je: kirɑ:jɑ:
d̪e:bə se: ghurət̪i: kɑ:ləme: ucəkka: səbhə chi:nə
le:t̪əl”- rikɛɑ:bələ: mo:tɑ:mo:t̪i: mənɑ: kəs d̪e:ləkə
je:bɑ:sⁿl

“d̪hurə, t̪əkərə cin̪tɑ: ch̪o:ɾu:, həməhi:n səbhə t̪ⁿ
chi:nɑ:ɪ ch̪iɑ:ɪ, ɑ: jək^hənə həməhi:n səbhə jɑ: rəhələ
chi: t̪ⁿ ke: chi:nət̪ə?”- sⁿgi:kə ne:ho:ɾɑ:
ɑ:t̪məviɛvɑ:səme: bəd̪əli ge:lənhi

ɑ: rikɛɑ:bələ: jəjəbɑ:le: t̪ɑ:ijɑ:rə b^həs ge:lə

nəkəli: no:tə

bəddə purɑ:nə gəppəl jəkʰənə e:kə həjɑ:rəkə
 ru:pa: ho:i chələ:i mudɑ: əsəli: kəmə nəkəli: be:si: |
 pətənɑ: e:jərapo:rtəpərə ut̪ərit̪e: t̪ɑ:iksi:bələ:
 pəch̪o:rtə ɖʰəs le:ləkə səmɑ:nə ut̪ʰɑ: gɑ:ɽi:me: ɖʰəs
 ɖe:ləkə ɑ: kəhələkə je: ch̪əə səjə t̪əkɑ: kira:jɑ: bʰe:lə
 mudɑ: pɑ:rkiŋgəkə əssi: ru:pa: ələgəsⁿ ɖe:məs
 pət̪ət̪əl həmərə: ləgə v̪e:ʰə e:kə h̪əjərija: no:tə
 rəhəjə, əsəli: ɑ:ki nəkəli: se: nɑ:i jɑ:ni | se: puch̪əliɑ:i-
 kʰud̪ərə: pɑ:rkiŋgəbələ: kəs ɖe:t̪ə ne:? o:
 ɑ:t̪məviəvɑ:səsⁿ kəhələkə je: bʰəs jɑ:jət̪əl

gɑ:ɾi: rukələ, no:tə pɑ:rkingəbəlɑ:ke:n d̪e:liɑ:i, o:
 no:təke:n unəti-punəti kəs d̪e:kʰəs lɑ:gələ ɑ:
 e:mhərə həmə sərdə bʰe:lə ʃɑ:i ʃe: d̪o:sərə no:tə
 əchije: nɑ:i, ʃn nəkəli: bəhɑ:rə bʰe:lə t̪n sunɑ:i chɪɑ:i i:
 krɑ:imə se:ho: chɪɑ:i l̪ t̪ɑ:iksi:bəlɑ: kəme:ɳt̪ri: s̪uru:
 ke:ləkəl

“əməd̪i:ke:n nɑ:i cinhɑ:i che:n, d̪e:kʰɑ:i nɑ:i chəhi:n
 kəthi:sn e:ləkʰinəhe:n, t̪o:ɾɑ: nəkəli: no:tə d̪e:t̪hunəl ”
 ɑ: pɑ:rkingəbəlɑ: ɑ:ʃiʃə bʰəs kəs kʰud̪ərə: gɑ:nəs
 lɑ:gələ ɑ: həməərə ʃɑ:nəme: ʃɑ:nə ɑ:ʃələ

pɑ:nibəlɑ: ro:də

həməərə pətənɑ:bəlɑ: səŋgi:kə po:sɳiŋgə
 mənəsɑ:gʰɑ:tə bləŋkə kuʃe:ʋvərəst̪hɑ:nəme:
 bʰe:lɑ:i, bɑ:ɾhikə ilɑ:kɑ: o: kəhijo: d̪e:kʰəne: nɑ:i l̪
 o:kəɾɑ: buʃhələ chələ:i ʃe: bərkʰɑ:-bunni:me:

a:va:ja:hi:me: dikkəṭə ho:ɪ cʰa:ɪ, so:ʃhə lo:kə |
 hāmərə e:kəṭa: d̥o:səṛə sən̪gi:kə ma:ma:ga:mə
 mənəse:gha:ṭəme: rəha:ɪ, se: e:kəṭa: ciṭṭhi: likʰəba:
 kəs hāmə o:kəra: d̥əs d̥e:liɑ:ɪ |

hāmərə sən̪gi: ka:li:-bʰəgəvəṭi: bʰəktə | bləŋʃke:me:
 lo:kə səbʰə ma:ma:ʃi:kə pa:igʰə lo:kə he:ba:kə gəpə
 kəhi d̥e:ləka:ɪ, ʃe: hunəka: d̥u:-d̥u: ṭa: na:hə cʰənhi,
 e:kəṭa: ghərə-pəriɪa:rəkə upəjo:ga le:lə a: e:kəṭa:
 sərə-kuṭumə d̥o:sə-məhi:mə le:lə | a: ugrəṭa:ra:
 bʰəgəvəṭi:, ʃiɪa: ṭ̪n̪ d̥o:səṛə supa:ulə ki səhərəsa: cʰa:ɪ
 mudɑ: ləge: cʰa:ɪ |

sən̪gi: pəhuⁿcələ ma:ma:ʃi: ləgə, a: ugrəṭa:ra:
 ʃe:ba:kə bjo:ṇṭə d̥hərəbəs la:gələ |

“əkhənə ṭ̪n̪ ba:ṭʰiʃo: na:ɪ a:ʃələ cʰa:ɪ, se: ʃⁿ ko:no:
 səva:ri:-gho:ṭa:kə ru:ṭə ho:ɪ ʃəisⁿ ma:ⁿ ugrəṭa:ra:kə
 d̥ərɕənə bʰəs ʃəiṭəʃə?”

“əha:ⁿ pəṭəna: hi:sa:be: so:ci rəhələ cʰi:, imhərə
 unəṭa: cʰa:ɪ, əkhənə ro:dəpərə pa:ni na:ɪ cʰa:ɪ,
 mudɑ: ro:də ṭu:ṭələ bʰa:ŋgələ cʰa:ɪ, pa:ⁿcə-cʰəə
 ghənṭa: bəsəsⁿ la:gi ʃa:ʃəṭə | əkhənə na:hə na:ɪ cəli
 səka:ie: | ba:ṭʰi a:bəs dija:u, na:həsⁿ bi:sə minəṭəkə
 rəṣṭa: cʰa:ɪ, be:ɕi:sⁿ be:ɕi: ṭi:sə minəṭəkə |”

ji: sərə

“ja:u ja:ḡəvə ji: səbʰə gəpəpərə əɦa:n ji: sərə kie:
kəɦa:i cʰi:?”

“ji: sərəl ji:hə 'ji: sərə' 'ji: sərə' ऑpʰisəme: bəja:itə
bəja:itə mo:cəɽa: ge:lə əcʰil a:bə t̪ʰn be:ɽa: kəɦa:ie:
je: dɔ:idi: i: səma:nə a:ni ḡiə t̪ʰn munʰəs̪n nikəla:ie:,
'ji: sərə'l “

du: ʈa: ka:idi:

“i: sa:rə ʃe:lərəba: bəqdə ma:ra:ie:, bəhənnə: ca:hi:
a:i sa:rəke:n kʰa:li: ma:rəba: le:lə ”

“a:bə co:ri a: chi:nə: ʃhəpətti:kə ke:sə ləgəla:pərə
ma:rəʈa:u na:i t̪n ki: a:rəʈi: uʈa:rəʈa:u | d̪e:kʰəhi:n
umhərə uḍəna:kə ɸa:nə, ʃe:lərə sa:he:bə
səma:ca:rə pu:chi rəhələ chəʈʰinhə, ki ko:no: t̪əri:-
ghətti: t̪n st̪a:pʰə sn na:i ho:i ch̪a:i | ba:buz, co:ri a:
chi:nə: ʃhəpətti:kə ke:sə na:i, mədərəkə ke:sə la:gələ
ch̪a:i uḍəna: pərə ”

əpənə-əpənə bʰa:ɡjə

həmərə e:kəʈa: sⁿgi:kə be:ʈa: a: ɡo:sərə sⁿgi:kə
 kənija:nme: ɡəpə bʰəs rəhələ cʰəla:i a: həmə
 a:rə.ke:. ləkʂmənəkə “kəŋmənə me:nə” jəkɑ:n
 ba:ukə bʰe:lə suni rəhələ cʰəla:uⁿi əha:nke:n i: kəhi
 ɡi: je: ɡunu: sⁿgi: bi:di:jo:. cʰəla:, pəhilə jinəkərə
 be:ʈa: pa:trə cʰəʈhi se: uttərə prəde:səme:
 pədəstʰa:piṭə rəhəʈhi a: ɡo:sərə jinəkərə kənija:n
 pa:trə cʰəʈhi se: biha:rəme: pədəstʰa:piṭə ɡəpə
 pura:nə cʰa:i, ʈəkʰunəka: ɡəpə cʰia:i jəkʰənə
 biha:rəme: jʰa:rəkʰənḍə cʰələ a: uttərə
 prəde:səme: uttəra:kʰənḍə uttərə prəde:səme:
 ʌpʰisərəke:n pənəsəme:nṭə po:stʰiṅɡəme:

pəhɑ:ɽəpərə pətʰɑ:ɔ:lə ʃɑ:i chələ:i ʃe: bʰɑ:gə ɑ:bə
 uttəra:kʰəṇḍəme: chɑ:i; bihɑ:rəme: bɑ:ɽʰi bɑ:
 sukhɑ:rəkə po:stɪŋə səḍikʰənə pləmə po:stɪŋə
 mɑ:nələ ʃɑ:itə rəhələ chɑ:i

mitrəkə putrə- ɔ:i səməjə ʃənəkəlʃɑ:nə siṇhəkə
 sɑ:ṇprəḍɑ:jikə sərəkɑ:rə rəhɑ:i, həmərə piṭɑ:ke:ⁿ
 pəniṣəme:ṇtə po:stɪŋə kəs ɖe:ləkənhi ɽihəri:
 pəhɑ:ɽəpərə, sukhɑ:-sukkhɪ:me:ɪ mudɑ: bɑ:bu:,
 bʰɑ:gjəme: pɑ:i likʰələ chələ:i, ɑ:bi ge:lɑ:i
 bʰu:kəmpə, pɑ:ije:-pɑ:i bʰəs ge:lɑ:i

mitrəkə pəṭni:- səe:hə ɖe:kʰu:, hinəkərə po:stɪŋə
 kəs ɖe:ləkənhi kuṣe:ṣvərə stʰɑ:nə, sunɑ:i chəlɑ:i
 ɖuməle: rəhɑ:i chɑ:i mudɑ: i: ʃəhɪɑ:sⁿ
 ge:ləkʰinəhe:ⁿ ne: sukhɑ:re: e:lɑ:i ne: ɖəhɑ:re:ɪ
 əpənə-əpənə bʰɑ:gjə

dilli:me: e:kəṭa: prāvācānāme: go:nārā bhā:i
prāsiddhā svā:mi:ji: bā:ji rāhālā rāhāṭhi-

“hāmā bāhuta dīnakā bā:ḍā prāvācānā kās rāhālā
chī:, kā:rāṇā e:mhārā hāmā pāṭānā: ge:lā rāhi:|
o:ṭās e:kəṭa: mo:hālla: chā:i rā:je:ndrā nāgārā|
o:ṭās bhā:rāṭkā pāhilā rā:ṣṭrāpāṭi rā:je:ndrā
prāsā:ḍkā prāṣṇsākā lo:kāni nivā:sā kārā:i chāṭhi|
o:ṭās e:kəṭa: prāvācānā me: i: prāṣṇā uṭhālā chālā
je:.....!”

go:nārā bhā:ike:ⁿ pāchā:ṭi hāmā puchālijānhi-
“go:nārā bhā:i, hāmā pāṭānā: nāgrāme: bi:sā bārkhā
rāhālā:uⁿ mudā: i: ṭⁿ hāmāro: nā:i buḥhālā chālā je:
o:ṭukka: rā:je:ndrā nāgārāme: rā:je:ndrā
prāsā:ḍkā prāṣṇsākā lo:kāni nivā:sā kārā:i chāṭhi|
ā: āhā:ⁿ ṭⁿ ḍhā:nā kəṭā:bā:ile: gā:mā ge:lā rāhi:
ṭākhenā i: pāṭānā:bālā: prāvācānā prāṣṇgā kāhijā:
bhē:lā:i...?!”

“hā:u buḥhāhākā, i: sābhā nā:i kāhābā:i ṭⁿ i: sā:rā
pⁿyā:bi: sābhā ki e:ko:ṭā: pā:i ḍe:ṭā!”

gəçʰələ gəpə

“go:nərə bʰɑ:i, vərə:gəʈə kəhɑ:i çʰələ: je: əhɑ:n
gəçʰələ:hɑ: ko:no: ba:uʂtu nɑ:i ɖe:lijənhi, həmə
gʰəʈəkə rəhi: ɑ:bə o: ʃəkʰənə ɖe:kʰu: həməra:
huʈʰɑ:iʈə rəhɑ:i çʰəʈʰiI” gʰəʈəkə məhərə:ʃə go:nərə
bʰɑ:ike:n upərə:gə ɖɑ:iʈə bəʃələ:I

“ja:u, o:i ɖʰuinəme: həmə ki:-ki: gəçʰəlijənhi ɑ: ki:-
ki: nɑ:i gəçʰəlijənhi se: ki həməra: mo:nə əçʰiI o:
kəhɑ:iʈə ge:la: ɑ: həmə hⁿ-hⁿ kərə:iʈə ge:la:uⁿI”

b^hu:ra: ba:lə

gu:ḡələ sərca kəru: a: əḡəɾa: ja:ɬikə a:ɪ ʂəŋ̊ɾtə
p^həŋ̊ɾməkə pu:rŋə vivəɾəŋə b^he:ɬə ja:jəɬəɪ bikə^ha:
kəs bu^həba:kə huəjə t̪ⁿ “b^hu:ra: ba:lə ja:ɬi” sərca
kəru:ɪ

ca:ri sⁿgi: c^həla:ɪ muɖa: o:ime: e:kəɬa: a:ɪ b^hu:ra:
ba:ləsⁿ ba:^həɾəkə c^hələɬ^{hi}ɪ o: ba:ɟi rə^hələ rə^həɬ^{hi}-
-pə^hiləme: ʂəɾi:p^hə, ɖo:səɾəme: əkələməŋɖə a:
ca:riməme: imɑ:nəɖa:rə mo:ʂkile:sⁿ b^he:ɬa:ɪ c^ha:ɪɪ
-ɬe:səɾəkə viʂəjəme: na:ɪ bəɬe:le:ⁿ, a: əpənə ja:ɬikə
viʂəjəkə p^həkəɾa: se:ho: t̪ⁿ bəɬa:ɪ

-ɬe:səɾəkə viʂəjəme: t̪ⁿ puɾa:ŋə-mə^ha:ka:vje: səb^hə
lik^hələ ja: rə^hələ c^ha:ɪɪ a: həməɾə ja:ɬi pa:c^hu: c^hələ
ɬe:ⁿ p^həkəɾa: na:ɪ bənələ c^hələɪ a:bə kəni:-məni:
a:gu: bəɾ^hələ ə^hi, a:bə bənəɬa:ɪɪ a: jək^həne:
bənəɬa:ɪ pə^hilə-pə^hilə ɬo:re: sune:ba:uɪ

α:tmə-ga:urəvə

s^{ngi}: je:llə: la:iṭə krə^ōsə ke:ləkə α: bicce:me: re:ḍə
 la:iṭə α:bi ge:lai: s^{ngi}: sətərəkəṭa: vib^ha:gəkə
 bəṭəkə: əḍ^hika:ri:, muḍa: sipa:hi: ga:ri: α:ga:n
 bəgələme: ṭ^ha:ṭ^hə kərəba: le:ləkai: həvələḍa:rə
 α:jələ ṭⁿ s^{ngi}: o:kəra: pa:n^cə səjəkə no:ṭə
 ḍe:k^he:ləkai: α: ch^o:ṭi ḍāile: kəhələkai: həvələḍa:rə
 ba:jələ-

“ga:məkə əsəgərə sərəkari: kərməca:ri: chⁱ: həmə,
 bəhuṭə iḥṭə əchⁱ həməra ga:məme: i: pa:i ra:k^hu:,

ch'or'i rəhələ ch'i: əhɑ:nke:n | ɑ: ʃəkʰənə əhɑ:n ɑ:gɑ:n
 bəʃʰələ:uⁿ tⁿ "je:lo: lɑ:itə" chələ t̪e:n ch'or'i rəhələ ch'i:
 re:qə lɑ:itəme: ɑ:gu: bəʃʰələ rəhiṭɑ:uⁿ tⁿ ch'or:ʃəbo:
 nɑ:i kəriṭɑ:uⁿ |"

həvələḍɑ:rəkə o:i ɑ:t̪mə-gɑ:urəvəkə khissɑ: həməərə
 sⁿgi: sunəbɑ:itə nɑ:i t̪ʰɑ:kɑ:itə əchi kʰɑ:sə kəs o:t̪əs
 ʃəṭəs pɑ:igʰə pəḍɑ:ḍʰikɑ:ri: "pre:sərə"me: kərt̪əvjə-
 pɑ:lənə nɑ:i kəs səkəbɑ:kə kənna:-kʰijji: kərə:itə
 rəhɑ:itə chət̪ʰi |

ch'ɑ:hə

-əpənə e:t̪e:kə ṭɑ:kə pʰo:to: kie: bənəbe:la:uⁿ?

həmə s^ŋgi:kə gəpəkə ko:nɔ: uttərə naxi d̪axi chi: a:
 a:gaxⁿ p^hre:məkə d̪o:kaxnəpərə bəq^{hi} jaxi chi: |
 -əpənə p^ho:to:me: p^hre:mə kie: ləgəba: rəhələ chi:
 həmə s^ŋgi:kə gəpəkə p^he:rə ko:nɔ: uttərə naxi d̪axi
 chi: a: a:gaxⁿ d̪o:sərə d̪o:kaxnəpərə bəq^{hi} jaxi chi: |
 -axi p^hre:məkə saxjəkə m̪a:la: d̪iə |
 -o: a:bə buj^hələ:uⁿ, svərgi:jə piṭa:kə p^ho:to: chi:!

va:tərə ku:lərə

sərəḍa:rə gurəmi:tə ge:lax co:rə bəjɑ:rə, e:kəṭax
 nəvə va:tərə philtərə ḍe:kʰələnhi, sa:tə həjɑ:rə
 ḍa:mə kəhələkənhi | o: kəhələnhi je:
 gṇga:nəgərəme: e:kəra: ləge:ba:kə əchi ghərəkə
 ba:hərə ro:ḍəpərə, lo:kəke:n pa:ni le:lə e:mhərə-
 o:mhərə ja:jə pəɾa:i cha:i | ḍhərməkə ka:jə chia:i |
 cəlu: pa:nca səjə kəmə ḍəs ḍiə | ho:itə-həba:itə ti:nə
 həjɑ:rə ʈa:ka:me: kinələnhi | ghərəkə ba:hərə ləga:
 ḍe:ləkʰinhə |
 mudax jəkʰənə e:kə ma:səkə ba:ḍə ghuri kəs ge:lax
 tṇ ma:jə kəhələkʰinhə je: səbhə ḍa:ru: piba:ibəla:
 səbhə pa:ni nika:laxie: a: pla:stikəkə gla:sə o:ṭa:i
 pʰe:ki kəs cəli ja:ie: | pəhine: ghərəkə bhi:təre: jʰa:ru:
 ləgəba:i chəla:uṇ a:bə ge:təkə ba:həro: ləgəbəs
 pəɾaxie: |

to:ⁿ əkʰənə e:te:kə pa:igʰə na:ɪ bʰe:lə che:ⁿ ba:u

ɑ:i.pi:.e:lə. krike:tə li:gəkə prɑ:rəmbʰə bʰe:lə rəhəjə,
pəhilə ma:ɪcə ɖilli: de:jəɾəde:vilə ɑ: ce:nna:ɪ
supərəkiŋsəkə bi:cəme:ɪ ɖilli:me: ma:ɪcə rəhɑ:ɪ
həməro: ɖu:tɑ: pa:sə bʰe:tələ rəhəjə, se: e:kəɬɑ:
ʌpʰisəkə səhəkərmɪ: sʰge: ma:ɪcə de:kʰa:ile: ge:lə
rəhi:ɪ surəkʂɑ:kə kəɾəgərə intʃɑ:mə rəhɑ:ɪ,
sipa:hi:-həvələɖɑ:rə səbʰə sa:ɖɑ: ɖre:səme:
tɑ:ina:təl

e:kəɬɑ: ra:jəstʰɑ:nəkə ɑ:ɖiva:si: grupə cʰələ,
chi:təbələ: rəŋə-birəŋəkə cu:ɽi:ɖɑ:rə ɖʰo:ti: kurtɑ:,
ma:tʰəpərə mure:tʰɑ:, ka:nəme: ba:li:, ra:jəɖɑ:hi:
əŋɖɑ:jəme:ɪ

ma:ɪcəsⁿ be:ɛi: bəgələme: ba:isələ e:kəɬɑ: pa:intə-
ɖəɾtə bələ: ɖəɾɖəkəkə rəniŋə-kəme:ɳtri:, je:
stɛ:ɖijəməkə ba:həɾəme: pe:ɳtəɾəsⁿ əpənə gɑ:lə
tiɾəŋɑ:sⁿ rəŋɑ: kəs ɑ:jələ rəhəjə, mo:nə ləgɑ: rəhələ
cʰələɪ tɛ:həne: o:kəɾə bəgəjə-ba:ni: cʰələ:ɪ, tɛ:həne:
ɖəɾi:rəkə ka:təl məstə-mo:təl o:kəɾə gəpəpərə
səbʰə hⁿsa:itə cʰələ mudɑ: o:kəɾə muⁿhəpərə
və:ɬə kəme:ɳtri:-ke:nɪfɑ:rə sənə virəkʈikə bʰɑ:vəl
ce:nna:ɪ supərəkiŋsəkə sure:ɖə ra:ina:, pa:igʰə

khilaxi:, ba:uṇḍri:pərə kṣe:ṭṭrərəkṣəṇə le:lə e:la: | o:
 'ra:ina: bʰa:i' 'ra:ina: bʰa:i' kəhi kəs cikəɽəjə la:gələ,
 muḍa: sure:ṣə ra:ina: kəṭṭhi:le: ghuri kəs ḍe:kʰəbo:
 kərəṭa:i | sa:ḍa: ḍre:səme: ṭa:ina:ṭə həvələḍa:rə
 o:kəra: khilaxi: səbhəke:n hu:ṭə na:i kərəba: le:lə
 kəhələka:i | o:ipərə o: bʰa:vəna:ṭmākə bʰəs ge:lə |

"həvələḍa:rə sa:he:bə, i: həməərə bæcca:kə sṅgi: əchi,
 səṇe: mura:ḍa:ba:ḍəme: ca:həkə ḍo:ka:nəpərə
 ca:hə pi:bi:, səṇe:-səṇə gulli: ḍəṇṭa: kʰe:la:i a: a:i i:
 e:ṭe:kə pa:igʰə lo:kə bʰəs ge:lə je: ghuri kəs ḍe:kʰijo:
 na:i rəhələ əchi" - həvələḍa:ro:ke:n hṅsi: la:gi ge:la:i |
 əgila: āṭvərame: e:kəṭa: nəvə khilaxi: vidjuṭə
 ra:məcəṇḍrənə ba:uṇḍri:pərə kṣe:ṭṭrərəkṣəṇə le:lə
 e:la: | a:bə o: ḍərṣəkə əpənə mu:ḍəme: pʰe:rə a:bi
 ge:lə a: 'vidjuṭə' 'vidjuṭə' ɣo:rə kərəs la:gələ, muḍa:
 vidjuṭo: o:kəra: ḍisə ghuri kəs na:i ḍe:kʰələkə |

"ṭo:n əkhənə e:ṭe:kə pa:igʰə khilaxi: na:i bʰe:le:he:n
 ba:u" - o: ba:ɽələ a: o:kəra: cʰo:ɽi səbhə pe:ṭə pəkəɽi
 kəs hṅsa:ṭə rəhələ |

e:məbije:nsə məṭṭlə ka:impəsəkə mistri:kə khissa:

"sərə, i: həməərə ga:uṇa: əchi, bəḍḍə ni:kə biɽəli:
 mistri: | a:i.ṭi:.a:i. ke:ne: əchi muḍa: kəṭa:u ṭikije: na:i
 pəba:ie: | kəkəro: kəhi kəs e:kəra: e:ṭṭa:i no:kəri:
 ləgəba: ḍija:u" |

"pəhine: kəṭṭəs no:kəri: kəra:i cʰəla:uṇ, kie: həṭa:

de:ləkə?"

"e:ttai gurugra:məkə e:məbijen:sə mə'ləkə
mistri: ch'əla:uⁿ li:lə: ho:tələ a: a:nə bəhuṭə ra:sə
pro:pərti: o:təs e:məbijen:səkə ch'əi, e:kke:
ka:impəsəme:l be:səme:ntəme: pə:ni b'həri ge:lə
rəh'əi, o:ttai ko:no: biyəli:-kəne:kəənəkə
mərammətime: t̪a:rəkə:n mun'həsⁿ chi:li-chi:li kəs,
jo:ri kəs, pə:nime: t̪h'a:t̪h'e:-t̪h'a:t̪h'ə t̪hi:kə kəs de:li:ai,
mudā: kijo: ma:ine:jərəkə:n əika:it̪ə kəs de:ləkə: i je:
i: t̪ⁿ pə:nime: t̪h'a:t̪h'ə b'həs kəs t̪a:rə t̪hi:kə kəra:ie:,
kəre:nt̪ə la:gi kəs məri je:t̪a: i t̪ⁿ tu:ⁿ p'hnsi je:me:l se:
o: nika:li de:ləkə i o:kəra: həmə kəhəbo: ke:li:ai je:
ja:be: kəre:nt̪əkə pəripəṭ'hə pu:ra: nā: i he:t̪a: i
kəre:nt̪ə ke:na: ləgəṭa: i, əṭ'hingə bəla: gəpə
buḥ'e:li:ai i mudā: o: kəhələkə je: va:i jna:nikə
a:ḡh'a:rəpərə t̪ⁿ əh'a:n t̪hi:kə chi: mudā: kichu b'həs
ja:jəṭə t̪ⁿ həmə gəpə ke: sunəṭə? lo:kə t̪ⁿ kəhəṭə
je: səb'həṭa: buḥ'iṭo:-gəmiṭo: həmə əh'a:n'ke:n mərəs
de:la:uⁿ i"

"bəddə ni:kə biyəli:-mistri: əchi i: sərə, mudā: ji:ke:
kəməjo:rə ch'əi i nt̪ərvju:me: e:kə t̪h'a:mə puchi
de:ləkə: i je: me:rəṭ'həsⁿ ḡilli: kəṭṭe: ka:ləme: biyəli:
e:ttai i: so:cəme: pə:ri ge:lə, kəhələkə: i je: bəsəkə:n
२-३ ḡhəṇṭa: la:gə: i ch'əi t̪ⁿ biyəli:ke:n kichu kəmə
ra:khi liə, ma:ne: e:kə-de:t̪h'ə ḡhəṇṭa:me: a:bi
je:ttai i kəhijo: ko:no: ḡurghəṭəna: nā: i b'hə:lə ch'əi
e:kəra:sⁿ sərə mistri:kə ka:jəme:, mudā: e:kəra:
e:na: va:i jna:nikə a:ḡh'a:rəpərə ka:jə kəra:it̪ə de:khi

α: ʃi:ke: kəməʃo:rə rəhəla:sⁿ lo:kə g^həbəɾa: ʃa:ie: | "

snip^hərə də^oʔgə α:k^hja:nə

"sərə b^həs səka:ie: a:ime: dɾəgsə ho:i, snip^hərə
də^oʔgəke:ⁿ bəʃəba:i c^hi: |"

həvələɖa:rə snip^hərə də^oʔgəke:ⁿ ləs kəs α:ʃələ |
o:kəra: su:ⁿg^hi kəs dɾəgsə pəkəɾəba: le:lə prækʃiɾə
kəe:lə ge:lə c^ha:i |

əbiɾə: ɖe:ri: ba:ige:ʃəke:ⁿ o: su:ⁿg^həs la:gələ α:
la:gələ ʃe:na: ba:igəke:ⁿ o: p^ha:ɾi ɖe:ɾə | la:gələ
pa:ig^hə dɾəgsəkə k^he:pəkə t̪əskəri: pəkəɾa:ʃələ əc^hi |
ʃa:be: kukuɾəke:ⁿ ro:ki: t̪a:be: o: ba:igə p^ha:ɾi
ɖe:ləkə |

α: i: ki:, dɾəgsə ke:rə bəɖəla: o: ba:igə p^ha:ɾi kəs
ma:usə nika:li le:ləkə α: k^ha:ʃə la:gələ |

"səb^hə be:ima:nə b^həs ge:lə c^ha:i | kukuɾə le:lə ʃe:
ma:usəkə pa:i əba:i c^ha:i se:ho: k^ha: ʃa:i c^ha:i,
ɖe:k^hiʃa:u be:ca:ra: kəttə: b^hu:k^hələ c^hələ |"
həvələɖa:rə bəʃa:ɾi əc^hi |

ja:ta:ja:ta niəmə

b^ha:gə-ə

pəṭəna:me: rəhi:, ɛikʂəkə kəhi rəhələ c'həla: je:
 ɖilli:me: e:kəta: kəna:ta ple:sə c'hai, o:təs t̪e:hənə
 a:uṭərə sərkilə pərə re:ɖəla:itəkə sistəmə c'hai je: ʃⁿ
 əha:ⁿ ca:li:sə kilo:mi:tərə prətiḡhənta:kə gəṭisⁿ
 ga:ri: cəla:bi: t̪ⁿ kək'həno: re:ɖəla:itə b'hə:təbe: nai
 kəraṭə, gri:ne:-gri:nə b'hə:təṭa: a: i:ho: je: luṭəjənsə
 ʃo:nəme: t̪e:hənə go:ləcəkkərəkə sistəmə c'hai je:
 kəhijo: re:ɖəla:itə ləge:ba:kə k'həgəṭe: nai b'hə:la:i
 ɖilli: tra:ⁿsəp'hərə b'hə:la:kə ba:ɖə həmə prəsənnə
 rəhi: je: həmə t̪ⁿ ca:li:se: kilo:mi:tərə prəti ḡhənta:kə
 gəṭisⁿ cələba:i c'hi: se: həməra: le:lə t̪ⁿ ɖilli: svərge:
 b'hə:lə o: ka:lə rəhəi ʃək'hənə ʃ'ha:rək'həndə nai

bənələ rəhaxi a: jəmæɛ:ɖəpurəme: səbʰə
 go:ləmbərapərə re:ɖələ:itə rəhaxi a: pətəna:me:
 re:ɖələ:itə rəhaxi kʰa:li: ɖa:kəbəŋələ:
 ca:ura:ha:pərəl

ɖilli: e:la:uⁿ tⁿ kəni: ɖinəme: kəna:itə ple:səkə miɖilə
 sərkilə a: a:stɛ:-a:stɛ: be:ra:-be:ri: luʈəjənsə
 jo:nəkə səbʰə go:ləmbərapərə re:ɖələ:itə la:gi
 ge:la:i, kəna:itə ple:səkə inərə sərkilə ja:ta:ja:ta le:lə
 ja:ta:ja:ta pulisə bənnə kəs ɖe:ləkəzi, a:bə o:ɖəs
 pa:ркиnə ho:i ɕa:iɪ mudə: a:uʈərə sərkiləme:
 sa:insəkə hisa:be: pəhine: əikʃəkə, kəkʰəno:
 re:ɖələ:itə bʰe:itəbe: naxi kərətə, ke:rə spi:ɖə gʰəta:
 kəs ti:sə, pʰe:rə bi:sə pʰe:rə ɖəsə kilo:mi:tərə prəti
 gʰənta: ke:lənhi, mudə: a:bə o: prəɕne: hətə: ɖe:lə
 ge:lə ɕa:iɪ həmə əkʰəno: ca:li:sə kilo:mi:tərə
 prətiɡʰənta:kə gətisⁿ ga:ɽi: cələba:zi ɕi:ɪ

bʰa:ɡə-ʃ

२००३ me: ɖilli: a:jəle: rəhi:ɪ pəta: cələlə je: 'ru:ɖə'
 la:ɡələ ɕa:zi, ma:ne: ko:no: vi:axi.pi: mu:vəme:ntə
 ɕa:zi nirdʰa:ritə ma:rgəpərəl se: rəŋəji:ɖəkə
 mo:tərəsa:ikiləsⁿ no:ɛ:ɖa: je:ba:kə nija:rə bʰe:ləɪ o:
 e:kəta: he:ləme:ɖə həməro: ɖe:lənhiɪ

“i: pətəna: naxi ɕia:zi, e:ɖəs pa:ɕu:me:
 ba:isiniha:rəkə:ⁿ se:ho: he:ləme:ɖə ləɡəbəs pəɽa:ɪ
 ɕa:ɪɪ ”

a:ɖʰa: gʰənta:kə ba:ɖə o: mo:tərəsa:ikilə ro:ki
 ɖe:lənhiɪ əpənə he:ləme:ɖə uʈa:ri ha:ɪŋɖiləpərə

lætəkɑ: le:lənhi, hāməro:sⁿ he:ləme:tə ləs kəs
o:kəra: ka:irijərəme: lə^ŋkə kəs de:lənhi |

“a:bə pulisəkə ʃa:ⁿcə nɑ:i he:tɑ:i ki?”

“kəkka:, a:bə dilli: k^hətəmə b^həs ge:lɑ:i, ju:. pi:. a:bi
ge:lɑ:i | a:bə e:kərə ʃəru:rəti nɑ:i chɑ:i |”

b^ha:gə-૨

૨૦૨૨, ko:no: sərəcəme: dilli:sⁿ no:e:da: ge:lɑ:uⁿ,
əpənə cərəcəkija:sⁿ | o:tukka: e:kəta: lo:kələ
iⁿsəpe:ktərəkə:ⁿ nijəma:nusa:rə sərəcə le:lə s^{ng}ə
ke:lɑ:uⁿ | ca:ura:ʃa:pərə muɽəba:kə chələ, sa:ida
iⁿdji:ke:tərəkə lɑ:itə ʃəre:lia:i a: ga:ri: g^huməbəs
ləgələ:uⁿ | e:kəta: sa:ikiləbəla: təkəra:itə-təkəra:itə
bəcələ a: gumhəra:itə a:ga:ⁿ bəɽ^{hi} ge:lə |

“ha:ⁿ ha:ⁿ sərəl i: dilli: nɑ:i chɑ:i, e:təs iⁿdji:ke:tərə
ʃəre:la: sⁿ kijo: sa:ida nɑ:i de:tə | pəhine: ga:ri:kə
ɛi:sa: k^ho:lu:, p^he:rə ha:t^hə dija:u a: hə^ŋrnə
bəjəba:itə ga:ri: g^huma:u!”

b^ha:gə-૩

sa:u^hə e:ksəme: pa:rki^{ng}ə p^hulə rəhɑ:i, e:kə
minətəkə ka:ʃə rəhəjə se: hāmə ka:rə sərəkə:pərə
ləga: kəs, p^hurti:sⁿ ka:ʃə səmpənnə kəs g^hurələ:uⁿ
ta:vəte: ga:ri: pa:rə |

so:ʃha:ⁿme: e:kəta: həvələda:rəkə:ⁿ de:k^həlia:i tⁿ
pu^həlia:i ʃe: hāmərə ga:ri: ki: b^he:lə? o:kərə uttərə

sunu:-

“jⁿ co:rə ləs ge:lə hæ:ʈə ʈəkʰənə ʈⁿ əhɑ:nkə gɑ:ɾi:
kəʈʈəs ge:lə ʈəkərə ʈⁿ pəʈɑ: nɑ:i, mudɑ: jⁿ ja:ʈɑ:ja:ʈə
pulisə ləs ge:lə hæ:ʈə 'ʈo:' kəs kəjə, gələʈə
pɑ:rkiŋgəkə ɖuɑ:re:, ʈⁿ ɖipʰe:nsə kəʔlo:ni: ʈʰɑ:nɑ:
cəli ja:uI ”

rikɛɑ: pəkəɾi kəs ɖipʰe:nsə kəʔlo:ni: ʈʰɑ:nɑ:
ge:lɑ:uⁿ, o:ʈəs həmərə kɑ:rə lɑ:gələ cʰələ, mɑ:ne:
co:rə nɑ:i ləs ge:lə cʰələ, se: ja:nəme: ja:nə a:iləI

ja:ʈiva:ɖi: məra:ʈʰi:

“a:iⁿ ja:u i: ki: ɖe:kʰa:itə cʰi:, ʔipʰisəme: əpʰəsərə
se:ho: miʈʰilɑ:kə a: bihɑ:rəkə

a: rikɛɑ:bəla:, kʰe:nɑ:i bənəba:ibəla: se:ho: səbhə
miʈʰilɑ:kə a: bihɑ:rəkə I se: ko:nə gəpə bʰe:ləl”-
puŋe: me: siⁿhəjɪ: ke:ⁿ e:kə go:ʈə məra:ʈʰi: səjjənə
pu^hələkʰinhəl

bɑ:ʈə se:ho: ʈʰi:kə rəhɑ:i, mudɑ: bɑ:həri: lo:kəke:ⁿ
bu^həba:me: nɑ:i a:bɑ:iI

siⁿhə sɑ:he:bə bʰɑ:rəʈi:jə pulisə se:va: me: rəhəʈʰi
a: hunəkərə səho:ɖərə bʰikʰənɑ:-pəhɑ:ɾi:me:
priⁿtiŋgə pre:səme: 'kə' 'ʈə' səbhə jo:ɾɑ:i cʰələnhi, se:
hunəkɑ: kəne:ko: ənəsə:hɑ:nʈə nɑ:i lɑ:gələnhiI

rikɛɑ:bəla: ʈⁿ ɖərəbʰŋgɑ:kə huəjə a:ki kəʈiⁿhɑ:rəkə,
kʰe:nɑ:i bənəba:ibəla: jʰɑ:uɑ: rəhəbe: ʈɑ: ne:
kəra:itə əcʰiI

i: məra:ʈʰi: səbhəke:ⁿ pəʈɑ: nɑ:i kie: ənəsə:hɑ:nʈə

ləga:i cʰa:iI

bədqə ʃa:ʈiva:ɖi: səbʰə əcʰi i: məra:ʈʰi: səbʰəI

ʈʰe:ʈʰərə mənukkʰə

ɖu: ɖinəsⁿ pəɽəba: əsəgəre: ba:isələ rəhəjə I o:kərə
kənija:ⁿ uɽʰəri kəs kəʈʈa:u ənəʈəs cəli ga:ila:iI bæcca:
səbʰə kəʈʰe:ko: be:rə o:kərə kʰo:pəri:me: pa:ni a:
ɖa:na: ɖəs a:ilə rəha:iI mudə: a:i bʰo:re: o: kʰo:pəri:
uʃa:ri cəli ge:ləI

“kie: ʃa:i na:ni: I o:ho: kie: na:i ɖo:sərə biʃa:hə kəs
le:ləkəI be:ʃi: pre:mə kəra:ʈʰə rəhəjə kənija:^{ns}n?”

“əhɑːn neːnɑː ʧiː | iː koːnoː t̪ʰeːt̪ʰərə mənukkʰə
 t̪ʰoːɽeː ʧiː ʃeː kəniʃɑːn məɾəʃə, mɑːʃə-bɑːpə məɾəʃə,
 beːtɑː-put̪oːɦu məɾəʃə, sərə-səməːʃə məɾəʃə, ʧɑːri
 ɖinə munʰə lət̪əkɑːoːt̪ə ɑː pɑːncəmə ɖinəsn̩ pʰeːrə
 t̪ʰeːt̪ʰərə bʰəs ʃɑːʃət̪ə | ”

bəhupət̪niː vivaːhə ɑː hiʃəɽɑː

“məri geːli beːɽɑːriː | “gɑːuɑːn səbʰə pʰələnɑː
 bɑːbuːkə t̪eːsərə kəniɑːnkə muilaːpərə kəhələnhiː |

“pʰələna: ba:bu: t̪e:səɾə kəɲija:nkə gəɾəḍəni ka:t̪i
le:lənhiɪ”

“se: t̪hi:ke: kəɦa:ɪ t̪hi:ɪ pəɦilə kəɲija:nme: bæcca: na:ɪ
bʰe:lai: t̪n̪ ḡo:səɾə bija:hə ke:ləkəɪ muḡa: t̪əkʰənə
ḡo:səɾo:me: bæcca: na:ɪ bʰe:lai: t̪n̪ buɟʰəba:kə ca:ɦi:
t̪ʰəla:ɪ ne:ɪ ”

“ɦn̪ a: unəte: t̪e:səɾə kəɲija:nke:n̪ kəɦa:ɪt̪ə ət̪hi t̪e:
bʰa:t̪iɟə səbʰəke:n̪ na:ɪ ma:na:ɪ t̪ɦia:ɪ t̪e:n̪ bʰəgəva:nə
bæcca: na:ɪ ḡe:lənhiɪ buɟʰu:?”

“muḡa: ciləno: ba:bu: t̪n̪ ḡo:səɾə bija:hə ke:ne:
t̪ʰət̪hiɪ a: pʰucukə ba:bu: se:ɦo:ɪ”

“ciləna: ba:bu:ke:n̪ t̪n̪ ḡo:səɾə bija:həme: bæcca:
bʰe:lənhi ne:, a: pʰucukə ba:bu: ke:n̪ ḡo:səɾo:me:
bæcca: na:ɪ bʰe:lənhi t̪n̪ o: buɟʰi ge:ləkʰinhə ne: a:
t̪e:səɾə bija:hə na:ɪ ne: ke:lənhiɪ muḡa: i: pʰələna:
ba:bu:, hiɟəɾa: sa:rəɪ ”

stri:-be:ti:

“ba:bu:kə sⁿge: k^ha:jəbəI”- bu:cija: ba:ʃəli I

“he: a:bə t^u:ⁿ cho:tə na:i che:ⁿ, e:mfərə ba:isəI”-
ma:jə kəhələnhi I

p^he:rə b^ha:jə səb^hə k^he:na:i k^he:ləkə a: a:bə bu:cija:
a: bu:cija: ma:jəkə be:rə e:la:i I

t^urəkari: sət^hi ʃəkā:ⁿ ge:lə rəhā:i, d^u:d^hə tⁿ ba:bu:
a: b^ha:jəke:ⁿ ma:t^rə b^he:təla:i I

ma:jə bu:cija:ke:ⁿ sət^hələ ʃəkā:ⁿ t^urəkari: lo:hija:me:
sⁿ cho:lənizⁿ ʃe:na:-t^u:na: nika:li kəs d^u:lənhi a:
əpəne: b^ha:t^u a: nu:nə-t^u:lə ləs kəs ba:isəli:
d^u:d^həkə bərtənəsⁿ d^u:t^hi: k^hək^ho:ʃi kəs ba:dəme:
bu:cija: k^he:ləkə I

i: k^hissa: sunəba:it^u məno:hərə bəʃəla: ʃe: həməra:
səb^hə a:bə i: kəs səka:i c^hi: ki:?

pəhine: k^he:na:i-pina:isⁿ ləs kəs pət^hənā:i-lik^hənā:i
d^həri be:ti:kə sⁿgə ənja:jə ho:it^u rəhəjəl əpa:la:-
ga:rgi:-ma:t^rre:ji:kə səməjə tⁿ a:bə ʃa: kəs p^he:rəsⁿ
a:jələ əc^hi I

bia:hə a: go:rələga:i

jəma:jə pæ:rə cʰu:bi kəs prəŋa:mə ke:lənhi tʰ
səsurə səjə t̪a:ka:kə no:tə nika:li e:kə t̪a:ka:kə
sikka: le:lə kəniʃa:nke:n so:rə ke:lənhi।

kʰu:bə kʰərcə-bərcə kəjəne: cʰəla: be:t̪i:kə
biʃa:həme:, pa:i ələgə gənəne: cʰəla: a: nəgrəkə
ca:ri kəth̪t̪a: jəmi:nə se:ho: be:t̪i:kə na:me: likʰi
d̪e:ne: cʰəla:।

“na:i ba:bu:ʃi:, i: go:rə-ləga:ikə ko:nə jəru:ri: cʰa:i?”
t̪a:vəṭə kəniʃa:n a:bi ge:lə rəhəṭh̪inhə, e:kə t̪əka:kə
sikka: ləs kəs।

e:kə səjə e:kə t̪a:ka: jəma:jəkə ha:t̪həme: rəkʰa:it̪ə
səsurə məhəra:jə bəjəla:-

“ra:kʰu:-ra:kʰu: । i: tʰn pəhinəhijo: ne: so:cit̪ia:i। ”

prətibʰa:

məsuri:me: a:i.e:esə. a: a:i. pi:. e:sə.
 pro:be:əənə səbʰəkə d̪a:ru pa:rʈi: cəli rəhələ cʰələ
 |

“həmə səbʰə e:ʈe:kə ʈe:ʃə chi: e:kə səjə prəənəkə
 se:ʈə bənd: kəs ʈa:ijə:ri: ke:la:uⁿ ʈəkʰənə ja: kəs
 səphələ bʰe:la:uⁿ | ke: əchi həməra:sⁿ be:ɕi: ʈe:ʃə?”

“ra:u d̪ine:səba:l sətəma:me: ʈu:ⁿ pa:sə na:i

bʰe:lⁿhə, ətʰəma:me: se:ho: e:kə be:re: pɑ:sə nai
 bʰe:lⁿhə । d̪əsəma:me: d̪viʈi:jə ʁe:ŋi: bʰe:la:pərə
 t̪o:ra: sku:ləsⁿ nika:li d̪e:ləka:u । prəʁnəkə
 pa:it̪ərnəkə həmə ɑ: tu:ⁿ pra:ikt̪isə ke:la:uⁿ ɑ:
 səpʰələ bʰe:la:uⁿ t̪ⁿ a:ime: t̪e:ji: ke:rə ko:nə ba:t̪ə
 a:ilə । ”

haxidəra:ba:ḍə pulisə e:ke:dəmi:me: ḍa:ru:kə
pɑ:rʈi: cəli rəhələ chələ ।

“kjo: kichu naxi ba:ʃəṭə, bəsə həməhi: ʈa: ba:ʃəbəl”
chʌ:ʈi: piʈa:itə- “ra:ʃəpu:ṭəkə chʌ:ʈi: chi: i:, kjo: kichu
naxi ba:ʃəl”

“bʰaxi jəe:hə ʈⁿ əⁿṭərə chʌ:i, ḍunu: go:ʈe: a:i.pi:.e:sə.
chi:, ḍunu: go:ʈe: pi:ne: chi:। mudʌ: ki: həmə i: kəhi
səka:itə chi: chʌ:ʈi: pi:ʈi kəs-je: həmə dɔ:mə chi:, kjo:
kichu naxi ba:ʃəl ”

ənukəmpa:kə no:kəri:

“bəddə dəddə bʰəs rəhələ əchi ba:bu:, a:bə
bərda:stə naxi bʰəs rəhələ əchi”

pəta: naxi ko:nə gʰa:və rəhaxi | puka:rə kuhəri
rəhələ chətʰhi | piṭa: svətʰtrəta: se:naxi: rəhətʰinhə,
jəkhənə daktərə a: kəmpa:undərə mənax: kəs
d̪e:ləkə gʰa:və chubəe:sʰn tʰn əpənə: ha:tʰe: se:va: kəs
rəhələ chətʰhi | uṭərə: pa:udərəke:n naxi:ke:rəkə
t̪e:ləme: mila: kəs gʰa:vəkə khəpələ:uija: hət̪a: kəs
o:ime: ləga:bətʰhi | pi:jəke:n po:chətʰhi | ba:pə a: cho:tə
bʰa:jə dunu: se:va:me: la:gələ rəhətʰhi |

pəru:ka:n prətʰəmə ɐre:ni:me: utti:rə bʰe:lə
chələkhinhə pa:igʰə be:t̪a:, sət̪jəna:ra:jəṇə
bʰəgəva:nəkə pu:ja: bʰe:lə rəhəjə |

bu:ɽə ba:pəkə pa:igʰə a:ɐ rəhətʰhi bərəkə: be:t̪a: |
cho:təka: be:t̪a: ko:no: jo:kərəkə naxi, əne:re:
ba:pəke:n huṭha:it̪ə chələ je: e:kəta: ciṭṭhi: d̪əs
d̪it̪əkhinhə tʰn khə:di: bʰəṇṇa:rəme: no:kəri: bʰəs
jəit̪a: | gʰərame: kələhə..

mud̪a: bərəkə: be:t̪a:kə ro:ga e:hənə rəhaxi je: e:kə
d̪inə o: o:kərə pra:nə ləs le:ləka: |

əngre:jəsʰn ləra:it̪ə kʰuɐi:-kʰuɐi: je:lə ge:lə rəhətʰhi
mud̪a: t̪əkhənə juva: rəhətʰhi | buɽa:ri:me: i: ɐo:kə
hunəka: t̪o:ɽi d̪e:ləkənhi | guməɐumə a: əpənə:me:
məgənə rəhəjə ləgələ: | svətʰtrəta: se:naxi:

pe:nʌənəs^n kəhuna: ghərə cəla:bəṭhi |
 cʰo:təka: be:tə:kə kələhə se: ələge: |
 e:kə ḡinā cʰo:təka: be:tə:ke:n bəṭəka: be:tə:kə
 sətṭipʰike:tə ḡəs ḡe:ləkʰinhə |
 cʰo:təka: be:tə: pa:igʰə bʰa:jəkə sətṭirpʰike:tə ləs
 kələkəṭṭa: cələ ge:lə a: o:i sətṭirpʰike:təkə
 a:ḡʰa:rəpərə o:kəra: e:kəṭa: pra:ive:tə
 kəmpəni:me: ni:kə no:kəri: bʰe:ṭi ge:la:i | mā:ne:
 mā:ṭrə na:mə bəḡḡəli ge:la:i |
 lo:kəke:n bə:pə mərəla:pərə no:kəri: bʰe:ṭa:i cʰa:i,
 o:kəra: bʰa:jə mərəla:pərə bʰe:ṭəla:i |

pa:irəvi:-pa:iga:mə a: ha:kimə

nəbe:-nəbə e:sə.pi:. sa:he:bə a:jələ rəhəṭhi
 nəgrəme:, əsəli: imā:nəḡḡa:rə | ṭe:he:nə na:i je:
 əpənə re:tə bəṭʰəba:ile: kəni: ḡinā imā:nəḡḡa:rə
 rəha:ie: |
 hunəkərə kuṭumə bʰe:nṭə kəra:ile: ge:ləkʰinhə |
 e:sə.pi:. sa:he:bəkə bəḡḡə ḡʰa:hi: |
 kuṭuməkə ḡu: ṭa: puṭo:hu rəhəṭʰinhə, j^n e:sə.pi:.
 sa:he:bə prinsipələke:n e:kə be:rə kəhi ḡiṭṭəṭʰinhə ṭ^n
 bi:.e:ḡə. me: ḡunu:kə na:mā:nkənə ko:no: ne:

ko:nɔ: bjo:n̩tɛ: bʰa:ije: t̪a: j̪əɪ̯t̪a:iɪ
 mud̪a: ɛ:sə. pi:. sɑ:hɛ:b̪əkɛ:n̩ buʰhɑ:ime: ɛ:be: nɑ:i
 ke:l̪ənhi jɛ: pulisəkə kəhələ:s̩n̩ ɛikʂɑ: vibʰɑ:gəbələ:
 kɑ:jə kie: kəs̩ d̪ɛ:t̪a:i, ɑ: ɔ: d̪o:sərə vibʰɑ:gəbələ:ke:n̩
 əne:re: kie: pʰo:nə ləgɑ: d̪ɛ:t̪hinhəi so:j̪hə lo:kə,
 d̪i:nə-d̪unija:n̩s̩n̩ ko:nɔ: sərə:kɑ:re: nɑ:iɪ
 mud̪a: kuʈumə jid̪d̪ə pəkəɾi le:ləkʰinhə, kuʈumo:
 ləgəkə, ki: kərəʈʰiɪ mud̪a: ɛikʂɑ: vibʰɑ:gə bələ:
 hunəkərə ɔ:ɪ̯t̪hɑ:mə ɛ:t̪əni kie:, ko:nə kɑ:jɛ:ʔ ɑ: nɑ:i
 ɛ:t̪ənhi t̪n̩ ɔ: t̪n̩ ɔ:kəɾɑ: pʰo:nə nɑ:i kərəʈʰinhəi
 “t̪əkʰənə i: kəru: jɛ: bi:.ɛ:d̪ə. t̪re:n̩ngə kəŋ̌le:jəkə
 ge:t̪əpərə d̪u:t̪ɑ: bəmə pʰo:ɾi d̪ija:u, t̪əkʰənə ɔ:kərə
 prinsipələ həmərə: ləgə ɛ:be: kərəʈə ɑ: həmə
 ɔ:kəɾɑ: d̪u: t̪ɑ: ɛ:d̪əmiɛənələ: kəhi d̪ɛ:bɑ:iɪ ”
 kuʈumə hət̪o:t̪sɑ:hiʈə bʰəs̩ biɖɑ: bʰəs̩ ge:la:, pʰe:rə
 jid̪d̪ə nɑ:i ke:l̪ənhiɪ

nu:ʈənə mi:dja:

nəgərəme: dəkə:iti:kə ghəʈəndə: bʰe:lə |

nu:ʈənə mi:dija: əpənə-əpənə cəzinələme:-
sərvəprəṭhəmə o:kəre: cəzinələpərə e:kərə su:cəndə:
d̪e:lə ʃa: rəhələ əchi- i: bja:ura: d̪əie:, du:-d̪inəme:
e:ko:ʈa: girəphəʈa:ri: na:i he:ba:kə a: ʈəi d̪ua:re:
pulisəkə ugha:rə ho:itə əkṣəməʈa:kə cərcə:kə
səgəre: phuʈe:ʃə |

pulisə he:dəkva:rʈərəme: ba:itʰəki: bʰe:lə | səbhə
ʈi:vi:. cəzinələ kəhi rəhələ cʰələ ʃe: ca:ri go:ʈe: mili
kəs dəkə:iti: ke:ləkə mudə: əkʰənə d̪həri e:ko:
go:ʈe:kə girəphəʈa:ri: na:i bʰe:lə əchi |

e:nəkə:untərə spe:ʃəlistə bəʃa:oxlə ge:lə | ʃe:nə:
səbhə be:rə ho:itə rəhəʃə a:i be:rə se:ho: o: e:kə
go:ʈe:n pəkəri kəs ənələkə | e:nəkə:untərə
spe:ʃəlistəkə d̪əre: ca:rije: d̪a:ngə pəʈələ:kə ba:d̪ə
o: əpənə dəkə:itə he:ba:kə gəpə svi:kə:rə kəs
le:ləkə | pʰe:rə e:nəkə:untərə spe:ʃəlistəkə s̪ngə
अपिषरə lo:kəni ka:iməra:kə so:ʃa:n pho:ʈo:
kʰicəbe:lənhi |

ca:ri ghəṇʈa: a:rə bi:ʈələ | o:i kəṭhiṭə dəkə:itəke:n
pi:ʈələ ʃa:itə rəhələ |

həmə sa:nʃhəme: pəhuncəla:u, puchəlia:i- “bəʈa:
əpənə ʈi:nə s̪ngi:kə na:mə ʃəkəra: s̪nge: dəkə:iti:
ke:ne: cʰəle:n |”

“səṛəkə:rə ca:rije: d̪a:ngəme: əpənə dəkə:itə
he:ba:kə gəpə svi:kə:rə kəs le:la:u^n, həmə dəkə:itə
rəhiṭa:u^n ʈ^n ki: i: kəriṭa:u^n? mudə: a:rə ʈi:nəʈa:

s^{ng}i:kə na:mə kəʔəs sⁿ a:nu: a: kəkəra:
p^husija:hi:ʔke:ʔn p^hsa:bija:uI”

miʔhila:kə udjo:gə

ga:məme: ca:ud^həri:ʃi:kə bəddə ru:ʔəba:, dəre:
səb^hə sərdə rəha:ʔə c^hələ I kəkəra ɡi:nə əchi ʃe:
hunəkəra ɡəmhəra:ʃələ ɡ^ha:nə ka:ʔi le:ʔə a:ki ... I

o: e:kəʔa: bəsə k^ho:lələnhi-

“dərəb^hga:sⁿ ga:mə ɡ^həri cələʔə I se:ke:ndə
ha:indəme: b^he:ʔələ əchi I purənəka: ma:likə
la:ise:ⁿsə ka:ʃə ɡe:ʔəI s^{ng}əme: bəsəkə purənəka:
ma:likə ʔi:nə ma:səkə le:lə əpənə d^{ra}i:vərə a:
k^hələsi: se:ho: ɡe:ləkə əchi, ʔəkəra ba:ʔə əpənə
ʔa:ki le:bəl”

ca:ud^həri:ʃi: məndirəpərə bəsəkə pu:ʔa: kəra:ʔə
ka:lə ga:uɑ:ⁿ səb^həsⁿ bəʔələI

“sunaxiʔə c^hia:ʔi bəsə-ʔa:indəme: bəʔə bəddəməʔi:
kəra:ʔi ʃa:ʔi c^hia:ʔi”- e:kəʔa: ga:uɑ:ⁿ ba:ʔələI

“d^hurə, ca:ud^həri:ʃi:kə bəsə a: a:ɡdəmi:ke:ʔn ke:

chuba:kə sa:həsə kərətə?"- dō:sərə go:te: prəsə:də
la:itə ba:jələ।

bəsəkə ru:tə a:ki rəstə: ja:tri:gəŋə le:lə subhītəgərə
rəhə:i se: o:i gə:ri:me: pa:ise:njərə b'həri ja:i chələ:i।
dō:sərə bəsəbəla: səbhə dāb'ngə səbhə। ə:hi:ji: a:
miəra:ji:kə stə:p'hə səbhə bərə sənjətə! se:
ca:ud'həri:ji:kə stə:p'həke:n gərəgo:tija: dəs bəsə
stə:iŋdə s'n ba:hərə nika:li dē:ləkənhi।

hə:ri:hi: po:k'hərikə məhə:rəpərə s'n ca:ud'həri:ji:kə
bəsə k'hujəs la:gələ t'n o:tta:u ja:tri: pəhu'cəs ləgələ।

a:bə t'n bəsə-stə:iŋdəkə dā:da: səbhəke:n bəddə
tā:məsə u'hələ:i।

dunu d'rəivərə a: k'hələ:si:ke:n puštə pi:tələ ge:lə a:
i:ho: kəhələ ge:lə je: p'hērə a:i ru:təpərə cələtə t'n
bəsəkə e:ksi:de:ntə kərəba: dē:lə je:tā:i। ə:hi: a:
miəra: ji:kə t'n pəca:so: tā: gə:ri: chənhi e:kəta:
t'hə:na:me: e:ksi:de:ntəkə bā:də pəələ: rəhətə t'n
ki:, mudə: ca:ud'həri:ji: kə t'n e:kke:tā: chənhi?

ga:məkə ro:a:bə-dā:bə bəla: ca:ud'həri:ji: bəsə-
stə:iŋdəkə dā:da: səbhəkə so:j'hə:n je:na: bəkə:ri:
bəni ge:la:।

ga:məme: mändirəpərə gə:ri: t'hə:rhə chənhi, o:i
pərə kədi:ma:kə lətti: cə'hi ge:lə ə'hi, pa:ig'hə-
pa:ig'hə kədi:ma:s'n bəsə j'həpa: ge:lə ə'hi। k'hū:bə

phəɾələ ʧʰa:ɪl

je: go:te: ba:ʃələ ʧʰələ- “dʰurə, ca:udʰəri:ʒi:kə bəsə a:
a:dəmi:ke:n ke: ʧʰubɑ:kə sa:həsə kəɾətə?” vae:hə
go:te: a:bə ba:ʒi rəhələ əchi- “ca:udʰəri:ʒi:kə bəsəkə
pɑ:ɪ t̪ʰn a:ɪ be:rə kəɖi:ma: be:ɟije: kəs uppərə bʰəs
je:t̪ənhɪl ”

je: go:te: ba:ʃələ ʧʰələ- “sunɑ:ɪtə ʧʰia:ɪ bəsə-
stɑ:ɪndəme: bəɾə bədəməst̪i: kəɾɑ:ɪ ʒɑ:ɪ ʧʰa:ɪ” o:
go:te: ci:nt̪i:tə bʰəs bəʒɑ:ɪ ʧʰət̪ʰi- “d̪əɾəbʰŋɡɑ:kə
ɪndəst̪ri:ʒələ st̪e:t̪əme: se:ho: pʰɑ:ɪkt̪ri: səbʰə əhina:
bəŋdə əchi a: o:kəɾə ɖe:ba:lə səbʰəpərə əhina: t̪əɾ-
t̪i:mənəkə lətt̪i: səbʰə bʰəɾələ ʧʰa:ɪl ”

ba:ɽʰi, bʰu:kʰə a: prəva:sə

१

bʰu:kʰə (१)

'he: hunəka: ɖijənhuɪ tʰi:kə ɕʰa:ɪ, kəni: həməro: ɖəs
ɖiəl'- pəppu: bʰa:ɪ bərija:tʰi:me: həməra: sʰge:
ba:isələ ɕʰəɽʰiɪ ɦa:tʰə ɖʰo: kəs gəmbʰi:rə svərəme:
həməra: kəɦa:ɪ ɕʰəɽʰi- 'a:ɪ ɖinəsʰ həmə ko:no:
bərija:tʰi: na:ɪ ʃa:jəbəl'

'kie: pəppu: bʰa:ɪ?' – həmə əcəmbʰiɽə ʃe: ko:no: tʰruɽi
tʰn kəɲa:gəɽəsʰ na:ɪ bʰəs geɽla:ɪ ʃe: həmə na:ɪ ɖe:kʰi
səkəliɑ:ɪɪ

'ki: kərəbə ʃa: kəs, kʰəe:le: na:ɪ ɦoɽie: eɽkko: rəɽɽi:ɪ'-
pəppu: bʰa:ikə gəmbʰi:rəɽa:me: ko:no: kəmi: na:ɪ
e:ɽənhɪ a: həmə pəppu: bʰa:ikə ma:usəkə kʰa: kəs
ɖʰe:riɑ:jələ ɦəɖɖi:kə səbʰəsʰ u:ɽcə ɖʰe:ri: ɖe:kʰi kəs
əpənə ɦɽsi: ke:na: ro:kəla:uɽ se: ki: kəɦu:?

२

bʰu:kʰə (२)

pəppu: bʰa:ikə ɕʰo:təki: bəɦi:nəkə sa:surəme:
məɦi:sə biɑ:jələ rəɦa:ɪ, kʰu:bə ɖu:ɖʰə ɽa:gi rəɦələ
rəɦa:ɪɪ pəppu: bʰa:ɪ, tʰo:nələ kusija:rə a: kʰo:ɽələ
kʰe:sa:ri:kə sa:gə səne:sə ɽəs kəs bəɦi:nəkə sa:surə
biɖa: bʰe:ɽa:, ʃe: kʰu:bə ɖu:ɖʰəkə bʰo:gə ɽəga:jəbəl
bəɦi:nə hunəka: ɖe:kʰiʃe: kəs a:ɦla:ɖiɽə bʰəs ge:li:ɪ
kʰe:na:ɪ bənəba:ɽə gəpə kʰəɽəmə na:ɪ bʰe:ɽənhɪɪ

tʰa:nvə-pi:ɽʰi: bʰe:lə, pəppu: bʰa:i kʰe:nɑ:i sʊru:
ke:lənhi: mɑ:jə ke:ʰənə, bʰa:uʝi: ke:ʰənə, tɔ:ləkə
lo:kə ke:ʰənə, kərija: kukuɾəkə bæcca: kəɽe:kə tɑ:
bʰe:lɑ:i, bʰa:ləsərikə gɑ:cʰə bɑ:ɽʰime: sukʰa: ke:nɑ:
ge:lɑ:i, ke:ʰe:nə ɖʰo:ɖʰəri cʰəlɑ:i o:ime: |

kʰe:nɑ:i kʰəɽmə ho:ipərə rəhɑ:i, so:ʝa:n cu:lhipərə
ɖu:ɖʰə a:uɴtɑ:i cʰəlɑ:i, bəhi:nə so:həme: ɖu:ɖʰə
ɖe:nɑ:i bisəri ge:li: | pəppu: bʰa:i ɖu:ɖʰe: pi:bɑ:ile: tʰn
ɑ:jələ cʰəlɑ: |

“buʝhələhi:n ɖɑ:i, e:ɽəs je: ɑ:bɑ:itə rəhi: tʰn rəɽtɑ:me:
e:kəɽɑ: bəɾəkɑ: sɑ:nʔə bʰe:ɽələ, kəɽte: pɑ:igʰə se:
kəhija:u? ”

“kəɽte: pɑ:igʰə bʰa:ijja:?”

“həijja: e:ɽtəs sʰn ləs kəs, ho:ijja: o:ɽi cu:lhi təkə ʝəipərə
ɖu:ɖʰə a:uɴtɑ: rəhələ cʰɑ:u, təɽte:kəɽɑ: | ”

“bʰa:ijja:, so:həme: ɖu:ɖʰə ɖe:nɑ:ije: bisərije:
ge:la:uʰ | ”

ɑ: bəhi:nə ɖəbbukəsʰn bɑ:ti:me: ɖu:ɖʰə ɖʰɑ:rəʝə
ləgəli: |

३

bɑ:ɽʰi

ɑ:i be:ɾəkə bɑ:ɽʰi pəɽhila: be:ɾə sənə nɑ:i | səbʰəɽɑ:
suɖɖɑ:ʰə kəs ɖe:ləkə ɑ:gijo:sʰn ʝəɖɖi: | kʰe:ɽə
pəɽʰɑ:rəme: re:ɽə ɑ: bɑ:lume: kʰɑ:li: əɭhɑ:kə
kʰe:ɽi: | ɖunu: sɑ:nʝə pəppu: bʰa:i əɭhɑ: kʰɑ:itə
əkəcʰə bʰəs ge:lə cʰəɽʰi | vɑ:ɖikə tʰhika:ʰə, muɖɑ: ɑ:i
ko:sikənʰɑ:me: ...

mudā: d̥e:kʰu: bʰa:gjə!

həridvɑ:rə sⁿ bʰa:t̪jəkə ciṭṭi: əbɑ:ie:- “ɑ:bi jɑ:u
kəkka:, e:t̪əs vɑ:ɖikə lo:kənikə bəddə pu:chi əchi
bʰəri d̪inə h̪əst̪ə-sⁿcɑ:lənə ɑ: udɑ:t̪t̪ə-ənudɑ:t̪t̪ə ɑ:
svərit̪ə svərəkə me:ləsⁿ ve:ḍəkə pɑ:t̪hə kəru: ɑ:
sɑ:n̪həme: ni:kə-nikuṭ̪ə miṣṭɑ:n̪nə, kʰi:rə-pu:ri:
kʰɑ:ul”

४

prəvɑ:səme: v̪əj̪rəpɑ:t̪ə

pəppu: bʰɑ:i vɑ:ɖikə t̪re:nə d̪ʰe:lənhi ɑ: pəhunc̪i
ge:lɑ: həridvɑ:rəl o:t̪əs pəhunc̪i snɑ:nə-d̪ʰjɑ:nə kəs
bʰəri d̪inə kⁿt̪hə pʰɑ:ɽi ɑ: hɑ:t̪hə gʰumɑ:jə vɑ:ɖikə
mⁿt̪rəkə pɑ:t̪hə ke:lənhi | sɑ:n̪həme: mənəs̪u:bɑ:
bɑ:nhi kʰe:nɑ:ipərə bɑ:isələ: j̪e: ɑ:bə bəddə d̪inukɑ:
bɑ:ḍə kʰi:rə-pu:ɽi: kʰe:bɑ:kə əvəsərə bʰe:t̪əṭ̪ənhi |

mudā: e:m̪hərə hinəkɑ: həridvɑ:rə pəhunc̪əbɑ:sⁿ
pəhinəhije: d̪o:sərə pⁿd̪iṭ̪ə lo:kənime: vica:rə-
vimər̪ə bʰe:l̪ə | o: lo:kəni kʰi:rə-pu:ɽi: kʰɑ:ṭ̪ə-kʰɑ:ṭ̪ə
əkəcc̪hə bʰəs ge:lə c̪hələ: | se: s̪ərvəsəmm̪əṭ̪isⁿ
vica:rə k̪e:l̪ə ge:l̪ə j̪e: ɑ:isⁿ kic̪hu d̪inəkə le:l̪ə
kʰe:nɑ:ikə me:nju: bəḍ̪əl̪ə j̪ɑ:j̪ə | vica:rə bʰe:l̪ə j̪e:
ɑ:isⁿ ve:ḍəpɑ:t̪həkə bɑ:ḍə əlhua: ɑ: d̪u:ḍhə kic̪hu
d̪inə d̪ʰəri d̪e:l̪ə j̪ɑ:j̪ə |

vɑ:ɖikə ji: kʰɑ:i le:l̪ə mənəs̪u:bɑ: bən̪həne: bɑ:isələ
c̪hələ: j̪e: ɑ:i j̪e: kʰe:nɑ:i e:t̪ɑ:i t̪ⁿ o:i kʰe:nɑ:ike:ⁿ o:
hissəkə c̪ʰo:ɽɑ: d̪e:t̪ɑ: |

mudā: t̪ək̪həne: v̪əj̪rəpɑ:t̪ə bʰe:l̪ə, so:j̪hɑ:n̪ əlhua:
məhɑ:rɑ:jə vid̪jəmə:n̪ə |

va:ɖikə ʃi: ha:tʰə ʃo:ɽa:itə əlhua: məhəra:ʃəsⁿ
 puchələtʰinhə- “səɾəkɑ:rə həmə tⁿ tɾe:nəsⁿ a:ilə chi:
 mudɑ: əhɑ:n ko:nə səvɑ:risⁿ e:lɑ:uⁿ ʃe: həməra:sⁿ
 pəhinəhije:sⁿ virɑ:ʃəma:nə chi:?”
 nəvə-sa:məntə

sⁿgi:kə chʰo:tə bʰɑ:jə ga:məme: rəhətʰi | ga:məme:
 mɑ:ri-pi:tə kəra:ɪ chələ: se: hunəkɑ: ɖilli: bəʃɑ:o:lə
 ge:ləl e:tta:u gəpə-gəpə pərə səbʰəsⁿ ʃʰəgəɽɑ:
 kəe:lə kəɾətʰi |

həməra: so:ʃhə:nme: e:kə go:te:ke:n ɖʰəməki: ɖəs
 rəhələ chələ:- “ɖəsə minətəme: pəhuⁿci ʃɑ:hə na:ɪ tⁿ
 go:li: mɑ:ri ɖe:bəhəl bi:sə kilo:mi:tərə ɖu:rəme:
 chəhə a:ki ca:li:sə kilo:mi:tərə ɖu:rə həməra: o:isⁿ
 ko:ɲo: mətələbə na:ɪ əchi |”

həmə hunəkɑ: viʃəjəme: suniṭe: rəhi: mudɑ: a:ɪ
 ɖe:kʰəla:uⁿ |

həməra sⁿgi: buʃhəbə s ləgələkʰinhə- “tʰi:kə chɑ:ɪ,
 həmə na:ɪ kəha:itə chi: ʃe: na:ɪ mɑ:rija:u | mudɑ:
 e:kəɽɑ: gəpə kəhu: ʃe: ɖilli:me: bi:sə kilo:mi:tərə
 ɖu:rəsⁿ a:bɑ:ime: tɪ:nə minətə prəti kilo:mi:tərəkə
 hisɑ:bəsⁿ sa:tʰi minətə ləgəɽɑ:ɪ se: o: ɖəsə
 minətəme: ko:nɑ: a:o:tə?”

chʰo:tə bʰɑ:jə bʰi:tərə cəlɪ ge:lɑ: |

həmə sⁿgi:ke:n puchəlijənhi- “viɖja:ɽtʰi: tⁿ kəɽɑ:u
 gurugra:məme: ne: ɲo:kəri: kəra:itə rəhətʰi?”

“hⁿ, e:kə tʰɑ:mə ɖəsə həʃɑ:rəkə ɲo:kəri: ɖʰəre:ne:
 rəhijənhi mudɑ: chʰo:ɽi ɖe:lənhi | kəhələnhi ʃe:

həmərə le:bələkə i: no:kəri: na:i əchi:| a:bə hinəkərə
 le:bələ kəhəri: chi:, kəte:kə prəja:sə ke:la:uⁿ je:
 ma:iṭrikə pa:sə kəs ja:t̪hi mudā: məd̪h̪əmo:sⁿ pa:sə
 na:i kəs səkəla:| ”

ca:rimə s̪h̪a:nə

pəhələma:nə ji:kə bəddə d̪h̪a:hi:| kijo: əha:nkə
 məka:nə k̪h̪a:li: na:i kəs rəhələ huəjə t̪ⁿ hunəkā:
 kəhijən̪hu, əpənə əkhəra:ha:kə d̪u:t̪a:
 pəhələma:nəke:ⁿ s̪ŋgə kəs d̪e:t̪a:| o: d̪unu:
 əkhəra:ha:kə pəhələma:nə bəddəma:ɕi: a:ki kəth̪o:rə
 vəcənə, se: səbhə kich̪u na:i kəra:i ch̪əla: mudā:
 hunəkərə səbhəkə d̪e:he: d̪əɕa: d̪e:k̪hi kəs məka:nə
 kəbj̪a: ke:nih̪a:rəkə ho:ɕə uṭi ja:i ch̪əla:i a: ka:jə bhəs
 ja:i ch̪əla:i|

pəhələma:nə səbhə məjəgu:t̪ə t̪ⁿ ho:it̪ə əchi mudā:
 d̪a:uga:i-d̪h̪u:pa:ime: o:he:nə phurtigərə na:i ho:it̪ə

əchʰiː muɖaː pəhələmaːnəʃiː seː maːnaːileː ʈaːijaːrə
naːi aː ʈeːⁿ haːpʰə maːiraːʈhənəmeː oː əpənə naːmə
ɖəs ɖeːlənhi, buʃhuː biːsə kiloːmiːʈərəkə reːsə rəhaːi
ʃeː nəgrəkə ʃteːdijəməmeː kʰəʈəmə hoːiʈaːiː kʰuːbə
ʈaːijaːriː keːlənhi aː ɖaːuʈəmeː bʰaːgə leːləʈhiː

pəhilə ʈiːnə ʃʈaːnəkeːⁿ svərnə, rəʃəʈə aː kaːⁿsʃə
pəɖəkə bʰeːʈiʈaːiː

chəːʈəkəː reːsəmeː kʰilaːʈiːkeːⁿ əpənə prəʈiɖvəndiː
ɖeːkʰaːiʈə rəhaːi chəːi muɖaː haːpʰə
maːiraːʈhənəmeː keː kəʈəs geːlaːi pəʈeː naːiː
pəhələmaːnə ʃiː gʰaːmeː pəsiːneː əsəgəreː
ʃteːdijəmə ɖisə ɖaːugələ ʃaːiʈə rəhəʈhi, neː aːguːmeː
kijoː ɖeːkʰaːiʈə chələnhi neː paːchuːmeːː ʈəkʰəneː
moːpeːdəpərə ʃaːiʈə ɖuː goːʈeːmeː eːkə goːʈeː
pəhələmaːnə ʃiː keːⁿ iː kəhaːiʈə moːpeːdə aːgaːⁿ
bəʈʰaː leːləkə-

“pəhələmaːnə ʃiː, gʰiːcə ɖijaːu ʃoːrə ləgaː kəs, əhaːⁿ
əkʰənə caːrimə ʃʈaːnəpərə chʰiːː ”

pəhələmaːnə ʃiː keːⁿ bʰəs rəhələ chələnhi ʃeː oː
bəhuʈə paːchaːⁿ chəʈhi, ʈeːⁿ aːguː-paːchuː kijoː naːi
ɖeːkʰaː pəri rəhələ chənhi, seː əraːmeː-əraːməsⁿ
ɖaːugi rəhələ rəhəʈhiː muɖaː aːbə ʃəkʰənə oː
caːrimə ʃʈaːnəpərə chəʈhi ʈəkʰənə ʈⁿ pəɖəkə bʰeːʈi
səkaːi chənhiː

pəhələmaːnə ʃiː ʃaːnə ləgaː ɖeːlənhi, kəniː aːgaːⁿ ʃaː
kəs eːkə goːʈeː ɖʰaːvəkəkeːⁿ ɖeːkʰələkʰinhə ʈⁿ aːrə
ʃoːrə ləgaː kəs oːkəraː paːrə keːlənhiː cəluː kaːⁿsʃə
pəɖəkə ʈⁿ pəkkaː bʰeːləː kəneː aːrə ʃoːrə ləgeːlənhi

tʰn stɛ:dijəməkə ge:tə ləgə e:kəʈa: a:rə ɖʰa:vəke:n
 pa:rə kəs le:lənhi | pʰe:rə stɛ:dijəməme: prəve:ʂə
 ke:lənhi a: pʰiniʂə la:inə pa:rə kəriʈe: ərəʈa: kəs
 kʰəsi pəʈəla: | cəlu: rəʂəʈə pəḍəkə tʰn bʰe:tələ |

mudā: i: ki:, stɛ:dijəməme: vije:ʈa:kə gʰo:ʂəŋa:
 he:məs la:gələ, pəhilə, ɖo:sərə, tɛ:sərə... a:hi re:
 bba:... pəhələma:nə ji: a:tʰəmə stʰa:nəpərə |
 ɖe:hə tu:ʈi ge:lə cʰələnhi, bəkā:rə se:ho: na:i
 nikələnhi | kəhuna: ɖərəkə ɖi:rgʰa: ɖiʂə ge:la:, o:i
 ɖunu: cʰa:uʈa:ke:n təkā:itə, pʰe:rə e:kə go:ʈa:ke:n
 puchələnhi-

“o: ɖunu: mo:pe:qəbəla: kəʈəs ge:lə?”

b^ho:ʈə

gəɽ^hə nɑ:rike:lə pⁿca:jəʈəme: muk^hiʃa:kə cuna:və
 ʧia:i l a:i be:rə muk^hiʃa:pəʈi nɑ:i ʈ^hɑ:ɽ^hə ʧ^hɑ:i,
 məhila:bəla: a:rəkʂəŋə pəʧila: be:rə rəha:i l b^həne:
 nɑ:i ʈ^hɑ:ɽ^hə ʧ^hɑ:i, səb^hə ʈəməsɑ:jəle: ʧələzi, ha:rəbe:
 kəriʈa:i l muk^hiʃa: gəɽ^hə nɑ:rike:lə pⁿca:jəʈəme:
 gəɽ^hə ərəʈəne:bɑ: se:ho: əba:iʈə əʧi l ɖunu:
 məhisəba:ɽə bra:hməŋəkə ga:mə l gəɽ^hə nɑ:rike:lə
 viɖɑ:lə ga:mə a: gəɽ^hə ərəʈəne:bɑ: ʧ^ho:ʈə ga:mə,
 buɽ^hu: gəɽ^hə nɑ:rike:ləkə e:kəʈa: ʈo:ləkə bəra:bəra l
 ʈəi hisa:be: muk^hiʃa: ʈⁿ gəɽ^hə nɑ:rike:le:kə he:ba:kə
 ʧa:hi: l ɖəsə-ɖəsə la:k^hə k^hərcə kəra:ie: lo:kə
 muk^hiʃa: cuna:vəme: ʈⁿ ba:hərijo: a:məɖəni: ʈəhi:
 hisa:be: he:ʈa:zi ne: ja:u l kəʈəs ʧi:ɽ, ɖəsə la:k^həkə
 ʃəma:nɑ: ge:la:zi, pəɖa:sə-pəɖa:sə la:k^hə lo:kə k^hərcə
 kəra:zi ge:la:zi he:nə pəʧila: be:rə a: ʈək^həno: ha:ri
 ge:la:zi, kəma:zi pa:nca: sa:ləme: nɑ:i kiʧu ʈⁿ ɖu:

kəro:ɾəɪ

ɑ: se: gəɾhə nɑ:rikeləsⁿ sɑ:tə tɑ: ume:ɖəva:rə
 tʰɑ:ɾhə bʰəs ge:lɑ:iɪ ɑ: gəɾhə əɾəɾəne:bɑ: e:kke:tɑ:
 ume:ɖəva:rə tʰɑ:ɾhə ke:ləkɑ:iɪ he: e:nɑ: ɑ:pəsəme:
 ʃhəgəɾɑ: kəɾɑ:i ʃe:me: tʰⁿ o:i muⁿhədubəɾɑ: gɑ:məkə
 mukʰijɑ: bəni ʃe:tɑ:uɪ bənəs ɖəhi:ⁿ, muⁿhədubəɾɑ:
 gɑ:məkə bənətɑ:i səe:hə ni:kə, gəpɔ: sunətə, əpənə
 gɑ:məkə tʰⁿ! he: bɑ:ɖəme: ʃhəgəɾɑ: pʰəsɑ:ɖə
 nipətɑ:bɑ:iɪtə rəhiⁿhe:ⁿ, gɑ:məkə iʃtəɾikə səvɑ:lə
 ɕɑ:uɪ he: tʰəi hisɑ:be: tʰⁿ səbʰəsⁿ be:ɕi: ʃənəsⁿkhjɑ: tʰⁿ
 pənɖi:ʃi: gʰəre:nəkə ɕɑ:i, ɑ:pəsəme: o:kəɾɑ:
 səbʰəme: milɑ:nɔ: ɕɑ:i, tʰe:ⁿ ki: ʃe: pənɖi:ʃi: gʰəre:nə
 kəhiʃo: bɑ:ʃɑ:i nɑ:i ɕhələ tʰəkəɾɑ: bənəs ɖe:bɑ:i
 mukʰijɑ:? he: tʰⁿ ki: e:kəhəre:ke:ⁿ bənəs ɖe:bɑ:i?
 bɑ:bu: kəkəɾɔ:pərə bisəvɑ:sə kəs liə muɖɑ:
 e:kəhəre:pərə nɑ:iɪ ɑ: sərisəbe: khɑ:ⁿgurə? ɑ: o:
 pʰu:lə kie: əne:re: tʰɑ:ɾhə bʰəs ge:lə ɕɑ:i hɑ:u,
 tɔ:ləbɑ:iʃo: bʰo:tə nɑ:i ɖe:tɑ:i, ɑ: ʃəkʰənə hɑ:ri ʃe:tɑ:i
 tʰⁿ pʰe:rə tɔ:ləbɑ:iʃjɑ:ke:ⁿ pɑ:ⁿcə bərkʰə ɖʰəri
 gərijəbɑ:iɪtə rəhətɑ:iɪ

he: se: səbʰə nɑ:i həe:təɪ ɑ:pəsəme: e:kətɑ: bʰo:tə
 gəɾhə nɑ:rikeləkə bʰəs ʃɑ:ʃə, ɑ:i sɑ:tɔ:
 ume:ɖəva:rəme: ʃəkəɾɑ: səbʰəsⁿ be:ɕi: bʰo:tə
 bʰe:tətɑ:i tʰəkəre: pu:ɾɑ: gɑ:mə bʰo:tə ɖe:tɑ:iɪ
 bəkɕɑ: bɑ:ile:tə səbʰə ɑ:bi ge:lə, sətʃəna:ɾɑ:ʃəŋə
 mɑ:stəɾəsɑ:hɑ:ibə, kɔ:nɔ: ɕhəə-pɑ:ⁿcə nɑ:i buʃhɑ:i
 ɕhətʰinhə, ni:kə lo:kə, hənəke: nirɖe:ɕənəme: i:
 ɑ:pəsi: cunɑ:və ɑ:ki sərve: həe:təɪ ɑ: e:mʰərə
 sərisəve: khɑ:ⁿgurəkə indrəkɑ:nɖə mɑ:stəɾə

sa:ha:ibə cintitə, a:i gəɽʰə na:rike:ləkə a:ntərikə
e:le:kəənəme: hunəkəɾə ha:ri niɕcite: cʰənhi:l se: o:
pəhuⁿci ge:la: sətjəna:ra:jəŋə ma:stərə sa:ha:ibə
ləgəl

-ma:stərə sa:ha:ibə, əha:n sərəkə:ri: sku:ləsⁿ
riɽa:jərə bʰe:lə chi: pra:ive:ɽəsⁿ na:il əha:nkə
pe:ʳəno: ruki səka:ie:l

-se: kie: ja:u?

-i: je: gəɽʰə na:rike:ləkə a:ntərikə e:le:kəənə əha:n
kəɾəba: rəhələ cʰia:i se: əha:ke:ʳn buɽhələ əchi je: i:
cuna:və a:ca:rə sⁿhiɽa:kə ull^ŋgʰənə cʰia:i?

sətjəna:ra:jəŋə ma:stərə sa:he:ibə de:ra: ge:la:,
ba:bu: həmə a:i səbʰəsⁿ du:ɾə chi:l

se: gəɽʰə na:rike:ləkə a:ntərikə e:le:kəənə na:i
bʰe:ləl

ka:lhi cuna:və cʰia:i, gəɽʰə na:rike:lə pⁿca:jətəkə
mukʰija: e:le:kəənəl gəɽʰə na:rike:ləsⁿ sa:ɽə ɽa:
ume:ɽəva:rə cʰəɽhi a: gəɽʰə əɾəɽəne:ba:sⁿ e:kəɽa:l
buɽ^ha:ie: a:ibe:rə gəɽʰə əɾəɽəne:be:kə mukʰija:
bənətəl de:kʰia:i ki: ho:i cʰa:il

məsua:i

do:ka:kə t̪i:mənə, ka:nka:uɾəkə sənnə:, pəɾəba:kə
 a: kʰərəɦa:kə ma:usə kʰe:na: bəɖdə ɖinə bʰəs
 ge:ləl ga:məsⁿ ɖilli: e:ləkə ba:ɖə t̪ⁿ nəhije:l
 rəŋəji:t̪ə kəɦələnhi je: ɖilli:kə lo:kə səbʰə bəɖdə
 ni:kə ho:i ʧa:i, na:i ja:u kəkka:, pəɾəba: səbʰəke:ⁿ
 ɖa:na: kʰua:ba:i ʧa:i, əpənə: səbʰə ɖisə t̪ⁿ səbʰəɽa:
 ke:ⁿ ma:ri kəs kʰa: jəiɽa:i

ɦəmərə sⁿgi:kə be:ɽa: ple: isku:ləme: pəɽʰa:i ʧələ:i,
 o:ɽəs ɖu: ɽa: kʰərəɦa: ʧələ:i l o: ma:iməke:ⁿ
 kəɦələka:i je: i: ɖunu: kʰərəɦa: ɦəmərə: ɖəs ɖiəl
 ma:iməke:ⁿ kʰuɕi: bʰe:la:i je: bæcca: kʰərəɦa:ke:ⁿ
 po:səs ɕa:ɦa:ie:, ɽa:ijo: puchələka:i- ki: kərəbə
 kʰərəɦa: ləs kəs?

sⁿgi:kə be:ɽa: kəɦələka:i- məsua:i bəna: kəs

kʰa:jəbəl

ma:imə ciŋt̪it̪ə bʰəs ge:li:, səməjə ləs kəs sʰgi:sn
bʰe:nt̪ə ke:lənhil bæcca:kə gələt̪ə la:lənə-pa:lənəkə
viʃəjəme: o: ciŋt̪it̪ə ch̪əli:, sku:ləkə ɖo:sərə bæcca:kə
surəkʃa:le: ciŋt̪it̪ə se:ho: ch̪əli: |

sʰgi: bəɖdə muʃkiləsʰ hunəkə: bujʰe:ləkʰinhə je:
həmərə: səbʰəme: kʰərəhəkə ma:usə kʰa:jələ ja:i
ch̪a:i, ɖo:sərə bæcca:ke:ʰ hunəkərə bæcca:sʰ ko:no:
kʰət̪ərə: na:i ch̪a:i | sʰskʊt̪ikə ənt̪ərə bujʰe:ləkʰinhə,
mudə: ma:imə a:rə ciŋt̪it̪ə bʰəs ge:li: |

sə:ibe:rija: ka:impə

sərəɖa:rəji: əphəga:nist̪a:nəsʰ viʃt̪a:piṭə bʰəs a:i
ka:lhi jərməni:kə na:gərikə ch̪əthi, sə:ibe:rija:kə
no:ve:rsi:birskəme: ɖo:kə:nə ch̪ənhil a: ɖilli:

vja:pa:rəkə krəmame: a:jələ c'həṭhi

"o:tte: du:rə do:ka:nə k'h'o:ləne: chi:?"

"həmə nā:i k'h'o:ləbə ṭṇ kijo: a:nə k'h'o:li le:ṭə!"

"i: a:uṇṭhā: kie: kəṭələ əchi, guruji:ke:n ḡəs ḡe:lijənhi ki:?"

"nā:in, nā:in! sā:ibe:rija:me: stā:linəkə kə:impe: ṭā: nā:i chā:i, vja:pa:ro: ho:zi chā:i! o:ṭəs ḡo:ka:nəḡā:rə səbhəke:n be:ṣi: ṭṇgo: nā:i kəra:zi chā:i, vərən sva:gəṭe: kəra:zi chā:i! a: o:ṭəs a:ngurə kəṭələ bəhuṭə ra:sə lo:kə b'hē:ṭə je:ṭā: ma:inəsə pəndrəhə-bi:sə ḡigri: ṭā:pəma:nə rəhā:zi chā:i! binu ḡəṣṭā:nā:kə ṭṇ əhā:n cəlijo: nā:i səka:zi chā:i! muḡā: rā:ṭi kəs bi:jərə bā:rəme: pi:lā:kə bā:ḡə səri:rəme: gərmi: ā:bi jā:zi chā:i a: bā:hərə nikələlə:pərə mo:nə ho:zi chā:i je: ḡəṣṭā:nā: nika:li ḡi:, a: p'hē:rə əhā:n'ke:n pəṭo: nā:i cələṭə, hā:ṭhə ṭ'həri jā:jəṭə, hilə-do:lə bəḡḡəl nəṣā: ṭuṭlə:kə bā:ḡə ḡā:ktərə ləḡə jā:u, ṭṇ gā:ngəri:nə b'həs ḡe:lə ṭṇ e:ka:ḡhəṭā: a:ngurə kā:ṭā:ie: pəṭəṭə!"

mi:ʈə bʰa:ɪ ɐˈnʰəla:

१

cənsəgərə

mi:ʈə bʰa:ɪ cənsəgərə cʰəʈʰiː mi:ʈə bʰa:ikə ba:bu:
gʰəʈəkəke:n kəhi rəhələ cʰəla:ɪ gʰəʈəkə ne:bo:kə
ma:ŋgə ke:ləkʰinhə ʈˢn o: bəʃəla:- ka:gəʃi: ne:bo: ʈˢn
gʰəʈəkə səbʰəke:n ɐrəbətə pija:ba:itə-pija:ba:itə
kʰəʈəmə bʰəs ge:lə de:kʰa:ɪ cʰi: ga:cʰəme: ʃəmi:ri:
ne:bo: se:ho: ba:n̄cələ əcʰi a:ki na:ɪ pʰe:rə ʃəmi:ri:
ne:bo: de:lənhi, a: kəne: ka:lə ʈˢrua: ʈˢrəkə:ri:kə
ba:ɖə məɖʰurə uʈʰe:lənhiː a: bəʃəla:- 'he: e:kəʈa:
məɖʰurə lija:u ne:'ɪ gʰəʈəkə məɖʰurəkə a:grəhə
ro:ki na:ɪ səkəla: a: kəhələnhi- ɖija:uɪ ja:u la:inə
la:gi ja:jəʈə ləʈəki: bəla:kəɪ ɖʰərəpʰəra:u ɖʰəri ʃuniː
i: na:ɪ ʈˢn a:ne:ɪ

kəne: ka:ləme: gʰəʈəkəra:ʃə ɖva:ra: a:nələ e:kəʈa:
gʰərəde:kʰija: e:la:ɪ ba:ɖʰə ɖisə ləs ge:lə:
gʰəʈəkəke:n, gʰəʈəkəke:n kəhələkʰinhə- sa:uˢse:
ba:ɖʰə mi:ʈəkə hissa:me: cʰa:ɪɪ

-mud̪a: ba:ɖʰəme: a:ri cʰa:ɪ ʈʰa:me: ʈʰa:məɪ ʈəkʰənə
mi:ʈe: bʰa:ikə ko:n̄a:ɪ- gʰərəde:kʰijo: ila:ke:kə lo:kəɪ
-se: na:ɪ buʃəli:ɪ, ba:ʈʰikə ila:ka: cʰa:ɪ a: ɖʰa:lu:
ʃəmi:nə cʰa:ɪɪ pa:n̄i a:bai cʰa:ɪ a: səsəri ʃa:ɪ cʰa:ɪ ʈe:n̄
əpəno: kʰe:ʈəme: a:ɪ ga:məme: lo:kə a:ri ɖa:ɪ cʰa:ɪɪ

२

gəɽʰəni

mi:təkə ce:həɾa:pəɾə je: pa:ni cʰənhi se: lo:kə na:i
 ɖe:kʰa:ie: | mi:tə bʰa:i likəlikə kəɾa:itə bʰu:tə sənə
 ka:ri: rŋə, kəte:kə ka:ri: se: o:i kʰa:pəɽike:n ɖe:kʰi
 liə tətə:kə | ka:ri: tuhətuhə cʰəttʰi mi:tə bʰa:i ka:ri:-
 kʰəttəkʰəttə na:i | mo:hənə bʰa:i se:ho: kəha:i cʰəla:-
 ra:mə-ra:mə, ka:ri: lo:kə kʰəɾa:pə ho:i cʰa:i, ke:
 kəhələkə, go:rə lo:kəme: o: gəɽʰəni kəttəs pa:bi: |
 hunəkəɾə bija:hə bʰe:lənhi |

-mi:tə ja:u, kəni ja: ke:hənə cʰəttʰi, pəsinnə pəɽələttʰi
 ne: |

-bəɽə sundəɾə cʰəttʰi | he:ma:ma:lini:ke:n ɖe:kʰəne:
 cʰijənhi? e:nə-me:nə o:həne: | muɖa: rŋə kəne:
 həməɾa:sʱ di:pə cʰənhi |

३

cəjənə

“ɖe:kʰija:u tʰn mi:tə bʰa:i | e:te:kə tɹ:kə əpənə
 bʰa:rəttə a: cʰo:ttə sənə ɖe:ɓə səbʰəsʱ ha:ri ja:ie: |
 kəkʰəno: ka:lə o:na: jiti:to: əchi | krike:te: tɹ: na:i
 ja:u | o:ho: | a:no: kʰe:lə səbʰəme: ɖe:kʰu: ne: |”

“a:u ba:bu: | krike:ttə, pʰu:təbəɽəlləme: ɖe:ɓə pa:igʰə
 rəhəne: tʰo:ɽəbe: ho:i cʰa:i | pu:ra: ɖe:ɓə mili kəs
 tʰo:ɽəbe: kʰe:la:i cʰa:i | ja:u, e:ga:rəhe: tɹ: ne:
 kʰe:la:ri: kʰe:le:tɹa:i ja:u | a: se: pa:igʰə ɖe:ɓə rəha:u
 a:ki cʰo:ttə ɖe:ɓə |”

४

mi:tə bʰa:i a: co:rə bəʃa:rə

mi:tə bʰa:ike:n hunəkəṛə cəməcəmə kəra:itə
juttā:ke:n de:kʰi o:kəṛə nirma:tā: kʰpəni:, bra:ŋdə a:
mu:lʃəkə sʰbʰḡhəme: jɪjɳa:sā: ke:lā:uṇi muḡa:
həmərə jɪjɳa:sā: ɛa:n̥tə kəṛəba:kə bəḡḡlā: o: bʰa:və-
viḥvələ bʰəs ge:lā: a: e:kəṛə krəjəkə viṣṭu:tə vivəṛəṇə
kəhi sune:lənhi

bʰe:lə i: je: ḡilli:kə la:lə kilā:kə pa:ču:me: rəvi ḡinə
bʰo:rəme: je: co:rə bəʃa:rə ləga:itə əchi, t̥əime: mi:tə
bʰa:i əpənə bʰa:gjəkə pəri:kʃəṇə he:t̥u pəhuṇcəla:l
səbʰəkə muṇhəsʰ a:i bəʃa:rəkə impo:rte:də vəṣṭu
səbʰəkə kəmə ḡa:məpərə bʰe:t̥əba:kə gəppə
suna:itə rəha:i cʰəla: a: hi:nə bʰa:vəna:sʰ grəṣṭə
ho:i cʰəla:, je: hunəkā: a:i bəʃa:rəsʰ səṣṭə a: ni:kə
ci:jə kinəba:kə lu:ri nā:i cʰənhiḡ hunəkəṛə o:t̥əs
pəhuṇcəba:kə ḡe:ri: cʰələnhi a:ki e:kə go:t̥e:
hunəkəṛə a:n̥kʰisʰ nuka: kəs kichu vəṣṭu nuka: kəs
ra:kʰəjə la:gələ a: de:kʰiṭe:-ḡe:kʰiṭe: nipəttā: bʰəs
ge:ləl mi:tə bʰa:ikə mo:nə o:m̥hərə ge:lənhi a: o:
o:kəṛə pəchʰo:rə ḡhəs le:lənhi a: bəḡḡdə muḡkiləsʰ
o:kəṛā: t̥a:ki le:lənhiḡ jɪjɳa:sā: ke:lənhi je: o: ki:
nuka: rəhələ əchi

“i: əha:n̥kə buttā:kə ba:ḥərə əchi i”- co:rə bəʃa:rəkə
co:rə məha:ra:jə bəʃəla:l “əha:n̥ kəhu: t̥ṇ t̥hi:kə je: ki:
e:ḥənə ələbʰjə əha:n̥kə ko:rəme: əchi?”

jʰa:ri-po:chi kəs vikre:tā: məha:ra:jə e:kə jo:ṛə juttā:
nika:lələnhi, muḡa: i:ho: sʰge: kəhi ge:lā:, je: o:

ko: no: pa: i g h a ga: ri: b e l a: k a ba: t a m e: a c h i, j e:
 ga: ri: s n u t a r i a z i j u t t a: k a s a h i: p a r i: k s a n a
 k a r a b a: m e: s a m a r t h a h a e: t a a: s a h i: d a: m a d e: t a l
 m i: t a b h a: i b a d d a g h i n g h i j e: l a t h i t n o: c a: r i s a j a t a: k a:
 d a: m a k a h a l a k a n h i, s e: h o: a z i d u a: r e: j e: m i: t a b h a: i
 b o: l i: - v a: n i: s n p u: r v a: n c a l a i l a: k a: k a l o: k a l a: g a: i
 c h a t h i, m u d a: s a n j a m e: i: h o: b a: j a l a j e: d i l l i: m e:
 s a b h a a p a n e: l o: k a a c h i, e: t t a s t n t h u: k o: p h e: k a: i c h i:
 t n a p a n e: l o: k a p a r a p a t a: i e: l

h a m a r a m i t r a k a l a g a m e: m a: t r a t i: n a s a j a s a: t h i
 t a: k a: c h a l a n h i, a: d o: k a: n a d a: r a k a b e: r a - b e: r a
 b u t t a: k a b a: h a r a h e: b a: k a b a: t a s a t t a b h a s r a h a l a
 c h a l a i v i k r e: t a: m a h a: r a: j a i: d h a r i p a t a: l a g a:
 l e: l a n h i, j e: k r e: t a: m a h a: r a: j a k a l a g a m e: m a: t r a
 t i: n a s a j a s a: t h i t a: k a: c h a n h i a: d a s a t a: k a: t n i:
 s a r a k a: r i: d i: t i: s i: b a s a k a k i r a: j a: k a h e: t u r a k h a b e:
 t a: k a r a t a: l s e: m u n h a l a t a k e: n e: g r a: m i: n a l o: k a k a
 m a j a b u: r i: k e: n d h j a: n a m e: r a k h a: i t a o: t i: n a s a j a
 p a c a: s a t a: k a: m e:, j e: h u n a k a r a m u t a: b i k a m u: r e:
 m u: r a c h a l a, a p a n a k a l e: j a: s n h a t a: k a s o: j u t t a:
 m i: t a b h a: i k a k a r e: j a d h a r i p a h u n c a: d e: l a n h i l
 a: b a a: g a: n m i: t a b h a: i k a b a k h a: n a s u n u: l

“s e: j a i d i n a s n i: j u t t a: a: i l a, e: k a r a: m e: p a: n i n a: i
 l a: g a j a d e: l i a: i l k a t t a: u p a: n i d e: k h i: t n p a e: r a k e: n
 s a t a: d e: l a, j e: c a m a r i: u g h a r a t a t n p h e: r a a: b i j a: j a t a,
 m u d a: j u t t a: ... l a: a: i j u t t a: k e: n h a: t h a m e: u t h a: l a i
 c h a l a: u n l c a: r i j e: d i n a t n b h e: l a r a h a j a, e: k a d i n a
 s i: t h i: s n u t a r a: i t a r a h i:, p u: r a: s o: l a k a r e: j a j a k a: n

a:n^hikə so:ʃa:n, ba:ʃərə a:bi ge:lə | ki: kəhu:ʔ kjo:
 ʃe: a:i ju:ʈa:kə bə:ʔa:i kəra:ie:, tⁿ ko:ʃhə p^ha:ʈəs
 ləga:ie: | ko:nəhuna: sija:-p^hə:ʔa: kəs pa:i uppərə kəs
 rəhələ chi: | bəddə d̪a:bi: c^hələ, ʃe: ma:iʈhilə chi: a:
 buɖ^hija:ri:me: ko: no: sa:ni: na:i əchi | muɖa: i:
 t^həka:nə ʃe: d̪illi:me: t^həke:la:uⁿ, tⁿ a:bə tⁿ e:ʈukka:
 lo:kəke:ⁿ d̪əŋdəvə:te: kəra:it̪ə rəhəba:kə mo:nə
 kəra:it̪ə əchi | a:i la:ləkila:kə co:rə-bə:ʔa:rəkə lo:kə
 səb^hə tⁿ kə:te:ko: məho:məha:pa:d̪^hja:jəkə
 buɖ^hike:ⁿ gəraɖa:me: mila: d̪e:ʈənhi | əu ʃi:
 b^ha:rəʈə-rəʈnə bⁿʈa:i chi:, a: t̪ək^hənə a:i pərə
 kⁿʈro:vərsi: kəra:i chi: | əsələ b^ha:rəʈə-rəʈnə səb^hə tⁿ
 la:ləkila:kə pa:n^ha:n^hme: əchi, se: e:kə d̪u: ʈa: na:i
 vərən ma:ʈra: me: |

a:bə həməra: tⁿ huəʃə ʃe: hⁿsi: a:ki na:i hⁿsi: | p^he:rə
 d̪inə bi:ʈələ a: pro:gra:me: bənəba:it̪ə rəhi ge:la:uⁿ
 ʃe: əgila: rəvike:ⁿ co:rə bə:ʔa:rə a:ki mi:na: bə:ʔa:rəkə
 d̪ərənə kərəbə | muɖa: pəʈa: la:gələ ʃe: d̪illi: pulisə
 a:i bə:ʔa:rəke:ⁿ bəndə kərəba: d̪e:ləkə |

५

ma:ʈəri:

“ha:u, həməra: ko:nə ba:uʈukə kəmi: əchi |
 ma:ʈəri: kəra:i chi: | c^həhə hə:ʔa:rə na:u səʃə
 ni:na:nəbe: t̪əka: d̪ərəma:ha: əchi | o:ime: e:kə t̪əka:
 ʃo:ʈi kəs sa:ʈə hə:ʔa:rə t̪əka: səb^hə ma:sə ba:iⁿkəme:

jəma: kəs d̪a:ɪ ʧia:ɪ | a: se: bi:sə bərkʰəsⁿ kəs rəhələ
 ʧi:ɪ, kʰe:ʈi:-ba:ɹi:sⁿ gujərə kəra:ɪ ʧi:ɪ əpənə ba:pəkə
 be:ʈa: nazi ho:ɪ je: o:ɪ jəma: pa:ɪsⁿ e:kəʈa: nəvəkə:
 pa:ɪ nika:ləne: ho:ɪ | ləʈəkə:bəla: ləgə ʃa:ɪ ʧi:ɪ,
 kənja:d̪a:nə je: kəpa:rəpərə əʧi, t̪ⁿ ba:isa:ije: nazi
 d̪a:ie: | ki:ɪ, t̪ⁿ ma:stərə ʧia:ɪ, kəʈəsⁿ pa:ɪ e:ʈa:ɪ | ra:u,
 ba:ʃa:ɪ ʃo: ne: kəʈte: pa:ɪ ʧa:hi: |" mi:ʈə bʰa:ɪ ge:la:
 pəe:rə ʃʰəʈəkə:ra:it̪ə a:ⁿgənə d̪isə a: həmə gummə
 bʰe:lə ʈʰa:ɹʰə rəhi ʃa:ɪ ʧi:ɪ |

६

pəsi:ʃʰəkə ka:ⁿtə

mi:ʈə bʰa:ɪ ga:məme: rəhəʈʰi t̪ⁿ pəsi:ʃʰəkə ka:ⁿtəkə
 rəsə po:kʰəɹime: d̪əs kəs po:kʰərikə səbʰəʈa:
 ma:ⁿʧə ma:ri d̪e:ʈʰi |

e:kə be:rə puba:ɹi ʈo:ləkə ko:ⁿo: bæcca:kə mo:nə
 kʰəra:pə bʰe:la:ɪ t̪ⁿ hinəkə: sⁿ pu:ʧəs e:lənhi je:
 ko:nə d̪əba:ɪ d̪ia:ɪ | mi:ʈə bʰa:ɪ pəsi:ʃʰəkə ka:ⁿtəkə
 rəsə pia:bəjə kəhələkʰinhə | pʰe:rə mⁿhi:sə
 ʧəre:ba:kə he:ʈu d̪i:ʰə d̪isə ʧəli ge:la:ɪ e:kə go:ʈə
 d̪o:sərə mⁿhisəba:rə ga:məpərəsⁿ əba:it̪ə d̪e:kʰa:
 pəʈələnhi t̪ⁿ puchələkʰinhə je: ha:u ba:u, puba:ɹi
 ʈo:lə d̪isəsⁿ ko:ⁿo: kənnə:ro:ʰəʈo: suni pəʈələ ʧələ
 əba:it̪ə ka:lə? bu:ʃu: |

o: t̪ⁿ d̪ʰənə rəhələ je: məri:ʃəkə ba:pəke:ⁿ rəʈa:me:
 kjo: bʰe:ʈi ge:la:ɪ a: pu:ʧi d̪e:ləka:ɪ, nazi t̪ⁿ əpənə
 bæcca:sⁿ ha:ʈʰə d̪ʰo:bəjə ʃa: rəhələ ʧələ | i: mi:ʈə
 bʰa:ɪ bəʈə buri əʧi | pəruka:ⁿ pəsi:ʃʰəkə ka:ⁿtəkə
 rəsə po:kʰəɹime: d̪əs kəs səbʰəʈa: ma:ⁿʧə ma:ri

de:ne: rəhəjə i: i: jəhərə bæcca:ke:n piəbiṭia:i t̪n
mo:nə t̪hi:kə nazi ho:ṭa:i, so:jhe: pra:nə nikəli jəṭa:i
bu:j̥a:ra:it̪ə bʰe:lə a: mi:t̪ə bʰa:ike:n k̪n̪t̪hi: le:məs
pəɾələnhi

mud̪a: ghərame: səbhə kjo: ma:n̪chə kh̪u:bə kh̪a:i
chələnhi e:kə be:rə bʰo:re:- bʰo:rə kʰe:t̪ə di:sə
ko:ḍa:ri a: chitt̪a: ləs biḍa: bʰe:la: mi:t̪ə bʰa:i
bunna:-ba:n̪ni: ho:i chələ, mud̪a: a:ri:ke:n t̪əɾəpa:it̪ə
e:kəṭa: pa:ighə ro:huke:n de:k̪hi kəs ko:ḍa:ri cəla:
de:lənhi a: ro:hu ḍu: kutt̪i: bʰəs ge:ləl ḍunu:
t̪ukəri:ke:n ma:t̪hə pərə uṭ̪hə kəs viḍa: bʰe:la: mi:t̪ə
bʰa:i ga:mə di:səl t̪əkəra: de:k̪hi go:nərə bʰa:jə
ga:mə pərə ja:it̪ə ka:lə ba:ba: ḍo:gəhi: ləgə t̪həmaki
kəs t̪h̪a:t̪hə bʰəs ge:la:, mo:nəme: i: so:ca:it̪ə je:
va:iṣṇəvə ji:s̪n̪ ro:hu ko:n̪a: kəs ləs li:

a: 'ba:ba: ḍo:gəhi:' mi:t̪ə bʰa:ikə t̪o:ləke:n ga:uṇa:
səbhə t̪əi he:t̪u kəh̪a:i chələ, je: kjo: bæcco: je: o:i
t̪o:ləme: jənəma:ie: se: s̪n̪b̪ḍhəme: ga:uṇa:
səbəhəkə ba:ba: ho:ie:

“ja:u mi:t̪ə bʰa:i i: ki: ke:la:uṇi va:iṣṇəvə bʰəs kəs
ma:chə ugh̪a:i ch̪i:”

“ja:u ma:chə kh̪a:jəbə ne: cho:ɾəne: ch̪ia:i, ma:rən̪a:i
t̪n̪ nazi ne:”

əpənə sənə muṇhə ləs go:nərə bʰa:i viḍa: bʰəs
ge:la:

te:li:pho:nə dɑ:jəri:

e:kə dīnə go:nərə ʃhɑ: te:li:pho:nə dɑ:jəri: de:khi
rəhələ chələ:, t̪n̪ hunəkɑ: de:khi mi:t̪ə bʰɑ:i
puhələkhinhə, “ki: de:khi rəhələ chi:?”

go:nərə bʰɑ:i kəhələkhinhə je: “te:li:pho:nə n̪bərə
səbhə likhi kəs rəkhəne: chi:, t̪aime: s̪n̪ e:kəʈɑ: n̪bərə
t̪ɑ:ki rəhələ chi:। ”

“ɑ: ja:uⁿ bɑ:hərame: rəʈɑ:me: kəʈɑ:u pulisə pu:chi
de:t̪ə je: i: ki: rəkhəne: chi: t̪əkhənə?”

“ɑ:iⁿ ja:u se: ki: kəhɑ:i chi:। te:li:pho:nə n̪bərə se:ho:
lo:kə nɑ:i rɑ:kʰəjə?”

“ se: t̪n̪ t̪hi:kə mudɑ: e:t̪e:kə n̪bərə kie: rəkhəne: chi:
puhələ: pərə ja:uⁿ jəbɑ:bə nɑ:i de:bə t̪n̪ ɑ:t̪n̪ki: buʃhi
je:ləme: nɑ:i d̪həs de:t̪ə?”

“ se: ko:nɑ: d̪həs de:t̪ə। e:khəne: həmə ɑ:i
dɑ:jəri:ke:ⁿ t̪ukəɽi:-t̪ukəɽi: kəs kəs pʰe:nki d̪əi chia:i। ”
ɑ: se: kəhi go:nərə bʰɑ:i o:i dɑ:jəri:ke:ⁿ pʰɑ:ɽi-pʰu:ɽi
kəs pʰe:ki d̪e:ləkhinhə।

८

go:bərə kɑ:ɽhəbə

e:kə dīnə mi:t̪ə bʰɑ:i bʰo:re:-bʰo:rə po:kʰəri d̪isə
ja:it̪ə rəhəth̪i t̪n̪ jəgənnɑ:t̪hə bʰe:t̪ləkhinhə, go:bərə
kɑ:ɽhi rəhələ chələ:। puhələkhinhə-” ja:u mi:t̪ə bʰɑ:i,
əhu:ⁿ səbhəke:ⁿ bʰo:re:-bʰo:rə go:bərə kɑ:ɽhəs
pəɽɑ:ie:?”

mi:t̪ə bʰɑ:i de:kʰələnhi je: hunəkərə kəniʃo: t̪hɑ:ɽhə
chələkhinhə se: əkhənə kichu kəhəbənhi t̪n̪ la:jə
he:t̪ənhi, se: binu kichu kəhəne: ɑ:gu: bəɽhi ge:la:।
jəkhənə ghurəla: t̪n̪ e:kɑ:nt̪ə pɑ:bi jəgənnɑ:t̪həke:ⁿ

puchələk^hinhə- “b^hai, pəhine: bija:həme: pa:ide:məs pəɾai chələi, se: əhɑ:n^{ke:n} se:ho: la:gələ hae:təi t̪əi d̪va:re: ne: ume:rəgərəme: bija:hə b^he:ləi “

“ hⁿ se: t̪ⁿ pa:ide:gəle: chələi “

“ mudɑ: həməra: səbhəke:n pa:ide:məs pəɾələ chələ a: t̪əi d̪va:re: go:bəro: na:ide: kɑ:ɾ^həs pəɾa:ie:, kɑ:rəŋə kənija:n o:t̪e:kə d̪ula:ru: na:ide:hi “

९

əd^hikə p^hələm d̪u:ba:d̪u:bi:

e:kə be:rə bæcca: ba:bu:kə o:it̪ɑ:mə ge:la: mi:t̪ə b^hai: o: pa:ig^hə lo:kə a: t̪e:n bəddə kⁿju:səi pəhine: t̪ⁿ sərdəme: guɾəsⁿ huəjəbəla: la:b^həkə cərcə ke:lənhi, je: i: t̪^he:hi: hⁿt̪əba:it̪ə əchi a: p^he:rə gu:ɾəkə ca:hə pi:bə:kə a:grəhəi mudɑ: mi:t̪ə b^hai: kəhi d̪e:lək^hinhə je: gu:ɾəkə ca:hə t̪ⁿ hunəko: bəddə ni:kə ləga:ide: chənhi, mudɑ: pəruka:n je: puri: jəgənnɑ:t̪^həji: ge:lə chələ: se: ko:ino: e:kəɾɑ: p^hələ chə:ɾəba:kə chələnhi se: kusija:rə chə:ɾi d̪e:lənhi, a: t̪əhi:sⁿ t̪ⁿ gu:ɾə bəna:ide: chai: mudɑ: p^he:rə bæcca: ba:bu: puchələk^hinhə je: ne:bo:bəla: ca:hə pi:bə ba: d̪u:d̪^həbəla: mi:t̪ə b^hai: puchələk^hinhə je: kie: d̪u:d̪^hə na:ide:hi ki: bæcca: ba:bu: kəhələk^hinhə je: əchi mudɑ: gərəmi: ma:səme: ne:bo:kə ca:hə gu:ɾəkɑ:ri: ho:ide: chai: mudɑ: mi:t̪ə b^hai: kəhələk^hinhə je: jⁿ d̪u:d̪^hə əchi t̪ⁿ t̪əkəre: ca:hə huəjə d̪ija:u, na:ide:hi huəjə t̪ⁿ bərəni:...

o:ide: səməjəme: cukəndəɾəkə pa:t̪ərə rəsijənə ci:ni:

əbɑ:ɪ cʰələ:ɪ, se: bæccɑ: bɑ:bu:ke:n mənə məso:si
kəs təkərə cɑ:hə, se:ho: du:ɖhəbələ: piɑ:bəjə
pəɾələnhi |

kichu ɖinə pəhine: bæccɑ: bɑ:bu: ɑ:ɪ gəpəkə cərcə
ke:ne: cʰələ: je: o: jo:məni: cʰo:ɾne: cʰələ:
ti:rtʰəstʰɑ:nəme: ɑ: tɑ:ɪn jo:mə kʰɑ:ɪ cʰələ: | hərəje:
ki: ɑ:ime: | mi:tə bʰɑ:ɪ kʰu:bə jəbɑ:bə ɖe:lənhi ɑ:
be:rə ɑ:ɪ bɑ:təkə | əɖhikə pʰələm du:bɑ:du:bi: |

१०

mi:tə bʰɑ:ikə be:tɑ:

mi:tə bʰɑ:ikə be:tɑ: bʰɑ:gi ge:lənhi | puchələ: pərə
ko:ɾhə pʰɑ:ti jɑ:ɪ cʰələnhi |

“lɑ:lə kɑ:kɑ: bijɑ:hə tʰn kərə: ɖe:lənhi, muɖɑ: təkʰənə
i: kəhɑ:n kəhələnhi je: bijɑ:həkə bɑ:ɖə be:tɑ: ho:ɪ
cʰɑ:ɪ | ”

ɑ:bə mi:tə bʰɑ:ɪ be:tɑ:ke:n tɑ:kəs le:lə ɑ: əpənɑ: le:lə
no:kəri: se:ho: tɑ:kəs le:lə ɖilli:kə rəstɑ: ɖʰe:lənhi |
muɖɑ: ɑ:ɪ be:rə tʰn mi:tə bʰɑ:ɪ pʰe:rəme: pəɾi ge:lɑ: |
jəkʰəne: ɖərəbʰnɡɑ:sʰn tre:nə ɑ:gu: bəɾʰələ tʰn
sərəsvəti: mʰɖə pəɾəs ləgələnhi | kəne:kə tre:nə
ɑ:gu: bəɾʰələ tʰn e:kətɑ: bu:ɾhi: ɑ:bi ge:li:, mi:tə
bʰɑ:ike:n bəcəho:nhə sənə ɖe:kʰələnhi tʰn kəhəs
ləgəli:-

“bɑ:uɑ: kəne:kə si:tə nɑ:ɪ cʰo:ɾi ɖe:bə?”

tʰn mi:tə bʰɑ:ɪ jəbɑ:bə ɖe:ləkʰinhə- “mɑ:n | i: bɑ:uɑ:
nɑ:ɪ | bɑ:uɑ:kə ti:nə tɑ: bɑ:uɑ: | ”

ɑ: bu:ɾhi: pʰe:rə si:tə cʰo:ɾəbɑ: le:lə nɑ:ɪ

kəhələk^hinhəl

mi:tə b^hai mugələsəra:jə pəhuⁿca:itə pəhuⁿca:itə
 ɕi^hilə b^həs ge:la:l tək^həne: pulisə a:jələ bo:gi:me: a:
 mi:tə b^hai:kə ʃho:ɽa:ʃhəpəɽa: səb^hə de:k^həs
 ləgələnhi:l t̪əime: ki^hu na:i b^he:ɽəla:i o:kəra:
 səb^həke:n^l hⁿ k^he:sari: sa:gəkə biɽija: bəna: kəs
 kənija:n səne:səkə he:tu de:ne: rəhəɽ^hinhə la:lə
 ka:ki: he:tu mudə: pulisəba: səb^hə lo:ki le:ləkənhi:l
 " i: ki: chi:?"

" i: t̪ⁿ sərəkə:rə, chi: k^he:sari:kə biɽija:l "

" əc^hə:, be:ku:p^hə bu^hai: chi: həmərə:l mo:ɦənə
 siⁿhə bəɽa:u t̪ⁿ i: ki: chi:?"

" ga:ʃa: ɕia:i sərəkə:rəl gəje:ri: bu^hai:ie: i:l "

" a:bə kəhu: ja:u səva:ri:? həmə t̪ⁿ mo:ɦənə
 siⁿhəke:n na:i kəhəlia:i, je: i: ga:ʃa: ɕi:l mudə: je:n i:
 ɕi: ga:ʃa:, t̪e:n mo:ɦənə siⁿhə se: kəhələkəl "

" sərəkə:rə ɕia:i t̪ⁿ i: biɽija:, həmərə kənija:n səne:sə
 bənhələkə əɕi la:lə ka:ki:le:..."

" ləs ɕəlu: e:kəra: je:ləme: səb^həɽa: kəhi de:ɽəl "-
 mo:ɦənə siⁿhə kəɽəkələl

mi:tə b^hai:kə a:n^khisⁿ d̪əho:-bəho: no:rə bəhəjə
 ləgələnhi:l mudə: sipa:hi: ɕhələ bu^hənukəl
 puchələkə- "kəɽe:kə pa:i əɕi sⁿgəme:?"

d̪illi:me: ɕte:ɕənəsⁿ la:ləka:ka:kə ɡ^hərə d̪^həri du:
 bəsə bəɖəli kəs ʃa:jə pəɽa:i ɕai:l se: səb^hə hisa:bə
 ləga: kəs bi:sə ɽa:ka: ɕho:ɽi kəs pulisəba: səb^həɽa:
 ləs le:ləkənhi:l hⁿ k^he:sari:kə biɽija: d̪^həri ɕho:ɽi
 de:ləkənhi:l

tək'hənə ko:hunɑ:ke:n̩ la:lə ka:kɑ:kə ghərə
pəhuncəla: mi:tə b'hɑ:i

mudɑ: rəhɑ:itə rəhəṭhi, rəhɑ:itə rəhəṭhi ki: səbhəṭɑ:
gəpə so:ca: ja:itə chələnhi ɑ: ko:ṭhə p'hɑ:ti ja:
chələnhi tɑ:vəṭə gɑ:məs̃ k'həbəri e:lənhi je: be:ṭɑ:
gɑ:mə pərə pəhunci ge:lənhi la:lə ka:ki: ləgə
səppəṭə k'hē:lənhi mi:tə b'hɑ:i je: ɑ:bə pəsi:ḡhəkə
ka:nṭə bəla: h̃nsi: nɑ:i kərəṭɑ: |

“no:kəri:-ṭo:kəri: nɑ:i h̃e:ṭə ka:ki: h̃əmərə:s̃”- i:
kəhi mi:tə b'hɑ:i gɑ:mə ghuri kəs ja:jə le:lə ṭɑ:ija:rə
b'həs ge:la: |

११

b'hɑ: prə.se:.

“ko:no: ka:jə b'hē:la:pərə h̃əmərə:s̃ kəhəbəl
kələṭərə o:it'hɑ:mə b'hō:rə-sɑ:n̄hə ba:isɑ:ri: hō:ie:
h̃əmərəl gh̃ṇṭɑ:kə-gh̃ṇṭɑ: ba:isələ rəhɑ:itə ch̄i:, ɑ:bəs
ləgɑ:i ch̄i: ṭ̃n ro:ki kəs p'hē:rə ba:isɑ: la:itə əchi,
ḡo:səre:-ḡo:sərə gəpə ɐuru: kəs ḡɑ:itə əchi | ”

“ṭhi:kə ch̄ɑ:i b'hɑ:i ji: | ko:no: ḡəru:ri: pəṭəṭə ṭ̃n kəhəbəl
nɑ:mə ki: ch̄ənhi hunəkərə?”

“bəḡḡə n̄m̄əgərə nɑ:mə ch̄ənhi, b'hɑ: prə.se:.
pr̄əḡɑ:nṭəl ɑ:bə b'hɑ: prə.se: ke:rə pu:r̄ṇə ru:pə
hunəka:s̃ ke: puchəṭənhi se: pr̄əḡɑ:nṭe: kəhɑ:i
ch̄ənhi | ”

“b'hɑ:r̄ṭi:jə pr̄əḡɑ:s̄nikə se:va:kə s̃nk̄ṣiptə ru:pə
ch̄ɑ:ikə b'hɑ: prə.se:., i: hunəkərə nɑ:məkə əṇgə nɑ:i
ch̄ənhi | ”

“əcc'hɑ: ṭ̃n p'hē:rə sə:ḡhə ḡe:ṭɑ:i | ṭ̃n ḡvɑ:re: n̄e:m̄ə-

ple:tə pərə na:məkə ni:ca:n lik'hələ rəhə:i c'hə:i " "

"t'hikə c'hə:i b'hə:i jil ko: no: jəru:ri: pəɾə:tə t'n əhə:nke:n kəhəbəl "

१२

məhə:de:vəkə dū:d'hə pi:bə:kə so:rə

pəhine: mi:tə b'hə:i hərija:nə: dilli:kə e:kə:tə: k'hissə:
sune:lənhi:l t'i:nə t'a: ka:ri: kukurə c'hələi e:ke: rəŋə-
ru:pəkəl o:kəra: səbhəkə:n mo:nə b'hē:lə:i jē:
gəramə:-gəramə:jile:bi: məd'hurəkə dō:ka:nə ja: kəs
k'hə:i:l se: be:ra:-be:ri: o:təs jē:bə:kə prəkrəmə sūru:
b'həs ge:ləl pəhine: e:kə:tə: kukurə pəhu'cələ o:i
dō:ka:nə pərəi ma:likə dē:k'hələkə:i jē: kukurə
dō:ka:nəme: pa:isi rəhələ əchi, se: bəṭək'həra:
p'hē:nki kəs o:kəra: ma:rələkəl be:ca:ra:ke:n bəṭə
co:tə ləgəla:i:l mudə: jək'hənə ga:mə pərə pəhu'cələ
t'n puchəla: pərə kəhələkə jē: bəṭə səṭka:rə b'hē:ləl
jo:khi kəs jile:bi: k'hə:i le:lə b'hē:tələi dō:sərə kukurə
əpənə:ke:n ro:ki na:i səkələ a: əpənə səṭka:rə
kərəbā:i le:lə pəhu'nci ge:lə məd'hurəkə dō:ka:nə
pərəi ru:pə-rəŋə t'n e:ke: rəŋə rəhə:i o:kəra:
səbhəkə, se: məd'hurəkə dō:ka:nəkə ma:likəke:n
b'hē:lə:i jē: vāe:hə kukurə p'hē:rəs'n a:bi ge:lə əchi:l o:
pa:ni gəramə kəs rəhələ c'hələi b'həri tō:kənə:
dhi:pələ pa:ni o:i kukurəkə dē:hə pərə p'hē:kələkəl
be:ca:ra: kukurə ja:nə bəca: kəs b'hə:gələi a:bə
ga:mə pərə pəhu'cələ:pərə p'hē:rəs'n o:kəra:
pu:chələ ge:lə:i, jē: kē:hənə səṭka:rə b'hē:ləl "ki:

kəhu: | gərəma: - gərəmə jile: bi: cʰa: ni kəs kʰue: ləkə |
 bəɾə ni: kə lo: kə əchi mədʱurəkə d̪o: ka: nəkə
 ma: likə | - be: ca: ra: əpənə la: jə bəcəba: iṭə ba: jə lə |
 d̪unu: kukuɾə jile: bi: kʰa: kəs a: bi ge: lə | e: kə
 go: t̪e: ke: n̄ jo: kʰi kəs d̪e: ləkə: i a: d̪o: sərəke: n̄ t̪n
 cʰa: na: iṭə ge: la: i a: d̪a: iṭə ge: la: i, jo: kʰəbo: na: i
 ke: ləkə: i | t̪e: sərə kukuɾə i: so: ca: iṭə d̪o: ka: nə d̪isə
 biḡa: bʰe: lə | sa: n̄jʰə bʰəs rəhələ cʰələ | mədʱurə
 d̪o: ka: nəkə ma: likə d̪o: ka: nə bənnə kərəba: kə
 su: rəsə: rə kəs rəhələ cʰələ | a: bə je: o: ka: ri:
 kukuɾəke: n̄ d̪e: kʰələnhi t̪n pittə ləhəɾi ge: lənhi |
 hunəkə: bʰe: lənhi je: e: kke: kukuɾə be: rə - be: rə
 ət̪e: kə ni: kə sət̪ka: rə bʰe: t̪əlo: pərə ɡʱuri - pʰiri kəs
 a: bi rəhələ əchi | se: o: a: i be: rə o: kərə: le: lə viḡe: s̪ə
 sət̪ka: rə kərəba: kə prəṇə ke: lənhi | jəkʰəne: o:
 kukuɾə d̪o: ka: nəme: pa: isələ a: ki d̪o: ka: nəkə
 ma: likə d̪ərəbəj̪a: bʰi: t̪ərəs̄n bənnə kəs d̪n̄ta: s̄n
 kukuɾəke: n̄ puṣṭə t̪ṭa: rələkə | pʰe: rə rəs̪a: me:
 ba: n̄hi d̪o: ka: nəkə bʰi: t̪ərəme: cʰo: ɾi d̪o: ka: nə
 ba: hərəs̄n bənnə kəs ɡa: mə pərə cəli ge: lə |
 be: ca: ra: kukuɾə bəḡḡə me: hənəɾ̪is̄n bənəhənə t̪o: ɾi
 ba: hərə bʰe: lə a: ne: ɲəra: iṭə ɡa: mə pərə
 pəhuṇcələ | jəkʰənə sən̄i: - sa: t̪ʰi: səbʰə sət̪ka: rəkə
 ma: d̪i: puḡhələka: i t̪əkʰənə o: kəhələkə je: ki: kəhu:,
 kʰo: a: ba: iṭə - kʰo: a: ba: iṭə ja: nə ləs le: ləkə | jəkʰənə
 kəhia: i je: ɡa: mə pərə ja: jə d̪iə t̪n kəhəjə je: a: rə
 kʰa: u, a: rə kʰa: u | a: bəije: na: i d̪a: iṭə cʰələ | t̪ṭe: kə
 kʰue: ləkə je: cələ na: i bʰəs rəhələ əchi |
 pʰe: rə a: ɡa: n̄ mi: t̪ə bʰa: i bəjəla: - i: t̪n o: hənə: sənə

c'hələ je: e:kə be:rə məhɑ:de:vəkə d̪u:ɖhə pi:bɑ:kə
 so:rə b'hɛ:lə c'hələ | je: kjo: nikələ:itə c'hələ ʃivəligəkɛ:n
 d̪u:ɖhə piəo:lɑ:kə bɑ:ɖə, puchələ:pərə kəhɑ:i c'hələ
 je: məhɑ:de:və hunəkɑ: hɑ:t̪həs̪n d̪u:ɖhə pi:lənhi
 həməhu:n ge:lə rəhi:l mənɖirəkə bɑ:hərəkə
 gəlɪ:me: d̪u:ɖhəkə t̪əghɑ:rə de:k'həne: rəhi:l jɑ:un
 b'həgəvɑ:nə d̪u:ɖhə pi:bi rəhələ c'hət̪hi t̪n i: t̪əghɑ:rə
 kət̪əs̪ s̪n ɑ:jələ? mudɑ: jək'hənə ʃivəliŋgəpərə d̪u:ɖhə
 cət̪hɑ: kəs̪ bɑ:hərə nikələlɑ:un t̪n lo:kə səbhə puchəs̪
 ləgələ: je: b'həgəvɑ:nə d̪u:ɖhə pi:bi rəhələ c'hət̪hi?
 ɑ:bə kəhi:tɑ:un je: nɑ:i pi:bi rəhələ c'hət̪hi t̪n səbhə
 kəhi:təjə je: i: pɑ:pi: əchi, se: səbhəkə hɑ:t̪həs̪n
 b'həgəvɑ:nə d̪u:ɖhə pi:bi rəhələ c'hət̪hinɦə ɑ: e:kəɾɑ:
 hɑ:t̪həs̪n pi:bɑ: le:lə mənɑ: kəs̪ de:lək'hinɦə | səe:hə
 pəiɾə o:i kukuɾə səbhəkə b'hɛ:lə c'hələ |

bihari:

अँp^{his}əkə ka:impəsə la:ga:i je: kəba:ɽi:kə ɖo:ka:nə
huəjəI e:kəɽa: cəɾəp^həɽə sɽa:p^həke:n kəhəlia:i je:
əni-rəvike:n ka:impəsəke:n sa:p^hə kəɾəba: ɖiəjəI

“ji: sərə, ɛi:sa: sənə cəməki ja:jəɽəI ca:ɽiɽa:
bihari:ke:n bəjəba: kəs kəɾəba:i c^hi:I ”

“ɽi:ne: ɽa:ke:n bəja:jəbə, e:kə ɽⁿ həmə c^hi:he:I ”

“sərə, həmərə kəha:ikə ma:ne: c^hələ je:...I ”

p^hildj^{ingə}

“krike:tə k^he:le:nə:i kie: c^ho:ɽi ɖe:liə:i?”

“səɖik^hənə p^hildj^{ingə} kəɾə:ɽə rəhu:, bə:ɽiɽigə ə:ɽələ tⁿ
əɖila: ɖe:ɽɖəpərə ə:ɽətəl ”

“p^hildj^{ingə} ke:nə:i k^he:le:nə:i nə:i b^he:lə:i?”

“bə:ɽul^{ingə} ke:nə:i tⁿ b^he:be: nə:i ke:lə:i, p^hildj^{ingə}
ke:nə:i ke:nə: he:ɽə:i?”

tⁿ ne: b^hə:ɾəɽəkə p^hildj^{ingə} ə: bə^oll^{ingə} kəməɽo:ɾə
ɽə:i, ə: bə:ɽiɽ^{ingə} məɽəɖu:ɽəl

skilə

“e:kəʈa: ho:ɪ cʰa:ɪ sma:rʈə ka:ʃə a: ɖo:səɾə gəɖəha:
səna la:gələ rəhu:ɪ ”

səbʰəʈa: se:nəsəɾə ka:ɾɖə pəsa:ɾi əʊʈə kəs dʒiʈələ
sa:ɪnə kəɾəba: kəs ʃta:pʰə ləs ge:lə, pa:ncə: minəʈə
na:ɪ ləgəla:ɪ, pəhine: ɖo:səɾə ʃta:pʰə əʈəbi:me: bi:sə
minəʈə ləgəba:ɪ cʰələɪ se: həmə o:kəɾə bəʈa:ɪ kəs
de:lia:ɪɪ

“væ:ħə səb^hə t^hi:kə c^hazi sərə, səb^hə o:kəɾɑ: səb^hə
d̪ija: kəħazi c^hazi d̪e:k^hu: kɑ:ʃəme: lɑ:gəle: rəħa:ie: ɑ:
ħəmərə: səb^həke:ːn kəħa:ie: ʃe: səd̪ik^hənə
p^ho:ne:me: lɑ:gələ rəħazi c^hi:ɪ ”

d̪isi:pli:nə

“bə̌ʔsə e:t̪te:kə t̪əməsɑ:ie:, gɑ:rijo: d̪əs d̪əie:,

t̪a:məsə nɑ:i uʈʰa:ie: əɦɑ:nke:n?"

"həməɦu:n t̪n gərija:ba:i ʧia:i | "

"həmə t̪n kəhijo: nɑ:i sunəla:u^n | "

"kʰu:be: gərija:ba:i ʧia:i, ʃe: sɑ:rə bʰo:rəme:
kəɳija:nʰs^n bɑ:t̪ə suni kəs ɑ:jələ həe:t̪ə, t̪e:n e:nɑ: kəs
rəɦələ əʧi, ɑ:rə ki:-ki: | kʰu:bə gərija:ba:i ʧia:i
mo:ne: mo:ne: | "

sa:insə

(१)

sa:insə ɛikʂa:

ba:rəhəmə kəkʂa: əntimə ɡinəl a:bə bæcca:
səbʰəke:n sku:lə ɖre:sə nazi pəhirəs pərət̪a:i, se:
səbʰə e:kə ɖo:səra:kə ɛərt̪əkə pa:ɕa:n ske:ɕəsⁿ ki:
kəha:n likʰi rəhələ ɕhələ, ɡəɖəha: a: ki:, ki:?

mud̪a: be:t̪a:kə ɛərt̪ə sa:pʰə rəhaz̪i, puchəliazi t̪ⁿ
kəhələkə je: hume:niʈi:jə bəla: səbʰə e:na: kəra:ie:,
sa:insəkə kla:səme: ko:no: bəɖəma:ɛi: nazi ho:ɪ
ɕazi, bʰəri sa:lə o: səbʰə liləsə:ke:n ma:ri cupəɕa:pə
ba:isələ rəha:ie:, binu umⁿɡəkəl st̪re:sə...

(२)

rəsa:jənəɛa:st̪rə

co:rə məhəra:jə ge:la: məhisəba:ɾə bra:hmənəkə
ɡa:mə co:ri kərəjə, pəkəɾa: ge:la:ɪ sunələ ɕhələnhi
je: e:kə be:rə ko:no: co:rə himməɽi ke:ne: rəhəjə a:i
ɡa:məme: co:ri kərəba:kə, ɖe:həme: t̪e:lə ləɡa: kəs
ge:lə je: ɕhəɕhila: je:t̪a:i, pəɾa: ja:jəɽə, mud̪a: pəkəɾa:
ge:lə a: i: ɡa:uⁿa: səbʰə ja:ne:sⁿ ma:ri ɖe:ne: rəhaz̪i
o:kəra:ɪ se: o: niɛɕint̪ə rəhəjə je: əpət̪i: kʰe:t̪əme:
ma:rələ ge:la:uⁿɪ mud̪a: ɡa:uⁿa: səbʰəkə vicə:rə
bʰe:la:ɪ je: a:ibe:rə e:kəra: ɕho:ɾi ɖe:lə ja:jə, ma:t̪rə
a:kəkə ɖu:ɖʰə ɖunu: a:nkʰime: ɖəs ɖe:lə ja:jə jəisⁿ i:
a:nhərə bʰəs ja:jə a: pʰe:rə co:rikə jo:ɡjə nazi
rəhəjəl məhisəba:ɾə bra:hmənəkə ɡa:məme:

pəɽʰa:ɪ likʰa:ɪ nəhijə: rəhəne: ʃiʃtə:ca:rə a:ʃələ əchi,
 se:ho: d̪e:khə:ʊnsəme:ɪ e:kə go:ɽe:kə kuɽumə
 bəgəle:kə ga:məme: ʧənhi, hunəka: a:ɪtʰa:mə
 ʃige:sa: kəra:ile: ge:lə rəhəɽhi, ka:rəŋə sibələləba: a:
 ba:uka: d̪usa:d̪hə ga:ɪŋgəkə co:rə go:ɽə-go:ɽə
 səma:nə ləs ge:lə ʧələnhi, puʃtə piɽa:nə d̪e:ne:
 rəhənhi se: ələgə, kursi:me: gəɽa:ni kəs ba:nhi
 d̪e:ne: rəhənhi ʃe: hilədo:lə se:ho: na:ɪ kəe:lə
 ho:inhəɪ t̪əijo: co:rəkə prəɽi ko:no: əva:ca kəɽhə:
 na:ɪ kəhəne: rəhəɽhinə-ʼco:rə məhəra:ʃə a:ʃələ
 rəhəɽhi, kəhəlijənhi ʃe:, ʃe: ləs ʃəjəba:ɪkə huəjə ləs
 ʃa:u, khə:ɪli: d̪e:həɽa:me: na:ɪ bhiru:, muɽa: se:ho:
 na:ɪ ma:nələɽhiɪʼ

məhisəba:ɽə bra:hməŋə səbhə co:rəkə d̪unu:
 a:ɳkhime: a:ɪkəkə d̪u:d̪hə d̪həs d̪e:ləkəɪ co:rə
 sa:ɪnsəkə vid̪ja:ɽt̪hi:, rəsə:ʃənəʃa:st̪rəs̪n̪ snə:ɽəkəɪ
 ro:mənə k̪nkri:ɽə d̪u: həʃa:rə sa:ləkə ba:ɽo: kra:ɪkə
 bʰe:la: pəɽhə:ɽi k̪vikələɪməkə upəst̪hi:ɽikə ka:rəŋə
 pa:ɪni pəɽəla:pərə əpənə:ke:ɳ d̪əɽhə kəs ləie:, muɽa:
 a:ɪ ka:l̪hikə k̪nkri:ɽə bi:se:-pəci:sə sa:ləme: kra:ɪkə
 bʰəs ʃa:ie: a: kra:ɪkə bʰe:la:pərə st̪hə:ʃi: ru:pəs̪n̪
 khəra:pə bʰəs ʃa:ie:, se: səbhəɽa: o:kərə bu:ʃhələ-
 gəmələ ʧələ:ɪɪ əst̪hi:re:s̪n̪ bəɽəbəɽa:ɪt̪ə ba:ʃələ-
 ʼa:ɪkəkə d̪u:d̪hə d̪əije: d̪e:ləkəhe:ɳ, ʃ̪n̪ kəru: t̪e:lə
 se:ho: d̪həs d̪e:ɽə t̪̪n̪ ʃe:ho: kəni: məni: a:ɳkhi
 bəcəba:ɪkə a:ʃə əchi se:ho: a:ʃə na:ɪ rəhəɽəɪʼ

məhisəba:ɽə bra:hməŋə səbhə so:cələkə ʃe: kəru:o:
 t̪e:lə d̪hə:ije: d̪e:, khə:le: khəɽəməɪ se: o: səbhə kəru:
 t̪e:lə se:ho: co:rəkə d̪unu: a:ɳkhime: d̪həs d̪əi ʃa:ɪ

ge:lə, a: co:rəke:n̄ cʰo:ɽi ɖe:ləkəɪ
 co:rəkə e:kəɽa: a:n̄kʰi t̪n̄ t̪a:ijo: na:i bəcəlazi mud̪a:
 kəru: t̪e:lə a: a:kəkə ɖu:ɖʰəkə rəsə:jənəɖa:st̪rə
 o:kərə ɖo:sərə a:n̄kʰi bəca: le:ləkaziɪ

(३)

bʰa:uɽiki:

t̪re:nəme: məjɪst̪re:tə ce:kiŋə bʰe:lə, məhisəba:ɽə
 bra:ɦməŋə ga:məkə e:kəma:trə bʰa:uɽiki: sna:t̪əkə
 məhəra:ʒə t̪ikəɽə na:i kəɽe:ne: rəɦəɽʰi, ce:nə kʰi:ci
 kʰe:t̪e:-kʰe:t̪e: pəɽe:la:, pulisə pa:cʰa:n̄ s̪n̄ ʒəɽʰəɦa:
 pʰe:kələkəɪ kʰəsəla:, pʰe:rə uɽʰəla: a: pʰe:rə
 ɖa:ugəla:, mud̪a: e:kə pəe:rəkə cətti: ʒo:t̪əla:
 kʰe:t̪əme: cʰu:ɽi ge:lənhiɪ ɖo:sərə cətti: pəe:rəs̪n̄
 ɦa:ɽʰəme: le:lənhi a: nipətt̪a: bʰəs ge:la:ɪ ga:mə
 məhisəba:ɽə bra:ɦməŋə ga:mə, pəɽʰələ-likʰələ
 lo:kəkə o:t̪əs ko:no: mo:ʒərə na:iɪ səbʰə ɦnsi:
 uɽe:ləkənhi ʒe: e:kəɽa: cətti: ləs kəs ki: kərəbə, o:
 kəɦələnhi ʒe: ɖo:sərə cətti: ʒo:t̪əla: kʰe:t̪əs̪n̄ ka:lhi ləs
 a:nəbəɪ səbʰə ɦnsi: uɽe:ləkənhi ʒe: ɖo:sərə cətti:
 o:t̪əs ɖʰəe:le: ɦəe:t̪ə?!

ɖo:sərə ɖinə bʰa:uɽiki: sna:t̪əkə məhəra:ʒə ʒo:t̪əla:
 kʰe:t̪əme: ge:la: a: ɖo:sərə cətti: ləs ənələnhiɪ
 məhisəba:ɽə bra:ɦməŋə səbʰə mi:ɽiŋgə ke:ləkə-
 ʒe:na: ɦəmə səbʰə e:kərə ɦnsi: uɽe:liazi ʒe: e:kəɽa:
 cətti:kə ki: kərəbə, t̪əɦina: ʒo:t̪əla: kʰe:t̪əme: e:kəɽa:
 cətti: ɖe:kʰijo: kəs kijo: na:i uɽʰe:ne: ɦe:t̪a:ɪ, ʒe:
 e:kəɽa: cətti:kə ki: kərəbə? ʒn̄ i: ɖo:səro: pəe:rəkə
 cəppələ ʒo:t̪əla: kʰe:t̪əme: cʰo:ɽi ɖe:ne: rəɦiɽəʒə t̪n̄

ḍunu: pa:rə bʰəs ge:lə rəhiṭəjə |

ɑ: ɑ:bə məhisəba:ɾə bra:hməṇəkə ga:məme:
sa:ɪnsəkə ɕikṣa:kə prəṭi əbʰu:ṭəpu:rvə uṭsa:hə
ja:gələ əchɪ |

Annexure

(Maithili Short-Stories by Gajendra Thakur
translated into English by the author himself)

Annexure One: The Proven Mahavir (Siddha
Mahavir)

Annexure Two: The Robber (Tashkar)

Annexure Three: The Science of Words
(ShabdaShastram)

Annexure Four: The Cattle Grazer Brahmin Village
(Mahisbar Brahmanak Gaam)

Annexure One

The Proven Mahavir (Siddha Mahavir)

1

Beside the road was Anmana Didi's house.

It was a hut, not a house. In every courtyard of the village, there happens to be a house of a widow. But when the family expands, some members increase the front of their house while others encircle their homes with new constructions. And thus, the latitude and longitude of that widow's home get changed, and that was what happened to Anmana Didi's house.

Anmana Didi's house is now beside the road. She is originally from the other side's majkothia (middle) quarter of the village, but her house has now shifted to near my house. There are always a lot of people to be found in her house. The girls who stay nearby visit Anmana Didi's house during the day, especially at midday, to check her head for lice.

Nobody knows who her closest relation is; that will become clear only after she dies. During the funeral rites, whoever is her nearest as per her clan, would perform the last rites and he would also get Anmana Didi's house and land.

But that is no longer possible. When Anmana Didi had gone to her in-laws' village, where she was married i.e., in Jhanjharpur, she had adopted her sister's son. But the love for her father's village remains in her heart.

She comes to her hut nowadays once a month at least. She cooks for herself. But at Jhanjharpur, she has a big house and a huge courtyard. But she has not invited her son and daughter-in-law even once to her father's village.

The entire village calls her 'didi' when she resides in her father's village and 'aunty' when she stays in her husband's village i.e., Jhanjharpur.

So, she is now known as Anmana Didi by the whole village.

Beside the hut, she constructed a temple of Mahavir Bajrangwali. Though initially, it was just a mud building, she has gradually made it a pucca by selling grains. Earlier it was a 'hut-temple'. Whenever Anmana Didi went to Jhanjharpur, she just closed the gate of her hut. Later, she started locking it with a chain and lock. But the temple of Bajrangwali remained open for people, all the time. The girls of the village did all the cleaning work.

It was converted into a pucca one in stages. The ceiling of the temple was fixed just recently but still, it was a kutcha one. She wanted the floor to be plastered but the estimate was awfully expensive. Anmana Didi kept on thinking that the home of the

Lord would become wet in the rainy season. But she also wondered where the money for the plastering would come from. Unlike most people who keep on saying "Oh, I do not have time", Anmana Didi was faithful to her work. She was devoted to her daily work and God's work. But for her adopted son too, she often finds time.

In between, she goes to her village situated near Jhanjharpur bazaar. She maintains her house at Jhanjharpur responsibly. Then again, she comes to the village ... her father's village. People attempt to become Sthitaprajna by reading Gita. Look at Anmana Didi. She answers salutations by saying 'be happy.' No happiness or sorrow can be heard in her voice! No desire for any respect or help either.

She goes to the Dhanuktola and Dusadhtola quarters of the village. The people of these tolas respect her a lot. They do not have any desire to grab her house. Anmana Didi looks happy when she visits these tolas. She never asks for any help from the people of her tola. The people of her tola would help once and then tell their wives, who for years after that would remind Anmana Didi of the favour they had done.

The village people say, "Didi, it is a work meant for Lord Hanumanji, his temple is beside the road. We all go by the road and worship him by bowing our

heads. We would work without accepting any wages."

"No dear, the pilgrimage and God's work should not be undertaken in this manner. I am not a queen and would never construct a temple or would never dig a pond without paying wages to the labourers."

"But the casting and plaster work?"

2

Adjacent to this roadside temple, there is one acre of land in the name of Anmana Didi. After the cement plastering work is over, she will register this land in the name of God. Whatever harvest would be cropped, would be used for the maintenance of the temple.

However, a nephew from the neighbourhood has been after Anmana Didi for some time now.

"Didi, I am your nearest nephew. This land is adjacent to my house. Earlier the people gave land adjacent to the road to people of lower caste and widows. But now times have changed. Now the value of the house and the land beside the road has increased. You will die someday. Then this land would be the bone of contention amongst all the people in our quarter of the village."

People thought nothing of telling her to her face 'You will die someday!' But dare tell this to a woman whose husband is alive! But you can tell it to a widow; although she had adopted a boy and has a full-fledged family with a daughter-in-law and

grandchildren! Anmana Didi replied, "This land has been earmarked for God. This is the only source of my livelihood. Whatever I save after my expenses is preserved for the casting and plastering of God's house. The land and earnings of Jhanjharpur property are for my son and daughter-in-law. So how can I ..."

"Again, Didi! You did not understand! Till your death, keep all these properties; earn your livelihood. But after your death the people of our quarter of the village will quarrel, would you like it? And I am your closest nephew ..."

Anmana Didi's nephew works in some distant town. The people of the village normally desist from talking with her, afraid she might ask them for some help. But whenever this nephew comes to the village, he comes to meet her.

The ceiling of the temple leaks so much, and this year it leaked even more. The raw ceiling did not work even for two years. That would be replaced by casting, which is what Karim Miyan and Lakshmi Mistri have said; then only it will work. Let us see what happens...

The nephew comes to Anmana Didi's house even more often.

"All right Didi, give me half the land. Half an acre is enough for your nephew's dwelling, and the land for God would also be saved."

"But there will not be any entrance to the road from your house, then what would be the benefit?"

"Leave it, Didi. Even now I have come through our quarter of the village. Nowadays it has become a fashion to construct houses near crossings and beside the road. But on crossings or beside the road, only the house of God would be appropriate. Ten thousand rupees for half an acre, whenever you ask, I would pay; the cost of registry of land would be in addition to that."

"All right. Then I will think about it and then I will inform you. I would have to ask my son and daughter-in-law."

Anmana did begin to think in earnest. What was the way out? The walls of God's house have become black with the soot from the lamps. Even the statue of Lord Bajrangwali is Black with soot. She thought and thought till the morning birds began to sing.

"I will sell the land, what other option, no?"

The son and daughter-in-law said: "Dear Mother. That land is for God and that we know since the beginning. But look, he should not be doing any mischief."

"What mischief? He is paying price on the higher side. For God's temple, ten thousand rupees is not a small amount. I had only this much after a lifetime of saving. Will this half-constructed temple remain ever in this condition? I will talk to Lakshmi Mistri and Karim Miyan. Ten thousand rupees is sufficient

not only for casting and plastering but also for constructing a boundary wall!"

An estimate was made. The work would start the following day after registering the property; and it would be completed before Bhadra, the rainy season.

3

"This is the first time that I have got the opportunity of preparing papers for God!" Dasji's comment made Anamana Didi ecstatic.

"Look, the process of registering the property has been completed. Dasji is an expert in paperwork; it is a proven fact now, my God, it must have been perfect paperwork."

"People tell such lies like people's faith in God has diminished. Look at this Dasji. I had never met him before and do not have even a distant introduction. He has done two registrations, the first for the half-acre land in the name of my nephew and the second for the half-acre in the name of God! But he has prepared the papers by charging only one fee. He told me in clear terms 'Didi, I would not accept the fee for registering the papers in the name of God.'"

Anmana Didi is in a state of excitement. She removes everything from the temple building; the work will begin the next day. Laxmi Mistri has already brought all his tools for the work. Anmana Didi has already readied empty vessels too, which

may be required. The pond is nearby, although full of lichen and moss; the village people have cleared some space at various places in the pond so that their buffaloes could drink the water.

But there is chaos in the morning. Karim Mian has been stopped from doing the work. "Who has stopped him? Inform my nephew.", Anmana Didi said. But after registering the property, the nephew proceeded directly from Jhanjharpur to his place of work. The documents are also with Anmana Didi. The nephew's brother-in-law has objected to the work. He will not allow the boundary wall to be constructed. He is saying that the land beside the road is his brother-in-law's.

"But yesterday at the time of registration he was also present, then? Look, then this temple would also be in his name. He must be in some confusion." The nephew would return only at the beginning of the next month after he withdraws his salary. For a month, Anmana Didi travelled back and forth from her village to Jhanjharpur. Her son and daughter-in-law told her that it might have been a ploy by the nephew. "No, do not tell that. Dasji seemed so good-natured. Let us see what happens.", she replied.

4

"Didi, you are under some confusion, I think.", the nephew said.

"Then this temple is also yours, no?"

"No, Didi. This temple is for God and would remain his. And the land on the other side is also for Him"...

"Then this hut is also yours, no?"

"No, Didi. Till you live, please stay there. Who will stop you?"

"Boy, I am obliged. And the outlet for the land is neither from our quarter of the village nor from the roadside."

"Didi, go through my land, who will stop you? And in the cultivated areas, everybody passes through the raised dividing line. Those farmers who do not have land beside the road go to their land or not? You are talking in a divisive tone of the new generation of people."

"But all these you did not tell me earlier!"

"Didi, I told you all this. But you are confused. If you do not remember, let me call Dasji he is a neutral person, an outsider." "

"All right. He is also part of the plot."

"He charged a fee for only one registration, and you are saying that he is part of the plot?"

The nephew's voice became harsher, he became restless and uttered loud words, and he departed quickly.

5

Today's morning at her father's village began the same way as the morning when her husband had died. Today the girls of the village did not come to

her hut to pick lice from her head.

The night-long discussion of Anmana Didi with Lord Bajrangwali just concluded in the morning. The people were disturbed hearing this at night and tried to lull their children by patting them to sleep. Somebody came in the morning and suggested arbitration with the help of the village panchayat. But Anmana Didi was angry with Lord Bajrangwali. "I was planning to sell only the other half of the land, but he registered the land beside the temple. The land that is in the name of God now has no approach road from the temple. There is no path to go to that land from the temple. Look at this Bajrangwali. Mahavir! What power is inside him? After half-starving for forty years, I brought him from a hut to a pucca building. I just wanted the casting to be done, the boundary wall to be constructed, only that was my desire and that too for him. Ha!

6

The next morning people saw Anmana Didi standing at her nephew's door. The people thought that now more strife would ensue. But look, what is happening? Lakshmi's brother has brought a rickshaw. Anmana Didi is going to Jhanjharpur accompanied by her nephew! Who said this? She does not speak a word with anybody. All right, Lakshmi's brother has said all this. Yes, the one who had been sent to call the rickshaw must have

passed on the information that the rickshaw is to go to Jhanjharpur.

Dasji had to prepare one more registration document. But looking at Anmana Didi, he started to tremble. However, Anmana Didi's anger was so much, that she did not utter one word. She swallowed her anger. She registered the piece of land on the rear side also, in her nephew's name. After the registration, she returned from Jhanjharpur station to Jhanjharpur bazaar to her son and daughter-in-law.

Lakshmi's brother returned to the village. He took two passengers to Jhanjharpur station but came back with only one passenger. He brought a message also, a message from Lakshmi Mistri and Karim Miyan. Tomorrow morning, work would be started, again.

7

The boundary wall was constructed barring the temple of God and Anmana Didi's hut. Anmana Didi's nephew had said that nobody would touch her house till she was alive.

House or hut, the first year it got partly damaged. In the second rainy season, the bamboo support collapsed. But Anmana Didi did not come. The message was given to her by a person from the village. The casting work of the temple could not be completed. Anmana Didi went to Haridwar and

returned after some days to Jhanjharpur.

People asked her: "What did you ask from the Ganges?"

"This blind faith should go out of my mind.", she said.

"And what did you sacrifice to the Ganges?"

"My anger, I gave it to the Ganges."

To all questions, Anmana Didi said only this: "What would you do? There is no power in Lord Bajrangwali. Let the hut fall. The hut with bamboo support, how long would it last anyway?"

8

Five years went by. The nephew had returned to the village. In the morning after he had relieved himself near the pond, he came near the handpump to clean his hand. He sat there with his water pot. Then suddenly he felt a massive pain in his chest, and nobody could save him. People began to talk, 'look at the curse of Anmana Didi; Didi had wept and wept that day. Before that day there was no power inside the statue of Bajrangwali. But a curse from a person who has been deeply hurt does work. That day the Bajrangwali awoke. Today he has shown his power.'

But Anmana Didi, when she heard the news, merely told the messenger that there was no life inside the stone statue of the Lord. Her nephew must have had a heart attack! Near her house too, a few days ago, a Marwari had a heart attack. But there were

doctors there and this Marwari fellow's life was saved. In the village, people lose their lives since there is no treatment. That is why, in her old age, she decided to live with her son and daughter-in-law in Jhanjharpur.

9

Cattle-grazer Brahmins mostly inhabit the village. The onslaught by the bhang-intoxicated buffaloes over the purchased pig from the Dom caste (considered untouchables in olden times) of village Samiya is worth watching.

The buffalo grazers sat over the buffalo in such control that was almost unimaginable. The participation of the Dom caste in festivals is apparent. From making big baskets to fans for the summer season; there is the participation of the Dom caste in all aspects of public life.

The Durga Pooja committee retains the head of the sacrificial animal.

The meat for all marriage feasts is obtained through the slaughterhouse of the Muslim tola. The Muslims retain the head and skin of the slaughtered he-goat. The buffalo-grazer Brahmins perform devotional songs on weekdays or on more auspicious occasions playing the drum that is made by using those skins. And a devotional song is going to be performed today before Lord Bajrangwali.

The big flag is flying, it has been there since the

Ramnavmi festival. The bell along with some other gadgets is ringing. It is evening, and the buffalo grazers have arrived. For all festivals, be it the Sukharati festival or Ramnavmi, devotional songs are sung before Lord Hanuman. This is a matter of faith for the people of the village and that is being performed today.

The villagers have plastered the Hanumanji temple. The casting of the ceiling has also been completed. People have started talking of Anmana Didi as an Anmana mystic (Baba). She died some years back. She did not return to the village. To reduce the effects of an evil eye over the dwelling land of her nephew, an astrologer suggested that a cow should always be there at the door. The passerby sees the cow grazing on the green grass and that takes out the effect of the evil eye.

Hanumanji's flag is flying high. It is evening. Brother Gonar is playing the drums ceaselessly. Now Anmana mystic's words have spread near and far. True, before the statue of Hanumanji, there are two sets of devotees. One set of people believe in rationality: Anmana registered the remaining half an acre of the land to her nephew to instil fear and anxiety in his heart. He could not resist this attack from Anmana Didi. True, there cannot be any power in a stone statue.

But the second group has faith in Hanumanji. This Hanumanji has proved himself, he is great. Look,

challenge an ant and she will bite you even though it may mean death for her. Anmana Didi challenged Lord Mahavir and how could he leave this challenge?

Brother Gonar is playing ceaselessly on the drum. He would please Hanumanji, no doubt about that. The bhang is working, his eyes are intoxicated, and his hands are flying over the drum. Seen from his eyes, the stone statue of Mahavir would look alive, as though a soul had indeed entered it.

Annexure Two

The Robber (Tashkar)

1

Inside the Shaligram-stone a hole exists, the black shaligram stone is found near the river Narmada. In Jamsam village much has changed, right from the Dihbar-worship place of the village deity to other things, but some of the other symbolic things are present. But any symbolic existence of my love story is not present anymore.

The plantation and the jungle have become sparse now. When I was a child, the mango orchard was full of underground passages and holes made by animals. It was full of distinct kinds of birds and big and small animals. From the month of Jyestha to Agahan, Malati and I used to gossip around the khurchania-creeper. During the Phalgun-Chaitra month, we used to have endless conversations near the lavanglata bush. Malkoka, Kumud, Bhent, Kamalgatta-root, the reddish-Bisadh: we were in search of these, wandering through the mud and muddy water. Barefooted, we hopped around thorny bushes and played a game of 'seven houses' in the mango orchard. We used to make our

imaginary home with the karbir-bush. Malati is used to preserve the seeds of flowers.

Malati was the same age as me. My mother used to say that Malati was six months older than me, but my father used to tell me that she was six months younger than me. Why he used to tell this, I came to understand much later.

During the entire mango season, Malati and I guarded the mango orchard. But at dusk, before night fell, my maternal uncle Bachhru and Malati's father Khagnathji would come to the orchard to guard it during the night. But here also there is no symbolic presence of our love tales. I mean, the love story of Keshav and Malati.

But there at the Pucca village deity spot, I try to look for the black Shaligram-stone, which has a hole inside. I had stealthily placed the stone here somewhere.

The villagers had spent a lot to make the dome for the village-deity place. Earlier there was nothing here. The stairways for the pond had been constructed by the King and this pucca temple; only these two things still existed. But the poor King could not worship here; out of dishonour, he did not come to this village.

2

I am Keshav, from village Mangarauni, of Naraune Sulhane root, gotra Parashar, son of Poet

Madhurapati.

Malati was the daughter of Khagnath Jha of Mandar Sihaul root, and Kashyap gotra of village Jamsam.

Khagnathji and my maternal uncle Bachhru were close friends. My Bachhru mama hailed from Jamsam village. He was well-to-do and we were poor. So, for the one-month summer vacation and the fifteen-day Durga pooja holidays till Chhath pooja, I used to stay in my maternal uncle's village. During the summer vacations, I would guard the mango orchard, watching the ripening of the early 'White' mango variety to late the 'Kalkatia' mango variety. During Durga pooja, we enjoyed the celebrations right from the first day till the immersion ceremony. Again, during the Deepawali festival, I lit the bamboo leaves and returned to my village at the time of the Chhath festival. In between throughout the year, I occasionally visited Jamsam village.

With Malati, I often quarrelled. Once, when I was in the fourth class, during the summer, I was visiting Uncle Bhachhru's mango orchard. I quarrelled and stopped talking to Malati since I was angry. However, I forgave her soon and resumed chatting with her; Malati always unusually softened me. She never remembered the topic of our quarrels; once I went up to her and said, "I am sorry for that ..."

"For what?" she said.

"For that over which we quarrelled."

I realised neither she nor I remembered what we quarrelled about, so after that, I never fought with her. She, however, often used to get angry with me, and then I would ask her why she was not talking to me. And since she never remembered the matter for which she was angry and neither did I, then what is this quarrel all about?

Life went on in this way. After the summer vacation, I waited for the Durga pooja, and after the Durga pooja vacation, I looked forward to the summer vacation. From when this wait began, I do not remember.

3

Father lived by sharecropping in the village; that is, he worked in the fields of others for a share. After middle school, there was no school for higher education in the vicinity. All the Sanskrit schools had closed.

So, there was no school for me. Year-long, either it was work or vacation. My mother's parents were alive. My mother visited her father's place now and then. I also used to visit my maternal uncle's village often.

There were many problems in that village. I often heard the talk about the 'preservation of Panji' from my father. He also said that this was only possible if I could be married to Malati.

Malati was my friend. But we became distant after

the 'preservation of Panji' topic began. The ease with which we met suddenly started to vanish. While seeing her I started imagining her as my wife, and I am sure she must have felt it too.

4

Soon after that, Bachhru's mama came to my village:

Madhurapati: "Bachhru, in your hands now lies all my respect. Khagnath's daughter is simply appropriate for Keshav. She is beautiful and good-natured, but our Keshav is also magnificent. Both are of the same age, but Malati is younger by some days. Oh! You do know that my father gave seven hundred rupees to the bride's father and then my marriage was solemnised, and my father had Panji. But we do not have land now. Yesterday the genealogist came on a mare; the mare was intoxicated after drinking bubble-bubble. He told me at once that only Khagnath's daughter is available, while he prepared the list of the probable. And if that does not happen, I would be debarred from the east-coast Shrotriya's group."

Bachhru: "I am going to ask Khagnath. He is my friend, but what is inside his mind, that only he can tell."

I did not know why my heart was filled with love. I had accompanied Bachhru's mama to his village.

5

Malati: "Keshav, if you are married to somebody else then how can we meet?"

Keshav: "If you were married to somebody else, then how you would ask these meaningless questions?"

Malati: "But you understand one thing? Yesterday your maternal uncle was talking to my father regarding our marriage!"

Keshav: "Then?"

Malati: "No, all was well but then a messenger from the King of Darbhanga came to say that he had a message to convey from the King".

Keshav: "What was the message from the King?"

Malati: "I do not know. But the messenger told my father not to finalise my marriage for some time."

Keshav: "You are so beautiful. The King must have seen some boy for you."

Malati: "I do not know..."

6

The caravan of the king's minister stood in front of Khagnathji's house! What changes happened in these two days? The messenger had passed on some messages. So Khagnathji is in such a hurry now, for the marriage of his daughter! See the swiftness. People reached there in large numbers, and all were busy with the welcome ceremony. I too was observing everything. By evening my father had also come. There went the minister's caravan

and my father's hand touched his forehead. And he then relapsed into silence. Khagnathji was also silent.

The King had sent a proposal for his marriage to Malati! King Bireshwar Singh. What a shame! He must have been over forty years of age and this proposal of marriage with a thirteen or fourteen-year-old girl? What was the status of Khagnathji, how could he oppose the proposal?

My father was anxious; the Panji would not be preserved.

On that day, in the evening, I met Malati near the corner of her house. Her big eyes, like the Karjani, were swollen; it looked like she had wept without consolation, for hours. What I said to her, I do not remember. Yes, but in the end, I told her that everything would be all right.

7

In Jamsam village, the marriage proposal was solemnised between King Bireshwar Singh and Malati.

Also, in Jamsam village, a pond was dug. Beside the pond, a new temple was constructed; how could the King worship in a temple constructed by others?

But I, Keshav, was the son of Poet Madhurapati!

The marriage date came closer. There were no other auspicious dates during that season. That evening I told my plans to Malati.

In a wooden cart, the front part as well as the back

remains unstable. The pressure on the front must be more because otherwise, the back would be unstable, and the cart would tumble. But I balanced the back of the cart, and I waited for Malati near the bamboo trees.

She came and sat on the cart. Whoever saw me on the road did not talk to me for fear that the cart would tumble. She saw a colourful Patrangi bird and nearly exclaimed aloud; I put my fingers on her lips.

I brought Malati to my village. The wedding preparations had started; my dhoti was being coloured for the occasion. Somebody came from Malati's village to enquire about her; I captured that person and hold him back. When the question arose in my village, "Who would perform the ceremony of kanyadaan from the bride's side", I brought out that person. I said, "He is from the bride's village, so he will perform kanyadaan."

I put down the leather Salamshahi shoe, wore a dhoti and performed the marriage rites. The vermilion ceremony, where the sacred vermilion is placed on Malati's head was fated to be performed only by my hand.

8

Now, what would King Bireshwar Singh do?

He called the genealogist and ordered him to place the derogatory title of "Tashkar" - robber - before

my name in the Panji. But Madhurapati was full of pride for his son. A tiger's son is again a tiger! Panji and water both go downwards, as courage flows down from father to son. But after Tashkar Keshav marries Khagnath Jha of Srikant Jha Panji's daughter, Madhurapati's shrotriya category would remain in existence.

And after one hundred years, a play is going to be performed in this village: "Sultana- the Robber!"

And I, Tashkar Keshav, from root Mangrauni Naraune Sulhani of Parashar gotra, son of Poet Madhurapati, am looking for symbols of my love story in this village Jamsam. But only that pond built by King Bireshwar Singh and the dilapidated temple could be seen. Poor King, he did not come again to this village out of shame.

This pond and the dilapidated temple are the remains of our love.

Annexure Three

The Science of Words (ShabdaShastram)

The Sun happens to be in the fifth sign of the zodiac, normally between the sixteenth of August to the sixteenth of September. If you want to dry something then it is the best time to do so, since during this period the most intense light and heat of the Sun falls on earth.

During this fifth sign of the zodiac, the palm leaves remain under the Sun, a part of Milu's father's annual preservation plan, to instil life in these palm leaves. Ananda used to help in preserving these palm leaves. She would carefully place the palm leaves where they would get the maximum heat, Milu remembered vividly. Ananda's life was mostly spent with Milu. But before the onset of this year's fifth sign of Leo of the sun-zodiac, Ananda had departed ... and now when she is not present, how will the preservation of life be possible, the life of Milu's and these palm-leaf inscriptions...

Fallacy, the fallacy of words, we ascribe our

emotions to words, and after that confusion begins.

In the courtyard of Lukesari, there is a tree of sandalwood.

Beneath that the cuckoos clamour

I will cut the sandalwood tree and encircle the courtyard.

Cuckoo, your clamouring will end.

The cuckoo of the jungle began crying.

The cuckoo's clamour stopped.

Oh! cuckoos, cuckoos of youthfulness, do not cry.

Clamour cuckoo, clamour

Whichever jungle you would go to.

Your marks would remain there.

Tears do not come out of the eyes.

I will wrap both your wings with gold, o cuckoo.

I will wrap both of your lips with silver.

O my cuckoo dear, whichever jungle you would go

The marks of 'garland of blood' would remain.

Some voice was coming from the village quarters where the tanners lived ... it was Ananda's voice.

But Ananda was dead, only a few hours earlier!

Bachlu had seen her dead body. After informing Milu, he returned to the village quarters. Ananda had died when she was quite old. But the voice that was heard was of a young Ananda...

It may be a fallacy, a fallacy of words. Srikar Mimamsak, Milu's father, often said many things

about the 'science of words.' We ascribe meaning to the words and then the confusion begins...

I

The Science of Words

There was a tumult.

The turmoil began. In the river Balaan, a corpse was found floating. Besides the washerman's quay, the corpse had got stuck on the edge.

From where it had come nobody knew. It was a dead body of an old woman. But the washerwoman recognised it. She informed Bachlu, who in turn gave the news to the dead woman's family. Only an old man lived in that house ... the house of Milu. Milu's village people brought the dead body to the village. Milu performed the last rites.

In the village, this incident became a hot topic of discussion. The old Bachlu knew something more. He knew who the dead woman was. The new generation did not know all these things...

The dead body of Ananda was consigned to the flames...

Ananda was kind, she understood things quickly. Her daughters were married into well-to-do families. Her son was educated. Milu, Ananda's husband, and son of Srikar Mimamsak were also highly educated. Never had they asked anything

from anybody, even in times of need.

Bachlu was also old... In this village, only Milu was older than him. The people regarded these two as "old men".

Old man Bachlu knew many things...

....

Discussions between Milu and Srikar were common. Sometimes I understood and sometimes I did not...

"Milu, in the book Bhamati, Vachaspati says that the basis of ignorance of living becomes the subject. You will accept which method for self-introspection? How can the untruth be the cause of something? How can the fact of the existence of something prove something as true; and how it can prove its existence in three ages? That which is neither true nor false; and which is also not both, only that is unspeakable. Without any subject and the knower of that subject, how the concept of zero can be explained? Milu, Kumaril says that the Atman (soul) is living inertia. During the awakened stage, it is knowledgeable and during sleep, it is without knowledge. Milu, Vachaspati says in Bhamati that a person expert in a science that is without self-introspection behaves with society in the same way as an animal behaves with it. He flees on seeing a person coming holding a stick; and if he sees someone coming with a basket of food, then he goes near to him. It means that he fears fear."

It was the season of mango fruits.

Monkeys and Nilgais leapt from tree to tree, and the Bison trampled vegetables growing in the fields behind the houses in the village.

"Everything has been destroyed, Bachlu. I will go to the orchard in the morning. The Nilgai has already bitten a lot of fruits and crops, now these monkeys are after the mango fruits."

I did remember that during the mango season Monkeys and Nilagais had a great feast every year. It was the mango season. So, Milu would have to begin guarding the mango orchard. The flowers had just begun turning into fruits. Milu had to construct a loft; I also helped him. We were just returning after cutting the bamboo. It was early in the morning, and the red in the sky had a yellowish hue. Near the small pond, I saw Bachlu...

-

I began to come forward through the pathway in the field. Then I saw some blood... I became nervous after seeing the blood.

But I relaxed soon. I then saw the sharp leaves of bamboo had bruised the girl's hand.

The girl had tears in her eyes. Milu cleaned the blood and put some damp soil on her bruises.

"What are you doing?"

"The flow of blood will stop. It will stop bleeding now."

The girl had run through the field. -"What is your name?"

"Ananda".

"From which village have you come?"

"From this village."

"From this village?", both of us exclaimed together. Yes, Ananda was her name. And it was their first meeting, Milu, and Ananda.

.....

The loft in the mango orchard was constructed. But Ananda was not seen after that.

Milu often asked about her.

-To which quarter of the village does she belong? She is neither from the quarter of the Mishras nor from the quarters of the Westerners or the Thakurs, he kept thinking.

-If she had been from the quarter of scavengers, then I would have known her.

-Then how she is from our village, and if she is from our village then why have we not met her till now?

But in between these events, a coincidence occurred. In Milu's quarter, an investiture ceremony of Phude's son was held. On that auspicious day, I had gone outside the village to the tanner's quarters to cut bamboo. I also had to call

the men who would play the pipes.

"Hirua brother, O Hirua brother".

"He is coming".

A woman's voice was heard. The voice seemed familiar to me.

"Who are you?"

"I am Hirua's daughter. What do you want?"

"Your father did not come for the bamboo cutting ceremony; the voice of his pipe is missing there. I have come here to call him."

"He is preparing for that occasion".

"What is your name?"

At that very moment, a girl came outside, pushing aside the creepers which were hanging from their house enclosure made of bamboo.

"I am Ananda. I recognised you. What is your name?"

I was feeling cold. But I had to answer.

"Bachlu."

"And your friends' name?"

"Milu, son of Pandit Srikara."

I told Milu's father's name to Ananda, although she did not ask for it. Not knowing why...I told her.

At that moment Hirua came out with his pipe. I accompanied him to Milu's quarter of the village. On the way, I asked Hirua- "Ananda is your daughter but I have never seen her."

"She has lived, most of the time, at her maternal

uncle's place. But now she has come of age. So, I brought her to the village."

"When will she go to her maternal uncle's place?"

"No! Now she is of marriageable age. She will remain with us."

Milu, my friend, had been asking a lot about her. I kept thinking about how he would react after hearing about the news of marriage. I wished that Ananda would go back to her maternal uncle's village and then I would be free from Milu's repeated questioning.

But now since Ananda would remain in the same village as Pandit Srikar's son Milu, what would he do?

Oh ... I, myself, am thinking out of context. Milu had naturally asked about Ananda. That does not mean that ...but does it mean..., then?

The son of a Brahmin and the daughter of a Tanner...

Will Pandit Srikar approve of this relationship? Will the village people approve of this relationship?

Oh...I am again thinking out of context. I could hear the pipe blowing. People moved forward towards the bamboo plantation, and through the field, Milu and I accompanied them. On the way, I tried to locate that place. The place where Milu and Ananda first met ...we could hear a faint voice ...a beautiful musical sound... The boy, whose investiture ceremony was going on, had marked the bamboo.

The bamboo now had to be cut. Construction of the sacred loft in the courtyard had to be completed today as it was an auspicious day. After much labour and sweat, we finally completed the work and only then my mind was at peace. After that Milu and I started walking through the field.

But Milu started asking me questions about Ananda again. He was my Lord Rama, and I was his follower, Hanuman.

Sitting on the loft in the orchard one day, I said to Milu:

"Milu. Please forget her. Why are you bent upon giving her a bad name? Ananda is Hirua's daughter. Although she asked only your name, I told her both your and your father's name".

"She asked for my father's name?"

"No, but..."

"Then why did you tell her my father's name?"

"One day she would come to know ..."

"That day I would have faced ... now she will ignore me ... now I have to put in some extra effort."

"What effort? You are Brahmin Srikar's son, and she is the daughter of Hirua, the tanner. Why are you bent upon giving her a bad name?"

"I will marry her, why I would give her a bad name?"

"Who are you deceiving?"

"I am deceiving nobody, dear friend."

Milu took decisions impulsively. He was Pandit

Srikar's son. Srikar was an exponent of the Mimamsa school of Indian Philosophy. I had seen the palm-leaf inscriptions lying everywhere in his house; so, I did not believe my friend.

"I have never seen her in the village."

"You never stay in the village for long. You returned only last year from the school of your teacher."

"But you had also not seen her."

"She has been living in her maternal uncle's village."

"Will she go to her maternal uncle's village again?"

"No, I had enquired again about that. She will now remain in the village."

Last year, Milu's mother died.

Srikar Mimamsak became almost crazy. The village people were worried: How would there be the preservation of palm leaves in this year's Leo zodiac of the sun? Srikar had been grappling with this anxiety and so he became almost crazy...it was being discussed by the people of his quarter of the village.

....

Hirr...hrrr...hrrr...

From my quarter of the village, Domasi, Milu and I were shouting hrrr...hrrr and following the pigs. We reached the tanner's quarters in the village. Ananda, however, met us midway. Along with the pigs, I moved forward. After a while, I turned my head around to overhear the talk between Ananda

and Milu.

Hirr...hirr...

This time Ananda shouted "hirr" and I smiled and moved further along with the pigs.

This went on for quite some time. Hirua was agitated and came to me several times. Hiru's wife began praying for her daughter.

How distant is the temple of the Goddess?

How distant is the temple of Lukesari?

Many miles I went for an appeal.

Goddess, look unto me.

Many miles I went for an appeal.

Goddess, look unto me.

Four miles away from the temple of the Goddess.

Eight miles is the temple of Lukesari.

Ten miles I went for an appeal.

Goddess, look unto me.

Ten miles I went for an appeal.

Goddess, look unto me.

Which flower is for the temple of the Goddess?

Which flower is for the temple of Goddess Bandi?

Which flower for my chosen appeal?

Goddess, look unto me.

Which flower for my chosen appeal?

Goddess, look unto me.

This flower is for the temple of the Goddess.

That jasmine flower for the temple of Lukesari

The Marigold flower I chose for appeal.

Goddess, look unto me.

The Marigold flower I chose for appeal.

Goddess, look unto me.

....

Hirua came to Domasi, the village quarter of the scavengers.

"What will happen? How will it happen?"

"All false..."

"I promised him that I would accompany him to Srikar Pandit."

And I accompanied him one day to Srikar Mimamsak. "Srikar's wife died soon after the Leo zodiac of the Sun. After that Mimamsak became crazy ... people say, people who were from his quarter of the village. The people of the village and the learned people of the area respected him. I am telling you what I have seen with my eyes.", I said to him on the way.

Talking thus, we reached pander Srikar's house.

"Come Bachlu. Hirua, come and sit down.", saying that Srikar relapsed into silence. After the death of his wife, he had become like this. He seemed normal but suddenly would become lost in silence.

"Uncle, the courtyard of your house is empty. How long will you let it remain so? Why don't you get your son Milu married?"

"Milu has already made his decision about his marriage."

"When and where?", I became agitated and asked.

Hirua seemed to look towards me with relieved eyes.

"He has decided to marry Ananda. Her father has come with you."

Oh... and Srikar Pandit was that type!

And Milu was of that type too! He has already hypnotised his father. But a person from Srikar's quarter of the village overheard this talk.

We all were seated when that person came to Srikar's house, accompanied by some other people. An argument ensued between Srikar Pandit and these people. The opposite argument, word for word, ensued.

"Srikar, what type of demeanour is this?"

"Which type of demeanour?"

"You do not have any sense in distinguishing high and low Mimamsak?"

"Dear learned folks! What is this high and low differentiation?"

"That means that high and low are only meanings of words. And the analysis that we have done after making it a sentence is selfish?"

"If you do not believe then surrender the selfish content from the sentence. All fallacy would be falsified."

"Does this mean you are hell-bent on carrying out the marriage between Milu and Ananda?"

"Dear Learned Folks! You confuse snake for rope

because both have a separate existence. If you squeeze your eyes shut, then you would see two moons; then you place moons in two real places in the sky. The reason for fallacy is not the subject but the attachment, although both purpose and result are true. And here also the knowledge of all subjects cannot give knowledge of the self. One's nature is described by knowledge of self through the concept of self. Self is the subject and the object both, of knowledge. The knowledge of self is both subject and object. The meaning of substance is obtained through attachment. The meaning of a word is near its inference after we hear the word."

"You are creating a fallacy of words. We all see that you are determined to get them married."

"When desire does not get fulfilled then it is envy.", Pandit Srikar commented.

"Do you think that all this that we are saying is out of envy? Don't you give any value to caste?"

"See, Ananda is full of good qualities. My caste and hers are the same, and that is the truth and known to all. She will be able to preserve the legacy that I believe. And that is my decision."

"And that is my decision," these words did not enter my and Hirua's ears simultaneously. I had known Srikar and Milu for a long time. But this type of unexpected decision to which I was accustomed Hirua was not. Hirua realised what these words meant after some time. He was amazed when he

turned and looked towards me.

Then Srikar Mimamsak pointed a finger towards one person, an astrologer.

"Jyotishiji, you select one auspicious day. In this season this holy marriage should be held. The Leo zodiac of the sun is arriving. Before that. Does anyone of you have any objection?"

All stood on their feet with bowed heads. Who would dare to oppose Srikar Mimamsak?

"All of us came here to discuss. But if you have already taken a decision then there remains nothing to oppose."

Mimamsak raised his hand, and all became silent.

I and Hirua moved slowly away from there.

Hirua took such a deep breath that I could feel it.

....

It was not that any other obstruction did not come. But that crazy Srikar Mimamsak was a scholar of repute. Ananda became his daughter-in-law. She was accepted not only in Milu's quarter of the village but also among all the scholars in the vicinity.

....

In Ananda's father's house, the marriage ceremony was organised. I had heard the song, full of life, I still remember:

The black bee that slept over the hill

Gardener-daughter sleeping in the garden.

Get up gardener-daughter, keep the garland.
 The black bee that slept over the hill
 Gardener-daughter slept in the garden.
 Get up gardener-daughter, keep the garland.
 With what flower I would cover Goddess Lukesari
 With what I would make her clothes
 With what flower I will knot to make it an ornament
 Get up the gardener-daughter and place the
 garland.
 With Arabian jasmine flowers, I will cover Bandi.
 With Spanish jasmine, I will clothe her.
 China rose would be the ornament of Lukesari.
 Get up gardener-daughter, thread the garland.
 Get up gardener-daughter, thread the garland.

Srikar Mimamsak became more composed after assigning the task of preserving the palm leaf inscriptions to Ananda. After his wife's death, the poor man was apprehensive regarding that important work of his.

Ananda's role in preserving these palm leaves seemed like a divine interference. In a sudden turn of events, Milu told me how he had convinced Srikar Pandit about this marriage. The daughter of a Brahmin would be busy cleaning utensils and Pooja materials; she would be busy making an earthen image of Lord Shiva, and by then the palm leaves would get damaged.

He could not allow these palm leaves to be destroyed; Ananda had to get married to his son and come to his home, Srikar Mimamsak had decided.

Milu was grateful for his decision.

Srikar had aged. Srikar and Ananda were still very much active in holding their philosophical discussions.

Ananda sang:

When twelve years passed, and the thirteenth arrived.

When twelve years passed the thirteenth arrived

Folks my mother-in-law calls me tigress.

She would banish the tigress from her house.

Folks my mother-in-law calls me tigress.

She would banish the tigress from her house.

Outside your courtyard of yours is standing the moneylender

Folks, give me Madar and Thornapple, I will grind and will drink it.

Folks, give me Madar and Thornapple, I will grind and will drink it.

The beloved came from outside and sat on the bedstead.

The beloved came from outside and sat on the bedstead.

Folks, tell the thoughts of your heart; after that, I will drink poison.

Folks, tell the thoughts of your heart; after that, I will drink poison.

When twelve years passed, and the thirteenth arrived.

Folks, my mother-in-law calls me tigress.

I will banish the tigress from home.

My mother-in-law beats me, my sister-in-law beats me.

My mother-in-law beats me, my sister-in-law beats me.

Folks, these will go, and all the wealth would be mine

Folks, these will go, and all the wealth would be mine

Keep silence; keep silence proud women you are great, proud women.

Keep silence; keep silence proud women you are great, proud women.

Proud women, I will perform holy-basil-plant oblation and will squander all my wealth.

Folks: I will perform pond oblation and will squander all my wealth.

Srikar Mimamsak would jokingly ask- "Ananda, you do not have a mother-in-law, then can you say that she is calling you a tigress?

"Therefore, I am singing, everything I have, but ..."

While speaking Ananda's eyes were full of tears. I still remember this.

"I caused you pain by telling this."

"What pain; I do not have a mother-in-law, but I do have a father-in-law."

Seeing Srikar happy, Milu always felt satisfaction.

....

Even after Srikar Mimamsak's death, Ananda continued to instil life in these palm leaves.

At the proper time, Milu had two daughters, Vallabha, and Medha.

I had seen the joy on Ananda's face. She had gone to her mother's place, where she gave birth to the twins.

You Red Fairy. O Pink fairy

You Red Fairy. O Pink fairy

O Over the sky would dance the Indra Fairy

O. On the rose would dance the Indra Fairy

At the proper time, he had a son. When his son Megha grew up, Milu sent him to Benaras to study. The days passed, his daughters grew up, and both Medha and Vallabha were married. Milu knew inner satisfaction and peace.

His son's marriage was also performed in the meantime. Megha began teaching in Benaras. Megha, Medha and Vallabha all three came to the village at least once a year.

People forgot many things about them.

2

The Stage of Bhamati

Ananda was busy preserving the palm leaves of Milu's father; even in the intense heat, Milu still remembers.

Ananda's whole life was spent with Milu and when she was not present then how could Milu survive?... Milu did not listen to the holy Garur Purana. Milu liked to hear Mandan's Brahmsidhi and Vachaspati's Bhamati when he felt in the mood to listen to something. If his daughters insisted, then he would hear Kumaril's philosophy about self.

Srikar often spoke many things about the science of words and the philosophical writing of Bhamati. We ascribe too much meaning to words and then begin the confusion.

"Teacher; after my wife's death, I am in distress. What is this life? Where will Ananda be?"

"Milu; be composed. This lesson of Brahmasidhi will remove all your illusion. In Brahmsidhi there are four divisions - Brahma, Logic, Command and Accomplishment. In the Brahma division, the discussion is on forms of Brahma, in the Logic division it is on proof, in the Command division it is on the liberation of living beings and in the Accomplishment part, there is a discussion on the proof of Upanishadic thoughts. Milu, there is no subject apart from liberating knowledge. Liberation is knowledge itself. Mandan gives value to the mean knowledge of Man's intellect. He values work. But

these alone are not enough for liberation. The sound word was given meaning through the explosion that Mandan saw. So, he is different from Shankar in a way that he identifies this explosion and gives identity to it, but Shankar does not believe in any identity less than that of Brahma. So, Mandan is a purer non-dualist as compared to Shankar. Milu, Mandan does not believe in abled and not-abled as mutually opposed. This sometimes means action-based difference, but that difference will not become an original element. So that Brahma would remain in all differences and still would do every work. Look, the thought at the Bhamati stage of Vachaspati and the philosophy of Mandan, are in coherence. On Brahmsidhi of Mandan, Mishra Vachaspati wrote an elucidation called Epistemology Critique. Although that work is now not available".

"Then how did epistemology critique come forward?"

"In Bhamati of Vachaspati, there is a discussion about it."

"But before knowing the thoughts of Mandan I feel that when he lost a discussion with Shankaracharya then how one would benefit from his defeated theories and how one would get peace?"

"See, Mandan was defeated; the evidence of this is not available in the writings of Mandan. Mandan

was a supporter of the theory of explosion, but Shankaracharya denied it. Mandan was a supporter of the opposite fame of Kumaril Bhatt; but Shankaracharya's pupil Sureshvaracharya, whom people often identify with Mandan Mishra, opposes the opposite fame theory."

"That is right. If Mandan had lost, he would have followed Shankaracharya."

"Now tell me, the Sureshvaracharya, who was appointed as head of Sringeri Math by Shankaracharya, says that ignorance is not of two types, but Mandan mentions two types of ignorance in Brahmsidhi as non-acceptance and wrong acceptance. Mandan tells living one is an abode of ignorance, but Sureshvaracharya disagrees with it. Mandan opposes Shankaracharya but Sureshvaracharya follows him."

....

Monkeys and Nilgais are tearing down the fruit trees and the male buffaloes are trampling the cultivated land behind the dwelling houses. Now for my sake, the village people would not stop rearing buffaloes.

"Four monkeys are in the orchard, and they are damaging the mangoes. I had gone there. In the evening, all the monkeys were perched on top of the trees. Till evening we, father and son duo, took care of the orchard. Now the monkeys have fled when we threw wooden missiles, but then they

went towards your orchard."

"All has been damaged. At night I am not able to see. In the morning I will go to the orchard. The Nilgais have also been damaged a lot. And now these monkeys are after mangoes. Let them damage when..."

"The Nilgais were completely gone from our area for some time. How have they resurfaced again? They must have crossed the river from the next village during the night..."

"I don't think that is true. These Nilgais have come from the Nepal side during the floods. Let them come when..."

"I told you about the monkeys."

"That would be done."

"All right, brother: then I am going," I remember the year when Ananda and Milu had met for the first time when during the month of mangoes, the Monkeys and Nilgais had suddenly disappeared. Now when Ananda has departed, these Monkeys and Nilgais have resurfaced again from nowhere. Not even fifteen days have passed since Ananda's death...

....

Bachlu left the place and on Milu's forehead thick lines of anxiety began moving, one towards the other like waves do, interfering mutually, the old waves turning into new waves and moving forward.

He calls his daughters, his voice reaching across the courtyard.

"Daughters! Jayakar and Vishwanath had gone to the orchard today; have both returned or not? I heard that the monkeys are up to mischief there. From tomorrow Jayakar and Vishwanath will not go to the orchard, tell them. Today monkeys came to the orchard; you did not tell me this. What should I do after hearing this when ..."

"I did tell you, father, but these days you remain in your thoughts. Then I got tired after repeating it, so I stopped."

Yes, Milu nowadays is lost in his world. The mangoes had begun ripening soon after Ananda's death... After so many years these Monkeys and Nilgais have again resurfaced to remind us of something!

....

Vallabha, the mother of Jayakar, and Medha, the mother of Vishwanath, both sisters have come to their mother's house after a long time. They met each other after so many days. The sons-in-law of Ananda have also come: Visho, the husband of Vallabha; and Kanh, the husband of Medha. Megha has also come with his wife and children.

Milu is calling for his wife ... Ananda ... Ananda. Then he remembers that she is gone now. Then he begins to call ... where is Vallabha ... where are you, Medha? Where are you, Jayakar, and Vishwanath?

Vallabha and Medha both come, and Milu begins singing. Ananda often sings the song: the songs that Ananda sang for Vallabha and Medha.

Red fairy. O. The Pink fairy

Red fairy. O. The Pink fairy

O. Over the sky would dance the Indra fairy.

The Goddess of the garland of red blood is standing at the door, the devotee has become poor.

O after she became poor, she is standing near the door of the blood-garland goddess

Mother, we would have to give money to the poor.

Mother, we would have given money to the poor.

Mother, we had given money to the poor.

Red fairy O pink fairy

Mother, O after she became blind, she is standing near the door of the blood-garland goddess.

Mother O, give an eye to the blind immediately.

Mother O, give an eye to the blind immediately.

The father and both daughters began crying.

....

“Ananda's death has been a disaster for you. Even though you are from the Brahmin caste and Ananda is from the tanner caste, the love between you two is incomparable. Do not be unhappy over her death. Brahma is without sorrow. The fanciful face of Brahma is pure joy. Thereafter your unhappiness over Ananda is inappropriate. Brahma

is the one who oversees. The visible ones are changeable and do not have any relation with the overseer. This world is not simply a fallacy, but it does have an existence. But this practical existence is not true. Milu, there is a difference between consciousness and unconsciousness; but that is not true. Living beings are of many types and ignorance is also of many kinds. Ignorance is one vice but the reference to it cannot be Brahma, it cannot be a complete soul. Its reference can only be an incomplete soul. Ignorance then is not true, but it is not a major untruth either. Milu; please remove this ignorance; that is called liberation, that liberation which Ananda has achieved."

And on Milu's face, complete peace could be seen.

....

Milu remembers the discussion he had once with Ananda, a long, long time ago...

"Ananda, when I am talking to you, again and again, I am gripped with fear. My father's weakness is his possessiveness for palm leaf inscriptions. So please remember all this: when my father asks you how these palm leaves should be preserved, then your reply should be: by protecting the books from water, oil, and loose binding, by drying these under the shadow. These books contain five hundred to six hundred leaves. I will bring some of those books for you to see. One leaf is a hand long and around

four fingers broad. These are covered with wooden frames on top and bottom. On the left side, there remains a hole through which a rope passes thereby binding the leaves together."

"Your father would agree?"

"He will have to agree. He does not have the means to bring a Brahmin bride. I once gave a farmer two rupees in advance for buying some land. But my father brought the advance back. He is saving money. He will have to spend seven hundred rupees to have his son married to a good Brahmin family so that his superior genealogy is preserved. And that Brahmin bride would come and preserve his palm leaf inscriptions?"

After the death of Milu's mother, Srikar became almost crazy; the people of his quarter of the village often said.

The village plague destroyed two-quarters of the village; those of the Mishras and the Westerners almost got annihilated. How many people in the surrounding areas died, nobody could count.

Milu got an opportunity so that his father could meet Ananda. Srikar saw in Ananda much more besides the quality of palm leaf preservation techniques.

Milu was victorious. Milu, of the Nyaya School of Philosophy, had won over Srikar of the Mimamsa School of Philosophy!

And the marriage of Ananda and Milu was thus solemnised.

He remembers his love talks with Ananda. Milu, it seems, is going to meet her. Ananda has died. She slipped into the Balaan River. The marks of her feet slipping into the river are quite visible.

Milu sees that mark and his heart fills with joy, he slips into the wave of emotion...

Ananda and Milu would meet very often, and take walks in the fields, the orchards, and the grazing grounds, beside the river. Milu did not jump into the river. This slope had become slippery, thanks to the young boys. Milu has a lot of memories of this place, he had often sat over here and then rushed forward at great speed into the river, cutting the waves in the forward direction.

"Hey, come and do this.", he said.

"That is not a big deal."

"Perform first, then only I would believe."

Ananda tried carefully but...

He could not stop her, especially beside the river.

She must have come here ...and then she slipped ... and drowned.

She might have come to remember something.

Yes. Ananda has arrived. Bachlu, listen, listen to this song.

Behind the house is the tree of china-rose flower

It is laden with fruits and flowers.
A parrot came from the northern state.
The parrot sat on the china-rose tree.
The parrot eats neither fruit nor flower.
It is destroying branches and leaves.
The parrot eats neither flowers nor seeds.
It has destroyed branches and leaves.
Beside the house, there lives a jackal.
O Jackal, please capture this parrot sitting over the
tree
Once tried.
Twice tried.
A third time the parrot flies
Neither this parrot is a mystic
Nor is the partridge.
It is like a conveyance for hen-sparrow.
"Brother; are you not able to hear this song?"
"Brother, I am hearing and seeing. Ananda, my
sister-in-law, is singing. I also heard this song the
day she died; it was she, singing-
In the courtyard of Goddess Lukesari, there is a tree
of sandalwood.
Beneath that the cuckoos clamour."

It was not the fallacy of words.

The next day after the ritual of fish and meat and
after the Pooja of Lord Satyanarayan, Ananda

neither cut the sandalwood tree nor encircled her courtyard.

The next day beneath that sandalwood tree the villagers saw two dead bodies in the tanner quarter of the village. The voice of Ananda echoed in the sky; all the village folks heard this:

Whichever jungle you would go to dear lovable cuckoo.

A mark of the garland of blood would be left.

It was not the fallacy of words.

Annexure Four

The Cattle Grazer Brahmin Village (Mahisbar Brahmanak Gaam)

One thousand heads, thousand mouths, thousand types of gossip, all true and un...

The Shudras have come out of the feet and so has the earth.

Garh Narikel, a village. Cattle-grazer Brahmins predominantly inhabit it.

Ponds and trees are all around this village. In this village one...two...three and one more, four ponds exist.

Exactly it is not so. There are three more ponds in this village. One is in the northern direction of the north pond, popularly known as the gigantic pond. People say that some monster dug this pond in just one night. But even after digging it for the whole night, the monster could not install the central sacred wooden pole in the middle of the pond. As the monster was in a hurry so he left the shoe of his one leg there beside the mound and left the place. For many years that huge shoe remained there but again after many years, during the flood, that too got lost. So, the only evidence that was there vanished. This pond is far away from the village, so no relation between this village could be established with the Chhatha festival. Yes, but this pond is mentioned during the ceremony of the sacred thread. Distinct types of fish reside in this pond. There is never a dearth of fish here. No need has ever been felt for putting seeds of fish (small fishes) into this pond. There is an annual fish-catching festival and barring the southern quarter of the village, the whole village gets its daily share of fish for at least one month.

In the southern direction of the south pond, there is a pond called the Buchiya (in the name of a

person) pond. It is also far from the village, but there is a sacred wooden pole installed in the centre of this pond. When this central sacred wooden pole was being installed a big ceremony was thrown by the great-great-grandfather of Zamindar, Piya Bachcha (yellow boy). He had organized a grand great feast. This pond is far far away from the village and in all directions of this pond, there are fields only. People rarely come here to take a bath. Here too there is an annual fish-catching ceremony, but that is only for this southern quarter of the village. There are many things attached to this pond. During Durga Pooja goddess Durga proceeds to her husband's place, on the last day of the festivities. On that day, the idol of the goddess Durga is immersed in this pond. Not the men, but yes, the women weep bitterly at the time of immersion of Durga. The idol of Durgaji is not made in this village, no question of it being constructed in the southern quarter of the village. But it is immersed in this pond. This idol of Durga is made and worshipped in the neighbouring Garh Tola (small village). The Garh Narikel people are mischievous ones. Till the sixth day of the Durga festival, the idol of Durgaji remains covered. Only the artist can see her because if he does not then how the idol is constructed? Any other people, however, would become blind if they see the Durga before being unveiled. Yes, but after the ceremony

of Belnoti- when the eye of Durga is placed out of an invited wood-apple fruit, the idol of Durga is unveiled and then only the people can see it. And from that day the actual festival begins. If the idol of Durga is made in this village many people would become blind before the sixth day of the festival. The neighbouring village is not a less mischievous one, it is only the degree. In the name of the festival, all of them become disciplined. In the name of their village, the suffix is added, tola (quarter of a village) suffix. But that does not make it a quarter of a village; it is a full-fledged village. Garh Tola village is also inhabited by the cattle grazing Brahmins. In mischievousness, there is always competition between these two villages. If you pass through the Garh Tola village, the lads sitting in front of the verandas of their houses beside the road would often pass comments on you. But the naughty boys of Garh Narikel will consciously go through that village. But the disciplined ones pass through the road beside this Buchiya pond. Although the route is circuitous; it is safe, do not mind.

There is one more pond in this village.

Towards the eastern side of the village, to control these two rivers Kamla and Balan, two dams were built. One is in the north-south direction, adjacent to the village and towards the eastern direction. If you move forward towards that dam, you will find

the Kamla River, and then her brother the Balan River. And further towards the eastern direction, you will find another dam in the north-south direction. And between these two enclosures lies the Balli pond- in the name of a zamindar. Near this pond was a large football field. Due to siltation and due to some wrongdoing by the zamindar, this pond and that field got merged in the name of chakbandi (bringing together lands of one person at one place through mutual- often forced-exchange). The government had emphasized the chakbandi for some unknown reason, perhaps because it increases food production. The land owned by the Surju Bhai, filled with cattle dung and therefore very fertile, merged with Yellow Boy (Piyar Bachcha)'s land due to this chakbandi. In between the dams, there is a grazing field called Bauwa Chauri, used by the herder to graze their cattle. The cattle grazers come here, play here, and swim in the Kamla River. Sometimes they let their body flow in the Kamla River and sometimes they swim against the stream of the river. Between the dams, there is one-quarter of the village, the quarters of milkmen. Earlier it was part of the village but now their voter list has been shifted to Jhanjharpur Bazaar. Long long ago, at the village school, there was a voting booth. These people were not allowed to vote at that booth, now it is the other way around.

Some of the graduates of Bauwa Chauri- as they are called jocularly- work in Delhi and Mumbai and some of them work in Saudia (Saudi Arab and Middle East). Some of them are security guards and some of them have started a firm that deals in security guard services.

In the village there are many mango orchards; the big orchard, the Kharhori (near to the habitations) where new trees had been planted, the Bhorha (near the abandoned course of a river) orchard; and the orchards over the mounds of the ponds. Earlier in Kharhori, there was agricultural land only. But once a person planted trees on his land it brought a shadow to other people's land. So, the other people's production of paddy diminished. For some time, he talked about the mischievousness of his neighbour, but he had to plant mango trees too in his land later.

There is also an orchard of rose apples, all the sky-high trees there. The Pepper trees are all around, at the village deity's place and the school compound; you will find the root of the pepper tree here and the branches of the roots all around the place.

Beside the village, roads are trees of wild betel nuts, many types of shrubs used to clean teeth, the bamboo plantation, several types of flowers and

thorns, and the sensitive plant, everywhere in all the orchards. Over the broad mango branches, the guards put their beds and slept. But there is only one banyan tree, beside the black metal road near the quarters of Muslims.

The lands are of diverse types. The land between the river dams and the sandy land is now being called the other-side land by the people. A creeper *tricosanthes dioica*, the watermelon, musk melon, sweet root; the cultivation of all these is done here. If you want to buy the cheapest land, then come here. But after the flood recedes, you will find the shape and size of the boundaries of your land changed. If in one year, after the flood, the shape and size of the boundary diminish, there is no need of inciting any quarrel, as the goddess Kamla River might increase the area the very next year. The cultivation of paddy is also in existence. But that is often by chance, in some year even after sowing thrice it would be swiped away by the flood every time, but in some years the goddess Kamla River would fill so much fertile mud that whatever per Katha production you are expecting, it would produce even more than that.

If you have a good budget, then buy the land near the habitations or the white teak trees. Here people are buying land more for residence than for cultivation.

The land near the Dakahi pond is called

Barhamottar. In the old days, some might have received this free land from the King. In the old days, it is heard, these lands had good production, but now a day these remain always filled with water. The paddy seeds are thrown (different from the usual method of sowing the saplings, it, however, results in less production) and paddy is cultivated in this manner in these lands.

The big plots, near the roads, near the Bhorha (besides the abandoned river course) and near the Purnaha (in the midfield) are used for cultivation. Besides some people have started cultivation on the curved land of the village enclosure near the dams. In geography books terrace cultivation is said to be practised only on hills, here you will find terrace cultivation in plains on fabricated hills.

The weeping sound of people, whose milk-giving buffalo just died, can be heard often. The magical obsession can also be seen. Often some mischievous lads throw flowers and unbroken rice, worshipped by a magic man or woman, during the night at somebody's gate. It often leads to a string of abuses by the offended household, who thinks that some bad omen is going to grip their family. But the people have come to understand now that it remains the work of some naughty boys.

Agriculture-fishing-animal husbandry-based cattle grazer Brahmin dominated village is surrounded by

literate (although a thief quarter also exists in this literate village), not that much literate; and a subdued and calm village (subdued and calm village=where people acquiesce to pressure). However, neighbourhood thieves do not dare to do theft in this village. If you have a social relationship in this village then all the old disputes in respect of land would stand settled. Ordinary people get transformed into strong ones, with a social relationship established through a marriage relationship. After the relationship, the weak ones turn into ones who have a say in society. From this village, the arms-wielding trouble shooters visit far-off places for settling disputes. These troubleshooters settle the disputes of relatives and forcibly capture election booths. The rate of land in this village is Rupees twenty-five thousand per Katha ($1/20$ th of a bigha) but the same type of land in a neighbouring village is available at a cheaper rate, say at Rupees ten thousand per Katha. The highlands in this village are cheaper because one cannot irrigate them with rainwater. But after these dams were built, the cost of land for those monkey-shaped people also increased. Earlier the mediators of marriage, even after seeing that a boy is getting his share of only ten Katha in comparison to monkey-shaped people's village boy getting one bigha, preferred boy of this village for marriage. Because in the village of those monkeys shaped

people, subsistence is not possible even if the boy has ten bighas of land as his share. But the key to luck has now been unfolded to them; when the flood comes their highlands get irrigated. Monkey shaped...you did not understand? The orchards of that village are inhabited by monkeys, and the people of that village also look yellowish, the same as the monkeys! Monkeyish (yellow-like monkeys)! And nobody liked the job of a teacher, so all these monkey-shaped village people became teachers. And now look at the salary of the teachers. All monkey-shaped people, when they come out, wearing Dhoti (loincloth) then people of this village get crazy out of envy.

However, the Durga worship did not begin in this village. The submissive-village people also started it. If we try, how it is not possible? We did organise Ramlila (acts of Lord Ram performed by a theatre troupe), is it a fact or not? But look, the roads started smelling of people's urine. We are lucky that Durga Pooja is not celebrated in this village. One will have to bring one's daughters during the celebration time, and the cohesion that these villagers have among themselves would break the party politics related to the Pooja brings.

The village is, however, of cattle-grazing Brahmins. Among the Brahmins of the village are Indrakant

Mishra, Raman Kishor Jha and Arun Jha. On the day of the Sukhrati festival (on the next day of the Deepawali festival, the festival of Hindus of Mithila) if you ever see the sport played by the buffalos of these cattle grazer Brahmins, you will lose interest in the game of polo. The pig purchased from the Dom caste of Samiya village is placed before the buffalos, drunk with cannabis drink. The cattle grazers who are sitting over the buffalo in the Central portion of the animal is an amazing scene to watch. In this village, there are other castes too. Between the dams, on the high mound is the quarter of milkmen. Even during the flood this quarter of the village is never touched by flood water. Transportation during those days is by boat. The rowers of the boat inside Kamla are not the people from the fishing community but those from the milkman caste. They receive grain from the villagers for their services. Yes, but people of other villages are charged in cash for the services. There is one Muslim quarter in the village, they are in the vegetable business, but they do not grow vegetables but only sell them. In that quarter lives Mohammad Shamsul. His son lives in Saudia. This quarter is near the black metal road on the outskirts of the village. The people of this quarter of the village have registered their names in the voter list of the adjacent village. Near that quarters are four families of the Dom caste. The reason for enrolling

themselves in the voter list of an adjacent village by these people is the same as it was for the people of milkman's quarter. But the villages are not made up of the voter list. So, these two quarters are still a part of this village. The necessity of Dom caste in festivals is well known. The Dom Caste makes all types of articles from bamboo, like the one for storage of grains and articles, and the bamboo fans. A Muslim quarter is also in the village. They are required, particularly for meat for the marriage party or the guests. The head of the poor animal is taken by the Durga Pooja Committee after the holy sacrifice ceremony for goddess Durga is over. In the off-season, the Muslims cut half the throat of the castrated he-goat. But after cutting the meat, they take the head and the skins in place of their wages. When these cattle grazer Brahmins sing the devotional songs in front of the Hanumanji temple and perform twenty-four-hour non-stop worship at the temple, those drums which are used during the ceremony are made of those skins.

And again, there is Dhanukh-Toli. Bhagwandutt Mandal and Adhiklal Mandal are from the quarters of the Dhanukh caste. Earlier those people carried the gifts to other villages carrying a special bamboo stick on their shoulders, having two strings on the two sides. But now this work is undertaken by the people from the Dusadh caste also. Agriculture is

the avocation of people from the Dhanukh quarters and Dusadh quarters. Yes, earlier these people worked as workers, but now they work on a co-sharing basis. In times of strife, there is not a single month when you will not find ladies from these quarters of the village wielding blackened earthen utensils and displaying these to the cattle grazer Brahmins. These people may be said to practice animal husbandry, as far as the rearing of a she-goat and an uncastrated he-goat is concerned, the latter is used for sacrifice to the goddess Durga. Some of them have begun keeping one ox and turn by turn these people do plough and other agriculture work by coupling their oxen together. Even though it consists of only three houses, the small quarters of washermen have become a separate quarter of the village. The clothes of even Marwaris (businesspeople originally from Rajasthan settled here) of Jhanjharpur town are cleaned here. The cattle grazer Brahmins go to marriage parties wearing these flashy full pants, these are not their own, these are costly clothes of those Marwaris and lent by the washermen. The washermen give these clothes on rent for two days, the clothes of the Marwaris.

Korail, Budhan and Domi Safi are washermen. Domi Safi is now Domi Das, he practices the sect of Saint Kabir now.

A quarter of barbers also consist of just three

families. Jayaram Thakur, Lakshmi Thakur and Maley Thakur, all barbers are talkative. With them always remains the list of annual donations that each family must give to these families of barbers in place of the services that these barbers provide throughout the year. They are always on the run, to claim their labour, whenever a person comes to the village from town. Whoever comes during Durga Pooja from their far-off working place, must pay their due before their return to their workplace. Earlier, these barbers went from one corridor of the village to another for haircutting. But now whoever wants a shave of his head or face will have to go to the barber's house. Yes, but if it is the marriage of a son then they go to the corridor of the bridegroom to shave the people who are going to attend the marriage party, but he sits in one place only. Whoever is there should remain in line. It should not be like that one is coming now, and another is coming after a while. Now one from each of the family of barbers has started a saloon at Jhanjharpur. A saloon is a plastic cover placed over the bamboo pillars beside the railway track. The use of nail-pairer is almost extinct. The individuals should cut the nail themselves. During the period of condolence, after the death of a person belonging to the same clan, the wife of the barber would cut the nail of the lady, only that. And while shaving a

beard with a sharpened razor, if blood comes out, it would be not due to the wrong movement of the razor but as it would be because there was some blister there on the face. No dear, this razor using the topaz safety blade is for my Jhanjharpur saloon. There are other quarters of the village, of leather tanners. Mukhdev Ram and Kapildev Ram are prominent among them. Earlier they were residing outside the boundary of the village, beyond the bamboo plantations. But now the bamboo had been cut extensively, so it has thinned. The habitation of people has extended up to these quarters of the leather tanners. The construction of new buildings and the placement of bricks here and there is a normal scene. Announcing with the drum to ward off evil spirits or to announce something, and to play drum and pipes are the works undertaken by them. If cattle die, till it is lifted by them, people are in the grip of condolence of death; people can neither eat nor bath.

Among the carpenters, the most respected in the village Garh Narikel is the family of Joginder Thakur. But when the titular head of the carpenters comes from the far-off village, then the intelligence of Joginder Thakur goes dim, and he utters only yes on both righteous and unrighteous utterances. Joginder has three sons, Bihari, Arjun and Shivanarayan. All are engaged in woodwork, but Bihari does ironwork too; and Arjun has become

cycle-mechanic, side by side. He does all the work from minor repairs of rickshaws as well as bicycles and repairs punctured tubes. He has discovered the making of a cricket ball made of the root of bamboo; he has discovered a wooden circular plate to run through a crooked spike of iron wire; and many more games. So, when people say, look, if you read and write you would get a job; this exception should change their views. Look at Shivnarayan, how innovative he is, he makes many things even out of useless inappropriate wood. But the hand skill of Bihari is nowhere to be found, distinct types of cuts, vertical, horizontal, crooked, and oblique cuts, he is an expert in all.

Shivnarayan discovers, but Bihari replicates those discoveries in a better way. In villages, there is no copyright available to a discoverer. On hardwood the saw and other implements of Shivnarayan get blunt, but Bihari gets out of it, not knowing how! He makes something out of weak wood and sells those in the market. For sawing a plank if a big saw is not available, he even saws the plank using the smallest available saw. He delineates the sturdy wood from the weak wood meticulously and dexterously.

Jagdish Mile is known for the holy cloth manufacturing, which is offered to the goddess. His wife is very skilled.

Bhola Pandit is a potter, he moulds and makes

earthen vessels, and he makes earthen birds and earthen animals for the children too. In the making of earthen utensils, he is unparalleled.

Satyanarayan Yadav is the Raut Sir. Now the nomenclature has changed from milkman to Yadav Sir. From the trade of milk to agriculture and to filling the village road with earthwork, all these are in his hands.

Basu Chaupal is from Khatbe Caste, he carries gifts to other villages, and gifts include fish. He sells fish in the fish market.

Chalittar Sahu and Laddulal Sahu, both are sweet manufacturers, they arranged for a temporary shop during the Durga Pooja festival. During jovial festivities or the feast related to death or death anniversaries, he gets a contract for the preparation of vegetable dishes.

Shiv Narayan Mahto is from the Suri caste, a business class.

Laxmi Das is from the Tatma community, a thread-weaving caste.

Lal Kumar Roy is from Kurmi Caste.

Bhola Paswan and Mukesh Paswan are from Dusadh Caste, earlier the milk business was held by them, but not now.

Satyanarayan Kamti is from the Keot caste, they were stationed at the farmhouses of the Darbhanga Raj. Ramdeo Bhandari is from the Bhandari caste, this caste is a type of Keot caste, and they managed

the Kitchen of Darbhanga Raj.

Kapileshwar Raut and Ramavtar Raut are from the Barai caste, they do ancestral betel-leaf business.

From the Dom caste is Bodha Malik, from the Koir caste is Dukhan Mahto, from the Bhumihar caste is Radhamohan Roy; and from the goldsmith caste, is Ashok Thakur.

Among the oil business community are Ramchandra Sao, Bauku Sao and Kari Sao.

From the fisher caste, is Jibachh Mukhiya. In Dakahi pond, once a year is held the fish catching fair. The fisher put the big net into the pond; a whole quarter of the fishers come to the pond for one whole month. Earlier the fair was extended for more than one month but now due to the scarcity of fish, it goes hardly over twenty days. Then the head of the fisher announces- Now the big fishes are no more in this pond. If we fish through the big net, none could be entrapped. But if we fish through the delicate small nets, all the small fish would get caught. And then you will have to sow fish seeds into this pond.

During those fifteen to twenty days, there remains a festival-like atmosphere in the village. This becomes an excuse for the cleanliness of the pond. From early morning from four AM till noon, fish are caught. And till the afternoon all the villagers- except the southern quarters of the village- are

given their share. All the people, the representatives from different quarters, take their share and return to their respective quarters. All the families obtain their shares out of the share of their quarters. How many shares are there out of the quarter's share, sometimes it gives cause for strife. Till she was alive, one did not talk to one's widow aunt, but after her death people remember their aunt. Maybe while she was alive, her desire to offer some share to her daughter might have been stalled by the nephew and he might have obtained a thumb impression of her dead aunt that becomes immaterial now. On this count, strife ensues, and only the wrestler whom people out of love call wrestler uncle, receives that kind of share, nobody else. It does not matter whether this widow, of wrestler uncle's courtyard, died a long twenty years ago.

There is one more speciality of Dakahi pond. Inside this pond tortoises and fishes grow in number, on their own. Beside the pond, many types of roots and lichens are found. The cattle grazer boys eat the sweet roots.

Buchkan Saday is from Mushhar caste. Near the Dakahi pond, there are many small water bodies, and the swampy ground may be seen around it. From there the Mushhar caste people dig the roots and eat them. In the year 1967 when most of the ponds dried, even then this big Dakahi pond did not

completely dry up, although the area of the pond diminished dramatically. The Prime Minister had come here during those days, and she was shown how the Mushahar caste was surviving during those days, eating these roots.

These are the people who are having a say in the village of Garh Narikel.

But the village is known as Cattle Grazer Brahmin's village.

পৰ্বত উপৰ ভমৰা জে মৃতন

পৰ্বত উপৰ ভমৰা জে মৃতন পৰ্বত উপৰ ভমৰা জে মৃতন পৰ্বত উপৰ ভমৰা জে মৃতন

গজেন্দ্র ঠাকুর

গজেন্দ্র ঠাকুর

গজেন্দ্র ঠাকুর

গজেন্দ্র ঠাকুর

পৰ্বত উপৰ ভমৰা জে মৃতন পৰ্বত উপৰ ভমৰা জে মৃতন

পৰ্বত উপৰ ভমৰা জে মৃতন

গজেন্দ্র ঠাকুর

গজেন্দ্র ঠাকুর

গজেন্দ্র ঠাকুর

পৰ্বত উপৰ ভমৰা জে সূতল

পৰ্বত উপৰ ভমৰা জে মূতনপৰ্বত উপৰ ভমৰা জে মূতন পৰ্বত উপৰ ভমৰা জে মূতন

গজেন্দ্ৰ ঠাকুৰ

গজেন্দ্ৰ ঠাকুৰ

গজেন্দ্ৰ ঠাকুৰ

গজেন্দ্ৰ ঠাকুৰ

পৰ্বত উপৰ ভমৰা জে মূতন পৰ্বত উপৰ ভমৰা জে মূতন

পৰ্বত উপৰ ভমৰা জে মূতন

গজেন্দ্ৰ ঠাকুৰ

গজেন্দ্ৰ ঠাকুৰ

গজেন্দ্ৰ ঠাকুৰ